

DUDU VELICU

ÎNSEMNĂRI ZILNICE

I. 1945-1947

Coperta I: Biserica Bucur Ciobanu din București

Cartea a apărut cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor

ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI

DUDU VELICU

**BISERICA ORTODOXĂ
ÎN PERIOADA SOVIETIZĂRII ROMÂNIEI**

ÎNSEMNĂRI ZILNICE

I. 1945-1947

Ediție îngrijită de

Alina Tudor-Pavelescu

**București
2004**

Studiu introductiv, note: Alina Tudor-Pavelescu

Redactor: Șerban Marin

ISBN: 973-8308-15-1

STUDIU INTRODUCŢIV

*Dacă iadul e pardosit cu utopii,
raiul nostru valah e alcătuit din libertatea
de a râde, bârfi, critica, amestecând lacrima
cu veselia, disperarea cu nădejdea și frica
de curaj cu curajul fricii.*

I. D. Sârbu, *Adio, Europa!*

Raporturile dintre puterea temporală și cea spirituală, dintre stat și societate, de o parte, și fenomenul religios, de cealaltă parte, ocupă un loc important în gândirea filosofică, sociologică și istorică, constituind obiectul unei extrem de variate bibliografii¹. În cadrul acestei dezbateri, cu multiple consecințe asupra modului în care sunt înțelese structura și raporturile existente între subiecții și instituțiile societății, problematica raporturilor dintre statul comunist sau în curs de comunizare și instituția religioasă ocupă un loc aparte². Atenția de care se bucură studiul raporturilor dintre Biserică și Stat în contextul particular al regimurilor politice de tip sovietic și relativ numeroasa bibliografie referitoare la acest obiect de studiu se justifică prin importanța particulară pe care aceste raporturi o capătă din perspectiva proiectului social, economic și politic comunist. După cum observa Patrik Michel, cauza pentru care aceste raporturi au o atât de mare importanță consistă în refuzul obstinat al regimurilor comuniste de a integra ideologic religia ca parte a proiectului și viziunii lor asupra dezvoltării societății umane. Respinsă și atribuindu-i-se doar un

¹ O discuție amănunțită asupra bibliografiei privind tematica raporturilor dintre stat, societate și Biserică reprezintă un subiect ce necesită în sine o lucrare separată. În aceste condiții, orice invocare a unor titluri și autori rămâne parțială și indicativă. Dincolo de aceste considerații, vom proceda la o trecere sumară în revistă a lucrărilor ce se constituie în etape obligatoriu de atins pentru o mai bună înțelegere a problematicii adusă în discuție prin demersul de față. Pentru cadrul general teoretic al discuției avem în vedere lucrările lui Max Weber, *Economie et société*, ediția a II-a, 2 vol., Paris, Plon, 1995; Marcel Gauchet, *Le désenchantement du monde. Une histoire politique de la religion*, Paris, Gallimard, 1985; René Rémond, *Religion et société en Europe. La sécularisation au XIXème et XXème siècles. 1780-2000*, Paris, Seuil, 2001.

² Pentru discuția particulară asupra relațiilor dintre Biserică și puterea comunistă, cităm lucrările lui Patrick Michel, *La société retrouvée. Politique et religion dans l'Europe soviétisée*, Paris, Fayard, 1988; Idem, *Les religions à l'Est*, Paris, Les Editions du Cerf, 1992 ori Pedro Ramet, *Cross and Commissar. The Politics of religion in Eastern Europe and the USSR*, Bloomington-Indianapolis, Indiana University Press, 1987; Idem, *Eastern Christianity and Politics in the XXth Century*, Durham NC, Duke University Press, 1988; Idem, *Religion and Nationalism in Soviet and East European Politics*, Durham NC, Duke University Press, 1989.

loc marginal în societate, Biserica se vede investită, fie că acceptă sau nu, cu un triplu rol potențial: de vector de *dezalienare* (la nivel individual), de *detotalizare* (la nivel societal) și de *desovietizare* (la nivelul națiunilor)³. Raporturile conflictuale ce se dezvoltă între Biserică și Statul comunist, precum și întârzierea înregistrată în dispariția fenomenului religios din viața societăților comuniste constituie unul din punctele de concentrare a energiilor distructive ce vor mina din interior regimul de tip sovietic⁴. Acestea se regăsesc, de altfel, între factorii primordialii identificați de către exegeții problemei ca aflându-se la baza prăbușirii acestui tip de regim.

Există, fără îndoială, diferențe majore, de la stat la stat și de la Biserică la Biserică, în ceea ce privește modul de structurare a acestor raporturi. Schema propusă de Patrick Michel este una orientativă, iar relațiile ce se instaurează în statele de democrație populară între cele două instituții – Statul și Biserica – variază ca tip și conținut de la confruntare la dominație, de la control absolut la continua negociere a unui *statu quo*⁵. Particularitățile observabile în modul de structurare și funcționare a acestor relații se justifică prin contextul istoric, social și politic specific fiecărui caz în parte, dar și prin alegerile diferite de strategie politică operate de regimurile de tip sovietic prezente în fiecare dintre statele lagărului socialist.

Una dintre analizele ce își propun să explicitizeze modul de structurare și să identifice factorii ce influențează conținutul raporturilor dintre stat și cultele religioase aparține lui Pedro Ramet⁶. Conform acestuia, regimurile politice comuniste, pentru a controla mai bine domeniul religios al vieții sociale, procedează la o divizare în trei mari categorii a cultelor religioase: legal recunoscute, tolerate și interzise⁷. În același timp, cultelor le este impusă crearea unor structuri administrative centrale, concepute ca un instrument facilitând controlul și

³ Patrick Michel, *La société retrouvée*, p. 51.

⁴ Potrivit lui Patrick Michel, refuzul de a integra religia în proiectul social și statal comunist și proclamarea dispariției acesteia o dată cu dispariția factorilor antagonici din societate transformă sentimentul religios într-o veritabilă unitate de măsură a succesului proiectului politic, economic și social comunist. Întârzierea evidentă înregistrată în ceea ce privește dispariția credințelor religioase se constituie, în acest context, într-un semn al eșecului demersului de comunizare a societății. Cf. Idem, *Politique et religion. La grande mutation*, Paris, Albin Michel, 1991, capitolul II: “Religion, communisme et modernité”, p. 47-88.

⁵ Exemple ale acestor posibile puncte de reper pentru o analiză comparativă a raporturilor în chestiune sunt: cazul Bisericii catolice poloneze și a raporturilor sale cu puterea politică comunistă, raporturi aflate în continuă negociere și cu un substrat de confruntare evident, prezent de-a lungul întregii istorii a acestor relații, pe de o parte, și cel al regimului cultelor religioase în Albania (prima și singura țară comunistă care a anunțat, la mijlocul anilor '60, eradicarea religiei ca fenomen social), pe de altă parte. Vezi, pentru amănunte și pentru o discuție mai amplă asupra problematicii, *Ibidem, passim* și Pedro Ramet, *Eastern Christianity and Politics, passim*

⁶ Pedro Ramet, *Cross and Commissar*.

⁷ *Ibidem*, p. 5.

supravegherea acestora⁸. În plus, autorul în discuție distinge mai mulți factori care au influențat modul de structurare și conținutul raporturilor dintre cele două instituții: importanța, locul și rolul ce revin Bisericii în cadrul societăților analizate; disponibilitatea respectivului cult religios de a se subordona/conforma cerințelor/ordinelor autorităților politice; problema subordonării față de o organizație religioasă străină (cea mai spinoasă problemă, prezentă în toate statele lagărului comunist este, în acest context, aceea a Bisericii catolice); loialitatea sau lipsa de loialitate a respectivului cult față de autoritatea de stat pe timpul celui de-al doilea război mondial (problema colaboraționismului)⁹.

În contextul teoretic schițat mai sus, problema regimului cultelor în România anilor de după cel de-al doilea război mondial și tematica specifică a raporturilor Bisericii Ortodoxe (majoritare) cu puterea comunistă prezintă un interes particular pentru efortul de înțelegere a experienței comuniste și a moștenirii sale, exprimată în modificările de substanță operate la nivelul mentalului indivizilor, în practicile și cutumele sociale, în societatea românească în ansamblul său. Interesul pentru acest subiect este cu atât mai mare cu cât, în general, la nivelul istoriografiei europene, în contextul relativ bogat al istoriografiei și resurselor documentare publicate pe subiectul cultelor religioase, cazul ortodoxiei (cu excepția notabilă a Bisericii Ortodoxe Ruse) rămâne un teren sumar explorat¹⁰ – când nu este ignorat cu desăvârșire¹¹.

⁸ Cel mai vizibil exemplu în acest sens este cel al cultelor protestante și neoprotestante, cel mai adesea lipsite de structuri administrative sau religioase centrale și care sunt obligate, prin acțiunea conjugată a prevederilor legilor cultelor și a organelor represive comuniste, să își creeze și dezvolte astfel de structuri. Idem, *Protestantism and Politics in Eastern Europe and Russia. The Communist and Postcommunist Eras*, Durham-London, Duke University Press, 1992, p. 10-12.

⁹ Idem, *Cross and Commissar*, p. 16.

¹⁰ După 1989, sunt vizibile eforturile depuse în plan istoriografic, național și nu numai, vizând analizarea relațiilor dintre cele două instituții. Din păcate, inclusiv la nivelul istoriografiei românești schema de interes existentă la nivelul bibliografiei publicate la nivel internațional asupra subiectului tinde să se repete. Rezultatul este, în condițiile unui progres evident al analizelor istorice privitoare la situația cultelor catolic și greco-catolic, precum și al cultelor protestante, rămânerea într-un con de umbră a problematicii rolului și statutului în societate ale Bisericii Ortodoxe și a raporturilor acesteia cu puterea politică. Contribuțiile care încep să apară în a doua parte a anilor '90 încearcă să completeze această lipsă, dar ele rămân, în cea mai mare parte, circumscrise efortului publicării de documente. Pentru categoria analizelor istorice, putem cita contribuții precum cele ale lui Ovidiu Bozgan, *România versus Vatican. Persecuția Bisericii Catolice din România comunistă în lumina documentelor diplomatice franceze*, București, Editura Sylvi, 2000 ori Cristian Vasile, *The Apostolic Nunciature in Romania at the Beginning of the Communist Regime. 1945-1950*, în "Annuario. Istituto romeno di cultura e ricerca umanistica", anul IV (2002); Idem, *Istoria Bisericii Greco-Catolice sub regimul comunist. 1945-1989*, Iași, Polirom, 2003. Pentru cea de-a doua categorie, cea a

O analiză, fie ea și sumară, a modului în care s-au structurat și au evoluat în timp relațiile dintre puterea comunistă și cultele religioase, dintre partidul comunist și Biserica Ortodoxă Română distinge trei mari etape în evoluția acestor raporturi, pentru perioada în care la conducerea partidului s-a aflat Gheorghe Gheorghiu-Dej (1944-1965). Prima etapă acoperă perioada de după actul de la 23 august 1944 și până la moartea patriarhului Nicodim, în 1948 (cu precizarea notabilă că, după detronarea regelui Mihai I, noua turnură a acțiunii de comunizare a României devenise deja transparentă pentru ierarhii Bisericii Ortodoxe Române)¹². Ea corespunde, în linii mari, perioadei inițiale a luptei comuniștilor români pentru preluarea și consolidarea puterii lor politice. Cea de-a doua etapă se întinde de-a lungul primei părți a patriarhatului lui Justinian și are drept punct final represiunile declanșate de către autoritățile statului comunist în anii 1958-1959 împotriva vieții monastice ortodoxe¹³. În fine, o a treia perioadă acoperă cea de-a doua parte a patriarhatului lui Justinian.

Definirea din punct de vedere al conținutului și formei, încadrarea tipologică și conceptuală a raporturilor ce se stabilesc între puterea temporală și cea spirituală (în speță, între puterea comunistă și Biserica Ortodoxă) în această epocă de

publicării de documente, sunt reprezentative volume precum cel coordonat de Cristina Păiușan și Radu Ciuceanu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist. 1945-1948*, vol. I, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2001.

¹¹ O inventariere a studiilor referitoare la relațiile dintre Biserică și puterea politică comunistă, publicate mai ales în afara României, ne arată că acestea pot fi regrupate în două mari categorii: cele care analizează de o manieră exclusivă situația Bisericilor catolică și protestantă; cele, cu mult mai puțin importante numeric, care se interesează de situația Bisericii Ortodoxe și a celorlalte culte religioase din URSS. Pentru restul statelor comuniste de majoritate ortodoxă, atunci când sunt prezente în demersurile în discuție, cea mai vizibilă tendință este aceea a unei analizări calchiate pe date generale și o generalizare, nu întotdeauna pertinentă, care are ca model experiența sovietică, ori, încă și mai înșelătoare, situația Bisericilor catolică și protestantă din Polonia sau Ungaria. Din acest punct de vedere, analiza lui Virgil Cândea este mai mult decât edificatoare asupra acestor evoluții istoriografice, vezi Virgil Cândea, *Les forces religieuses dans les pays de l'Est*, în "Nouveau Monde", no. 1, primăvara 1993, p. 23-37.

¹² Vezi, în finalul prezentului volum, remarca patriarhului Nicodim la aflarea veștii abdicării regelui, așa cum este consemnată de Dudu Velicu, la 31 decembrie 1947.

¹³ Decretul 410/1959 se constituie într-un veritabil moment de ruptură și într-o excepție în dosarul relațiilor dintre Biserica Ortodoxă Română și puterea comunistă, prin caracterul concentrat, masiv și direcționat al represiunii ce vizează dimensiunea monastică a ortodoxiei românești. Pentru mai multe detalii asupra crizei din 1959, din raporturile puterii politice cu Biserica Ortodoxă Română vezi Constantin Aioanei, Florentin Moraru, *Biserica ortodoxă Română în luptă cu "diavolul roșu"*, în "Altarul Banatului", nr. 1-3/2001, p. 89-99 și Cristian Vasile, *Autoritățile comuniste și problema mănăstirilor ortodoxe în anii '50*, în *Anii 1954-1960. Fluxurile și refluxurile stalinismului* (editor Romulus Rusan), București, Fundația "Academia Civică", 2000, p. 179-189.

frământări politice, sociale și economice constituie obiectul unor aprinse dezbateri, istoriografice și nu numai. Polemica asupra subiectului și mizele ce depășesc cadrul unei dezbateri științifice propriu-zise au făcut din problematica relațiilor dintre Biserica Ortodoxă și Partidul Comunist Român un subiect cel puțin delicat, cu o puternică dimensiune morală și moralizatoare¹⁴. Dincolo de această dezbatere, putem spune că relațiile care s-au stabilit între cele două instituții sunt rodul unei conjuncții între o multitudine de factori exogeni și endogeni care au contribuit la structurarea și evoluția lor în timp, din punctul de vedere al conținutului și formei. În linii generale însă, statutul, rolul și locul ocupat de cultele religioase în societatea românească a perioadei comuniste corespund criteriilor definite de către exegeții problemei pentru o societate și un regim de tip sovietic¹⁵.

Demersul de față își propune să contribuie la mai buna cunoaștere a perioadei de început a istoriei raporturilor dintre Biserica Ortodoxă Română și puterea politică comunistă (1945-1947). Acoperind perioada cea mai delicată a epocii comuniste (aceea a luptei pentru putere și de consolidare a regimului de tip sovietic în România), lucrarea de față ne oferă o viziune unică, dinamică și lipsită de clișee asupra modului în care s-au stabilit și dezvoltat relațiile dintre puterea politică și Biserica Ortodoxă, cultul religios al majorității populației românești. Poziția informală, dar totuși influentă deținută printre membrii aparatului administrativ al Bisericii Ortodoxe de către Dudu Velicu, autorul notelor de față - fost secretar al patriarhului Miron Cristea și un apropiat al cercurilor Patriarhiei Ortodoxe Române -, precum și relațiile pe care acesta le-a dezvoltat, de-a lungul perioadei în discuție, cu personaje importante, implicate în ceea ce putem numi negocierea poziției și statutului Bisericii Ortodoxe în cadrul noii configurații social-politice a societății românești, dau acestor însemnări un caracter unic și fac ca ele să reprezinte o sursă documentară de prim rang.

Anii 1945-1947 reprezintă perioada în care procesul de sovietizare a societății românești, început o dată cu venirea la putere a guvernului Petru Groza, la 6 martie 1945, se află la începuturile sale, iar noul regim politic este obligat să negocieze cu prudență și prevedere fiecare din actele sale. Pentru Biserica Ortodoxă Română, această perioadă este una de reconsiderare și renegociere a poziției și statutului său în societatea românească. Intervalul temporal în discuție reprezintă, totodată, un timp al schimbării și al confruntărilor interne. Schimbările în viața socială și politică a statului român, combinate cu presiunile și intervențiile puterii politice menite să transforme Biserica Ortodoxă într-un instrument docil la dispoziția

¹⁴ Un exemplu aparținând polemicii deschise circumscrise subiectului este și lucrarea lui Olivier Gillet, *Religion et nationalisme. L'idéologie de l'Eglise orthodoxe roumaine sous le régime communiste*, Bruxelles, Editions de l'Université de Bruxelles, 1997, tradusă în limba română în 2001, la editura Compania din București.

¹⁵ În sensul și în dimensiunile descrise de către Sabrina Petra Ramet, *Adaptation and transformation of Religious Policy in Communist and post-Communist Systems*, San Francisco, Boulder, Westview Press, 1992, în special p. 141-183.

puterii comuniste au drept rezultat o schimbare în profunzime a structurii și componenței înaltei ierarhii a Bisericii Ortodoxe. Aceste mutații se produc, în cele mai multe dintre cazuri, în pofida unei opoziții substanțiale și active din partea factorilor de conducere ai Bisericii. Rezultatul este situarea Bisericii Ortodoxe într-o poziție mai mult decât delicată. Clerul și ierarhii Bisericii sunt divizați în privința atitudinii ce trebuie adoptată față de reprezentanții puterii temporale. O parte a acestora aleg colaborarea cu noile autorități, colaborare menită să le faciliteze accesul către poziții de conducere în cadrul ierarhiei ortodoxe. Ei se vor regăsi în primele rânduri ale ofensivei autorităților comuniste vizând obținerea sprijinului clerului și ierarhilor Bisericii Ortodoxe pentru politica partidului comunist. Uniunea Preoților Democrați, Secțiunea religioasă a ARLUS, manifestările de genul Congresului General al Preoților din 1945, celelalte evenimente evocate pe larg de către autorul însemnărilor de față sunt tot atâtea modalități vizibile de structurare a acestei strategii politice.

Dincolo de acestea, în culise, între Patriarhia română și puterea politică se duce o luptă surdă, prima făcând eforturi pentru păstrarea autonomiei sale și pentru conservarea pozițiilor deținute în societatea românească, a doua vizând obținerea unui control cât mai solid și a susținerii clerului și ierarhiei ortodoxe pentru regimul de tip sovietic. Dosarul relațiilor dintre cele două instituții cuprinde puncte de divergență fundamentală, dar și domenii în care o identitate de interese și o cooperare viitoare sunt deja vizibile. Căutând un sprijin pentru acțiunea sa de conservare a autonomiei Bisericii Ortodoxe, patriarhul Nicodim încearcă, potrivit celor relatate de Dudu Velicu, resuscitarea relațiilor cu Vaticanul și cu ierarhia Bisericii Catolice din România. În această privință, inițiativa șefului Bisericii Ortodoxe Române se regăsea pe un teren fertil și venea în întâmpinarea unor preocupări ale papalității, confruntată cu acțiunea concentrată a regimurilor politice din statele lagărului socialist împotriva ierarhiei, clerului și fidelilor religiei romano-catolice din aceste țări.

Un alt punct de divergență în raporturile ierarhiei ortodoxe cu puterea comunistă este cel al relațiilor Ortodoxiei românești cu Biserica Ortodoxă Rusă. Presiunile venind de la Moscova, dublate de eforturile autorităților comuniste de la București se vor izbi de o rezistență înverșunată a Patriarhiei române, care refuză să intre într-o relație în care era evidentă tendința de subordonare de către Patriarhia rusă a celei române. Aceste două puncte fundamentale de divergență intervenite în relația dintre cele două instituții vor constitui, de altfel, motivele pentru care, de două ori, autoritățile comuniste de la București vor încerca depunerea patriarhului Nicodim.

Dincolo de divergențele mai sus invocate, dosarul relațiilor dintre Biserica Ortodoxă și puterea politică comunistă conține și puncte de apropiere, cele mai importante fiind cele privitoare la situația și regimul cultelor romano-catolic și greco-catolic, precum și cel privind situația și statutul cultelor neo-protestante. Moartea patriarhului Nicodim și înscăunarea lui Justinian, în prima jumătate a anului 1948, vor debloca relațiile dintre cele două instituții și vor contribui decisiv la stabilirea conținutului și formei raporturilor dintre ele pe parcursul deceniului al cincilea.

O altă componentă extrem de importantă a contribuției documentare a lui Dudu Velicu la cunoașterea acestei perioade din istoria Bisericii Ortodoxe Române o reprezintă viziunea de ansamblu asupra evoluției poziției membrilor de rând ai clerului ortodox, confrunțați cu evenimentele circumscrise sovietizării statului român și cu incertitudinile ce planau asupra rolului și statutului Bisericii și a slujitorilor săi în noua configurație socială, economică și politică. Poziția clerului ortodox, pe care o întâlnim cu aceleași caracteristici și la nivelul înalților săi ierarhi și care este, de altfel, transpusă și în strategia acțională a Bisericii, în raporturile sale cu puterea temporală, pornește de la convingerea că regimul politic comunist reprezintă doar un fenomen trecător, că Biserica Ortodoxă are datoria de a realiza coabitarea cu acesta din urmă, în vederea prezervării prezenței sale în viața societății și în așteptarea revenirii la normalitate. În acest context, rezistența ierarhiei ortodoxe la comunizare urmărește evitarea unei poziționări concurențiale sau deschis conflictuale, având mai degrabă rolul de a contracara și limita efectele acțiunii puterii politice, decât pe acela de a deschide un conflict potențial iremediabil cu aceasta. Aceasta a fost, de altfel, o poziție comună Bisericilor ortodoxă, catolică și protestantă din țările supuse procesului de comunizare¹⁶.

Ediția de față reprezintă o selecție a notelor zilnice redactate, în perioada 1 aprilie 1945-31 decembrie 1947, de către Dudu Velicu, note grupate de autorul lor în mai multe caiete purtând titlul „Cronica vieții bisericești”. Ele sunt păstrate la Arhivele Naționale ale României, în fondul personal “Dudu Velicu”, dosarele 772/1945, 773/1945, 774/1946, 775/1947.

Fost secretar personal al patriarhului Miron Cristea (1936-1938), dar și al șefului SSI, Eugen Cristescu (1943-1944), Dudu Velicu (1905-1977) trăiește, după 1944, o perioadă de marginalizare și de supraveghere din partea organelor poliției politice. Datele referitoare la acest ultim aspect par a fi confirmate de prezența sa, în cursul anului 1951, în calitate de deținut, în lagărul de la Bragadiru¹⁷.

Notele au fost redactate de mână, în caiet și pe foi volante, utilizând uneori semne stenografice, ceea ce îngreunează considerabil descifrarea lor. În notele de subsol, am indicat de fiecare dată, acolo unde a fost cazul, incertitudinile privind descifrarea anumitor cuvinte, iar prin paranteze drepte, am marcat cuvintele sau grupurile de cuvinte care nu au putut fi descifrate în original. Deoarece galeria personajelor invocate în notele zilnice ale lui Dudu Velicu prezintă o varietate deosebită, am ales ca datele biografice de care dispunem pentru fiecare dintre acestea

¹⁶ Vezi Patrick Michel, *Politique et religion*, p. 23-31.

¹⁷ Informațiile cuprinse în fondul personal „Dudu Velicu”, aflat în păstrarea Arhivelor Naționale, sunt mult mai puțin consistente pentru perioada 1951-1960, iar notițele zilnice devin sporadice după 1950. Editorii prezentului volum au identificat prezența lui Velicu în lagărul de la Bragadiru, consemnată într-un document datând din 27 septembrie 1951, aflat în fondul *CC al PCR-Cancelarie*, dosar 95/1951, fila 19.

să fie rezumate în indexul antroponimic, iar nu în note de subsol care ar fi îngreunat excesiv lectura. Pentru facilitarea efortului eventualilor monografi ai lăcașurilor de cult din București – pentru care însemnările lui Velicu reprezintă o sursă prețioasă de documentare – am prevăzut în indicele toponimic o secțiune specială destinată acestora. Notele de subsol aparținând autorului au fost indicate cu mențiunea „nota D. V.”, iar notele introduse de editori au fost semnalate ca atare.

În sfârșit, pentru corecta înțelegere a documentului istoric pe care îl prezentăm în cuprinsul acestor pagini, ar mai trebui să semnalăm similitudinea evidentă între textul unora dintre notele zilnice redactate de Dudu Velicu și acela al unor note informative adresate organelor poliției politice, întocmite de către sursa conspirativă „Viator”¹⁸.

Editorii prezentului volum își exprimă speranța ca publicarea notelor zilnice ale lui Dudu Velicu să nu se limiteze la perioada 1945-1947, motiv pentru care au în vedere continuarea activității de aducere a acestora la cunoștința publicului larg și pentru perioada ulterioară.

Alina Tudor-Pavelescu

¹⁸ Vezi, de exemplu, în prezentul volum, nota lui Dudu Velicu din 1 iunie 1947, referitoare la vizita patriarhului Alexei al Moscovei la București și nota informativă din 5 iunie 1947, semnată „Viator”, tratând același subiect, publicată în Cristina Păiușan, Radu Ciuceanu, *op. cit.*, pp. 71-73.

Duminică, 1 aprilie 1945

Episcopul Antim Nica, fost al Cetății Albe-Ismael, a fost la mine la masă, ca invitat.

După-masă am discutat diferite probleme în legătură cu Biserica Ortodoxă Română, arătându-ne reciproc mirarea că ea nu este activă.

Apoi, mi-a spus că a fost propus într-o ședință a Sfântului Sinod, de către Patriarhul Nicodim (Munteanu) celor prezenți, spre a accepta cineva să-l primească la o eparhie, ca ajutor. Episcopul Cosma al Eparhiei Dunării de Jos l-a acceptat.

După ședință, în urma unor sfaturi, Episcopul Cosma, care se arătase foarte binevoitor față de Episcopul Antim, i-a spus acestuia că la Galați condițiunile de trai sunt grele, iar criza de locuințe accentuată, dându-i să înțeleagă că se poate dispensa de el. Episcopul Antim i-a răspuns că nu-i va face nici o dificultate.

După câțva timp, a mers la Galați, unde s-a prezentat Episcopului Cosma. Acesta l-a primit bine și, neavând să-i ofere locuință ca reședință, oaspetele a fost găzduit la un cleric, rămânând ca toate cheltuielile să le suporte Episcopul Cosma, din proprie inițiativă.

În timpul șederii Episcopului Antim la Galați, Episcopul Cosma s-a convins că primul n-a venit cu intenții rapace de a-i ocupa Scaunul episcopal, cu toate că Episcopul Cosma are un proces la Casație, cu preotul Beldie, fostul lui consilier, care-i aduce mai multe învinuiri.

Episcopul Antim mi-a mai comunicat că ar putea ocupa Scaunul de la Roman, unde este titular Episcopul Lucian Triteanu. Eu l-am sfătuit să primească, fiindcă i s-ar putea oferi o altă eparhie, unde poate lucra mai intens. Episcopul Antim s-a convins de dreptatea tezei mele și s-a hotărât să rămână, deocamdată, la Galați, unde se va duce din când în când, pentru ca să facă act de prezență. I-a și spus, de altfel, acest lucru Episcopului Cosma și s-au înțeles ca Episcopul Antim să locuiască la București (str. Popa Soare, 20), unde-i poate înlesni, pe la ministere, rezolvarea adreselor episcopiei.

Mi-a istorisit apoi că a luat contact de 2-3 ori cu d. ministru prof. Constantinescu-Iași, de la Propagandă, care i-a spus că, deocamdată, să aștepte; să nu apară în presă sau în viața publică, pentru că mai târziu (episcopul) va juca un rol însemnat.

Mi-a mai subliniat faptul că este în bune relațiuni cu preotul Burducea, ministrul Cultelor, la care, în ziua de 3 aprilie 1945, va merge din nou.

Arhiepiscopul dr. Veniamin (Pocitan) Ploieșteanul a primit titlul, de curând, de vicar patriarhal, schimbându-i-se totodată numele de Ploieșteanul în acela de Sinaitul, pe care l-a avut Episcopul Iosif (Gafton) al Argeșului.

Această numire și schimbare de titulatură a făcut-o Patriarhul Nicodim și iată de ce:

Și-a rezervat titlul de Ploieșteanu pentru ca să i-l dea arhimandritului Vasile Vasilache, ucenicul lui, starețul Mănăstirii Antim și fost (poate mai este?) predicator al Catedralei mitropolitane din București, pe care vrea să-l facă arhiepiscop.

Ei, intențiunea înaltului prelat nu s-a realizat, fiindcă nu au admis forurile competente (Ministerul Cultelor?). Nu mult după această știre, arhim. Vasile Vasilache a fost demis din funcțiunea de stareț al Mănăstirii Antim, iar fratele său, Haralambie Vasilache, din aceea de exarh al mănăstirilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

Ca stareț la Antim a fost numit arhiepiscopul Atanasie Dincă.

Cei doi frați Vasilache sunt considerați dispăruți de către cei din anturajul lor, însă ei se află în Palatul patriarhal, sub aripa ocrotitoare a Patriarhului Nicodim.

Duminică, 20 mai 1945

Azi este primul Congres general al ARLUS-ului, în localul Camerei Deputaților. Mare pregătire.

Am fost la Biserica Sf. Spiridon, unde slujește Episcopul rus al Chișinăului. Lume multă.

Un bas, cleric rus, a citit Evanghelia. Biserica se părea neîncăpătoare, așa de puternică-i era vocea, pe care numai un rus o poate avea, urmaș al celebrului Șaliapin, crescut la școala lui Ceaikovski, Rahmaninov sau Rimski-Korsakov.

Surpriza a fost extraordinară.

Duminică, 27 mai 1945, Mănăstirea Cernica

Starețul arhimandrit Partenie Bușcu, licențiat în Teologie, [a fost] numit în locul starețului arhim. Inochentie Tănăsioiu, care, acum, locuiește tot acolo.

Mănăstirea are peste 100 de călugări, dintre care 30 sunt basarabeni.

Biserica mănăstirii, cu hramul Sf. Gheorghe, are un venit de peste 400.000 lei lunar.

Cu mănăstirea se poate vorbi la telefon cerând “cabina nr. 1, Mănăstirea Cernica”.

Arhiepiscopul Antal Emilian, fost stareț al mănăstirii, iar acum locuitor de mitropolit al Mitropoliei Bucovinei, în locul Mitropolitului Tit Simeon, demisionat, este foarte arghirofil: i-a cerut arhimandritului Inochentie Tănăsioiu 200.000 lei sau câte 5.000 lei din pensia de 27.000 (pe lună) în fiecare lună, până la împlinirea sumei, ca să-l mai lase la mănăstire.

I-a răspuns că nu are și, după ce a invocat memoria Patriarhului Miron Cristea, al cărui nepot este arhiepiscopul Antal Emilian, iar arhim. Inochentie i-a fost exarh al mănăstirilor, a cedat.

“Nu mă așteptam la așa ceva, dle Dudu”, îmi spunea consternat părintele Inochentie.

În mănăstire se află și doi ucenici ai Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, azi criminal de război, fiind în Germania. Aceștia au în grijă bagajele mitropolitului: perne, plapome [sic!], saltele, pat, scaune, etc.

Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei și apoi șeful Misiunii ortodoxe din Transnistria, a fost trimis în 1944, cu o delegație, la Zagreb, în Croația, unde a hirotonisit un episcop.

În drum spre țară, el a rămas la Viena, unde, după 23 August 1944, a fost reținut de germani.

Fiindcă era muritor de foame, a acceptat jocul germanilor de a fi ministru al Cultelor în “Guvernul” Horia Sima, dând și pastorale.

Azi este declarat criminal de război.

Nicolae, Mitropolitul Rostovului de Jos, sub regimul țarist a fost Mitropolit al Rostovului de Jos, rang pe care nu l-a mai ocupat sub regimul comunist.

După ocuparea orașului de către germani, în 1942, a fost repus în funcțiune, iar o dată cu retragerea armatelor germane, românii l-au adus în țară, împreună cu o mică suită și o soră a sa, locuind la Căldărușani, la Mănăstirea Cernica. Printre însoțitori se află și protoereul Ioan Nagorski, care, de fapt, conducea Mitropolia la Rostov.

Mitropolitul Nicolae moare la 31 ianuarie 1945 și este înmormântat în cimitirul Sf. Lazăr, în partea rezervată ierarhilor și situată lângă capelă. În stânga lui este mormântul Episcopului Sofronie Vulpescu (Craioveanul), ialomițean, fost al Râmnicului-Noului Severin.

În timp ce-i cercetam crucea, sora lui, îmbrăcată în negru, i-a aprins candelabru bățând cruce mari.

Protoereul Ioan Nagorski a rămas la Mănăstirea Cernica și este cunoscut sub numele de “părintele Ionică”.

Inscripția de pe crucea de piatră, scrisă de o soră rusă, doctoriță, din cele câteva venite din Crimeea și care, la cererea sovieticilor, au declarat că nu vor să se mai înapoieze în URSS:

“Mitropolit al Rostovului etc., Nicolae Amasiiski, născ. 1859, dec.-31 ianuarie 1945.”

La mănăstire sunt și 30 de călugări, însă din Basarabia, care nu se mai înapoiază acolo deoarece s-au înapoiat în țară în 1940 și, conform Convenției de Armistițiu, sunt exceptați de la repatriere. Sunt tineretea călugărilor, fiindcă cei localnici sunt aproape toți seniori. Sunt foarte supuși, harnici și muncitori.

27-28 mai 1945

Delegația Bisericii ruse la București și scrisoarea adusă Patriarhului Nicodim, cu mai multe puncte:

1. Revenirea la vechiul calendar. Patriarhul Nicodim scrie la Istanbul, spre consultare.

2. Înființarea Mitropoliei rutene de Cernăuți, pentru a lua majoritatea fondurilor religioase, cu înglobarea Maramureșului.

3. Mitropolia Sucevei să devină episcopie și să fie nu a Bucovinei de Sud, ci a Sucevei.

Preotul Burducea demite pe directorul de cabinet Suseanu, preot. [Îl demite și pe] preotul Vasile Ionescu și ia la minister arhiva grupului preoților democrați, fiindcă ar fi în ea acte compromițătoare la adresa lui.

Mitropolitul Visarion Puiu e reținut de germani la Viena, după misiunea oficială de la Zagreb, unde a sfințit un nou episcop. [Visarion Puiu] are lenjerie, saltele, pat, plapumă la Mănăstirea Cernica, în grija a doi ciraci.

Luni, 28 mai 1945

M-am întâlnit, lângă Spitalul Brâncovenesc, cu preotul Oncescu, din comuna Mariuța, județul Ilfov, care m-a invitat la cercul pastoral din parohia lui, pentru duminică, 10 iunie a. c. Mai era cu un preot din Ilfov. Discutând problema preoților democrați, mi-a spus că mai mulți preoți legionari s-au înscris în Uniunea Preoților Democrați, pentru ca să scape de neplăceri.

Toate exemplarele unui număr din *Biserica Ortodoxă Română* au fost luate de la Tipografia Cărților Bisericești de către Patriarhul Nicodim și dus[e] la palatul lui. Se spune că în acest număr ar fi un articol al Patriarhului care nu trebuia să apară. Un număr se află însă la diaconul doctor Tuță Nica, funcționar la Tipografie.

Marți, 29 mai 1945

Demisia de la serviciu, pentru data de 1 iulie 1945. Voi primi deci leafa pe iunie, fără ca să mai funcționez, începând de azi.

Directorul Zaharia mi-a spus că-i pare rău, dar că au decis cei de sus, pentru că, fiind nevoie de comprimare, s-a spus că am mijloace de trai (6000 de lei, șase mii, lunar chirie pentru o casă, când mi s-a oferit peste o sută mii lunar).

Directorul general Nicușor Stanciu mi-a spus că-i pare foarte rău, dar că el n-a vrut să se amestece.

Directorul Mihalcea, că-i pare rău.

Seara, am fost cu preotul Alexandru Petre, pe care l-am întâlnit pe stradă, la Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei. Am discutat diferite probleme bisericești. După plecarea preotului, l-am întrebat pe mitropolit cum s-a ajuns la desființarea Mitropoliei Olteniei. Plin de amărăciune, și-a exprimat toată indignarea față de Patriarhul Nicodim Munteanu, pe care-l crede sigur ca autor al acestui act.

În 1941, pe când Mitropolitul Nifon se afla bolnav, Patriarhul Nicodim a cerut, în Sinod, **desființarea Mitropoliei Olteniei**¹, ca să se repete acest lucru în 1942, când, în urma protestului Olteniei, care a tipărit și cartea *S-a propus desființarea Mitropoliei Olteniei?*, Tipografia Sfintei Mitropolii a Olteniei, Craiova, 1942, 24 p., s-a revenit.

Chiar ministrul Cultelor, generalul Rosetti, a spus Patriarhului Nicodim, care-i anunțase prin adresă hotărârea Sfântului Sinod de a desființa Mitropolia Olteniei, că nu se poate lua hotărârea aceasta fără să fie consultat și chiriarhul locului.

Dar, printr-o lege publicată în *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 42, din 20 aprilie 1945, mitropolia tot a fost desființată. Mitropolitul Nifon Criveanu a întocmit imediat un memoriu, al cărui text este următorul:

“Cu multă durere sufletească și cu îndreptățită indignare am văzut - în *Monitorul Oficial* no. 42 din 20 aprilie 1945 - că Legea pentru desființarea Mitropoliei Ortodoxe Române a Olteniei, Râmnicului și Severinului se întemeiază în primul rând pe o adresă a Sfântului Sinod din 28 martie 1945, care «repetă cererea adresată onor. Minister al Cultelor pe baza hotărârii aceluia Înalț For în ședința din 24 octombrie 1941».

Ar reieși din aceasta că hotărârea Sinodului, luată la 24 octombrie 1941, ar fi rămas definitivă. De ce, atunci, nu s-a comunicat la timp Ministerului Cultelor hotărârea luată și de ce ministerul nu a întocmit Decretul-lege respectiv?

¹ Subliniere Dudu Velicu (n. e.)

Adevărul pur este că hotărârea Sfântului Sinod din 24 octombrie 1941 n-a rămas definitivă, căci același Sfânt Sinod, în ședința de la 2 decembrie 1942, la intervenția și lămuririle date de Noi, a hotărât:

«Se revine asupra hotărârilor luate în ședințele din 24 și 25 octombrie 1941, privitoare la desființarea Mitropoliei Olteniei. Cu această rectificare, Sfântul Sinod verifică și aprobă sumarul ședinței din 25 octombrie 1941.» (*Dezbaterile Sfântului Sinod*, sesiunea 1942, p. 5)

Ne întrebăm cum a putut Înalt Prea Sfințitul Președinte al Sfântului Sinod să comită - prin adresa recentă nr. 339 din 28 martie 1954, către Ministerul Cultelor - omisiunea sau falsul acesta, care a dus în eroare ministerul Cultelor, spre a întocmi Decretul-lege mai sus amintit, nedrept în sine, lipsit de avizul și hotărârea Sfântului Sinod și care, în plus, a adus atâta tulburare și indignare în clerul și poporul oltean.

Iar în cazul când nu s-a trimis o asemenea adresă din partea Sfântului Sinod, mistificarea sau falsul cad în seama părintelui Ministru al Cultelor.

Și într-un caz și într-altul, **legea, neîntemeindu-se pe hotărârea Sfântului Sinod, urmează a fi anulată, iar vina va fi, să tragă consecințele**².

În raportul Părintelui Ministru se afirmă că Episcopia Râmnicului-Noului Severin a fost “desființată nejustificat prin Legea din 7 noiembrie 1939, creându-se o nouă Arhiepiscopie a Craiovei, ridicată la rangul de Mitropolie a Olteniei.”

Realitatea este că Episcopia Râmnicului-Noului Severin a fost ridicată la rangul de Mitropolie a Olteniei. Aceasta se evidențiază și prin hotărârea Sfântului Sinod din 4 decembrie 1940, care glăsuiește: “Se va răspunde Ministrului că Sfântul Sinod n-a socotit niciodată ca desființată Episcopia Râmnicului-Noului Severin, ci numai a considerat-o ca ridicată la rangul de Mitropolie a Olteniei.” (*Biserica Ortodoxă Română*, nr. 1-2, pag. 52).

Se mai afirmă în raportul Părintelui Ministru că “atât clerul, cât și populația locală a protestat în nenumărate rânduri împotriva desființării Episcopiei Râmnicului-Noului Severin.” Afirmația este inexactă, dacă se referă la întregul cler și popor oltean, căci, în realitate, n-a fost vorba decât de puține întâmpinări ale câtorva zeci de locuitori din orașul Râmnicu-Vâlcea. Dimpotrivă, vi s-au prezentat mai multe memorii semnate de diferite autorități, întreprinderi industriale și numeroși cetățeni și muncitori, care cer stăruitor menținerea Mitropoliei Olteniei.

Cât privește «neajunsurile de ordin administrativ, financiar, prin schimbarea reședinței de la Râmnicu-Vâlcea la Craiova», ele se puteau ușor

² Subliniat în original (nota D. V.)

înlătura pe o cale sau alta, eventual suprimându-se orice subvenție bănească, lăsându-se totul în sarcina eparhiei.

Întrucât legea se întemeiază pe o mistificare, fie din partea Înalț Prea Sfințitului Președinte al Sfântului Sinod, fie din partea Părintelui Ministru al Cultelor, ne adresăm, deplin încrezători în spiritul de dreptate al Domniei Voastre, cu rugămintea adânc respectuoasă de a vă sesiza de denunțarea acestui fals și să faceți să se revină asupra Decretului-lege nr. 305 din 19 aprilie 1945, făcându-se, în felul acesta, dreptate și dându-se deplină satisfacție dorinței unanime a clerului și poporului oltean.

Primiți, vă rugăm, Domnule....., încredințarea înaltei noastre considerațiuni și arhieresti binecuvântări.

ss. Nifon, Mitropolitul Olteniei”

Cu această întâmpinare, Mitropolitul Nifon Criveanu s-a prezentat în:

- audiența M. Sale Regelui Mihai I;
- dlui dr. Petru Groza, Președintele Consiliului de Miniștri și
- dlui Gheorghe Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și Ministru al Afacerilor Externe.

1. M. Sale Regelui Mihai i-a expus situația, subliniind că nu trebuia să se lovească în Biserică. Cel puțin Biserica trebuia să rămână ca o pajiște, un loc de reculegere, o poiană, unde să se odihnească sufletele. I-a spus, de asemenea, că Biserica este strâns unită cu Dinastia: “Poporul se roagă pentru M. Voastră și vă iubește nespus de mult.”

Apoi, Regele a tăcut câteva clipe, după care a răspuns: “Îmi pare rău că s-a lovit în Biserică desființându-se Mitropolia Olteniei.” Mitropolitul s-a retras apoi.

2. La dnii Petru Groza și G. Tătărescu a fost, de asemenea, dar a plecat cu impresia că nu pot face nimic, nu fiindcă nu vor, dar fiindcă nu pot. Singurul care [o] poate face este dl. Bodnăraș (Emil?)³, secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri, împreună cu Ana Pauker și Vasile Luca.

M. Sa Regele a trimis un emisar al său la preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, care, venind la Palat, i-a dat întâmpinarea Mitropolitului Nifon ca s-o citească. După citirea ei, a negat categoric faptul că desființarea Mitropoliei Olteniei ar fi un act al Ministerului Cultelor.

Apoi un emisar al M. Sale Regelui s-a prezentat la Patriarhul Nicodim, în aceeași chestiune. Patriarhul a negat amestecul lui în actul desființării Mitropoliei Olteniei.

³ Paranteza lui D. V. (n. e.)

M. S. Regele a rămas foarte impresionat de această stare a lipsei de răspundere în Biserică.

După aceea, Mitropolitul Nifon Criveanu se prezintă în audiență la însuși Patriarhul Nicodim Munteanu, pentru a clarifica problema desființării Mitropoliei Olteniei, desființare care constituie, pentru patriarh, numai o lovitură dată persoanei Mitropolitului Nifon, pe care-l urăște. Așa că, în realitate, nu s-a vizat decât la răsturnarea Mitropolitului Nifon, prin desființarea mitropoliei. Patriarhul a negat că ar avea vreun amestec în acest act, cu prefăcătoria care-l caracterizează. Mitropolitul Nifon a rămas stupefiat în fața declarației Patriarhului, declarație comparată cu Decretul-lege menționat mai sus: “N-am trimis nici o adresă la Culte.”

Apoi, Patriarhul l-a chemat pe preotul Gh. Vintilescu (de la Biserica Sf. Spiridon, secretarul cancelariei Sfântului Sinod) să spună adevărul în această chestiune. El a răspuns în același sens, că n-a trimis nici o adresă la Ministerul Cultelor.

Atunci, Mitropolitul Nifon i-a spus:

- Bine, părinte Vintilescu, va fi nevoie să faci sub jurământ această declarație.

Și mitropolitul a plecat.

Cine a ridicat problema? Patriarhul sau Ministerul Cultelor? Având în vedere atitudinea Patriarhului față de persoana Mitropolitului Nifon, acesta este încredințat că Patriarhul a desființat, de fapt, Mitropolia Olteniei.

Curios că nimeni, până azi, 29 mai 1945, nu i-a făcut cunoscut ceva oficial, Biserică sau Minister, asupra desființării [Mitropoliei] Olteniei, în afară de aceea că, fiind la Râmnicu-Vâlcea, subprefectul i-a făcut cunoscut, din ordin, că trebuie să părăsească orașul, întrucât în curând va avea loc instalarea arhierelui Atanasie (Dincă) Bârlădeanul, în Scaunul de locțiitor de Episcop.

Mitropolitul a rămas însă și, îndată ce a venit, arhierelul Atanasie Dincă a ordonat ca servitorul să nu-i mai dea mâncare ca înainte Mitropolitului Nifon. Ce atitudine! “În loc să se poarte extrem de amabil, fiindcă, în afară de alte considerente, va avea chiar nevoie de mine”, îmi spune mitropolitul.

Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului urmând să fie epurat, se afirmă că îl surprinde acest fapt întrucât în această categorie nu intră și Patriarhul Nicodim Munteanu, cel care în 1940 vorbea despre hidra bolșevică din răsărit, căreia i s-a tăiat un cap prin luarea Basarabiei de armatele române.

Pe de altă parte, Mitropolitul Bălan s-ar fi dus la preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, pe lângă care s-a lingușit, ca să nu fie epurat.

Mitropolitul Visarion Puiu, care se află în Germania, iar în România este declarat criminal de război, ar fi murit plecând din Berlin în drum spre Elveția.

Există un mare antagonism între Episcopul Timișoarei, Vasile Lăzărescu împreună cu clerul său, și Mitropolitul Nicolae Bălan al Transilvaniei. Timișorenii sunt atât de dârji în a duce lupta împotriva Mitropolitului N. Bălan, din cauza autocratismului și absolutismului acestuia, și atitudinii lui de a face pe placul tuturor guvernelor, încât afirmă că, la nevoie, vor cere separarea Bisericii lor (a Banatului) de Stat.

Duminică, 3 iunie 1945

Am fost câteva minute la biserica din comuna Progresul, unde este paroh preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, care nu a slujit. Apoi am plecat la Biserica parcului Rahova, unde am predicat despre “apa cea vie”. Preotul Vițoiu mi-a mulțumit în fața credincioșilor.

Miercuri, 6 iunie 1945

Am fost la 10.30 la dl consul Nicolae Demetrescu (palatul de la Șosea, fosta Președinție a Consiliului de Miniștri), un prieten de pe când eram împreună la Varșovia, și l-am rugat să se intereseze dacă nu mă pot transfera la Ministerul de Externe.

Mi-a prezentat un domn (subdirector?) și după ce am discutat câteva minute, mi-a spus: “De astfel de oameni avem noi nevoie”. Nu știu ce-a voit să spună.

Am fost apoi la preotul Bobulescu, de la Biserica Sf. Nicolae Tabacu din Calea Victoriei, un erudit. Am discutat problema Bisericii noastre, pe care el o vede într-o situație catastrofală, iar pe ierarhi, în frunte cu Patriarhul Nicodim și Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, ca niște hidre hidoase. Mi-a dat o seamă de cărți scrise de el.

9 iunie 1945

1. Asupra raporturilor dintre ministrul Cultelor, preotul C. Burducea și Patriarhul Nicodim se precizează următoarele, în cercurile clericale:

La începutul activității sale ministeriale, preotul C. Burducea avea o conduită dreaptă, independentă și plină de demnitate în raporturile sale oficiale cu Patriarhul Nicodim, păstrând în același timp atitudinea de deferență în cadrul ierarhiei bisericești. Era conduita șefului unui departament, căruia postul pe care îl ocupă îi incumbă drepturi și îndatoriri, care azi pentru un ministru-preot sunt cu atât mai mari. La început, Patriarhul a stat în expectativă, deoarece nu știa ce

atitudine va avea față de el un preot, ministru democrat. Se temea ca o scurtă privire retrospectivă asupra trecutului lui dubios, în ceea ce privește moralitatea, să nu aibă ca efect imediat îndepărtarea lui din scaun.

Trebuia deci să înceapă el lupta, căci umbra păcatelor grele se contura amenințătoare la orizont. A luptat și a învins. Azi, balanța se înclină în favoarea Patriarhului și, prin aceasta, i s-au restrâns ministrului libertățile: conduita dreaptă, independența și demnitatea neștirbită de șef al unui departament. Preotul Burducea este sub influența Patriarhului; și ea este considerată coruptă și nefastă. Azi, preotul Burducea nu mai este ministrul-preot, ci părintelul ministru, prea plecat și prea supus serv al Patriarhului, aceasta în adevăratul înțeles al cuvântului. Și într-o epocă de frământări sociale gigantice, în sfortarea comună spre instaurarea unei noi vieți, epocă în care Biserica dă exemplul cel mai tipic de inerție, apatie și izolare condamnată, sub orice unghi ar fi privită ea, Patriarhul Nicodim stăpânește, pentru a-l reduce la exemplul lui, pe singurul exponent al Guvernului chemat să constate, să judece, să ia măsuri pentru a remedia racila din sânul Bisericii: ministrul Cultelor.

Se impun măsuri urgente, fără menajări.

2. Nu de mult timp, a apărut no. 4-6, pe aprilie-iunie 1944 al revistei *Biserica Ortodoxă Română*. Deși a apărut deci, totuși revista nu a fost expedită abonaților (clerului și parohiilor din țară), deoarece primul articol, intitulat *Chemare la realitate*, semnat de Patriarhul Nicodim, nu mai putea apare în iunie 1945, un an mai târziu deci de la data la care trebuia să vadă lumina lumii [sic!]. Articolul avea următoarele pasagii la adresa Națiunilor Unite:

“Până la 4 aprilie 1944, zi de doliu a Capitalei, provocată de primul bombardament aerian terorist, mulți dintre cei rămași acasă în timpul războiului, bărbați și femei, n-au simțit întru totul grozăvia războiului ...”⁴

Evidențiind viața curată a satelor noastre, Patriarhul subliniază că acolo “... nu s-au cunoscut binefacerile «științei» omenești, ale cărei roade de ultimă modă sunt bombardările copiilor, spitalelor, bisericilor, instituțiilor culturale și cimitirelor”⁵ - aluzie la bombardamentele anglo-americane. De altfel, Patriarhul Nicodim, în scrisoarea adresată în 1944 Arhiepiscopului de Canterbury, arată că poporul român “... suferă și loviturile, prin nimic justificate ale celor mai groaznice bombardamente, executate de fiii Bisericii pe care o conduceți.”⁶

⁴ Nicodim, Patriarhul României, *Chemare la realitate*, București, Tipografia Cărților Bisericești, 1944, p. 3 (Broșură apărută în 1944 și apoi publicată în *Biserica Ortodoxă Română*, no. 4-6/1944, din care este scos (nota D. V.)

⁵ *Idem*, p. 8 (nota D. V.)

⁶ *Curentul*, sâmbătă, 24 iunie 1944; *Universul*, *idem*, no. 172 (nota D. V.)

Și Patriarhul continuă, în broșura sa citată:

“Să nu ne pângărim, deci, războiul sfânt al crucii și al reîntregirii neamului, cu fapte înjositoare”⁷ și încheie astfel:

“Al nostru, al tuturor părinte sufletesc și neîncetat rugător către Domnul pentru izbăvirea scumpei noastre Patrii de urgia năvălitorilor de pe uscat și din văzduh.”⁸

Iată motivul pentru care articolul a fost scos din revistă, articol care i-ar fi creat Patriarhului o situație foarte delicată.

3. Episcopul lipovenilor este Savatie Terentiev, orașul Tulcea; atât el, cât și clerul lipovean nu sunt trecuți în registrele de evidență ale Ministerului Cultelor. Episcopul Savatie își avea reședința, înainte de războiul ultim, în localitatea Fântâna Albă (Bielaiia Kravița) din Bucovina.

11 iunie 1945

În cercurile clericale se afirmă că prezența la Viena, la 23 August 1944, a Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, se datorește faptului că el a rămas acolo pentru ca să-și îngrijească o boală de ochi; aceasta după îndeplinirea misiunii oficiale, pe care a avut-o la Zagreb, în Croația.

Se mai afirmă că, dacă în 1944 Mitropolitul Visarion ar fi fost în țară, el ar fi avut o poziție foarte puternică, deoarece a trimis o scrisoare mareșalului I. V. Stalin, din cauza căreia a fost demis din Scaunul de mitropolit al Bucovinei de guvernul autohton⁹. Iată problema scrisorii:

Pe când era Mitropolit al Bucovinei, Visarion a trimis din Cernăuți, cu adresa nr. 9186 din 22 septembrie 1939, o scrisoare Legației sovietice din București, cu rugămintea de a fi transmisă “Domnului Iosif Visarionovici Stalin, președintele Republicii Sovietice Rusești”. În această scrisoare, Mitropolitul Visarion îl ruga pe mareșalul Stalin să dea un comunicat oficial pentru a lămurii străinătatea asupra problemei situației Bisericii Ortodoxe din Rusia sovietică și a curma, în modul acesta, interpretările greșite care se fac din cauza necunoașterii realității.

Scrisoarea aceasta a fost publicată în limba engleză de Frăția anglo-rusă din Londra, în revista *Sobornosti*, no. 20, din 1939, și în revista engleză *The Star of the East*, no. 3, din decembrie 1939, care apare în India.

⁷ *Op. cit.*, p. 11 (nota D. V.)

⁸ *Ibidem* (nota D. V.)

⁹ Vezi referiri la această scrisoare în Mitropolit Visarion Puiu, *Însemnări din viața mea*, ediție îngrijită de D. Stavarache și Gh. Vasilescu, Iași, Editura Trinitas, 2004, p. 87 (n. e.)

După aceea, a fost reprodusă în revista bulgară *Duhovna Straja*¹⁰, an XXI, no. 5 și 6 din mai și iunie 1940, pp. 176-180, care apare la Sofia, traducerea din limba română fiind făcută de un ierodiacon numit Miron. În presa bisericească sau laică de la noi, scrisoarea aceasta nu a apărut niciodată.

Clerul Episcopiei Timișoarei, în frunte cu ierarhul lui, Ep. Vasile Lăzărescu, a adoptat o atitudine ostilă față de Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului (Sibiu). Atitudinea aceasta, afirmă clerul, constituie o pavăză de apărare împotriva despotismului și absolutismului lui Bălan în Biserica Ortodoxă Română, căruia i se impută că a oscilat, foarte puternic, între un partid politic și altul. La Timișoara se afirmă că atitudinea lui Bălan față de programul actual nu este sinceră, ci oportunistă.

Joi, 14 iunie

Dimineața i-am făcut o vizită dlui Arghiropol (Calea Rahovei, nr. 57, la dr. Conovici), director la Mitropolia din Suceava (fostă la Cernăuți), iar acum detașat la Direcția Studii și Documentare din Președinția Consiliului de Miniștri. Mi-a spus că, în principiu, a vorbit acolo despre mine și sunt dorit, fiindcă mai cunosc și limbile slave.

Discutând diferite probleme, el mi-a istorisit că evenimentele de la 23 August 1944 l-au găsit la Vatra Dornei, împreună cu Mitropolitul Tit Simedrea al Bucovinei. Sovieticii nu se atingeau de cler, însă laicii erau ridicăți, la ore aproape obișnuite: 5 dimineața și 5 după-masă.

Într-o zi a fost luat și el. Dus la sediul Poliției sovietice, a spus că este *terkva* (adică "biserică", voia să spună că este într-o funcție bisericească). Lămurirea n-a fost clară. Apoi a spus *bogoslav*; nici atât. În sfârșit, a spus *psalt*, adică *psalomscik* (cântăreț bisericesc), după care sovieticii l-au lăsat liber. Apoi, Arghiropol s-a dus imediat la biserică, în altar, unde era Mitropolitul Tit, căruia i-a istorisit cele întâmplate. Privind în biserică, vede un locotenent sovietic, însoțit de un soldat. Era cel care-l reținuse. Imediat și-a închipuit că au venit să se convingă dacă Arghiropol este într-adevăr cântăreț la biserică. Fără să piardă timpul, el trece imediat la strană, neobservat, și începe să cânte "cu foc". Văzându-l la strană, sovieticii au plecat.

De acum își închipuie că nu va mai fi vizitat.

S-a împrietenit cu mai mulți ostași sovietici, care-și au locuința lângă a lui (casă preoțească), dar mai ales cu o doctoriță, tot sovietică, ce era cu acești soldați, care constituiau un post de pază.

¹⁰ Pe care o am (nota D. V.)

Acest post știa când urma să facă rețineri sau arestări NKVD-ul. Ca atare, sovieticii îl anunțau pe Arghiropol la timp, îl chemau în casă la ei, unde-l ascundeau până trecea pericolul. L-au ascuns așa timp de zece zile, când a plecat la București, în împrejurările următoare:

Un colonel, comandantul unui regiment sosit în localitate (Vatra Dornei) trebuia să plece la București pentru a clarifica situația unității sale. Mitropolitul Tit Simedrea îi dă o scrisoare pentru ginerele său din București, pe care-l ruga să facă toate demersurile pentru ca să poată pleca de acolo.

Într-adevăr, cu ajutorul profesorului Popescu-Prahova, care era secretar general la Ministerul Cultelor, obținea - de la Comisia Aliată de Control - în baza unei adrese a acestuia că mitropolitul și 4-5 persoane trebuie să vină, în interes de serviciu, la București, permisiunea ca o mașină mare, americană să-i aducă. Mașina a plecat deci, însoțită de un ofițer român și 7 soldați înarmați. De la Vatra Dornei au plecat cu această mașină următorii: Mitropolitul Tit Simedrea, Arghiropol, un preot consilier, încă o persoană și un călugăr, omul de casă al mitropolitului. Toți fiind clerici, Arghiropol a fost nevoit să se îmbrace și el cleric, pentru a nu avea neplăceri pe drum. Au ocolit cu mașina un punct, localitate unde-și avea sediul un comandament sovietic și după oarecare greutate la Bacău au ajuns la București, unde au rămas. Osteneala ostașilor n-a fost răsplătită de avariția mitropolitului, ci de recunoștința celorlalți, care, probabil cu aprobarea șefului (Tit), le-au dat suma de una sută mii lei.

Nu mult apoi, Mitropolitul Tit a demisionat, sub motiv că grija conducerii Fondului Bisericesc din Bucovina îl sustrage de la îndatoririle lui spirituale. În realitate, a demisionat din cauza cărții tipărită de el în două ediții și intitulată *Ectenii și rugăciuni...*, Tipografia Cărților Bisericești, 1943, îndreptată contra “bolșevicilor”.

Ecteniile și rugăciunile vechi au fost adaptate vremurilor războinice din 1943, schimbând mai ales cuvântul “agareni” (“turci”, pus în carte în loc de “năvălitori dușmani”) cu acela de “bolșevici”. Operația de căutare a textelor, alegere, etc. a făcut-o diaconul Gh. Moisescu, funcționar la Cancelaria Sfântului Sinod și secretar de redacție al revistei *Biserica Ortodoxă Română*, asistent universitar.

De altfel, d. Arghiropol mi-a comunicat că Episcopul Ieronim al Chișinăului (?)¹¹ și Republicii Moldaviei, în vizita pe care i-a făcut-o nu de mult Patriarhului Nicodim la București, s-a interesat și despre această carte a Mitropolitului Tit, pe care-l condamnă fiindcă a făcut din Biserică o unealtă aservită unor scopuri contrarii dogmei creștine, scriind sau refăcând ecteniile, etc.

¹¹ Paranteză D.V. (n. e.)

îndreptate în contra “bolșevicilor”, iar mâine contra polonezilor, poate; după vremuri.

Duminică, 17 iunie 1945

Când m-am urcat într-un vagon al trenului Medgidia-Tulcea, am întâlnit un locotenent rus - spunea el - de la Comisia Aliată de Control (mi-a arătat și legitimația).

Mergea la Tulcea pentru o lună, ca delegat, pentru ca să procure câteva mii de tone de fân și tot atâtea de brânză - fără să plătească el - prin prefectul județului.

Am discutat mult. Era un tânăr inteligent, născut la Moscova, Nicolae...¹², din aviația marinei sovietice. A stat 8 luni la București.

El mi-a spus:

- Mareșalul (ex) Ion Antonescu se află la Moscova, unde i se face reeducarea, ca apoi să vină în țară.

- Ungurii ne urăsc de moarte, în ciuda declarațiilor oficiale. “După plecarea armatelor sovietice din Transilvania, ungurii vă taie în bucăți”.

- Miniștrii actualului guvern român se clatină.

- Comutarea pedepsei cu moartea, pedeapsă dată de Tribunalul Poporulului criminalilor de război din primul lot (gen. Maciu) a făcut-o Vășinski, nu Regele Mihai I.

- Țările Baltice și-au găsit echilibrul și calea spre progres de când au fost anexate Rusiei, prin voința lor (aluzie la România).

- Situația din Rusia e grea: lipsesc alimente și clădiri.

- În România va fi inflație. Biletele de bancă de 5000 de lei vor fi ștampilate.

- Anglo-americanii pregătesc o surpriză neplăcută Rusiei, care însă este pregătită.

- Japonia constituie o mare enigmă în raporturile ei cu anglo-americanii.

- România nu va fi în stare să-și plătească datoriile față de Rusia nici peste 50 de ani.

- “Dreptate nu este nicăieri; nici la noi, în Rusia.”

¹² Lipsă în original (n. e.)

Miercuri, 27 iunie 1945

Am fost la ministrul Cultelor pentru preotul Ion Vasilian de la Catedrala din Tulcea (închis în lagăr la Caracal). Fiind zilele trecute la Tulcea, am cunoscut-o pe soția lui prin preotul Maraloi (?)¹³ de la Biserica Sf. Gheorghe. Ea se plângea de soarta soțului ei și m-a rugat să mă interesez eu.

Mergând la preotul Marinescu Alexandru (Alec), inspector general la Culte, i-am dat o cerere de înscriere în Uniunea Preoților Democrați din partea preotului I. Vasilian, o dovadă emisă de chestura orașului Tulcea relativ la el și o plângere din partea enoriașilor care arătau că preotul lor e bun, etc. și să vină la parohie. Preotul Marinescu a pus rezoluția: “La comisia de epurare pentru revizuire” și i-a dat-o dlui Grosu, funcționar, și care este membru în comisia de epurare.

Grosu mi-a spus că preotului Ion Vasilian i s-a suspendat, de comisie, plata salariului pe timp de 3 luni, iar preotul Marinescu i-a spus să-i reducă pedeapsa la o lună.

După ce i-am dat hârtiile, înainte de a fi pus rezoluția, a venit d. Ion Bălan, redactor la ziarul comunist *Scânteia*.

Este interesant cazul. El a condus o caravană cinematografică, din partea Ministerului Propagandei (ministru prof. Constantinescu-Iași) prin Oltenia și sudul Munteniei (Vlașca). Un număr de peste 10 preoți nu i-au dat concursul în comunele unde păstoresc. După terminarea misiunii, făcând cuvenitul raport de activitate la Ministerul Propagandei - și la Partidul Comunist - a menționat și cazul preoților.

Ministerul Propagandei a trimis o copie Președinției Consiliului de Miniștri și d. secretar general Bodnăraș a trimis-o cu o adresă ministrului Cultelor, preotul C. Burducea, spre a decide. Preotul Burducea a pus o rezoluție prin care toți preoții vizați erau invitați la București, telefonic, pentru ziua de 5 iulie a. c., spre cercetare.

Venind dl. Ion Bălan să dea referințe, a spus că, într-adevăr, a făcut mențiunea despre acești preoți în rapoartele sale, dar că a-i chema la București tocmai în timpul secerișului este, poate, o măsură aspră. A opinat să li se trimită ordine observatorii. Pr. Marinescu a fost de acord și a făcut un proces-verbal în acest sens, pe care d. Ion Bălan n-a voit să-l semneze, spunând că nu are calitatea. A rămas ca preotul Marinescu să facă referat ministrului, menționând părerea dlui Bălan.

¹³ Paranteză D.V. (n. e.)

Pr. Marinescu n-a judecat cazul preoților prin sine, ci a luat hotărârea numai “fiindcă zici domnia ta (Bălan), care ești ziarist la *Scânteia* și membru în Partidul Comunist”.

Apoi i-a spus lui Bălan că zilele trecute a fost la Ploiești, unde s-au înscris în Uniunea Preoților Democrați peste 400 de clerici. “Apoi, continuă el, i-am sfătuit să se înscrie în Partidul Comunist, Frontul Plugarilor, etc., într-un cuvânt, în partidele care compun FND (Frontul Național Democrat), care guvernează azi.”

Discutând despre lăcomia preoților, d. Bălan mi-a spus că a fost în Rusia, la Moscova, Celeabinsk, etc. și acolo clerul este întreținut de credincioși, nu de stat. Acest răspuns a fost provocat de întrebarea mea dacă nu se va face separarea Bisericii de Stat. El a continuat spunând că separarea aceasta este o problemă care se va pune mai târziu.

(De când am prevăzut eu!...)

Despre preotul Burducea, ministrul Cultelor:

“Ce mai faci?”

“Ce să fac, ca Burducea,

Și cu steaua, și cu crucea”

(sau: “Când cu steaua, când cu crucea”)

Apoi:

“Popa-i mare hoț, licheaua,

Nu-i cu crucea, e cu steaua.”

11 iulie 1945

Preotul Oancea, de la Biserica Sf. Anton din Capitală, directorul Tipografiei Cărților Bisericești, împreună cu Ramienschi, șeful atelierelor aceleiași tipografii, au luat de la sovietici o comandă de 200.000.000 lei pentru tipărirea a diferite imprimări. Și, în loc de a executa comanda în tipografia pe care o conduc, ei au dat-o altor tipografii din oraș, realizând câștiguri mari în dauna moralei, prestigiului și a lucrătorilor. De altfel, unul dintre lucrători, Iosif Hanuș, domiciliat în Fundătura Olteniței, nr. 16, a făcut o reclamație către Patriarh, însă n-a înaintat-o și n-o va înainta, fiind sfătuit în acest sens.

Preotul Oancea, directorul Tipografiei Cărților Bisericești (preot la Mănăstirea Antim):

- coleg cu Eugen Cristescu, de la SSI, al cărui informator a fost și cu care juca des cărți;

- coleg cu Tudor Ionescu, actualul ministru al Minelor și Petrolului.

Preotul Nicoreanu, în [...] ¹⁴ Circularilor, no. 9-12, din 1-31 martie 1942, apare ca pro-antonescian, cerând desființarea Asociației Preoților din București pentru faptul că oarecare membri au calificat-o pe Maria mareșal Antonescu drept “madam Spanac”.

Iar acum, preotul Nicoreanu apare ca democrat, fiindcă a fost internat pe vremuri în lagăr.

Întrebat de ce nu convoacă Sinodul Plenar (la care participă toți mitropoliții, episcopii și arhierii din țară), Patriarhul Nicodim a declarat că nu poate face aceasta din cauză că la ședințe vrea să participe și dl. general-colonel I. Z. Susaikov, locțiitorul președintelui Comisiei Aliate de Control din România, care vrea să ceară alipirea României la URSS.

(Declarație făcută de Patriarh preotului Ion Marina, de la Râmnicu-Vâlcea, numit apoi arhieriu vicar la Iași, iar el a comunicat-o arhidiaconului Tuță Nica de la Catedrala mitropolitană din Capitală.)

Episcopul Serafim Kișmernic, fost al Melitopolului, care se află la Mănăstirea Cernica, a fost solicitat de sovietici să se înapoieze în URSS, ca fiind cetățean al acestui stat. El însă a arătat - cu acte - că este de origine etnică polonă și ca atare n-a mai fost nevoit să se repatrieze.

În cercurile romano-catolice din Capitală, care sunt în legătură cu Nunțiatura apostolică, se afirmă că, la Moscova, cu prilejul alegerii Patriarhului Bisericii Rusești, s-a subliniat că cel mai mare dușman al ortodoxiei este Papa, reprezentantul romano-catolicismului. Ca atare, s-a cerut formarea unui front comun de luptă al bisericilor naționale ortodoxe din răsăritul Europei și Peninsula Balcanică. Promotorul și conducătorul acestui front este Biserica Rusă, în acțiunea căreia Vaticanul identifică lupta comunismului împotriva Papalității.

În fața acestei acțiuni, romano-catolicismul a luat măsurile de prevedere, prevenire și apărare, acționând direct și indirect, prin reprezentanții săi clerici din întreaga lume, atât în mijlocul credincioșilor, cât și-n rândurile persoanelor influente din cercurile diplomatice, politice, etc.

Pe de altă parte, Papalitatea speră că acțiunea ei va fi sprijinită de Statele Unite și Anglia, unde se profilează curente și acțiuni anticomuniste și antiiudaice.

Lupta ideologică s-a declanșat între cele două biserici și romano-catolicismul stă în expectativă și gata de luptă.

Conflictul dintre preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, și diaconul N. Nicolaescu, secretarul general al aceuiași minister, s-a aplanat. Iată geneza și evoluția acestui conflict:

¹⁴ Indescifrabil în original (n. e.)

Anul acesta, Patriarhul Nicodim propusese Ministerului Cultelor să recunoască alegerea arhimandritului Vasile Vasilache, starețul Mănăstirii Antim din Capitală, în postul de arhieru vicar al Patriarhului.

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, în urma informațiilor care i s-au dat asupra candidatului la scaunul arhieresc, a refuzat recunoașterea lui.

Patriarhul face o altă recomandare, în persoana arhimandritului Filaret Jocu - de la Catedrala mitropoliei din București - la intervenția d. dr. Lupu. Ministrul Cultelor refuză și această a doua recomandare.

Intervine apoi diaconul N. Nicolaescu, secretarul general, care propune pentru postul de arhieru pe preotul Ion Marina de la Râmnicu-Vâlcea, un democrat convins, bine cunoscut dlui ministru al Cooperăției, Anton Alexandrescu.

Preotul C. Burducea acceptă recomandarea și-o face cunoscut[ă] Patriarhului, care consimte să-l numească pe preotul Marina arhieru vicar al Patriarhiei, pentru ca după aceea să-l transfere ca arhieru-vicar la Mitropolia Moldovei și Sucevei, la Iași.

Pentru rezolvarea acestei probleme, Patriarhul îl cheamă pe diaconul N. Nicolaescu, secretarul general al Ministerului Cultelor, care-l susține vehement pe preotul Marina. În fond, Patriarhul nu voia să accepte numirea preotului Marina ca arhieru.

Diaconul N. Nicolaescu insistă, fapt care este interpretat de Patriarh ca atitudine obraznică față de el. Ca atare, Patriarhul Nicodim îi face cunoscută ministrului, pr. C. Burducea, atitudinea diaconului N. Nicolaescu.

Ca urmare a protestului Patriarhului, preotul C. Burducea îi retrace diaconului N. Nicolaescu atribuțiile de secretar general și vrea să-i întocmească decretul de scoatere din funcțiune.

Diaconul N. Nicolaescu nu demisionează, fapt la care se aștepta ministrul său. Atunci, preotul Burducea se folosește de o recenzie făcută cândva de diaconul N. Nicolaescu unei lucrări a diaconului Lăncrănjan, asistent la Facultatea de Teologie din București, în care apărea ca fiind pro-legionar, fapt de care era suspectat însuși autorul lucrării. Preotul C. Burducea îl califică pe diaconul N. Nicolaescu drept legionar și declară că-l va interna în lagăr.

Diaconul N. Nicolaescu culege informații asupra activității desfășurate în trecut, la Buzău și București, de preotul C. Burducea. În acest scop, se adresează foștilor prefecți și comandanți ai legiunilor de jandarmi ai județelor Buzău și Ilfov și descoperă dosare din care reieșea evident că preotul C. Burducea a desfășurat o intensă propagandă legionară. În fața acestei acțiuni hotărâte, preotul C. Burducea se adresează dlui ministru al Propagandei, Constantinescu-Iași, pe care caută să-l convingă de netemeinicia acuzațiilor ce i se aduc. Diaconul N.

Nicolaescu acționează, la rândul său, prin dl. ministru al Cooperăției, Anton Alexandrescu. Lupta este la apogeu. Și în acest moment decisiv, ambii luptători primesc ordin "de sus" să se împace, punându-se astfel capăt unui conflict acut.

În prezent, ambii demnitari de la Ministerul Cultelor s-au unit pentru lupta împotriva Patriarhului, în care văd un agent al dezbinării Bisericii.

16 iulie 1945

Patriarhul Nicodim avea în Sinod trei potrivnici, care-i făceau o puternică opoziție: Mitropolitul Nifon Criveanu al Olteniei, Tit Simedrea al Bucovinei și Nicolae Bălan al Ardealului.

Pe mitropoliții Nifon Criveanu și Tit Simedrea i-a învins, primului desființându-i mitropolia, iar pe al doilea silindu-l indirect să demisioneze. A mai rămas Mitropolitul Nicolae Bălan, de care se teme să nu-i ocupe Scaunul de patriarh, mai ales în urma raporturilor pe care le au cu Ministerul Cultelor și unul și altul.

În curând, va porni o campanie de defăimare și compromitere în fața Guvernului - fără a se putea preciza până în prezent cine-i este inițiatorul - împotriva arhierelui Atanasie Dincă Bârlădeanul, locotenent de Episcop la Episcopia Râmnicului-Noului Severin, cu sediul la Râmnicu-Vâlcea. Această episcopie a fost reînființată în locul Mitropoliei Olteniei, desființată anul acesta.

Ședințele Sfântului Sinod Plenar al Bisericii Ortodoxe Române urmează să se deschidă în ziua de 30 iulie a. c. Ele sunt așteptate cu viu interes, atât de ierarhia superioară, cât și de clerul de mir, pentru rezolvarea unei serii de probleme care au fost ridicate de noua rânduire socială, față de care Biserica nu poate avea o atitudine de expectativă.

Dar mai sunt trei probleme deosebit de importante:

1. Vor participa sau nu la ședință **eparhii refugiați din Basarabia**¹⁵, a căror situație canonică și juridică n-a fost clarificată până în prezent de Biserică fiindcă s-a evitat?

Iar pentru ca acești ierarhi să participe, Președintele Sfântului Sinod trebuie să-i invite în scris. O va face?

2. Va participa - deci va fi invitat - **Mitropolitul Nifon Criveanu** al Olteniei, a cărui mitropolie a fost desființată, nu din motive superioare, la propunerea Patriarhului Nicodim?

Cu sau fără participarea mitropolitului, va aproba Sfântul Sinod actul desființării Mitropoliei Olteniei?

¹⁵ Subliniere D. V.; vezi și mai departe (n. e.)

3. Arhimandritul **dr. Filaret Jocu**, care a fost ales Episcop al Argeşului, dar care n-a fost validat de Sf. Sinod, la cererea Patriarhului Nicodim şi a fostului prim-ministru Mihail Antonescu, îşi cere scaunul pe care i l-a ocupat Iosif Gafton Sinaitul. În acest scop, arhimandritul Filaret Jocu a făcut toate diligenţele, până în prezent, pe lângă forurile competente.

Înainte de plecarea sa la Mănăstirea Neamţ (săptămâna trecută), Patriarhul Nicodim a fost decorat de M. S. Regele Mihai I.

În cercurile clericale se afirmă că actul regal constituie o distincţie deosebită faţă de Patriarhul ţării pentru atitudinea hotărâtă pe care acesta a avut-o faţă de guvernul FND, în acţiunea acestuia de a se ingera în treburile bisericeşti.

În cercurile clericale se comentează cu viu interes ştiria după care Patriarhul Nicodim s-ar fi decis să demisioneze, însă numai în favoarea Episcopului Iosif Gafton Sinaitul al Argeşului.

Trebuie subliniat faptul că acest episcop a fost propus Congresului Naţional Bisericesc care l-a ales ca titular al Argeşului - iar Sfântul Sinod l-a validat - numai de către Patriarhul Nicodim, sprijinit de către fostul prim-ministru Mihail Antonescu.

În ultimul timp, Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului a fost sărbătorit la Sibiu, cu prilejul împlinirii a 25 de ani de arhipăstorie. La această sărbătoare au participat şi diaconul N. Nicolaescu, secretar general al Ministerului Cultelor, şi preotul Zaharia Mântulescu, director general al aceluiaşi minister.

Prezenţa reprezentanţilor Ministerului Cultelor la această solemnitate este semnificativă, avându-se în vedere, pe de-o parte, raporturile lor necordiale cu Patriarhul Nicodim, iar pe de altă parte, faptul că Mitropolitul Nicolae Bălan este un duşman al şefului Bisericii.

Patriarhul Nicodim n-a voit să convoace Sinodul Plenar pentru motivele politice arătate în nota din 11 iulie 1945. La câteva zile însă, după plecarea lui la Mănăstirea Neamţ, a plecat la el o delegaţie compusă din Episcopul Iosif Gafton al Argeşului şi preşedintele Secţiei religioase a ARLUS-ului, preotul Cosma Nicolae, referent al Secţiei economice de la Arhiepiscopia Bucureştilor şi dl. Teodor Gobjilă, funcţionar la aceeaşi arhiepiscopie, Secţia administrării bunurilor (soţia acestuia, dna Zoe (Zina) este sora dnei Mia, soţia dlui ministru al Propagandei, Constantinescu-Iaşi).

Delegaţia ar fi fost trimisă de Guvern pentru ca să-i ceară Patriarhului să procedeze la convocarea Sinodului Plenar. Motivul intervenţiei Guvernului ar fi dorinţa acestuia de a avea în Sinod un reprezentant al său, în persoana preotului Ion Marina, de la Râmnicu-Vâlcea, numit de Ministerul Cultelor arhieru-vicar la Iaşi, dar neconfirmat de Sf. Sinod întrucât se opune Patriarhul, care la început era de acord.

În urma acestui fapt, preotul Marina a și făcut cunoscut Ministerului Cultelor că nu poate pleca la Iași decât dacă este ales de Sf. Sinod.

În cercurile clericale este comentată, cu un vădit interes și în mod favorabil, știrea după care Patriarhul Nicodim va fi înlocuit cu Mitropolitul Nifon Criveanu al Olteniei, cel mai demn - se afirmă - dintre ierarhii țării de a ocupa acest post.

În același timp, ar urma să fie înlocuit și Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului.

18 iulie 1945

Cu prilejul audienței pe care a avut-o Patriarhul Nicodim la M. S. Regele Mihai I, duminică, 8 iulie a. c., când a fost decorat, i-a făcut cunoscută Suveranului hotărârea sa de a rămâne la Mănăstirea Neamț (unde a plecat la 11 iulie a. c.) până în toamnă. La aceasta, M. S. Regele i-a răspuns că poate rămâne acolo cel mult zece zile, deoarece se vor produce evenimente politice interne de o importanță deosebită.

Un grup de clerici din Eparhia Romanului a înaintat un memoriu Sfântului Sinod prin care cere ca Episcopul Lucian Triteanu al Romanului să fie pensionat, din cauză că nu desfășoară nici un fel de activitate în eparhie, datorită boalei de care suferă de mulți ani.

Pentru ziua de miercuri, 11 iunie a. c., Patriarhul Nicodim fixase la Palatul patriarhal o consfătuire cu preotul C. Burducea, ministrul Cultelor și Episcopul Gafton Marin [sic!] al Argeșului. Totuși, Patriarhul n-a voit să rămână la consfătuire și a plecat în dimineața zilei, la orele 4, la Mănăstirea Neamț. Sosind preotul C. Burducea la consfătuirea de după-amiază, a aflat cu surprindere că Patriarhul părăsise Capitala. Persoanele din anturajul Patriarhului afirmă că “Părintele ministru s-a supărat și a făcut gălăgie” spunând: “Dacă Î. P. S. Patriarh nu vrea să convoace Sinodul Plenar, îl vom convoca noi”.

Nu mult după aceea, a plecat la Mănăstirea Neamț o delegație (vezi nota din 16 iulie a. c.)¹⁶ în frunte cu Episcopul Iosif Gafton Sinaitul, după care Patriarhul Nicodim a convocat Sinodul Plenar pentru ziua de 30 iulie a. c.

19 iulie 1945

Sinodul Plenar, care a fost convocat pentru data de 30 iulie a. c., constituie un punct de plecare pentru Biserică, avându-se în vedere problemele vitale care se vor dezbate, și anume:

¹⁶ Paranteză D. V. (n. e.)

- Noua orientare a Bisericii
- Raportul dintre Biserică și Stat
- Raportul dintre Biserică și Ministerul Cultelor
- Problema utilizării episcopilor fără eparhii (basarabeni)
- Problema desființării Mitropolii a Olteniei și a situației fostului ei titular Nifon Criveanu, căruia nu i s-a făcut cunoscut, în scris, până în prezent, acest act.

- Problema preotului Marina, ales arhieru și apoi neconfirmat.

Până în prezent nu s-a stabilit ordinea de zi a ședințelor Sinodului Plenar, căci Patriarhul Nicodim, în adresa pe care a înaintat-o Ministerului Cultelor, îi face cunoscut numai data ținerii Sinodului, rugându-l să procedeze la îndeplinirea formelor legale.

Și chiar când se va forma ordinea de zi, unele din aceste probleme nu vor figura oficial, totuși ele vor fi dezbătute.

În legătură cu problema utilizării arhierilor, care în prezent au rămas fără eparhii din cauza evenimentelor politice de ordin internațional, se afirmă în cercurile superioare bisericești că episcopii Antim Nica, fost al Ismailului-Cetății Albe și Policarp Morușca, fost al Episcopiei misionare ortodoxe române din America vor fi utilizați ca vicari la Arhiepiscopia Bucureștilor.

În cercurile superioare bisericești se afirmă că Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului este forțat să demisioneze din postul pe care-l ocupă în prezent. Nu se indică cine-l forțează să facă acest act.

Patriarhul Nicodim a luat hotărârea de a demisiona din postul de șef al Bisericii. În acest sens, s-a și format la București o Locotenență patriarhală, din care se crede că fac parte episcopii: Nicolae Colan al Clujului și Iosif Gafton Sinaitul al Argeșului și arhierul vicar patriarhal Veniamin Pocitan.

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a plecat în Ardeal. În drum, a trecut pe la Mănăstirea Bistrița, din jud. Vâlcea, unde a dispus arestarea duhovnicului mănăstirii, un călugăr ardelean, învinuit că este legionar. Totodată, i-a făcut cunoscut stareței că va desființa mănăstirea. Două călugărițe din sus-numita mănăstire fac demersuri la București, pentru a nu se desființa mănăstirea.

20 iulie 1945

Relativ la ordinea de zi a Sinodului Plenar, care va avea loc în ziua de 30 iulie a. c., vor figura următoarele probleme:

1. Relațiunile Bisericii Ortodoxe Române cu Biserica Ortodoxă Rusă.
2. Calendarul și pascalia (fixarea datei Paștilor) pe anul 1946.

3. Recunoașterea alegerii noului Primat al Angliei, care a făcut cunoscut Patriarhului român acest act.

4. Recunoașterea ieșirii din schismă a Bisericii bulgare, în urma actului (tomosului) dat de patriarhul de la Constantinopol.

Aceste probleme intră în cadrul politicii externe a Bisericii.

Ministerul Cultelor va pune următoarele probleme:

1. Noua lege de organizare a Bisericii Ortodoxe Române.

2. Epurarea în cadrele ierarhiei superioare bisericești (mitropoliți, episcopi și arhierii și în special situația Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului și a Episcopului Andrei Mager¹⁷ al Aradului).

3. Ratificarea epurației clerului în general și a personalului administrației bisericești efectuată de Ministerul Cultelor din inițiativa lui.

4. Cazul preotului Marina de la Râmnicu-Vâlcea, numit arhieru vicar la Iași, dar neconfirmat de Patriarh.

Episcopul Antim Nica

I-am făcut o vizită și mi-a relatat unele lucruri:

A fost informat că s-a interesat de el Comisia Aliată de Control. Atunci a prezentat, printr-o persoană, documentul favorabil lui, și anume:

Telegrama pe care i-a trimis-o de la Odesa Episcopul rus Serghie. Acesta a făcut o vizită Patriarhului Nicodim și cu ocazia prezenței la București i-a vorbit, fiind de față și un reprezentant al NKVD-ului. Episcopul Serghie i-a adus mulțumiri pentru activitatea pe care Episcopul Nica a desfășurat-o în Transnistria pe când era, ca arhimandrit, șeful Misiunii ortodoxe române de acolo.

Pe lângă telegramă, prezentată în fotocopie, a mai prezentat și acte din partea Misiunii suedeze din România pentru creștinarea evreilor și de la câțiva evrei-creștini, pe care i-a ajutat, sub diferite forme, în Transnistria.

Efectul a fost salutar.

Patriarhul Nicodim Munteanu

Episcopul Antim Nica mi-a spus, în legătură cu întrebarea pe care i-am pus-o: de ce nu ia Patriarhul Nicodim măsuri împotriva ierarhilor imorali, următoarele:

I s-a supus Patriarhului această problemă, la care el a răspuns că aceasta nu-l preocupă, sub motiv că ierarhii vor da socoteală de faptele lor în fața lui Dumnezeu, care cunoaște tainele lor, El fiind singurul în drept de a-i judeca.

¹⁷ Corect: Andrei Magieru; vezi și mai departe (n. e.)

În fond, se teme ca problema, odată pusă, să nu atragă după sine și problema moralității lui, care lasă mult de dorit.

Sâmbătă, 21 iulie 1945

La începutul săptămânii viitoare, Patriarhul Nicodim se va înapoia de la Mănăstirea Neamț, pentru a lua parte la lucrările pregătitoare în legătură cu Sinodul Plenar de la 30 iunie a. c.

23 iulie 1945¹⁸

În curând va avea loc (30 iulie) Sinodul Plenar al Bisericii Ortodoxe Române. Și să nu se uite că, de la instaurarea în România a unei noi concepții asupra individului și a societății, ierarhii ortodocși nu au avut prilejul să se adune în sobor spre a discuta și hotărî asupra problemelor bisericești, în raport cu noua realitate.

Sinodul Plenar din 30 iulie a. c. constituie punctul de plecare al unei noi etape în viața - nu doctrina - Bisericii care este și a poporului, a țării, căci ea viază prin popor, care constituie la rândul-i Biserica lucrătoare.

Și plecând de la realitatea că Biserica are un rol covârșitor în viața poporului român, pe care nu l-au încălzit încă razele culturii, cultură pe care el o vede în Biserică, se cuvine ca la acest Sinod să se pună în mod serios problema dinamismului în Biserică.

În Bisericile naționale - spre deosebire de cea romano-catolică - viața acesteia [a Bisericii] este sudată de aceea a Statului, concretizată în guvernul său. Și în Bisericile naționale, deci și în cea română, lipsește inițiativa. Ca atare, întrucât Biserica face parte din ființa Statului, Guvernul are dreptul să ia inițiativa, fără a se crede că este o ingerință, pentru ca Biserica să fie dinamică, să fie prezentă în viața și aspirațiunile poporului care se rezumă la o acțiune comună spre un viitor mai bun, conform înaltelor principii înscrise în doctrina ei și care stau la temelia Statului.

Guvernul va accentua deci principiul dinamismului în Biserică, conform noii orientări a țării după actualul război crâncen mondial, în care individul a constituit punctul de atac al tuturor doctrinelor totalitare, care au îmbrăcat cele mai apocaliptice forme.

¹⁸ Paginile care urmează constituie, probabil, conceptul unui text destinat să fie publicat (n. e.)

Iar noua orientare sau concepție de viață este o revenire la principiul de omenie, care constituie iubirea înscrisă în doctrina creștină. Deci, în această privință, este exclusă controversa în acțiunea comună a Bisericii și a Statului.

Și cum principiul motor al acțiunii în cadrul Bisericii îl constituie celula “preot”, trebuie ca Sinodul să se ocupe de rolul pe care-l va juca acesta în noua organizare a Bisericii, pentru lupta poporului spre realizarea unei vieți bogată în iubire.

Și după cum, pentru a se putea porni la luptă cu o armată modernă, se cuvine ca ea să fie însuflețită de un ideal comun și să aibă toate mijloacele tehnice moderne necesare susținerii acestei lupte, tot astfel pentru acțiunea pe care o va duce Biserica, trebuie să se revizuiască mai întâi cadrele, îndepărtând elementele incapabile și nechemate, atât în rândurile clerului în general, cât și ale ierarhiei superioare bisericești, în special (mitropoliți, episcopi și arhieri).

Să se procedeze radical și în baza principiului de dreptate la curățirea cadrelor bisericești; nu numai prin prisma epurăției, ci prin aceea a logicii care domnește în acțiunea întreprinsă în cadrul științelor aplicate: redresarea organismului și însănătoșirea lui prin îndepărtarea a tot ceea ce este bolnav în el.¹⁹

Și aceasta se realizează prin luptă, căci în viața unui popor, ca și în aceea a individului, sănătatea fizică, psihică și spirituală nu este un port unde se poate refugia într-o definitivă siguranță, ci o luptă zilnică, în care este în joc, neconținut, soarta noastră, individ sau popor. La luptă, deci, prin îndepărtarea celor nevrednici din Biserică, iar ca să fie nevrednic de locul pe care-l ocupă, un ierarh nu trebuie să fie neapărat necinstit, este de ajuns să fie nepriceput.

25 iulie 1945

În cercurile clericale se afirmă că ierarhii transilvăneni, în frunte cu Mitropolitul Nicolae Bălan, sunt hotărâți ca la Sinodul Plenar convocat pentru ziua de 30 iulie a. c. să ceară autonomia Bisericii, act echivalat cu separarea acesteia de Stat.

La sfârșitul săptămânii trecute, fabrica de scânduri a Mănăstirii Neamț a fost mistuită de flăcări. Focul a izbucnit din mai multe locuri deodată și nu a putut fi localizat.

Cauzele nu se cunosc.

Patriarhul Nicodim, care în acest timp se afla pentru odihnă la mănăstire, a fost foarte afectat și a părăsit imediat locașul, înapoiindu-se la București.

¹⁹ Notă pe marginea textului, adăugată probabil ulterior de către D. V.: “Logica pe care politica creștină o va aplica în 1949: uniuni democrat-creștine” (n. e.).

28 iulie 1945

Nifon Criveanu, Mitropolitul Olteniei

Mitropolia Olteniei a fost desființată la sugestia Patriarhului Nicodim Munteanu.

La Sinodul de luni, 30 iulie a. c., se va pune și problema Mitropoliei Olteniei, ceea ce nu-i convine Mitropolitului Nifon, mi-a declarat el azi, deoarece, datorită slugărniceii ierarhilor față de Patriarh, problema poate fi perfectată în sensul că actul desființării să fie perfectat prin aprobarea lui și de Sinod.

“Oricum, îmi spune mitropolitul, dacă eram prezent la discuții, contracaram acțiunea.”

Totuși, Mitropolitul Nifon va vorbi cu Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, cu care nu este în bune legături și cu episcopii Chesarie Păunescu al Constanței, Antim Angelescu al Buzăului, Cosma Petrovici al Dunării de Jos (Galați) etc., pentru a nu aproba desființarea Mitropoliei Olteniei.

Mitropolitul Nifon scria o întâmpinare pe care o va înainta Sfântului Sinod spre a nu se aproba desființarea Mitropoliei Olteniei. “Sunt dator s-o fac, ca să rămână scris”, îmi spunea mitropolitul.

Veniamin Pocitan Sinaitul, arhiereu patriarhal, i-a spus arhidiaconului Tuță de la Patriarhie că, plecând într-o zi de lângă Patriarh (Nicodim Munteanu) i-a spus, ca de obicei: “Sărut mâna, Înalt Prea Sfințite”, la care Patriarhul a ripostat:

“Nu se zice așa. De acum se zice *Do Svidania* (“la revedere”, rus.)”

Atunci, arhiereul Veniamin i-a spus:

“Înalt Prea Sfințite, mai bine mă supun unui învins deștept, decât unui învingător prost.”

Patriarhul ridică glasul:

“Ei, tot nu ți-au ieșit năzbâtiile din cap. Ai rămas la *Auf Wiedersehen*. Da! Îți plăcea. De-acum nu mai merge. Și să-ți iasă din cap năzbâtiile de altă dată cu *Auf Wiedersehen*.”

Nifon Criveanu, Mitropolitul Olteniei

Azi, vizitându-l, mi-a comunicat că romano-catolicii activează intens în România. Cunoscându-i situația de mitropolit fără mitropolie, a fost rugat de cineva să primească în audiență un preot romano-catolic, spre a discuta, în principiu, problema unirii Bisericii ortodoxe cu Roma.

Mitropolitul l-a primit, însă i-a spus că rămâne la punctul de vedere ortodox.

Preotul romano-catolic credea că-l poate convinge pe mitropolit să treacă la unire.

30 iulie 1945

Azi s-a deschis prima ședință a Sfântului Sinod, după ce mai întâi s-a oficiat un *Te Deum* în Catedrala mitropolitană, în prezența ierarhilor și a domnilor miniștri: preotul C. Burducea al Cultelor și Constantinescu-Iași al Propagandei. Patriarhul Nicodim n-a participat.

Au fost prezenți la lucrările Sinodului următorii ierarhi.

1. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului
2. Irineu Mihălcescu, Mitropolitul Moldovei
3. Nicolae Popescu²⁰, Episcopul Oradei Mari
4. Partenie Ciopron, Episcopul Armatei
5. Policarp Morușca, Episcopul românilor din America
6. Antim Angelescu, Episcopul Buzăului
7. Chesarie Păunescu, Episcopul Constanței
8. Grigore Leu, Episcopul Hușilor
9. Iosif Gafton, Episcopul Argeșului
10. Cosma Petrovici, Episcopul Dunării de Jos (Galați)
11. Veniamin Nistor, Episcopul Caransebeșului
12. Emilian Antal, arhiereu, locotenent de Mitropolit al Mitropoliei Bucovinei de Sud
13. Atanasie Dincă, arhiereu, locotenent de Episcop al Episcopiei Râmnicului-Noului Severin (Râmnicu-Vâlcea)
14. Veniamin Pocitan Sinaitul, arhiereu vicar la Mitropolia Ungro-Vlahiei (București)
15. Galaction Gordun Silistreanul, arhiereu vicar al Episcopiei Constanței, azi stareț al Mănăstirii Neamț, prin delegație
16. Valeriu Moglan Botoșăneanul, arhiereu vicar al Mitropoliei Moldovei
17. Eugeniu Laiu Suceveanul, arhiereu, delegat ca stareț al unei mănăstiri din Bucovina.

²⁰ Corect: Nicolae Popovici (n. e.)

Au lipsit următorii ierarhi:

1. Efreem Enăcescu, Mitropolit, fost al Chișinăului
2. Antim Nica, Episcop, fost al Ismailului. Aceștia doi n-au fost invitați, întrucât, nefiind titularii unor scaune din țară, nu puteau fi prezenți ca reprezentanți ai unor eparhii din Basarabia. Totuși, Mitropolitul Efreem Enăcescu a fost prezent la *Te Deum*, asistând din altar.
3. Nifon Criveanu, Mitropolit al fostei Mitropolii a Olteniei; neinvitat
4. Lucian Triteanu, Episcopul Romanului (bolnav)
5. Andrei Magier, Episcopul Aradului
6. Vasile Lăzărescu, Episcopul Timișoarei
7. Ilarion Bacovanul, arhiereu vicar al Episcopiei Romanului.

Mai era prezent preotul Zaharia Mântulescu, director general al Ministerului Cultelor.

După *Te Deum*, d.d. miniștrii pr. C. Burducea și Constantinescu-Iași s-au închinat și au sărutat crucea prezentată de arhiereul Veniamin Pocitan - care a slujit - după care au urmat toți ierarhii.

Apoi, întreaga asistență a trecut în Palatul mitropolitan, unde pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a citit Decretul Regal de deschidere a sesiunii Sfântului Sinod.

Patriarhul Nicodim ia după aceea cuvântul, subliniind că azi raporturile dintre Biserică și Stat sunt cele mai bune.

Dl. P. Constantinescu-Iași, ministrul Propagandei, a subliniat că actualul guvern nu va proceda la separarea Bisericii de Stat, “fiindcă noi suntem fii ai pravoslavniciei Bisericii Ortodoxe”.

Pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a arătat că Biserica s-a alăturat schimbărilor vremii, din care cauză Guvernul este alături de ea.

S-au expediat după aceea telegrame omagiale M. S. Regelui Mihai I și dlui dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri.

Trecându-se la ordinea de zi a lucrărilor, Sfântul Sinod a luat act de: 1. desființarea Mitropoliei Olteniei și de reînființarea Episcopiei Râmnicului-Noului Severin, cu reședința la Râmnicu-Vâlcea; 2. reluarea legăturilor canonice cu Biserica Ortodoxă Rusă; 3. ridicarea schismei Bisericii bulgare de către Patriarhul Constantinopolului și, cu acest prilej solemn, de alegerea ca exarh al acestei Biserici a Mitropolitului Ștefan al Sofiei (prigonit sub regimul trecut); 4. reluarea legăturilor cu Biserica anglicană și de alegerea noului Arhiepiscop de Canterbury în persoana ierarhului Goffrey, cu care prilej a avut loc un schimb de scrisori cu șeful Bisericii Române.

Apoi au fost numiți arhieriei-vicari următorii:

1. Preotul Ioan Marina, la Mitropolia Moldovei (Iași). El va fi hirotonisit arhieru în curând, în Râmnicu-Vâlcea, după ce se opinase ca hirotonia să aibă loc la Iași sau la Mănăstirea Neamț. El va purta titlul de Vasluianul.

2. Arhimandritul Teodor Scorobeț la Mitropolia Sibiului - unde a fost vicar până în prezent, ca arhimandrit. El va purta titlul de Rășinăreanul.

De asemenea, Sfântul Sinod a ridicat la rangul de arhimandriți pe:

- Protosinghelul Ambrozie Filiuță, vicarul Episcopiei Hușilor (și nepotul titularului acestei episcopii, Grigore Leu).

- Protosinghelul Rafail Dominte, starețul Mănăstirii Suceava.

S-au mai discutat apoi diferite probleme administrative.

Când d. ministru Constantinescu-Iași se pregătea să plece, Patriarhul Nicodim i-a mulțumit pentru prezența și cuvintele rostite, adăogând pe un ton glumeț: "Da' tot ai făcut puțină politică".

În după-amiaza zilei, membrii Sfântului Sinod au lucrat în comisiuni separate. Sinodalii se așteptau la o ședință furtunoasă, crezând că Guvernul va veni cu propuneri care ar fi în dauna Bisericii, însă față de atmosfera liniștită în care au decurs lucrările primei zile, ei s-au liniștit.

Preotul Petrescu de la Biserica Visarion din Capitală a divorțat de soția sa după o căsătorie pașnică de peste 25 de ani, pentru ca să devină episcop.

Actul acesta presupune anumite asigurări de reușită în ocuparea unui scaun episcopal, date din partea unor persoane influente.

Pr. Petrescu a făcut parte din delegația română care a fost anul acesta la Moscova cu prilejul alegerii noului Patriarh al Rusiei.

În legătură cu conflictul dintre preotul C. Burducea, ministrul Cultelor și pr. Vasile Ionescu din București, în urma căruia ultimul a fost exclus de primul de la președinția Uniunii Preoților Democrați, se precizează că motivul conflictului a fost următorul: preotul Vasile Ionescu a luat atitudine față de abuzurile preotului Burducea, și anume:

1. A dat bisericii lui din comuna Progresul, jud. Ilfov, suma de cinci milioane din fondul Ministerului Cultelor, sumă care trebuia împărțită mai multor biserici.

2. Și-a făcut o cruce pectorală de peste cinci sute mii lei din aceleași fonduri.

3. Servitorii de acasă îi plătește din bugetul ministerului.

Azi, cu prilejul deschiderii ședințelor Sfântului Sinod, arhiepiscopul Veniamin Pocitan Sinaitul, întâlnindu-l pe Episcopul Nicolae Popovici al Oradei Mari, îi dă mâna și îi spune:

“Vino, prea sfințite, să ne sărutăm, că așa-i obiceiul. După aceea avem destul timp să ne înjurăm. De!”

Apoi, vorbind de Biserică, spune că Patriarhul Nicodim a rămas singur, arătând un deget. Îi critică activitatea spunând:

“Să nu știe el o limbă măcar diplomatică: engleza, franceza, germana. Ce rușine!”

L-am întrebat de ce nu învață rusește, că practica o poate face cu Patriarhul, care știe. Arhiepiscopul Veniamin mi-a răspuns că germana o învață și noaptea, “da’ p-asta nu pot, că nu-mi place, bre.”

Erau de față: la începutul discuțiilor, Episcopul Nicolae Popovici, care apoi a plecat, și preoții Liviu Stan de la Sibiu, Tatulea de la Iași și Cernăianu de la Biserica Sf. Nicolae-Șelari din București.

Sf. Sinod întrunit azi se va ocupa în timpul lucrărilor sale și de cazul preotului Marina, de la Râmnicu-Vâlcea, numit de Ministerul Cultelor vicar la Mitropolia Moldovei, dar neconfirmat de Patriarh, din care cauză a fost un conflict, despre care s-a menționat la vreme.

Acum, există două “partide”: unul pro și altul contra Marina.

Pro sunt miniștrii: Lucrețiu Pătrășcanu al Justiției, Gheorghiu-Dej al Comunicațiilor și Anton Alexandrescu al Cooperației, iar contra, miniștrii: pr. C. Burducea al Cultelor și Constantinescu-Iași, al Propagandei.

Se afirmă că, dacă preotul C. Burducea va mai avea atitudinea ostilă cunoscută față de Marina, își poate pierde scaunul de ministru.

În cercurile clericale se discută cu un interes deosebit știrea după care Guvernul ar proceda la secularizarea averilor mănăstirești (și Mănăstirea Neamț are 11.000 ha pădure și teren).

Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului și Cetății Albe mi-a relatat că se constituie o listă de epurări în rândurile clerului, pe care, văzând-o, ministrul Constantinescu-Iași a dispus ștergerea Episcopului Antim de pe ea.

1 august 1945

Nifon Criveanu, mitropolit.

Vizitându-l, l-am întrebat care-i atitudinea lui față de hotărârea Sfântului Sinod în problema Mitropoliei Olteniei. Și mi-a spus:

Luni, 30 iulie 1945, s-a dus, la ora 8 dimineața, la Mitropolitul Bălan Nicolae al Ardealului, căruia i-a propus să susțină în Sinod ca Mitropolia Olteniei să nu fie desființată. Mitropolitul Bălan i-a răspuns că nu poate pune în Sinod această problemă din multe motive. “Vă înțeleg”, i-a răspuns Mitropolitul Nifon. Apoi l-a rugat să susțină cel puțin ca să i se încredințeze conducerea Episcopiei Râmnicului-Noului Severin, reînființată după desființarea Mitropoliei Olteniei. Mitropolitul Bălan i-a promis că va face acest lucru, când va veni cererea Mitropolitului Nifon la Comisiunea juridico-canonice, al cărei președinte este.

În același timp, Mitropolitul Bălan l-a sfătuit pe Mitropolitul Nifon să depună cererea la Sinod a doua zi, întrucât, spunea el, prima zi va fi ocupată cu formalitățile de deschidere, etc.

Și Mitropolitul Nifon a plecat încredințat de promisiunea unui mitropolit. Apoi depune cererea la cancelaria Sfântului Sinod și a doua zi, marți, 31 iulie 1945, ea este supusă Sinodului.

Ce se întâmplă?

Problema Mitropoliei Olteniei se și discutase în prima zi și Sinodul a luat act de hotărârea Guvernului prin care această nouă eparhie se desființa. Tocmai pentru a nu se lua în discuție cererea Mitropolitului Nifon, Mitropolitul Bălan l-a sfătuit pe cel în cauză s-o depună a doua zi. A doua zi, cererea a fost dată spre rezolvare Comisiei juridico-canonice, care, după cum am mai menționat, avea ca președinte pe Mitropolitul Bălan, iar ca membrii, pe episcopii: Antim Angelescu al Buzăului, Iosif Gafton al Argeșului, arhiereul Atanasie Dincă, locțiitor de Episcop la [Episcopia] Râmnicul[ui]-Noului Severin și, pare-mi-se, Partenie Ciopron al Armatei. Comisia a clasat cererea la dosar, motivând că este tardivă, deoarece problema Mitropoliei Olteniei a fost rezolvată în ziua precedentă de Sfântul Sinod.

Cât despre situația Mitropolitului Nifon, s-a hotărât ca să i se dea leafa mai departe și să i se facă în același timp formele de trecere la pensie.

Mitropolitul Nifon Criveanu a fost foarte îndurerat de acest deznodământ, având în vedere promisiunea Mitropolitului Bălan și bazat pe faptul că avea încredere în sprijinul membrilor Comisiei juridico-canonice, și anume: în Episcopul Iosif Sinaitul, căruia i-a prezidat alegerile și i-a ținut un discurs elogios după ce a fost ales; în Episcopul Antim Angelescu, care a fost ales absolut numai datorită lui (Mitropolitului Nifon) și doctorului Angelescu.

Se aștepta și Mitropolitul Nifon la un act de răsplată în interesul Bisericii, dacă nu al lui personal. Ba mai mult, cei doi episcopi nu și-au dat nici o părere, ci au tăcut pur și simplu, aprobând propunerea Mitropolitului Bălan Nicolae.

Așa se scrie istoria.

Mitropolitul Nifon pleacă mâine în județul Argeș, la o moșie, comuna Șirici.

Sinodalii și-au exprimat convingerea că Sinodul din zilele de 30 și 31 iulie a. c. a avut ca prim obiect ridicarea la rangul de arhiepiscop al preotului Ioan Marina, deci o problemă pusă de Guvern. Cu acest prilej s-a constatat că Ministerul Cultelor nu și-a exprimat clar atitudinea sa față de Biserică, din care cauză sinodalii au stat în expectativă, cu atât mai mult cu cât cred că Guvernul poate lua oricând atitudine față de ei, fapt pe care nu-l exclud. Față de această stare de spirit, sinodalii sunt stăpâniți de grija situației în care se poate afla Biserica la un moment dat și-n consecință, sunt hotărâți să nu renunțe la drepturile lor asupra școlilor teologice, școlilor confesionale și afirmării importanței învățământului religios în educația morală a tineretului.

Lucrările Sfântului Sinod au durat două zile: 30 și 31 iulie a. c.

În ziua a doua, Sfântul Sinod s-a ocupat de probleme administrative și-n special de problema învățământului teologic și a școlilor cu caracter bisericesc, care să treacă sub egida Bisericii.

De asemenea, s-a instituit o comisie care să susțină în fața domnului ministru al Educației Naționale necesitatea predării învățământului religios în școli.

Iar pentru orientarea poporului, Sfântul Sinod a dat o pastorală în care precizează atitudinea Bisericii față de noile orânduirii instaurate în statul român.

Relativ la noua organizare a Bisericii, se subliniază că preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a anunțat pe membrii Sfântului Sinod că sunt complet liberi în a studia și întocmi o “nouă Lege de organizare a Bisericii Ortodoxe Române”. Și ministrul a precizat că sinodalii trebuie să procedeze la întocmirea acestei noi legi.

Sinodalii cred că Ministerul Cultelor are întocmită o lege, care n-ar fi altceva decât traducerea și adaptarea aceleia după care se conduce Biserica rusă. Și dacă ministrul le-a pus sinodalilor problema studierii și întocmirii noii legi, a făcut-o cu intenția de a le vedea contribuția în această privință, pentru ca după aceea să procedeze cum va voi.

În cercurile clericale superioare (sinodali), ca și-n cele ale clericilor de mir se discută cu mult interes știrea după care alegerea preotului Ioan Marina ca arhiepiscop vicar al Mitropoliei Moldovei, cu titlul de Vasluianul este foarte semnificativă pentru viitoarea orientare a Guvernului în materie de politică bisericească, și anume:

Preotul Ioan Marina este expresia voinței Guvernului în noul post de arhiepiscop la Iași, cu un scop bine determinat, după care Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, din bolnav, urmează să fie pensionat. După aceasta,

arhiereul Ioan Marina va fi numit Mitropolit al Moldovei, de către Guvern, deși alegerea n-o poate face decât Congresul Național Bisericesc, dar la care, eventual, pentru a respecta principiul autorității bisericești și al legii, Guvernul poate face apel, convocându-l spre a-i exprima voința în alegerea celui propus.

Concomitent cu această acțiune, Patriarhul Nicodim va fi trimis la Mănăstirea Neamț, în concediu nelimitat. În această situație, afacerile patriarhale vor fi girate de o Locotenență patriarhală, al cărei șef, de drept, este Mitropolitul Moldovei, adică Marina. Odată instalat la București, Mitropolitul Marina va activa, spre a-și evidenția meritele în fața opiniei publice și în special a cercurilor bisericești și mai ales spre a nu înșela dorința Guvernului. Și-n fața voinței Guvernului de a-l ridica pe Marina la conducere, acesta va ocupa Scaunul de patriarh.

Aici se ridică două probleme: 1) noul patriarh va fi numit de Guvern sau se va respecta legea, adică se va convoca Congresul Național Bisericesc, ai cărui membrii sunt și parlamentarii. Și cum parlamentul nu există, care va fi modalitatea alegerii: vor alege numai membrii Congresului Național Bisericesc, fără parlamentari sau se va găsi o formulă oarecare.

2) Dar dacă Marina nu va fi ales de Congres, cum va rămâne problema voinței Guvernului de nu a fi ales un altul?

Această delicată problemă se poate rezolva astfel:

Guvernul va întocmi o lege în virtutea căreia noul patriarh ales, pentru a putea intra în funcțiune, trebuie recunoscut ca atare și de el.

Și în această situație, Congresul Național Bisericesc poate alege patriarh pe oricine va voi, iar Guvernul va recunoaște numai *persona grata*.

Iată cum se interpretează, în cercurile amintite, prezența arhiereului Marina în Biserică, drept exponent al voinței Guvernului.

4 august 1945

Se afirmă, în cercurile monahale, că Visarion Puiu, fostul Mitropolit al Bucovinei, se află în Anglia.

S-a hotărât ca hirotonia în arhiereu a preotului Ioan Marina, ales vicar al Mitropoliei Moldovei de Sfântul Sinod, la 30 iulie a. c., să aibă loc în ziua de 10 august a. c., la Râmnicu-Vâlcea.

Diaconul preot Nicolaescu, secretar general al Ministerului Cultelor, a fost destituit din postul pe care-l ocupa până în prezent.

În cercurile clericale se afirmă că destituirea aceasta este efectul efortului comun al Patriarhului Nicodim și al preotului C. Burducea, ministrul Cultelor.

Oricum, diaconul preot Nicolaescu pregătește materialul necesar pentru a-i ataca pe cei doi demnitari menționați mai sus.

5 august 1945

Patriarhul Nicodim Munteanu este foarte întristat deoarece ostași sovietici s-au instalat în clădirea Seminarului monahal din Mănăstirea Neamț. O dată cu aceasta, au luat multe din alimentele mănăstirii.

7 august 1945

Patriarhul Nicodim Munteanu va pleca în curând la Mănăstirea Neamț, pentru odihnă.

Miercuri, 8 august 1945

Ierarhii transilvăneni au înscris în ordinea de zi a Sfântului Sinod din 30-31 iulie a. c. înființarea unui seminar monahal, deoarece singurul existent, acela de la Mănăstirea Cernica, înființat de Patriarhul Miron Cristea, a fost desființat de Patriarhul Nicodim.

Seminarul acesta trebuie să fie sub directa conducere și grijă a Sfântului Sinod, spre a forma noi cadre din care [ar] urma să fie recrutați viitorii ierarhi.

De asemenea, ierarhii transilvăneni au cerut ca Sfântul Sinod să organizeze și să conducă toate mănăstirile din țară și care să nu mai depindă ca până în prezent de episcopii în eparhiile cărora se află.

Patriarhul Nicodim a scos aceste două puncte din ordinea de zi, întrucât ele vizau pe discipolii săi: Vasile Vasilache, starețul Mănăstirii Antim și pe fratele său, arhimandritul Haralambie Vasilache, exarhul mănăstirilor din Mitropolia Ungro-Vlahiei, Arhiepiscopia Bucureștilor, care nu sunt demni de locurile pe care le ocupă.

Ierarhii transilvăneni au fost foarte indignați, iar prăpastia dintre ei și Patriarh se adâncește astfel tot mai mult.

Se hotărâse ca hirotonia în arhiereu a preotului Ioan Marina să aibă loc la Râmnicu-Vâlcea. Patriarhul Nicodim s-a opus însă, trimițându-i preotului Ioan Marina un avertisment, prin care-i făcea cunoscut că, dacă nu se va hirotoni la Iași sau la Mănăstirea Neamț, va anula hotărârea Sfântului Sinod din 30 iulie a. c., prin care sus-numitul a fost ales arhiereu vicar al Mitropoliei Moldovei.

Ca atare, actul hirotoniei va avea loc la Iași. În acest scop vor merge acolo câțiva membri ai Guvernului, cu care prilej vor face și inspecții în Moldova.

Preotul Ioan Marina, însoțit de diaconul preot Nicolaescu, fost secretar general al Ministerului Cultelor, până în ultimul timp, pleacă mâine, 9 august, la Iași, pentru ca vineri să fie tuns monah, sâmbătă să fie ridicat la treapta de arhimandrit, iar duminică, 12 august, să fie hirotonit arhiereu.

Azi Patriarhul Nicodim trebuia să plece la Mănăstirea Neamț, însă și-a amânat plecarea pentru mâine, 9 august a. c.

Se afirmă că Patriarhul nu voiește să participe la hirotonia în arhiereu a preotului I. Marina, ales vicar la Mitropolia Moldovei, și care va avea loc duminică, 12 august a. c.

În cercurile clericale superioare se afirmă insistent că în Biserică se vor produce schimbări, începând cu îndepărtarea din scaun a Patriarhului Nicodim Munteanu, căruia i se aduc grave acuzații de imoralitate, din care cauză nu este agreat câtuși de puțin de sinodali.

În locul lui ar urma să vină unul din episcopii: Nicolae Colan al Argeșului²¹, ales în ultimul timp membru al Academiei Române sau Nicolae Popovici al Oradei Mari. Iar plecarea Patriarhului la Mănăstirea Neamț (mâine, 9 august) ar fi pentru totdeauna.

După ce s-au terminat ședințele Sfântului Sinod (30-31 iulie a. c.), Patriarhul Nicodim a adresat o pastorală credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române. Pastorală a apărut în presă și va apare în curând și în broșură (15 pagini).

Pastorală aceasta a fost întocmită de Episcopul Nicolae Popovici al Oradei Mari, care a prezentat manuscrisul tuturor episcopilor membri ai Sfântului Sinod, spre semnare.

Același text, în copie, a fost supus Patriarhului spre a-l semna, însă acesta l-a modificat.

Episcopul Nicolae Popovici, având manuscrisul pastoralei, va ridica problema ingerinței Patriarhului în hotărârile Sfântului Sinod. Aceasta constituie o nouă dovadă de raporturile sinodalilor cu Patriarhul și de starea de spirit care domnește în Biserică.

Vineri, 11 august 1945

La Mănăstirea Antim din Capitală este stareț arhimandritul Vasile Vasilache, un discipol iubit al Patriarhului Nicodim, care intenționează să-l numească arhiereu, însă s-a opus Ministerul Cultelor. Acest arhimandrit, Vasile Vasilache, este și președintele Comitetului de inițiativă pentru strângerea

²¹ Corect: Clujului (n. e.)

fondurilor necesare refacerii Mănăstirii Antim. Din acest comitet mai fac parte, printre alții, și un număr de șase generali. Acești generali au întocmit un memoriu și l-au semnat împreună cu un număr de călugări studenți în Teologie, care locuiesc în sus-numita mănăstire. Apoi l-au înaintat unui director din Ministerul Cultelor, profesor la Academia Teologică din Ardeal, care-l va prezenta forurilor competente.

Semnatarii protestează împotriva faptului că arhimandritul Vasile Vasilache este stareț al Mănăstirii Antim și președinte al comitetului amintit, acuzându-l în același timp că “a făcut abateri în mănăstire”. Cei șase generali sunt persoane care se străduiesc pentru refacerea Mănăstirii Antim, contribuind personal cu sume însemnate și materiale, intervenind în același timp pretutindeni spre a obține ajutoare. De altfel, lucrările de refacere au și început, iar în curtea mănăstirii sunt depozitate imense cantități de materiale de construcție.

Se cunosc loviturile pe care Patriarhul Nicodim le-a dat Mitropolitului Nifon Criveanu al Olteniei (i-a desființat mitropolia) și [lui] Tit Simedrea, fost al Bucovinei (îi provoacă demisia), adversarii lui vajnici. Mai rămâneau de-acum în Sinod încă doi adversari: Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului și Episcopul Andrei Magier, al Aradului. Ca atare, Patriarhul hotărâse să le dea lovitura de grație în Sinodul din 30-31 iulie a. c., când urma să impună indirect sinodalilor epurarea celor doi ierarhi. Față de blocul vlădicilor transilvăneni, era foarte problematică reușita acestei tentative, însă el încerca totuși.

Iată însă că, pe neașteptate, tentativa este anihilată de acțiunea preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, care a elogiat, în fața sinodalilor, pe toți ierarhii din Ardeal, subliniind că a fost rău informat (vreo aluzie?) asupra persoanelor lor și a activității depuse. Acum, după inspecția pe care a făcut-o mitropoliei și tuturor episcopiilor ardeleni, s-a convins de adevăr.

În fața acestei lovituri neașteptate, Patriarhul Nicodim s-a resemnat și a depus armele.

La prima ședință a Sfântului Sinod din 30 iulie a. c., Episcopul Andrei Magier al Aradului n-a putut participa, ci numai la cea de-a doua, din 31 iulie. Neparticiparea lui se datorește faptului că nu a putut să termine vizita pe care a făcut-o în lagărul de la Caracal, celor 90 de clerici internați acolo pentru motive de ordin politic.

În a doua ședință a Sfântului Sinod, Episcopul Andrei a prezentat un raport asupra situației clericilor din lagărul de la Caracal. Totodată, a întrebat de ce nu se interesează Biserica de situația acestor oameni, care sunt preoți și, ca atare, nu pot fi lăsați numai în grija poliției. În concluzia raportului, a cerut ca toți preoții din toate lagărele să fie internați într-o mănăstire, pentru a se proceda la reeducarea lor sub conducerea Bisericii.

Sfântul Sinod a aprobat raportul și s-a hotărât trimiterea unei adrese în acest sens Președinției Consiliului de Miniștri.

Din afirmațiile preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, rezultă că el va face toate diligențele pentru a-l interna în lagăr pe diaconul N. Nicolaescu, fostul secretar general al aceluiași minister.

În cercurile clericale se vorbește insistent că, în cele din urmă, însuși preotul C. Burducea nu va avea situație plăcută, aceasta datorită acțiunii de compromitere pe care o întreprinde diaconul preot N. Nicolaescu împotriva lui, pe bază documentară din trecut și prezent.

Dl. Teodor Gobjilă, licențiat în Teologie, azi funcționar la Arhiepiscopia Bucureștilor, având în grijă și atelierile de țesătorie de la Mănăstirea Țigănești, jud. Ilfov, urmează să fie numit director general al Ministerului Cultelor, în locul preotului Zaharia Mântulescu, căruia i s-a încredințat postul de secretar general.

Soția dlui Teodor Gobjilă, dna Zoe (Zina), este sora dnei Mia, soția dlui Constantinescu-Iași, ministrul Propagandei.

Pr. Zaharia Mântulescu, directorul general al Ministerului Cultelor, a fost numit secretar general al aceluiași departament, în locul diaconului pr. N. Nicolaescu, îndepărtat în ultimul timp.

Romano-catolicismul activează intens în România, îndeosebi după moartea Patriarhului Miron Cristea (1939), care, prin intransigența lui, constituia o piedică serioasă în calea Romei.

Și romano-catolicii profită de lipsa de unitate din sânul ierarhiei Bisericii Ortodoxe Române, pentru a aplica lozinca romană: *divide et impera*.

Alte stări de lucruri nu-i lasă, de asemenea, indiferenți:

Cazul Mitropolitului Nifon Criveanu

În urma actului desființării Mitropoliei Olteniei (1945), titularul ei, Mitropolitul Nifon Criveanu, a fost adânc impresionat, cu atât mai mult cu cât nici nu a fost consultat, ci a constatat cu surprindere că nu mai este în funcțiune, fără ca totuși să i se fi făcut cunoscut, deși știrea a apărut, la vreme, în presă. Fiind la Râmnicu-Vâlcea, i s-a făcut apoi cunoscut de către organele bisericești că nu mai este mitropolit și că trebuie să părăsească orașul în două zile, ceea ce a și făcut.

Romano-catolicii au profitat de această situație delicată și, ca atare, s-a prezentat mitropolitului un domn, cu rugămintea de a primi în audiență pe un cleric unit, spre a-i face unele comunicări. Mitropolitul l-a primit pe solicitant și, din cele discutate, a ajuns la concluzia că vizita aceasta este în legătură cu unele tatonări, spre a-l atrage la unire cu Roma.

Mitropolitul i-a răspuns negativ.

În ziua de 3 august a. c., Mitropolitul Nifon Criveanu pleacă din București în județul Argeș, pentru odihnă. Știind că Mitropolitul Nifon este în București, dar nefiind informat că pleacă în ziua de 3 august a. c. în provincie, Episcopul unit Traian Frențiu, locțiitorul de Mitropolit al Blajului, trimite, în ziua de 4 august a. c., un preot unit la acesta, spre a-i face cunoscut că șeful său dorește să-l vadă și să-i vorbească. Mitropolitul Nifon fiind plecat în provincie, a urmat ca dorința Episcopului unit pr. Frențiu să-i fie comunicată acolo.

Și faptul că Blajul a dorit să-l vadă pe Mitropolitul Nifon după 1 august, și nu înainte de această dată, este semnificativ: el știa că Sinodul hotărâse, în ședința din 30 iulie a. c., ca Mitropolia Olteniei să rămână desființată, deci titularul ei nu mai avea nici o atribuție în Biserică și, ca atare, voia să-l atragă la unire cu Roma.

Și mai sunt de așteptat noi tatonări în acest sens.

Cazul Mitropoliei Olteniei și al titularului ei

Mitropolia Olteniei a fost înființată cu prilejul marilor serbări de la Turnu-Severin din 8 Mai 1939, ale centenarului nașterii Regelui Carol I.

La 1 decembrie 1941, apare în presă comunicatul Președinției Consiliului de Miniștri, care făcea cunoscut că Sfântul Sinod a cerut Guvernului să se desființeze Mitropolia Olteniei.

Întreaga Oltenie protestează și, la începutul anului 1942, apare o broșură intitulată *S-a propus desființarea Mitropoliei Olteniei?* (Craiova, 24 pag.).

Broșura poartă semnăturile clericilor și mirenilor, membrii ai Adunării eparhiale a Olteniei, printre care și dl. Gh. Tătărescu, actualul ministru al Afacerilor Străine și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Semnatarii protestează împotriva cererii Sfântului Sinod de a desființa Mitropolia Olteniei. Protestul este sprijinit pe argumente istorice, prin care se cere menținerea mitropoliei.

În 1945, prin Decretul-lege nr. 305, Mitropolia Olteniei se desființează, iar Sfântul Sinod și-a dat asentimentul în această privință, în ședința sa din 30 iulie a. c.

Mitropolitul Nifon este, deci, virtual, îndepărtat din scaun, fără a fi putut spune un cuvânt pentru menținerea Mitropoliei oltene.

Se reînființează Episcopia Râmnicului-Noului Severin, cu reședința la Râmnicu-Vâlcea și se numește un locotenent de episcop.

Cum Sfântul Sinod nu l-a înștiințat pe mitropolit, prin nici o adresă, asupra situației pe care i-a creat-o, acesta a așteptat întrunirea înaltului for pentru a se pronunța.

Sfântul Sinod se întrunește la 30-31 iulie a. c. Mitropolitul Nifon depusese un memoriu asupra Mitropoliei Olteniei și asupra situației lui, cerând să i se încredințeze conducerea noii episcopii înființată la Râmnicu-Vâlcea.

Sfântul Sinod, prin adresa nr. 1160 din 3 august a. c., îi răspunde că “înstituirea de locotenent la reînființata Episcopie a Râmnicului-Noului Severin, conform articolului 121 din statutul Legii de organizare bisericească, cade în competența Î. P. S. Mitropolit al Ungro-Vlahiei”, ceea ce echivalează cu un refuz categoric.

Totodată, i se dă Mitropolitului Nifon lovitura de grație, prin aceeași adresă, când i se face cunoscut că “Sfântul Sinod roagă Ministerul Cultelor să-i înlesnească îndeplinirea formalităților pentru reglementarea drepturilor Î. P. S. Sale la pensie, iar până atunci să i se servească salariul”.

“Această hotărâre s-a comunicat chiar astăzi Ministerului Cultelor, pentru îndeplinirea formelor de pensionare.”

În această atmosferă apare acțiunea Romei de a-l convinge pe Mitropolitul Nifon Criveanu să treacă la unire.

Cât despre actul desființării Mitropoliei Olteniei, sinodalii afirmă că ceea ce a voit să facă un guvern trecut dictatorial, a desăvârșit Guvernul democrat, care trebuie să ocrotească, deopotrivă, instituțiile de stat.

Și actul poate fi reparat, fără să dăuneze nici unei instituții, iar Guvernul va săvârși un act de dreptate și echitate față de olteni, al căror glas a fost ascultat în trecut.

Cu prilejul vizitei pe care a făcut-o la București în ultimul timp, o delegație a Bisericii Ortodoxe Ruse, în frunte cu Episcopul Serghie al Odesei, Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului și Cetății Albe, i-a făcut acestuia o vizită la Athénée Palace.

Cum Episcopul Antim Nica vorbește perfect limba cultă rusă, conversația a avut loc în limba oaspetelui. Era prezent și un domn civil, care făcea parte din delegație.

Cu acest prilej, Episcopul Serghie i-a mulțumit călduros eparhului român pentru activitatea religioasă pe care a desfășurat-o în Transnistria, unde a funcționat ca șef al misiunii Bisericii Ortodoxe Române.

Înapoiindu-se la Odesa, Episcopul Serghie i-a trimis o telegramă în termeni călduroși Episcopului Antim Nica.

Despre activitatea lăudabilă pe care Episcopul Antim Nica a desfășurat-o în Transnistria vorbesc și actele pe care le-au dat, anul acesta, Misiunea suedeză din România pentru creștinarea evreilor, precum și o seamă de evrei, care au fost

ajutați și sprijiniți de acest ierarh pe când se aflau în ghetouri. Și actele acestea constituie recunoștința spontană față de binefăcătorul lor.

20 august 1945

Prezența arhiereului Justinian Vasluiianul (Ion Marina) la Iași, ca vicar al Mitropoliei Moldovei, a fost primită cu indiferență de unele cercuri clericale și laice locale, deoarece noul ierarh ar fi exponentul unei politici, a Guvernului, și nu al unei realități bisericești.

22 august 1945

Patriarhul Nicodim Munteanu a delegat pe Episcopul Iosif Gafton al Argeșului să-l reprezinte la serbările de la 23 August a. c., deoarece el se află la Mănăstirea Neamț.

În cercurile clericale se afirmă că, pentru postul de director general al Ministerului Cultelor va fi desemnată una din persoanele:

1. preot Alexandru (Alec) Marinescu, actualul inspector general-șef din același departament;

2. preot Haralambie Popescu de la Biserica Sfinții Voevozi din Capitală, fost superiorul Capelei ortodoxe române din Paris.

Preotul C. Stanciu a fost scos de pe lista preocupărilor, deoarece este social-democrat, "omul lui Titel".

Este foarte probabil că postul de director general va fi ocupat de pr. Alexandru Marinescu, "fiindcă-i înscris la comuniști".

25 august 1945

Se cunoaște conflictul dintre preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, și pr. Vasile Ionescu. Pentru a anihila acțiunea preotului Vasile Ionescu, pr. C. Burducea a intervenit pentru arestarea adversarului său. Și întrucât preotul V. Ionescu lucra cu dr. Suseanu, fost director de cabinet al ministrului Cultelor și cu av. Codin Cernăianu - prea cunoscut cu scandalurile bisericești pe care le-a provocat în trecut - au fost arestați și acești doi.

După cinci ore de arest, au fost puși în libertate toți trei.

În timpul arestului, locuințele celor trei au fost percheziționate pentru a se găsi acte compromițătoare care vizau pe ministrul Cultelor, însă încercarea a fost zadarnică. De altfel, avocatul Codin Cernăianu își păstrează actele compromițătoare în altă parte decât acasă.

Această arestare a impresionat neplăcut cercurile clericale.

1 septembrie 1945

Biserica Ortodoxă Română, romano-catolicismul și Biserica Ortodoxă Rusă²²

Prozelitismul este una din caracteristicile fundamentale ale acțiunii pastorale romano-catolice. El îi imprimă acestei religii pecetea evidentă a unui dinamism practic social, necunoscut la alte religii, așa după cum islamismul poartă pecetea fanatismului, din care turcii au făcut un temut instrument politic, care a fost înfrânt sub zidurile Vienei.

Acest prozelitism denotă, în fond, existența unei conștiințe clare în aplicarea doctrinei creștine: “mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele ... Sfântului Duh”, care, de-a lungul veacurilor, s-a dezvoltat în măsura acțiunii militante a însuși șefului Bisericii: Papa.

În România, existența episcopilor romano-catolice de Siret și Milcovia, înainte de înființarea Mitropoliei din Moldova (sec. XV) arată cât de mult îi era Papei “à coeur” catolicizarea “*Moldaviae*” (Moldovei) sau “*schismaticorum*”, pentru ca în secolul XVIII să realizeze unirea cu Roma a unei părți a Bisericii ortodoxe din Transilvania.

Și, dacă acțiunea romano-catolică de prozelitism nu s-a scontat cu rezultatul dorit, ea nu încetează de a exista în prezent.

Orice romano-catolic este un activant în domeniul prozelitismului; dar, mai presus de toate, misiunea aceasta este încredințată școlilor, asociațiilor religioase și congregațiilor. În cadrul acțiunii acestor centre de luptă, trebuie amintit, printre altele, că Patriarhul Miron Cristea s-a sesizat la vreme de fapt că “*Notre Dame de Sion*” ne răpește cele mai bune fiice ale neamului, unele dintre ele fiind trimise pentru totdeauna în alte continente, ca misionare, împreună cu toată averea lor.

În Biserică, romano-catolicismul acționează îndeosebi pe lângă persoanele clericale cărora anumite împrejurări le-au creat, dacă nu o situație delicată, cel puțin o neplăcere cu semne vădite de permanentizare temporală. Cazul Mitropolitului Nifon Criveanu, fost al Olteniei, pe care emisarii Papei îl îmbie la unire, este concludent ca și al unuia din foștii stareți - din ultimul timp - de la Mănăstirea Neamț, care a devenit unit, scriind apoi un volum în care polemiza cu Biserica Ortodoxă Română.

Dar **este posibilă unirea cu Roma** după cercurile bisericești ortodoxe române? Da. Și iată cum:

²² Subliniere D. V.; vezi și mai departe (n. e.)

Clerul superior și cel inferior nu sunt refractare față de acțiunea de prozelitism și unire a Romei pe care, în ordinea supranaturală, o văd ca o acțiune întreprinsă în cadrul unui plan divin, iar în cea naturală, sub acela al unui *fatum*. De altfel, pasivitatea și lipsa de dinamism ale Bisericii Ortodoxe Române sunt atât de evidente, încât ea, ca organism social, simțind organic nevoia unui stimulent, nu reacționează împotriva atacurilor Romei. Greutatea realizării unirii nu ar consta decât în actul formal propriu-zis, fiindcă ortodoxia, admitând primatul papal, rămâne la formele ei de manifestare religioasă (cult, ceremonie, etc.) și administrație bisericească actuale, asemenea uniților din Transilvania.

Problema fundamentală rămâne însă aceea a pregătirii și trecerii la unire a credincioșilor Bisericii, care, de asemenea, se vor putea realiza.

Clerul ortodox vede și binefacerile unirii cu Roma, datorită contactului viitor strâns cu cultura apuseană prin romano-catolicism, cum a fost cazul cu românii din Transilvania - prin Blaj, Școala Ardeleană, etc., progresul procesului de conștiință națională din trecut.

Iar dacă unirea cu Roma va trebui să se facă drept un corolar al eforturilor comune ale romano-catolicismului și ortodoxiei, în cadrul unui plan divin, apoi ea poate fi dictată și de împrejurări istorice, din care elementul politic nu este exclus.

În ultimul timp, se face și mai accentuată îngrijorarea după care Biserica Ortodoxă Română intră în cadrul preocupărilor de frunte ale politicii religioase rusești, pentru ca, prin realizările pe teren bisericesc, Rusia să-și realizeze scopurile de ordin politic.

Din punct de vedere dogmatic sau jurisdicțional, Biserica Ortodoxă Română nu vede nici un pericol pentru ea într-o eventuală apropiere de Biserica Ortodoxă Rusă. Problema cea mai grea însă o constituie revenirea la vechiul calendar (stilul vechi), după care-și serbează Paștele, etc., Biserica Rusă. Căci revenirea ar însemna oficializarea "stilismului", împotriva căruia s-a luptat atât de aspru în trecutul apropiat, în special în Moldova, cu mijloace permise și nepermise. Și prin "oficializarea" stilismului s-ar produce o ruptură groasă în sânul Bisericii Ortodoxe Române, care i-ar primejdi însăși existența. Deci, această problemă ar constitui nodul gordian în cadrul apropierii dintre cele două biserici.

Iată aspectul problemei acțiunii romano-catolicismului în România și legătura ei, prin derivație, cu problema raporturilor dintre Bisericile ortodoxe română și rusă.

Zilele acestea au fost aduse Patriarhului Nicodim un număr de trei pachete cu cărți și reviste trimise de la Moscova de Patriarhul Alexei al Rusiei. Fiecare din cele trei pachete este de mărimea a trei-patru almanahuri la un loc:

două mai mici și unul mai mare. Ele au sosit prin poștă. Ca dovadă este faptul că aveau mărci poștale, care au fost rupte împreună cu o parte din hârtia ambalajului. Pachetele se află pe biroul Patriarhului și nu vor fi desfăcute decât la sosirea “înalțului ierarh” de la Mănăstirea Neamț, care va fi în curând.

4 septembrie 1945

1. În ultimul timp, nu s-a mai făcut nici un demers din partea emisarilor Bisericii romano-catolice pe lângă Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei, spre a-l convinge să treacă la unirea cu Roma. Aceasta se datorește, probabil, faptului că mitropolitul se află în provincie de mai multă vreme, pentru odihnă.

2. În fond, nici unul din clericii superiori și inferiori ai Bisericii Ortodoxe Române nu este împotriva unirii cu Roma, pentru care se roagă ori de câte ori oficiază liturghia.

Problema fundamentală o constituie însă modul în care s-ar realiza această unire față de pretențiile Papei de a-l admite ca șef suprem al Bisericii, cu atributul lui de infailibilitate, etc., ceea ce nu admite nici o Biserică Ortodoxă națională. Ca atare, din acest punct de vedere, tot clerul ortodox român este împotriva unirii.

N-ar fi refractari însă acțiunii de prozelitism a Romei, în cadrul unui plan divin, clericii ortodocși români care și-au făcut studiile universitare în centrele romano-catolice din Apus, în special Franța (Paris, Montpellier, Strasbourg, etc.).

3. Arhimandritul Teodosie Bonteanu a fost stareț al Mănăstirii Cetățuia din jud. Iași. La începutul anului 1937, trece la unire cu Roma și în același an scrie o lucrare intitulată: *O turmă și un păstor sau problema împăcării Bisericilor din răsărit și apus*, Editura autorului, Tipografia “Vieța creștină”, Blaj, 510 pagini+1 facsimil, în care polemizează cu Biserica ortodoxă.

În 1943 publică un al doilea volum, intitulat: *Proskomidia din oficiul liturgic bizantin. Scurt studiu istorico-liturgic*, retipărire din revista *Cultura creștină*, Blaj, 1943, Tipografia Seminarului, 16 p., în care polemizează, de asemenea, cu Biserica Ortodoxă Română, ai cărei preoți “... au ajuns la acte și inovații pe cât de deplasate, pe atât de greșite.” (p. 14-15)

Arhimandritul Teodosie Bonteanu se află la Mănăstirea Obreja, jud. Alba.

Activitatea de prozelitism a acestui arhimandrit a găsit răsunet în sufletul fostului stareț al Mănăstirii Neamț între 1920-1930, arhimandritul Daniil Ciubotaru, care a trecut la unire în anul 1940. Și acesta a scris mai multe broșuri polemice, printre care și aceasta: *Puncte de apropiere între ortodoxie și catolicism*, Tipografia Seminarului Blaj, 1945. El se află la Blaj.

Din lucrările lor rezultă că acești doi arhimandriți uniți activează în rândurile ortodocșilor.

Vineri, 11 septembrie 1945

Arhimandritul Haralambie Vasilache, exarhul mănăstirilor Arhiepiscopiei Bucureștilor, a fost numit de Patriarhul Nicodim stareț al Mănăstirii Neamț, în locul arhierelui Galaction Gordun, îndepărtat. Noul numit, arhimandritul H. Vasilache, este unul din discipolii Patriarhului Nicodim. Numirea este însă ilegală, dacă se raportează la Regulamentul pentru alegerea stareților, care prevede că starețul este ales de soborul călugărilor mănăstirii, iar chiriarhul are numai dreptul de a-l confirma sau nu.

Clerul oltean a început să se miște și va trece în curând la acțiune, pentru a-și revendica dreptul de a se reînființa Mitropolia Olteniei, de a cărei dispariție este acuzat numai Patriarhul Nicodim, care a făcut acest act din patima care-l caracterizează. Clerul oltean dorește revenirea Mitropolitului Nifon Criveanu în fruntea Bisericii oltenie.

Arhierul Galaction Gordun, fost vicar al Episcopiei Tomis, Constanța, iar până acum, în ultimele zile, stareț al Mănăstirii Neamț, este cunoscut în cercurile clericale (și laice) ca un al doilea Rasputin. El are chiar un fiu: este călugărul Ieronim, tânăr, frumos și elegant îmbrăcat. Nu are cunoștință multă de carte, ci numai patru clase primare. La Mănăstirea Neamț, unde se află, călugărul Ieronim îndeplinește funcțiunea de farmacist.

15 septembrie 1945

Mitropolitul Nifon Criveanu nu posedă nici un fel de avere. Cele 4 (patru) pogoane rămase moștenire la Slătioara, jud. Romanați, de la părinții săi, se împart între moștenitori, dintre care mitropolitul este unul.

Averea pe care-a avut-o soția mitropolitului, decedată înainte de anul 1927, revine fiicei sale. Iar până la majoratul fiicei mitropolitului, averea aceasta a constituit un bun din care au primit subvenții însemnate, în mod gratuit, un întreg șir de studenți români aflați la studii la universitățile din Apus. Numele și numărul lor pot face oricând dovada mărinimiei sufletului Mitropolitului Nifon Criveanu, fost al Olteniei.

18 septembrie 1945

Faptul că Guvernul a dispus eliberarea din lagăr a tuturor clericilor a produs o foarte bună impresie în cercurile bisericești. Și impresia este cu atât mai

puternică, cu cât s-a declarat că acești clerici își pot exercita funcțiunile, nestingheriți, la parohiile lor.

În cercurile clericale se comentează foarte viu știrea după care va apare un decret-lege relativ la o a doua epurație în rândurile preoților. Conform noului decret-lege, clericii epurați, neavând dreptul de a mai ocupa vreo funcțiune în stat, vor rămâne în situația de a nu mai avea posibilitatea să asigure existența familiilor lor.

Se comentează cu multă satisfacție în cercurile clericale știrea după care la Ministerul Cultelor se întocmește un decret-lege după care mitropoliții, arhieriei și clerul de mir urmează să nu mai fie trecuți la pensie pentru limită de vârstă, conform legii în vigoare.

Ei vor urma, conform noii legi, să înceteze de a mai funcționa în posturile lor numai datorită bătrâneții sau infirmității, care i-ar pune în imposibilitate de a mai oficia slujbele bisericești, etc.

25 septembrie 1945

Pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a voit să trimită Guvernului adeziunea funcționarilor departamentului său pentru sprijinul acțiunii întreprinse de acesta în slujba țării. În acest scop, a cerut funcționarilor săi să-și exprime dorința: un număr de 76 de funcționari au fost împotriva adeziunii, 3 pentru, iar trei s-au abținut.

În urma acestui rezultat negativ, preotul C. Burducea a plecat săptămâna trecută la Mănăstirea Neamț, unde a avut o întrevedere cu Patriarhul Nicodim.

În prealabil, ministerul a trimis în inspecție pe preotul A. Marinescu, inspector general în Ministerul Cultelor, însoțit de un expert contabil, la preotul Maxim (nepotul Patriarhului Nicodim) de la Biserica Buzești din Capitală. Cu acest prilej, s-au constatat nereguli în gestiunea parohiei. Acest fapt i l-a comunicat ministrul Patriarhului la Mănăstirea Neamț.

În fața măsurilor pe care urma să le ia ministrul împotriva preotului Maxim, Patriarhul Nicodim trebuia să cedeze propunerilor care i se făceau de șeful departamentului Cultelor, care l-a rugat să vină la București. Ca atare, în ziua de vineri, 21 septembrie a. c., Patriarhul a venit la București, de unde va face o invitație către clerul ortodox din țară în legătură cu Congresul general al preoților. Aceasta este explicația sosirii Patriarhului la București, de unde va pleca peste câteva zile la Mănăstirea Neamț, pentru a nu participa la congresul la care el însuși invită clerul.

Neparticiparea șefului Bisericii la Congresul general al preoților este interpretată ca o desolidarizare a lui față de acțiunea lor și implicit de a Guvernului.

În rândurile funcționarilor Mitropoliei din București, care este sub directa conducere a Patriarhului Nicodim, se manifestă vii nemulțumiri din cauză că, nici până în prezent, nu li s-a dat suma convenită fiecăruia din cele trei milioane de lei aprobați, pentru muncă excepțională, de Adunarea eparhială a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, care s-a întrunit în ultimul timp.

Funcționarii cred că faptul acesta se datorește preoților consilieri din cancelarie, care au găsit un motiv *quasi*-legal spre a nu se da suma menționată, pentru motivul că ei nu au dreptul la vreo cotă.

26 septembrie 1945

Între 15-17 septembrie²³ a. c., va avea loc la București un Congres general al preoților, organizat de Ministerul Cultelor. În acest scop, s-a fixat programul, luându-se și măsuri de propagandă prin presă și revistele bisericilor eparhiale.

În ziarul *Universul* din 26 septembrie a. c. a și apărut un articol relativ la acest congres, semnat de un bun mânuitor al condeiului, pr. profesor dr. Marin Ionescu din București. Vor mai apare [sic!] și altele. În prezent, Biroul Presei din Ministerul Cultelor întocmește o broșură asupra rostului congresului.

La acest congres sunt invitate Bisericile ortodoxe surori, s-au constituit, încă de pe acum, diferite comisiuni. Una din aceste comisiuni se va ocupa în mod special de delegații străini care vor participa la congres. Din această comisie fac parte până în prezent preoții: Madan (l. rusă) și N. Cazacu (l. franceză).

Viitorul Congres general preoțesc are o deosebită importanță în viața Bisericii și a Statului, pentru stabilirea unei unități de vederi în raporturile clerului și a încadrării acestuia în opera de reconstrucție a țării, întreprinsă de Guvern.

Duminică, 30 septembrie 1945

I-am făcut o vizită Episcopului Antim Nica, fost al Ismailului, în strada Popa Soare, 20. Nu l-am găsit acasă, ci la Biserica Mântuleasa din apropiere, unde, împreună cu preotul Gaiculescu, slujea un parastas pentru rudele lui decedate. În pomelnicul rudelor lui sunt trecuți și următorii:

Gurie Mitropolitul (Basarabiei)

²³ Așa în text; probabil, se referă la luna octombrie (n. e.)

Dionisie Episcopul (Ismailului)

Nicodim protosinghel (Ioniță, colegul lui, mort în Crimeea).

M-a impresionat această floare a recunoștinței pe care-am găsit-o în pieptul lui. Mi-a comunicat apoi că numele acestor trei prieteni dragi le-a dat câtorva biserici din Capitală, ca să le pomenească.

Am mers apoi la el acasă, cu frații lui (patru, dintre care unul călugăr, funcționar la Patriarhie), apoi ne-am plimbat numai noi doi peste o oră pe străzile din împrejurimi. Am discutat, firește, probleme bisericești și am ajuns ambii la concluzia că Biserica, prin șeful ei, Patriarhul Nicodim, a fost depășită, în acțiunea ei pe teren, de evenimente, cu toate că ea caută să fie oportunistă. Apoi, episcopul mi-a expus situația lui: că ar putea cere Patriarhului un post la Sinod sau aiurea, unde să activeze, deoarece, primind o leafă de la stat, trebuie să fie împăcat în fața conștiinței lui și a societății. Însă acum nu este momentul oportun de a apare în public și presă, deoarece a fost Episcop al Ismailului ...; așa l-a sfătuit profesorul Constantinescu-Iași, ministrul Propagandei, care a atras atențiunea a doi miniștri din FND (Guvern, Frontul Național Democrat), pr. C. Burducea, ministrul Cultelor și unui altuia, că “țin la Episcopul Antim Nica”, fără ca acesta din urmă să-l fi rugat să intervină în acest sens. Față de acest gest, Ep. Nica voiește să-l viziteze pe ministrul Constantinescu-Iași, spre a-i mulțumi pentru atitudinea lui atât de binevoitoare față de el, îmi spune. Dar Nica este diplomat și nu se va mulțumi numai cu o mulțumire.

Miercuri, 3 octombrie 1945

Ședință la Culte

În urma invitației făcute azi d. m. de pr. Gh. Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor, prin fratele meu, am fost la minister, la orele 18.

În cabinetul secretarului general s-a ținut o ședință a mai multor preoți în legătură cu Congresul general al clerului ortodox din 16-17 octombrie a. c. Erau:

pr. Liviu Stan, prof. univ., Sibiu

pr. Spiridon Câdea²⁴, prof. univ., Sibiu

pr. Aurel Popescu, Pitești

pr. Marius Constantinescu, de la Biserica Boteanu, consilier la Patriarhie

pr. Galan, secretarul ședinței și al Uniunii Preoților Democrați

²⁴ Pentru evoluția profesională și politică a preotului Spiridon Câdea, vezi articolul lui Ovidiu Bozgan, *Teologul Spiridon Câdea între extremismele politice*, în “Biserică, putere, societate. Studii și documente”, Editura Universității din București, 2001, pp. 258-271 (n. e.)

pr. Alexandru Marinescu, inspector general șef în minister

pr. Minculescu, Buzău

pr. Popescu, din cancelaria Mitropoliei București

pr. Mihail Bulacu, Biserica Sf. Elefterie

pr. Bărbulescu Gh., Bucureștii Noi

pr. prot. Costea, București

pr. Ulpiu Petrescu, București

pr. Huștiu Ion, parohia Balta Albă, București

pr. Burlănescu

A venit și preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, care a plecat imediat la Cercul Militar, unde are loc decorarea unor ofițeri sovietici, după ce i-a dat mai întâi o hârtie secretarului general în legătură cu arestarea la Iași a preotului Chirica, fapt făcut cunoscut de un ofițer (sublocotenent), fiul lui.

Ministrul a pus rezoluția de a se interveni prin Președinție: dacă e vinovat, să fie deferit justiției, dacă nu, să fie pus în libertate; oricum, un preot nu poate fi arestat fără știrea ministerului său.

Apoi, preotul Gh. Ilescu, secretarul general, ne-a citit programul congresului, făcându-se observațiunile cuvenite.

Secretarul general comunică:

- Ministrul Cultelor a intervenit la Președinție spre a i se aproba suma de 30.000.000 lei pentru congres. Se crede că vor fi obținute 5-10 milioane.

- La congres, primul referat urmează să-l țină pr. Gala Galaction, care pare că nu vrea. Totuși, s-a propus ca preotul Marin Ionescu (Cuibul cu Barză) să susțină referatul.

Gulow de la Legația sovietică ține să vorbească Gala Galaction, pe care dorește să-l vadă în prealabil, spre a-i da unele directive, sugestii.

- S-a discutat cazarea delegaților străini (Athénée Palace) și români (seminariile Central și Nifon).

- O expoziție a cărții bisericești contemporane (preotul prot. Alex. Ionescu, însărcinat cu aceasta, a spus că, dacă nu i se dă cinci milioane, nu o face; l-am întâlnit în oraș). În legătură cu această expoziție, secretarul general a opinat să se ia cărți și de la editura "Cartea Rusă". S-a protestat într-o formă oarecare, subliniindu-se (pr. Burlănescu, pr. Ulpiu Petrescu) că de acolo nu se pot lua cărți spre a fi expuse, deoarece cele religioase atacă Biserica. Preotul Aurel Popescu a dat și exemplu în acest sens.

Se înșală cei ce cred că clerul ortodox s-a atașat Sovietelor. Înclinarea care se vede este numai ceva spontan, prin care - cum afirmă preoții - cedăm totul, ca niște inconștienți.

Joi, 4 octombrie 1945

În legătură cu conferința protoereilor, care a avut loc în ziua de 3 octombrie a. c., la Patriarhie, se precizează că scopul ei - în prezența ministrului Cultelor, preotul C. Burducea și-n absența Patriarhului, care era totuși în Palat - a fost de a insista asupra intensificării propagandei, în Eparhia Ungro-Vlahiei, prin protoerei, pentru ca la Congresul general al preoților, din 16-17 octombrie a. c. să participe cât mai mulți preoți.

Patriarhul Nicodim a primit președinția de onoare a Congresului general al preoților. În acest sens, a pus rezoluția următoare pe adresa ministrului Cultelor: “Primesc propunerea bucuros”.

În legătură cu Congresul general al preoților, care va avea loc la București, între 16-17 octombrie a. c., preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a cerut Guvernului să-i acorde suma de treizeci milioane lei.

În urma unei întrevederi cu d. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, ministrul Cultelor crede că abia va primi suma de cinci până la zece milioane lei, care ar fi insuficientă.

În cercurile clericale se afirmă că viitorul Congres general al preoților trebuia să fie convocat de Patriarh, sub egida căruia trebuia ținut.

Faptul că el a fost convocat și organizat de ministrul Cultelor, preotul C. Burducea, se datorește dorinței acestuia de a-și ridica prestigiul în fața clerului și a Guvernului.

În cercul prietenilor intimi ai ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, se afirmă că acesta este complet aservit politicii și scopurilor ei, și-n special politicii duse de URSS.

În această ordine de idei, ministrul este considerat ca un reprezentant al politicii în Biserică și minister, nu ca un reprezentant și apărător al Bisericii și ministerului în sfera politicii.

Clerul nu mai speră nimic de la ministrul pr. C. Burducea, pe care-l acuză că neglijează interesele Bisericii.

9 octombrie 1945

Ministrul Cultelor a hotărât ca personalul Bisericii ortodoxe române din Paris să fie înlocuit. Totuși, pentru respectarea principiului autorității în Biserică, el va recomanda Patriarhului, spre aprobare, următoarele persoane:

1. Arhimandritul Vasile Vasilache, ca preot paroh.
2. Traian Popescu, ca dirijor al corului.
3. Burducea junior, cântăreț.

În jurul acestei știri se fac diferite comentarii în cercurile clericale, și anume:

Arhim. Teofil Ionescu, actualul preot paroh al Bisericii ortodoxe române din Paris, este într-adevăr un afemeiat, din care cauză trebuia să fie rechemat de multă vreme. Și, dacă prin rechemarea lui rămâne locul vacant, el nu poate fi ocupat în nici un caz de arhim. Vasile Vasilache și numai pentru că este omul de casă și “ciracul” Patriarhului Nicodim, deoarece faptele lui întrec pe acelea ale arhim. Teofil Ionescu, și anume: este homosexual, pe lângă lipsa de caracter care-l încoronează.

În actualele împrejurări mai ales, prezența lui la Paris ar aduce cel mai rău serviciu țării și Bisericii.

Traian Popescu este cumnatul ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, dirijor al corului din comuna Progresul, unde este preot paroh șeful departamentului Cultelor. Este, în același timp, și inspector la Culte. Are reale calități muzicale.

Burducea junior este fiul preotului C. Burducea, ministrul Cultelor.

Acestor doi nu li se aduce decât obiecțiunea că unul este fiul, iar celălalt cumnatul ministrului Cultelor și ca atare, plecarea lor la Paris este un act de favoritism în această epocă a democrației, din partea preotului C. Burducea.

În rândurile clerului ortodox se vedește o oarecare îngrijorare în ceea ce privește atitudinea editurii “Cartea Rusă” față de Biserică și care este calificată ca antireligioasă și potrivnică, deoarece a tipărit o serie de cărți prin care se combate religia. Aceste cărți au început să pătrundă în toate straturile societății. Și îngrijorarea este cu atât mai mare, cu cât aceste cărți apar într-o editură care este a ARLUS-ului, asociație în care există și o secție religioasă, din care fac parte mulți preoți.

La Congresul general preoțesc din 16-17 octombrie a. c., ordinea de zi prevede că Patriarhul Nicodim, la invitația ministrului Cultelor, C. Burducea, va binecuvânta lucrările congresului. Acesta este rolul șefului Bisericii la un congres preoțesc epocal.

De altfel, se pare că Patriarhul nici nu voiește să activeze mai mult și se crede că nici nu va participa la congres, din motive de prevedere.

În cercurile clericale se manifestă o deosebită îngrijorare în ceea ce privește viitorul apropiat al Bisericii Ortodoxe Române. Și îngrijorarea pornește, nu din teama unei eventuale lovituri pe care ar primi-o Biserica din partea Guvernului, lovitură pe care o exclud, ci din însăși starea de apatie și inerție până la revoltă în care se află conducătorii Bisericii și clerul. Căci, subliniază clerul, în Biserică nu se observă nici o acțiune, nici o inițiativă cel puțin, nu se ridică nici o voce pentru a-i fixa atitudinea, penele au încetat de a mai scrie. Este o tăcere completă, într-un haos.

Și îngrijorarea este cu atât mai mare, cu cât, în tabăra opusă, sectanții acționează intens, iar propaganda scrisă care îndeamnă la indiferentism religios, la ateism, se face tot mai vădită.

Clerul și ARLUS

Secția religioasă a ARLUS-ului este condusă de Episcopul Iosif al Argeșului.

O seamă de preoți ortodocși s-au înscris ca membri ai acestei secțiuni, pentru a contribui, prin munca lor, la o apropiere cu Biserica Ortodoxă Rusă. Din această apropiere clerul a înțeles să nu profite cu nimic, ci din contră să dea un ajutor efectiv Bisericii Ortodoxe Ruse.

Ajutorul consta în:

- sprijin moral pentru reorganizarea școlilor teologice din URSS, deoarece, pentru pregătirea clerului, acolo n-ar exista decât un seminar cu numai patru clase;

- sprijin material prin acordarea de burse teologilor ruși care ar dori să studieze în România.

Totuși, clerul ortodox din secția religioasă a ARLUS-ului a încercat și încearcă oarecare dezamăgiri, deoarece situația Bisericii ruse se deosebește fundamental de aceea pe care-o prezintă propaganda, și anume:

- Despre o Biserică Ortodoxă Rusă [se poate vorbi] numai de la 1939 încoace, adică o dată cu dezlănțuirea războiului hitlerist în Europa.

- În URSS ar exista numai 300 de biserici deschise cultului.

- Clerul rusesc nu are nici o pregătire teologică.

- Cultura teologică rusă este inexistentă.

- La Secția religioasă a ARLUS-ului se face politică, deși, la întrebarea, într-o ședință, a Episcopului Antim Angelescu al Buzăului, făcută în acest sens, s-a răspuns că politica nu intră în cadrul preocupărilor secției.

Față de cele de mai sus, există un curent printre clericii ortodocși membri al ARLUS-ului, pentru retragerea din Secția religioasă.

La Ministerul Cultelor a avut loc, între orele 18-20.30, o conferință prezidată de pr. C. Burducea, titularul departamentului. Au fost prezenți:

1. Prof. univ. pr. Petre Vintilescu
2. Prof. univ. dr. Coman
3. Prof. pr. Marin Ionescu
4. Pr. Ispas Pompiliu, fost la Târgoviște (M-rea Dealu), azi la București
5. Pr. Haralambie Popescu, Bis[erica] Sf. Voevozi
6. Pr. Huștiu Ion, biserica din comuna Balta Albă, suburbană
7. Pr. Alexandru Marinescu, inspector general șef în minister (Bis[erica] Floreasca)
8. Pr. Chiriță, directorul Seminarului din Curtea de Argeș (care urmează să se desființeze), mare democrat
9. Pr. prof. inspector Minculescu din Buzău
10. Pr. prof. asistent univ. Mihail Bulacu (Bis[erica] Sf. Elefterie)
11. Pr. Ulpiu Petrescu, București
12. Pr. Dragomirescu, Bis[erica] Amza
13. Pr. Gheorghe Iliescu, secretar general [la] Culte
14. Dl. Spiru de la Patriarhie, căruia, la plecare, ministrul i-a spus: “Te aduc aici la mine, în minister”.
15. Lucian Predescu, președintele Asociației cântăreților bisericești din România.

21 de persoane în total.

Eu am participat la invitația preotului Gh. Iliescu, secretarul general, ca să mi se încredințeze conducerea delegațiilor străine care vor veni la Congresul general al preoților (16-17 octombrie).

S-au discutat diferite probleme în legătură cu congresul și s-a făcut critica referatului preotului Minculescu, pentru congres, asupra învățământului religios în școli. În legătură cu aceasta, pr. C. Burducea, ministrul, a spus că romano-catolicii vor, prin nunciul apostolic A. Cassulo, să înființeze o facultate de Teologie romano-catolică la București. Chemat la Președinție, preotul Burducea s-a împotrivit. După aceea, s-a aflat că romano-catolicii au lăsat să se înțeleagă că refuzul îl poate costa scaunul de ministru. La aceasta, preotul Burducea ne-a spus celor prezenți:

“Nu mă tem de Papa, atâta vreme cât îl am pe Patriarhul Alexei la Moscova.”

Un preot: “Sunteți între doi papi!”

Pr. Burducea: “Apăi, Papa papă! Da! Și o să dau dracului Concordatul.”

Vorbind despre viitorul Congres general al preoților, pr. Burducea a spus: “Congresul trebuie să fie o **înălțime de prestigiu**”²⁵, iar anunțând că ministrul dr. Oeriu de la ARLUS va pune în discuție probleme economice, spune: “clerul să facă în așa fel, că oamenii trebuie să fie **amenajați**”²⁶.

Joi, 11 octombrie 1945

Până azi la orele 12 nu s-a primit nici un răspuns din partea bisericilor străine, prin care să facă cunoscut că vor trimite sau nu reprezentanți la Congresul general al preoților. La Ministerul Cultelor se crede că Biserica Ortodoxă Rusă nu va trimite nici un reprezentant la acest congres.

L-am întâlnit pe preotul Stanciu de la Biserica Sf. Nicolae Vlădica și mi-a spus că Titel Petrescu a afirmat: “în câteva zile se va lămuri situația Guvernului și atunci voi fi și eu la locul meu.”

Mi-a mai comunicat că social-democrații vor ține un congres în noiembrie a. c., când se vor dezbate probleme în legătură cu Biserica.

Am fost la preotul Gh. Iliescu, secretar general la Ministerul Cultelor, căruia i-am dat conferința scrisă (11 pagini) despre “Legăturile Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte biserici și în special cu Biserica Ortodoxă din URSS”. A fost foarte mulțumit; însă era extrem de îngrijorat deoarece pentru acest subiect i s-au dat “directive” (de la ruși) pe care nu le poate admite, deci nici trata în conferință. A plecat apoi să-și vadă conferința pe care i-am făcut-o eu.

Preotul Zaharia Mântulescu, director general, vorbind despre “directive”, îi spunea preotului Gh. Iliescu că sunt prostii de care nu trebuie să țină seama. Tot așa a spus, mai târziu, și preotul Ulpiu Petrescu.

Toți erau îngrijorați că n-au primit nici un răspuns de la Bisericile invitate să participe la congres. Se crede că Biserica Ortodoxă Rusă nu-și va trimite reprezentanți la congres.

Preotul Burducea, ministrul Cultelor

Preotul Huștiu de la parohia Balta Albă mi-a comunicat că preotul Burducea depune un zel prea mare în a servi Partidul Comunist și-n special pe

²⁵ Subliniere D. V. (n. e.)

²⁶ Subliniere D. V. (n. e.)

sovietici. Punându-i ipoteza căderii actualului guvern, din care face și el parte, și întrebându-l ce va face dacă atunci va fi un război între URSS și ceilalți Aliați, preotul C. Burducea a răspuns: “Iau pușca și plec la luptă alături de frații noștri ruși.” La aceasta, preotul Huștiu i-a răspuns: “Măi, Costică, nu faci bine ceea ce faci.”

12 octombrie 1945

Cercurile clericale îl acuză pe preotul Zaharia Mântulescu, directorul general la Ministerul Cultelor, că desfășoară o foarte restrânsă activitate din postul pe care-l ocupă lăsând toată grija pe seama noului secretar general, pr. Gheorghe Iliescu. Această atitudine a directorului general ar fi dictată de motive de oportunitate, spre a nu-și crea neplăceri în viitor, când nu va mai ocupa acest post.

(Ieri, 11 oct. 1945, pr. Z. Mântulescu mi-a mărturisit că nu se evidențiază fiindcă nu știe cât va rămâne în post. Dacă ar mai rămâne, ar pune rânduială în minister.)

În noiembrie a. c., Partidul Social-Democrat va ține un congres la București. La acest congres se va dezbate problema Bisericii în raport cu problemele sociale, în urma [lucrărilor] care se vor citi în acest sens, conduse de pr. C. Stanciu.

În cercurile clericale se afirmă că scopul convocării și ținerii Congresului general preoțesc, care va avea loc la București între 16-17 octombrie a. c., este de ordin politic, și anume: redactarea unei moțiuni prin care Biserica să-și exprime adeziunea la politica Guvernului actual P. Groza.

Întrebat de un arhiereu (Veniamin Pocitan) ce crede despre Congresul general preoțesc, care va avea loc între 16-17 octombrie a. c., Patriarhul Nicodim a răspuns: “Treaba lor! Nu mă bag! Îi privește!”, adăugând că el nu va participa în nici un caz.

Iar pentru ca să pareze, va anunța cu 2-3 zile înainte de data congresului că este bolnav. Acestea sunt afirmațiunile lui, în contradicție, de altfel, cu altele făcute anterior [în] scris.

Deși, printr-o nouă lege, sectele religioase au fost recunoscute drept culte (dându-li-se toată libertatea “religioasă”), în scurt timp această lege va fi abrogată, pentru ca sectele să rămână simple “asociații religioase”, cu toate că, în urma intervenției lor pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri, au obținut două rezoluții favorabile.

Ca asociații religioase, sectele vor avea o situație inferioară față de celelalte culte.

Vaticanul, prin nunțitul papal la București, încearcă să înființeze o facultate de Teologie romano-catolică la București. În acest sens, s-au făcut și se mai fac demersuri de către nunțiatul apostolic, la Președinția Consiliului de Miniștri și la Ministerul Cultelor. Demersurile sunt în curs. Ministrul Cultelor, preotul C. Burducea, nu cedează în a admite cererea Vaticanului.

(Mi-a spus-o ministrul Burducea)

În cercurile apropiate ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, se afirmă că în scurt timp se va proceda la anularea Concordatului dintre Statul român și Vatican. Acțiunea va porni din partea Guvernului român.

18 octombrie 1945

Unul din dezideratele congresului a fost și reînființarea Mitropoliei Olteniei, rămânând totodată și actuala Episcopie a Râmnicului-Noului Severin, cu reședința la Râmnicu-Vâlcea. Congresiștii au aplaudat furtunos această propunere.

Între clericii participanți la congres circula știrea după care Patriarhul Nicodim a voit să plece la Mănăstirea Neamț în ajunul congresului, dar a fost împiedicat de Guvern și obligat să rămână. Ca o întărire a acestei știri este faptul că Patriarhul și-a făcut apariția la deschiderea congresului, unde a rostit câteva cuvinte banale, fără a participa la lucrări.

În după amiaza celei de-a doua zi a congresului, pastorul Wur[m]brandt, reprezentantul Bisericii anglicane și al Misiunii suedeze în România - cel care a avut incidentul cu evreii participanți la congres - a venit în Dealul Patriarhiei cu două mașini (turisme) pline cu carte, pe care le-a împărțit preoților în mod gratuit, deși ele costau în 1944, când au fost tipărite, 330 lei. Cărțile sunt:

1. Radu Valentin, *Răstignirea lui Isus*, București, fără an²⁷, 80 p., Tipografia I. C. Văcărescu, str. N. Bălcescu, 21.

2. Radu Valentin, *Vrăjmașii lui Isus*, Arad, 1944, 104 p., Tipografia Concordia Gh. Munteanu, Institutul de arte grafice.

Autorul, Radu Valentin, pare a fi însuși ... Wur[m]brandt. În aceste două cărți, autorul se referă la creștinarea evreilor, fără a întrebuița un limbaj insultător.

Congresul²⁸ general al preoților și al tuturor slujitorilor cultelor din țară, care a avut loc în zilele de 16-17 octombrie a. c. a fost prilejul unei manifestări

²⁷ Cartea este tipărită în 1944, deoarece pe scoarța ei este menționată o altă carte tipărită în 1944 și pe care a distribuit-o de asemenea preoților. (nota D. V.)

²⁸ Însemnarea constituia, probabil, ciorna unui viitor articol, modificarea de ton și de opinii fiind datorată faptului că era destinată publicării (n. e.).

sincere a clerului față de Guvern și opera lui de reconstrucție a țării și față de URSS și armata sa. Manifestarea aceasta a avut loc la congres, la concertul de la Ateneul Român și la banchetul oferit participanților în restaurantul Victoria.

Lucrările congresului au decurs într-o caldă atmosferă de înțelegere, fraternitate și colaborare între reprezentanții tuturor cultelor din țară. S-au dezbătut diferite subiecte în care s-a tratat noua orientare a clerului față de noua ideologie care-și face loc în lume: democrația. Moțiunea votată a fost o aderare la opera întreprinsă de Guvern și la susținerea lui pentru un viitor mai fericit al țării.

Și marea însuflețire care a domnit a culminat prin citirea de către dl. P. Groza, președintele Consiliului de Miniștri, a deciziei ministeriale prin care se ridică epurarea efectuată în rândurile clerului.

Delegațiile bisericești: bulgară și iugoslavă (în frunte cu un preot, ministru al agriculturii) au fost adânc impresionați [sic!] de ordinea, atmosfera caldă, subiectele dezbătute și atitudinea Bisericii față de Guvern și a Guvernului față de Biserică, precum și de realizările constatate la mănăstirile Cernica și Pasărea, pe care le-au vizitat în după-amiaza celei de-a doua zi a congresului.

Delegații străini au subliniat absența Patriarhului Nicodim de la lucrările congresului, fapt care nu i-a impresionat plăcut.

Aspecte

În timpul lucrărilor congresului, s-au petrecut trei incidente:

1. Pastorul Wur[m]brandt, vorbind în numele Bisericii anglicane și al Misiunii suedeze pentru creștinarea evreilor în România, a subliniat necesitatea trecerii la creștinism a evreilor. La un moment dat, reprezentanții cultului mozaic, în frunte cu prim rabinul Șafran, au voit să părăsească sala, dar au rămas la intervenția și rugămintea ministrului Cultelor, care a cerut scuze pentru cele întâmplate. Vorbitorul nu și-a mai continuat expunerea.

2. Un țăran, reprezentant al Frontului Plugarilor, arătând printre altele că din sala congresului s-au luat în trecut hotărâri care au lovit țărănimea, voci din public au intervenit spunând să nu facă politică, după care vorbitorul nu și-a mai continuat expunerea.

3. S-au răspândit în sală manifeste legionare tipărite, din care ministrul Cultelor avea un exemplar al cărui text începea prin "Camarazi!".

La un moment dat, un preot care se afla la galerie a făcut atenți pe cei prezenți protestând împotriva faptului că un agent secret le-a interzis câtorva preoți de a pleca întrucât s-au găsit acolo manifeste legionare. Ministrul Cultelor l-a asigurat că nu va avea nici o neplăcere, deoarece manifestele nu sunt opera clerului, ci a dușmanilor, care voiesc să discrediteze pe cei prezenți, care imediat,

într-un glas s-au desolidarizat de acest act nesăbuit, condamnând pe cei ce lucrează din umbră.

Reușita congresului se datorește spiritului de sacrificiu, în special al ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, pr. Gh. Iliescu, secretar general, pr. Alexandru Marinescu, inspector general șef, pr. Ulpiu Petrescu, de la Uniunea Preoților Democrați.

24 octombrie 1945

Wurm[b]randt²⁹, pastor care la Congresul general al clerului și al reprezentanților tuturor cultelor, ținut la București între 16-17 octombrie a. c., a vorbit ca delegat din partea Misiunii britanice și a Misiunii suedeze pentru creștinarea evreilor; este evreu botezat.

Înainte, fiind în București, el s-a îmbolnăvit grav, din care cauză medicii l-au sfătuit să meargă în Transilvania, într-o stațiune climaterică. Mergând acolo, el a fost găzduit de un sas, care l-a îngrijit cu atâta abnegație și devotament, încât, impresionat de efectele practice ale Evangheliei lui Iisus, s-a botezat creștin ortodox. De atunci, predică neîncetat creștinismul printre evrei, pentru ca la congresul de mai sus să intre în conflict cu reprezentanții cultului mozaic.

Este un om cult și dotat cu darul oratoriei și al puterii de convingere.

Centrul lui de activitate se află la București, pe șoseaua Pantelimon. El face să apară revista *Prietenu*.

În ziua în care a avut incidentul cu evreii la Congresul general al clerului, radio Londra a anunțat, la orele 15, că delegatul Misiunii britanice a fost oprit de a vorbi.

Incidentul a fost foarte regretat de Ministerul Cultelor, deoarece voia să conlucreze cu acest Wurmbrandt, coordonându-i activitatea.

Ministerul Cultelor are o seamă de exemplare din *Statutul Uniunii Preoților Democrați din România*, apărut înainte de 16 octombrie 1945. El a fost lucrat în întregime de pr. prof. dr. Marin Ionescu, de la Biserica Cuibul cu Barză din București.

Este viu comentată în cercurile clericale broșura³⁰, care este considerată ca un protest energic și ca o fixare a unei atitudini în fața “teoreticienilor care plăsmuiesc doctrina ideologic-politică a vremii de azi.”

²⁹ Subliniere D. V. (n. e.)

³⁰ Pr. Constantin N. Galeriu, *Misiunea noastră*, Uniunea Preoților Democrați, Secția Prahova, București, 1945, 32 p., care la 9 octombrie 1945 apăruse. (nota D. V.)

Vineri, 26 octombrie 1945, Sf. Dumitru

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, și preotul Gh. Iliescu, secretarul general al aceleiași departament, vor pleca la Moscova în curând, spre a avea o întrevedere cu Patriarhul Alexei.

Am fost la Ministerul Cultelor, unde era numai secretarul general, pr. Gh. Iliescu. Am discutat mult cu el, diferite probleme.

Mi-a expus situația grea a ministerului, care nu este organizat, pr. C. Burducea, ministrul, fiind un om cu veleități și lipsit de capacitatea necesară locului pe care-l ocupă. Preotul Gh. Iliescu se simte într-o situație care nu-i convine câtuși de puțin: preot la Izvoarele-Prahova, dar cu funcțiunea în București; credincioșii nu-i mai vin la biserică. Are o casă la Ploiești pe care n-a izbutit s-o termine, așa că copiii lui, liceeni, nu au unde să locuiască. La București i s-a oferit parohia Icoana și apoi Spirea ...³¹, la care s-a hotărât. Pentru aceasta merge mâine la Patriarh să se sfătuiască. I-a telefonat în acest sens arhimandritului Melchisedec, secretarul Patriarhului.

Mi-a spus apoi: "Plec la Ploiești și nu mai vin; fie ce-o fi." I-am răspuns că nu poate face aceasta pentru demnitatea de preot, protoereu și secretar general al ministerului. Mi-a răspuns că am dreptate.

La Biserica Spirea (Veche sau Nouă?) sunt doi preoți în proces: unul va pleca. Rămâne unul și un pensionar; mai vine el.

Mi-a spus apoi că s-a cheltuit cu delegațiile bulgară și sârbă, venite la Congresul general al preoților, pentru locuință și plată la Athénée Palace, suma de peste un milion și jumătate.

Preoților profesori universitari de la Sibiu, dr. Liviu Stan (care a susținut un referat la Congresul preoților) și Cândea, unul din organizatorii congresului [li s-au dat] sumele: 300.000 și 185.000 lei.

Apoi a venit și preotul Alexandru Marinescu, inspector general șef din minister, în fața căruia a citit discursul stenografiat al lui Wurmbrandt, evreul botezat, care la congres a avut un diferend cu rabinii și adresa Misiunii britanice, în care-și exprimă mirarea că n-a fost lăsat să vorbească. De asemenea, adresa sectei adventiste, care-și exprimă regretul că nu a fost invitată la congres. Ne-a întrebat ce soluție să-i dea adresei, fiindcă ministrul vrea să i se răspundă. Preotul A. Marinescu a spus că tăcerea este un răspuns, astfel că nu trebuie să i se răspundă.

Înainte de a veni preotul Marinescu A., am discutat situația Mitropolitului Nifon Criveanu al Olteniei, căruia i s-a desființat mitropolia, act pe care l-am aprobat. Pr. Gh. Iliescu mi-a citit pasajul din referatul preotului

³¹ Așa în original (n. e.)

Dolea, președintele Uniunii Preoților Democrați, filiala Oltenia, care a fost citit la congres - singurul, de altfel, citit - în care-și exprima “păsul” și regretul pentru că a fost desființată Mitropolia Olteniei, a cărei înființare o cere, bucurându-se pentru reînființarea Episcopiei Olteniei, pe care-o dorește să rămână ca atare. Referatul purta în colțul din stânga sus “Da, pr. C. Burducea” și preotul Gh. Iliescu mi-a spus că va face totul pentru reînființarea Mitropoliei Olteniei și pentru readucerea Mitropolitului Nifon Criveanu, cu atât mai mult cu cât contenciosul Ministerului Cultelor și-a dat avizul, în sensul că actul desființării Mitropoliei Olteniei (făcut de Patriarhul Nicodim, din motive de ură față de Mitropolitul Nifon Criveanu) este ilegal: Nifon nu are vârsta de a fi pensionat; nu-i bolnav; nu are nici o vină; a fost, în fond, epurat, dar fără motiv. Dacă el a fost epurat, se cuvenea, mai întâi, să fie epurați: Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului și Episcopul Andrei Magier al Oradiei³², ceea ce nu s-a făcut.

L-am rugat să-și lege numele de actul istoric al reînființării Mitropoliei Olteniei, cu atât mai mult cu cât - am subliniat - viitorul patriarh va fi Nifon Criveanu. Mi-a răspuns că va face totul în această privință. Cât despre faptul că Mitropolitul Nifon va fi patriarh, mi-a spus că, dacă se va pune problema mai târziu, a plecării Patriarhului Nicodim, va fi Nifon, dacă se va pune acum, va fi Episcopul Iosif (Gafton) al Argeșului.

Cât despre plecarea din scaun a Patriarhului, pr. Gh. Iliescu o dorește neîntârziată, considerându-l incapabil de a mai conduce Biserica.

Despre arhiepiscopul Atanasie Dincă, locotenent de Episcop la Râmnic, a spus că nu merită să ocupe Scaunul de episcop acolo și să fie foarte mulțumit dacă va rămâne numai ca arhiepiscop-vicar la Patriarhie.

Toate acestea le-am comunicat Mitropolitului Nifon Criveanu, acasă la el și mi-a mulțumit pentru că am pus problema lui și am susținut-o cu căldură.

Preotul Iliescu și-a exprimat dorința de a-l chema pe Mitropolitul Nifon la minister, ca să-i vorbească despre situația lui.

Preotul Gh. Marinescu³³ mi-a spus că a vorbit cu Patriarhul Nicodim ca preotul Sârbu, prefectul județului Tutova, să fie numit la Biserica Albă, în Calea Victoriei.

Preotul Gh. Iliescu mi-a spus că va pleca în curând cu pr. Burducea, ministrul Cultelor, la Moscova, pentru a avea o întrevedere cu Patriarhul Alexei, adăugând: “Dle Dudu, nu plec în rușta capului fără dumneavoastră. Vreau să fiți cu mine, ca să vedem ce se petrece dincolo de paravan și să nu fac vreo prostie semnând ceva prin care să-mi vând biserica.” I-am răspuns că primesc.

³² Corect: al Aradului (n. e.)

³³ Așa în text; probabil, “Iliescu” (n. e.)

Criveanu Nifon, Mitropolit

Am fost la el acasă (str. Antim, 2), i-am relatat întrevvederea pe care am avut-o cu preotul Gh. Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor. Mi-a mulțumit pentru că m-am ocupat de situația lui și am susținut-o cu căldură. L-am sfătuit ca la minister, unde va fi chemat în curând de preotul Iliescu, să nu dezvăluie secrete în legătură cu situația lui și să fie prudent, mai ales că la Consiliul legislativ, unde s-a interesat de situația lui juridică, i s-a spus că este nedreptățit și în contencios poate câștiga procesul.

27 Octombrie 1945

În cercurile preoților democrați se discută cu un viu interes hotărârea ministrului Cultelor de a aduce la București, din provincie, clerici democrați, oameni de acțiune și luptă, verificați până în prezent.

Astfel, preotul Sârbu, actualul prefect al județului Tutova (sau Vaslui?), va fi adus la Biserica Albă din Calea Victoriei. Preotul Gh. Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor, va fi numit la Biserica Spirea din strada Uranus. La Biserica Ceauș Radu, din strada Mitropolitul Ghenadie Petrescu, va fi adus un preot, ca și la Biserica Iancu Nou (Bălănescu) din șoseaua Mihai Bravu. La Biserica Stavropoleos va fi adus, de asemenea, un preot, în locul preotului Iliescu-Palanca.

În felul acesta, ministerul voiește să promoveze elementele harnice.

Biserica Stavropoleos din București nu va mai fi parohie, ci transformată în Capelă patriarhală, la dorința Ministerului Cultelor. După aceea, va fi numit acolo un preot democrat. Casa parohială va fi folosită de preot, iar restul proprietății bisericești, aflată în curtea acesteia, va servi ca sediu al Uniunii Preoților Democrați. Cum biserica are alături o sală mare, care servește ca muzeu religios, aceasta va fi transformată în cămin preoțesc pentru clericii care vin din provincie. În acest scop, ministrul Cultelor, pr. C. Burducea, a și dat dispozițiunile necesare pentru renovarea și amenajarea sălii, dotând-o cu paturi, lingerie, etc.

În curând, Ministerul Cultelor va aplica Legea cumulului consilierilor de la Patriarhie, în sensul că fiecare din ei trebuie să opteze pentru una din funcțiunile de preot la parohie sau de consilier. În locul celor care vor opta pentru posturile de preoți de parohie vor fi numiți clerici democrați.

Preotul prof. dr. Marin Ionescu, de la Biserica Cuibul cu Barză din Capitală, va fi numit profesor la Facultatea de Teologie din București. Sus-numitul este un cleric cult, inteligent, bun orator și profesor la Seminarul pedagogic, unde s-a dovedit a fi un bun pedagog. A scris o serie de cărți asupra

educației, predicii, etc. Joacă, de asemenea, un rol de frunte în Uniunea Preoților Democrați și este unul din sfătuitoarii ministrului Cultelor.

În rândurile clerului a produs o impresie foarte bună hotărârea luată de d. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, de a mări lefurile preoților, ca o răsplată binemeritată pentru atitudinea Bisericii exprimată în Congresul general al preoților, ținut la București între 16-17 octombrie a. c., de a fi alături de Guvern și eforturile sale în opera de reconstrucție a țării.

În cercurile clericale se crede că Mitropolitul Nifon Criveanu va fi repus în funcțiune, reînființându-se totodată și Mitropolia Olteniei, întrucât:

- el nu și-a dat demisia până în prezent;
- nu poate fi pensionat din oficiu pentru nici un motiv: de boală, infirmitate, vârstă sau de epurație, cu atât mai mult cu cât tot clerul a fost absolvit oficial de epurație.

Pe de altă parte, contenciosul Ministerului Cultelor, cercetând situația juridică a Mitropolitului Nifon Criveanu, a stabilit că el trebuie repus în drepturi, întrucât a fost scos din post în mod ilegal.

Ministrul Cultelor, pr. C. Burducea, intenționează să organizeze la ministerul al cărui șef este un Serviciu cultural, pentru propagandă, la sate îndeosebi. Din acest serviciu urmează să facă parte, printre alții, și dnii: Oprișan (scriitor), Constantin Goran (poet) și Lungulescu (ziarist), fost la *Universul*.

Marți, 30 octombrie 1945

Am fost la preotul Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor. Era foarte abătut și, când m-a văzut, mi-a spus: "Dle Dudu, nu mai pot sta aici; plec la Izvoarele (parohia lui), că mi s-a pustiit casa." L-am sfătuit să rămână și să lucreze până când va rezolva problema lui în mod cavaleresc, nu prin fugă.

Preotul Chiriță, directorul Seminarului din Curtea de Argeș în trecut, face toate eforturile ca să reînființeze această școală. Și-l roagă pe preotul Iliescu să meargă la Ministerul de Război pentru această școală. Preotul Iliescu spune că va merge însă mâine, deoarece acum sunt multe persoane care așteaptă să intre la el în audiență. Preotul Chiriță insistă, spunând că mâine va fi târziu. Intervin, rugându-l să meargă, deoarece este frumos să-și lege numele de reînființarea acestei școli, care va rămâne un act măreț în istoria școalelor românești. I-am atras apoi atențiunea preotului Chiriță să nu uite actul făcut de preotul Iliescu atunci când își va face notele asupra școlii. Mi-a făgăduit că așa va face și au plecat împreună, după ce preotul Iliescu a spus celor ce-l așteptau pe sală: "Vă rog să mă așteptați, că vin imediat; pe curând, dar să nu plecați."

31 octombrie 1945

Visarion Puiu, fost Mitropolit al Bucovinei, este în viață. Asupra locului unde se află în prezent sunt două versiuni: prima, că este în Elveția, a doua, că se află într-un lagăr american situat în Germania apuseană. A doua versiune este considerată în cercurile clericale superioare ca cea mai verosimilă. Împună cu el se află și preotul Vasilovschi de la Biserica Icoana din București, care în trecut a fost parohul Bisericii ortodoxe române din Berlin.

La Ministerul Cultelor se manifestă îngrijorare în legătură cu învățământul religios și viitoarea lui dependență de acest departament. Învățământul religios, care depindea de Ministerul Culturii Naționale, a fost trecut la Ministerul Cultelor. Câtva timp s-a ocupat cu această mare problemă dr. D. I. Belu, care a plecat însă la Timișoara, cu toate insistențele și rugămintele cercurilor conducătoare din minister. În locul lui a fost numit apoi pr. prof. Sofronie Vlad, rectorul Academiei Teologice din Timișoara, care de asemenea a plecat în ultimul timp.

În fața acestei situații, la Ministerul Cultelor se prevede că:

- Ministerul Culturii Naționale va cere să i se redea învățământul religios;

- nu este exclus ca acest învățământ să fie scos din școli.

Lipsa organizării și conducerii acestui învățământ este atribuită ministrului Cultelor.

Joi, 1 noiembrie 1945

I-am făcut o vizită scurtă Mitropolitului Nifon, fost al Olteniei, întrebându-l dacă a fost la Ministerul Cultelor, la secretarul general pr. Gheorghe Iliescu, care voia să-l vadă. Mi-a răspuns că da și că din ordinul ministrului pr. C. Burducea al Cultelor i-a pus în vedere să-și reguleze drepturile la pensie. Mitropolitul i-a răspuns că-i trebuie timp să se gândească, expunându-i în același timp [motivele] - arătate de mine lui într-o convorbire anterioară - de nepensionare. Apoi a adăugat: "Va aștepta ministrul multă [vreme], că nu voi face niciodată ceea ce cere el."

Pr. Toma Gherasimescu, profesor secundar [din] București, fără parohie. L-am întâlnit azi la librăria Bianchi, romano-catolică, de lângă Catedrala Sf. Iosif. Mi-a comunicat că Ministerul Educației Naționale i-a făcut cunoscut să nu mai ruleze filme religioase prin școli, chiar gratuit cum le face el, deoarece educațiunea religioasă a elevilor este prevăzută în legi, regulamente și circulare. "Da, adică bună de pus în ramă", adaugă el.

2 noiembrie 1945

Se știe că Biserica rusă n-a participat la Congresul general al preoților și al cultelor, care a avut loc la București, între 16-17 octombrie a. c. Se subliniază că ea n-a participat întrucât Patriarhul Alexei se afla în acel timp tocmai în Extremul Orient. Totuși, observă cercurile clericale, putea trimite o delegație, dacă ar fi voit, fapt care denotă o rezervă, din motive necunoscute până în prezent.

În cercurile clericale bine informate circulă insistent știrea după care pr. C. Burducea va demisiona în curând din postul lui de ministru al Cultelor. Aceasta s-ar datora faptului că, contrar așteptărilor, Rusia sovietică este nemulțumită de rezultatul Congresului general al preoților, care, în realitate, ar fi constituit o manifestare ostilă ei, precum și faptului că preotul C. Burducea nu este la înălțimea situației sale de ministru.

Pe preotul Gh. Iliescu, secretar general al Ministerului Cultelor, l-am vizitat din nou. Mi-a spus că Patriarhul Alexei al Rusiei n-a putut participa la Congresul general la preoților (București, 16-17 octombrie a. c.) deoarece era în Extremul Orient.

- De ce n-a trimis o delegație?, l-am întrebat eu.

- Nu știu!

Ministrul Cultelor, preotul C. Burducea e un om cu care nu se poate lucra. La minister este un haos. Din aceste motive a vrut să plece din minister, sub orice formă: demisie sau fugă. Petru Groza, primul ministru și Emil Bodnăraș, secretarul general la Președinție, l-au rugat pe preotul Iliescu “să rămână până trece impasul”. E vorba ca preotul Burducea să plece de la minister fiindcă nu mai este agreat de sovietici, deoarece Congresul general al preoților a constituit o manifestare ostilă Rusiei sovietice.

Ieri, 1 noiembrie 1945, ministrul C. Burducea și Constantinescu-Iași, [de la] Propagandă au plecat la Ada-Kaleh. Când ministrul C. Burducea a cerut NKVD-ului însoțitori, i s-a refuzat, deci nu-i agreat. L-am întrebat ce face ministrul la Ada-Kaleh. “Se plimbă”, mi-a răspuns.

Popescu ...³⁴, cumnatul preotului C. Burducea, care va pleca la Paris ca dirijor al corului Bisericii române, a primit peste un milion de lei de la ministrul Cultelor (pr. C. Burducea) pentru diferite cheltuieli în legătură cu Congresul general al preoților, din care ar fi cheltuit o infimă sumă. Restul? Se murmură ...

³⁴ Așa în textul original (n. e.)

4 noiembrie 1945

Zilele acestea, Patriarhul Nicodim a trimis o scrisoare Exarhului Ștefan al Bulgariei, drept răspuns la scrisoarea primită de la Sofia, cu prilejul Congresului general al preoților. Scrisoarea, fiind redactată în limba română, a fost tradusă în limba bulgară de pr. Vladimir Mihailov, parohul Bisericii bulgare din București. Mi-a comunicat chiar pr. Vl. Mihailov, când am fost la el la biserică.

5 noiembrie 1945

Preoții Liviu Stan și Câdea, profesori la Academia Teologică din Sibiu, sunt consilierii, în mod tainic, ai președintelui Consiliului de Miniștri, d. Petru Groza, pentru problemele bisericești, la recomandarea Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului, pentru care cei doi constituie antene puternice de informație.

Miercuri, 7 noiembrie 1945

Pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, este suferind. Azi a venit la minister, încercând să lucreze, dar o criză de stomac l-a obligat să plece imediat acasă.

Întrucât Scaunul de episcop al Maramureșului, cu reședința la Sighet, era vacant, prin decesul titularului, Ep. Vasile Stan Rășineanul, Patriarhul Nicodim a făcut cuvenitele forme pentru ca acest scaun să fie ocupat de Episcopul Antim Nica.

Totuși, Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului i-a contracarat acțiunea, făcând toate diligențele la Președinția Consiliului de Miniștri, unde a convins cercurile competente de necesitatea numirii imperioase a unui ierarh ardelean la Maramureș. Ca atare, Președinția și-a dat asentimentul pentru numire Episcopului Policarp Morușca, originar din Ardeal.

Policarp Morușca, stareț al Mănăstirii H. Bodrog din Ardeal. La 26 ianuarie 1935, Sf. Sinod îl alege episcop misionar al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America și Țările Apusene. Hirotonit arhieru în București, la 24 martie 1935, sub păstoria Patriarhului Miron Cristea. Pleacă apoi în America, la Cleveland, unde rămâne până în anul 1938, când se înapoiază în țară din motive de sănătate. După aceea, i s-a încredințat conducerea provizorie a Episcopiei Cetății Albe, de unde, după alegerea unui episcop titular, pleacă la București, unde este numit director al Internatului Studenților Teologi, funcțiune pe care a ocupat-o până în prezent.

Seminarul din Curtea de Argeș își va redeschide porțile în curând, sub conducerea fostului director, preotul Chiriță.

Clerul ortodox social-democrat din România se va întruni într-o conferință în zilele de 14 și 15 noiembrie a. c. la București, în sala Libertatea. Cu acest prilej, se vor discuta probleme de ordin bisericesc în lumina vremurilor actuale.

L-am vizitat pe Episcopul Antim Nica, fost al Cetății Albe și Ismailului, în prezent utilizat la Galați (Episcopia Dunărea de Jos). Vizita am făcut-o la rugămintea lui, deoarece voia să mă consulte într-o chestiune foarte importantă. Nu m-a mai întâlnit de multă vreme, ca să-mi ceară sfatul la momentul oportun. Ca atare, îmi relatează următoarele:

“Nu de mult, m-am prezentat Patriarhului Nicodim (în luna octombrie), arătându-i că ar fi bine să mi se dea o utilizare, în care să pot activa, căci cea de la Galați nu mă onorează.”

Știind că Episcopia Maramureșului este vacantă prin decesul titularului, i-a solicitat Patriarhului să-l numească în Scaunul de locotenent de episcop, cu reședința la Sighet. Patriarhul i-a spus să facă o cerere în acest sens, pe care apoi a trecut-o prin Sinodul permanent, după care a fost trimisă la Sf. Sinod, cancelaria, la pr. Vintilescu, ca să facă formele legale: adresa către Ministerul Cultelor. La minister, Episcopul Nica vorbește în prealabil cu ministrul, pr. C. Burducea, care i-a făgăduit absolut tot sprijinul.

A trecut un timp de două săptămâni până ce s-a trimis adresa de la Sf. Sinod la Ministerul Cultelor. Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, voind să aibă și părerea primului ministru, dr. Petru Groza, care, se știe, se ocupă personal și în mod deosebit de problemele Transilvaniei, inclusiv Maramureșul, a făcut convenită adresă pentru Episcopul Nica, în sensul celor hotărâte de Sfântul Sinod în frunte cu Patriarhul Nicodim. Dar adresa a mai rămas timp de o săptămână la minister până să fie înmănată președintelui Consiliului de Miniștri.

În acest timp, se da un atac dintr-o altă tabără, a cercurilor bisericești transilvănene, pentru contracararea acțiunii întreprinsă de și pentru Nica, prin îndepărtarea lui de la ocuparea Scaunului de locotenent de episcop al Maramureșului. Atacul a fost dat de Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, prin preotul dr. Liviu Stan, profesor la Academia Teologică din Sibiu (și consilier, ascuns, al primului ministru, împreună cu preotul profesor Căndea de la aceeași facultate) care s-a prezentat dlui Emil Bodnăraș, secretarul general la Președinția Consiliului de Miniștri, ca unul pe care-l interesează direct Bucovina și Maramureșul, el fiind din părțile acelea.

Preotul L. Stan a invocat că la Maramureș trebuie să fie numit unul care știe ungrește - deoarece va avea de-a face și cu unguri - și care să fie transilvănean, ca unul care cunoaște mai bine nevoile localnicilor. Deci, a fost recomandat Episcopul Policarp Morușca, fost al Episcopiei ortodoxe române din

America, fost locotenent de Episcop - până la alegerea Episcopului Antim Nica - la Ismail-Cetatea Albă, iar în prezent directorul Internatului Teologic din București.

În fața acestei situații, Ep. Nica a rugat ministrul Cultelor să nu mai înmâneze adresa referitoare la cererea lui de a fi la Maramureș. Acum mă întrebă, cerându-mi sfatul, dacă trebuie să meargă sau nu în audiență la primul ministru, la care nu s-a dus până acum fiindcă nu-mi putuse cere părerea. L-am sfătuit să nu facă nici un demers și să mulțumească Cerului că împrejurările au dus la această rezolvare a problemei, care este în favoarea lui, deoarece nu este o bucurie să mergi azi ca episcop în Maramureș, de unde poate veni și să nu mai găsească la București nici situația pe care o are acum. Și i-am amintit de eroii romanului *Ciulinii Bărăganului* al lui Panait Istrati, plecați cu căruța trasă de un cal pe Bărăgan, să vândă pește. Pierd calul, căruța și o jumătate din cantitatea de pește, pe care le lasă în câmpia Bărăganului și când se înapoiază acasă, mama unuia și soția celuilalt nu mai este, căci murise. Gospodăria s-a distrus. Mi-a dat dreptate și mi-a răspuns că nu va face nici un demers.

Mi-a cerut, în sfârșit, sfatul dacă este bine să se prezinte în audiență primului ministru și, în acest caz, direct sau să-l vadă întâi pe d. E. Bodnăraș. L-am sfătuit că o poate face, dacă vrea, fără să se angajeze cu nimic sau să se roage pentru vreo chestiune.

Mi-a mulțumit că am venit și ne-am despărțit de la el, din strada Popa Soare.

Azi am fost din nou la minister, pentru ca să reglez problema cheltuielilor făcute cu delegațiile sârbă și bulgară, pe care le-am condus în București cu prilejul Congresului general al preoților și după aceea.

Am vorbit cu preotul Alexandru Marinescu, inspector general șef din minister, căruia i-am subliniat lipsa de bună cuviință a ministerului față de mine, după ce l-am servit la nevoie, rugându-l să-mi plătească suma de 30.000 lei pe care am cheltuit-o din buzunar. El mi-a oferit 50.000 lei. I-am mulțumit, dar i-am făcut cunoscut că secretarul general mi-a făgăduit 100.000 lei. I-a telefonat și s-au înțeles să-mi dea A. Marinescu suma de 100.000 lei.

Am făcut chitanța următoare:

“7.XI. [1]945

Se acordă suma de lei 100.000 (una sută mii)

Pr. Al. Marinescu

CHITANȚĂ

Adică lei 100.000 (una sută mii) am primit de la casieria onor. Minister al Cultelor, drept diurnă pentru deplasările făcute cu delegațiile: bulgară și sârbă,

la București, cu prilejul Congresului General al Preoților, 16-17 octombrie 1945 și în zilele următoare până la plecare, conducând delegația bulgară până la Giurgiu.

Dudu Velicu”

După aceea, dl. Alexandru Marinescu mi-a propus să primesc a fi director de cabinet al secretarului general. Pentru aceasta, am mers împreună la el și Marinescu i-a propus acest lucru. Era la orele 12.30 și am rămas la el până la 12.50.

Preotul Gh. Iliescu a subliniat că “ar fi o mare onoare pe care mi-ar face-o dl. Velicu, să primească a-mi fi director de cabinet, dumnealui, care a fost secretarul Patriarhului Miron Cristea, dar eu plec; nu mai pot sta aici, demisionez.”

Și ne-a citit cererea adresată ministrului său, pr. C. Burducea. Era scrisă de mână și timbrată cu 60 lei.

În ea, îi făcea cunoscut că demisionează. În cazul când nu i se primește demisia, să i se dea un concediu de 10 zile, întrucât nevoile familiale îl reclamă la Ploiești și Izvoarele. Termină mulțumit pentru încrederea ce i s-a acordat.

Tăcere. Ne priveam toți trei. Apoi i-am spus că această hârtie este un act nesperios în sine, ca document, fiindcă își cere concediu sau își prezintă demisia. Ambii au recunoscut că am dreptate și atunci preotul Gh. Iliescu a șters cuvintele prin care cerea un concediu de zece zile. A chemat apoi pe o doamnă dactilografă, pe care a rugat-o să-i scrie cererea la mașină. I-a adus-o apoi, după câteva minute, împreună cu prima cerere manuscrisă. Chiar dactilografa l-a întrebat dacă poate lipi pe noua cerere timbrul de pe cererea manuscrisă. Iliescu i-a răspuns afirmativ.

Am uitat să menționez că înainte de a chema dactilografa, m-a întrebat ce dată a demisiei să pună în cerere, 8 noiembrie? I-am răspuns că este mai bine 9, decât 8, când este ziua M. S. Regelui Mihai I. Ca atare, a scris că demisionează pe ziua de 9 noiembrie și va face ca cererea să-i fie înregistrată la cabinet.

Azi, ne istorisește el, când a fost ministrul pr. C. Burducea la minister pentru scurt timp, l-a rugat să-i dea un concediu de zece zile, dacă nu-i primește demisia. Ministrul i-a răspuns că-i acordă concediul și că nu mai este nevoie de aprobare scrisă. După plecarea ministrului, șeful lui de cabinet (și cumnat) s-a prezentat preotului Gh. Iliescu (secretar general) comunicându-i dispoziția ministrului, dată la plecare, că mașina lui (a secretarului general) nu are voie să părăsească garajul. Această dispoziție, care denotă lipsă de cavalerism și personalitate, ca și desconsiderarea față de secretarul general, că-i face cunoscut o dispoziție prin directorul de cabinet, i-au umplut sufletul de amărăciune.

Ecce acta, ecce homo!

Joi, 8 noiembrie, 1945

Beiu, din strada Mitropolitul Iosif, București, a fost ucis în ziua de 8 noiembrie, în Capitală, cu ocazia incidentelor de stradă.

Beiu a fost călugăr-diacon și l-a deservit multă vreme pe Episcopul Sofronie Vulpescu (Craioveanul). Apoi a fost, probabil, exclus din monahism, căci devine meseriaș, coșar. Apoi, face parte din Partidul Comunist. Ca membru al partidului, a participat la manifestație, având și un revolver în buzunar.

Incidente regretabile s-au produs în oraș, când românii s-au împușcat între ei din motive politice.

Piața Palatului

Orele 11 - apar studenții în Piața Palatului, dinspre Biserica Albă, în pas alergător;

11.20 - ard două autobuze lângă statuia Regelui Carol I;

11.43 - apare o orchestră militară cântând;

12.05 - împușcături (primele) dinspre Ministerul de Interne; panică;

12.10 - o împușcătură;

12.12 - împușcături;

12.14 - apar alți studenți; tot în pas alergător dinspre Biserica Albă.

Mulțimea, în parte se îndreaptă spre Athénée Palace și-l ovaționează pe I. Mureșeanu (directorul ziarului *Ardealul*), care iese în balcon.

Mulțimea strigă: “U.S.A.”, “Truman”, “Libertate”, “Regele și Patria”, “Jos teroarea!”, “Jos cenzura!”

12.23 - Apare muzica Regimentului II pionieri de gardă, cu două plutoane, care cântă: “Trăiască Regele”, “Deșteaptă-te, române”, împreună cu mulțimea. La “Hora unirii”, mulțimea joacă, făcând mai multe hori. O parte din mulțime fuge din nou spre Athénée Palace: un om prins, bătut, fața plină complet [sic!] de sânge, gol până la mijloc ... ar fi tras în mulțime ...

9 noiembrie 1945

În strada Știrbei Vodă, nr. 174, se află Colegiul augustinian, în care locuiesc călugărițe romano-catolice augustiniene. Aceste călugărițe îndeplinesc rolul de samaritanice pe la diferite cămine și școli romano-catolice de fete din Capitală. La intrarea în colegiu se află o placă pe care stă scris: “Legea Franței”, în limbile franceză și rusă.

Cu prilejul incidentelor întâmplate în Capitală în ziua de 8 noiembrie a. c., a fost împuşcat mortal şi un preot ardelean, care era îmbrăcat civil.

13 noiembrie 1945

Preotul Gh. Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor, urma să-şi prezinte demisia din acest post, în ziua de 9 noiembrie a. c.

Geneza acestei hotărâri este următoarea. De la numirea sa ca secretar general al Ministerului Cultelor, pr. Gh. Iliescu a lucrat în măsura în care i-a îngăduit ministrul său, pr. C. Burducea, şi el afirmă că nu a avut completă libertate de acţiune, spre a-şi exercita funcţiunea de secretar general în cadrul strict al prevederilor care-i fixează atribuţiile, fără ca totuşi actele sale să fie în contradicţie cu vederile ministrului.

În faţa acestei situaţii, el nu a putut să ia măsurile convenite pentru ca aparatul funcţionăresc al ministerului să activeze după criteriile noi, spre a nu se întârzia sau paraliza acţiunea de rezolvare cât mai neîntârziată a lucrărilor.

Iar o altă consecinţă este aceea că nu a putut lua măsuri de ordin general, pentru a rezolva atâtea probleme bisericesti şi sociale, care-şi aşteaptă grabnica rezolvare.

Ca atare, secretarul general s-a hotărât să demisioneze, cu atât mai mult cu cât avea impresia că nu mai este agreat de ministrul său, întrucât, solicitându-i o învoire de 10 zile spre a pleca acasă în provincie, spre a rezolva o serie de probleme familiare, acela l-a aprobat verbal, pentru ca după plecarea sa de la minister, directorul său de cabinet să-l anunţe pe secretarul general că părintele ministru a dispus că maşina secretarului general nu are voie să părăsească garajul. Hotărârea aceasta, cât şi modul cum ea i-a fost transmisă, sunt considerate de secretarul general ca jignitoare.

În legătură cu ministrul Cultelor, pr. C. Burducea, se afirmă totuşi că el urmează să fie demis, în urma hotărârii dlui Petru Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri, urmând ca şeful Guvernului să lucreze ca interimar la Culte, numai cu secretarul general Gh. Iliescu. Interimatul la Culte ar fi chiar o dorinţă a dlui prim-ministru.

Miercuri, 14 noiembrie 1945

Preotul Gheorghe Iliescu şi-a înaintat demisia din postul de secretar general pe care-l ocupă la Ministerul Cultelor, în ziua de 9 noiembrie a. c. După aceasta, a plecat în provincie, la casa sa, de unde nu s-a mai înapoiat. Şi totuşi, cererea de demisie nu se află în mâinile ministrului Cultelor, ci la preotul

Cândea, profesor universitar la Sibiu și consilier intim al lui Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri.

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, s-a exprimat că, după ce îi va expira concediul secretarului general Gh. Iliescu, căci verbal i-a aprobat zece zile, îl va considera demisionat. Totuși, prietenii intimi ai ministrului fac toate eforturile spre a-l convinge să nu renunțe la preotul Gh. Iliescu, pentru mai multe motive, printre care sunt și acestea:

- considerația de care se bucură secretarul general din partea domnilor: Petru Groza, prim-ministru și Emil Bodnăraș, secretar general [la] P[reședinția] C[onsiliului] de M[iniștri], precum și din partea clerului și a funcționarilor;

- personalitatea secretarului general;

- înlocuindu-l pe secretarul general, care este al doilea până azi, își va crea o atmosferă mai neplăcută în fața opiniei publice.

Ministrul pr. C. Burducea s-a convins de temeinicia argumentelor prietenilor săi intimi și a renunțat la hotărârea luată față de secretarul general. Până la înapoierea lui, dl. avocat Suciuc, șeful contenciosului ministerului, îndeplinește funcțiunea de secretar general, prin delegație.

Acestea mi le-a comunicat preotul Ion Huștiu, la el acasă, în strada Kalinderu, lângă Școala de Război. Cu acest prilej l-am rugat insistent să facă toate diligențele pe lângă ministrul pr. C. Burducea ca secretarul general să fie readus, propunând să mergem împreună la Izvoarele, Prahova.

Preotul Huștiu mi-a comunicat că, pentru a evita orice suspiciune, este bine ca la înapoierea sa în București, pr. Gh. Iliescu să nu mai locuiască la Victor Ion Popa, considerat ca antonescian. Ca atare, ambii ne-am oferit să-l găzduim.

Preotul Huștiu mi-a mai spus că vrea să se transfere la Biserica Popa Tatu din Capitală, de la parohia Balta Albă (suburbană).

Cât despre mine, l-am întrebat care este motivul pentru care preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, arată atâta rezervă. Mi-a răspuns că mă crede a fi în legătură cu "reacționarii". Vai, Doamne! Din cauza aceasta nu a vrut să-mi aprobe nici o sumă de bani pentru serviciul adus ministerului conducând delegațiile bulgară și sârbă la Congresul preoțesc din 16-17 octombrie 1945. Mi-a dat totuși Gh. Iliescu, secretarul general, suma de 100.000 lei.

I-am spus lui Huștiu să-i comunice ministrului pr. C. Burducea că să nu aibă a se teme că-i voi cere vreodată ceva: post, etc.; îi dau și-n scris.

Eram cu preotul Temistocle Leuștean, din Focșani, pe strada Berthelot, lângă Librăria Carabaș, la orele 12.30, când l-am întâlnit pe preotul ...³⁵ din

³⁵ Puncte de suspensie în manuscrisul original (n. e.)

Ploiești, nifonist; la școală i se spunea Crăcănel. Mi-a spus că bombardamentul i-a distrus toată gospodăria din Ploiești și că a rămas sărac.

Vorbind de pr. Gh. Iliescu, secretarul general de la Culte, care și-a înaintat demisia, mi-a spus că a făcut-o pe bună dreptate, deoarece ministrul pr. C. Burducea avea o atitudine care-l jignea continuu. Odată, pr. Gh. Iliescu, prezentându-i un raport asupra unei probleme, în care și exprima punctul lui de vedere, ministrul i l-a rupt, în fața lui, în bucăți. Ori, astfel de atitudini dictatoriale nu pot scuza nici prezența ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, în fruntea departamentului, nici a reduce pe un secretar general la rolul unui elev căruia i se pot aduce afronturi și jigniri, fără a putea riposta.

Joi, 15 noiembrie 1945

Pr. Popescu-Argeș de la Biserica Domnița Bălașa și inspector în Ministerul Cultelor, tânăr teolog, mi-a comunicat (în Sala Libertatea, la Conferința preoților social-democrați) că:

Preotul Gh. Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor, “demisionează”, deoarece pr. C. Burducea, ministrul lui, este “spirit impulsiv” și “îl terorizează”.

Orele 9-9.30

Am fost la Internatul Teologic, pentru ca să-l văd pe Episcopul Policarp Morușca, fost al Episcopiei misionare din America. L-am întâlnit tocmai când pleca în oraș. Însoțindu-l până la Tipografia Cărților Bisericești, l-am întrebat ce-i cu postul de episcop al Maramureșului, care i s-a oferit. El mi-a răspuns că “dacă spun (cei mari) merg, căci cine se poate duce altul, fără numai cel care cunoaște starea de lucruri de acolo”³⁶. I-am expus greutatea pe care-o va întâmpina acolo din toate punctele de vedere.

- “Știu”, mi-a răspuns.

În privința unei eventuale plecări în America, mi-a răspuns că Patriarhul Nicodim a întocmit și perfectat lucrările pentru numirea lui Morușca în postul pe care l-a mai ocupat acolo, din 1935 la 1938. În acest sens s-a intervenit la ministerele: Cultelor, Finanțelor și de Externe, fiecare dintre ele să conlucreze cu ceea ce intră în atribuțiile lor.

- “Va merge însă greu cu Finanțele, îmi spune el, și mai ales cu Externele. Și rezolvarea problemei cere timp.”

³⁶ Aluzie la faptul că acest scaun a fost cerut de Episcopul Antim Nica, netransilvănean. (nota D. V.)

Ep. Morușca a intrat în legătură cu Misiunea americană pentru obținerea vizei de intrare în America și i s-a răspuns că nu i se poate da atâta vreme cât actualul guvern Petru Groza nu este recunoscut. Însă, pentru a soluționa această problemă i s-a spus că viza i se poate da în cazul când actualul Guvern l-ar trimite în America, dându-i o misiune specială. Ori aceasta ...

În zilele de 14 și 15 noiembrie a. c. a avut loc la București, în Sala Libertatea din str. Academiei 20, Conferința generală a delegaților preoțimii social-democrate din România.

În prima zi a vorbit dl. C. Titel-Petrescu, care a subliniat legătura dintre socialism și creștinism.

Dl. Tudor Ionescu, ministrul Minelor, a aruncat o privire retrospectivă asupra religiilor, evidențiind superioritatea celei creștine.

Dl profesor Miron Nicolescu, secretarul general al Ministerului Educației Naționale, a vorbit în numele dlui ministru Voitec.

S-au dezvoltat apoi următoarele referate:

- “Ce este socialismul”, de Șerban Voinea;
- “Conștiința creștină și problema libertății în societatea socialistă”;
- “Imperativul etic în statul socialist”;
- “Muncă și valori economice în doctrina Bisericii”.

În prima zi a participat la ședință și un ziarist american, A. H. Markham, de la *Christian Science Monitor*.

În ziua a doua, s-au dezbătut următoarele referate:

- “Necesitatea învățământului religios ca factor educativ și instructiv”;
- “Problema reorganizării Bisericii ortodoxe”.

Iar ca încheiere, s-au expus doleanțele clerului.

Fiecare problemă expusă a fost urmată de propuneri și completări din partea celor prezenți, la dorința de a vorbi a fiecăruia. S-a insistat în mod special ca Partidul Social-Democrat să scoată din programul său problema separării Bisericii de Stat, a cărei realizare o consideră necesară. S-a subliniat că există un pauperism clerical, cerându-se ca statul să procedeze la remedierea lui.

În privința doleanțelor clerului, acestea sunt de natură strict bisericească, administrativă, etc., ele rămânând a fi înaintate Partidului Social-Democrat spre studiere și realizare. Printre altele, s-a preconizat să se facă toate eforturile pentru unirea Bisericilor române creștină ortodoxă și unită într-o Biserică românească.

După aceea, s-au citit telegramele pentru Rege, Patriarh și Mitropolii Ardealului și Moldovei.

Conferința a fost prezidată de pr. Constantin Stanciu (fost consilier referent la Episcopia Constanței, iar în prezent slujitor la Biserica Sf. Nicolae Vlădica din Capitală), președinte al grupării preoților social-democrați.

Azi, conferința și-a închis lucrările la orele 14, în prezența a numai 29 de delegați, inclusiv prezidiumul, intonând Imnul Regal la propunerea președintelui pr. C. Stanciu.

Conferința a lăsat o bună impresie atât prin natura referatelor, a modului academic în care au fost expuse și discutate, cât și a atmosferei de colegialitate care a domnit.

S-au colectat 28.000 lei pentru cheltuielile conferinței, la propunerea preotului Octavian Mureșeanu, de la Biserica Ghencea.

17 noiembrie 1945

Patriarhia a întocmit și perfectat lucrările pentru numirea Episcopului Policarp Morușca în calitate de șef al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America, funcțiune pe care a ocupat-o în trecut, din 1935 până în 1938 inclusiv.

S-au trimis, deci, cuvenitele adrese către ministerele: Cultelor, de Finanțe și de Externe.

Duminică, 18 noiembrie 1945

Pr. C. Burducea fiind bolnav de apendicită, urmează ca în curând să fie supus unei operații.

Întrucât fiul preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, va pleca în curând la Paris, în calitate de cântăreț la Biserica ortodoxă română de acolo și student la Facultatea de Medicină; el va fi însoțit și de mama sa.

Arhimandritul Vasile Vasilache, starețul Mănăstirii Antim din Capitală și discipol al Patriarhului Nicodim, a fost numit preot al Bisericii ortodoxe române din Paris, unde urmează să plece la 1 decembrie a. c., deoarece viza de intrare în Franța o așteaptă de acolo.

Totuși, se afirmă că dr. Nicolae Lupu urmează să facă parte din actualul Guvern și ca atare el ar face toate diligențele pentru ca arhim. Vasile Vasilache să fie numit arhiepiscop vicar la București, aceasta ca un serviciu adus Patriarhului Nicodim, care, în schimb, să aprobe ca arhim. Filaret Jocu (omul doctorului Lupu) să fie numit arhiepiscop-vicar sau episcop.

Subliniez a doua oară că cercurile clericale sunt, pe față, împotriva promovării lui V. Vasilache.

Arhimandritul Ursache Victorin a fost numit superiorul Bisericii ortodoxe române din Ierusalim de către Patriarhul Nicodim, al cărui discipol este.

Susnumitul este licențiat în Teologie și a fost stareț al Mănăstirii [Neamț] multă vreme până în august 1944, când, în fața armatei sovietice, s-a retras în munți. Apărând mai târziu, a venit la București, unde a fost numit slujitor la Biserica Bucur.

La Ierusalim nu poate pleca deocamdată, deoarece n-a obținut viza engleză.

Vineri, 23 noiembrie 1945

L-am întâlnit pe preotul Gh. Iliescu la Cancelaria Sfintei Mitropolii. Am mers în Dealul Mitropoliei și de acolo cu tramvaiul 20 la fratele meu, în Calea Victoriei 71, după ce am intrat la Biserica Boteanu și ne-am rugat. Mi-a istorisit:

La 7 noiembrie și-a scris demisia, pe care preoții Mântulescu Zaharia, directorul general al Cultelor și Alexandru Marinescu, inspector general șef, i-o cereau, în parte, s-o lase ca s-o înmâneze ministrului. Pr. Iliescu a refuzat, dar a dat-o preotului Câdea. Acesta n-a prezentat-o ministrului.

Iliescu pleacă la Izvoarele, la casa lui. După câteva zile vine la București, unde are o discuție cu preotul C. Burducea, ministrul, care l-a batjocorit și insultat în prezența preoților Câdea și Huștiu (parohia Balta Albă; prietenul lui).

Ministrul i-a adus acuzații că: este reacționar, este formalist, se ocupă de babele lui din Izvoarele, că-l demite pentru incapacitate, că să-i dea o declarație în care să arate că nu l-a silit să ocupe postul de secretar general.

Preotul Huștiu era satisfăcut, dar preotul Câdea a protestat în termeni politicoși. Preotul Iliescu a protestat, de asemenea. Pleacă la Izvoarele. După câțva timp, trimite la București un om cu o scrisoare către pr. Câdea, în care-l întreabă care e situația sa în urma demisiei prezentate. Pr. Câdea i-a răspuns că rămâne mai departe în postul de secretar general și-i înapoiază în același timp demisia.

Nu mult după aceea, primul ministru, dr. Petru Groza trimite la Izvoarele pe preoții Liviu Stan și Câdea spre a-i comunica dorința lui de a veni la București.

Joi, 22 noiembrie 1945, pr. Gheorghe Iliescu sosește în Capitală. Ia contact cu primul ministru Petru Groza, care-l roagă să rămână, și cu profesorul Constantinescu-Iași, ministrul Propagandei (care girează - fără decizie - postul de ministru al Cultelor, titularul fiind bolnav) și-i expune situația anormală de la Culte. Fără ministru și secretar general, acest departament poate fi desființat, iar Biserica separată de Stat. Interesele Bisericii primează. Îl roagă deci să rămână.

Pr. Gh. Iliescu primește să rămână mai departe în funcțiunea de secretar general al ministerului Cultelor.

Merge apoi la pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, acasă, și-i face o vizită. E bolnav. Îi expune că nu se simte vinovat cu nimic în ceea ce privește învinuirile aduse și creștinește cere scuze dacă l-a supărat. Ministrul, la rândul său, își cere scuze pentru cele petrecute.

Vineri, 23 noiembrie, Iliescu se prezintă Patriarhului Nicodim, care-l roagă să rămână mai departe la minister pentru interesele Bisericii, și-i spune că-i dă imediat o parohie în București, rămânând să și-o aleagă.

Eu rămânând la fratele meu, el a mers la minister, de unde s-a înapoiat din nou la mine. Apoi am plecat împreună la mine acasă, la masă. Aici am fixat pretențiile lui ca secretar general și a plecat să le expună profesorului Constantinescu-Iași.

Sâmbătă, 24 noiembrie 1945

Dimineața, la orele 10, i-am telefonat [preotului Iliescu] la minister, de unde a venit la fratele meu și apoi am plecat spre Președinția Consiliului de Miniștri, spre a merge la primul ministru. Spunea că vrea să roage să se urgenteze numirea prof. Constantinescu-Iași ca ministru *ad-interim* la Culte, spre a putea lucra, iar Iliescu spre a reveni.

La profesorul Constantinescu-Iași a stabilit:

- Cu pr. Burducea nu va lucra (Iliescu), ci îl va vizita din când în când.
- Preotului C. Burducea i se va prelungi concediul de boală până va fi scos din funcțiunea de ministru.

Prof. Constantinescu-Iași i-a recunoscut pretențiile lui Iliescu, [ca] drepte.

I-a vorbit de mine pentru postul de director de cabinet, după ce la întrebarea dacă Constantinescu-Iași recomandă pe cineva i s-a spus că are latitudinea să aleagă pe cine dorește. Prof. Constantinescu-Iași a adăugat că pe mine nu mă cunoaște.

Cât despre Iliescu, el va fi ministru și iată la ce act diplomatic recurge primul ministru P. Groza pentru aceasta:

Va supune Consiliului de Miniștri - cum a mai făcut-o odată - problema ministrului Cultelor, care, fiind bolnav și neagreat, va propune în locul lui pe preotul doctor Liviu Stan, pentru ca toate săgețile care eventual s-ar trage să le primească el. După ce actul acesta se va fi consumat, Petru Groza va sublinia că, pr. Liviu Stan nefiind apreciat de Consiliu, să fie numit ministru pr. Gh. Iliescu, ceea ce crede că se va aproba în unanimitate.

Preotul Gh. Iliescu mi-a relatat toate acestea, subliniind că dorește să muncească și să realizeze lucruri mari, avându-mă și pe mine alături. Totuși n-a uitat să-mi spună că, dacă pr. C. Burducea revine ca ministru al Cultelor, Iliescu părăsește imediat ministerul, deoarece “cu acest nebun nu se poate lucra”.

Mi-a mai relatat că pr. C. Burducea îl urăște pentru succesul pe care acesta l-a avut cu prilejul ținerii Congresului general preoțesc (16-17 octombrie a. c.), când Iliescu a fost obiectul unei vii manifestări din partea clerului.

În cazul când va pleca de la Culte, pleacă și din postul de vicepreședinte al Uniunii Preoților Democrați și, cu el, tot protopopiatul lui (și Valea Prahovei, deci).

Preotul Ioan Dorobanțu, parohul Bisericii Sf. Nicolae Vlădica din Capitală, a fost reclamat Parchetului și Consistorului spiritual bisericesc de o doamnă, pentru motivul că, în urma unei neînțelegeri întâmplată în Cancelaria parohială, el a lovit-o peste față până la sânge.

Cercurile clericale îl condamnă pe preot pentru atitudinea sa.

Preotul Gheorghe Cristescu³⁷, fost mare legionar - din care cauză a fost suspendat din funcțiunea de profesor la Facultatea de Teologie din București - însciindu-se în Partidul Social-Democrat, se afirmă în cercurile clericale că va reveni la catedra sa de profesor universitar.

Pr. Stanciu, de la Biserica Sf. Nicolae Vlădica și președintele clerului din Partidul Social-Democrat, a fost suspendat din funcțiunea de preot, în legătură cu faptul că a prezidat Conferința generală a preoților social-democrați³⁸.

25 noiembrie 1945

La Ministerul Cultelor, situația generală a început să se clarifice.

1. Ministrul Cultelor, pr. C. Burducea, fiind bolnav - nu o boală diplomatică -, i s-a dat concediu nelimitat.

2. Secretarul general, pr. Gh. Iliescu, a revenit la postul său.

3. Dl. prof. Constantinescu-Iași, ministrul Propagandei, va fi - dacă nu este chiar - ministru al Cultelor *ad-interim*.

4. Secretarul general, preotul Gh. Iliescu, se bucură de încrederea deplină a dlui dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri și a prof. Constantinescu-Iași. Bazat pe această încredere și pe împăcarea cu ministrul pr. C. Burducea și având de asemenea încurajarea Patriarhului Nicodim, care l-a rugat să revină în postul său, va porni la lucru.

³⁷ Corect: Grigore Cristescu (n. e.)

³⁸ Duminică, 25 noiembrie, a slujit (nota D. V.)

27 noiembrie 1945

Pr. dr. Popescu-Argeș, inspector în ministerul Cultelor și Popescu ...³⁹ au fost suspendați din funcțiunile ocupate la minister de pr. C. Burducea, pentru că au participat la Conferința generală a preoților social-democrați.

Actul este considerat de cei doi preoți ca ilegal.

Funcționarii Ministerului Cultelor [sunt] nemulțumiți de atitudinea ministrului lor, pr. C. Burducea, pentru că nu-i tratează ca atare și pentru că economatul ministerului nu-i aprovizionează ca la alte ministere.

28 noiembrie 1945

Azi, d. prof. Constantinescu-Iași, ministrul Propagandei, a fost la Ministerul Cultelor, unde s-a prezentat ca ministru *ad-interim*.

A fost primit de preotul Gh. Iliescu, secretarul general al ministerului, pentru care dl. prim-ministru P. Groza a dat decizie, întărindu-l astfel în postul ce-l ocupă și dându-i totodată toate atribuțiile de ministru al Cultelor pe care le deținea pr. Burducea.

Evenimentul petrecut azi la Ministerul Cultelor a fost primit de funcționarii departamentului cu o bucurie nespusă.

1 decembrie 1945

Preotul Grigore Oancea, directorul Tipografiei Cărților Bisericești, a Eforiei Bisericii Ortodoxe Române a fost demis din post pe ziua de 1 decembrie 1945, pentru nereguli bănești (1.200.000 lei nejustificați).

În locul lui a fost numit de Patriarhul Nicodim, pe aceeași dată, pr. Dumitru Cristescu de la Biserica Sf. Vineri din Capitală. Acesta a fost consilier referent al secțiilor culturale de la Episcopia Râmnicului-Noul Severin și la Mitropolia Ungro-Vlahiei București. Om de o aleasă cultură, suflet nobil, harnic și bun gospodar.

5 decembrie 1945

În cercurile clericale se discută cu un interes viu știrea după care ministrul Cultelor, C. Burducea, este anchetat.

Ancheta, ordonată de d. prim-ministru P. Groza, se pare că o face dl. Ripoșanu, secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri. Motivul anchetei este de ordin financiar, și anume:

³⁹ Puncte de suspensie în textul original (n. e.)

Ministrul este implicat într-o afacere de cumpărare și vânzare de bumbac și orez. Rolul ministrului în această chestiune era de a interveni pentru aprobările convenite pe la ministere, având pentru aceasta un venit, iar persoana care se ocupa direct cu procurarea și vânzarea mărfurilor era preotul Alexe, fost în comuna Rasa, jud. Ialomița, apoi la Călărași, în același județ.

Pe lângă aceasta se afirmă că preotul C. Burducea a luat din bugetul ministerului suma de patru milioane lei pentru refacerea parchetului din minister, pentru ca în realitate să nu se facă această lucrare, ci numai să se curețe (parchetul).

A acordat bisericii unde slujește, în comuna Progresul, suma de patru milioane de lei, iar casei sale parohiale cinci milioane, pentru reparații, făcând adresa către pr. C. Burducea și semnând ministru C. Burducea.

Faptul acordării acestor ajutoare este considerat de cercurile clericale nu un act ilegal, ci o nedreptate, întrucât pentru biserică și casa lui parohială a acordat sume prea mari, pe care le putea distribui, în mod echitabil, mai multor biserici, care au neapărată nevoie de aceasta.

Oricum, desfășurarea situației preotului C. Burducea este urmărită cu interes de cercurile clericale.

12 decembrie 1945

Funcționarilor Ministerului Cultelor li s-a dat, de Crăciun, un ajutor de cinci milioane lei, pe care pr. Gh. Iliescu, secretarul general, a dispus să-i împartă sindicatul.

Pr. C. Burducea a pretins după aceea să i se dea și lui, din această sumă, cinci sute mii lei, lucru pe care pr. Gh. Iliescu a spus că nu-l poate face, ci numai sindicatul, care are banii.

Azi, mergând spre Seminarul Nifon Mitropolitul, m-am întâlnit pe strada 11 Iunie cu pr. Iliescu, căruia nu i-am amintit că-mi promisese că mă va numi șeful lui de cabinet. Totuși, el mi-a spus că nu mă uită, deși se gândește din nou să plece de la minister și iată de ce:

În ziua de vineri, 7 decembrie a. c., pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a venit la minister după o oarecare absență, din cauza unei boli care l-a ținut în pat.

Imediat, l-a chemat pe preotul Gh. Iliescu în birou, căruia i-a imputat că lucrează împotriva voinței lui, deoarece a numit pe ieromonahul Dionisie Udrișteanu, profesor la Seminarul Central din Capitală.

Preotul Iliescu i-a răspuns că în acest sens a fost avizul comisiei respective ministeriale și n-a lucrat împotriva ministrului, care a ripostat că pe

cererea lui D. Udrișteanu el pusese o dată rezoluție în sens negativ, și apoi a doua oară.

- Da, i-a răspuns Iliescu, dar ambele poartă aceeași dată!

Acuzându-l pe Iliescu de fals, acesta - care până în ziua aceea n-a răspuns atacurilor de tot felul ale ministrului - a ripostat subliniind că este batjocorit și desconsiderat; și nu pentru aceasta a fost el chemat de la Izvoarele. Tonul era foarte ridicat, așa încât au auzit persoanele de pe sală și din biroul secretarului general.

- Cât despre fals, a spus Iliescu, chemați imediat prin telefon Parchetul și un expert grafic să constate cui îi aparține.

După aceste cuvinte furtunoase, pr. C. Burducea a început să se vaite că-l doare ficatul și, cu ton foarte jos, a căutat să îndulcească atmosfera⁴⁰.

Apoi, Iliescu a fost la cancelaria Patriarhiei, după care a plecat grăbit, că "mă cheamă dl. Groza".

Ne-am despărțit, spunându-mi că-i va expune tot conflictul pe care l-a avut cu preotul Burducea.

Antim Nica: l-am vizitat acasă; nu l-am aflat. L-am întâlnit totuși pe drum și, înapoiindu-mă la el, am mâncat împreună, bând mai întâi câte două țuici bune.

Am discutat v. p. următoare⁴¹.

Sâmbătă, 8 decembrie 1945, după-amiază, a rulat în Palatul patriarhal, în prezența Patriarhului Nicodim, filmul sovietic relativ la alegerea și înscăunarea Patriarhului Alexei al Rusiei, eveniment care a avut loc la Moscova anul acesta, în prezența delegaților multor biserici ortodoxe străine, printre care și cea română.

Filmul a fost trimis de la Ambasada sovietică din București împreună cu tehnicienii respectivi.

Faptele care au precedat acestui gest de curtoazie față de Patriarhul Nicodim din partea Ambasadei sovietice sunt următoarele:

Reprezentantul diplomatic sovietic în România, d. ambasador S. I. Kaftaradze, a invitat pe Patriarhul Nicodim la solemnitățile care au avut loc în ultimul timp la ambasadă cu prilejul celei de-a noua aniversări a Constituției

⁴⁰ Motivul real: buna reputație de care se bucură Iliescu la Groza, Constantinescu-Iași, Patriarh, cler în general (nota D. V.)

⁴¹ Așa în textul original. Discuția este reprodușă în continuare. Pe aceeași filă de manuscris, autorul a făcut următoarea însemnare: "Dl. Vinogradov vorbește perfect românește. Dl. Susaikov, slab; idem franceza. Dl. Kaftaradze, ambasador, f[oarte] bine: franceza, engleza." (n. e.)

stalinienne, precum și a Revoluției din octombrie. Cum Patriarhul Nicodim este la o vârstă înaintată (la 6 decembrie a împlinit vârsta de 80 de ani) n-a putut participa și, ca atare, a fost reprezentat prin delegatul său, Episcopul dr. Antim Nica, fost al Ismailului. Acesta, văzând tot la Ambasada sovietică filmul relativ la alegerea și înscăunarea Patriarhului Alexei al Rusiei, i-a comunicat Patriarhului Nicodim, pe lângă impresiile culese, și acest fapt, ceea ce l-a impresionat plăcut pe șeful Bisericii, care și-a exprimat dorința de a-l vedea.

Cu prilejul unei alte vizite la Ambasada sovietică, Episcopul Antim Nica i-a făcut cunoscută dlui general-colonel I. Z. Susaikov, locțiitorul președintelui Comisiei Aliate de Control din România, dorința Patriarhului Nicodim. Dl. general-colonel Susaikov a chemat imediat un ofițer (maior), căruia i-a comunicat să fie oricând gata să ruleze filmul amintit mai sus în Palatul patriarhal în ziua pe care o va fixa “Înalt Prea Sfinția Sa”.

Așa s-a ajuns la faptul menționat mai sus, care a produs o deosebit de frumoasă impresie Patriarhului țării.

Față de acest gest frumos și conform protocolului (invitațiile care i s-au făcut), Patriarhul Nicodim a invitat la masă, a doua zi, duminică, 9 decembrie, pe domnii (care au și participat):

S. I. Kaftaradze, ambasadorul Rusiei sovietice la București, general-colonel I. Z. Susaikov, locțiitorul președintelui Comisiei Aliate de Control din România, general-locotent V. P. Vinogradov, șeful de stat-major al Comisiei Aliate de Control din România, consilier Iacovlev, maior I. Z. Siciov, aghiotantul dlui general Susaikov, maior G. V. Skoda, Lucrețiu Pătrășcanu, ministrul Justiției și Gheorghe Petrescu, procuror general la Curtea de Apel din București, prietenul Patriarhului Nicodim (și fiul fostului Mitropolit primat al României Ghenadie Petrescu, deus din treaptă de la 1898).

Masa a avut loc într-o atmosferă prietenoasă. S-au servit icre negre, batog, etc. Cu acest prilej, dl. ambasador Kaftaradze a dăruit Patriarhului Nicodim un camion de cinci tone. Formele de proprietate s-au perfectat a doua zi, luni.

Asupra discuțiilor purtate, se afirmă că dl. ambasador i-a propus Patriarhului să fie regent după abdicarea M. Sale Regelui Mihai I. Iar după perioada Regenței, România ar urma să fie înglobată la URSS ca republică federativă. (Verificând această aserțiune în cercurile clericale, ea a fost dezmințită.)

13 decembrie 1945

În ultimele zile, s-a întrunit la Palatul patriarhal Sinodul permanent, în frunte cu Patriarhul Nicodim.

Cu acest prilej, s-a hotărât, printre altele:

- Mitropolitul Efreim Enăcescu, fost al Chișinăului, a fost numit Mitropolit al Bucovinei de Sud, cu sediul la Suceava, în locul arhierelui Emilian Antal.

- Episcopul Policarp Morușca a fost numit Episcop al Maramureșului, cu sediul la Sighetul Marmației.

În locul Episcopului Policarp Morușca, de director al Internatului studenților teologi din București (str. Radu Vodă) a fost numit Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului.

Această hotărâre a fost înaintată Președinției Consiliului de Miniștri, spre a-și da asentimentul. Până în prezent, însă, nu s-a primit nici un răspuns.

Cercurile clericale cred că: arhierul Emilian Antal nu va fi înlocuit de la Scaunul mitropolitan fiindcă:

- a dat dovadă de o activitate și energie deosebită;

- are sprijinul dlui Emil Bodnăraș, secretarul general al Președinției Consiliului de Miniștri.

Episcopul Policarp Morușca este numit la Maramureș, dar în același timp cumpără obiecte bisericesti de cult de la Institutul Biblic, în vederea plecării lui în America, unde a mai funcționat.

Pentru Episcopul Antim Nica, postul care i s-a oferit este de mică însemnătate.

Din expunerea acestei situații rezultă că în sânul membrilor Sfântului Sinod nu există o perfectă unitate de vederi pentru realizarea intereselor superioare ale Bisericii, deci ale poporului.

Mănăstirea Căldărușani, din județul Ilfov, a fost mistuită de un incendiu, în timpul viscolului din ultimul timp.

Au ars atât biserica, precum și toate chiliile, care-au fost restaurate în anii trecuți, cu infernale sume de bani.

În ziua de 7 decembrie a. c., pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, venind la birou după o absență oarecare, din cauză de boală, a avut un incident grav cu preotul Gheorghe Iliescu, secretarul general al aceleuiași departament.

a) **Motivul aparent:** faptul că preotul Gheorghe Iliescu a numit pe ieromonahul Dionisie Udrișteanu ca profesor la Seminarul Central din Capitală, împotriva voinței ministrului, exprimată prin două rezoluții în sens negativ.

Preotul Iliescu i-a răspuns că a lucrat legal și față de faptul că ministrul l-a acuzat de fals, acesta a ripostat energic - pentru prima dată - spunându-i să

cheme imediat Parchetul și un expert grafic, ca să constate cine-i vinovatul cu adevărat.

În urma unui schimb violent de cuvinte, ministrul a încercat să aplaneze conflictul.

Preotul Iliescu a fost apoi, pe jos, la cancelaria Patriarhiei, de unde a plecat grăbit la dl. Petru Groza, chemat fiind ca să-i expună cu acest prilej situația de la Ministerul Cultelor, unde nu poate lucra cu ministrul pr. C. Burducea.

b) **Motivul real:** invidia preotului C. Burducea față de preotul Gheorghe Iliescu, deoarece acesta se bucură de o foarte bună reputație la: dl. Petru Groza, prim-ministru, dl. Constantinescu-Iași, ministrul Propagandei, Patriarhul Nicodim și în fața întregului cler.

În concluzie, ministrul se teme ca secretarul general să nu-i ia locul.

Fiind cu Fundescu, l-am întâlnit, lângă Ministerul Muncii, la intrarea în străduța de *vis-à-vis*, în capătul căreia este sediul Crucii Roșii din România, pe colonelul Galin, fost șeful Cabinetului militar al mareșalului Ion Antonescu. Printre altele, spunea că va fi nevoit să demisioneze din armată din cauza atmosferei creată acolo de “politruci”.

Fiind în Transilvania și făcându-se propagandă de către acești politrucii prin sate, condamnând pe Maniu, el s-a dus după aceea tot prin sate, a adunat lumea și i-a spus, în calitate de colonel, că cel care-l condamnă pe Maniu este trădător de neam. Din cauza aceasta a avut neplăceri, în sensul că este urmărit în activitatea lui, i s-a făcut dosar și voiau să-l aresteze. Însă faza critică a trecut.

Acum pleacă pentru două săptămâni în Transilvania, la Dej, spre a-și rânduia situația.

- “Îmi spun că sunt manist, adaugă el. N-au greșit, fiindcă sunt. Ba și mai mult: sunt șeful secției militare maniste, însărcinat cu reorganizarea armatei, proiect pe care aproape că l-am terminat.”

În legătură cu misiunea lui Etheridge, trimisul Americii în Bulgaria și România, acestuia, pe când se afla la București, i s-a furat, de la Athénée Palace, o servietă cu documente primite de la grupările politice din România care nu fac parte din actualul guvern. Astfel că Guvernul știe cine a înaintat documente americanului; cel care a dat importante documente este fostul ministru de Interne al lui Maniu.

Indignat, americanul a părăsit imediat țara, într-o joi, deși trebuia să mai rămână încă trei săptămâni. De altfel, când a voit să viziteze Moldova, sovieticii nu i-ar fi permis.

Vineri, 14 decembrie 1945

Dimineața, m-am dus la fratele meu, care mi-a comunicat că am fost căutat la el de către preotul Alexandru Marinescu, inspector general șef din Ministerul Cultelor și mai apoi de preotul Constantinescu Vasile (din Ploiești), care se afla la Culte în legătură cu sfințirea Bisericii Sfinții Împărați din Ploiești, refăcută de preotul Aurel Popescu (dator pentru reparații încă 16 milioane). Preotul Constantinescu Vasile a fost trimis de către preotul Gheorghe Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor.

M-am prezentat acolo pe la orele 10, la pr. Gh. Iliescu, secretarul general, unde am găsit și pe dl. Mircea Ionescu, șeful contabilității și dl. Bârsănescu, șeful personalului. Au discutat formele de numirea mea ca șef de cabinet al secretarului general. Felicitări ... Am scris imediat la mașină (la dna Marinescu) o cerere în acest sens:

“Domnule Ministru,

Subsemnatul Dudu Velicu, domiciliat în București, str. Mitropolitul Iosif 66, cu onoare vă rog să binevoiți a-mi încredința postul de șef de cabinet la Departamentul ce cu onoare îl conduceți, pe lângă persoana Părintelui Secretar General Gh. Iliescu.

Primiți, vă rog, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Dudu Velicu

14 Decembrie 1945”

Secretarul general a pus “Se aprobă”.

Geneza:

Joi seara, preotul Gh. Iliescu, secretarul general, a avut o ședință cu comitetul UPD, unde, printre altele (promovări de preoți ca inspectori la Culte sau subinspectori: pr. Huștiu, pr. Ulpiu Petrescu), el a pus și problema mea: dacă-i pot fi sau nu șef de cabinet. Comitetul a aprobat. Chiar azi m-au felicitat: pr. Al. Marinescu, inspector general șef [la] Culte, pr. Marin Ionescu (Cuibul cu Barză), pr. Alexandru Ionescu, protoereu [la] București, care mi-au spus că au fost de acord când li s-a cerut opinia.

Azi am lucrat.

Dumnezeu să-mi ajute pentru a putea contribui cu o părticică infimă la mai binele acestui neam românesc.

16 decembrie 1945

În cadrul ARLUS-ului s-a creat o Secție religioasă, ultima, de altfel, dintre secțiuni. Scopul creării acestei secțiuni este apropierea româno-sovietică prin Biserică.

Comitetul acestei secțiuni are ca președinte de onoare pe Patriarhul Nicodim, iar președinte activ, pe Episcopul Iosif Gafton al Argeșului. Ceilalți membri sunt clerici de seamă, printre care: Episcopul Antim Angelescu al Buzăului, pr. Gala Galaction, scriitorul, etc., etc. Din comitet face parte și pr. Constantin Burducea, ministrul Cultelor.

Terminându-se anul 1945, unii din membrii s-au întrebat care este activitatea Secției religioase pe timp de nouă luni și s-a ajuns la concluzia că ea este **inexistentă**⁴². Toate secțiile ARLUS-ului au activat prin referate, conferințe, etc., numai Secția religioasă n-a activat sub nici o formă. Faptul acesta se datorează: lipsei unui ideal în acțiune; atitudinii de expectativă a multor membri, pentru că la secție se face politică; neînțelegerii în rândurile membrilor (pr. Gala Galaction este în conflict cu pr. C. Burducea), etc.

Se precizează că se vor lua măsuri pentru o activitate fructuoasă.

În cercurile clericale se afirmă că situația încordată de la Ministerul Cultelor, dintre șeful departamentului, pr. C. Burducea și secretarul general, pr. Gh. Iliescu, s-a rezolvat definitiv astfel:

În urma ultimului conflict, grav, dintre cei doi demnitari, secretarul general a adus la cunoștința Președinției [Consiliului de Miniștri] cele petrecute. Și cum ministrul Cultelor a mai continuat să vină la birou, i s-ar fi interzis aceasta riguros de d. Petru Groza, primul ministru. În modul acesta, secretarul general are atribuții de ministru.

Situația oficială a ministrului C. Burducea: se află în concediu de boală. Realitatea: nu mai este ministru, fapt care nu poate fi îndeplinit formal, spre a nu produce o vacanță în sânul actualului guvern.

De altfel, despre acest fapt este încredințat tot omul care are o legătură oricât de mică cu cercurile bisericești și atât clericii, cât și funcționarii Ministerului Cultelor l-au primit cu satisfacție, deoarece ministrul C. Burducea nu și-a putut apropia [oamenii] prin atitudinea și actele sale.

17 decembrie 1945

Episcopul Policarp Morușca a fost numit Episcop al Maramureșului (eparhie rămasă fără șef de la moartea Episcopului Vasile Stan, 13 aprilie 1945).

⁴² Subliniere D. V. (n. e.)

Alegerea lui, făcută de Sf. Sinod, este provizorie până ce se va pronunța Congresul național bisericesc, care poate alege un altul.

Episcopul Morușca și-a luat postul în primire.

Preotul Nicon a fost înlocuit de la direcția Seminarului Central din București cu preotul Vasile Ionescu, profesor secundar la Buzău. Preotul Nicon se simte foarte nedreptățit, deoarece schimbarea nu este motivată, zice el, decât prin cauze de ordin politic:

Noul director este fratele protoereului Alexandru Ionescu din București și membru al Uniunii Preoților Democrați. Oricum, orientările noi în cadrul formării viitorilor clerici cer oameni noi, ca atare, interesele superioare primează.

În privința incendiului de la Mănăstirea Căldărușani, jud. Ilfov, se precizează:

A ars până în temelii așa numita cetate a mănăstirii, compusă din chilia, muzeu bisericesc, cu dormitoarele și paraclisul elevilor, rămânând zidurile. Obiectele de muzeu au fost salvate, ca și biserica.

Cauzele incendiului s-ar datora unui scurt circuit sau aprinderii grinzilor din cauza unui coș.

Pagubele sunt foarte mari.

Joi, 20 decembrie 1945

Pr. Zaharia Mântulescu a demisionat din postul de director general al Ministerului Cultelor. Demisia i-a fost cerută de ministrul pr. C. Burducea, care-l pusese în disponibilitate ieri, 19 decembrie a. c. El demisionează pe data de 1 ianuarie 1946.

Față de faptul că preotul Zaharia Mântulescu a demisionat, decizia cu punerea în disponibilitate se va retrage, la cererea lui, de la *Monitorul Oficial*, unde fusese trimisă spre publicare. În locul lui va fi numit preotul Haralambie Popescu de la Biserica Sfinții Voevozi din Capitală.

Preotul Gh. Iliescu, secretar general la Ministerul Cultelor, a demisionat azi. Demisia a prezentat-o ministrului său, pr. C. Burducea, care a primit-o, dar n-a înregistrat-o.

După aceea, pr. Iliescu s-a prezentat dlui Ripoșanu, secretar general la Președinție. Mâine urmează să se prezinte la d. Petru Groza, primul ministru (și la Patriarh).

Motivul: nu poate lucra cu ministrul său.

De la orele 15.30 a avut loc la Ministerul Cultelor serbarea pomului de Crăciun, până la orele 19, la care au participat: ministrul pr. C. Burducea,

secretarul general pr. Gh. Iliescu și funcționarii. Au vorbit preotul Gh. Iliescu și pr. C. Burducea, după care s-au îmbrățișat.

Apoi pr. C. Burducea i-a spus preotului Iliescu să-i comunice directorului general Zaharia Mântulescu să-și prezinte demisia.

Ieri după-masă, preotul C. Burducea a dat o decizie prin care îl punea în disponibilitate pe Zaharia Mântulescu, pentru atitudinea sa față de ministru și depășire de atribuții. Decizia a fost trimisă la Monitorul Oficial spre publicare.

Preotul Zaharia Mântulescu nu vrea. Pr. Iliescu i-a spus că și el a demisionat (demisia nu i s-a înregistrat și o ține ministrul la el).

La orele 20.20, Zaharia Mântulescu își scrie demisia în cabinetul secretarului general, în fața acestuia și a mea, pe data de 1 ianuarie 1945⁴³, spunând că, dacă pleacă ministrul, va reveni asupra ei. A demisionat cu condiția de a retrage decizia trimisă la *Monitorul Oficial*. Preotul Iliescu i-a prezentat demisia lui Mântulescu la ora 21 cu condiția pusă, rămânând ca schimbul decizie-demisie să se facă a doua zi, mâine. Demisia a rămas la Iliescu.

În locul lui este numit preotul Haralambie Popescu, de la Biserica Sfinții Voevozi din Capitală.

Dimineața, preotul Iliescu a fost la dl. Ripoșanu, secretarul general la Președinție, căruia i-a relatat cazul cu demisia lui. A fost asigurat că va rămâne pe loc și că mâine să meargă în audiență la dl. Petru Groza, primul ministru. (Preotul Vasea l-a sfătuit insistent să meargă la Președinție).

21 decembrie 1945

Ieri a avut loc la Ministerul Cultelor serbarea pomului de Crăciun. Cu acest prilej, a vorbit preotul C. Burducea, care a subliniat truda unor directori în procurarea sumei de cinci milioane pentru pom; iar dacă el a cerut din acești bani 500.000 lei, a făcut-o pentru a avea o rezervă, iar nu din alte interese.

(După discurs, s-a îmbrățișat și sărutat cu preotul Gh. Iliescu, secretarul general; sărutarea lui Iuda, spuneau funcționarii).

Azi, la orele 16, pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, va fi primit în audiență de Patriarhul Nicodim.

Situația la Ministerul Cultelor se complică prin [re]venirea la minister a preotului C. Burducea, șeful departamentului.

Secretarul general pr. Gh. Iliescu, demisionând, forțat de atmosfera creată de ministru, iar preotul Zaharia Mântulescu, director general, demisionând, forțat fiind de ministru - că altfel va fi arestat (amenințarea ministrului) -,

⁴³ Corect: 1946 (n. e.)

Președinția și Ministerul Propagandei iau atitudine împotriva ministrului Burducea, și încă dârză.

Primul ministru, adânc mâhnit că nu se poate întrona pacea la Culte, s-a exprimat că acest departament trebuie desființat.

Se așteaptă hotărârea primului ministru și a ministrului Propagandei.

Portret psihologic: preotul Câdea, preotul dr. Liviu Stan.

1. Preotul Câdea. Preot, profesor la Academia Teologică din Sibiu. Este discipolul și omul de încredere al Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului. Ca atare, având în vedere că cel prins la încătușarea voinței Mitropolitului Bălan nu mai poate scăpa prin nici o sfortare, de nici un fel, preotul Câdea a fost și este la dispoziția acestuia.

Introdus de acesta la Președinția Consiliului de Miniștri, pe lângă persoana primului ministru, dr. Petru Groza, preotul Câdea activează intens (neoficial) în calitate de consilier intim al primului ministru pentru problemele bisericești. Pentru aceasta, el face legătura cu Ministerul Cultelor. Ca atare, el este o antenă a primului ministru în Ministerul Cultelor, pe de-o parte, iar pe de altă parte o antenă a Mitropolitului Bălan la Președinție și la Ministerul Cultelor. Accesul în cabinetul primului ministru și al secretarului general, dl Ripoșanu, este liber și fără protocol.

Prezența lui la Președinție se datorește dorinței primului ministru de a avea un consilier pentru problemele bisericești, precum și interesului Mitropolitului N. Bălan, întâi pentru Biserică, merit care trebuie să i se recunoască, iar în al doilea rând pentru el, spre a-și asigura o poziție puternică în fața primului ministru.

Cât despre persoana preotului Câdea, acesta este serios, inteligent, diplomat (abilitate și perspicacitate), știind să tacă și să vorbească după împrejurări. Ponderat și cu tact. Acoperit de vălul misterului unui preot tibetan, preotul Câdea își îndeplinește rolul pe care-l joacă un chinez în executarea unei grele misiuni secrete.

Aceleași observațiuni pentru preotul dr. Liviu Stan, profesor la aceeași academie și având aceeași misiune pe lângă primul ministru, plus conturarea veșnică a unui zâmbet pe buze, care atrage individul mai ușor în cadrul format pentru preocupările propuse în jurul scopului urmărit [sic!]. A fost secretar general al Ministerului Cultelor sub regimul legionar.

Preotul Gh. Iliescu, în timp ce lucra cu preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a fost chemat la telefon de două ori de dna Ivașcu de la Ministerul Propagandei, ca să-i comunice că dl. profesor Constantinescu-Iași, ministrul Propagandei, se află acasă, unde roagă să i se dea cât mai urgent un telefon. Nu l-am chemat, dar după ce a ieșit de la lucru i-a telefonat la 57926, la orele 14. Cred

că i-a dat instrucțiuni asupra modului de a se comporta față de ministrul Burducea, a cărui prezență la minister este de neîngăduit de cel care-i gerează locul (Constantinescu-Iași).

Cred că Iliescu rămâne mai departe.

Plecând la orele 15 cu mașina, preotul Zaharia Mântulescu spunea că-i pare rău că și-a dat demisia, deoarece preotul Burducea, ministrul, nu și-a respectat cuvântul de a retrage decizia asupra punerii primului în disponibilitate, trimisă la *Monitorul Oficial*, unde totuși a apărut.

Pentru azi după-amiază spunea că merge la minister, unde va înregistra, personal, o cerere prin care revine asupra demisiei, pe care a dat-o sub amenițare (că va fi altfel arestat).

Seara, preotul Gh. Iliescu urmează să-l viziteze pe preotul Zaharia Mântulescu, la care va cina.

Sâmbătă, 22 decembrie 1945

Prin decizia ministerială no. 2152 din 1945 se aprobă demisiunea pr. Zaharia Mântulescu din postul de director general pentru Culte, pe data publicării în *Monitorul Oficial*.

Pe aceeași dată se însărcinează cu atribuțiunile de director general părintele inspector general delegat Haralambie Popescu.

(*Monitorul Oficial*, partea I, an CXIII, no. 294, sâmbătă, 22 decembrie 1945)

Azi, la orele 15, pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a primit demisia preotului Gh. Iliescu, demisie pe care i-a dat-o cu câteva zile în urmă.

În după amiaza zilei, decizia în acest sens urmează să apară în *Monitorul Oficial*.

Episcopul Antim Nica a fost instalat în fruntea Institutului Teologic din București (str. Radu Vodă, no. 24 bis). În acest institut locuiesc și primesc o educație creștină viitorii clerici de mir.

Azi, clădirea fiind ocupată de armată aproape în întregime, căci este instalat în ea un spital, studenții viețuiesc în condiții foarte grele. Din cauza lipsei de paturi, sunt nevoiți să doarmă până și trei studenți într-un pat.

Prezența Episcopului Antim îndreptățește pe studenți să nădăjduiască și reglementarea stării actuale.

Azi a apărut în *Monitorul Oficial* decizia prin care se primește demisia preotului Zaharia Mântulescu din postul de director general al Ministerului Cultelor.

Gh. Iliescu, secretar general la Culte. Azi a fost o zi furtunoasă pentru el. “Nu mai pot lucra cu tâlharul ăsta”, îmi spunea de preotul C. Burducea, ministrul Cultelor.

Rugat să-i primească demisia pe care i-a dat-o în trecut, i-a primit-o (ministrul). A rămas ca după-masă să-i facă decizia și s-o trimită la *Monitorul Oficial*, fapt de care Iliescu era foarte încântat, “că scap de aici”.

La orele 15, am plecat cu Iliescu, cu mașina de la minister. Și-a luat bagajul pe care-l avea în camera 46, la minister, la etaj. Am ajuns la mine acasă la 15.20, ne-am sărutat și mi-a spus să comunic tuturor că a demisionat și a plecat la Izvoarele. “Numai să nu afle Președinția că am demisionat, că nu-l lasă pe Burducea să-mi publice demisia la *Monitorul Oficial*.”

L-am întrebat ce fac eu, ca șef al lui de cabinet, spunându-i totodată că plec și eu. Mi-a răspuns să stau pe loc ca să fac lucrarea asupra Congresului general al preoților din 16-17 octombrie a. c., care este și dorința ministrului, care a spus că n-are nimic cu mine (deși nu-i plac ochii mei). Rămân, încredințat fiind că Iliescu revine.

Ministrul i-a făcut reproșuri că a activat contra lui, atrăgându-i atențiunea, dacă i se oferă postul de ministru, să nu primească. Când i-a spus că-i primește demisia, preotul Gh. Iliescu i-a prezentat ministrului o scrisoare pe care a trimis-o cu câteva minute mai înainte, în biroul său, fiind și eu de față. Iată scrisoarea, pe care mi-a dictat-o la rugămintea mea, ca să existe documentul și-n copie:

“Prea Cucernice Părinte Ministru,

Și pe această cale din nou vă rog stăruitor a da curs favorabil cererii mele de demisie din postul de secretar general al Departamentului Cultelor, ce cu rară vrednicie îl conduceți.

Motivele arătate în scrisoarea și demisia ce v-am trimis mă determină a mă retrage din acest post.

Sănătatea mea, interesele mele familiare [sic!] și lipsurile cu care mă zbat, precum și dorința credincioșilor mei de a fi în mijlocul lor, constituie atâtea motive pentru a-mi satisface dorința.

În ceea ce privește raporturile între mine și P. C. V., rămân aceleași, de dragoste, respect, frățietate și recunoștință.

Sigur că mă veți asculta, vă doresc Sfintele Sărbători a le petrece în pace și liniște deplină.

Respectuos,

ss Gh. Iliescu

22. XII. 1945”

Scrisoarea i-a scris-o pe o bucată de hârtie carton, format carte poștală cu antetul “Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor. Subsecretariatul de Stat al Cultelor și Artelor. Secretarul General.”

Luni, 24 decembrie 1945

Fiind la Ministerul Cultelor, pr. C. Burducea, ministrul acestui departament, m-a chemat, fiind pe sală, gata să plece (după ce rămăsese puțin timp la birou) și mi-a spus că preotul Iliescu, secretarul general a demisionat, adăugând: “Eu am înțeles să lucrez cu el și pe plan politic; deci, nefăcând aceasta, a trebuit să plece.”

Apoi, mi-a spus ca eu să rămân în postul meu ca șef de cabinet, până se va clarifica situația: cine va fi secretar general.

“Cât despre mine, - a continuat el - dacă mi se impune secretar general, demisionez, iar dacă mă lasă să-l aleg eu, atunci îl numesc pe d. Suciu.”

Apoi, mi-a spus să mă ocup cu lucrarea asupra Congresului general preoțesc din 16-17 octombrie 1945, de la București, fapt despre care mi-a vorbit la vreme și Gh. Iliescu.

Mai apoi, preotul Haralambie Popescu de la Biserica Sfinții Voevozi m-a felicitat, asigurându-mă de toată prietenia lui (numit director general în locul lui Zaharia Mântulescu, la 22 decembrie a. c.).

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a afirmat că, dacă Guvernul îi impune un secretar general, el va demisiona.

În cazul când i se lasă latitudinea de a și-l alege, îl va numi pe avocatul Suciu, șeful Contenciosului Ministerului Cultelor.

29 decembrie 1945

Pr. Vasilovschi, fost în Bucovina, la Cernăuți, consilier referent, fost consilier la Consiliul Central Bisericesc din București, a trecut preot la Biserica Icoana din Capitală.

Numit fiind apoi preot al Bisericii ortodoxe române din Berlin - înființată de preotul Palaghiță Ștefan, legionar - el a plecat acolo împreună cu familia (soția și o fiică), unde a fost surprins de război. Se afirmă că azi el se află într-un lagăr din Germania, zona americană.

O fiică a sa cu soțul ei locuiesc încă într-o casă a Bisericii Icoana, fără absolut nici un drept, doar cu oblăduirea Patriarhului Nicodim, care produce nemulțumiri.

Preotul dr. Marin Ionescu de la Biserica Cuibul cu Barză din București continuă să facă demersuri pretutindeni, pe lângă persoanele influente, pentru a putea obține postul de profesor universitar - catedra Catehetică - la Facultatea de Teologie din București. Contracandidatului la acest post, preotului dr. Fecioru (de la Biserica Cuțitul de Argint) îi aduce învinuirea că nu este de specialitatea catedrei la care aspiră.

În cercurile clericale se discută cu un deosebit interes știrea după care pr. Ștefan Iordănescu de la Biserica Ceauș Radu din Capitală (str. Vulturului) va fi ales ca arhiepiscop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Preotul acesta, văduv, a fost ani de-a rândul consilier la Consiliul Central Bisericesc și la cancelaria Patriarhiei, fiind cu adevărat un stâlp al Bisericii: foarte cult, un perfect cunoscător al legilor, regulamentelor bisericești și canoanelor, un om ideal în domeniul administrației bisericești, bun orator, de o înaltă ținută morală, integru, el va fi un arhiepiscop ideal, care va trasa în Biserică un drum nou, reabilitând în fața istoriei și a poporului mulți din actualii ierarhi, care nu-și justifică nici prezența în societate, necum în fruntea unei eparhii.

Clerul îl așteaptă pe preotul Iordănescu la arhierie ca pe un mântuitor.

Este om în vârstă.

1 ianuarie 1946

În ziua de sâmbătă, 29 decembrie 1945, pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a prezentat Patriarhului Nicodim pe pr. Haralambie Popescu, noul director general al Ministerului Cultelor, care girează și postul de secretar general al aceluiași departament.

Avocatul Suciu⁴⁴, șeful Contenciosului Ministerului Cultelor, fost girant al postului de secretar general al aceluiași departament, a spus că refuză să primească, în cazul când i se oferă un post înalt de către ministrul pr. C. Burducea, deoarece acesta s-a servit de el “ca de o batistă”, pe care apoi a aruncat-o.

În curând (se crede că mâine), va apare un volum-album închinat Patriarhului Nicodim, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani. Albumul este tipărit de Spiru Grigore, ziarist improvizat, din jurul Patriarhului, care a suportat cheltuielile respective (câteva milioane).

Sâmbătă, 29 decembrie 1945, pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a intervenit să se scoată din album chipul preotului Gh. Iliescu, fostul secretar general al Cultelor. Chipul n-a fost scos, la intervenția ulterioară a unui cleric⁴⁵, care a spus că “nu e bine ceea ce se face. Preotul Gh. Iliescu va veni ministru la Culte, dar pr. Burducea nu va veni niciodată.”

3 ianuarie 1946⁴⁶

Patriarhul Nicodim Munteanu. După cum natura își are curiozitățile ei, din capriciu sau voință de divertisment, tot așa se pare că se întâmplă și în viața oamenilor. Curiozitățile oamenilor care ocupă un loc de frunte în viața unui popor atrag mai deosebit atențiunea decât a oamenilor “Ion” de pe stradă.

Așa, Patriarhul Nicodim se desfătează cu un cocoș și o pisică, în orele libere, vietăți pe care le prezintă și invitaților lui, uneori.

Cocoșul este așezat pe o tavă curată, care strălucește. Așezat, cocoșul privește tava, se vede și începe să cânte cucurigu. Și nu încetează de a cânta până nu este luat de pe tavă. Așezat pe tavă, începe să cânte din nou și așa, la nesfârșit, până i se face milă ierarhului de bietul cocoș.

Pisica:

⁴⁴ Numele lui real [este] Ilca; ca atare, semnează Ilca-Suciu (nota D. V.)

⁴⁵ Diaconul dr. Tuță de la Patriarhie și Tipografia Cărților Bisericești (nota D. V.)

⁴⁶ În manuscris este menționat, în mod eronat, anul 1945 (n. e.)

Patriarhul, din poziția de dreapta, se apleacă înainte până jos, făcând un cerc cu brațele atârinate. Pisica trece prin cercul brațelor până obosește Patriarhul, nu ea, stând în această poziție. Și aceasta la vârsta de 80 de ani.

A doua zi de Crăciun, după terminarea serviciului divin de la Biserica Domnița Bălașa din Capitală, preotul Florian Gâldan, deservent la acel locaș, a adus în fața altarului patru persoane: o doamnă și trei ofițeri străini. Credincioșii, care erau în număr foarte mare la slujbă, au privit curioși cele ce aveau să urmeze.

Cele patru persoane erau:

Soția viceamiralului american Stephenson, apoi un maior și doi căpitani din armata americană. Aceștia au îngenunchiat, iar preotul Florian Gâldan i-a mărturisit și împărtășit, după care le-a citit rugăciunile cuvenite, inclusiv “Apostolul” și Evanghelia zilei, în limba engleză, după o carte. În timpul acesta, americanii rosteau încet rugăciuni. Asistența a fost foarte impresionată de acest fapt.

Preotul Florian Gâldan, originar din jud. Teleorman, este absolvent al Seminarului Nifon Mitropolitul din București. Studiile teologice și le-a făcut în America, în calitate de bursier al unei fundații de peste Ocean. Este căsătorit cu fiica avocatului Tudor Popescu, cunoscut apărător al Bisericii.

Preotul Gâldan a înființat în București un internat pentru elevi, pe care-l conduce el (în strada Sfinții Apostoli).

Miercuri, 2 ianuarie a. c., un însemnat număr de preoți și cântăreți din Capitală s-au adunat la Palatul patriarhal și i-au prezentat Patriarhului Nicodim felicitări și omagii, cu prilejul anului nou și a împlinirii vârstei de 80 de ani. Dintre cei prezenți, au vorbit: arhiepiscopul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal și preotul C. Burducea, ministrul Cultelor. Tuturor le-a răspuns Patriarhul, subliniind pilda pe care trebuie s-o dea preotul în fața poporului și făcând apel la dragoste și pace.

Cu acest prilej a apărut un album *Nicodim. 1865-1945* și un număr festiv din *Glăsur Bisericii*, revista Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Sâmbătă, 5 ianuarie 1946

Mitropolitul Nifon Criveanu.

Fiind în oraș, m-am gândit că, înainte de a merge acasă, trebuie să-l văd și pe Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei. Trecând pe la Biserica Sf. Spiridon Vechi, din Piața Senatului, l-am întâlnit acolo pe mitropolit, închinându-se la icoane, după care am plecat împreună la el.

După ce am discutat diferite chestiuni, l-am întrebat care mai este situația lui și mi-a răspuns că, atâta vreme cât este ministru al Cultelor pr. C. Burducea, nu se va putea face nimic.

În curând însă, Mitropolitul Nifon va începe din nou să facă pretutindeni demersuri pentru reînființarea Mitropoliei Olteniei.

Între timp, a venit și diaconul dr. Tuță de la Patriarhie, pe care l-am lăsat apoi cu mitropolitul. La plecare, am mers cu diaconul Tuță la el. Pe drum, mi-a spus că mitropolitul l-a chemat prin arhimandritul dr. Filaret Jocu (de la Patriarhie) și l-a întrebat dacă nu-i poate procura documente compromițătoare la adresa arhierelui Atanasie Dincă, locotenent de Episcop al Episcopiei Râmnicului-Noului Severin, reînființată prin desființarea Mitropoliei Olteniei, al cărei șef era Mitropolitul Nifon Criveanu. Diaconul dr. Tuță i-a răspuns că nu-i poate procura, deoarece nu știe de existența unor astfel de acte.

Ajuns acasă la diaconul Tuță, mi-a arătat două icoane: una mare, dimensiuni 1m/1m aproximativ, pictată pe lemn și reprezentând “Adormirea Maicii Domnului”, cu Hristos deasupra unor nori, purtând un prunc înfășat pe brațul stâng. Pe verso scrie gros “No. 14, Măgure(le)”, cu cerneală neagră;

una mică, Sf. Dimitrie cu acoperiș de argint și înrămată. Am desfăcut-o și am constatat că pe icoană este pictat numai capul Sfântului Dimitrie.

Icoanele i-au fost dăruite cu o zi înainte de intendentul Palatului patriarhal, un călugăr în vârstă de 32 de ani, fost la Odesa, și ucenicul Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, rămas în Germania în timpul războiului care s-a terminat în 1944. Acest călugăr a fost adus - se afirmă - la Patriarhie de Patriarhul Nicodim, ca acesta “să pună mâna” pe lucrurile de preț pe care le are de la Mitropolitul Visarion, afară de acelea găsite la Mănăstirea Cernica și confiscate de poliție.

Călugărul i-a dat diaconului Tuță cele două icoane dintr-o ladă mare cât un pat. Așa că are el ceva din ale Mitropolitului Visarion.

Cu prilejul Bobotezei, Patriarhul țării se prezenta la Palatul regal cu “botezul”. Anul acesta, Patriarhul Nicodim l-a trimis vineri, 4 ianuarie, la Palat pe profesorul I. D. Ștefănescu, omul său de încredere, ca să se intereseze când poate merge acolo. Se afirmă că profesorul a vorbit chiar cu Regele Mihai I (al cărui preceptor a fost), care i-a fixat ziua de sâmbătă, 5 ianuarie, când urma să i se comunice ora de la Palat.

Sâmbătă dimineața, la ora 9, trei mașini erau în așteptare, ca să transporte pe Patriarh și personalul ajutător, preoți și diaconi, care se aflau îmbrăcați în odăjdii în Palatul patriarhal. La ora 11.30, i-a comunicat de la Palat că Patriarhul nu poate fi primit, deoarece Regele era foarte ocupat cu conversațiile în legătură cu tratativele în sensul hotărârilor de la Moscova.

Se afirmă, în cercurile apropiate Patriarhului Nicodim, că profesorul I. D. Ștefănescu, “omul Patriarhului”, va fi numit ministru în actualul cabinet (dr. Petru Groza), la dorința Regelui Mihai I, care l-ar agreea.

Om fără caracter, fără scrupule, intrigant de factura unui fanariot, malițios, superficial în domeniul artei (pictura) în care este profesor, I. D. Ștefănescu este un personaj nefast pentru Patriarhul Nicodim, al cărui consilier intim a fost și continuă a fi.

Preotul Moraitakis, parohul Bisericii grecești din Capitală (Bdul Pake Protopopescu) este reprezentantul Patriarhului ecumenic din Constantinopol pe lângă Sinodul Bisericii Ortodoxe Române. Funcțiunea aceasta o deține încă din timpul păstoriei Patriarhului Miron. Om foarte inteligent și bun diplomat, pr. Moraitakis era cunoscut ca un naționalist intransigent. Azi, el a rămas același, deși se pare că ar fi aderat la principiile democratice. Este un regalist convins, care joacă un rol de frunte în cadrul orientării politice a comunității grecești locale.

9 ianuarie 1946

Circulă știrea, în cercurile clericale, după care preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, ar intenționa să demisioneze, iar în locul lui să vină ministru o persoană civilă.

Până azi, n-a fost numit nimeni în postul de secretar general al Ministerului Cultelor, în locul preotului Gh. Iliescu, demisonat la 22 decembrie 1945. Demisia acestuia, deși i-a fost primită, totuși ea n-a apărut în *Monitorul Oficial*.

Se afirmă că ministrul Cultelor i-a propus acest post avocatului Suciu, șeful Contenciosului din același departament, care a refuzat. Totuși, în cazul când Suciu ar fi primit postul, Uniunea Preoților Democrați n-ar fi acceptat, deoarece ea voiește să fie un preot secretar general la Ministerul Cultelor.

Patriarhul Nicodim va numi în locul arhierului Galaction Gordun, stareț la Mănăstirea Neamț (care nu mai este apreciat “din cauza prostiilor pe care le-a făcut acolo”, ca-n toată viața lui, de altfel), probabil pe actualul stareț al Mănăstirii Cernica, arhimandritul Partenie Bușcu.

Se afirmă că s-a aplanat conflictul dintre pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, și pr. Zaharia Mântulescu, fost director al aceluiași departament. Ministrul ar intenționa ca în postul de secretar general al Cultelor, să-l numească pe pr. Zaharia Mântulescu.

10 ianuarie 1946

Aseară, preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a declarat acasă, în cercul lui familiar [sic!], că în curând va fi nevoit să demisioneze din postul de ministru pe care-l ocupă, deoarece: a) atmosfera pe care și-a creat-o în Guvern este insuportabilă; b) clerul - inclusiv prietenii lui - îi este împotriva; c) prof. P. Constantinescu-Iași nu-l mai agreează ca în trecut; d) în fața Guvernului de la Moscova și a Patriarhului Alexei nu se mai bucură de încrederea din trecut, deoarece s-a constatat că Congresul General al Preoților și al reprezentanților tuturor cultelor (București, 16-17 octombrie 1945), care a fost organizat de el, a constituit un act sau a fost un congres antisovietic și antiguvernamental (FND)

Pentru luni, 14 ianuarie a. c., pr. C. Burducea, ministrul Cultelor va invita la minister pe reprezentanții tuturor cultelor sau asociațiilor religioase din țară pentru o consfătuire preliminară, în cadrul executării hotărârilor de la Moscova, în ceea ce privește libertatea cultului.

În cercurile clericale se afirmă că, față de lipsa de simpatie a Guvernului de la Moscova față de pr. C. Burducea, acesta fiind nevoit să demisioneze din postul de ministru al Cultelor, va putea rămâne totuși în post cu o singură condiție, fixată de Soviete: să realizeze separarea Bisericii de Stat.

16 ianuarie 1946

Pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, i-a propus preotului C. Stanciu (social-democrat, din București, Biserica Sfântul Nicolae Vlădica, de lângă Mitropolie) să ocupe postul de secretar general al aceuiași departament. Preotul Stanciu a refuzat, iar în cercul prietenilor săi s-a exprimat că la Ministerul Cultelor nu vrea să vină decât în calitate de ministru, pentru ca să repare toate greșalele [sic!] făcute de preotul Burducea.

În cercurile monahale se afirmă că numirea arhimandritului Haralambie Vasilache ca stareț al Mănăstirii Neamț a produs o adâncă indignare și revoltă sufletească în rândurile călugărilor, noul stareț fiind bine cunoscut ca un om de intrigi josnice, meschinării, etc. Călugării sunt hotărâți să-l izgonească din mănăstire, chiar în clipa sosirii lui.

Arhiepiscopul Galaction Gordun Silistreanul a fost înlocuit din postul de stareț al Mănăstirii Neamț pentru că a făcut afaceri cu Max Aușnit, în legătură cu fabrica de cherestea a mănăstirii, care i-a fost închiriată acestuia din urmă.

Pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a cerut, în ultimul timp, Patriarhului Nicodim - cum a mai procedat, de altfel, și altă dată - să aprobe cererile a șapte preoți care solicitau numiri, transferări, etc. Patriarhul a ezitat. După aceea, ministrul a discutat cu el, ca să-l intimideze, diferite chestiuni, printre care: separarea Bisericii de Stat; introducerea "Bisericii vii"; desființarea catapetesmei din biserici, pentru ca poporul să vadă ce mișcări face preotul în altar;

desființarea mănăstirilor ca “focare pentru trântori”. Nu se cunoaște atitudinea Patriarhului față de aceste propuneri-reforme, care ar avea un efect negativ extraordinar în popor. Totuși, în ceea ce privește problema separării Bisericii de Stat, se afirmă că preotul C. Burducea ar urma s-o rezolve, deoarece de ea este condiționată situația lui: a rămâne sau nu ministru, condiție care ar fi pusă de Soviete. Din această problemă, preotul C. Burducea face un joc, fără s-o realizeze, pentru a-și menține scaunul de ministru.

17 ianuarie 1946

Uniunea Preoților⁴⁷ Democrați este un organ a cărui funcțiune socială a încetat curând după ce a luat ființă. Agonia a constituit-o Congresul general al Clerului din 16-17 octombrie 1945. Nici plămânul american de oțel n-o mai poate salva. Clerul cunoaște acest fapt, ca și membrii UPD-ului. Concluzia: în urma apariției în viața politică a țării, a partidelor Național Liberal brătienesc și Național Țărănesc manist, clerul s-a înregimentat în ele, în parte, după apartenențele din trecut. Aceasta, atât în provincie, cât și-n Capitală.

18 ianuarie 1946

În cercurile clericale apropiate preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, se afirmă că preoții Liviu Stan, Spiridon Câdea și Zaharia Mântulescu (fost director general al Ministerului Cultelor) au început să ducă o campanie comună, puternică, pentru “răsturnarea” acestuia (C. Burducea). În locul preotului C. Burducea ar urma, aproape sigur, să vină preotul Gh. Iliescu, fost secretar general, afirmă alte cercuri clericale. Însă în cazul când preotul Gh. Iliescu nu va ocupa postul, pr. Liviu Stan va fi ministru.

24 ianuarie 1946

Azi, după oficierea *Te Deum*-ului în Catedrala patriarhală, cu prilejul zilei de 24 ianuarie, Patriarhul Nicodim a slujit, dar nu a mers în fața bisericii pentru ca să asiste, cu oficialitatea, la defilarea trupei, ci a rămas în altar. Directorul ceremonialului din Președinția Consiliului de Miniștri, d. Mircescu, văzând că Patriarhul Nicodim nu apare, a mers în altar și l-a invitat, dar el tot n-a venit. De asemenea, clericii care au slujit la *Te Deum* au fost oprîți de Patriarh de a apare în fața bisericii, astfel că, împreună cu șeful lor, au rămas în altar, de unde au plecat după ce defilarea a luat sfârșit.

Clericii au rămas mirați de acest gest al Patriarhului.

⁴⁷ În original: “Patrioților”; probabil, o eroare de redactare (n. e.)

În ziua de 24 ianuarie 1946, a fost înmormântat la Iași protoereul Gheorghe Necula, o figură foarte bine cunoscută a clerului Moldovei.

Arhiereul Veniamin Pocitan Sinaitul, vicar patriarhal, a afirmat că preotul Gh. Necula a fost omorât de un nepot al Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei, chiar în fața acestuia și în curtea Mitropoliei din Iași. Asasinul a fost arestat.

Faptul acesta, care a produs o profundă impresie în oraș și-n toată Moldova, îi creează Mitropolitului Moldovei o situație foarte delicată.

Cred că este vorba de Petreanu, intendentul Palatului mitropolitan din Iași, care se dă drept nepot al mitropolitului, ceea ce în realitate nu este adevărat. Adevărul este că el îl stăpânea complet pe mitropolit, cu care lua masa totdeauna, în palat. El a fost patronul unui magazin de sticlărie din București și sora lui, doctoariță (?)⁴⁸, în cartierul Tei sau Floreasca din București, este “prietena” mitropolitului. De altfel, în 1940, el a fost închis în închisoarea Galata pentru delapidare de fonduri publice, iar Mitropolitul Irineu l-a scos, depunând o mare sumă de bani drept cauțiune, pentru ca să fie judecat în libertate.

În cercurile clericale circula insistent știrea după care Mitropolitul Nifon Criveanu va fi repus în fruntea Bisericii din Oltenia, după care ar urma să fie ales Patriarh al României.

Pentru a preîntâmpina o eventuală rezistență sau un scandal din partea călugărilor Mănăstirii Neamț, cu prilejul luării în primire a postului de stareț de către arhimandritul Haralambie Vasilache, care nu este câtuși de puțin apreciat acolo, Patriarhul Nicodim l-a trimis pe acesta însoțit de arhiereul Atanasie Dincă Bârlădeanu, locotenent de Episcop al Eparhiei Râmnicului-Noului Severin.

Gh. Tătărăscu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de Externe, *ad-interim* la Finanțe, are o atitudine potrivnică față de Patriarhul Nicodim și s-a hotărât să nu-i rezolve favorabil nici una din cererile pe care acesta i le va prezenta.

În înțelegere cu Patriarhul Nicodim, pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a încercat să provoace arestarea arhiereului Galaction Gordun Silistreanul și a lui Max Aușnit, pentru neregulile pe care aceștia le-ar fi făcut împreună la Mănăstirea Neamț, primul în calitate de stareț, funcțiune din care a fost înlocuit chiar de Patriarh, în ultimul timp, iar al doilea ca deținător prin închiriere al fabricii de cherestea, proprietatea mănăstirii. Încercarea n-a reușit și Patriarhul Nicodim s-a supărat, spunându-i apoi ministrului, C. Burducea: “Dacă nu poți duce treaba până la sfârșit, de ce ai început-o? Să mă faci de răs?”

⁴⁸ Semn de întrebare în original (n. e.)

Azi, cu prilejul *Te Deum*-ului de la Patriarhie, ministrul C. Burducea intrând în altar, Patriarhul Nicodim l-a evitat.

Patriarhul Gavril al Iugoslaviei se află la Londra împreună cu un mare preot, mare predicator, Nicolae Veliminovici, Episcop de Jița sau Ohrida, fost în America, anglicist. El este considerat azi, la Belgrad, ca trădător. În locul lui este ca administrator al Bisericii sârbești Mitropolitul Iosif de Skoplje, om lipsit de energie și capacitate. El a fost la Moscova, la alegerea Patriarhului Alexei.

Mulți clerici s-au înregimentat în Partidul Comunist, după ce mai întâi au luptat în formațiunile de partizani, contra germanilor, sub comanda mareșalului Tito.

În timpul Congresului clerului de la București, 16-17 octombrie 1945, preotul Miko Mihailov, al doilea delegat sârb, a aflat de la preotul bulgar Vitan Kecef, fiind la Ploiești, știrea că alegerile din Iugoslavia s-au amânat. Foarte nervos, preotul Mihailov a spus că pleacă imediat la Belgrad, să împuște câțiva englezi, fiindcă ei sunt autorii acestei amânări. Acest preot a fost partizan și ca atare i s-a conferit de mareșalul Tito cea mai mare decorație, pe care-o purta pe piept. Tânăr, el a fost la Moscova, la alegerea Patriarhului Alexei. Acum, este în funcțiune la cancelaria de pe lângă mareșalul Tito. Om foarte energetic, de altfel.

(De la preotul bulgar Vladimir Mihailov din București, Biserica bulgară)

25 ianuarie 1945 [sic! = 1946]

În agenda preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, la 16-17 ianuarie scrie: “Emil, Luca, secretar general Stan-Câdea”. Adică, la 16-17 [ianuarie] va merge la Emil (Bodnăraș), secretar general [la] Președinție și la Luca (Vasile) din Comitetul Central al Partidului Comunist pentru a discuta numirea ca secretar general la Ministerul Cultelor a lui (pr.) (Liviu) Stan, profesor universitar la Sibiu sau (pr.) (Spiridon) Câdea, profesor universitar la Sibiu.

26 ianuarie 1946

Se afirmă că mareșalul Ion Antonescu, profesorul M. Antonescu, fost președinte al Consiliului de Miniștri, generalul Șteflea, col. Mircea Elefterescu, generalul Pantazi, Eugen Cristescu de la Servicul Secret, etc., au fost duși în Rusia imediat după intrarea trupelor Roșii în București și apoi readuși nu după mult timp ca să fie închiși la Mănăstirea Căldărușani din județul Ilfov.

În timpul unei furtuni groaznice din luna aceasta, s-a declanșat noaptea un incendiu la mănăstire, distrugând “cetatea” propriu-zisă. Cu toate cercetările făcute de organele oficiale, nu s-a stabilit alt motiv al incendiului decât acela de scurt circuit.

Ori incendiul s-ar datora unora care prin aceasta au încercat să provoace evadarea celor închiși, ceea ce nu s-a putut realiza. Cei închiși au rămas tot acolo.

Luna aceasta, Patriarhul Nicodim a primit, la Palatul patriarhal, vizita nunțiului papal în România, Andrea Ca[s]sulo. Vizita aceasta nu este un simplu act de curtoazie, ci ea face parte din acțiunea pe care-o duce Papa, de veacuri, în răsărit, unde în anumite epoci ea s-a arătat mai accentuată. Știind că Patriarhia din Moscova (Alexei) și-a extins sfera ei de acțiune, în cadrul unității între Bisericile Ortodoxe, Roma trimite pe nunțiul său la șeful Bisericii Ortodoxe Române, pentru a discuta formarea unui front comun împotriva Patriarhului Alexei (Moscova). Căci reluarea legăturilor tradiționale între Biserica rusă și română, etc. constituie pentru Vatican o tendință a Patriarhului Alexei de a deveni Patriarh ecumenic.

Nu se cunoaște atitudinea Patriarhului Nicodim; totuși se crede că el nu a înțeles problema în ansamblul ei și cu consecințele ei imediate și viitoare, fiind prea complicată pentru mintea lui.

28 ianuarie 1946

În România, preoții profesori de religie ocupau și posturi de parohi până în mai 1941, când, prin Decretul-lege no. 1230, au fost obligați să opteze pentru unul din posturi: de preot slujitor al altarului sau de profesor, pentru a îndepărta cumulumul. Cei care au optat pentru profesorat au rămas cu titlul de preoți onorifici.

Numai preoții pot ocupa catedrele de religie și numai ei au dreptul de a se prezenta la examenul de capacitate pentru religie. Ca atare, profesorii de religie au fost obligați de Ministerul Educației Naționale să renunțe la catedre dacă nu se hirotonească în timp de un an. Această lege nu se aplică însă preoților care sunt profesori de alte materii afară de religie. Preoții-profesori sunt pensionați la vârsta de 60 de ani.

Predarea învățământului religios

În școlile primare se predă câte o oră pe săptămână, de la clasele I la a VII-a. Preoții predau religia în mod gratuit în școlile primare.

La liceu, în clasele I-IV, se predau câte două ore pe săptămână de preoți-profesori retribuiți de stat, iar în cursul superior al liceului se predă câte o oră numai, în clasele V, VI și VII. În clasa VIII nu se predă religie.

Religia se predă după manuale întocmite de diferiți autori preoți-profesori, în urma aprobării Ministerului Educației Naționale. Ministerul Cultelor va face demersurile convenite ca să se mărească numărul orelor de religie în școli, iar preoții-profesori fac toate demersurile pe lângă Sfântul Sinod (și un memoriu) ca să fie repuși și în posturile de preoți de parohie. Aceste probleme vor fi

rezolvate favorabil, mai ales că există bunăvoință din partea forurilor competente, cu toată opoziția unora care urmăresc scopuri meschine.

29 ianuarie 1946

Anul trecut, Patriarhul Nicodim a încercat să realizeze surpriza, numindu-l pe arhimandritul Vasile Vasilache - unul din "ucenicii" lui iubiți - arhieru vicar patriarhal, însă Ministerul Cultelor, cunoscându-i antecedentele celui în cauză (homosexualism), a contracarat acțiunea. Acum, Patriarhul Nicodim încearcă pentru a doua oară să pună același plan în aplicare. În acest scop, s-au alcătuit la Sfântul Sinod - în cea mai mare taină - toate formele convenite. Miniștrii Bejan, prof. Constantinescu-Iași și Anton Alexandrescu, sesizați de acest fapt - căci știrea circulă de multă vreme, fără ca opinia publică să știe ceva precis - s-au exprimat că "Patriarhul Nicodim face Biserica de răs, prin punerea pe tapet a problemei Vasilache"; cel în cauză este un călugăr detestat de cler.

Circulă insistent știrea după care preotul C. Burducea va demisiona în curând din postul de ministru al Cultelor și va pleca la Paris, în calitate de paroh al Bisericii ortodoxe române de acolo, în locul arhimandritului Teofil Ionescu.

Preotul C. Burducea, ministru al Cultelor, a primit azi, marți, 29 ianuarie a. c., o adresă de la Președinția Consiliului de Miniștri prin care i se face cunoscut că nu-și poate numi secretar general fără asentimentul acesteia.

30 ianuarie 1946

În ziua de 16 martie a. c. va avea loc la Blaj alegerea șefului Bisericii Unite din România, în persoana unui mitropolit. În acest scop a fost convocat pentru data de mai sus un sinod, de către Episcopul Senior dr. Valeriu Traian Frențiu, prin pastorală sa cu nr. 6580 din 15 decembrie 1945, în urma aprobării obținute în prealabil de la Papă.

În comuna Goleș, Eparhia Caransebeșului, au trecut la ortodoxie, în cadrul unei solemnități impresionante, 13 sectanți, și anume: T. Florea și soția sa, Elena, Grigore Constantin și soția sa Maria, Drăgan Miron cu familia sa: Ana, Miron, Ana, E. Suru și fiica sa Anuța, Todor T., Stan I. și Bogoevici Metodie.

Unul din preoții ruși de la Mănăstirea Cernica, anume Ioan Kulîghin, celibatar, se află în București și locuiește la Alexandru Mironescu, asistent la Catedra de Fizio-Chimie de la Facultatea de Științe din Capitală. El se ocupă, împreună cu Sandu Tudor (ziarist) cu traducerea din rusește a capitolelor care n-au apărut până în prezent din lucrarea intitulată *Strannîk* ("Povestirile unui pelerin", *Les récits d'un pèlerin*, titlu sub care a apărut în Elveția, după ediția de la Paris).

Pe lângă aceasta, el activează într-un cerc religios-mistic⁴⁹, care are sediul la Mănăstirea Antim și din care fac parte următorii: arhimandritul V. Vasilache, starețul Mănăstirii Antim, Sandu Tudor, arhimandritul dr. Benedict Ghiuș, Ion Marin Sadoveanu și un general. Ședințele se țin duminica, de la orele 16 la 18.

Joi, 31 ianuarie 1946

În ultimul timp, Patriarhul Nicodim a trimis o scrisoare confidențială lui Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, prin preotul Cosma, consilier referent al Secției economice de la Mitropolia Bucureștilor și omul său de încredere. Primul-ministru a primit scrisoarea, nu însă și pe preotul Cosma, care a așteptat zadarnic, timp de trei ore, răspunsul pe care-l dorea urgent Patriarhul. Preotul Cosma și-a exprimat oarecum mirarea că nu este primit în audiență, în calitate de trimis al Patriarhului, la care i s-a răspuns de la cabinet, de dl. Vinulescu: “Dumneata și Î. P. S. Patriarh nu puteți sta de vorbă cu dl. prim-ministru, căci sunt chestiuni mai urgente de rezolvat.” Primul-ministru nu i-a dat nici un răspuns. Patriarhul Nicodim este foarte agitat și “se zbate ca peștele pe uscat”, a declarat unul din oamenii lui de încredere.

În legătură cu vizita pe care nunțiul apostolic a făcut-o luna aceasta Patriarhului Nicodim, se precizează următoarele:

El a fost însoțit de Arhiepiscopul romano-catolic Alexandru Cisar al Bucureștilor. Ambii s-au prezentat Patriarhului ca “vechi prieteni și admiratori” ai lui, căutând prin aceasta să-l flateze. În conversațiile care au avut loc între reprezentanții Bisericii ortodoxă și catolică-romană, Andrea Cassulo i-a făcut cunoscut Patriarhului că Papa intenționează să-l proclame “Cardinal al Răsăritului”, pentru ca în această calitate să poată fi autorizat să trateze, în numele ortodoxiei din estul Europei, unirea cu Roma. Patriarhul n-a acceptat însă această propunere, deoarece “se teme să n-audă rușii”. Oricum, dată fiind perseverența Romei în atingerea scopului propus, nu este exclusă o acțiune viitoare în acest sens, într-un cadru mai larg.

Filiera știrii: Patriarhul Nicodim, prof. I. D. Ștefănescu, Grigore Spiru.

Andrea Cassulo a oferit un dejun la care au participat: Patriarhul Nicodim, Alexandru Cisar, Episcopul romano-catolic al Bucureștilor, prof. Octav Ulea, mareșalul Curții Regale, *Monseigneur* de Maestri, Vasile Stoica, secretarul general al Ministerului Afacerilor Străine, Pamfil Ripoșanu, secretar general [la]

⁴⁹ Referire la mișcarea spirituală a “Rugului Aprins”; vezi André Scrima, *Timpul rugului aprins. Maestrul spiritual în tradiția răsăriteană*, prefață de Andrei Pleșu, volum îngrijit de Anca Manolescu, București, Humanitas, 2000 (n. e.)

Președinția Consiliului de Miniștri, Constantin Titel-Petrescu, președintele Partidului Social-Democrat, general Victor Dombrowski, primar general al Capitalei, Patrik de Reuterswård, ministrul Suediei, Biring, ministrul Danemarcei, Sava Ganovski, ministrul Bulgariei, Gerboni, însărcinatul cu afaceri al Italiei, Fischer de Rechenbach, însărcinatul cu afaceri al Elveției, miniștri plenipotențari; G. R. Constantinescu, director politic în Ministerul Afacerilor Străine, D. Vlădescu, directorul Protocolului în Ministerul Afacerilor Străine, Petala, șeful Diviziei economice, prof. I. D. Ștefănescu (însoțitorul Patriarhului), Titus Mihăilescu, consilier de Presă [la] Ministerul Propagandei, Mircea Vasilescu, secretar de legație.

Andrea Cassulo l-a salutat pe Patriarhul Nicodim în numele Papei Pius XII și a închinat paharul pentru Rege, Guvern și poporul român.

Patriarhul a răspuns mulțumind pentru urările făcute și a închinat pentru Papa, binecuvântând lupta Bisericii pentru pace și înfrățirea popoarelor.

Dejunul a continuat într-o caldă atmosferă.

“În cadrul acestui dejun diplomatic, s-a produs interesanta manifestare a schimbului de saluturi între cele două Biserici. Este pentru prima oară când Sfântul Părinte se adresează direct șefului Bisericii Ortodoxe Române, dând un conținut de luptă comună frăției între conducătorii spirituali ai dreptcredincioșilor din două mari biserici ale lumii.” (*Timpul*, 2 februarie 1946).

Jurnalul de dimineață, cu aceeași dată, scrie: “Este pentru prima dată când reprezentanții celor două Biserici au luat contact.”

Și ... dedesubtul ...?

1 februarie 1946

Joi, 31 ianuarie a. c., a rulat, în Palatul patriarhal, prin grija Ambasadei sovietice, filmul “Pagini istorice (Viața lui Lenin)”. La acest film au asistat: Patriarhul Nicodim, arhiereul Justinian Marina Vasluiuanul, vicarul al doilea (mai e Valeriu Moglan) al Mitropoliei Moldovei și preoții consilieri din Cancelaria Mitropoliei Ungro-Vlahiei și de la Consiliul Central Bisericesc.

Marti, 5 februarie 1946

Clerul Capitalei și al județului Ilfov din partidul Frontul Plugarilor a avut prima lui consfătuire la 31 ianuarie a. c., la sediul central al partidului, în strada Negustori nr. 1. Preotul Vasile Ionescu, care a prezidat, a subliniat că “... Sfânta noastră Biserică nu poate rămâne nepăsătoare” în opera de reconstrucție a țării. Preotul Grigore Miron (inspector în Ministerul Cultelor), București, a arătat că

“preoțimea este un factor social care cântărește greu”, iar “domnul dr. Petru Groza iubește Biserica.”

S-a hotărât ca ședințele să aibă loc în mod regulat în fiecare marți, la orele 9 dimineața, la sediul menționat mai sus.

6 februarie 1946

Vizitele reciproce Patriarhul Nicodim-Andrea Cassulo, nunțul apostolic constituie punctul de atracție al cercurilor clericale, care văd în această manifestare o tendință unionistă din partea Romei. Cu prilejul vizitei pe care a făcut-o Andrea Cassulo Patriarhului Nicodim, i-a oferit acestuia o medalie cu chipul Papei Pius al XII-lea. Primind-o, Patriarhul a sărutat-o, act care l-a uluit pe nunțul apostolic și care a subliniat că “gestul acesta îl ridică în ochii Papei”.

După aceea, au urmat propunerile făcute Patriarhului de a trece la unire. Patriarhul refuză unirea cu Roma, deoarece, spune el, “se supără rușii pe mine.” Pe de altă parte, sfteticul Patriarhului îl îndeamnă pe acesta, cu o perseverență diabolică, să procedeze neîntârziat la realizarea actului unirii cu Roma.

În legătură cu scrisoarea pe care Patriarhul Nicodim a trimis-o, prin preotul consilier Cosma, primului ministru Petru Groza, se afirmă că ea se referă la atitudinea Bisericii ortodoxe față de noua libertate dată sectelor și asociațiilor religioase, libertate pe care o consideră dăunătoare țării.

În urma demiterii din postul de stareț al Mănăstirii Neamț a arhiepiscopului Galaction Gordun Silistreanul, acesta s-a declarat dușman al Patriarhului Nicodim, autorul actului de mai sus. Cunoscută fiind lașitatea arhiepiscopului Galaction, faptul acesta nu poate avea nici o însemnătate în cazul când Patriarhul va hotărî să-l facă inofensiv oferindu-i “un ciolan pentru ros”, dacă va fi nevoie.

Patriarhul Nicodim vrea să-l numească, cu orice preț, pe arhimandritul Vasile Vasilache arhiepiscop vicar patriarhal. Și dorința aceasta îi este atât de mare, încât el a spus: “După ce-l fac arhiepiscop, pot să mor.”

Duminică, 10 februarie 1946

Vineri, 8 februarie a. c., primul ministru, dr. Petru Groza a primit în audiență comună pe preotul Burducea, ministrul Cultelor și pe pr. dr. Ion Vască, viitorul secretar general al aceluiași departament. Audiența a avut ca scop confirmarea de către primul ministru, în fața ministrului Cultelor, a noului secretar general al aceluiași minister. Totodată, primul ministru l-a întrebat pe preotul C. Burducea ce știe despre nota trimisă spre publicare la Monitorul Oficial, relativ la numirea acestuia ca preot al Bisericii ortodoxe române din Paris. Preotul C. Burducea a dat un răspuns prin care voia să ascundă adevărul:

că Patriarhul Nicodim știe despre acest lucru. Deși el (C. Burducea) este acela care joi, 7 februarie, după-amiază a trimis nota în mare taină spre a fi publicată. În fața acestei dovezi de lipsă de sinceritate, primul ministru i-a arătat nota în original, pe care văzând-o, preotul C. Burducea a rămas perplex.

Primul ministru l-a admonestat.

Luni, 11 februarie 1946

Sâmbătă, 9 februarie a. c., pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a fost primit în audiență de Patriarhul Nicodim, căruia i-a prezentat pe pr. dr. Ion Vască, noul secretar general al aceleiași departament. Numirea a fost semnată de primul ministru, Petru Groza și de pr. C. Burducea, ministrul Cultelor. Se așteaptă ca decretul de numire să fie semnat de Rege, pentru ca noul secretar general să intre în funcțiune.

Faptul că primul ministru, Petru Groza a luat atitudine față de pr. C. Burducea, ministrul Cultelor și față de faptul că acesta din urmă vede în pr. Ion Vască, noul secretar general al aceleiași departament, un dușman al său de moarte, care-i va lua și locul de ministru în curând, titularul Cultelor se află într-o stare nervoasă pe care intimii lui o califică drept nebunie. Azi, de exemplu, i s-a prezentat o delegație de doi adventiști (dintre care unul era avocat) întrebându-l ce crede despre memoriul care i-a fost înaintat zilele trecute, relativ la punctul de vedere adventist în legătură cu noua Lege a Cultelor. Ministrul a răspuns că nu-l mai are, deoarece i s-a furat din birou, adăugând furios: "Aici, toți mă sabotează." Delegația și-a cerut scuze, adăugând totuși că ea nu este vinovată pentru dispariția memoriului.

Zilele acestea, Patriarhul Nicodim a primit, ca dar din partea Sovietelor, al doilea camion.

Patriarhul Nicodim a primit, în ianuarie, o scrisoare în limba franceză de la comandantul unui lagăr de prizonieri din zona Tirolului, ocupată de francezi, prin care i se face cunoscut că Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, se află acolo ca prizonier. Și pentru ca Patriarhul Nicodim să se încredințeze că știrea corespunde realității, scrisoarea poartă, într-un colț, semnătura originală a Mitropolitului Visarion Puiu. (Și eu știam că este la Roma)

Azi am făcut o vizită preotului D. Cristescu, directorul Tipografiei Cărților Bisericești, la tipografie, unde mi s-a plâns de marile greutateți pe care le întâmpină.

Apoi, fiind prezent și Grigore Spiru, corector și șeful Serviciului de presă al Patriarhiei, am discutat, printre altele, și despre Mitropolitul Visarion Puiu, cu diaconul Ghica Traian, funcționar în tipografie și slujitor la Biserica Amza din Capitală.

Diaconul Ghica Traian mi-a comunicat că Mitropolitul Visarion Puiu, el și o a treia persoană (pr. Vasile Ștefan, de la Biserica Doamnei - București), după ce și-au terminat, în august 1944, misiunea la Zagreb, trimiși fiind de Patriarhul Nicodim, au plecat, în ziua de 19 august, cu avionul la Viena, unde au rămas o zi, după care ei doi, în afară de mitropolit, au plecat în ziua de 20 august, tot cu avionul, la București.

Motivul pentru care crede diaconul Ghica că Mitropolitul Visarion a rămas la Viena este următorul: de multă vreme, Visarion voia să realizeze înființarea unui episcopat pentru românii din apusul Europei. În acest sens, el a vorbit cu Patriarhul Nicodim în prealabil, fapt pe care i l-a relatat și diaconului Ghica și, pentru a-l hotărî pe Patriarh, el intenționa: să viziteze Biserica română din Viena, care funcționa, dependentă de Mitropolia Bucovinei; să redeschidă, prin slujbă, Biserica română din Baden-Baden; idem, cea din München; să viziteze pe cea din Berlin.

Venit la București, voia să-i prezinte Patriarhului un raport asupra celor constatate, pentru a-l convinge să procedeze la realizarea planului lui. Evenimentele de la 23 August 1944 l-au prins la Viena, de unde nu s-a mai putut înapoia în țară.

16 februarie 1946

În cercurile clericale se afirmă că preotul Gh. Iliescu, fost secretar general al Ministerului Cultelor, va fi numit de Patriarhul Nicodim consilier referent al Secției administrative a Arhiepiscopiei Bucureștilor, în locul preotului Constantin Coman. Clerul a primit cu o deosebită satisfacție această știre, totuși el se așteaptă ca preotului Iliescu să i se încredințeze un post mai înalt decât cel pe care l-a avut la Culte, adică acela de ministru.

O delegație de elevi ai Seminarului Central din București s-a prezentat ministrului Educației Naționale (Ștefan Voitec) cerând ca, pe viitor, diplomele de seminar să fie echivalate, din oficiu, cu cele de bacalaureat. Elevii sunt încredințați că rezultatul cererii lor va fi favorabil. Efectul rezolvării favorabile a acestei cereri va fi următorul: cei mai buni elevi ai seminariilor - după absolvire - nu vor face studii teologice, ci vor trece la alte facultăți, deoarece nu intenționează câtuși de puțin să intre în cler.

Duminică, 18 februarie 1946

La sfârșitul anului 1945, Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, se afla la Roma, unde s-a refugiat de la Viena, împreună cu personalul Legației

române⁵⁰. După alte știri, el se află în prezent la Londra și anglo-americanii l-ar fi reabilitat, absolvindu-l de vina de a fi colaborat cu germanii, după 23 August 1944. În această postură, el ar urma să vină în țară⁵¹.

De ieri circulă insistent știrea după care Patriarhul Nicodim este nevoit să-și părăsească Scaunul de patriarh și să se retragă la Mănăstirea Neamț. Retragerea o face la dorința Guvernului Groza. În acest scop, în Palatul patriarhal este o foarte mare animație. Patriarhul caută să-și procure, de pretutindeni, lăzi pentru a-și transporta lucrurile la Mănăstirea Neamț. Știrea este primită cu cea mai mare satisfacție în cercurile clericale.

În legătură cu retragerea Patriarhului Nicodim din postul pe care-l ocupă, de șef al Bisericii Ortodoxe Române, se afirmă, în cercurile clericale, că viitorul patriarh va fi arhiepiscopul Justinian Marina Vasluiuanul, actualul vicar al doilea al Mitropoliei Moldovei.

Azi a avut loc, la Ministerul Cultelor, timp de peste două ore, o conferință a reprezentanților Cultelor și asociațiilor religioase din țară, prezidată de preotul C. Burducea, șeful departamentului. Conferința s-a ținut în cadrul lucrărilor pentru elaborarea viitoarei Legi a Cultelor, dându-se sugestii în acest sens.

Aspecte:

Ministrul C. Burducea, slab în idei, expunere și expresii, ca totdeauna. Era înconjurat de un stat major format din corpul inspectorilor din minister, clerici și mireni.

Unii din reprezentanții asociațiilor religioase s-au prezentat foarte bine pregătiți pentru susținerea tezei lor, întrebându-l un limbaj academic, dozat cu o oarecare cantitate de sarcasm voltairean. De altfel, superioritatea acestora a fost remarcată de ortodocșii prezenți cu multă durere, evident, dar și cu multă invidie, dând în același timp alarma, datorită apariției la conferință a unor asociații religioase ca "Rămășițele oamenilor lui Dumnezeu" sau "Cultura integrală", etc., calificându-le ca ciudățenii. S-a hotărât ca ședința următoare să aibă loc la 4 martie, când vor participa câte doi delegați ai fiecărui cult sau asociații religioase.

⁵⁰ Comunicare făcută de preotul Manta, de la Biserica Parcul Domeniilor, în Biserica Sf. Gheorghe Nou, cu prilejul unei cununii, în după-amiaza zilei de 18. 02. 1946 (nota D. V.)

⁵¹ Comunicare făcută în Biserica bulgară, dimineața, după slujbă, în altar, de pr. profesor pensionar Tcaciuc (de fel din Cernăuți) și care a funcționat la Liceul comercial Nicolae Kretzulescu și la Liceul Domnița Bălașa din București. Locuiește pe strada Pictor Romano, nr. 8 (Mântuleasa) (nota D. V.)

Marti, 19 februarie 1946

Pârâianu, gazetar la *Aurora* (a doctorului N. Lupu) a afirmat, în Biroul presei din Ministerul Cultelor - în prezența funcționarei dna Galan (soția preotului Florin Galan, de la Capela spitalului Cantacuzino) - că el trebuie să fie oricând, pretutindeni, pentru a culege știri necesare ziarului. Aleargă, într-adevăr, dar primește un milion plată pe lună (și un funcționar superior are de la 8-10 mii). Că uneori cheltuiește câte 5-600.000 lei pe zi. Cât despre alergare, are și din ea profit direct, deoarece unele instituții îl subvenționează - cum a fost cazul Ministerului Finanțelor, care a dat, de sărbători, fiecărui gazetar, câte un milion de lei gratificație. Evident că gestul acesta - a continuat gazetarul - își are tâlcul lui, ca ziarele să nu publice știri care ar fi în defavoarea ministerului sau să nu-i dezvăluie tainele. După plecarea gazetarului, dna Galan mi-a spus că Pârâianu a fost profesor și legionar. El și-a trădat pe unii din camarazi, care au și fost împușcați.

21 februarie 1946

Patriarhul Nicodim a înființat două orfelinate pentru copii, orfani de război: de băieți, la Mănăstirea Cernica și de fete, la Mănăstirea Țigănești. În fiecare din aceste orfelinate sunt câteva zeci de orfani. Cum procurarea alimentelor necesare hrănirii acestor orfani se face cu multe greutate, inerente, de altfel, vremurilor actuale, Patriarhul s-a adresat Ministerului Aprovizionării, cu rugămintea de a-i aproba procurarea unor alimente; și i s-au dat. Ele, însă, au ajuns într-o foarte mică măsură la destinație (orfelinate), astfel că în Palatul patriarhal se află depozitate zece mii kilograme de zahăr, în cutii de câte 25 kg., trei sute de litri de ulei superior, trei vagoane de grâu, etc., în timp ce bieții orfani duc o viață mizeră.

22 februarie 1946

În legătură cu retragerea Patriarhului Nicodim se precizează:

Sâmbătă, 16 februarie a. c., Patriarhul Nicodim l-a chemat pe intendentul Palatului patriarhal (Damian) și i-a dat ordin să procure lăzile necesare, pentru ca să-și poată transporta toate lucrurile la Mănăstirea Neamț. Operația aceasta trebuia executată imediat. Motivele se cunosc. Totuși, Patriarhului îi este drag scaunul pe care îl ocupă și ca atare, încearcă să-și câștige pe unii din membrii Guvernului. În acest scop, el a oferit un banchet în Palatul patriarhal ieri, joi, 21 februarie, la care, alături de reprezentanții Ambasadei sovietice, în frunte cu ambasadorul Kaftaradze, au participat, printre alții, și miniștrii Lucrețiu Pătrășcanu (Justiție) și Gheorghiu-Dej (Comunicații).

Scopul banchetului este:

1. Să-și apropie pe cei doi miniștri amintiți mai sus, pe care-i consideră persoane însemnate și influente în lumea politică.

2. Să-l convingă pe ministrul Gheorghiu-Dej să dispună prelungirea liniei de cale ferată de la Târgu-Neamț până la Mănăstirea Neamț.

În modul acesta, Patriarhul Nicodim caută să-și prelungească agonia. Trebuie remarcat faptul că preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, nu a fost invitat la banchet, deoarece Patriarhul îl consideră ca pe unul din cei care au contribuit la apropiata lui îndepărtare din scaun.

Ieri, joi, 21 februarie, s-a semnat de către Regele Mihai I, decretul pentru numirea preotului dr. Ion Vască în postul de secretar general al Ministerului Cultelor. Decretul a fost trimis de către Președinția Consiliului de Miniștri la *Monitorul Oficial*, ca să fie publicat. Azi, noul secretar general nu și-a putut ocupa postul, deoarece ministrul, pr. C. Burducea i-a adus o dactilografă în cabinet și i-a dat să-i scrie ceva la mașină. Pe de altă parte, ministrul s-a exprimat că să-i taie mâinile dacă-i dă atribuții noului numit, adăugând că să stea acolo, dacă-i convine.

În legătură cu numirea preotului Gh. Iliescu, fost secretar general al Ministerului Cultelor, în postul de consilier referent la Arhiepiscopia Bucureștilor, se arată că Patriarhul Nicodim face aceasta “pentru ca să lovească” în preotul C. Burducea, ministrul Cultelor.

23 februarie 1946

Mitropolitului Efrem Enăcescu, fost al Chișinăului, i s-a dat de către Patriarhul Nicodim delegația de a conduce Episcopia Râmnicului-Noului Severin, cu reședința la Râmnicu-Vâlcea, în locul arhierului Atanasie Dincă Bârlădeanul, care-și reia postul de director al Institutului Biblic din București.

La banchetul pe care l-a dat Patriarhul Nicodim în Palatul patriarhal, joi, 14 februarie a. c., nu l-a invitat și pe secretarul său, arhimandritul Melchisedec Dumitru, deoarece, după afirmațiunile lui, chiar “trădează secretul”. Patriarhul se vede încolțit și ia măsuri.

24 februarie 1946

În cercurile clericale se confirmă cu tărie știrea după care Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, se află la Roma, cel mai probabil chiar în Cetatea Vaticanului. În cazul acesta, oare nu-l va folosi Papa ca un instrument în politica lui de expansiune religioasă în răsăritul Europei?

Una din viitoarele realizări ale doctorului Lupu, în cazul când i se va încredința portofoliul Ministerului Cultelor, va fi reînființarea Mitropoliei

Olteniei și readucerea în fruntea ei a Mitropolitului Nifon Criveanu. Actuala Episcopie a Râmnicului-Noului Severin va continua să existe.

Dr. Lupu vizează două portofolii, și-n primul rând pe acela al Cultelor, în care va numi ca ministru pe preotul dr. Spiru Apostol, fost director general în același departament, iar acum slujitor la Biserica Kretzulescu din Calea Victoriei. În cazul încredințării portofoliului Ministerului Cultelor doctorului Lupu, Patriarhul Nicodim va triumfa, deoarece ambii sunt buni prieteni.

Vineri, 22 februarie a. c., Patriarhul Nicodim l-a primit în audiență de prezentare pe pr. dr. Ion Vască, noul secretar general al Ministerului Cultelor. Pr. Ion Vască i-a dat să înțeleagă Patriarhului că acesta⁵² îi este împotriva, deoarece a intervenit la Rege să nu-i semneze decretul de numire în postul de secretar general, numire care a fost făcută de Guvern și ca atare a acționat contra lui. Patriarhul a dat un răspuns evaziv, adăugând că nu el este împotriva acestei numiri, ci ... clerul. De altfel, pr. I. Vască se aștepta ca Patriarhul Nicodim să nege acțiunea pe care a întreprins-o.

Vineri, 22 februarie a. c., pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, i-a făcut o vizită preotului Cosma, consilier economic la Arhiepiscopia Bucureștilor. Scopul, deși nu se cunoaște, se bănuiește totuși că este acesta: pr. C. Burducea a voit să se informeze asupra atitudinii Patriarhului față de el la banchetul care a avut loc joi, 21 februarie a. c., în Palatul patriarhal și la care el n-a fost invitat. În Cancelaria mitropoliei se discută că preotul C. Burducea a afirmat: “Pentru Biserică vor veni timpuri grele.”

25 februarie 1946

Față de intransigența ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, în aplanarea conflictului tacit pe care-l are cu secretarul general I. Vască, acesta din urmă și-a primit atribuțiile din partea Președinției Consiliului de Miniștri.

La Ministerul Cultelor starea de spirit este foarte încordată.

1. Ministrul, pr. C. Burducea, cu despotismul și exclusivismul lui, terorizează funcționarii prin măsurile sale arbitrare. Pe secretarul general, pr. Ion Vască, îl ignoră și îl consideră un mare dușman.

2. Secretarul general, pr. Ion Vască, vede în persoana ministrului, de asemenea, un dușman de moarte, un semidoct, cu care nu se poate cel puțin nici discuta, necum colabora.

3. Funcționarii se tem de ministru, din cauza atitudinii lui și fiecare din ei caută să nu apară, sub nici un motiv, în fața lui sau să discute cu el. Toți îl

⁵² Patriarhul (n. e.)

consideră ca un nevrednic pentru scaunul pe care-l ocupă; veșnic vorbesc despre el în șoaptă, îl ironizează și așteaptă cu cea mai mare nerăbdare plecarea lui.

În minister circulă chiar următorul pamflet:

“E unic în Europa,

Uite popa, nu e popa.

Poartă rasă, nu-i de rasă

Și de cruce nu se lasă,

Dar la stea închină crucea.

Ăsta cine e? (Burducea)”

În această situație psihologică, se poate concluda că la Ministerul Cultelor este un haos.

26 februarie 1946

Este fapt cert că Patriarhul Nicodim își are bagajele ambalate în lăzi, gata pentru a fi expediate la Mănăstirea Neamț, împreună cu alimentele depozitate în Palatul patriarhiei.

Ca succesor al său, Patriarhul Nicodim voiește, și aceasta ca o mare dorință, să-l lase pe Episcopul Iosif Gafton al Argeșului, care are sprijinul doamnei Ana Pauker și al profesorului dr. I. Parhon, președintele ARLUS-ului.

Circulă de asemenea știrea după care Guvernul dorește ca Scaunul patriarhal să i se încredințeze arhierului Justinian Marina Vasluiuanul, vicarul Mitropoliei Moldovei.

Clerul este împotriva amândurora, care au intrat în rândurile ierarhilor prin fraudă.

Scrisoarea pe care a primit-o Patriarhul Nicodim din partea Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, nu este trimisă din Tirol (Austria), ci de la Vatican, unde se află mitropolitul, prin intermediul nunțului apostolic din București.

27 februarie 1946

În postul de ministru al Cultelor, devenit vacant prin demisia preotului C. Burducea, se afirmă că va fi numit unul din următorii:

1. Pr. Gh. Iliescu, fost secretar general al aceleiași departament;
2. Pr. Ion Vască, actualul secretar general.

Preotul C. Burducea și-a prezentat demisia din postul de ministru al Cultelor. Demisia i-a fost cerută de Guvern. Se afirmă că Guvernul nu-i va

permite să plece la Paris, ca preot al Bisericii ortodoxe române de acolo, situație pe care el o dorește din tot sufletul.

Pe de altă parte, se afirmă că el va pleca totuși cu: fiul său, în calitate de cântăreț bisericesc; soția sa (a preotului Burducea), ca reprezentantă a UFAR (Uniunea Femeilor Antifasciste Române) în capitala Franței. Slabe speranțe!

În cercurile clericale se comentează viu știrea după care fruntașa comunistă Ana Pauker se ingerează în afacerile Bisericii Ortodoxe Române. Astfel, se afirmă că, datorită intervenției acestei doamne pe lângă Patriarhul Nicodim, au fost transferați în București, din provincie, un număr de șapte preoți, unul dintre aceștia fiind în prezent la Biserica Alexa din Calea Șerban Vodă.

În legătură cu plecarea Patriarhului Nicodim din fruntea Bisericii, se afirmă că Ana Pauker sprijină, pentru ocuparea Scaunului de viitor patriarh, pe Episcopul Iosif Gafton al Argeșului.

În general, s-a creat impresia în rândurile clerului că Biserica, prin ierarhii ei, nu mai poate acționa independentă, ci sub directivele Președinției Consiliului de Miniștri și la sugestiile, în multe cazuri, ale unor fruntași politici, acolo unde au ei interes.

Joi, 28 februarie 1946

În legătură cu incidentul (bătăie cu loviri reciproce) între Cuza, nepotul Mitropolitului Moldovei, Irineu Mihălcescu și pr. Gheorghe Necula, care a decedat o lună după aceea, se afirmă următoarele:

Patriarhul Nicodim, voind să-l plaseze pe arhiereul Justinian Marina Vasluianul vicar la Iași, spre a nu-i ocupa postul de patriarh, a regizat, cu ajutorul acestuia, incidentul de mai sus, pentru ca, prin compromiterea Mitropolitului Irineu, care urma să fie nevoit să se retragă din scaun, să-l numească pe el. Înscenarea n-a reușit, rămânând *statu quo*-ul anterior.

Vineri, 1 martie 1946

În ziarul *Fapta* de la 1 martie a. c. a apărut o notiță intitulată “O linie ferată Pașcani-Mănăstirea Neamț”, în care se arată că ministrul Comunicațiilor, Gheorghiu-Dej, a dat indicații Direcțiunii generale a CFR să facă lucrările preliminare pentru construirea unei căi ferate Pașcani-Mănăstirea Neamț, care să treacă prin Humulești și Pipirig (satul natal al Patriarhului Nicodim). Deci, se adeverește știrea mea din trecut.

Sâmbătă, 2 martie 1946

Întrucât arhimandritul D. Melchisedec, secretarul Patriarhului, l-a invitat pe preotul D. Cristescu, directorul Tipografiei Cărților Bisericești, să-și prezinte demisia din acest post, fără motiv, după trei luni de la numire, pentru ca în locul lui să-l readucă pe preotul Grigore Vancea, prietenul său și fost director al Tipografiei, îndepărtat pentru fraude, comitetul de fabrică s-a prezentat azi Patriarhului în audiență. Fiind împiedicat de a pătrunde la Patriarh de către secretarul acestuia, D. Melchisedec, sub diferite pretexte, comitetul a insistat, spunând că, în caz contrariu, va aduce toți lucrătorii la Palatul patriarhal și vor reuși să obțină ceea ce vor. În urma acestei atitudini hotărâte, li s-a admis audiența. Prezentând un memoriu în care lucrătorii cereau ca actualul director să nu fie îndepărtat, Patriarhul a luat act cu satisfacție de dorința lor, subliniind că a avut informații greșite despre preotul D. Cristescu. Apoi a dispus ca celor cinci membri din comitet care erau prezenți să li se dea ca dar câte un exemplar din *Istoria biblică* tradusă de el, deci câte trei volume fiecare (costul unui volum este de zece mii lei). Comitetul a fost satisfăcut și conflictul s-a aplanat.

În tăieturile care urmează se vede ce comunicat s-a dat presei. Așa se scrie istoria.

Cuvântul Î. P. S. Patriarh Nicodim către muncitori

Î. P. S. Patriarh Nicodim a primit într-o lungă audiență o delegație a muncitorilor de la imprimăriile tipografice ale Cărților Bisericești, formată din noul comitet de întreținere, în frunte cu domnii: Ștefan Pandelescu, Ion Dănoiu și Grigore Ion.

Muncitorii l-au încunoștițat pe Șeful Bisericii că Tipografia Cărților Bisericești a intrat în fâgașul sănătos al progresului datorită muncii încordate a muncitorilor și au mulțumit Î. P. S. Patriarh pentru sprijinul și încrederea acordată totdeauna muncitorilor.

Î. P. S. Patriarh Nicodim, răspunzând muncitorilor, a declarat că totdeauna sufletul, gândul și ajutorul Î. P. S. Sale a fost îndreptat către acei ce creează, către oamenii muncitori, fiindcă munca înnobilează pe om, îl oțelește în lupta vieții.

Vremea este darul lui Dumnezeu, iar munca este datoria noastră a tuturor.

Să nu lăsăm vremea să treacă fără să creăm ceva folositor, constructiv pentru nevoile noastre și folosința țării.

Munca unește pe oameni, îi face mai buni și tot munca creează acel sentiment de legătură între oameni care se cheamă dragoste.

De aceea, mă bucură când dv., muncitorii veniți să-mi vestiți că prin osteneala brațelor dv. muncitoare realizați lucruri trainice și de folos.

Totdeauna am avut dragoste pentru muncitori și m-am bucurat mult atunci când am auzit de muncă, de progres, de pace și de bună înțelegere, fiindcă și eu mă consider un muncitor. Ziua lucrez fără răgaz cu colaboratorii mei, iar noaptea, deoarece nu am o mănăstire pe aproape, să merg ca orice călugăr la priveghere, trec în biroul meu și lucrez la Istoria Biblică până către ziuă. Și așa îmi fac datoria de călugăr și de muncitor.

După vremurile tulburi prin care am trecut, după pustiirile și distrugerile pricinuite de războiu, este datoria noastră a tuturor și a muncitorilor, să lucrăm cu timp și fără timp și să ne refacem țara. Să ne încordăm puterile mai vârtos ca oricând și să dăm țării datoria noastră: munca - fiindcă Dumnezeu ne-a hărăzit darul Său: vremea păcii.

Eu binecuvânteț munca dv. și a tuturor muncitorilor, deoarece țara are nevoie de brațe muncitoare.”

Apoi Î. P. S. Patriarh Nicodim a amintit muncitorilor despre cărțile și traducerile făcute de Î. P. S. Sa din rusește și în special despre monumentală lucrare Istoria Biblică, la care a ajuns la 890 de pagini de manuscris din volumul 6 și ultimul.

(Universul, no. 53, miercuri, 6 martie 1946)

Duminică, 3 martie 1946

Cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani a Patriarhului Nicodim, au apărut:

- Un album *Nicodim*, cu câteva articole și multe fotografii.
- *Glasul Bisericii*, revista Arhiepiscopiei Bucureștilor, în volum omagial.

Vor apărea:

- Revista *Biserica Ortodoxă Română*, în volum omagial.
- Un volum omagial cu articole scrise de ierarhi și laici. Acest volum trebuie să fie gata până la Paști și se lucrează în Tipografia Cărților Bisericești. Cu întocmirea lui, Patriarhul Nicodim l-a însărcinat pe ierodiaconul profesor Firmilian Marin. Este foarte curios însă faptul că aceste articole sunt trimise pe rând la tipărit, în manuscris, fără ca să fie menționat numele autorului, care este tăiat din filă. Și pentru ca să se țină evidența lor, manuscrisele sunt numerotate și, după ce vor fi gata tipărite, li se vor adăuga numele autorilor, care până atunci s-a dispus de către Patriarh să nu fie văzute de nimeni în afară de șeful atelierelor. Secretul acesta se păstrează de teamă ca nu cumva cei ce vor vedea sau afla cine și ce a scris să influențeze pe autor, spre a-l determina astfel să-și retragă

articolul, iar volumul omagial să apară restrâns. Primul articol care va apare în volumul omagial este cel al Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului, care mai are un al doilea, însă nesemnat.

Cu toate eforturile pe care le-a făcut Patriarhul Nicodim, Ministerul Finanțelor n-a aprobat trecerea în buget a postului de arhieru vicar al Mitropoliei Bucureștilor pentru arhimandritul Vasile Vasilache. Ministerul Cultelor, intervenind *pro forma* în această problemă, a făcut cunoscut pe de altă parte Ministerului Finanțelor rugămintea lui de a nu da aprobarea cuvenită, ceea ce s-a obținut în scris.

Tentativa Patriarhului Nicodim este odioasă tuturor, ca și favoritul său, arhimandritul Vasile Vasilache.

În cadrul acțiunii sale, pentru a-și crea o atmosferă favorabilă în Guvernul actual, Patriarhul Nicodim intenționează să ofere în curând un banchet în onoarea ministrului Muncii, Lotar Rădăceanu.

Luni, 4 martie 1946

Sâmbătă, 2 martie a. c., în urma demisiei preotului C. Burducea din postul de ministru al Cultelor, interimatul acestui departament a fost încredințat ministrului Artelor, M. Ralea.

Joi, 7 martie 1946

Se dă aproape ca sigură știrea după care Iustin Moiescu, profesor la Universitatea din Suceava (Facultatea de Teologie) va fi numit ministru al Cultelor, în locul preotului C. Burducea, demisionat. I. Moiescu este vicepreședintele regionalei Moldova a Partidului Național Popular (fostă Uniunea Patrioților), șef, prof. Mitiță Constantinescu.

Pr. Alexandru Marinescu, inspector general șef în Ministerul Cultelor, a fost numit director general al Cultelor în același departament, în locul preotului Haralambie Popescu, demisionat de nevoie, o dată cu preotul C. Burducea.

8 martie 1946

Luni, 4 martie, și-au început activitatea de consilieri ministeriali la ministerul Cultelor preoții doctori Liviu Stan și Spiridon Câdea, profesori universitari.

(Universul, an 63, nr. 55, vineri, 8 martie 1946)

Sâmbătă, 9 martie 1946

Patriarhul Nicodim nu și-a despachetat bagajele din lăzile mari, presărate prin Palat, așteptând încă o schimbare de atitudine din partea Guvernului sau un eveniment intern care i-ar favoriza rămânerea mai departe în fruntea Bisericii.

Duminică, 10 martie 1946

În cercurile clericale se afirmă că preotul C. Burducea va avea să răspundă, în curând, în fața justiției de “afacerile” pe care le-a făcut în calitate de ministru al Cultelor și anume: afacerea cu bumbacul colectat din județul Ialomița prin preotul Alexe din București (fost în comuna Rasa, județul Ialomița), care s-a soldat cu un câștig de opt sute de milioane lei și afacerea cu orezul din același județ, care s-a soldat cu un câștig de două sute șaptezeci milioane lei.

Cercurile clericale afirmă că rezolvarea acestei probleme se soldează pentru preotul C. Burducea cu “transferarea” lui ca paroh la “parohia” care se află *vis-à-vis* de Mandravela, adică va ajunge la închisoarea Văcărești.

În după-amiaza zilei de sâmbătă, 9 martie a. c., Mitropolitul Tit Simedrea, fost al Bucovinei, post din care a demisionat după 23 August 1944, a fost primit într-o lungă audiență de Patriarhul Nicodim, care în fond îi este ostil. Audiența a fost în legătură cu intenția acestuia de a reveni asupra demisiei, după care să ceară să i se încredințeze conducerea unei eparhii. De când a demisionat și până în prezent, mitropolitul Tit lucrează la Biblioteca Academiei Române pentru un studiu asupra monahismului din timpurile primare până azi, în legătură cu o eventuală reorganizare a lui.

Se afirmă, în cercurile clericale, că preotul C. Burducea, demisionând din postul de ministru al Cultelor, a luat cu el și dosarul arhimandritului V. Vasilache, relativ la numirea acestuia ca arhieru vicar patriarhal, ca o răzbunare contra Patriarhului Nicodim, care a contribuit ca să nu mai fie trimis ca superior al Bisericii ortodoxe române din Paris.

Se afirmă în cercurile clericale că la departamentul Cultelor se va institui un triumvirat creștin ortodox-mozaic, și anume: dr. N. Lupu, ministru, dr. A. Șafran, șef rabin și șeful cultului mozaic, secretar general, preot dr. Spiru Apostol (fost director general) ca director general.

Știrea este primită cu multă rezervă, atât în ceea ce privește persoana ministrului, cât și a formulei reprezentanților a două culte.

Luni, 11 martie 1946

În cercurile clericale se discută cu viu interes știrea după care departamentele Culte și Arte vor avea un singur ministru, ca în trecut. Clerul nu

este încântat de această soluție, în timp ce funcționarii ministerului au primit-o cu cea mai mare satisfacție.

12 martie 1945

Cercurile clericale manifestă un mare interes față de marea problemă a persoanei viitorului ministru al Cultelor. Până în prezent, se fac următoarele pronosticuri:

1. Dl. Iustin Moiescu, profesor universitar, ministru.
2. Dr. Nicolae Lupu (PȚP), ministru; dr. A. Șafran, secretar general (o ironie, probabil); pr. dr. Spiru Apostol, director general.
3. Dr. Nicolae Lupu, ministru; pr. Spiru Apostol, secretar general.
4. Diacon N. Nicolaescu (fost secretar general), ministru, vine cu sprijinul ministrului Informațiilor, prof. Petre Constantinescu-Iași și a ministrului Cooperăției, Anton Alexandrescu.
5. Protoereu Alexandru Ionescu de la Partidul Național Popular, un mare luptător democrat.

Totuși, se afirmă că lupta ar fi între Iustin Moiescu și dr. Nicolae Lupu.

13 martie 1946

Comitetul Uniunii Preoților Democrați se va întruni în curând pentru ca să procedeze la excluderea din Uniune a preotului C. Burducea, ca unul care n-a arătat interes față de Biserică și cler, pe care chiar le-a neglijat în timpul cât a funcționat ca ministru.

Se precizează că preotul Ion Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, este hotărât să procedeze la “curățirea Dealului Patriarhiei” (Patriarh, consiliu, etc.), cu asentimentul Guvernului.

În rândurile clerului, se manifestă o nemulțumire față de faptul că Ministerul Cultelor “a încăput pe mâna ardelenilor, conduși de Mitropolitul Nicolae Bălan”. Aceștia sunt: preotul I. Vască, secretar general, preotul Liviu Stan și preotul Spiridon Câdea, ambii consilieri ministeriali. Aceștia sunt acuzați de regionalism.

14 martie 1946

Î. P. S. S. Patriarhul Nicodim a primit pe dl. Mihail Ralea, ministru ad-interim la Culte.

(*Universul*, nr. 60, joi, 14 martie 1946)

15 martie 1946

Patriarhul Miron Cristea a făcut Palatul patriarhal și a restaurat Catedrala patriarhiei, înzestrându-le cu multe lucruri de preț. Se pare că prof. I. D. Ștefănescu și-a însușit multe din aceste obiecte de preț din Palat, cât și din Catedrală. Și, pentru ca să acopere această dispariție, l-a sfătuit pe Patriarhul Nicodim să dispună inventarierea lucrurilor aflătoare în Palat și Catedrală. Desigur că ceea ce a luat el n-a fost inventariat, deoarece nu mai era. Pentru grabnica lămurire a acestei probleme se cere:

a) Există sau nu inventarul lucrurilor din Palatul patriarhal, făcut imediat după moartea Patriarhului Miron de pr. C. Moldovan (și alții), pe atunci consilier referent al Secției economice.

b) Dacă există, să se compare cu cel făcut din ordinul Patriarhului de un diacon, funcționar al Patriarhiei (Ștefănescu).

c) Dacă nu există, cine a avut interesul ca el să dispară.

d) Asemenea și cu inventarul Catedralei.

De notat că:

A) Lucrurile fac parte din patrimoniul Statului.

B) În mod precis (se afirmă, cred) au dispărut din inventarul Catedralei vasele sfinte masive, de aur, de pe Sfânta Masă: potir, steluță, linguriță, fiind înlocuite cu altele, de argint aurit.

Măsurile necesare se impun.

Relativ la cauzele demisiei preotului C. Burducea din postul de ministru al Cultelor, se afirmă în cercurile clericale că: 1) Primul ministru, dr. Petru Groza l-a sfătuit să facă aceasta, deoarece ziarul *Dreptatea* al lui Maniu avea gata pentru tipar o serie de articole cu documente compromițătoare la adresa lui. 2) Că, pe lângă aceasta, a contribuit și sfatul prietenilor lui (pr. Marin Ionescu, etc.) de a se retrage, pentru ca să nu semneze ca ministru viitoarea Lege a cultelor, etc.

16 martie 1946

Se confirmă știrea relativ la primirea de către Patriarhul Nicodim a unei scrisori din partea Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, prin intermediul nunțului apostolic Andrea Cassulo din București. În afară de aceasta, Mitropolitul Visarion a mai trimis scrisori în țară și altor persoane, prin intermediul aceluiași diplomat.

Noul președinte al UPD (Uniunea Preoților Democrați) este profesorul Alexandru Ionescu din București și membru în Comitetul executiv al Partidului Național Popular. El n-a fost proclamat ca atare, până în prezent, de Adunarea

generală. Fostul președinte al UPD, preotul C. Burducea, care, oficial, n-a fost desărcinat din această funcțiune, nu voiește să predea arhiva Uniunii, pe care-o are la domiciliul său.

17 martie 1946

Încă în ziua de 12 martie a. c., mi s-a vorbit insistent că Palatul patriarhal din București este un centru de spionaj. Acest centru funcționează din vara anului 1945, având ca inițiator pe profesorul universitar I. D. Ștefănescu, iar ca membrii pe: Patriarhul Nicodim Munteanu, Episcopul Iosif Gafton al Argeșului, arhierul Atanasie Dincă Bârlădeanu, locotenent de Episcop al Episcopiei Râmnicului-Noului Severin, arhimandritul Vasile Vasilache. Scopul creării acestui centru ar fi: culegerea oricărui material informativ, din orice domeniu, referitor la acțiunea Sovietelor în România, pentru a-l pune la dispoziția anglo-americanilor.

Investigațiile se fac prin diferite persoane laice și clericale și prin membrii unei loji francmasonice, al cărei membru este și prof. I. D. Ștefănescu. Materialul informativ se expediază prin nunțiul apostolic la București, monseniorul Andrea Cassulo.

În cadrul realizării scopului de mai sus a oferit Patriarhul Nicodim banchetele din ultimul timp în onoarea ambasadorului sovietic la București (Kaftaradze), a nunțiului apostolic, la care a fost apoi invitat și el, cu participarea profesorului I. D. Ștefănescu. Așa se explică, de asemenea, și dorința “arzătoare” a Patriarhului Nicodim de a viziona în Palatul patriarhal filme sovietice care i s-au pus la dispoziție, pentru scopuri bine precizate, cu toată bunăvoința și curtoazia.

20 martie 1946

Preotul Ion Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, în scurtul timp de când ocupă acest post, s-a arătat a fi influențabil și maleabil în ceea ce privește acțiunea sa publică. Ca atare, pentru ca prin vreuna din acțiunile sale să nu angajeze Guvernul, Emil Bodnăraș, secretarul general al Președinției Consiliului de Miniștri, l-a chemat și i-a dat instrucțiuni în sensul că nu va activa în Ministerul Cultelor fără avizul Partidului Național Popular.

21 martie 1946

Preotul Ioan Huștiu, de la parohia Balta Albă-București, a fost numit consilier de presă la Ministerul Cultelor. Până în prezent, el a fost inspector general în același departament. Noua numire nu face cinste nici Bisericii, nici ministerului. Din cele constatate până în prezent, s-a ajuns la concluzia că este o

adevărată întrecere în a numi în acest minister, în posturi inferioare celui de secretar general, numai clerici incapabili și compromiși.

În cercurile clericale se afirmă că membrii Uniunii Preoților Democrați fac toate diligențele pe lângă persoanele competente ca numirea viitorului ministru la departamentul Cultelor să nu se facă fără avizul Uniunii.

În legătură cu numirea unui nou ministru la departamentul Cultelor, se afirmă că aceasta nu va avea loc decât în cadrul unei remanieri a Guvernului, care ar urma să se producă în curând.

22 martie 1946

Preotul Irimia de la Biserica Icoana din Capitală a fost numit subinspector general în Ministerul Cultelor. Numirea aceasta s-a făcut la dorința preotului Liviu Stan, consilier ministerial în același departament, și asupra căruia preotul Irimia exercită o acțiune nefastă, prin intrigi și minciună. Preotul Irimia a venit de la Huși, bun prieten al lui Liviu Stan. Lingușitor, intrigant.

Se afirmă că dr. Nicolae Lupu a fost numit al doilea vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. În această calitate, el insistă să i se dea pentru o persoană din partidul său departamentul Cultelor.

Preotul Ion Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, este sub influența nefastă a preotului Alexandru Marinescu, director general al Cultelor, din același departament, care întreține în jurul lui o atmosferă de intrigă și pervertire a realității.

23 martie 1946

Se afirmă că preotul C. Burducea este supravegheat de poliție pentru activitatea sa în legătură cu afacerile făcute cu bumbacul și orezul colectate din județul Ialomița.

Cercul insistent știrea după care viitorul ministru al Cultelor va fi profesorul Mihail Dragomirescu, secretarul general al Partidului Național Popular. În fața acestei alternative, preotul Alexandru Ionescu, un alt candidat și președintele preoților din Partidul Național Popular, a afirmat că se retrage.

Pr. Ion Vască, secretar general al Ministerului Cultelor, a fost numit slujitor la Biserica Icoana din Capitală. În cercurile clericale, numirea aceasta este interpretată ca un succes al Patriarhului Nicodim, care i-a făcut numirea în cadrul străduințelor sale de a și-l apropia pe Vască și a-l face inofensiv.

26 martie 1946

În urma invitației făcută de Patriarhul Alexei al Rusiei, Patriarhul Nicodim îi va face acestuia o vizită la Moscova. Data plecării ar fi 15 aprilie a. c. Patriarhul Nicodim va fi însoțit de mai multe persoane, printre care: Episcopul Iosif Gafton al Argeșului, arhiereul Antim Nica, un foarte bun cunoscător al limbii rusești, Gheorghe Petrescu, de la Înalta Curte de Casație, un bun prieten al Patriarhului Nicodim și fiul arhiereului Antim Petrescu, fost la Vâlcea și apoi la Iași (1912-1916), azi decedat. Arhimandritul D. Melchisedec (Melcu), secretarul Patriarhului, nu va face parte din suită, din care cauză este supărat; Patriarhul nu-i acordă o încredere totală. Vor merge, de asemenea, Arsenie și Luca [...] ⁵³, servitorii Palatului. Până la graniță, călătoria se va face cu vagonul-salon care a aparținut Patriarhului Miron Cristea, iar de acolo, cu mijloacele puse la dispoziție de Guvernul sovietic. Întrucât Patriarhul Nicodim va fi fixat data plecării la 15 aprilie a. c., însemnează că sărbătorile Paștilor le va petrece în URSS. Prof. I. D. Ștefănescu, consilierul intim al Patriarhului Nicodim (cu care mănâncă întotdeauna la masă) a refuzat să-l însoțească pe acesta la Moscova. În privința reprezentanților presei, se crede că aceștia vor fi desemnați de Ministerul Informațiilor. Totuși, Grigore Spiru, “șeful Serviciului de presă al Patriarhiei”, ar dori să meargă neapărat la Moscova. Exprimându-și această dorință, a afirmat că, dacă merge numai el ca reprezentant al presei, la înapoiere nu va da nici un reportaj sau material Ministerului Informațiilor, ci va vinde ziarelor reportaje cu cel puțin cinci sute mii lei fiecare. De altfel, a și primit oferte de sute de mii de lei de la diferite agenții de publicitate.

Pe de altă parte, Episcopia ortodoxă română din America a trimis Patriarhului Nicodim o scrisoare prin care-l invită să participe în ziua de 30 mai a. c. la punerea pietrei fundamentale a unei mănăstiri românești, care se va clădi pe vatra românească din Grass-Lake, Michigan. “Participarea Î. P. S. Voastre - se arată în adresă - în persoană, la desfășurarea acestui eveniment, va dubla însemnătatea zilei, iar pe lângă aceasta, veți avea ocazia să vă vedeți fiii sufletești din America, care vor fi cu mic cu mare să vă întâmpine, ca pe adevăratul lor părinte sufletesc, deoarece sunteți totodată și mitropolitul nostru.” Patriarhul Nicodim a acceptat această invitație cu o deosebită plăcere, însă după călătoria la Moscova, dacă o va face și pe aceasta, nu va mai pleca în America. El va trimite în schimb pe Episcopul Iosif Gafton al Argeșului, prof. I. D. Ștefănescu și se crede că va pleca și preotul Florian Gâldan de la Biserica Domnița Bălașa, ca unul care cunoaște limba engleză, întrucât și-a făcut studiile universitare dincolo de Ocean. Ei vor călători cu avionul, prima escală urmând s-o facă la Londra.

⁵³ Indescifrabil în manuscris (n. e.)

II. Superiorul așezămintelor Bisericii Ortodoxe Române din Ierusalim l-a invitat și el pe Patriarhul Nicodim să participe la solemnitatea tânosirii a două biserici românești din localitate, biserici clădite de Patriarhul Miron Cristea, pe terenuri cumpărate tot de el. Patriarhul Nicodim a acceptat, de asemenea, invitația aceasta.

Concluzii:

Sunt semnificative anumite atitudini:

1. Refuzul profesorului I. D. Ștefănescu de a merge la Moscova și diligențele făcute pentru a pleca în America.

2. Concomitența celor două invitații, în America și la Ierusalim, care se produc în același timp cu cea de la Moscova.

3. Patriarhul Nicodim - se precizează din cercurile patriarhale - merge la Moscova numai spre a putea obține viza pentru delegația pe care o va trimite în America.

4. Trimiterea delegației române în America în persoana Episcopului Iosif Gafton și a profesorului I. D. Ștefănescu este semnificativă, căci ea are legătură cu centrul de informații din Palatul patriarhal. Oricum, Patriarhul Nicodim subordonează toate acțiunile sale în legătură cu plecarea la Moscova numai marelui interes ce-l poartă plecării delegației Gafton-Ștefănescu în America.

Joi, 28 martie 1946

Gheorghe Petrescu de la Înalta Curte de Casație (fiul fostului arhiereu vicar al Mitropoliei Moldovei, Antim Petrescu) este acela care face legătura între Patriarhul Nicodim (al cărui prieten și sfătuitor este) și între ambasadorul sovietic la București, Kaftaradze.

Cauza reală a demisiei forțate a preotului C. Burducea, fost ministru al Cultelor, este următoarea:

Diaconul N. Nicolaescu, pe când era secretar general la departamentul Cultelor, și-a format un dosar de acte compromițătoare relativ la preotul C. Burducea, ministrul său. Majoritatea actelor erau de natură financiară. După ce a fost demis de ministrul Burducea, diaconul Nicolaescu i-a devenit un dușman neînfricat.

În februarie a. c., diaconul Nicolaescu i-a adus la cunoștință secretarului general al Președinției Consiliului de Miniștri, Emil Bodnăraș, că preotul C. Burducea nu mai poate rămâne ministru din cauza faptelor compromițătoare pe care le-a săvârșit. Profesorul Constantinescu-Iași, ministrul Propagandei, Ana Pauker și Vasile Luca de la Partidul Comunist au luat atitudine față de această afirmație gravă la adresa preotului C. Burducea, pe care l-au apărat.

Nevoit să-și susțină aserțiunea, cu acte, diaconul Nicolaescu a prezentat dosarul pe care-l avea. Imediat după cercetarea actelor și în urma convingerii pe care Emil Bodnăraș și-a făcut-o, preotul C. Burducea a fost demis din postul de ministru al Cultelor.

29 martie 1946

Toate actele secrete pe care le are Patriarhul Nicodim, și le ține încuiate într-o casetă, în dormitor, iar cheia o poartă la el. Dormitorul este, de asemenea, încuiat.

Sâmbătă, 30 martie 1946

Arhiepiscopul Justinian Marina Vasluiuanul, al doilea vicar al Mitropoliei Moldovei, a rămas, de câțeva vreme, în umbră, în ceea ce privește activitatea lui politică.

Aceasta se datorește atitudinii lui politice în cadrul Partidului Național Țărănesc, fracțiunea ministrului Anton Alexandrescu, căruia i-a spus că el a înțeles că, dacă acest partid are legături cu comuniștii, s-au avut în vedere interesele Bisericii și ale țării, scop care nu s-a realizat. Din cauza aceasta, arhiepiscopul J. Marina are o atitudine de expectativă.

De la demiterea preotului C. Burducea până în prezent, postul de ministru al Cultelor a fost oferit următorilor:

1. Diaconul N. Nicolaescu, fost secretar general în același departament.
2. Preotului Haralambie Roventă, profesor [la] Facultatea de Teologie din București.
3. Preotului Petre Vintilescu, idem.

Toți trei au refuzat, ultimul din motive de oportunism și lașitate.

Diaconul N. Nicolaescu, asistent universitar [la] Facultatea de Teologie din București, fost secretar general al ministerului Cultelor, este înscris în Partidul Comunist, secția Râmnicu-Vâlcea și membru în Comitetul Central al acestui partid. În această calitate, el este omul de încredere al lui Emil Bodnăraș, secretarul general al Președinției Consiliului de Miniștri.

El a afirmat că este comunist convins și va merge până la capăt, cu orice risc, în lupta pe care o duce.

Intendentul Palatului patriarhal este călugărul Damian, ucenicul Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei. El cunoaște multe din tainele Palatului. El a afirmat că lăzile cu zahăr din Palatul patriarhal se află în subsol într-o încăpere, alături de bucătărie, unde au fost văzute de o persoană din afară.

Se crede că unul din membrii delegației Patriarhiei române, care va pleca în America, în cadrul unei misiuni religioase, va fi și preotul Florian Gâldan de la Biserica Domnița Bălașa din Capitală. Motivul este acela că preotul Gâldan cunoaște perfect limba engleză, întrucât și-a făcut studiile universitare în America și ca atare poate îndeplini foarte bine rolul de interpret. De altfel, acest rol l-a mai avut pe lângă Patriarhul Miron Cristea, cu prilejul vizitei acestuia la Londra, când preotul Gâldan s-a arătat a nu fi un rău diplomat, cu excepția însă că puternica doză de viclenie și iezuitism cu care este dotat nu a putut-o camufla îndeajuns.

Dacă preotul Florian Gâldan va fi trimis în America, îl va deservi pe Patriarhul Nicodim, deoarece:

a) Îi este potrivnic, din principiu.

b) Este în legătură cu anglo-americanii (una din dovezile publice: frecvența, la biserica lui, a unor americani), fapt de care va încerca să profite numai pentru sine.

Arhimandritul dr. Vasile Vasilache - loțiitorul de stareț al Mănăstirii Antim din București și pentru care Patriarhul Nicodim face absolut toate diligențele spre a obține din partea forurilor competente politice numirea lui ca arhieru vicar patriarhal - preocupă Ministerul Cultelor.

Preotul I. Vască, secretarul general al acestui departament, împreună cu preotul Alexandru Marinescu, director general al Cultelor, se interesează asiduu de trecutul arhimandritului, în domeniul politic (cărțile sale) și moral (homosexual).

Preotul Alexandru Ionescu din București a fost însărcinat cu procurarea lucrărilor arhimandritului, spre a se face referatul respectiv. Discreția însă nu este păstrată și Patriarhul Nicodim va fi informat.

Azi preotul Tilea, inspector în Ministerul Cultelor, l-a rugat, telefonic, pe diaconul Tuță de la Tipografia Cărților Bisericești, să vină până la minister. Acesta a insistat să i se comunice motivul, pentru ca, în cele din urmă, invocându-se un altul decât cel real, să meargă. Acolo a fost condus la preotul Alexandru Marinescu, director general, care i-a spus că este nevoie ca Tuță să-i dea ajutor pentru găsirea mijloacelor de luptă contra arhimandritului Vasile Vasilache. Între timp, venind și preotul I. Vască, (totul a fost aranjat) acesta i-a spus același lucru, întrebându-l în același timp (pe Tuță) dacă poate da o declarație relativ la tentativa de homosexualitate a lui Vasilache asupra lui, căci cunoaște aceasta din scrisorile pe care i le-a trimis în acest sens (Fotocopiile unora din scrisori erau la Președinția Consiliului de Miniștri, de unde le cunoștea). Diaconul Tuță i-a răspuns că nu poate da nici o declarație, deoarece ea va ajunge în mâinile Patriarhului și-și va periclita astfel situația de cleric. Apoi au

stabilit ca diaconul Tuță să-i facă preotului Vască o vizită la minister, chiar în după-amiaza zilei, la orele 17.

Venind la Tipografia Cărților Bisericești arhiepiscopul Emilian Antal al Bucovinei, spre a-și tipări pastorală de Paști, diaconul Tuță i-a istorisit cazul cu preotul I. Vască, exprimându-și teama că, dacă va da declarația cerută, Patriarhul Nicodim va afla și îl va demite din postul de diacon la Catedrala mitropolitană și de la Tipografie (corector).

Arhiepiscopul Antal i-a spus că i-a vorbit preotului Vască despre Vasilache și “are încuviințare de sus” (Emil Bodnăraș) să activeze în acest sens, dar este bine ca declarația să nu o dea, căci ea va fi prezentată lui Emil Bodnăraș de el (arhiepiscopul Antal) și în Sinod, dacă va fi nevoie. “De altfel, a adăugat Antal, preotul I. Vască nu poate face nici o mișcare, căci sare imediat de acolo. Eu l-am numit secretar general la Culte, prin Guvern, ca să nu-l mai am consilier la Suceava.”

31 martie 1946

Din cercurile patriarhale bine informate se afirmă că plecarea Patriarhului Nicodim la Moscova este numai un joc diplomatic al acestuia, spre a putea obține viza de plecare în America a Episcopului Iosif Gafton și a profesorului I. D. Ștefănescu. Patriarhul Nicodim nu se gândește câtuși de puțin să plece la Moscova. De altfel, nici nu există vreo invitație a Patriarhului Alexei în acest sens. Totuși, pentru a întreține o atmosferă falsă, Patriarhul Nicodim i-a dat dispoziții lui Grigore Spiru, șeful Serviciului de presă patriarhal, să scrie zilnic “câte ceva” în presa din Capitală asupra activității sale și despre plecarea lui în străinătate.

Se afirmă că, pentru a cunoaște amănunte asupra centrului de spionaj din Palatul patriarhal, Ana Pauker a încercat să aibă relații sexuale cu Episcopul Iosif Gafton al Argeșului, ca unul care activează în acest centru. El însă nu a fost tentat (deoarece se știe că este homosexual).

Diaconul dr. N. Nicolaescu este acela care are cunoștință despre existența unui centru de spionaj în Palatul patriarhal.

Dimineața, am predicat la Biserica Sf. Mina-Vergu despre vindecarea orbului din naștere. La orele 11.45 i-am telefonat arhiepiscopului Emilian Antal (str. Robert de Flers, 2) ca să mă primească în audiență. M-a primit imediat, adică de la ora 12-12.25.

I-am expus cazul de [la] Sf. Mina-Vergu, unde Patriarhul Nicodim a numit cântăreț un călugăr, fără concurs, în locul altui călugăr, mutat disciplinar.

Mi-a răspuns că preotul (Ion Popescu) trebuie să facă o întâmpinare și [să] i-o dau lui, să acționeze la minister.

I-am mai expus și atitudinea preotului I. Vască, secretar general la Culte, față de mine, care într-un consiliu de numiri a afirmat că nu pot fi numit în minister deoarece am fost secretarul Patriarhului Miron Cristea și ca atare actualul Patriarh Nicodim i-a dat referințe rele despre mine, și că am fost funcționar la Președinția Consiliului de Miniștri.

Am discutat apoi cazul Vasile Vasilache, arhiereu în devenire din dorința mult arzătoare a Patriarhului Nicodim.

Mi-a spus că preotul I. Vască, secretar general al Ministerului Cultelor, s-a prezentat secretarului general al Președinției Consiliului de Miniștri, Emil Bodnăraș, pentru a-i expune cazul V. Vasilache, care urma să fie ales arhiereu. Emil Bodnăraș l-a întrebat dacă-l cunoaște. Preotul I. Vască a răspuns că nu, dar Patriarhul Nicodim insistă. Atunci, Emil Bodnăraș i-a arătat fișa lui V. Vasilache, atrăgându-i atențiunea să fie vigilent și să nu se angajeze.

Apoi i-a dat fișa s-o prezinte Patriarhului. El l-a trimis însă pe preotul Alexandru Marinescu, director general la Culte, care s-a prezentat într-o zi în audiență la Patriarhul Nicodim și i-a citit fișa, în care era scris că Vasile Vasilache este metresa lui. Patriarhul a fost profund impresionat și spunea că nu-i adevărat. (De atunci nu mai are odihnă)

Emilian Antal ține ca V. Vasilache să nu fie arhiereu; iar dacă Sinodul se va întruni pentru alegerea lui; la insistența Patriarhului, i se va arăta fiecărui sinodal cine este V. Vasilache și dacă-l vor alege și după aceea, “să-i puie capac Bisericii.” Lui I. Vască, secretarul i-a atras atențiunea că, dacă se compromite semnând ceva pentru V. Vasilache, “nu mai dau prin minister” (dependența lui I. Vască de arhiereul Emilian Antal).

Antal mi-a comunicat că un exemplar din inventarul Palatului patriarhal este în posesia lui (aceasta în legătură cu faptul că Patriarhul Nicodim a alcătuit un nou inventar).

Că, în 1941, sub președinția lui, urmând [...] ⁵⁴ Patriarhul Nicodim a întocmit o lege specială în urma căreia Episcopul Iosif Gafton (de azi) și arhiereul Atanasie Dincă au fost numiți, și numai după aceea aleși de Sfântul Sinod. Deci, ambele numiri erau acte pur politice.

Patriarhul Nicodim, voind să-l vadă cu orice chip episcop pe I. Gafton, l-a recomandat călduros lui Ar[mand] Căl[inescu] pentru Scaunul vacant de la Argeș, primul ministru fiind argeșean.

⁵⁴ Cuvânt indescifrabil în original (n. e.)

Luni, 2 aprilie 1946

Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Craiovei, face toate diligențele, pretutindeni unde este posibil, pe lângă persoanele capabile să-l poată sprijini, pentru a realiza reînființarea Mitropoliei Olteniei. Partidelor istorice nu li s-a adresat.

În cazul reînființării Mitropoliei Olteniei, el nu va cere desființarea Episcopiei Râmnicului-Noul Severin, a cărei existență o crede necesară, contrariu opoziției lui din trecut.

Mitropolitul Nifon este încredințat că Mitropolia Olteniei se va reînființa, însă în nici un caz în timpul ministeriatului C. Burducea, când era imposibil. Acum, însă, poate ...

Preotul Emilian Vasilovschi, care până la data de 23 August 1944 a funcționat ca preot paroh al Bisericii ortodoxe române din Berlin, a fost suspendat din acest post de către Patriarhul Nicodim, deoarece a lucrat împotriva intereselor țării. Azi, preotul Alexandru Marinescu, director general la Culte, i-a dictat, la minister, în cabinetul său, preotului Pistol (de la Biserica Icoanei) o adresă din partea ministerului către circumscripția în care se află Biserica Icoanei, invitând-o să procedeze la evacuarea familiei preotului Emilian Vasilovschi din casa parohială (unde ocupă 7 camere), întrucât “preotul acesta a ocupat două funcțiuni și a lucrat la Berlin împotriva Uniunii Sovietice și a intereselor țării.”

Preotul Pistol a scris și s-a dus s-o dea unei dactilografe din minister.

Patriarhul Nicodim l-a invitat pe Mihail Ralea, ministrul Artelor și *ad-interim* la Culte, să-i facă o vizită. Bănuind că invitația este în legătură cu cazul V. Vasilache, pentru a evita o discuție mai lungă și mai discretă, ministrul Mihail Ralea va merge însoțit de preotul I. Vască, secretarul general al ministerului Cultelor. Cu acest prilej, M. Ralea îi va atrage atențiunea Patriarhului Nicodim asupra zădărniciilor demersurilor pe care acesta le face în cazul V. Vasilache.

În cercurile clericale circulă știrea, insistent, după care viitorul patriarh va fi arhiepiscopul Emilian Antal, locțiitorul de Mitropolit al Bucovinei. Venirea arhiepiscopului Antal în fruntea Bisericii s-ar produce nu după mult timp. Trebuie subliniat faptul că Patriarhul Nicodim are o ură neîmpăcată față de Antal, numai fiindcă este nepot al Patriarhului Miron, deci adept al unei concepții în problemele bisericești, etc.

Marți, 3 aprilie 1946

Duminică, 8 aprilie a. c., va avea loc la Biserica Icoana instalarea preotului I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, la acea parohie.

Patriarhul Nicodim va fi reprezentat prin Episcopul Antim Nica și preotul Marius Constantinescu, iar Ministerul Cultelor prin preotul Alexandru Marinescu, director general [la] Culte. Se vor rosti cuvântări, după slujba oficiată, de un sobor de preoți și diaconi, în frunte cu Episcopul Antim Nica.

Grigore Spiru, șeful Serviciului de presă al Patriarhiei, a afirmat că “voi fi sacrificat”, aceasta în legătură cu notele pe care le-a publicat și le va publica în presă din ordinul Patriarhului Nicodim, relativ la călătoria acestuia la Moscova, și iată de ce:

a) Călătoria aceasta este o născocire a Patriarhului Nicodim, pentru scopuri bine definite: plecarea unei delegații (Gafton-Ștefănescu) în America, prin intermediul aparentei prietenii pe care o arată Moscovei.

b) Patriarhul Nicodim, răspândind pretutindeni această știre prin intermediul presei, a provocat prezentarea câtorva cereri din partea unor clerici, care-i solicită sprijinul pe lângă mareșalul Stalin, pe care urma să-l vadă în călătoria de la Moscova, pentru eliberarea ex-mareșalului Ion Antonescu, precum și permisiunea de a se înapoia în țară și absolvirea de orice vini trecute a românilor de peste hotare.

Patriarhul se află într-o situație delicată, deoarece nu știe ce răspuns să le dea preoților. În fața acestei dileme, pe care singur și-a creat-o, Patriarhul Nicodim intenționează să facă răspunzător pe Grigore Spiru, ca unul care “a răspândit știri false”, spre a scăpa de impas și astfel îl va sacrifica, adică îl va demite.

Patriarhul Nicodim face toate diligențele, prin profesorul I. D. Ștefănescu, pe lângă Regele Mihai I, spre a obține reabilitarea Mitropolitului Tit Simedrea, fost al Bucovinei.

Regele ar fi răspuns că nu se poate ocupa cu acest caz.

Elevul Trușcă (în vârstă, major) din clasa a II-a a Seminarului Central din București, călugăr și omul de încredere al Patriarhului Nicodim, este comisar-ajutor în Prefectura Poliției Capitalei și “atașat” pe lângă persoana șefului Bisericii. În modul acesta, Patriarhul nu are oameni străini pe lângă el, spre a nu-l spiona.

Trușcă este numit diacon la Câmpulung Muscel, unde nu funcționează, dar primește totuși salariul.

Patriarhul Nicodim a primit într-adevăr o scrisoare de la Roma, din partea Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, în care acesta-l roagă să intervină pe lângă forurile competente pentru a-i permite să vină în țară, spre a fi rejudecat la Tribunalul Poporului. Scrisoarea a fost văzută de o terță persoană.

Arsenie Dumitru, servitorul Patriarhului Nicodim, va intra în curând în monahism, și iată din ce cauză:

Cu câteva zile în urmă, Patriarhul Nicodim și-a făcut testamentul, prin care lăsa toată averea lui personală, aflătoare în Palatul patriarhal și la Mănăstirea Neamț, “ucenicului meu iubit”, Arsenie Dumitru.

După ce și-a făcut testamentul, Patriarhul Nicodim a oferit o masă copioasă, la care au participat oamenii săi de casă, intimii, și anume: prof. I. D. Ștefănescu cu doamna, arhimandritul Melchisedec Dumitru, secretarul său, arhimandritul Vasile Vasilache, Arsenie Dumitru. Când toți invitații se aflau la masă, în frunte cu Patriarhul, acesta a întrebat unde este Arsenie. I s-a răspuns că este indispus puțin, dar că va veni mai târziu. Patriarhul a insistat să vină Arsenie imediat. După o oarecare așteptare, apare Arsenie, având oarecum aerul unei tristeți pe față. Patriarhul i se adresează imediat, zicând:

“V-ați lăsat așteptat, Înalt Prea Sfințite Patriarh!”

Cei prezenți s-au privit reciproc. Atunci, Patriarhul a adăugat: “Da, da, Înalt Prea Sfințite Patriarh, căci acum ești patriarh, că ți-am lăsat averea mea, iaca, dar numai dacă te faci călugăr; altfel ... de ...”

Iată extravagante patriarhale intolerabile!

Arsenie Dumitru, ca și Trușcă, a fost numit agent în Prefectura Poliției Capitalei încă din timpul lui Armand Călinescu, la dorința Patriarhului Nicodim și “atașat” pe lângă persoana acestuia. Mai târziu, a fost pus în cadrul disponibil, apoi reintegrat. Azi este comisar-ajutor în Prefectura Poliției Capitalei, având și legitimație, care a fost văzută, cu viza la zi.

Scaunul de episcop al Episcopiei ortodoxe române din America este foarte disputat în ultima vreme.

Titularul acestei eparhii, Episcopul Policarp Morușca, se află în țară, ca locotenent de Episcop al Maramureșului, încă înainte de a începe actualul război, din cauza căruia nu s-a putut înapoia peste Ocean. De la încetarea ostilităților până în prezent, el a făcut toate demersurile, spre a se putea înapoia la postul său. Nu are însă sprijinul Patriarhului Nicodim.

Pe de altă parte, Episcopul Antim Nica, actualul director al Internatului studenților teologi din București, face toate demersurile, pe lângă forurile competente civile, în numele Patriarhului Nicodim, deci cu asentimentul și sprijinul acestuia, pentru a putea pleca în America. În acest scop, el a fost azi în audiență la Vasile Stoica, secretarul general al Ministerului Afacerilor Străine, însoțit fiind de preotul Nicolae Ciudin, un coleg al lui de facultate și spiritual la Internatul Teologic.

Nu este exclus ca mirajul noului continent, cu dolarii și divertismentele lui, să nu deștepte și dorința altor episcopi, ca de exemplu Iosif Gafton al Argeșului.

Joi, 4 aprilie 1946

Regele Mihai I a acceptat președinția de onoare în Comitetul pentru reclădirea vetrei Mănăstirii Căldărușani, distrusă anul acesta de un incendiu.

Călugărul Stelian Ciobotaru, fost secretar al Patriarhului Nicodim, înaintea celui de acum (arhimandritul D. Melchisedec) a ieșit din monahism, s-a căsătorit, are copii și este în anul cinci la Medicină.

Patriarhul Nicodim l-a numit zilele acestea cântăreț la Biserica Sf. Mina-Vergu din Capitală. Preotul Ion Popescu de la această parohie, obiectând că numirea s-a făcut fără respectarea formelor legale, Patriarhul Nicodim l-a suspendat din funcțiune. Preotul nedreptățit vrea să se adreseze Președinției Consiliului de Miniștri.

În fond, protoereul l-a suspendat, la sfatul arhimandritului D. Melchisedec, fără știrea Patriarhului.

Patriarhul Nicodim proiectează organizarea unei mari procesiuni religioase, în Capitală, cu moaștele Sfântului Dumitru Basarabov, pentru ploaie.

Vineri, 5 aprilie 1946

Primul ministru Petru Groza a dat dispoziție preotului I. Vască, secretar general al Ministerului Cultelor, să nu mai permită, sub nici un motiv, intrarea în minister a diaconului Suseanu, fost șef de cabinet al preotului C. Burducea.

I. Vască este responsabil de executare.

Se știe că Patriarhul Nicodim a primit o scrisoare din partea preotului ortodox român din Ierusalim, prin care este invitat să facă o călătorie la Locurile Sfinte spre a târnosi două biserici. Desigur că opinia publică a crezut că invitația s-a făcut de la Ierusalim. În realitate, clericul care a făcut invitația, arhimandritul Ursache Victorin, a scris-o la București, la ordinul Patriarhului Nicodim. Din Ierusalim n-o putea trimite, deoarece până în prezent nu s-a prezentat la post, întrucât nu poate obține pașaportul.

Patriarhul pășește deci dintr-o mistificare într-alta (cazul înscenării cu plecarea la Moscova).

Jurnalul de dimineață, VIII/408, vineri:

M. S. Regina Mamă a vizitat Mănăstirea Antim.

M. S. Regina Mamă Elena, însoțită de doamna de onoare Catargi, a vizitat în ziua de 2 Aprilie a. c., Sf. Mănăstire Antim din București.

P. C. dr. arhimandrit Vasile Vasilache a dat lămuriri cu privire la restaurarea ce se face acestui locaș.

M. S. Regina Mamă a vizitat biserica, paraclisul și celelalte așezăminte ale Mănăstirii, interesându-se îndeaproape de mersul lucrărilor pentru reconstrucția Mănăstirii.

Vizita este în legătură cu invitația ce s-a făcut Regelui Mihai I de a fi ctitor al mănăstirii, care se renovează în prezent; și cu puțină reclamă arhimandritului V. Vasilache.

Sâmbătă, 6 aprilie 1946

În presă a apărut pastorala Patriarhului Nicodim relativ la muncile agricole. Mai târziu va apare și-n broșură, pentru a putea fi astfel difuzată. În realitate, pastorala a fost scrisă de preotul Ștefan Vasile, consilier la Consiliul Central Bisericesc, iar Patriarhul Nicodim a văzut-o numai, fără ca să-i adauge cel puțin o virgulă.

Și pentru ca să nu vadă mulți că manuscrisul nu este al Patriarhului, autorul pastorei, preotul Ștefan Vasile, a stat o zi în Tipografia Cărților Bisericești până s-a cules textul, după care și-a luat manuscrisul și a plecat. Acest fapt constituie o nouă dovadă că Patriarhul Nicodim nu mai activează, cu toate osanalele ieftine care i se aduc de cei interesați.

Vineri, 5 aprilie a. c., Patriarhul Nicodim a avut la dejun ca invitat pe ministrul Justiției, Lucrețiu Pătrășcanu. Invitația s-a făcut cu scopul de a-l pune pe ministru în curent cu acțiunea care se duce împotriva arhimandritului V. Vasilache și implicit împotriva șefului Bisericii. Patriarhul l-a rugat pe ministru să se ocupe personal de această problemă, ceea ce i s-a fâgăduit. Acțiunea Patriarhului a fost provocată de faptul că i s-a prezentat fișa arhimandritului V. Vasilache de către preotul Alexandru Marinescu, director general al Cultelor. Fișa i-a fost dată de Siguranță (Emil Bodnăraș, tov. I. Vască). Patriarhul a răspuns: “Ei, să mă aresteze și pe mine, că și eu sunt pederast.” El voiește să-i descopere, prin justiție, pe clericii care eventual au dat informațiile necesare.

Duminică, 7 aprilie 1946

Se afirmă că, de Paști, va apare ziarul *Lumina*, ca organ al UPD. Sub ministeriatul preotului C. Burducea, acest ziar a apărut câtva timp sub conducerea preotului Vasile Ionescu, însă din cauza unui conflict dintre director și ministru, acesta din urmă a suspendat revista.

Ministrul M. Ralea a dat un ajutor de două milioane pentru apariția revistei, pe care-o vom vedea la “Paștele cailor”.

În anturajul Patriarhului, se afirmă că acesta va fi sărbătorit de cler, cu prilejul vârstei de 80 de ani (anul trecut) înainte de Paști, în Săptămâna patimilor. Solemnitatea va avea loc într-un cadru deosebit. Dacă va avea loc!

Azi, duminică, 7 aprilie a. c., arhimandritul Gherasie Crețu, omul de încredere al Patriarhului și mare ecleziarh al Catedralei metropolitane, a afirmat: “Patriarhul Nicodim are demisia în buzunar.”

Luni, 8 aprilie 1946

Patriarhul Nicodim va pleca prima sau a doua zi de Paști la Mănăstirea Neamț, “unde vrea să-și petreacă toată primăvara”, a subliniat o persoană din jurul lui. Întrebată când se va înapoia Patriarhul, persoana a adăugat: “Când a vrea Al de Sus; dac-a mai vrea.”

Se pare că perversitatea stăpânește Dealul, atât în faptă, cât și în cuvânt.

Azi dimineață, ministrul Mihail Ralea, *ad-interim* la Culte, a fost în audiență la Patriarhul Nicodim, singur, nu însoțit de preotul I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, după cum intenționa zilele trecute.

Cu acest prilej, a înaintat Patriarhului o adresă oficială, în care i se atrăgea atențiunea să nu mai reactualizeze cazul V. Vasilache.

Joi, 11 aprilie, 1946

Preotul Alexandru Marinescu, director general al Ministerului Cultelor, a fost transferat la Biserica Dichiu, una din cele mai de seamă ale Capitalei. Într-un timp foarte scurt, preotul Al. Marinescu a fost transferat de trei ori: de la Buzău, la parohia Andronache, București; de la Andronache la Biserica Floreasca (din Calea Dorobanți); de la Floreasca la Biserica Dichiu.

Faptul acesta a produs consternare și indignare în rândurile clerului, deoarece transferările s-au făcut după criteriul pur politic, iar nu legale, iar pe lângă aceasta, preotul A. Marinescu nu merita, fiind bine cunoscut ca om nesperios.

Vineri, 12 aprilie 1946

În urma venirii în fruntea Ministerului Cultelor a preotului I. Vască, în calitate de secretar general, se observă o reală ameliorare a stării de spirit în rândurile funcționarilor respectivi; se lucrează mai cu plăcere, se respiră mai liber, se comunică mai ușor cu șeful departamentului, în care există o încredere și care este respectat. “Intrigile poești” n-au dispărut și nici că vor dispărea.

În după-amiaza zilei de joi, 11 aprilie a. c., a avut loc ședința UPD de sub președinția preotului I. Vască, secretar general [la] Culte, în prezența miniștrilor M. Ralea (*ad-interim* [la] Culte) și Constantinescu-Iași (Informațiuni). Un foarte mare succes moral a avut noul vicepreședinte, preotul Zaharia Mântulescu, fost director general [la] Culte, care era pe punctul de a fi ales președinte, prin voturi libere, nu secrete, deoarece se bucură de un mare prestigiu în rândurile clerului.

În cercurile clericale ale UPD se afirmă că sub ministeriatul [lui] M. Ralea se va putea activa intens datorită capacității ministrului și încrederii ce i se acordă. Și încrederea aceasta este atât de mare, încât un UPD-ist de frunte (pr. Mântulescu) a afirmat: “Dacă nici cu Ralea nu vom putea lucra, atunci nu vom mai putea lucra cu nimeni, niciodată.” Realitatea însă este următoarea: la UPD sunt câțiva mari profitori, care nu urmăresc decât interese personale (preotul Alex. Marinescu, director general [la] Culte, pr. I. Huștiu, inspector general și detașat consilier de presă tot în minister). Clerul nu este alături de UPD, iar toți - UPD-iști și cler-iști [sic!] - își fac publică politica lor, *sui generis*, adaptarea la mediu, în aparență, profit fără pierdere, prevedere în acțiuni, prin proiectarea concluziilor în lumina judecății potentatului de mâine. Cine crede altfel despre politica lor clădește castel medieval pe fundament de nisip.

Se dă ca precisă știrea după care preotul Zaharia Mântulescu va reveni, după Paști, în postul de director general al Cultelor, din care a fost demis de fostul ministru, preotul C. Burducea. Pr. Z. Mântulescu se bucură de încrederea ministrului M. Ralea, *ad-interim* la departamentul Cultelor.

Alimentele obținute de Patriarh de la autorități pentru copiii orfani din mănăstirile Cernica și Țigănești, în afară că servesc, în prima urgență, celarul Palatului patriarhal, nu sunt depozitate la mănăstirile respective, ci la Patriarhie, lângă fabrica de lumânări. Acolo sunt încăperi ticsite cu felurite alimente și “bunătați”. Șeful depozitului este arhimandritul Ilarion Bălăiță, economul Patriarhiei, supranumit de însuși Patriarhul Nicodim “Lăbăiță”, fiindcă fură în stil mare și “oficial”. Depozitul este la dispoziția acestuia, care unei bune părți din alimente îi dă o altă destinație decât aceea legală, adică întreținerea micuților orfani, care vor dispăre [sic!] de inaniție.

Față de insuccesul de până acum pe care l-a avut în rezolvarea problemei arhieriei lui V. Vasilache, Patriarhul Nicodim a hotărât să renunțe la aceasta în viitor; totuși el și-a fixat un alt obiectiv: trimiterea lui Vasilache la Paris, ca superior al Bisericii române.

Traian Popescu, cumnatul fostului ministru C. Burducea, mi-a comunicat azi în tramvai că va pleca la Paris ca dirijor al corului Bisericii române, împreună cu fiul preotului Burducea, acesta în calitate de cântăreț la aceeași biserică. Ceva mai mult: Patriarhul Nicodim le dă tot sprijinul. Întrebat de Ministerul Cultelor care este situația celor de mai sus, deoarece fiind numiți de mai multă vreme, nu

s-au prezentat la posturi, el le-a răspuns printr-o adresă, făcându-se apărătorul din oficiu al celor acuzați. Traian Popescu a fost numit dirijor pentru o perioadă de zece ani.

Sâmbătă, 13 aprilie 1946

În urma renunțării Patriarhului Nicodim de a mai insista pentru numirea ca arhiepiscop-vicar patriarhal a arhimandritului V. Vasilache, apar noi candidați pentru acest post, și anume:

1. Pr. Petre [sic!] Șerpe, consilier referent al Secției culturale a Arhiepiscopiei Bucureștilor; văduv prin decesul soției [sic!]. El este sprijinit pe lângă Patriarh de Episcopul Iosif Gafton al Argeșului, al cărui bun prieten este.

2. Arhimandritul Benedict Ghiuș, asistent universitar la Facultatea de Teologie din București, ales Episcop la Bălți, a renunțat.

3. Arhimandritul Filaret Jocu de la Catedrala patriarhală, care, ales fiind Episcop al Argeșului, a fost invalidat de Sinod din motive politice - "popești" (Mihail (Ică) Antonescu - Patriarhul Nicodim).

Duminică, 14 aprilie 1946

Un nou candidat la postul de arhiepiscop vicar patriarhal este și arhimandritul Bușcu Partenie, starețul Mănăstirii Cernica și unul din ucenicii Patriarhului Nicodim. El este sprijinit de arhiepiscopul Atanasie Dincă. Cât despre arhimandritul Benedict Ghiuș, el are tot sprijinul profesorului I. D. Ștefănescu și arhimandritului D. Melchisedec, cerberii Palatului celui patriarhicesc.

Luni, 15 aprilie 1946

Ieri, duminică, Patriarhul Nicodim s-a exprimat la dejun că a renunțat la hotărârea sa de a nu mai lupta pentru ridicarea la treapta arhieriei a arhimandritului V. Vasilache, adăugând răspicat că, dacă nu i se va satisface dorința, demisionează imediat. De câte ori n-a spus că demisionează!

În cercurile clericale se discută cu viu interes situația din trecut a membrilor noului comitet al UPD (Uniunea Preoților Democrați), subliniindu-se că majoritatea acestora, ca foști legionari, au izbutit, prin participarea în acest comitet, să formeze "un cuib legionar", bine camuflat sub haina democrației (pr. Alex. Marinescu, pr. Huștiu, pr. Spiridon Câdea, pr. Liviu Stan, pr. I. Vască).

Noul comitet al UPD intenționează să solicite zilele acestea o audiență la primul ministru Petru Groza pentru: a) a se prezenta în noua sa formație; b) a

cere ca preotul I. Vască, actualul secretar general al Cultelor, să fie numit ministru la același departament.

Marți, 16 aprilie 1946

Arsenie Dumitru, căruia Patriarhul Nicodim i-a testat averea sa, va fi tuns monah, conform condițiunii testamentului. Și pentru ca Arsenie să aibă asigurată o bună situație și după moartea Patriarhului Nicodim, acesta îl va hirotoni preot și îl va numi ca slujitor la Mănăstirea Pasărea.

Miercuri, 17 aprilie 1946

Preotului Alexandru Marinescu, director general al Cultelor, i se aduc învinuiri grave din partea clerului, și anume: 1) face afaceri; 2) ia mită; 3) este un afemeiat, din care cauză nu i s-a dat alt calificat[iv] decât acela de “popa curvarul”; 4) este un bețiv, din care cauză clerul îl supranumește “popa-clondir”.

În privința mitei, iată două cazuri relatate de preotul Alexandru Poțincu, de la o biserică de pe șoseaua Pantelimon:

a. Cântărețul bisericii lui (a lui Poțincu) i-a dat preotului Alexandru Marinescu suma de cinci sute mii lei pentru că i-a făcut un serviciu în calitate ce o deține la minister.

b. De la adventiști a primit o mare sumă de bani, pentru ca să le susțină interesele în legătură cu noua Lege a Cultelor, ceea ce a și făcut, dar n-a avut succes.

Clerul îl detestă pe preotul Alexandru Marinescu, subliniind că a compromis atât Biserica, cât și ministerul.

Patriarhul Nicodim trâmbițează pretutindeni, cu o deosebită satisfacție, aserțiunea după care el este acela care a provocat demisia preotului C. Burducea din postul de ministru al Cultelor.

Profesorul Constantinescu-Iași, ministru. Înainte de remanierea Guvernului, care-a avut loc la 6 martie 1945, profesorul Constantinescu-Iași voia să fie cu orice preț ministru la un departament oarecare. Ca atare, l-a trimis pe preotul C. Burducea, însoțit de preoții Vasile Ionescu (cel cu biblioteca *Mărgăritarele lumii* și cu revista *Lumina*) și Suseanu (viitor director de cabinet al preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, de care va fi apoi însă alungat) la Ana Pauker și Vasile Luca să ceară numirea lui ca ministru al Cultelor.

Cele două persoane politice nu s-au arătat entuziasmate de această propunere, arătând că, după a lor părere, este mai bine ca la Culte să fie ministru un preot, ca unul care cunoaște prin însăși situația lui problemele clericale. Și atunci și-au exprimat părerea că preotul Burducea să fie ministru al Cultelor.

Comunicându-i această știre profesorului Constantinescu-Iași, acesta a fost foarte revoltat și i-a trimis din nou (cu aceeași mașină specială, care a rămas mai departe de locul unde mergeau, spre a se lăsa impresia că au venit pe jos.)

În urma insistențelor celor trei clerici, Ana Pauker și Vasile Luca le-au comunicat că-l vor sprijini pe profesorul Constantinescu-Iași pentru postul de ministru al Propagandei. Azi, profesorul Constantinescu-Iași, ministrul Informațiilor, își face platformă în tabăra partidelor istorice (liberal și național-țărănesc) pentru orice eventualitate, iar la constituirea din zilele trecute a noului comitet al UPD (Uniunea Preoților Democrați) a spus, în prezența ministrului M. Ralea al Artelor și *ad-interim* la Culte și a clericilor că în uniune se pot înscrie și preoții din orice partide, liberali, țărăniști, etc.

Clerul a fost nemulțumit, însă nu a avut curajul să îi răspundă, ca întotdeauna de altfel.

Comunicarea aceasta, asupra numirii miniștrilor, etc. mi-a făcut-o doamna Tini Dumitrescu, consilieră de presă a Ministerului Cultelor, în drumul, pe jos, de la poștă, prin Calea Rahovei, în 11 Iunie.

Și ea era revoltată de atitudinea “mizerabilului” ministru Constantinescu-Iași, ca și preotul Alexandru Poțincu, care, în fața Poștei, mi-a spus, fiind și doamna Tini Dumitrescu de față, că [Constantinescu-Iași] este un mizerabil care trebuie împușcat, fapt [pe] care i l-a spus, de altfel, zice el.

(Am înțeles că preotul A. Poțincu i-a făcut servicii, sub dictatură, lui Constantinescu-Iași, care i-a fost profesor la Facultatea de Teologie din Chișinău, iar acum nu-și mai amintește)

Sâmbătă, 20 aprilie 1946

Zilele acestea, Patriarhul Nicodim a fost la Sinaia, în audiență la Suveran, Mihai I, fiind însoțit de profesorul I. D. Ștefănescu și arhimandritul V. Vasilache. Scopul vizitei:

a) Să obțină de la Rege câteva cuvinte la adresa lui, pentru volumul omagial. Aceste cuvinte elogioase, cinci rânduri, pare-se, au și fost publicate în volumul amintit, fotografiindu-se manuscrisul.

b) Să-l prezinte pe arhimandritul V. Vasilache spre a-l convinge pe Rege să-i acorde tot sprijinul pentru a putea ocupa scaunul de arhieru vicar patriarhal.

În legătură cu vizita de la Sinaia, Patriarhul a dat un comunicat în presă în care se arată că a vizitat bisericile de seamă din Ploiești.

Azi, în urma unor mari eforturi (depuse de diaconii Firmilian Marin, profesor la Seminarul Central și dr. Tuță M. Nica de la Catedrala mitropoliei), a apărut volumul omagial intitulat *Prinos* și închinat Patriarhului Nicodim, cu

prilejul sărbătoririi lui, care va avea loc pentru împlinirea vârstei de 80 de ani. Volumul cuprinde două părți: una omagială și a doua științifică. În fruntea volumului este fotocopia manuscrisului regal, în care i se aduc elogiile Patriarhului Nicodim. Urmează apoi o introducere a profesorului I. D. Ștefănescu, care conține pasagii interesante prin faptul că sunt dubioase.

Volumul omagial s-a tipărit în 600 de exemplare, care nu vor fi puse în comerț, ci vor fi distribuite de Patriarh sau umbra lui, prof. I. D. Ștefănescu. Matrițe, șpalturi, corecturi și orice material în legătură cu tipărirea volumului omagial au fost distruse, prin ardere sau stricare, în urma ordinului expres al Patriarhului Nicodim.

Duminică, 21 aprilie 1946

În ultimele zile a apărut în ziarul *Liberalul* un articol în care Gheorghe Dobrescu aduce acuzații grave preotului I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, în ceea ce privește atitudinea lui politică și morală din trecut (legionar, delapidator de fonduri publice, etc.).

Articolul este viu comentat de cercurile clericale. De altfel, în *Liberalul*, urma să mai apară o serie de articole, în care să fie prezentate publicului persoane ca: D. Melchisedec, arhimandrit și secretarul Patriarhului, arhimandritul Vasile Vasilache, cel mult râvnitoriu de mitră arhierescă și chiar Patriarhul.

Proprietarul titlului ziarului *Liberalul*, avocatul Nazarie, l-a rugat pe Gh. Dobrescu (avocat și fost călugăr), care-i este prieten, să renunțe de a-și realiza acest plan, deoarece Nazarie se va găsi într-o situație delicată, ca șef al contenciosului Mitropoliei Ungro-Vlahiei și director de ziar în care este insultat Patriarhul, șeful său.

În cercurile clericale se afirmă că acțiunea avocatului Gh. Dobrescu este inspirată de preotul [...] ⁵⁵ Alexandru Ionescu din București, care voiește să-l compromită pe preotul I. Vască, spre a fi numit el ministru.

În legătură cu arhieria arhimandritului V. Vasilache se precizează: Patriarhul Nicodim a intervenit în acest scop la Regele Mihai I, care s-a arătat rezervat, și la primul ministru Petru Groza, care ar fi acceptat în principiu, subliniind însă că “trebuie convins un mare comunist”, adică Emil Bodnăraș, secretarul general al Președinției Consiliului de Miniștri.

În fața atitudinii șefului Guvernului, Patriarhul Nicodim va face tot ce-i va sta în putință spre a-l convinge pe preotul I. Vască, secretar general la Culte, să intervină pe lângă Emil Bodnăraș, care i-ar fi nepot. Pentru azi, preotul I. Vască a fost invitat la dejun de Patriarhul Nicodim. La orele 12, preotul I. Vască

⁵⁵ Cuvânt indescifrabil în original (n. e.)

era la Catedrala mitropolitană și după slujba “Învierii a doua” a intrat în Palatul patriarhal, împreună cu Patriarhul. Deci, începutul s-a făcut.

Miercuri, 24 aprilie 1946

Marți, 23 aprilie a. c., s-au petrecut în Capitală două cazuri care ies din comun. În Catedrala mitropolitană a venit un domn bine îmbrăcat, având în mână un topor mare și un brici. Tot timpul slujbei a stat liniștit și s-a închinat, pentru ca după aceea să întrebe “Care-i popa ăl mai mare?”. Întrebat ce dorește, el a răspuns că va ucide cu toporul pe cel care va mai fura în Țara Românească. Apoi, i-a spus arhidiaconului Tuță Nica să-i aducă Regelui la cunoștință, în scris, această hotărâre, după care a intrat în altar. Tuță a fugit. Chemat un sergent, l-a invitat pe individ afară, unde în schimb acesta l-a amenințat cu toporul. Venind doi soldați din garda Palatului patriarhal în ajutorul sergentului, făptașul a fugit spre Piața Națiunii, unde, la auzul fluierăturilor disperate ale sergentului, a fost imobilizat de mulțime, după multe peripeții.

Arestat, nu s-a găsit nici un act asupra individului.

În aceeași zi, a intrat în Biserica Sf. Vineri-Herasca un individ care a aruncat o făclie aprinsă asupra unui preot din altar.

În cercurile clericale se discută cu un deosebit interes aceste incidente curioase, care sunt considerate ca provocări din partea evreilor și ca începutul punerii în aplicare a unui plan de acțiune antireligios, întocmit de formațiunile politice de stânga.

Gheorghe Dobrescu, originar din comuna Dichiseni, Ialomița, are vârsta de 45 de ani (are un frate, Petre Marin, preot în județul Ialomița, fost mare legionar). A intrat, de tânăr, în mănăstire, ca frate, cu numele de Quintilian. Urmează șase clase la Seminarul din Galați, vine la București și dă în particular clasa a șaptea la Seminarul Central, unde a urmat-o pe a opta. În acest timp, a avut ca spiritual pe Melchisedec, arhimandritul de acum și secretarul Patriarhului Nicodim.

În cele din urmă, Quintilian dezbracă haina monahală și se căsătorește; nu are copii.

A scris la *Liberalul* un articol usturător la adresa preotului I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor. Va mai scri[e] și despre Patriarh și clica lui, zice el, însă cineva l-a rugat să nu scrie: este avocatul Gh. Nazarie din contenciosul Patriarhiei și consilier eparhial, care este proprietarul ziarului *Liberalul* (ca organ al Organizației liberale de Ilfov)⁵⁶. Față de calitatea ce-o

⁵⁶ Paranteză D. V. (n. e.)

deține, el l-a rugat pe Dobrescu să nu atace pe Patriarh, intenție la care acesta n-a renunțat.

Patriarhul Nicodim intenționează să separe Mitropolia Bucureștilor de Patriarhia Română, pentru ca să-i poată încredința postul de mitropolit discipolului său, Episcopului Iosif Gafton al Argeșului. Mitropolia, separată, urmează să-și aibă scaunul la Târgoviște, ca-n trecutul istoric.

Patriarhul Nicodim vrea, cu orice preț, să-l aibă lângă el pe arhimandritul Vasile Vasilache. Ca atare, intenționează să-l numească în administrația Bisericii, ca vicar al său, însă cu titlul de arhimandrit, deocamdată.

Joi, 25 aprilie 1946

Preotul I. Vască, secretar general al Ministerului Cultelor, i-a retras preotului Irimia delegația de subinspector în același departament, deoarece a constatat că acesta era informatorul Patriarhului, prin intermediul arhimandritului Vasile Vasilache.

Vineri, 26 aprilie 1946

Duminică, 5 mai a. c., Patriarhul Nicodim va fi sărbătorit cu prilejul împlinirii (încă de anul trecut) a vârstei de 80 de ani. Sărbătorirea va avea loc în Palatul patriarhal, într-un cadru solemn, cu participarea clerului. Sărbătorirea va fi încununată cu prezentarea în mâinile octogenarului a unui album omagial intitulat *Prinos* și cu o mare manifestație de simpatie, fapt care își are explicația lui. După sărbătorire, Patriarhul va pleca la Mănăstirea Neamț. El ar fi plecat de mai multă vreme, însă a rămas până după 5 mai a. c., pentru a-i arăta Guvernului, prin manifestația de dragoste care i se face, că poporul și clerul sunt alături de el. Plecarea la Mănăstirea Neamț constituie un protest față de Guvern, deoarece acesta se împotrivesc arhimandritului Vasile Vasilache, spre a nu fi ales arhieru. De altfel, azi, vineri, Patriarhul a vorbit prin telefon, personal, cu starețul Mănăstirii Neamț, căruia i-a ordonat să-i trimită la București toate camioanele mănăstirii spre a ridica grâul cumpărat de aici. Cumpărarea și transportul grâului nu sunt oare preludiul transportării bagajelor patriarhale la Mănăstirea Neamț? Oricum, octogenarul încearcă un nou șantaj.

Sâmbătă, 27 aprilie 1946

L-am vizitat acasă pe Mitropolitul Nifon Criveanu. Era cu fața mai înseninată ca de obicei. Printre altele, mi-a relatat că, înainte de Paști, i-a cerut, prin arhimandritul D. Melchisedec, Patriarhului Nicodim învoirea de a sluji la Înviere în Biserica Domnița Bălașa. Patriarhul nu i-a permis.

Vineri, 26 aprilie, după ce a fost la Gherghe, vestmântarul Patriarhiei, să-i împrumute odăjdiile cu care a slujit apoi la Biserica Sf. Spiridon Vechi, din Piața Senatului, cobora spre casă, înspre strada 11 Iunie; pe cale, l-a întâlnit pe Grigore Spiru, șeful Serviciului de presă (da, da!)⁵⁷ al Patriarhiei, pe care, întrebându-l unde locuiește, după ce s-a prezentat, căci nu și-l mai reamintea, acesta i-a răspuns că la preotul Posmoșeanu, care i-a pus o cameră la dispoziție.

Au coborât împreună și l-au întâlnit pe prof. I. D. Ștefănescu, *geheimnisserat*-ul⁵⁸ Patriarhului. Mitropolitul Nifon l-a întrebat pe profesor dacă Iorgu Ivan, trimisul său, i-a comunicat dorința ce-o avea de a-l vedea pe Patriarhul Nicodim. Prof. Ștefănescu i-a răspuns că I. Ivan i-a comunicat, dar că n-a avut posibilitatea să se ocupe de această problemă. Totuși, i-a spus că-l va servi.

A doua zi, sâmbătă, prof. Ștefănescu l-a anunțat telefonic pe Mitropolitul Nifon că Patriarhul îl așteaptă.

Nifon s-a prezentat și a discutat cu Patriarhul o oră și jumătate, din care numai el a vorbit aproximativ 20 de minute. I-a spus clar Patriarhului că el a desființat Mitropolia Olteniei, pentru ca de un an să sufere (Nifon)⁵⁹ din punct de vedere material, iar de câțva timp și moral. Patriarhul Nicodim i-a răspuns că nu el, ci Sinodul a desființat Mitropolia Olteniei, afirmație ce a atras imediat replica Mitropolitului Nifon, care l-a contrazis. După aceea, a trecut în revistă toate momentele în care l-a apărut pe Patriarh, când putea, din contră, să-l acuze. A subliniat că nu s-a folosit nici de dosarul Patriarhului, la care acesta a răspuns: “Păi, și Înalt Prea Sfinția ta ai un dosar la Banca Națională” (la safeu [sic!]). Nifon i-a răspuns că acest dosar nu are încă o importanță, căci el conține reclamații de-ale clericilor, așa cum i-au venit și lui, în trecut, împotriva Patriarhului.

“Da, dar ai fost în Transnistria”, răspunse Patriarhul.

“Dar cine n-a fost?, replică Nifon. Toți ierarhii transilvăneni aproape, Episcopul Nica și alții ...”

“Da, dar ai și scris”, zise din nou Patriarhul.

Nifon: “Da, însă am publicat rapoartele preoților care au fost în Transnistria”.

I-a spus după aceea că Mitropolia Olteniei trebuie să fie reînființată, dar Patriarhul i-a răspuns: “Eu nu mă bag”. Atunci, Nifon a subliniat că nici nu este nevoie să ridice el, Patriarhul, problema, ci numai să nu se opună când va fi

⁵⁷ Paranteză D. V. (n. e.)

⁵⁸ Așa în original (n. e.)

⁵⁹ Paranteză D. V. (n. e.)

întrebat. Patriarhul a răspuns: “Să vedem, cum m-o inspira Duhul Sfânt”, după care i-a mai amintit lui Nifon: “Mi-ai aruncat cartea, atunci”.

Este vorba de o carte pe care Patriarhul i-a dat-o cândva, cu dedicație, Mitropolitului Nifon, în schimbul alteia, tot cu dedicație, și pe care acesta - amărât că Patriarhul nu și-a ținut cuvântul dat relativ la problema Mitropoliei Olteniei, că n-o va desființa - i-a restituit-o.

De data aceasta, Mitropolitul Nifon i-a cerut-o înapoi. Patriarhul a chemat pe secretarul său, D. Melchisedec, spunându-i să aducă imediat cartea. Secretarul i-a răspuns că nu mai știe unde este. Patriarhul a dispus atunci să-i aducă două volume, în loc de unul (din *Istoria biblică* de Lopuhin), ca să i le ofere Mitropolitului Nifon.

La plecarea Mitropolitului Nifon, fiind deci și Melchisedec prezent, acesta i-a spus Patriarhului: “Înalt Prea Sfințite, faceți cum e bine, ca să fie pace și să aibă și Î. P. S. Mitropolit Nifon o mângâiere de Paști.” Patriarhul a răspuns: “Bine, bine” și audiența a luat după aceea sfârșit.

1 mai 1946

Se confirmă știrea după care Patriarhul Nicodim va separa Mitropolia Ungro-Vlahiei de Patriarhia Română, numai ca să-l poată ridica la treapta de patriarh pe Episcopul Iosif Gafton al Argeșului.

Azi, cu prilejul sărbătoririi Zilei Muncii, diaconul Enăchescu, secretarul Seminarului Central din București, a fost arestat de un domn care avea în piept o insignă “FUM”, pentru motivul că la trecerea carului alegoric al muncii, care reprezenta moartea, a spus că, dacă aceasta ar coborî de pe car, ar tăia cu coasa mulți comuniști. Dus într-un gang, diaconul i-a dat suma de zece mii lei celui care l-a arestat, după care a fost lăsat liber. Același lucru l-a făcut și un magistrat aflat într-o situație similară.

2 mai 1946

Institutul Biblic, al Patriarhiei Române, care editează cărți cu conținut religios, de ritual și fabrică obiecte de cult, cruciulițe, etc., dispune de mari venituri rezultate din vânzarea produselor sale. Asupra modului de administrare a fondurilor planează suspiciunea și singurul care poate da informații reale și precise este arhiereul Eugeniu Laiu, care are, de altfel, un memoriu în această privință, ca unul care a fost directorul Institutului, sub a cărui conducere instituția era în floare. Eugeniu Laiu este o victimă a Patriarhului Nicodim, care l-a îndepărtat din administrație.

Se stabilise ca Patriarhul Nicodim să fie sărbătorit în ziua de 5 mai a. c. Între timp, prof. I. D. Ștefănescu și-a exprimat părerea că sărbătorirea trebuie să aibă un caracter deosebit și să se facă din inițiativa și cu participarea sinodalilor. Patriarhul s-a opus, deoarece trebuia să convoace Sinodul fără motiv. Atunci s-a ajuns la următoarea soluție: sărbătorirea va avea loc duminică, 23 mai a. c., și va fi organizată de membrii Adunării eparhiale - clerici și laici - a Ungro-Vlahiei, care, *pro forma*, vor fi convocați în ședință.

5 mai 1946

Patriarhul Nicodim se găsește la greu impas:

Într-un consiliu de miniștri, care-a avut loc zilele acestea, cu participarea miniștrilor comuniști, sub președinția primului ministru, dr. Petru Groza, s-a hotărât trimiterea unei delegații la Patriarh, formată din Gheorghiu-Dej și Maurer, ca să-i ceară demisia, precum și arestarea profesorului I. D. Ștefănescu. Cererea aceasta este provocată de atitudinea Patriarhului față de Guvern, prin publicarea profesorului I. D. Ștefănescu în volumul omagial *Prinos* (care a fost prezentat Patriarhului, cu pasagiile incriminate subliniate de cei doi) a unei introduceri în care autorul arată că vremurile actuale nu permit să se scoată în evidență personalitatea Patriarhului Nicodim, etc. (volumul a ajuns la Groza prin Tuță Nica, pr. I. Vască, Bodnăraș). Nu se cunoaște rezultatul audienței celor doi miniștri la Patriarh, care, în schimb, a luat măsuri urgente de apărare: a suspendat orice fel de audiențe și l-a trimis pe prof. I. D. Ștefănescu la Rege (Mihai I)⁶⁰, să-i ceară sprijinul. Regele a refuzat însă să-l primească pe profesorul I. D. Ștefănescu în audiență, fiindcă acesta s-a folosit de numele lui în diferite ocazii, bazându-se pe faptul că i-a fost preceptor. Totodată, Patriarhul l-a chemat urgent la București pe Episcopul Iosif Gafton al Argeșului și l-a trimis la Ana Pauker și la alți fruntași comuniști, să le ceară sprijinul. În același timp, Patriarhul a făcut o anchetă la Tipografia Cărților Bisericești spre a stabili cine a putut scoate exemplarul din volumul omagial care a ajuns la Președinție. Anchetatorul (comitetul de conducere al Institutului Biblic) n-a ajuns la nici un rezultat pozitiv; ca atare, Patriarhul a delegat pe diaconul Gh. Moiescu să scoată din cele 600 de exemplare *Prinos* patru pagini suspecte și să le înlocuiască.

(Și ca să nu se descopere că exemplarul *Prinos* care a ajuns la Președinție a fost sustras din Tipografia Cărților Bisericești, Emil Bodnăraș a cerut cenzurii un volum din cele cinci prezentate la 25 aprilie a. c., conform legii, de Tipografia Cărților Bisericești). Se așteaptă evenimente importante.

⁶⁰ Paranteză D. V. (n. e.)

6 mai 1946

Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei și episcopii Lucian Triteanu-Roman și Cosma Petrovici-Galați vor fi pensionați în curând, din inițiativa Guvernului. Posturile vor fi ocupate de ierarhi tineri, Scaunul de mitropolit al Moldovei urmând să-l ocupe actualul arhieru vicar de la Iași, Justinian Marina Vasluiuanul.

Patriarhul Nicodim l-a chemat la București pe Episcopul Cosma Petrovici din Galați, căruia i-a propus să-l ceară, prin forme legale, ca vicar, pe preotul P. Șerpe, consilier patriarhal. Episcopul Cosma a acceptat propunerea, înmânând chiar Patriarhului o cerere în acest sens, pe care o va rezolva Sinodul în curând.

12 mai [1946]

În cercurile clericale se discută viu știrea după care Guvernul va lua măsuri concrete, nu numai de ordin ideologic, împotriva Bisericii. Prima măsură este dizolvarea organizațiilor bisericești, împotriva căreia Patriarhul a protestat, în scris, la Ministerul Cultelor. Comunicatul din presă relativ la atitudinea Guvernului față de Biserică este criticat de cercurile clericale, în sensul că:

a) Este tardiv. b) Laconic. c) S-a făcut pentru întărirea poziției preotului I. Vască, secretar general. d) Are un scop politic bine precizat: atragerea clerului în alegerile viitoare.

13 mai 1946

Se afirmă că Ministerul Cultelor va proceda la anularea alegerilor din 15 ianuarie 1944, a următorilor ierarhi: Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Chișinăului, Episcopul Iosif Gafton al Argeșului și Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului și arhierul Atanasie Dincă, locotenent de Episcop al Râmnicului. Anularea va fi motivată de faptul că adunările eparhiale și Congresul Național Bisericesc, care au făcut alegerile, au fost instrumente politice.

Călugărul Damian, intendentul Palatului patriarhal, știe ce anume s-a luat și de cine, din lucrurile menționate în vechiul inventar al Patriarhiei (prelat) întocmit la moartea Patriarhului Miron Cristea. Arhidiaconul Tuță Nica i-a atras atențiunea lui Damian să însemneze toate lipsurile, înstrăinările, precum și persoanele care s-au făcut vinovate.

Călugărul Damian, de mai sus, a primit o scrisoare din Italia (Padua), de la Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, al cărui ucenic este, și-n care-i face cunoscut că nu trebuie să se formalizeze de condamnările care se fac în România, de Tribunalul Poporului, fiindcă el va reveni cândva în țară, în situația

pe care a avut-o în trecut. Damian i-a răspuns scriind pe adresă: “Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Visarion Puiu”, fără să se teamă de cenzură. Schimbul de scrisori s-a făcut prin intermediul unui italian.

Patriarhul Nicodim a convocat Sinodul pentru ziua de duminică, 26 mai a. c. Unul din motivele convocării este și problema Locotenenței patriarhale și a persoanei-locotenent. De asemenea, Patriarhul Nicodim va supune Sinodului problema separării Mitropoliei Ungro-Vlahiei de Patriarhie, spre a-l numi pe Episcopul Iosif Gafton-Argeș.

În cazul când Patriarhul Nicodim va izbuti ca pe actualul consilier al Secției culturale a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, preotul Petre [sic!] Șerpe, să-l numească arhieru vicar la Galați, în locul lui va aduce pe preotul Oancea (prietenul arhimandritului Melchisedec Dumitru, secretarul Patriarhului), fost director al Tipografiei Cărților Bisericești.

Marți, 14 mai 1946

Doctor Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, a trimis Patriarhului Nicodim o scrisoare-omagiu, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani. Scrisoarea va apare în *Prinos*, volum omagial închinat Patriarhului, după textul scrisorii Regelui Mihai I. Patriarhul îi dă o deosebită importanță acestei scrisori în cadrul atitudinii Guvernului față de el.

Ministerul Cultelor intenționează să dispună în curând ca toți cântăreții bisericești care mai ocupă și o altă funcțiune la stat, să opteze pentru una din ele.

Față de atmosfera sumbră în care se zbate Patriarhul Nicodim, acesta a dispus ca bagajele să-i fie gata pentru o eventuală retragere la Mănăstirea Neamț. Se știe că lucrurile de care nu se servește zilnic Patriarhul sunt împachetate în lăzi de multă vreme. Se pare că o parte a bagajului a fost transportat zilele acestea la Mănăstirea Neamț. Una din mașini avea un număr de Piatra-Neamț.

Arhimandritul Partenie Bușcu, starețul Mănăstirii Cernica, fiind unul din ucenicii iubiți ai Patriarhului Nicodim, acesta îl va propune Sinodului care va avea loc la 26 mai a. c., pentru postul de arhieru vicar patriarhal.

16 mai [1946]

În după-amiaza zilei de azi au fost la Patriarhul Nicodim, în audiență, clericii: pr. Gheorghe Comana (Biserica Sfinții Apostoli), preotul Moisiu (Biserica Manu Cavafu), arhimandritul Dionisie Udrișteanu (spiritualul Seminarului Central). După audiență, preotul Gheorghe Comana a declarat că a fost la Patriarh pentru a primi instrucțiuni asupra modului cum trebuie să protesteze la Adunarea preoților de la Societatea Ajutorul (Bd. Pake), care

urmează să aibă loc diseură, fără autorizația Guvernului și împotriva măsurii acestuia de a fi dizolvat corporațiile bisericești.

Preotul Gheorghe Iliescu, fost secretar general la Culte, va fi numit director general [la] Culte; așa mi-a comunicat el.

17 mai [1946]

Arhimandritul Dionisie Udrișteanu, fost legionar, fost stareț al Mănăstirii Cernica, în prezent spiritual al Seminarului Central din Capitală, nu se sfiște să afirme în public că ocupă o funcțiune la Președinția Consiliului de Miniștri. Adesea spune: “La noi, la Președinție ...” Ori, cum poate fi omul de încredere al Președinției, când, în același timp, este al Patriarhului Nicodim? Desigur că este informator! Al cui? Dublu?

Profesorul I. D. Ștefănescu, originar din Moldova, și-a făcut studiile universitare în țară. Căsătorit cu fiica poetului Alexandru Vlahuță, el pleacă la Paris, unde rămâne câțiva ani. În acest timp îndeplinește funcțiunea de profesor de Arheologie creștină la Universitatea romano-catolică locală și la aceea din Bruxelles. În tot acest timp, el s-a bucurat de prietenia catolicilor, care i-au admis chiar să locuiască împreună cu familia, în mod excepțional, în “*Maison de la famille*” a universității, casă situată în *rue des Saints Pères*. Înapoiat în țară, este profesor la Academia de arte frumoase și prieten intim al Mitropolitului Nicodim Munteanu al Moldovei. Între timp, îi moare singurul copil, licean. La venirea lui Nicodim în postul de patriarh, prof. I. D. Ștefănescu este numit directorul Școlii de pictură bisericească de pe lângă Patriarhie, școală pe care-o înființează el, iar mai apoi profesor la Facultatea de Litere din Capitală.

Arhiereul Emilian Antal. L-am vizitat. Mi-a relatat că, datorită prieteniei secretarului general al Președinției Consiliului de Miniștri, Emil Bodnăraș, care este bucovinean, a luat în stăpânirea mitropoliei fondul religiosar, prin decret regal.

Discutând despre persoana viitorului patriarh, el s-a oprit asupra Episcopului Nicolae Popovici de Baia Mare⁶¹. Despre Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului a spus că nu este bun, întrucât este un zbir. Într-o ședință, i-a spus arhiereului său, Scorobeț: “Măi, da’ prost mai ești!”, la care acesta a răspuns: “Da, sunt prost, Înalt Prea Sfințite.” Cu astfel de oameni nu se poate conduce Biserica.

⁶¹ Corect: Nicolae Popovici de Oradea Mare (n. e.)

Sâmbătă, 18 mai 1946

Azi, preotul I. Vască, secretar general al Ministerului Cultelor, a făcut declarații presei. Printre altele, referindu-se la românii din Ardeal, a arătat că uniții și catolicii sunt strânși uniți de ierarhii lor, ceea ce constituie o piedică în acțiunea întreprinsă (oficial) de a-i atrage în cercul noii ideologii democratice. “Dar - a adăugat Vască - va veni vremea când îi vom strivi.” Atunci, a intervenit doamna Tina Dumitrescu, șefa Serviciului de presă din minister, care a atras atențiunea ziariștilor de a nu publica afirmația aceasta. De altfel, afirmația de mai sus mi-a confirmat-o și preotul Huștiu, din același Serviciu de presă.

20 mai [1946]

Patriarhul Nicodim este foarte satisfăcut de știrea după care arhierul Emilian Antal, locotenent de Mitropolit al Bucovinei, plecând din București cu o mașină a Președinției Consiliului de Miniștri, pusă la dispoziție de Emil Bodnăraș, secretarul general, a luat cu el și una sau două doamne, pentru a merge la Suceava. Faptul acesta este exploatat de consilierii lui Antal, care vor să-l atace.

Patriarhul Nicodim și profesorul I. D. Ștefănescu, confidentul său, au fost invitați la Președinția Consiliului de Miniștri. Patriarhul, pretextând că este suferind, iar prof. Ștefănescu temându-se să nu fie arestat, a fost trimis consilierul preot Coman, care s-a prezentat de trei ori, mergând cu mașina Patriarhului. Nu se cunoaște subiectul convorbirii.

Sâmbătă, 18 mai a. c., profesorul I. D. Ștefănescu a fost în audiență la Rege, care i-a trimis o mașină să-l aducă. Regele Mihai I i-a arătat profesorului demisia primului ministru, dr. Petru Groza, spunându-i că nu i-a primit-o, căci, adresându-se primului, i-a zis: “Dumneata te-ai încurcat, dumneata să te descurci.” Știrea aceasta a fost comunicată imediat de profesor Patriarhului Nicodim.

21 mai 1946

Patriarhul Nicodim se află într-o grea dilemă, din cauza următorului fapt: Președinția Consiliului de Miniștri i-a cerut să-i comunice cine l-a trimis, în 1944, la Zagreb, în Croația, pe Mitropolitul Visarion Puiu și cu ce misiune. Patriarhul a răspuns că el l-a trimis, cu misiunea oficială de a hirotoni un episcop. Acum, Patriarhul regretă că a dat acest răspuns, pe care-l consideră în defavoarea sa.

Față de faptul că Patriarhul Nicodim a anunțat prin presă că va merge la Moscova, spre a-l vizita pe Patriarhul Alexei, Ambasada sovietică, contrariată că,

după atâta vreme, Patriarhul nu face nici un demers în acest sens, i-a cerut lista numelor persoanelor care-l vor întovărăși. Patriarhul se află într-o situație delicată, deoarece nu știe ce răspuns să dea, căci el nu intenționează câtuși de puțin să plece la Moscova.

22 mai 1946

Preotul C. Burducea. Am discutat mult cu el după slujbă. Mi-a spus că arhiepiscopul Emilian Antal va fi dislocat în Bucovina.

Arhiepiscopul Justinian Marina va fi aruncat și va ajunge arhimandrit la Putna Seacă.

Preotul I. Huștiu și preotul Alexandru Marinescu, din Ministerul Cultelor, “sunt niște canalii și îi voi apăsa până-i strivesc.”

Mi-a mai relatat că: Biserica va trece prin momente grele; are legături cu Ana Pauker, Vasile Luca, etc.; activează pe plan politic cu Vinogradov, Emil Bodnăraș, Petru Groza, etc. și va veni din nou ministru la Culte.

Joi, 23 mai 1946

Patriarhul Nicodim este în conflict cu generalul Victor Dombrowschi, primarul general al Capitalei, pentru următorul motiv: arhiepiscopul Galaction Gordun i-a cerut primarului, căruia i se adresează cu “nene Victore”, patru cauciucuri pentru mașina lui (no. 42 P. N. – Piatra-Neamț), pe care-o are din trecut, ca dar, de la Marele Stat Major.

Primarul i-a trimis, mai târziu, o adresă la Patriarhie, prin care-l înștiința să vină și să ridice patru cauciucuri. Patriarhul primește adresa, nu-l înștiințează pe Galaction, ci trimite un om al său care ridică cele patru cauciucuri și i le aduce lui. Aflând primarul, i-a făcut cunoscut Patriarhului că trebuie să i se restituie imediat cauciucurile, pe care nu avea să le mai dea nici arhiepiscopului Galaction. Patriarhul i-a răspuns printr-o adresă, arătând că și el are nevoie de aceste cauciucuri. Primarul insistă totuși să i se restituie cauciucurile neîntârziat, spunând următoarele despre Patriarh, lângă un prieten: “Ăstuia, care suge Biserica și nu face nimic, nu-i dau.”

În legătură cu o eventuală arestare a profesorului I. D. Ștefănescu, Patriarhul Nicodim a afirmat într-unul din consiliile intime, care au loc la Palat în fiecare seară, că, dacă se va întâmpla acest fapt, el demisionează imediat din fruntea Bisericii.

Într-una din ședințele intime, Patriarhul Nicodim a făcut cunoscut celor prezenți că și-a prezentat demisia în mâinile Regelui Mihai I, prin intermediul

profesorului I. D. Ștefănescu. Regele i-ar fi primit demisia și și-a exprimat părerea că noul Patriarh trebuie să fie un ierarh tânăr.

În Palatul patriarhal este o mare agitație, care nu are nici o legătură cu sărbătorirea Patriarhului, eveniment care urmează să aibă loc la 27 mai a. c.

Patriarhul a dispus să se cumpere imediat scânduri, pentru ca să se facă lăzi, necesare transportării întregului lui bagaj la Mănăstirea Neamț. În numărul lăzilor care se vor furniza au fost socotite până și acelea în care vor fi ambalate borcanele cu dulceață și compot.

25 mai 1946

Întâi programul sărbătoririi Patriarhului, eveniment care va avea loc luni, 27 mai a. c.:

La orele 9 dimineața va avea loc, în Catedrala patriarhală, o ceremonie: *Te Deum* în prezența sărbătoritului și a autorităților. După aceea, întreaga asistență trece în sala de recepție a Palatului patriarhal, unde se va desfășura programul, în ordinea următoare vorbind:

1. Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, din partea Bisericii.
2. Președintele Consiliului de Miniștri, Petru Groza sau reprezentantul lui.
3. Prof. univ. V. Ispir, din partea Facultății de Teologie *loco*.
4. Prof. I. D. Ștefănescu, din partea comitetului de inițiativă.

Tuturor le va răspunde Patriarhul. După-amiază, la orele 17, va avea loc la Ateneul Român un festival. Se va cânta oratoriul de preotul C. Petrescu-Visarion. Prețul biletului este de 13.500 de lei și se procură de la prof. I. D. Ștefănescu, singurul care le distribuie gratuit, Consiliul Central Bisericesc și Cancelaria mitropolitană (consilieri).

(Patriarhul are un camion, 19.043 B, american, dăruit de ruși).

27 mai 1946

Mâine va avea loc în Palatul patriarhal un Sinod Plenar, nu permanent, cum se credea și cum s-a anunțat oficial. În invitațiile pe care Patriarhul le-a trimis sinodalilor a menționat că “sunt probleme mari, care interesează Biserica.” Se precizează că Sinodul ar intenționa, *pro forma*, să pună în discuție problema separării Bisericii de Stat. Vor participa:

1. Mitropolitul Nicoale Bălan-Ardeal
2. Mitropolitul Irineu Mihălcescu-Iași

3. Episcopul Andrei Magier-Arad
4. Episcopul Nicolae Popovici-Oradea
5. Episcopul Nicolae Colan-Cluj
6. Episcopul Antim Angelescu-Buzău
7. Episcopul Cosma Petrovici-Galați
8. Episcopul Iosif Gafton-Curtea de Argeș
9. Arhiereul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal
10. Arhiereul Justinian Marina Vasluiianul, vicar II, Iași
11. Arhiereul Atanasie Dincă, locotenent de Mitropolit, Râmnicu-Vâlcea
12. Arhiereul Emilian Antal, locotenent de Mitropolit, Suceava.

Din anturajul Patriarhului se află că rușii i-au supus acestuia pastoralele sale antisovietice, lăsându-i libertatea de a alege între a demisiona și a fi adus în fața Tribunalului Poporului, în calitate de criminal de război.

Un nou candidat la scaunul de arhiereu-vicar al Eparhiei Dunărea de Jos-Galați este și preotul Sfârâială din Vâlcea, care are șanse mari.

Preotul Florian Gâldan, de la Biserica Domnița Bălașa, oficiază slujbe și la Biserica anglicană din Capitală, în urma permisiunii dată de Patriarh, la cererea englezilor, care nu au preot.

Biblioteca Ierusalimului, care acum se află la Patriarhia din Constantinopol, are o mare importanță pentru istoria românilor, deoarece posedă o bogată și neprețuită colecție de documente duse din România de greci, după secularizarea averilor mănăstirești.

(Comunicare făcută de preotul grec din București, Moraitakis, în Palatul patriarhal, cu prilejul împlinirii a 80 de ani vârstă a Patriarhului Nicodim, luni, 27 mai a. c.)

Deși a împlinit anul trecut vârsta de 80 de ani (diaconul profesor Uncu de la Catedrală și alții spun că 86), [Patriarhul Nicodim] a fost sărbătorit abia acum.

Dimineața, la ora 6, Episcopul Iosif Gafton a început slujba în Catedrală, iar la 9.30 s-a terminat printr-un *Te Deum* ale cărui răspunsuri au fost date de corul Seminarului Nifon Mitropolitul de sub conducerea profesorului Constantin Gheorghe.

După aceea, asistența îl conduce pe Patriarh în Palat. La intrare, doi soldați înarmați cu pistoale automate, fiecare, fac un control foarte riguros celor care vor să intre în Palat, cerându-le biletele de intrare. Așa, de exemplu, au fost opriți de a intra: Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, ministrul Artelor și *ad-interim* la Culte, prof. M. Ralea. Cortegiul se oprișe, Patriarhului îi venea greu să stea pe loc. Mulțimea era

indignată de a lăsa grija rolului de gazdă unor ostași, care nu cunoșteau protocolul. Atunci a intervenit profesorul I. D. Ștefănescu, spunând să intre invitații mai repede.

La 10.20 apare Patriarhul în sală, unde-l așteptau cei invitați. Se intonează “Pre stăpânul” și “Hristos a înviat” de trei ori.

Vorbesc: 10.22-10.33: Mitropolitul Bălan al Ardealului, care a subliniat [că] Patriarhul Nicodim s-a adăpat din două fântâni, Mănăstirea Neamț și “Kievul pravoslavnic”.

“Biblia, suprem dar făcut poporului român.”

“A făcut să renască monahismul.”

“A păstorit în vremuri grele, cărmaci destoinic, conducând cu grijă corabia în furtuni. Acum, cerul parcă se înseninează.”

“Obștea este legată, mai mult ca oricând, de altarele ei.”

“Credința în Dumnezeu a crescut.” Apoi a arătat “încrederea poporului în forțele spirituale.”

“Biserica stă într-ajutor țării, Guvernului și iubitului nostru Suveran.”

2. M. Ralea, ministru, 10.33-10.36

3. Prof. V. Ispir, 10.36-10.45

4. Arhiepiscop Alexandru Cisar, 10.45-10.47

5. Prim rabin Șafran, 10.47-10.50, oferă din partea obștii evreiești un sul sfânt.

“Am venit în anii de prigoană și v-am implorat sprijinul pentru credincioșii mei obidiți.”

“Ați întins aripile protegerii asupra celor oropsiți.”

“Mulțumesc și chem harul patriarhilor Abraham, Isaac și Iacov asupra Sanctității Voastre.”

“Să se desăvârșească dar căutarea lui David ...”

Exprimă: “omagiu pentru iubitul nostru Rege”, “devotament pentru Guvern”, “iubire pentru poporul român”.

Marți, 28 mai 1946

În dimineața zilei de azi, i-am făcut o vizită Mitropolitului Nifon Criveanu la locuința sa din strada Antim 2, căruia i-am relatat cum a decurs sărbătorirea a 80 de ani de vârstă (ieri a fost sărbătorit) a Patriarhului Nicodim. M-a ascultat; am rămas mult. Tocmai mi-am luat rămas bun când mă reține să-mi istorisească ce demersuri a mai făcut în legătură cu clarificarea situației sale.

Mi-a istorisit cum, într-o zi, l-a vizitat pe arhiepiscopul Emilian Antal, aici, în Capitală (str. Robert de Flers) rugându-l să-i spună sincer care este atitudinea Guvernului față de Biserică și față de problema reînființării Mitropoliei Olteniei. I-a atras atențiunea să-i spună adevărul. Antal i-a răspuns că Guvernul nu are o atitudine ostilă față de nici una din cele două probleme. Dând crezare celor spuse, Nifon l-a rugat pe Antal să-i înlesnească o audiență la Emil Bodnăraș, secretar general al Președinției Consiliului de Miniștri. În dimineața zilei fixate (și anunțată de Antal prin telefon, în prealabil) s-a prezentat la Președinție, unde i s-a spus că nu poate intra fiindcă numele lui nu este menționat pe lista de audiențe. Mitropolitul a insistat să fie anunțat, căci are o audiență fixată.

Între timp, apare o persoană de la etaj (faptul se petrecea în *hall*, la parter) și anunță că mitropolitul este așteptat de secretarul general.

S-a prezentat și a fost primit imediat. I-a relatat că vine pentru a expune durerea poporului oltean și a lui personală, în urma desființării Mitropoliei Olteniei de către Patriarhul Nicodim sub ministeriatul (Culte) preotului C. Burducea. I-a făcut un scurt istoric al drepturilor pe care le are Mitropolia Olteniei la existență și-l roagă să binevoiască a se ocupa de această problemă, care se poate reactualiza. Îi spune că a vorbit cu ministrul M. Ralea, *ad-interim* la Culte, și cu Patriarhul Nicodim, care nu face opoziție. Emil Bodnăraș răspunde neclar.

Atunci, Mitropolitul Nifon îl întreabă dacă în țara aceasta nu se găsește o persoană care să-l pună la respect pe acest Patriarh, care face, împreună cu camarila sa, ce vrea în Biserică.

Apoi, Emil Bodnăraș s-a uitat într-un dosar (aproximativ 20 de file), după care i-a citit câteva date din viața mitropolitului. I-a vorbit frumos despre rolul social al Bisericii, care, azi, [e] în afara frământărilor. Îi spune că-l cunoaște pe mitropolit încă din 1942; acum îl găsește cam slăbit; că-l știe sărac; că se bucura de atențiunea mareșalului I. Antonescu (condamnat, acum în urmă, la moarte); vede necesitatea Mitropoliei Olteniei pentru afirmarea oltenilor.

Să mai aștepte două luni⁶².

După o clipă de tăcere, adaugă: poate o lună.

I-a imputat, oarecum, mitropolitului faptul că până în prezent nu a intrat în legătură cu Guvernul, pe care, ca atare, l-a evitat, stând de-o parte.

Mitropolitul i-a răspuns că:

Mareșalul Antonescu îi recunoștea, într-adevăr, meritele, dar între ei n-a existat o comunitate de idealuri. De exemplu, mareșalul a venit de două ori la Călimănești și până la Râmnicu-Vâlcea nu s-a deplasat să-l vadă și pe el, pe când

⁶² Subliniere în textul original (n. e.)

pe Mitropolitul Nicolae Bălan în vizita adesea și-l chema la Predeal, la el. Este, deci, o deosebire de atitudine.

Cât despre faptul că n-a intrat în legătură cu Guvernul, este un adevăr; n-a făcut-o, nu din rea voință, ci întrucât, fiind multă vreme la Craiova, după scoaterea lui din scaun, n-a putut veni la București, din cauza lipsei mijloacelor de comunicații, câțeva vreme, iar mai apoi a greutăților întâmpinate, atunci când se putea călători.

Totuși, n-a fost și nu este ostil Guvernului. De exemplu: a mutat un preot de la sat la oraș, în urma rugăminții preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, săvârșind astfel o ilegalitate, prin faptul că situația preotului n-a trecut prin consiliu; a făcut această detașare crezând că ea constituie un gest frumos față de Guvern.

I-a spus că este împotriva faptului ca preoții să facă politică militantă: să manifesteze pe străzi sau să apară pe tribune; ei să fie îndrumători, sfătuitori ai poporului; aceasta, da!

După o oră și jumătate - cât a durat audiența - a plecat cu nădejdea în suflet, prin ajutorul Celui de Sus și cu recomandarea lui Emil Bodnăraș, de a fi în legătură cu arhiepiscopul Emilian Antal al Bucovinei și preotul I. Vască, secretar general [la] Culte.

E. Bodnăraș l-a întrebat, la plecare, unde locuiește, căci poate va fi nevoie să i se facă vreo comunicare. Mitropolitul Nifon i-a dat adresa: Antim 2, *loco*.

Mitropolitul Nifon era bucuros și cu fața senină. M-a rugat ca spovedania pe care mi-a făcut-o să n-o comunic nimănui. I-am făgăduit.

Emil Bodnăraș i-a mai spus că vrea să întărească Biserica ortodoxă, făcând ca românii uniți să nu mai depindă de Papa, așa cum au făcut ucrainenii din Galiția.

Cu prilejul sărbătoririi sale, Patriarhul Nicodim s-a adresat Mitropolitului Nicolae Bălan, Episcopului Nicolae Colan și arhiepiscopilor Justinian Marina și Atanasie Dincă, rugându-i să nu-i facă opoziție a doua zi, când va supune Sinodului problema arhieriei arhimandritului Vasile Vasilache, subliniind că și ei vor avea nevoie de sprijinul său (al Patriarhului). Mitropolitul Nicolae Bălan a obiectat că la Sinodul de a doua zi nu poate supune problema V. Vasilache, deoarece acest sinod este permanent, nu plenar (neconvocat în baza Decretului regal), cum voia să-l considere Patriarhul. Apoi, l-a invitat pe octogenar să supună problema aceasta la viitorul Sinod Plenar. Patriarhul Nicodim a acceptat propunerea, neputând să se mai opună. În viitorul sinod, problema va fi ridicată, în plen, de arhiepiscopul Justinian Marina.

Miercuri, 29 mai 1946

Azi, la ora 10, m-am întâlnit la restaurantul Britania, unde am rămas până la orele 13, cu P. S. [Eugeniu] Laiu, utilizat la Suceava, dar locuind la București. Mi-a relatat situația decadentă în care se află azi Biserica ortodoxă.

Institutul Biblic. Arhiereul Laiu este organizatorul acestui institut. Și a pornit la muncă în anul 1940, “cu zero lei, zero bani”. “M-am împrumutat, am înființat tipografia”. Având nevoie de aur pentru poleirea vaselor de ritual, a putut obține, prin prieteni, pentru institut, un kilogram de aur de la Societatea Mica, pentru care a dat 210.000 lei, iar Banca Națională, neputând să-i dea aur din depozitul ei, i-a plătit restul sumei, de 600.000 lei.

A înzestrat institutul cu cele mai scumpe și variate cerneluri, a editat cărți, procurându-i și opt vagoane de hârtie specială, care servea la tipărirea cărților de ritual; totuși, Patriarhul Nicodim a folosit-o pentru scoaterea la lumină a volumului omagial *Prinos*, care i s-a oferit la 27 mai a. c.

În 1944, trebuia să apară Biblia. Tocmai era pe sfârșite când Patriarhul Nicodim a cerut dreptul de autor. Arhiereul Laiu, contrariat, i-a răspuns că dreptul de autor, recte traducător, i-a fost plătit o dată, la vreme, atât lui, cât și preoților-profesori colaboratori: Gala Galaction și Vasile Radu.

De altfel, arhiereul Laiu nu avea fonduri să-i plătească din nou Patriarhului Nicodim dreptul de autor, deoarece chiar banii de zece milioane de lei pentru tipărirea Bibliei îi primise de la mareșalul I. Antonescu.

În fața acestui refuz și a atitudinii lui intransigente în lupta pentru înlăturarea ilegalității, arhiereul Laiu este demis în 1944. Chiar în ziua aceea, aurul (1 kg) a fost dus la Palatul patriarhal, unde arhiereul Atanasie Dincă se interesa, în numele Patriarhului, la telefon, din minut în minut, dacă a plecat aurul spre Palat, până i s-a răspuns că da.

Arhiereul Laiu n-a semnat proces-verbal de predare - pe care l-au întocmit șase funcționari, muncind serios timp de o lună - deoarece alături de prețul de cost al obiectelor de vânzare el a cerut să fie menționat și acela al vânzării, ceea ce i s-a refuzat. Totuși, după prețul de cost, averea pe care a lăsat-o Institutului se cifra, în 1944, la suma de un miliard de lei.

Azi, averea s-a irosit și Institutul este falimentar, prof. I. D. Ștefănescu, arhiereul Atanasie Dincă, etc., din comitet, încasând lunar câte 300.000 lei. Pe vremea conducerii arhiereului Laiu, el nu plătea leafă membrilor din Comitet, ci o sumă infimă numai pentru ședințe.

(Arhiereul Atanasie Dincă mai are 200.000 lei de la Biserica Domnița Bălașa, al cărei egumen este, “plus Vlașca și Teleormanul”). Maica Magdalena, stareța Mănăstirii Plumbuita (de maici surori de caritate), este amanta lui Dincă, cu care “din amor, s-a ciorovăit.”

Arhiereul Laiu are acte pentru cele în legătură cu Institutul Biblic.

Locuiește la o soră a lui din Băneasa. Poate fi însă căutat în oraș, unde întreabă el din când în când, la inginer Negoescu, tel. 74565.

Arhiereul Atanasie Dincă nu-i străin de focul de la Mănăstirea Căldărușani, cu a cărei reparare, în trecut, a delapidat bani grei. Focul a distrus urmele.

1 iunie 1946

Galaction Gordun, arhiereul, îl anunță la Tipografia Cărilor Bisericești pe Tuță că vine să-l ia cu o mașină, care-l așteaptă în strada 11 Iunie, ca să-l ducă undeva, la Președinție. Intrigat, Tuță îl întreabă pe preotul I. Vască, secretar general la Culte (al cărui confident este), pe arhiereului Emilian Antal din București, dacă trebuie să se ducă; Vască îi răspunde că da.

Pleacă deci cu Gordun, care-l duce la Emil Bodnăraș, secretarul general al Președinției Consiliului de Miniștri. Gordun se sărută cu Bodnăraș, care apoi îl roagă pe Tuță să-i facă un raport asupra situației Bisericii.

Tuță a răspuns că-i va face.

2 iunie 1946

La sediul Societății clerului Ajutorul s-au ținut, în ultimul timp, ședințe la care s-a discutat în mod special situația clericilor în legătură cu fixarea vârstei de pensionare, care va fi de 60 de ani pentru preoți și 65 de ani pentru ierarhi. Clerul a opinat ca slujitorii altarului să fie pensionați numai pentru motive de boală. S-a înaintat în acest sens un memoriu Patriarhului. De asemenea, s-a discutat măsura desființării corporațiilor bisericești, de către Guvern. În urma discuțiilor, s-a hotărât ca, în ziua de 6 iunie a. c., să aibă loc o nouă ședință, la care să participe și preoții I. Vască, secretar general la Culte, și Al. Marinescu, director general, pentru ca să discute problemele de mai sus și altele în legătură cu Biserica. Din cele de mai sus se constată că clerul manifestă un viu interes numai pentru problemele care sunt în legătură cu situația materială a lui; celelalte probleme bisericești rămân pe planul al doilea.

3 iunie 1946

În după amiaza zilei de azi se găseau pe biroul Patriarhului Nicodim, în Palatul patriarhal, cererile de grațiere ale mareșalului Ion Antonescu, Mihail Antonescu, fost președintele Consiliului de Miniștri, general Piki Vasiliu și prof. Gh. Alexianu, fost guvernator al Transnistriei, cereri înaintate de condamnații la moarte (de Tribunalul Poporului) prin avocații lor, spre a fi transmise Regelui.

Patriarhul nu le-a prezentat, spre a nu-și periclita situația. De altfel, el s-a exprimat astfel: “Ce, să pășesc ca ei?” Cât despre actul Regelui prin care a respins cererea de grațiere, Patriarhul s-a exprimat astfel: “Sângele vărsat cere sânge. După cum Carol al II-lea a fost silit de mareșal (I. Antonescu) să abdice, tot astfel va fi nevoit să abdice și Regele Mihai”, fără să indice persoana care-l va sili să facă acest act.

4 iunie 1946

Azi, vizitându-l pe Tuță la domiciliu, mi-a relatat cele de mai sus, rugându-mă alarmat să-i fac raportul cerut. I-am răspuns că i-l pot dicta. Ca atare, de la 22-22.30, i-am dictat și el a scris câteva pagini asupra situației Bisericii, gânduri care mi-au venit atunci în minte.

6 iunie 1946

Executarea mareșalului Ion Antonescu a produs consternare în rândurile clerului, care avea credința că Regele îl va grația.

Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, se află într-o mănăstire benedictină din Brescia, [în] nordul Italiei, sub protecția Papei. Cu el sunt și alți clerici de mir români, printre care [și] preotul Ștefan Palaghiță. Ei urmează cursuri de teologie în limba latină. Se pare că viețuiesc acolo sub alte nume.

7 iunie 1946

Tuță îl vizitează pe arhiepiscopul Emilian Antal, căruia, relatându-i cazul cu Gordun și arătându-i raportul, Antal l-a sfătuit să nu meargă la Bodnăraș, deoarece raportul îl va depune el. Tuță i l-a dat spre a-l înmâna el, care a mers cu arhiepiscopul Justinian Marina.

Tuță este anunțat de diaconul Gh. Ionescu, funcționar la Patriarhie, că arhimandritul Vasile Vasilache va fi numit arhiepiscop. Cum Tuță are o socoteală cu Vasilache, care este homosexual, se adresează lui Victor Eftimiu, prin Gala Galaction, rugându-l să înceapă o campanie de presă. Galaction, care era deci de față, îl elogiază pe Tuță în fața lui Eftimiu și a unor doamne. Eftimiu îl roagă pe Tuță să cânte “Tatăl nostru”, ceea ce el a făcut apoi. Eftimiu i-a făgăduit că va face toate eforturile spre a-l trimite (pe Tuță) la Paris.

10 iunie 1946

Prelungirea *sine die* a datei apariției noii Legi a Cultelor constituie obiectul unei vii discuții în rândurile clerului. Se crede că amânarea s-ar datora

faptului că legea va provoca nemulțumiri printre clerici - cu toate că textul ei nu este cunoscut - din cauza drepturilor pe care le acordă asociațiilor religioase, socotite secte până în prezent. Oricum, noua lege este socotită ca un insucces al Bisericii Ortodoxe Române.

Episcopul Iosif Gafton al Argeșului este criticat sever de clericii eparhiei lui, deoarece chiar în Palatul episcopal din Curtea de Argeș locuiește o doamnă în vârstă de peste 40 de ani. Și criticile devin mai severe, deoarece episcopul este însoțit în eparhie - cu prilejul vizitelor canonice, sfințiri de biserici, etc. - de sus amintita doamnă, care a fost gazda Episcopului Gafton pe când acesta era, ca văduv, preot la Biserica Sf. Ecaterina din București.

12 iunie 1946

În legătură cu o notă apărută într-un ziar din Capitală, cu data de 11 iunie a. c., după care Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, Mitropolitul Nifon Criveanu al Olteniei (deși nu mai este), Episcopul Cosma Petrovici al Dunării de Jos-Galați, Episcopul Lucian Triteanu al Romanului, arhiepiscopul Atanasie Dincă, locotenent de Mitropolit al Olteniei și arhiepiscopul Emilian Antal al Bucovinei și-ar fi înaintat Sfântului Sinod demisiile, se precizează că această aserțiune nu corepunde realității, ceea ce, de altfel, a fost dezmințit și de Ministerul Cultelor printr-un comunicat. Întrebat, în mod special, despre aceasta, Mitropolitul Irineu Mihălcescu (care este internat la spitalul Colentina) a afirmat că nici el, nici ceilalți ierarhi nu și-au înaintat demisiile.

Patriarhul Nicodim este informat că, la Ministerul de Interne există numeroase reclamațiuni împotriva preoților, în general. Preotul Coman, consilier patriarhal și-a arătat indignarea (ce capacitate!) față de cler și îngrijorarea în urma acestor reclamațiuni.

13 iunie 1946

Patriarhia intenționează să denunțe înțelegerea pe care-o are cu Ministerul Muncii relativ la Școala de infirmiere călugărițe din Mănăstirea Plumbuita, județul Ilfov. Patriarhia voiește să înființeze un spital în mănăstirea aceasta, în care să servească numai călugărițele absolvente ale Școlii de infirmiere, alături de doctori și clerici.

Preotul Coman mi-a comunicat că va supune Patriarhului Nicodim:

1. Interzicerea obiceiului pentru preot de a mai boteza prin casele oamenilor în ziua întâi a fiecărei luni, deoarece, zice el, practica aceasta nu are nici un efect pastoral, ci este o simplă cerșetorie.

2. Interzicerea obiceiului pe care-l au unii preoți de a fixa taxe pentru slujbele oficiate, fapt care a provocat multe nemulțumiri. Trebuie notat că există preoți în provincie care n-au oficiat parastase, deoarece nu li s-a plătit câte 6000 de lei pentru pomenirea decedaților unei familii sau 20.000 lei pentru o înmormântare.

14 iunie 1946

Patriarhul Nicodim și-a amânat plecarea la Mănăstirea Neamț pentru luni, 17 iunie a. c., spre a putea face un ultim efort pe lângă Guvern, ca să obțină asentimentul acestuia, pentru alegerea ca arhiereu a arhimandritului dr. Vasile Vasilache. Și anturajul Patriarhului este optimist, crezând că de data aceasta bătrânul va reuși.

Luni, 17 iunie 1946

Preotul Tache Simionescu din comuna Bragadiru, județul Ilfov, având un proces, care nu se mai termina, la Mitropolia din București, fiindcă s-a recăsătorit și, văzând că va fi condamnat la caterisire, s-a gândit că datorită unei acțiuni politice va schimba sentința în favoarea lui.

S-a înscris deci la partidul Frontul Plugarilor, al cărui președinte este primul ministru, dr. Petru Groza și a izbutit să împartă țăranilor comunei sale moșia din apropiere a doctorului Gheorghian (ginerele lui Bragadiru), realizând astfel reforma agrară.

După aceea, s-a prezentat primului ministru, căruia i-a expus cele realizate, cerându-i apoi să intervină la Patriarh spre a-l reintegra în post.

Primul ministru l-a chemat pe arhimandritul Vasile Vasilache, căruia i-a făgăduit ca-n schimbul serviciului pe care-l va face preotului Tache, să-l sprijine în dorința lui de a fi arhiereu.

Amețit de perspectiva arhieriei, Vasilache se prezintă Patriarhului Nicodim, expunându-i cazul. Patriarhul dusese o luptă sisifică pentru a-l alege arhiereu pe Vasilache, ca atare prilejul era bine venit, însă și domnul Gheorghian îi era bun prieten. Este în dilemă. Dar iată că arhimandritul Melchisedec Dumitru, secretarul Patriarhului, care nu vedea cu ochi buni eventuala ascensiune a lui Vasilache, îi telefonează doctorului Gheorghian, relatându-i tot. Acesta se prezintă Patriarhului și-l roagă să nu-i satisfacă dorința preotului Tache. Patriarhul cedează în fața stăruințelor doctorului, dar, întrucât Patriarhul Nicodim trebuia să plece azi la Mănăstirea Neamț, și-a amânat plecarea pentru miercuri, 19 iunie, spre a întreprinde o nouă acțiune în favoarea lui Vasile Vasilache.

Ecce homines!

18 iunie 1946

Mitropolitul Efreem Enăcescu, fost al Basarabiei, care în ultimul timp locuia la Mănăstirea Horez, județul Vâlcea, a fost numit de Patriarhul Nicodim ca reprezentant al său la Consiliul Central Bisericesc. “Trebuie să fac ascultare”, mi-a spus mitropolitul, când l-am întâlnit în Dealul Patriarhiei.

Patriarhul Nicodim și-a amânat din nou plecarea la Mănăstirea Neamț, pentru ziua de vineri, 21 iunie a. c., spre a face din nou demersurile convenite pentru arhieria arhimandritului V. Vasilache.

19 iunie 1946

Din anturajul Patriarhului Nicodim se află că au perspective de a fi arhieriei următorii: arhimandritul dr. Vasile Vasilache, preotul Spiru Apostol, de la Biserica Kretzulescu din Calea Victoriei (a cărui soție a decedat, nu demult), preotul Șerpe, consilier patriarhal (vădov) de la Biserica Visarion din Capitală, cunoscut muzicolog.

Patriarhul Nicodim a început mișcarea de promovare a preotului Șerpe spre treapta arhieriei, trecându-l din postul de consilier al Secției culturale în acela de consilier al Secției adm[inistrației] bisericești, în locul preotului Coman, prin schimb. Secția bisericească este pivotul întregii mișcări în rândurile clerului.

Joi, 20 iunie 1946

Am fost la Mitropolitul Nifon Criveanu, care se pregătea să meargă la Președinție, unde urma să fie primit în audiență (a doua oară) de secretarul general Emil Bodnăraș. Avea un memoriu scris la mașină și semnat, cu ștampile, din partea tuturor organizațiilor politice din Craiova, prin care-l cereau pe mitropolit. În sertarul biroului mai avea, într-un dosar, un astfel de memoriu.

Sâmbătă, 22 iunie 1946

Azi l-am vizitat din nou [pe Mitropolitul Nifon Criveanu]. Secretarul general i-a spus că se apropie data când își va relua locul de mitropolit la Craiova, arătându-se amabil, dar serios, ca și în trecut.

Emil Bodnăraș, secretarul general al Președinției Consiliului de Miniștri, este foarte supărat, deoarece primul ministru Petru Groza a trimis o scrisoare omagială Patriarhului Nicodim. Prin preotul I. Vască, el vrea să fie în posesia originalului, însă nu reușește. Originalul este scris la mașină, pe o simplă hârtie, fără a fi semnată cu mâna, ci tot cu mașina: “Pătru Groza”.

23 iunie [1946]

Arhimandritul Valerian Zaharia, membru al Bisericii, de la ziarul *Aurora* (dr. Lupu) este unul din candidații pentru ocuparea unuia din viitoarele scaune episcopale vacante. Se afirmă că el vizează Scaunul de Episcop al Romanului, în locul Episcopului Lucian Triteanu.

25 iunie [1946]

Ieri, 24.6, Patriarhul a plecat la Mănăstirea Neamț, la ora 3 dimineața, cu șoferul Mera și: pr. I. Vască, secretar general la Culte, un călugăr, un consilier tehnic, Mircea Ionescu, directorul Contabilității din Ministerul Cultelor; aceștia într-o mașină, iar într-alta, o gardă formată din sergenți-polițiști.

26 iunie 1946

Orientarea politică a clerului ortodox

Este riscant pentru un observator obiectiv a afirma că clerul ortodox român ar avea, în prezent, o orientare politică. Și totuși, aceasta este realitatea. Lipsa acestei orientări nu se datorește absenței clerului din mijlocul frământărilor sociale, ci este, pe de-o parte, consecința lipsei de orientare politică a ierarhiei, care nu și-a fixat și exprimat răspicat atitudinea sa față de noile ideologii politice, din motive de oportunitate, pe care o explică a fi tradiționalism, iar pe de altă parte, rezultatul politicii fracționare din trecut și a efectului ei negativ asupra clerului. Azi, majoritatea clericilor este atașată politicii din trecut a fiecărui preot în parte. Alături de această majoritate este o minoritate care se zbate ca, prin Uniunea Preoților Democrați (o ficțiune “reală”) să grupeze în jurul ei un număr cât mai mare de clerici, realizare care rămâne însă în grija viitorului.

a) Clerul și alegerile

Majoritatea clerului va vota cu partidele istorice. Chiar acei dintre clerici care oficial s-au situat pe linia democrației, în fața urnei vor fi național-țărăniști sau liberali.

b) Ultimele arestări au produs îngrijorări în rândurile clericilor, a acelor mai ales care au militat în rândurile legionarilor. Dacă se vor lua măsuri împotriva unora dintre clerici, se crede că aceasta depinde numai de Guvern, căci din partea ierarhiei superioare bisericești nu se așteaptă nici un sprijin.

c) Demisiile unor chiriarhi, anunțate și dezmințite în presă, în ultimele zile, au avut darul de a crea în rândurile clericilor impresia că Guvernul intenționează să creeze un dinamism în Biserică, prin alegerea unor noi chiriarhi tineri.

d) Procesul marilor criminali de război români, dintre care unii au fost executați, a produs o profundă impresie în rândurile clerului, care credea că pedeapsa cu moartea nu li se va aplica, din motive de ordin religios-creștin. Se afirmă că mulți îi pomenesc la slujbe pe cei executați. Credincioșii înșiși dau pomelnice preoților la slujbe, cu următoarele nume: Ion (Antonescu), Mihail (Antonescu), Piki (Vasilie, general) și Gheorghe (Alexianu, profesor).

În rândurile clericilor pătrunde tot mai puternic ideea antisemitismului, pentru motivul că evreii ar fi fost aceia care i-au executat la Jilava pe criminalii de război.

Orientarea politică a clerului ortodox român rămâne o problemă care nu poate fi rezolvată decât prin atragerea acestuia într-o direcție oarecare; și mijlocul rămâne tot acordarea de beneficii, ca: a) pensionarea în condițiile cerute de cler: din motive de infirmitate; b) rezolvarea problemei corporațiilor bisericești prin desființarea lor; c) mărirea salariilor; d) desființarea impozitului pe epitrahil, căci e considerat ca o ilegalitate, întrucât, afirmă clerul, preoții fiind funcționari de stat, li se fac cuvenitele rețineri; veniturile epitrahilului nu sunt fixe, ci întâmplătoare; e) reînnoirea cadrelor administrative de la Patriarhie, mitropolii și episcopii.

Crearea acestor condiții ar face posibilă perspectiva unei schimbări de atitudine. Altfel, orice plan de activitate rămâne o utopie.

1 iulie 1946

Preotul C. Burducea a afirmat că Guvernul l-a invitat să revină în postul de ministru al Cultelor. Acestei invitații i-a pus condiții:

a) Să activeze ca ministru independent.

b) În Ministerul Cultelor să nu fie nici un cleric funcționar, fiind convins că, în felul acesta, va putea lucra fără intrigi “popești”.

În privința noii Legi a Cultelor, el a declarat că ea va fi publicată abia după efectuarea alegerilor, care pentru cler vor constitui un examen riguros.

2 iulie 1946

În legătură cu transferarea consilierului preot C. Coman (Biserica Sf. Treime-Ghencea) (care a rămas repetent într-o clasă, pe când era la Seminarul Central) de la Secția administrativă la cea culturală, se precizează:

Colonelul Garoescu din București s-a prezentat preotului Coman, întrebându-l apoi cum poate obține transferarea unui cleric. Preotul Coman i-a răspuns că, în afară de îndeplinirea condițiilor regulamentare, candidatul trebuie să contribuie cu o sumă de bani la fondul destinat întreținerii copiilor

orfani din mănăstirile Cernica și Țigănești, care sunt în grija Patriarhiei. Suma este de 6-10 milioane lei pentru o transferare dintr-o parohie într-alta, în provincie și de 10-20 milioane lei, transferare din provincie la București. După aceste explicații, preotul Coman l-a trimis pe colonel la avocatul Nazarie, șeful contenciosului Patriarhiei, care i-a repetat același lucru. Colonelul i-a mulțumit și a plecat la Seminarul Nifon, al cărui efor, avocatul Garoescu, îi era frate. Ajuns în cancelaria profesorilor, a relatat faptul, cu o adâncă indignare și revoltă. Diaconul profesor Anton Uncu, auzind acestea, a telefonat imediat preotului Alexandru Marinescu, director general al Ministerului Cultelor, comunicându-i cele relatate de colonel. Și, pentru ca să-l prindă pe preotul consilier Coman în flagrant delict de mită, preotul Marinescu l-a invitat pe colonelul Garoescu la minister. Încercarea n-a reușit, deoarece arhiepiscopul Galaction Gordun, fiind informat pe altă cale, s-a prezentat Patriarhului Nicodim și i-a relatat cazul Coman. Patriarhul, sesizat de gravitatea cazului în care era implicat și el, îl invită pe preotul Coman să răspundă acuzațiilor ce i se aduc. Drept răspuns, preotul Coman îi înaintează Patriarhului un memoriu semnat de toți cei patru consilieri patriarhali, prin care cer ca arhiepiscopul Galaction să facă dovada celor afirmate. Patriarhul a primit memoriul și a pus pe el următoarea rezoluție: "Dacă nu va face dovada până la ..., va suferi consecințe." Cazul este semnificativ.

În Biserica Ortodoxă Română domnește despotismul în forma lui cea mai măreață, cu care ierarhii și consilierii lor biciuiesc clerul după bunul lor plac. Clerul este nemulțumit, dar până în prezent nu s-a manifestat în bloc. Cazuri disparate sunt nenumărate, dar le lipsește coeziunea. Iată unul care trebuie relevat:

Preotul Nițescu din comuna Pietrari, județul Dâmbovița, a avut un fiu, sublocotenent cavalerist, care a decedat, cu toate eforturile pe care le-a făcut de a îl salva, cheltuindu-și în acest scop suma de 25 milioane de lei, proveniți din vânzarea întregii averi, în teren arabil, pe care o avea. În modul acesta, preotul pierde și copilul și averea, rămânând sărac. Nu mult după aceea, Patriarhul Nicodim numește, pe cale prezidială, încă un preot la parohia Pietrari. Preotul Nițescu, adânc întristat de această nouă numire, deoarece nu a fost luată în considerație nici situația lui familială, nici activitatea lui pastorală excepțională, se consideră nedreptățit. Și aceasta tocmai atunci când aștepta din partea Bisericii o recunoaștere a meritelor lui.

În fața acestei situații, preotul s-a hotărât să-și lepede haina clericală și să treacă la secta tudoristă, unde fusese solicitat de multă vreme. Aceasta numai în cazul când Patriarhul nu revine asupra hotărârii luate, sugestie pe care i-am dat-o eu, în urma unei lungi discuții contradictorii avută cu el.

Singura revistă care era un organ semioficios al clerului ortodox român, democrat, era *Lumina*, proprietatea preotului Vasile Ionescu din București. Ea a

apărut în câteva numere, pentru ca după aceea să fie sistată în urma ivirii unui conflict între preotul Vasile Ionescu, directorul ei, și preotul C. Burducea, pe atunci ministru al Cultelor.

Revista va apare însă în curând, luna aceasta, cu titlul de *Lumina creștină*, având ca redactor responsabil pe preotul Ion Huștiu, consilier de presă în Ministerul Cultelor. Revista a fost cedată de preotul V. Ionescu Uniunii Preoților Democrați.

5 iulie 1946

Se afirmă că profesorul Justin Moiescu, de la Facultatea de Teologie din Suceava, va fi numit ministru al Cultelor. De asemenea, că preotul Vasile Ionescu va fi ales arhiepiscop. De altfel, nu fără rost i-a făcut portretul, încadrat în elogii, Gala Galaction (preotul Grigore Pișculescu), în ziarul *Aurora*.

8 iulie 1946

Preotul Zaharia Mântulescu a fost rechemat de ministrul *ad-interim* al Cultelor, profesorul Mihail Ralea, al cărui protejat este, în postul de director general al Cultelor. Preotul Alexandru Marinescu, care deținea acest post, a revenit în vechiul său post de inspector general șef din același minister.

Preotul Zaharia Mântulescu mi-a spus că intenționează să plece mai târziu [ca] preot al Bisericii ortodoxe române din Paris.

9 iulie 1946

Cu două zile în urmă, a fost adus de pe strada Ferentari un decedat, spre a fi înmormântat în cimitirul parohiei Progresul. La un moment dat, s-a iscat o neînțelegere între câțiva oameni din cortegiul funebru și grozari, pentru că aceștia din urmă au făcut mormântul mai mic decât trebuia.

Fiul preotului C. Burducea, care cosea în apropiere, a intervenit. Și intervenția a fost de așa natură încât, în cele din urmă, oamenii au luat o atitudine potrivnică față de el. Fiul își cheamă pe tatăl său, preotul Burducea, care veni în grabă și-i făcu atenți pe “agresori” să se retragă, “fiindcă am pistol”. La auzul acestor amenințări, un individ a voit să-l dezarmeze pe preotul C. Burducea, dar cum el era cu degetul pe trăgaci și cocoșul ridicat, în învâlmășală, arma s-a descărcat și a rănit o femeie în picior.

Preotul C. Burducea a scăpat cu mare greutate de furia mulțimii. Faptul săvârșit de un preot, fost ministru al Cultelor, este foarte viu comentat.

În cercurile clericale se afirmă că Patriarhul Nicodim va fi nevoit să demisioneze în curând, în urma dorinței Guvernului, executorul ei fiind Emil Bodnăraș, secretarul general al Președinției Consiliului de Miniștri. Circulă foarte insistent știrea după care viitorul patriarh va fi Episcopul Nicolae Popovici al Oradei.

În cercurile preoților membri ai Uniunii Preoților Democrați se afirmă că preotul I. Vască, actualul secretar general al Ministerului Cultelor, va fi numit în curând ministru al aceluiași departament, locul lui urmând să-l ocupe preotul Ion Crăciunel, consilier referent la Episcopia Timișoarei, binecunoscut în cercurile guvernamentale.

12 iulie 1946

În zilele de 9 și 10 iulie a. c. a avut loc o conferință la mănăstirile Cernica și Căldărușani, prezidată de arhiepiscopul Veniamin Pocitan. Au participat consilierii: preoții Gh. Maxim, C. Dincescu, Cosma, Marius Constantinescu, P. Șerpe și C. Coman, precum și protoereii Arhiepiscopiei Ungro-Vlahiei. Conferința a avut loc în urma dorinței exprese a Patriarhului Nicodim, cu un scop: strângerea fondurilor, la sate și orașe, prin intermediul clerului, pentru întreținerea orfanilor de război aflători în cele două mănăstiri, obligație din care el își face o cunună de diamante.

13 iulie 1946

După toate indiciile, trei sunt candidații la tronul patriarhal:

1. Episcopul Nicolae Popovici, Oradea, agreat de Guvern.
2. Arhiepiscopul Emilian Antal, Suceava, susținut de Emil Bodnăraș, PCR și Președinția Consiliului de Miniștri.
3. Arhiepiscopul Justinian Marina Vasluiuanul, vicar la Iași, sprijinit de ministrul Comunicațiilor, Gheorghiu-Dej, secretar general al Partidului Comunist Român și de alți câțiva oameni politici democrați.

14 iulie 1946

În cercurile clericale se discută cu un viu interes știrea după care Guvernul român va proceda la unitatea și întărirea Bisericii Ortodoxe Române, cum afirmă “reacțiunea”. În acest scop, Guvernul va urma exemplul uniților din Galiția și Cehoslovacia, care au trecut la ortodoxie. În modul acesta, românii uniți nu vor mai depinde de Roma, ci de București. Clerul consideră că acest act va fi epocal în istoria României și a Bisericii.

Patriarhul Nicodim intenționează să-l demită pe preotul C. Coman din postul de consilier referent II al Secției culturale, pentru a numi, se pare, în locul lui pe preotul Gheorghiu de la Biserica Flămânda, profesor la Liceul Domnița Ileana din Capitală. Preotul Gheorghiu ar fi făcut studii la Paris.

20 iulie 1946

Preotul din comuna Dragalina, județul Ialomița, a produs o adevărată revoltă în rândurile credincioșilor parohiei sale deoarece, fiind peste măsură de preocupat cu “taxele” pe care le percepe pentru serviciile religioase, i-a lezat în sentimentul lor religios. Astfel, acest preot, care dispune de o avere însemnată, îi obligă pe credincioși ca, pentru fiecare copil, să-i dea câte un coș de porumb, iar pentru capii de familie percepe o altă “taxă”. Într-o zi, el a venit în fața altarului și, după ce le-a atras credincioșilor atențiunea că aduc sume mici la liturghie, le-a spus să nu mai aducă “sute” la biserică, deoarece n-are ce face cu ele. Zicând acestea, el ar fi rupt câteva bancnote de o sută de lei.

Cazul preotului C. Burducea, care a mânăuit revolverul la o înmormântare, a produs mare consternare în rândurile clerului și mâhnire totodată. Cazul Burducea este considerat sub aspectul lui moral și este judecat preotul, iar nu individul care a ocupat funcția de ministru al Cultelor. Căci preoții se întrebă ce va zice opinia publică despre cler, deoarece unul dintre ei a tras cu arma în împrejurările cunoscute. Lovitura este grea pentru cler, afirmă preotul Gaiculescu, șeful Consistoriului mitropolitan din București.

21 iulie 1946

Problema titularului Ministerului Cultelor preocupă clerul pentru două motive:

1. Obiectiv: poate că viitorul titular va izbuti să creeze un curent în Biserică, care-ar avea darul să-i unească pe toți preoții în jurul unei acțiuni menită să le ridice prestigiul.

2. Subiectiv: având un ministru, clerul știe unde trebuie să-și polarizeze acțiunile, pentru a-și realiza interesele lor personale. Clerul vede următoarea situație la ministru:

- a) Preotul Vasile Ionescu, ministru.
- b) Preotul C. Stanciu, subsecretar de stat.
- c) Preotul Alexandru Ionescu, secretar general.

Ministrul Vlădescu-Răcoasa ar acționa pentru unificarea Ministerului Naționalităților, al cărui titular este, cu acela al Cultelor, urmând ca după aceea să vină ministru profesorul Stanciu Stoian.

22 iulie 1946

Preotul I. Vască, secretar general la Culte, a fost la Mănăstirea Neamț, unde a lucrat cu Patriarhul Nicodim. Cu acest prilej, i-a prezentat și dosarul preotului C. Burducea în legătură cu împușcarea unei femei la o înmormântare.

24 iulie 1946

În cercurile clericale se afirmă că Emil Bodnăraș, secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri, nu se mai ocupă îndeaproape de Ministerul Cultelor, grija aceasta dându-i-o pe seama ministrului Gheorghiu-Dej, care în domeniul problemelor bisericești lucrează cu arhiereul Justinian Marina, vicar la Iași.

Unii șefi de posturi de jandarmi din județul Ilfov le-au comunicat preoților localnici, care sunt în comitetele de conducere ale organizațiilor partidelor țărănesc și liberal, că “la alegeri se vor uita de după gratii”, adică vor fi arestați, aceasta pe baza ordinelor secrete pe care le au.

25 iulie 1946

Preotul Crăciunel - despre care se afirmă că va fi numit secretar general la Culte, în care scop a avut chiar o întrevvedere cu primul ministru Petru Groza - a plecat la Timișoara pentru a face un raport episcopului său, Vasile Lăzărescu, asupra demersurilor făcute în acest sens. Totodată, îi duce episcopului și ordonanța pentru încasarea sumei de cincizeci milioane lei, obținută de la Guvern pentru Catedrala din Timișoara. Preotul Crăciunel va sosi în curând în Capitală.

26 iulie 1946

Preotul I. Popescu-Runcu, parohul Bisericii ortodoxe române din Sofia, se află de câteva zile la București.

27 iulie 1946

Preotul ortodox român din Bitolia (Iugoslavia) subliniază situația grea în care se află școala românească din Macedonia iugoslavă. Autoritățile sârbești au închis școlile românești. Și fiindcă nimeni nu se mai îngrijește de localuri, ele au început să se ruineze. Copiii învață de-acum numai dialectul macedonean în familie. Pe de altă parte, fostul consul român din localitate, un pensionar în vârstă de 80 de ani, are o atitudine dușmănoasă față de români. El a afirmat chiar: “ce caută românii aici? Să se ducă-n țară.” Populația românească este nemulțumită de

atitudinea acestui consul, precum și a actualului consul, care nu apără interesele țării.

Românii de acolo au trimis Ministerului Afacerilor Străine din București un memoriu care poartă câteva zeci de semnături pe el și în care se descrie situația precară în care se află învățământul românesc. A trecut de atunci multă vreme și până azi nu s-a primit nici un răspuns. Preotul afirmă că în Republica Federativă Iugoslavă există o libertate mai mare ca oricând, însă românii pot să se bucure de ea numai datorită unei intervenții din partea Guvernului român, căci intervenția particulară este rău interpretată la Belgrad.

În Grecia, situația este aceeași; grecii afirmă că situația românilor se va clarifica numai după încheierea păcii. Preotul crede că, dacă sârbilor și grecilor din România li s-ar aplica același tratament, abia atunci s-ar ajunge la o clarificare a situației românilor din țările respective. Preotul era revoltat pentru că, venind la București, cu respectarea formelor legale, a lăsat cheile bisericii paracliserului său, pentru ca să deschidă locașul când va fi nevoie, pentru ca să slujească preotul bulgar de acolo, pe care l-a lăsat suplinitor în lipsa unui român; dar mare i-a fost mirarea când i se comunică aici că a fost suspendat, în urma primirii unui raport inexact, trimis de la Belgrad de sârbi, în care se arată că el a părăsit parohia, lăsând-o în seama unui preot bulgar.

28 iulie 1946

Casa clerului ortodox român din București, str. Maria Rosetti, a înființat pentru funcționarii săi, în aprilie a. c., o cooperativă, cu contribuția fiecărui membru. Din aprilie până în prezent, funcționarii n-au primit nici un fel de alimente, etc. de la cooperativă, care în ultimul timp le-a făgăduit că le va procura lemne pentru iarnă. Și totuși, pentru bunul mers al cooperativei, s-au ținut peste 20 de ședințe de comitet, dar în schimb nu s-a realizat nimic. În rândurile funcționarilor se manifestă o vie nemulțumire.

31 iulie 1946

Cu câteva luni în urmă, s-au prăvălit turlele și acoperișul bisericii vechi din Mănăstirea Cernica, din cauza neglijenței starețului, care n-a luat măsurile necesare pentru repararea și întărirea cu beton a bisericii. Pentru reclădirea bisericii, o doamnă din București a dăruit o sumă foarte mare de bani (se afirmă că cinci sute de milioane). O parte a acestei sume s-a întrebuițat la scoaterea molozului din biserică, operație pe care-o puteau face călugării salahori pentru a reduce cheltuielile.

O bună parte a donației, zeci de milioane, este folosită de stareț, arhimandritul Partenie Bușcu, pentru un alt scop decât acela pe care l-a indicat donatoarea.

Mitropolitul Tit Simedrea, fost al Bucovinei, se va retrage la Mănăstirea Cernica. În acest scop, i s-a pus la dispoziție locuința starețului, din înalt ordin. Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Basarabiei, locuiește, pentru câțva timp, tot la aceeași mănăstire.

1 august 1946

Arhimandritul Haralambie Vasilache a fost înlăturat din postul de stareț al Mănăstirii Neamț, din motive ce nu se cunosc. Viitorul stareț va fi arhimandritul Melchisedec Dimitriu, secretarul Patriarhului Nicodim; el a mai ocupat acest post de stareț.

5 august 1946

Plecarea la Mănăstirea Neamț a arhimandritului D. Melchisedec ar avea următoarea cauză reală: Guvernul și-a exprimat dorința față de Patriarh ca acesta să se dispenseze de următoarele persoane din anturajul său:

1. Arhimandritul D. Melchisedec, secretar.
2. Prof. univ. I. D. Ștefănescu, consilier intim.
3. Arhimandrit Vasile Vasilache, de la Mănăstirea Antim.
4. Preotul consilier C. Coman, de la Secția culturală a mitropoliei.

Arhimandritul D. Melchisedec n-a mai așteptat să fie invitat în mod special și a plecat la Mănăstirea Neamț, ca stareț.

Prof. I. D. Ștefănescu se află, deocamdată, la Mănăstirea Agapia. Ceilalți doi clerici sunt încă în funcțiune.

Lui Gobjilă (cumnat cu ministrul Constantinescu-Iași) i s-a ridicat delegația pe care-o avea (pe lângă aceea de funcționar în Cancelaria mitropolitană din București) de șef al atelierelor de țesături din Mănăstirea Țigănești, deoarece, pur și simplu, a furat ca-n codrul Vlăsiei.

12 august 1946

Patriarhul Nicodim a numit ca secretar al său, în locul lui Melchisedec D., pe un diacon călugăr Petronius care, având bacalaureatul la bază, azi este student la Teologie și Matematici. În anturajul Patriarhului se afirmă că noul secretar va îndeplini funcțiunea sa până la înapoierea șefului său în Capitală, când ar urma să numească pe unul din frații Vasilache.

17 august 1946

Ministrul României la Paris, profesorul universitar Stoilov, a încunoștiințat printr-o adresă oficială Ministerul Afacerilor Străine că a îndepărtat din serviciu pe arhimandritul Teofil Ionescu, parohul Bisericii române din Paris, deoarece în timpul unei călătorii pe care a făcut-o în America, acesta a activat împotriva intereselor României. Serviciul religios de la biserică este prestat de doi preoți: Aiuca (?)⁶³ și Boldeanu, cel de-al doilea fiind un legionar notoriu. Se crede că și primul preot este legionar, ambii fiind refugiați din Germania. Ministerul Cultelor și Patriarhia vor avea să decidă asupra hotărârii arbitrare a ministrului Stoilov, care, potrivit canoanelor și legilor bisericești, este ilegală și anticanonică.

Până în ultimul timp, era aproape un fapt împlinit numirea profesorului universitar din Iași, V. Rășcanu, ca ministru al Cultelor. Acum însă va avea câțva timp interimatul Petru Groza, primul ministru, după care ar urma să fie numit ministru cel menționat mai sus, ceea ce este foarte problematic.

Clerul ortodox este foarte preocupat și revoltat de faptul că fiecare preot a fost impus de stat la mari impozite, care s-ar ridica la milioane pe an, numai pe venitul epitrahilului. Un memoriu a fost înaintat în acest scop primului ministru și se așteaptă răspunsul. De altfel, în provincie s-au ivit multe incidente între preoți și țărani, fiindcă aceștia n-au voit să plătească taxele exagerate cerute pentru serviciile religioase. Preoții recunosc, de altfel, că pretind taxe exagerate, dar ei le consideră ca o consecință a impozitelor foarte mari la care au fost impuși.

Contrariu afirmațiilor făcute de preotul I. Vască, secretar general la Culte, în rândurile funcționarilor săi nu domnește armonia, ci invidia și intriga în goana fiecăruia de a parveni cu orice preț. De altfel, nici între Vască și subalternii lui imediați nu există armonie, deoarece el nu-și ia răspunderea față de multe probleme, care, deși sunt de competența lui, le încredințează altora spre rezolvare. Din această cauză, colaboratorii îl consideră viclean, oportunist și lipsit de personalitate.

19 august 1946

Teodor Gobjilă din Cancelaria Mitropoliei bucureștene nu poate justifica suma de șase milioane și jumătate de lei din fondurile pe care le-a mânuit în legătură cu atelierul de țesătorie din Mănăstirea Țigănești, ca delegat al Patriarhiei.

⁶³ Semn de întrebare în original (n. e.)

22 august 1946

Patriarhul Nicodim a sosit azi, la orele 10, cu mașina, venind de la Mănăstirea Neamț. El a fost primit de consilierii săi în Palatul patriarhal. Prezența Patriarhului în București se datorește inițiativei Guvernului (afirmă cercurile patriarhale), care l-a invitat printr-o telegramă să participe la festivitățile sărbătoririi zilei de 23 August.

Problema arhimandritului V. Vasilache este din nou la ordinea zilei. Văzând, în ultimele încercări pe care le-a făcut, că primul ministru Petru Groza n-ar fi ostil lui V. Vasilache, Patriarhul Nicodim va încerca din nou pe lângă Petru Groza, în calitatea sa de ministru *ad-interim* la Culte, să îl convingă la a-și da [a]sentimentul pentru alegerea ca arhiepiscop al lui Vasilache.

Episcopul Antim Nica face toate diligențele lăaturalnice, căci Guvernul nu-l sprijină, spre a fi numit - având sprijinul efectiv al Patriarhului Nicodim - ca Episcop al românilor din America. Pe de altă parte, Episcopul Policarp Morușca nu renunță la scaunul de Episcop al românilor din Europa, al cărui titular este.

Secretarul Patriarhului Nicodim, ierodiaconul Petronius Tănase, este funcționar în cancelaria Sinodului și cântăreț la Biserica Sf. Spiridon din Capitală. Cum preotul Gh. Vintilescu este directorul Cancelariei sinodale și paroh la Sf. Spiridon, el n-ar fi străin de numirea lui Tănase în Dealul Mitropoliei.

27 august 1946

Preotul C. Burducea va pleca, se afirmă, în Franța, ca paroh al Bisericii ortodoxe române, în locul arhimandritului Teofil Ionescu, care a fost destituit de Guvern. În acest scop, Burducea a încasat suma de 20 de milioane. La Paris, el va găsi pe fiul său cântăreț, iar pe cumnatul său, Popescu, dirijor al corului bisericii noastre. Ambii au plecat acolo de câțiva timp. Cum Biserica își avea cântărețul și dirijorul ei, arhimandritul Teofil Ionescu, într-o scrisoare adresată arhiepiscopului Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, îi comunică faptul că celor noi veniți nu le poate plăti salarii, întrucât cei numiți n-au fost demși din posturile lor.

Oricum, cei doi Burducești își vor ocupa posturile peste orice considerație de ordin juridic sau moral.

Arhimandritul Teofil Ionescu, parohul Bisericii române din Paris, a fost destituit din postul pe care-l ocupa din cauza atitudinii lui antiguvernamentale, pe care a avut-o atât în America, unde a fost în iulie a. c., cât și la Paris, unde a manifestat contra Guvernului român în fața palatului Luxembourg, împreună cu alți români și cu francezi.

Arhimandritul Teofil Ionescu a adus din America o scrisoare a autorităților bisericești române, pe care a înaintat-o arhiepiscopului Veniamin Pocitan, vicar patriarhal. În scrisoare se manifestă o atitudine potrivnică Episcopului

Policarp Morușca și se cere ca arhimandritul Teofil Ionescu să fie numit vicar al Misiunii române ortodoxe din America, până la alegerea unui nou titular. Scrisoarea a fost remisă Patriarhului Nicodim.

Cu prilejul audienței pe care primul ministru Petru Groza a avut-o în ultimul timp la Patriarhul Nicodim, acesta i-a cerut șefului Guvernului următoarele:

1) Să-i dea patru cauciucuri pentru mașina lui (deși are alte patru, noi-nouțe, neîntrebuințate). Petru Groza i-a făgăduit că-i va dăruia o mașină de la președinție.

2) Să-i dea 3 vagoane de grâu. Groza i-a făgăduit 6.

3) Să facă două mănăstiri model pentru oaspeții patriarhali. La propunerea premierului de a reînnoi mănăstirile Pasărea și Cernica, Patriarhul a răspuns că Mănăstirea Neamț merită să fie făcută model, căci “călugării de acolo sunt harnici ca albinele, nu puturoși ca cei din Muntenia.” Premierul a fost de acord și a arătat că, deoarece Patriarhul a răspuns invitației Guvernului, participând la sărbătorirea zilei de 23 August a. c., el îi va satisface orice dorință. Una din dorințele Patriarhului, pe care Groza i-o poate satisface - cu atât mai mult cu cât deține și interimatul la Culte - este ridicarea la rangul de arhieru a arhimandritului V. Vasilache.

Patriarhul Nicodim este nemulțumit de faptul că la sărbătorirea zilei de 23 August a. c. nu i s-a dat un loc la tribuna regală, ci în aceea a reprezentanților Guvernului.

Postul de Episcop al românilor din America este vizat de: Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului și de arhieru Eugén Laiu, fost vicar al Bucovinei. Patriarhul Nicodim îl sprijină pe Nica Antim, care deocamdată nu are asentimentul Guvernului, pentru că nu a restituit, conform convenției armistițiului, toate bunurile fostei Episcopii de Ismail (mi-a spus, de altfel, chiar el, Nica Antim, că a dat Patriarhului Nicodim covoare de mare preț, în dar, numai să le salveze). În cazul când Nica va pleca în America, el va fi însoțit de:

1) Fratele lui, călugăr, student teolog și funcționar în Cancelaria Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

2) Avocat Radu, funcționar la Ministerul de Interne și nepotul Patriarhului Nicodim, ca secretar al Misiunii ortodoxe române.

3) Grigore Spiru, de la Patriarhie, ca șef al Serviciului de presă.

Primul ministru Petru Groza i-a atras atențiunea Patriarhului Nicodim că trebuie să plece în vizită la Moscova până la data de 10 septembrie a. c., la care acesta a răspuns că o va face în noiembrie (adică după alegeri, din motive de

oportunism). Groza n-a fost de acord cu răspunsul lui Nicodim, rămânând punctul său de vedere.

[3 septembrie 1946]

La 29 august 1946, joi seara, preotul Sachelarescu de la Biserica Sf. Ilie-Rahova a ținut o conferință la sediul Partidului Țărănesc Democrat despre “Concepțiunile sociale contemporane în fața socialismului creștin”.

După ce apoi ia cuvântul domnul Georgescu-Ștefănești, urmează preotul Spiru Apostol, care a spus:

“Probabil că, în acțiunea ei, și Biserica a greșit. La început s-a dezvoltat frumos și convingător. Cu timpul însă, se pare că oamenii s-au depărtat de la principiile ei, iar slujitorii au devenit niște simpli funcționari de stat.

În alte țări, chiar s-a simțit nevoia de a se **despărți Biserica de Stat**⁶⁴. Atunci, Biserica, simțindu-se singură, a revenit la formele ei inițiale. A fost o măsură salutară, care azi se impune din nou. Să se reducă la forma ei primară. Biserica să fie a poporului, pentru cei mulți. Slujitorii ei să se despartă de gândul că sunt funcționari la o instituție de stat și că trebuie să primească leafă și să se revină la forma ei inițială, așa cum o dorește și partidul nostru.” (*Aurora*, 3 septembrie 1946).

Preotul Spiru Apostol [este] nepot, prin căsătorie cu nepoata, al doctorului N. Lupu, șeful Partidului Național Democrat⁶⁵.

4 septembrie 1946

La sfârșitul săptămânii trecute, Patriarhul Nicodim a plecat la Mănăstirea Neamț. Înainte de plecare, el îi spunea adesea secretarului său, Petronius, că, dacă merge la Neamț, nu va mai pleca la Moscova. În firea acestui bătrân este ceva diabolic, care-și face apariția în societate sub forma intrigii distrugătoare. Iată faptele:

În ajunul plecării sale, l-a chemat pe preotul I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, și i-a spus să întocmească adrese către: Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei și episcopii Cosma Petrovici al Dunării de Jos și Lucian Triteanu al Romanului, prin care să le facă cunoscut că trebuie să-și prezinte demisiile, Guvernul înțelegând să le fixeze câte o pensie lunară de un milion pentru fiecare. Patriarhul a opinat ca locul de retragere să fie Mănăstirea Neamț (ca după moartea ierarhilor, aceasta să intre în stăpânirea lucrurilor lor,

⁶⁴ Subliniere în textul original (n. e.)

⁶⁵ Corect: Partidul Țărănesc Democrat (n. e.)

etc.). Preotul I. Vască a îndeplinit întocmai dorința Patriarhului și, sâmbătă și duminica trecută, s-a prezentat la Galați, Roman și Iași sus-numiților ierarhi.

În acest timp, Patriarhul intervine din umbră, căci după plecarea de la Palat a preotului I. Vască, el a telefonat fiecăruia dintre cei trei ierarhi, atrăgându-le atențiunea: “Să nu-ți tai craca de sub picioare dându-ți demisia.” Neapărat că ierarhii, potrivit sfatului “părintesc” al Patriarhului, care, de altfel, corespundea intereselor lor, nu s-au grăbit să-și prezinte demisiile la cererea preotului Vască. Și astfel, Patriarhul apare imaculat și în bune raporturi, atât față de Guvern, cât și față de cei trei ierarhi, datorită intrigii lui diavolești.

5 septembrie 1946

Petronius, secretarul Patriarhului Nicodim, a afirmat că șeful său nu va veni de la Mănăstirea Neamț pentru a pleca la Moscova, decât “dacă va fi adus legat”.

La Iași se discută cu un deosebit interes știrea după care, din tezaurul mitropoliei locale, al cărui inventar cuprinde 32 de pagini, lipsesc lucruri evaluate la patru miliarde de lei. Sunt martori care atestă că au împachetat în lăzi, care au fost trimise din Iași în Muntenia, în refugiu, printre altele, următoarele obiecte, care nu au mai fost înapoiate la Iași:

100 de tacâmuri de argint, 5 tacâmuri de aur, diferite obiecte de aur, pocaluri, etc., primite de la țarii Rusiei, din ale Mitropolitului Veniamin Costache, etc.

Aceste obiecte, se afirmă, au fost furate de Teodor Pietreanu, intendentul mitropoliei și de Cuza, nepotul Mitropolitului Moldovei, Irineu Mihălcescu.

Arhiereul Justinian Marina, vicarul Iașilor, a sesizat Ministerul Justiției și Parchetul pentru a stabili vinovățiile și pentru înapoierea bunurilor.

7 septembrie 1946

După plecarea Patriarhului Nicodim la Mănăstirea Neamț, ca protest împotriva acțiunii Ministerului Cultelor și a Guvernului față de el, de a-i impune o delegație, contra voinței lui, cu care să plece la Moscova, șeful Bisericii a trimis ministrului Cultelor o scrisoare. Guvernul se află în dilemă. Pentru rezolvarea acestei dileme a avut loc ieri, la Ministerul Cultelor, o consfătuire, la care, printre alții, au participat Petru Groza, prim ministru și ministru *ad-interim* la Culte, preotul I. Vască, secretar general [la] Culte și preotul Zaharia Mântulescu, director general [la] Culte.

S-a discutat situația creată prin plecarea Patriarhului Nicodim la Mănăstirea Neamț și refuzul camuflat al acestuia de a pleca la Moscova. Cum

decretul de pensionare al Patriarhului Nicodim este semnat, dacă acesta se va opune de a pleca la Moscova, el va fi dat publicității în curând.

Noul patriarh va fi ales dintre:

Episcopul Nicolae Popovici al Oradei și arhiereul Justinian Marina, vicar [la] Iași; *personna gratissima* este însă arhiereul Emilian Antal, Suceava, care are cele mai mari șanse.

După plecarea Patriarhului Nicodim la Mănăstirea Neamț, a apărut în presă o notiță, dată de Ministerul Cultelor, în care se menționa numele preoților Cosma, consilier [la] Secția economică a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, Zaharia Mântulescu, director general [în] Ministerul Cultelor, I. Huștiu, consilier de presă [în] Ministerul Cultelor, ca unii care vor face parte din delegația care îl va însoți pe Patriarhul Nicodim la Moscova.

Patriarhul Nicodim nu și-a putut stăpâni indignarea față de această notiță din sursa Ministerului Cultelor. Ca atare, a chemat la Mănăstirea Neamț pe preotul consilier Șerpe și i-a dat o scrisoare de protest, adresată preotului I. Vască, secretar general [la] Ministerul Cultelor, în care-i face cunoscut în termeni categorici că el nu înțelege să plece la Moscova decât cu persoanele pe care însuși le va indica, iar nu cu acelea menționate în presă, adică împotriva voinței lui. Scrisoarea trebuia să fie prezentată la minister de preotul Șerpe. Totuși, el n-a făcut aceasta, ci i-a încredințat-o lui Grigore Spiru, șeful Serviciului de presă al Patriarhiei, care a refuzat s-o ducă, spunând că nu-i de competența lui. Ca atare, scrisoarea a fost dusă de curierul Patriarhiei, Ionică, act prin care se calcă orice regulă protocolară. În cercurile Ministerului Cultelor se afirmă că Guvernul face mari pregătiri pentru călătoria Patriarhului Nicodim la Moscova. Deci Patriarhul Nicodim trebuie să fie la București la 10 septembrie pentru a pleca la Moscova scurt timp după aceea, la 15 septembrie. În cercurile Patriarhului se crede că Patriarhul Nicodim nu intenționează să plece la Moscova.

În ultimul timp, s-au produs în Capitală numeroase profanări și furturi de și în biserici, și anume: Biserica din Dudești-Cioplea, Biserica Cuibul cu Barză, Biserica Sf. Gheorghe-Malmaison, Biserica Izvor-Dudești, Biserica Albă, Calea Victoriei.

În aceste biserici s-au săvârșit furturi de obiecte sacre, covoare, pendule, cutii cu bani. În unele din ele, făptuitorii și-au făcut necesitățile (Biserica Izvor) sau au tăiat în bucăți odăjdiiile (două rânduri de odăjdii la Biserica Dudești-Cioplea).

Totuși, pare ciudat faptul că, până în prezent, nu s-a înregistrat nici un raport la cancelaria Patriarhiei, asupra celor întâmplate, din partea clericilor respectivi sau din partea protoereilor, fapt verificat prin Florescu, registratorul cancelariei de mai sus.

Clerul nu poate preciza cui se datoresc aceste fapte; totuși, el le atribuie evreilor, comuniștilor și hoților de meserie, pur și simplu. Preotul Octavian Mureșeanu, de la Biserica Sf. Treime-Ghencea, a dat un răspuns foarte interesant în această privință, spunând că: “Aceste fapte au fost săvârșite de unii din țișanii noștri de rumâni. Ce se caută vinovații aiurea?”

În ziua de 15 august s-au întâmpat următoarele fapte, concomitent, la mănăstirile Pasărea și Cernica.

La Mănăstirea Cernica, la orele 12 noaptea, în timp ce călugării asistau la slujbă, indivizi rămași necunoscuți au aruncat cu pietre în geamurile turlor, care au căzut în cioburi, cu zgomot, în biserică. În acest timp, cineva a strigat din ușa bisericii: “Foc! Foc!” La auzul acestor cuvinte, călugării au năvălit spre ieșire, rămânând biserica goală. În timpul vacarmului, indivizi necunoscuți au furat din locaș cutiile cu bani.

Același fapt s-a petrecut și la Mănăstirea Pasărea.

Făptuitorii erau în uniforme militare rusești. Se crede că erau borfași, nu soldați ruși.

Într-o convorbire pe care am avut-o azi cu preotul unit Leluțiu, inspector general în Ministerul Cultelor, acesta mi-a declarat:

La Facultatea de Teologie catolică din Strasbourg au studiat un număr de câteva zeci de studenți teologi români, ca bursieri ai statului francez. Aceste legături dintre foștii studenți și facultate pot fi folosite pentru propaganda românească în Franța, cum fac ungurii, și anume: pentru a crea un curent favorabil României în opinia publică franceză este necesar, pe lângă altele, să se acorde titlul de *doctor honoris causa* al Universității din București unor personalități franceze, ca de exemplu preotul dr. prof. Martin, decanul Facultății de Teologie din Strasbourg, reputat canonist, preotului dr. Aman, profesor de istorie la aceeași facultate, Episcopului Dieb, directorul Colegiului Saint Basile, unde au locuit studenții români, etc. Aceste legături ar avea darul de a forma prieteni în Franța, afirmă Leluțiu.

Cât despre raporturile dintre URSS și Vatican, el afirmă că vecina noastră caută prin toate mijloacele să fie în bune raporturi cu Vaticanul, dată fiind forța morală a acestuia în lume.

În ziua de 29 august a. c., s-a prezentat la Mănăstirea Văratec, Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei, monseniorul Vladimir Ghica, de la Paris, însoțit de arhimandritul Bonteanu, unit, fost stareț al Mănăstirii Cetățuia, județul Iași. Chiar în arhondăria mănăstirii, monseniorul Ghica a oficiat o slujbă pentru însănătoșirea Mitropolitului Irineu, care era prezent. După slujbă, mgr. Ghica și-a pus mâinile pe capul Mitropolitului Irineu, binecuvântându-l cu “spini din coroana lui Hristos”. Apoi, a avut o întrevedere de două ore cu Mitropolitul

Irineu. Obiectul discuției nu se cunoaște până în prezent. Oricum, catolicii încearcă repetarea cazului Mitropolitului Calinic Miclescu.

În după-amiaza zilei, mgr. Ghica a fost prezentat soborului mănăstirii și călugărițelor, în număr de aproximativ 700, de către Mitropolitul Irineu, care a făcut, cu acest prilej, istoricul misiunilor externe romano-catolice, elogiind în cel mai înalt grad spiritul de jertfă, abnegație al clerului misionar. Apoi a adăugat că o mare putere s-a ridicat împotriva romano-catolicismului. Și dacă această putere a învins pe calea armelor, ea nu va fi capabilă să învingă romano-catolicismul prin ateism. E ușor de înțeles că s-a referit la URSS.

Apoi a urmat conferința mgr. Ghica, care a durat două ore. Conferențiarul a subliniat puterea romano-catolicismului în lume și necesitatea apropierii Bisericii ortodoxe de el.

Atât prezența unui prelat catolic, mgr. Ghica, precum și conferința acestuia au produs o dezorientare în rândurile viețuitoarelor mănăstirii, cu atât mai mult cu cât era de față și însuși Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, marele dogmatist care, în modul acesta, s-a arătat a fi unionist. Cazul acesta mi l-a comunicat alaltăieri, 5 septembrie 1946, arhiepiscopul Justinian Marina, vicarul și potrivnicul Mitropolitului Irineu, în după-amiaza zilei, la el acasă (Biserica Sf. Gheorghe Vechi), de față fiind preotul Vasile Anghela din Dorohoi (cu care, apoi, i-am cumpărat lui Marina bilet pentru rapidul de mâine, 17.55, Râmnicu-Vâlcea) și preotul dr. Grigore Cernăianu, de la Biserica Grivița.

10 septembrie 1946

Institutul Biblic a făcut o comandă de piele de peste trei milioane lei. Pielea se va întrebuița la legatul a patru rânduri, câte 5 volume, cărți din *Istoria biblică*, tradusă din rusește după Lapuhin de Patriarhul Nicodim. Cărțile acestea vor fi dăruite Patriarhului Alexei al Rusiei.

12 septembrie 1946

Prezența primului ministru Petru Groza la departamentul Cultelor, în calitate de ministru *ad-interim* a avut o oarecare influență asupra orientării politice a unui însemnat număr de clerici. Mulți clerici s-au înscris în partidul Frontul Plugarilor, intenționând prin aceasta să-i dea o coloratură clericală. Se constată în opinia publică clericală că preoții ar înclina spre BPD în ceea ce privește orientarea ei [sic!] politică, aceasta ca un protest față de lipsa de activitate a Patriarhului Nicodim. În consecință, mulți clerici vor vota cu BPD pentru interese personale: asigurarea, în viitor, a salariilor, pe care le-ar pierde dacă s-ar face separarea Bisericii de Stat.

Preotul Constantin Moisiu, fost consilier patriarhal, în prezent președintele Consistoriului bisericilor al Mitropoliei Ungro-Vlahiei, fost director general la Culte, o personalitate în rândurile clericilor, opinează pentru această atitudine a Bisericii față de Guvern, adică alături de el în alegeri “ca să putem câștiga poziția pe care a pierdut-o Patriarhul Nicodim.”

18 septembrie 1946

În cercurile patriarhale se afirmă că Patriarhul Nicodim va pleca totuși la Moscova, după ce, în prealabil, va convoca Sinodul, spre a-i face cunoscut proiectata călătorie, după protocol.

Convocarea Sinodului urmează să aibă loc în curând și ea are darul de a împărți eventuala răspundere a șefului Bisericii, dacă nu și-o va asuma total, prin viclenia bătrânului.

În legătură cu profanările de biserici, fapte care au avut loc în ultimul timp, în Capitală, chestorii au invitat clerul la chesturile respective, făcându-i cunoscut faptul că Guvernul le condamnă și socotește că ele sunt opera reacționarilor. Clericii n-au făcut comentarii, dar sunt intrigați de faptul că, până în prezent, poliția n-a identificat nici unul din răufăcători.

Preotul Petre Murărescu, de la Biserica Sf. Gheorghe-Malmaison din Capitală, locaș care a fost profanat, a raportat faptul acesta, în scris, Patriarhiei, care, în schimb, s-a mulțumit să ia act.

Preotul Cristea, parohul Coloniei române din Salonic, se află de câțeva vreme în țară, venit în interes de serviciu. El voiește să se înapoieze la postul său, însă, cu toate intervențiile făcute de Ministerul Afacerilor Străine pe lângă Guvernul grec, spre a-i acorda viza de intrare, nu i s-a dat până în prezent nici un răspuns, negativ sau pozitiv. Preotul afirmă că nu grecii sunt vinovați, ci englezii, care văd în el un “șpion” al Guvernului român.

În ziua de 16 septembrie a. c., regele Mihai I a semnat decretele de pensionare a următorilor ierarhi: Irineu Mihălcescu, Mitropolitul Moldovei, Cosma Petrovici, Episcopul Dunării de Jos (Galați) și Lucian Triteanu, Episcopul Romanului. În cercurile clericale se afirmă că mai sunt câțiva ierarhi care nu vor fi pensionați, printre care și arhieriei: Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, Valeriu Moglan, vicar [la] Iași, etc.

Un bun prieten al Patriarhului Nicodim este și Corneliu Gheorghian, consilier la Înalta Curte de Casație.

20 septembrie 1946

De câteva zile se află la Mănăstirea Neamț protoereii Arhiepiscopiei Bucureștilor. În acest scop, ei au închiriat un autobuz, plătind fiecare câte 250.000 lei. În fruntea protopopilor este preotul Cosma, consilier. Prezența lor la mănăstire este cu scopul de a arăta Guvernului că preoții sunt alături de Patriarh; aceasta în legătură cu unele zvonuri după care Patriarhul urmează să fie pensionat. Clerul critică acțiunea protoereilor, în care el nu poate fi angajat, subliniind că cel puțin o parte din suma cheltuită în zadar putea fi folosită în scopuri filantropice.

Clericii refugiați, plasați pe la diferite parohii din Muntenia, sunt nemulțumiți de faptul că, până în prezent, nu s-a putut rezolva definitiv problema sesiei parohiale, în sensul că nu li s-a dat și lor, ca ajutători, o parte din terenurile bisericesti, spre folosire.

În călătoria sa la Moscova, Patriarhul Nicodim va fi întovărășit de o suită foarte redusă, din care va face parte numai: arhiereul Justinian Marina, preotul I. Vască și încă una sau două persoane.

În legătură cu pensionarea clericilor, se precizează:

Ministerul Cultelor a întocmit o lege în care se prevedea că ierarhii vor fi pensionați la vârsta de 70 de ani, cu mențiunea “exceptând pe Patriarh”.

Preoții Liviu Stan și Spiridon Cândea intervin și înlocuiesc cuvintele “exceptând pe” prin “și”. Ca atare, și Patriarhul Nicodim urma să fie pensionat, cu intențiunea ca în locul lui să fie numit Mitropolitul Nicolae Bălan. Decretul a fost semnat. Patriarhul este alarmat. Arhiereii Emilian Antal și Justinian Marina se sesizează și, spre a-l îndepărta pe Mitropolitul N. Bălan de la ocuparea Scaunului de patriarh, intervin la Președinție și se revine la forma primă a decretului, care-l excludea pe Patriarh de la pensionare.

Preotul I. Vască, secretarul general al Cultelor, prezintă decretul, la Mănăstirea Neamț, Patriarhului Nicodim, care se liniștește; fiind foarte satisfăcut, îi înmânează lui Vască două scrisori: una către Petru Groza, primul ministru, în care-i face cunoscut că, până-n data de 25 septembrie a. c., va fi în Capitală, spre a face toate pregătirile în legătură cu voiajul său la Moscova, iar cealaltă către Patriarhul Alexei, în care-l încunoștiințează că-l va vizita în curând.

25 septembrie 1946

Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei, are un litigiu cu Episcopia Râmnicului, pentru uzufructul sesiei mitropolitane, în a cărei stăpânire n-a intrat în ultimul timp, adică an, al funcționării lui la Craiova, căci Episcopia Râmnicului afirmă că uzufructul amintit i se cuvine ei. Deci Mitropolitul Nifon,

aducând cazul în fața Sinodului, acesta i-a răspuns că “Comisiunea de ierarhi” a hotărât ca litigiul să fie tranșat între reclamant și Episcopia Râmnicului. Nemulțumit, Mitropolitul Nifon face o nouă întâmpinare, căreia Sinodul îi răspunde cu impertinență.

26 septembrie 1946

Azi a fost ridicat la rangul de arhimandrit ieromonahul basarabean Teofil Pande. Originar din Basarabia, el are licența Academiei Comerciale din București. În prezent, este funcționar la Ministerul Cultelor, Direcția contabilității. Azi, ca și acum câteva luni când a fost hirotonit preot-monah, Pande a dat câte un banchet pentru care a cheltuit de fiecare dată câteva milioane de lei. De data aceasta, mâncarea a fost preparată în însăși bucătăria Palatului patriarhal, iar banchetul a avut loc în localul Școlii de pictură bisericească, din spatele palatului Camerei Deputaților. Toate acestea s-au făcut, desigur, cu prealabila aprobare și binecuvântare a Patriarhului Nicodim.

La banchet au participat, printre alții: Episcopul Antim Nica, preotul Madan, fost la Ismail, preotul Burjacovschi, fost la Chișinău, preotul D. Balaur, fost la Bălți (secretar la Seminarul Nifon, acum), preotul G. Ionescu, funcționar la Cancelaria mitropolitană din București, Ionescu Mircea, șeful contabilității din Ministerul Cultelor, Frangu, subdirector la Culte, D. R. Ioanițescu, profesorul G. Savin de la Facultatea de Teologie din București, diaconul D. Moiescu⁶⁶ de la Sinod, preotul Cosma, consilier la mitropolie și câteva zeci de clerici basarabeni refugiați. În cercurile clericale se pune întrebarea de unde dispune noul arhimandrit de atât de însemnate mijloace materiale pentru a-și permite luxul unui banchet, când alții mor de foame? Cărui fapt se datorește încrederea pe care o acordă Patriarhul Nicodim lui Pande? Se răspunde că Pande este agentul Patriarhului Nicodim la Ministerul Cultelor, unde are acces pretutindeni, dar mai ales la preotul I. Vască.

Se afirmă că:

1) Dacă Patriarhul Nicodim va merge la Moscova, va fi otrăvit de ruși pentru ca să nu divulge din cele constatate acolo.

2) Dacă nu va pleca, va fi “măcelărit” împreună cu ciracii lui, despre care se crede că-l sfătuiesc să nu întreprindă călătoria la Moscova.

27 septembrie 1946

În legătură cu pensionarea Patriarhului Nicodim, se precizează:

⁶⁶ Corect: Gheorghe Moiescu (n. e.)

Departamentul Cultelor întocmise o lege în care se prevedea că ierarhii vor fi pensionați, din oficiu, la vârsta de 70 de ani, “afară de Patriarh”. Preoții Liviu Stan și Spiridon Câdea, de conivență cu preotul I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, intervin și înlocuiesc cuvintele din lege “afară de” prin “și” Patriarhul. Deci, urma ca Patriarhul Nicodim să fie pensionat, iar locul lui să-l ocupe Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului. Patriarhul s-a alarmat. Arhiereii Emilian Antal și Justinian Marina se sesizează și - pentru a nu reuși tentativa care viza aducerea în Scaunul de patriarh a Mitropolitului Nicolae Bălan - intervin la Președinția Consiliului de Miniștri. Arhiereul Justinian Marina se prezintă și Regelui Mihai I, căruia îi explică necesitatea semnării unui nou decret, care să nu-l pensioneze pe Patriarhul Nicodim, ca să nu-i ocupe locul Mitropolitul Nicolae Bălan. (Locul și-l rezervă pentru el, în realitate)

Acțiunea celor doi arhierei este îndreptată contra Mitropolitului Bălan, chiar realizând un compromis: menținerea Patriarhului în fruntea Bisericii. Convins, Regele semnează al doilea decret, în baza căruia Patriarhul Nicodim rămâne în post. Preotul I. Vască se prezintă cu decretul la Mănăstirea Neamț, Patriarhului Nicodim, pe care-l liniștește, arătându-i situația din ultimul timp. Mulțumit că n-a fost pensionat, Patriarhul Nicodim îi înmânează apoi lui I. Vască două scrisori: una adresată primului ministru Petru Groza, în care-i face cunoscut că va veni în curând la București, spre a se pregăti pentru călătoria la Moscova, iar alta adresată Patriarhului Alexei al Rusiei, în care-i face cunoscut că-l va vizita în curând. În ciuda tuturor intrigilor “popești”, murdare, Patriarhul Nicodim continuă să ocupe un scaun, de pe care umbrește locul de multă vreme, fără să aducă un rod.

30 septembrie 1946

Se afirmă în cercurile clericale că, în curând, vor fi zece locuri libere de ierarhi, la care candidează următorii:

Titulari	Candidați
1-2. Episcopia Roman:	
- Ep. Lucian Triteanu	- Ep. Partenie Ciopron al Armatei
- arhier. Ilarion Mircea Băcăoanul	- ?
3. Mitropolia Moldovei-Iași:	
- Mitr. Irineu Mihălcescu	- arhier., vicar Justinian Marina
	- Mitr. Efreem Enăcescu, fost al Basarabiei

4. Episcopia Dunării de Jos-Galați:

- Ep. Cosma Petrovici - pr. Petre [sic!] Șerpe, consilier patriarhal

5. Mitropolia Sucevei:

- arhier. Emilian Antal, locotenent de Episcop - tot el, în cazul când nu va fi ales patriarh, ceea ce nu apare cătuși de puțin probabil

6. Episcopia Râmnicu-Vâlcea:

- locotenent de Episcop, arhieru Atanasie Dincă - Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei (Dincă nu este agreat de olteni)

7-8. Doi vicari patriarhali:

- 1 loc liber
- 1 loc ocupat de arhieru Veniamin Pocitan, care va fi pensionat

9-10. Doi vicari mitropolitani:

- 1 loc liber prin trecerea la Argeș a Episcopului Iosif Gafton
- 1 loc ocupat de Atanasie Dincă, locotenent de Episcop la Râmnicu-Vâlcea

Cele două locuri de vicari patriarhali sunt vizate de arhimandritul V. Vasilache și preotul [...] ⁶⁷ Spiru.

Celelalte două [locuri] de vicari mitropolitani sunt vizate de noul arhimandrit Teofil Pandelescu și arhimandritul dr. Filaret Jocu.

1 octombrie 1946

Se afirmă că arhieru Justinian Marina, vicar la Iași, are șanse să fie numit ministru al Cultelor, fără ca totuși să renunțe la candidatura sa pentru postul de Mitropolit al Moldovei.

Aseară, Patriarhul Nicodim a sosit în Capitală, venind de la Mănăstirea Neamț. Azi, la ora 8.30, el a primit în audiență, pe lângă consilieri, o delegație de

⁶⁷ Indescifrabil în original (n. e.)

clerici-profesori de religie, în frunte cu preotul profesor Cristache, inspector la Ministerul Educației Naționale, în legătură cu programa analitică și învățământul religios în școlile secundare. Patriarhul le-a făgăduit tot sprijinul.

3 octombrie 1946

Între Patriarhul Nicodim și Guvern există un conflict, care se agravează din cauză că primul manevrează.

Regele Mihai I, semnând decretul de pensionare a trei ierarhi - Mitropolitul Irineu Mihălcescu, Iași, Episcopul Cosma Petrovici, Galați, Episcopul Lucian Triteanu, Roman - la dorința Patriarhului și la propunerea Guvernului, acesta din urmă⁶⁸ s-a adresat Palatului pentru a proceda la cele de cuviință. Mare i-a fost însă mirarea când i s-a spus primului ministru, Petru Groza, că decretul nu pot fi publicate, arătându-i-se și motivul: o scrisoare a Patriarhului Nicodim către Rege, în care-l ruga să nu pensioneze pe cei trei ierarhi.

Primul ministru este indignat de atitudinea de duplicitate a Patriarhului.

Vineri, 4 octombrie 1946

Azi, la orele 17, Patriarhul Nicodim a plecat cu trenul la Timișoara, spre a asista, în prezența Regelui și a Guvernului, la sfințirea catedralei locale. Patriarhul este însoțit de: arhimandritul Ghervasie Crețu, eclesiarhul Catedralei patriarhale; arhidiaconul profesor Anton Uncu, de la Catedrala patriarhală.

Prezența Patriarhului la Timișoara se datorește faptului că participă Regele și Guvernul, prilej pe care-l va folosi pentru a clarifica starea de fapt încordată între el, Coroană și Guvern, rezultată din neînțelegerea în rezolvarea unor probleme bisericesti, precum și pentru a verifica atitudinile personale față de el.

Preotul Zaharia Mântulescu, director general al Ministerului Cultelor, n-a putut pleca azi la Timișoara cu vagonul pus de Guvern la dispoziția Patriarhului. El va pleca mâine, cu trenul regal. Tot mâine va pleca la Timișoara, cu avionul, preotul I. Vască, secretar general.

Zilele acestea, preotul I. Vască a fost primit în audiență de Patriarhul Nicodim, căruia i-a atras atențiunea că, prin exprimarea dorinței sale de a vizita pe Patriarhul Alexei la Moscova, a angajat însăși Biserica română. Ca atare, vizita trebuie făcută neîntârziat. La aceasta, Patriarhul Nicodim i-a răspuns: "Nu dau socoteală unui ministru."

⁶⁸ Guvernul (n. e.)

În cercurile clericale și la Ministerul Cultelor [se afirmă] că Episcopul Nicolae Popovici al Oradei va fi ales patriarh al României. Ardelenii sunt uniți pentru a-l susține. Arhiepiscopul Emilian Antal al Sucevei, despre care se afirmă că urma să fie noul patriarh, s-a unit cu ardelenii spre a-l sprijini pe mitropolitul N. Popovici, pentru ca, în schimb, să i se dea și lui sprijinul în ocuparea Scaunului de mitropolit al Bucovinei.

În călătoria pe care o va face Patriarhul Nicodim la Moscova va fi însoțit de: 1. arhiepiscopul Emilian Antal, Suceava; 2. arhiepiscopul Justinian Marina, Iași; 3. Episcopul Nicolae Popovici, Oradea Mare, care se află în Capitală; 4. preotul I. Vască, secretar general [la] Culte; 5. dr. Gheorghian; 6. V. Madan, ca interpret de limba rusă; 7. Arsenie, omul de casă al Patriarhului (și comisar).

Patriarhul este nemulțumit pentru că din delegație nu poate să facă parte și profesorul I. D. Ștefănescu, consilierul și confidentul său, deoarece nu este acceptat și agreat de Guvern. Și totuși, în cercurile patriarhale se crede că Patriarhul nu va merge la Moscova, în care scop va invoca în ultimul moment motive de sănătate.

Arhiepiscopul Emilian Antal, pe care l-am vizitat la el acasă (str. Robert de Flers), miercuri, 2 octombrie 1946, mi-a spus că el i-a atras atențiunea primului ministru asupra posibilității, din partea Patriarhului, de a invoca motive pentru a nu pleca la Moscova. La aceasta, Petru Groza i-a răspuns: “Atât îi trebuie!” “Oricum - mi-a spus arhiepiscopul Antal - sănătos nu mai vine Patriarhul de la Moscova. Poate vine cu picioarele înainte.”

Întrebându-l dacă el vine patriarh, mi-a răspuns că nu se gândește, deși are șanse de peste 50%. “Nu vin patriarh, nici legat”, a adăugat el. “Poate că va veni arhiepiscopul Justinian Marina de la Iași.” La care el mi-a răspuns: “D’apăi ce, p’ăsta să-l facă patriarh?”

În anturajul Patriarhului se precizează că șeful Bisericii s-a exprimat că nu vede cătuși de puțin necesară călătoria sa la Moscova, deoarece în decembrie a. c., de Crăciun, Patriarhul Alexei va fi la București, spre a-l vizita.

Joi, 10 octombrie 1946

Azi, Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului, în prezent director al Internatului studenților teologi, a fost primit în audiență de Patriarhul Nicodim. Antim era însoțit de Andrica, ziarist român, de la Serviciul presei Misiunii americane, avocatul Radu, nepotul Patriarhului și Grigore Spiru, șeful (!)⁶⁹ Serviciului de presă al Patriarhiei. Obiectul audienței a fost realizarea intenției Episcopului Nica de a pleca în America, în calitate de șef al Episcopiei ortodoxe

⁶⁹ Așa în textul original (n. e.)

române de acolo (în locul Episcopului Policarp Morușca, care este în țară din 1938), însoțit de avocatul Radu, ca secretar, Grigore Spiru, presa și alții. Patriarhul a arătat acum, ca și-ntotdeauna, toată solitudinea, cu atât mai mult cu cât va putea pleca o dată cu el și nepotul său, avocatul Radu, căsătorit sâmbătă, 5 decembrie a. c., la Primăria sectorului III albastru, cu domnișoara Mariana.

Profesorul P. Constantinescu-Iași, ministrul Informațiilor, a afirmat că, dacă Patriarhul Nicodim nu va pleca la Moscova până la 28 octombrie a. c., va fi demis fără întârziere.

Patriarhul Nicodim i-a imputat arhimandritului Uncu Anton, care l-a însoțit la Timișoara, că a dat dovadă de neglijență, deoarece i s-a oferit lui, ca Patriarh, precum și Regelui, halat roșu, nu alb, conform tradiției, fapt despre care nu a fost încunoștințat în prealabil.

Uncu i-a explicat că s-a interesat din timp de halat, să vadă dacă este făcut după măsură, adică să nu fie strâmt, însă i s-a răspuns că s-au luat toate măsurile cuvenite, totul va fi în ordine. Abia în timpul ceremoniei i s-a prezentat Patriarhului halatul, însă acoperit. Când a fost desfăcut halatul, autoritățile fiind de față, s-a constatat că era de culoare roșie, ca și al Regelui de altfel. Era însă prea târziu și Patriarhul nu mai putea face nimic altceva decât să-l refuze, dar ... de ... scaunul pe care tronează inert ca un Buda, de atâția ani, îi era scump ... S-a supărat el, dar i-a trecut.

Preotul Crăciunel, vicarul de la Timișoara, este acela care a avut ideea confecționării halaturilor [sic!] din material de culoare roșie. Am uitat să-l întreb dacă-i adevărat.

Profesorul P. Constantinescu-Iași, ministrul Informațiilor, a fost în audiență la Patriarh, spre a stabili programul în legătură cu vizita acestuia din urmă la Moscova. Programul a fost acceptat de Patriarh. În Palat, se afirmă că Patriarhul nu voiește să meargă la Moscova, ci să trimită în locul lui o delegație care să-l reprezinte.

Preotul Grigore Cristescu, fost profesor la Facultatea de Teologie din București, post din care a fost pensionat, fără să fi avut vârsta cuvenită, pentru că a militat ca legionar, va fi reintegrat la catedră. Se afirmă că reîncadrarea lui se datorește prietenilor săi, foști legionari, ca preotul D. Veștemeanu, directorul Cultelor în Ministerul Cultelor, preotul Liviu Stan și preotul Spiridon Câdea, ambii profesori la Academia Teologică din Sibiu.

Prietenia dintre Patriarhul Nicodim și arhimandritul Teofil Pandeles se datorește și altor motive, pe lângă acela că cel de-al doilea este agentul celui dintâi, și anume:

T. Pandele, fiind funcționar în Ministerul Cultelor, la Direcția contabilității, și având legături cu Ministerul Finanțelor, a reușit să obțină pentru Patriarh următoarele avantaje:

a) 150 milioane lei ajutor pentru clădirea bisericii din comuna Pipirig, județul Neamț, satul natal al Patriarhului.

b) Un milion și jumătate de lei cheltuieli de reprezentare, lunar, pentru Patriarh, care îi este atât de recunoscător, încât, în ultimul timp, când l-a ridicat la treapta de arhimandrit, i-a pus la dispoziție pentru banchet chiar sala de recepție din Palatul patriarhal. De această favoare, Pandele nu s-a putut bucura, deoarece intendentul Palatului, călugărul Damian, a plecat, intenționat, cu grâu, la Mănăstirea Neamț.

Duminică, 13 octombrie 1946

Misiunea suedezo-norvegiană pentru creștinarea evreilor (care devin “creștini după Evanghelie”) a inaugurat azi, duminică, la orele 10.30, casa ei de rugăciune din strada Olteni, nr. 45 (fosta sală anglicană). erau prezenți: pastorul Solheim, șeful misiunii, Max Wurmbrandt, al doilea pastor (evreu botezat), Radu Mihail, pianist, un organist, asistentă: bărbați, femei, majoritatea evrei. Programul: cântări în comun, care alternau cu mici lecturi biblice și Crezul, rostite de pastorul Solheim și cu cântece executate la pian (Radu Mihail) și orgă.

A vorbit după aceea, timp de o jumătate de oră, pastorul Solheim, în limba română, rar de tot, cu o grea pronunție, despre “Slava lui Dumnezeu”.

A vorbit apoi Wurmbrandt - cel care a provocat un scandal la congresul clerului din 16-17 septembrie 1945, în Camera Deputaților - de la 11.15 la 11.45, tratând despre “Slava lui Dumnezeu și păcatul”, zugrăvind societatea contemporană, care nu-l cunoaște pe Iisus și nu-l are în suflet. “Căci, în fond, zice el, ce sunt bisericile? Niște ziduri; nimic mai mult. Biserica este sufletul omului.” La 11.45 face un apel către evreii mozaici, chemându-i la Hristos, ei, care n-au patrie, n-au cetățenie și sunt insultați, bătuți, uciși pretutindeni. În clipa aceea, un avocat evreu mozaic, din fundul sălii, se ridică în picioare și strigă: “Max Wurmbrandt nu poate vorbi azi. El e un bandit, omul lui Antonescu (mareșalul Ion)⁷⁰, cel care a dat evrei în mâinile Siguranței.”

S-a produs un vacarm. Credincioșii au început să cânte, în timp ce avocatul se certa cu asistența, care-l invita să părăsească sala. Avocatul insista însă, cu orice preț, să fie lăsat să vorbească, pentru a dovedi cine este Max.

Avocatul era sprijinit de doi domni și tineret evreu, băieți și fete, în număr de peste 15, care, încă de la începutul ședinței, se răspândiseră în sală, mai

⁷⁰ Paranteza îi aparține lui D.V. (n. e.)

apoi au ieșit în curte, pentru ca să revină și să se grupeze în jurul avocatului. Era deci întocmit, în prealabil, un plan de acțiune.

Pastorul Solheim face apel la cei care au tulburat ședința, invitându-i să se liniștească, fiindcă, altfel, se va adresa autorităților, căci, adaugă el, nu-și închipuie ca-n România democrată să fie cineva care să turbure ședința unui cult.

În fundul sălii, vacarmul nu contenea. În tot acest timp, Max Wurmbrandt nu s-a mișcat de pe estradă, stând drept și cântând împreună cu mulțimea.

La un moment dat, câteva femei vârstnice s-au repezit asupra avocatului și a tineretului, încercând să-i evacueze. Însuși pastorul s-a repezit, furios, asupra avocatului, l-a apucat de piept și-l trăgea spre ușă.

În această învălmășeală, avocatul a lovit câteva femei, care au ripostat numai prin următoarele cuvinte: “renegat”, “turburător de liniște”.

În sfârșit, turburătorii sunt evacuați în curte, unde avocatul încearcă să-i vorbească mulțimii despre “banditul de Max Wurmbrandt”. Este însă împiedicat de cei prezenți. Totuși, el vorbește și se auzeau frânturi ca acestea: “părintele pastor ... cum se cade ... respect bisericesc ... banditul ... nu poate vorbi ...”

Un domn care-l apăra pe avocat a spus: “Banditul de Max Wurmbrandt este în serviciul englezilor, careucid evreii în Palestina.”

Apare apoi un sergent de stradă, care în cele din urmă n-a putut influența cu nimic prin prezența lui. Pastorul Solheim i-a explicat unuia din certăreți că, dacă au acte împotriva lui Wurmbrandt, i le pot aduce oricând și el va lua măsurile convenite. El însă și cu Wurmbrandt, a subliniat apoi, au ajutat mult pe evreii din Transnistria, în timpul prigoanei și informau străinătatea, pe cale diplomatică, asupra celor ce se petreceau în România. Wurmbrandt a lucrat deci mult pentru evrei.

Vacarmul a durat de la 11.45 până la 13.45, oră după care tot au mai rămas grupuri răzlețe, care discutau, mai liniștit, în contradictoriu: erau evrei creștini și evrei mozaici.

Luni, 14 octombrie 1946

Profesorul I. D. Ștefănescu a sosit în Capitală sâmbătă dimineața, 12 octombrie a. c. Din încredințarea Patriarhului, el a luat contact cu Regele. Obiectul audienței la Rege nu se cunoaște. De asemenea, [obiectul] audienței, tot la Rege, a arhimandritului Dumitru Melchisedec.

Patriarhul Nicodim este nemulțumit de faptul că Președintele Consiliului de Miniștri i-a fixat la șapte numărul persoanelor care-l vor însoți la Moscova, căci se pare că înclină pentru această călătorie. El a făcut deci cunoscut

Președinției să-i îngăduie ca încă zece persoane să-l însoțească, printre care episcopii Antim Nica, fost al Ismailului și Iosif Gafton, Argeș.

Preotul Grigore Cristescu, care a fost reintegrat la catedra sa de la Facultatea de Teologie din București, este membru al partidului Frontul Plugarilor. În același timp, profesorii Stăniloae, de la Academia Teologică de la Sibiu și dr. Justin Moiescu, de la Facultatea de Teologie din Suceava vor fi transferați, în curând, la Facultatea de Teologie din București; tot aici s-a creat o nouă catedră pentru preotul dr. D. Fecioru, slujitor la Biserica Cuțitul de Argint din Capitală. Preotul Grigore Cristescu afirmă că noii profesori vor da un nou imbold învățământului teologic superior, situându-se pe calea democrației.

Marți, 15 octombrie 1946

Arhiepiscopul Justinian Marina nu este în bune raporturi cu Patriarhul Nicodim, care însă caută o împăcare. În acest scop, l-a însărcinat pe Grigore Spiru să facă toate demersurile pe lângă arhiepiscopul Marina, spre a-l hotărî să vină la el în audiență. În acest scop, Grigore Spiru a luat azi contact cu diaconul N. Nicolaescu, la care locuiește Marina când vine în Capitală, ca să fie intermediar.

Miercuri, 16 octombrie 1946

La Ministerul Afacerilor Străine se lucrează la pașapoartele Patriarhului Nicodim și ale însoțitorilor lui în călătoria la Moscova. În afară de persoanele menționate anterior nu va mai merge nimeni altcineva, nici doctorul Nazarie, deși este medicul Patriarhului.

În cercurile patriarhale și clericale se dă ca sigură știrea după care Episcopul Antim Nica va fi numit în postul de șef al Misiunii ortodoxe române din America.

În acest scop, Episcopul Antim Nica va pleca împreună cu: 1. Dumitru Radu, avocat, subdirector în Ministerul Afacerilor Interne și nepot al Patriarhului, ca secretar al misiunii; 2. Grigore Spiru, în calitate de consilier de presă; 3. diaconul Neofil Nica, licențiat în Teologie, funcționar la mitropolie, fratele Episcopului Nica, în calitate de secretar particular al acestuia.

Diligențele pe lângă generalul Susaikov, locțiitorul președintelui Comisiei Aliate de Control, pentru obținerea vizei de plecare (pașapoartelor) le face Gică Petrescu, procuror general și prieten intim al Patriarhului.

Gică Petrescu este prieten cu generalul Susaikov. În această calitate, i-a făcut numeroase servicii Patriarhului.

Vineri, 18 octombrie 1946

Ieri, joi, a avut loc, în sala Asociației Clerului Ortodox din bulevardul Pake o adunare a preoților protoeriei I (?)⁷¹ Ilfov, de sub conducerea protoereului Sebe. S-au discutat diferite probleme în legătură cu Biserica, dar cea mai de seamă dintre ele a fost problema sectelor, pe care clerul o vede ca primejdioasă pentru stat. Ca atare, s-a hotărât să se înceapă lupta contra sectanților, care cutreieră satele desfășurând o propagandă intensă.

Arhimandritul dr. Martinian Ivanovici, fost director al Internatului Teologic din Suceava, a fost numit de Patriarh paroh al Bisericii ortodoxe române din Paris, în locul arhimandritului Teofil Ionescu, demis.

Sâmbătă, 19 octombrie 1946

Patriarhul Nicodim va pleca la Moscova în ziua de 23 octombrie a. c., a afirmat arhiepiscopul Justinian Marina, care face parte din delegație. Până la plecare, Patriarhul Nicodim caută totuși să tergiverseze lucrurile, pentru ca să mai obțină de la Guvern anumite avantajii pentru cirații săi. (Eh! Nimicuri de ... arhiepiscopului, etc.)

Miercuri, 23 octombrie 1946

Azi a plecat Patriarhul Nicodim la Moscova. Preotul I. Vască, însoțindu-l, a delegat cu conducerea departamentului Cultelor, pentru tot timpul cât va lipsi din țară, pe preotul dr. Liviu Stan.

Joi, 24 octombrie 1946

Un vânt puternic și rece s-a luat la întrecere cu ideea vântului năpraznic a[1] unui nou război, dorit de cei care nu au acaparat destul bunuri în trecutele războaie. Și Patriarhul Nicodim este în drum spre Moscova.

În legătură cu arhimandritul Martinian Ivanovici, noul paroh al Bisericii ortodoxe române din Paris, se precizează:

În trecut a fost un legionar convins; în prezent este membru al Partidului Național Popular⁷². Foarte apreciat de cercurile clericale și laice din Bucovina. Și aprecierea este atât de mare, încât ea [sic!] constituie un adversar de temut pentru arhiepiscopul Emilian Antal, la ocuparea Scaunului de mitropolit al Sucevei. Ca atare,

⁷¹ Așa în original (n. e.)

⁷² Partidul Național Popular, fondat la 10 ianuarie 1946 sub conducerea lui Mitiță Constantinescu. Între 1947 și 1949, PNP îl are ca președinte pe Petre Constantinescu-Iași. Printre membrii partidului, se numărau: George Călinescu, Andrei Oțetea, Dumitru Bagdasar (n. e.)

Antal a făcut toate eforturile și, prin intermediul Guvernului, a izbutit ca Patriarhul să-l transfere la Paris. Arhimandritul Ivanovici nu s-a entuziasmat de această numire care l-a făcut să plece din Bucovina, unde este foarte apreciat, și să meargă la Paris, unde, a afirmat el, desigur că există o opoziție, atât în câmpul religios, cât și politic față de reprezentanții României. Și opoziția îl va privi ca pe un reprezentant al Guvernului și ca atare îl va izola din societatea ei. Ivanovici este hotărât să se înapoieze în țară imediat ce va constata că nu va putea activa la Paris în condițiuni normale.

Vineri, 25 octombrie 1946

Azi noapte a nins. Acoperișurile caselor sunt învăluite în imaculata mantie, scânteietoare ca ochii păcatului, a zăpezii. Și e frig; iarnă. Patriarhul Nicodim este în drum spre Moscova. Oare va veni asemenea Patriarhului Miron Cristea?

Luni, 28 octombrie 1946

Clerul și alegerile.

Data alegerilor se apropie cu pași repezi, grăbiți, ca ursitul. Până în prezent, toate instituțiile de stat s-au manifestat într-o măsură mai mare sau mai mică, prin întruniri, etc., exprimându-și adeziunea lor față de platforma BPD. Armata n-a lipsit nici ea, făcând front comun cu BPD, prin glasul unanim al comandanților de mari unități veniți din toată țara la București, din ordin. Problema sincerității acestor manifestații rămâne în discuție. Dar instituția cea mai de seamă din statul român, Biserica, aceea care poate avea o influență nebănuită de covârșitoare asupra maselor, cu a căror conștiință lucrează în laboratoarele altarelor și al căror suflet îl disecă la pistol, lângă picioarele crucii, nu s-a manifestat, *in corpore*, într-un sens sau altul. Da, a făcut-o! Se va răspunde că Biserica, prin menirea ei, depășește momentul istoric. Dar azurul apare în maiestatea lui, nu îngerului, ci marelui nemuritor, veșnicului muritor totuși, OMULUI⁷³, care este atașat pământului - ca sicriul de groapa rece -, pedestal de pe care nu poate face, chiar dacă ar voi, un salt în abis. Deci, transcendentul este condiționat în existența lui de existența însăși a OMULUI. Biserica nu-l poate ignora și soarta lui trebuie să constituie pentru ea o condiție *sine qua non* a însăși existenței ei, pe care o realizează **numai**⁷⁴ de perfect acord cu “**stăpânirile veacului acestuia**”. Manifestările sporadice ale unor ierarhi tot sporadici n-au

⁷³ Cu majuscule în original; vezi și mai departe (n. e.)

⁷⁴ Subliniere în original; vezi și mai departe (n. e.)

avut darul să fixeze o atitudine, să creeze o cale luminoasă, oricât de strâmtă ar fi, spre câmpul vast al viitoarei experiențe politice.

Biserica se camuflează în ceața tăcerii, însă asemenea struțului, căci capul - ierarhii - și-l îngroapă în nisip, iar corpul, clericii, rămâne supus atacului.

În această situație, “corpul” activează fără directivele “capului”, deși faptul acesta apare ca o antinomie. Clericii deci, în afară de acei care s-au înglobat în BPD - cât despre sinceritatea lor, aceasta constituie o problemă complicată - nu numai că se înclină, dar s-au aplecat complet peste balustradă pentru a da mâna “istoricilor”, pe care “păcatele-i trag la fund”.

Tradiționalismul, banalul, lipsa de curaj în opinie și acțiune sunt tot atâtea motive care-i subordonează pe clerici intereselor lor, iar motivele acestea sunt păcatele care-i trag la fund, din care cauză nu pot vedea realitățile sociale.

Clerul consideră că victoria BPD-ului în alegeri va însemna începutul declinului Bisericii, datorită măsurilor care ar urma să se ia împotriva ei. Clerul, care este pozitivist, materialist, de ideal și spirit rămânând “să se bucure”, din destul, mulțimea, exclude intervenția supranaturalului în mersul legilor naturale și totuși nu exclude posibilitatea unei minuni, în ziua alegerilor, cu tot grotescul “afacerii”. Minunea aceasta s-ar concretiza prin apariția puterii anglo-americane în fața urnei.

Marți, 5 noiembrie 1946

Preotul Vasile Ionescu, membru marcant, atât al UPD-ului (Uniunea Preoților Democrați), cât și al BPD-ului, recte Frontul Plugarilor, a afirmat că, în realitate, UPD-ul este inexistent ca forță de acțiune, deoarece majoritatea membrilor s-a înscris din interes în această organizație, care, de fapt, nu este nici politică, nici cel puțin profesională. Ca atare, toți acești clerici nu lucrează în câmpul “democrației de tip nou”, ci, înscriși fiind la UPD, își fac interesele lor politice, care sunt opuse BPD-ului. Și, pentru a ilustra această stare de lucruri, a dat ca exemplu cazul județului Tulcea, unde, dintr-un număr de 60 de preoți înscriși la UPD, numai trei activează. Se înțelege de la sine ce aport vor aduce în viitoarele alegeri preoții UPD-iști animați de astfel de sentimente.

Miercuri, 6 noiembrie 1946

Patriarhul Nicodim a sosit, în dimineața zilei de azi, în Capitală, venind de la Moscova. Încă de ieri, autoritățile bisericești - în realitate UPD - au luat toate măsurile, de acord cu Guvernul, ca să-i facă Patriarhului o primire deosebită. Astfel, înainte de ora 9 dimineața, un număr de 50 de preoți cu epitrahile pe piept se aflau în gara Mogoșoaia, iar alți 50 de preoți în fața

Palatului patriarhal. Preoții erau din București, județul Ilfov și câțiva din județul Prahova. La Ploiești, Patriarhul a fost întâmpinat de protoereul Alexandru Ionescu. La sosirea trenului special în gara Mogoșoaia, erau prezenți: Petru Groza, primul ministru, cu membrii Guvernului, afară de Gh. Tătărescu, și clerici, în frunte cu Episcopul Antim Nica și preotul Gh. Vintilescu, decanul Facultății de Teologie din București. Patriarhul coboară din tren. Pe pieptul lui, pe care de obicei, în călătorie, poartă un engolpion, se văd: o cruce de lemn, sculptată și o decorație în formă de cruce, cu chipul lui Hristos la mijloc, împodobită cu pietre scumpe, primită, probabil, de la Moscova. După ce este salutat de cei prezenți, Patriarhul merge în sala de recepție a gării, unde, pe un ton glumeț, își deapănă unele impresii de călătorie, subliniind:

1. Dragostea cu care a fost primit la Moscova.

2. Atențiunea care i s-a dat, când s-a ridicat tost (sic)⁷⁵ pentru Biserica română și pentru Guvern “și când am amintit de M. S. Regele Mihai I s-a ridicat tost (sic) și pentru el.”

3. A arătat, cu un vădit interes, că a vizitat Kremlinul, unde i-a văzut tezaurul și bogățiile.

4. “Pe ilustrul generalissim Stalin nu l-am putut vedea”, deoarece nu era la Moscova. El urma să se înapoieze acolo tocmai în luna decembrie.

5. L-a invitat pe Patriarhul Alexei în România, însă nu mai devreme de luna mai a anului viitor, spre a putea fi primit “cum se cuvine”. Patriarhul Alexei a răspuns că primește invitația făcută. Apoi, Patriarhul a adăugat că nu poate face alte comunicări, deoarece “pe acelea le așteptăm să sosească, în curând, de la Moscova.”

După aceea, Patriarhul a plecat la Palatul patriarhal, unde a fost întâmpinat de cler, în frunte cu Veniamin Pocitan Sinaitul, care a rostit, ca de obicei, câteva cuvinte banale de circumstanță. Clericii au plecat apoi la Sala Dalles, unde au avut o consfătuire.

Dorința ierarhilor ardeleni este ca viitorul patriarh al României să fie Episcopul Nicolae Popovici al Oradei, care l-a însoțit pe șeful Bisericii, Patriarhul Nicodim, la Moscova. În acest scop, ei vor ca, după plecarea Mitropolitului Irineu Mihălcescu din scaunul Moldovei, să fie numit în locul lui Episcopul N. Popovici, care, după moartea Patriarhului Nicodim, va fi, în ordine canonică, locotenent de Patriarh, rămânând ca opera s-o sfârșească și desăvârșească tot culisele.

În cercurile clericale se afirmă că se va reînființa Mitropolia Olteniei, în fruntea căreia va fi adus arhiereul Justinian Marina de la Iași. Episcopia

⁷⁵ Paranteză D. V.; vezi și mai departe (n. e.)

Râmnicului-Vâlcrii va continua să ființeze. La conducerea ei aspiră diaconul N. Nicolaescu, profesor universitar.

Problema arhieriei arhimandritului Vasile Vasilache va fi supusă în curând spre rezolvare Guvernului, de către Patriarh, care crede că i se va da satisfacție acum, după călătoria la Moscova.

În cercurile clericale se afirmă că scaunele de ierarhi care vor deveni vacante după alegeri vor fi ocupate de persoane credincioase Guvernului. În modul acesta, Guvernul vrea să dea o nouă structură corpului clerical, [celui] superior în special, și să introducă o nouă mentalitate în rândurile preoților, spre a democratiza în felul acesta Biserica, în adevăratul înțeles al cuvântului.

Sâmbătă, 9 noiembrie 1946

Azi a conferențiat la Ministerul Cultelor preotul Gheorghe Chiriac de la Biserica Popa Tatu din Capitală, despre “Creștinism și socialism”. Erau prezenți funcționarii ministerului, în frunte cu preotul I. Vască, secretar general. Conferențiarul a făcut un rechizitoriu foarte aspru la adresa mentalității din trecut – reacționară, în concepția nouă - întronată în Biserică și armată, din care se vede că cei mici și slabi, la figurat, au fost neglijați.

Exemplu Biserică: atunci când s-a clădit Seminarul Central din Capitală, s-au prevăzut locuințe pentru tot personalul administrativ, nu însă și pentru oamenii de serviciu. “Ierarhii și preoții - excluzând unele excepții fericite - au cochetat cu cei bogați; și se știe că bogăția peste nevoile omului constituie un furt.”

Armata: soldatul era un rob la dispoziția ofițerului.

Școala: fiii de țărani nu puteau pătrunde așa de ușor pe băncile școlilor înalte, din cauza boierilor.

Conferința n-a fost citită.

Duminică, 10 noiembrie 1946

Profesorul universitar Nicolae Popescu, Mitropolitul Tit Simedrea, al Bucovinei pe atunci, și diaconul Gheorghe Moiescu au tipărit *Mărturisirea ortodoxă* a lui Petru Movilă, după *Codex Parisius*, într-o ediție cu aparat științific ales. Apariția acesti cărți își are talmăcirea ei:

Profesorul N. Popescu și Mitropolitul Tit l-au rugat pe arhimandritul Teofil Ionescu, Superiorul Bisericii române din Paris, să le procure fotocopiile codexului de mai sus, aflate la *Bibliothèque Nationale*, pentru ca în schimb să-i ofere pe tavă un scaun de ierarh în țară. Încântat de minunatele perspective de viitor, călugărul cheltuiește o sumă considerabilă din buzunarul său, pentru

fotocopii, urmând ca, până la scaunul de ierarh, să i se dea doctoratul în Teologie la București. Rezultatul: grupul de autori s-a ales cu cartea apărută, iar Teofil cu banii pierduți și speranțele spulberate de vântul realității crude, ca ciulinii Bărăganului descriși de P[anait] Istrati.

Acum, grupul încearcă, telefonic, să-l convingă pe Teofil să continue cu trimiterea fotocopiilor.

Patriarhul Nicodim se așteaptă ca Guvernul să îi ceară o pastorală în legătură cu alegerile. În cazul acesta, va condiționa pastorală de asentimentul Guvernului pentru ridicarea la treapta de arhiepiscop al arhimandritului Vasile Vasilache. De altfel, cercul ieșenilor, care-și are sediul la Mănăstirea Antim, a adresat un memoriu Patriarhului Nicodim, pentru ca Vasilache V. să fie ales arhiepiscop.

Ministrul Cooperației, Anton Alexandrescu, comentând vizita Patriarhului Nicodim la Moscova, a afirmat: “Patriarhul mai mare rău a făcut Guvernului, că pierdem o parte din voturi în alegerile viitoare.”

Preotul Toma Gherasimescu, profesor și misionar al Episcopiei Aradului, mi-a comunicat că în Ardeal sunt frecvente cazurile de căsătorii de probă, adică fără oficierea cununiei civile sau religioase.

În rândurile clericilor se afirmă că vizita Patriarhului Nicodim la Moscova s-a soldat cu un eșec, deoarece, cu toate că a fost invitat la Moscova, el n-a fost primit în audiență de mareșalul Stalin.

Luni, 11 noiembrie 1946

Până azi, Patriarhul Nicodim n-a făcut nici o mărturisire intimilor săi în legătură cu călătoria sa la Moscova.

La Secția economică a Patriarhiei, preotul Cosma lucrează de câtva timp, în fiecare seară, până târziu, la orele 22-23.

Se crede că el “face ordine” în actele secției, pentru cazul când i se va face o verificare, mai ales în eventualitatea plecării Patriarhului Nicodim din scaunul său.

Joi, 14 noiembrie 1946

Azi, 11 noiembrie dimineața⁷⁶, a avut loc în Sala Dalles din Capitală o conferință rostită de preotul I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, asupra impresiilor din călătoria pe care a făcut-o în ultimul timp la Moscova, ca

⁷⁶ Adăugire cu creionul în textul original (n. e.)

membru al delegației Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Patriarhul Nicodim.

Sala [era] împodobită cu portretele M. S. Regelui Mihai I și dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri. Tribuna [era] acoperită în față, până pe margini, cu un tricolor mare, terminându-se la mijloc într-o buclă mare. În dreapta și stânga tribunei, pe pereți, câte o placardă cu “Votați lista no. 1 la BPD!” Pe estradă: preotul Vasile Ionescu, diaconul N. Nicolaescu, ministrul Gheorghiu-Dej, al Comunicațiilor, preotul Alexandru Ionescu (București), preotul I. Vască, preotul Stanciu - Sf. Nicolae Vlădica, preotul Sulică, preotul Sebe [...] ⁷⁷.

Preotul Alexandru Ionescu deschide ședința, după care ia cuvântul preotul I. Vască. Acesta descrie călătoria la Moscova, în ordine cronologică, evidențiind atențiunea și dragostea de care s-a bucurat delegația din partea sovieticilor. Arată că realitățile sovietice dovedesc că acolo există cultură, civilizație, nu numai în Apus, cum se crede. Și, atacând Apusul și pe anglo-saxoni, arată că aceștia ne-au fost potrivnici la Conferința de Pace, în timp ce Rusia sovietică ne-a apărat interesele. Anglo-saxonii duc politica lor “cu o perseverență diabolică și contrar intereselor noastre. Pe de altă parte, prietenia cu Rusia sovietică nu ne degradează”, căci “în Rusia se merge în sus, nu în jos.”

Mulțumind Guvernului pentru sprijinul dat pentru a întreprinde călătoria la Moscova, arată că: “Suntem mândri că autoritatea de stat ne cheamă la muncă. Să știm aprecia sollicitudinea guvernului actual. UPD face un apel clerului.” (Citește apelul, tipărit pe foaie volantă, care se termină: “Preoțimea își va face datoria.”) Și Vască adaugă: “Să sperăm că și-o va face.” “Trebuie să ne arătăm recunoștința și gratitudinea față de Guvern, prin obolul nostru, votând Blocul.”

Conferința pare că poartă pecetea unei lipse de convingere, în subiectul tratat, din partea conferențiarului, care n-a putut înlătura banalul, monotonia. Cât despre considerații și concluzii asupra călătoriei, el s-a mărginit să le citească pe acelea ale Patriarhului, publicate în *Graiul nou*. Preoții murmurau, spunând: “Are de gând să ne citească tot ziarul? Mai bine ni-l dă să-l citim acasă.”

Preotul Vască a afirmat că, la plecare, cineva din anturajul Patriarhului i-a atras atențiunea să nu semneze ceva la Moscova - aplauze slabe. Majoritatea s-a abținut.

Apoi, preotul Alexandru Ionescu dă cuvântul ministrului Gheorghiu-Dej, care arată că va arăta poziția BPD și a Partidului Comunist față de Biserică. “Preoții nu pot fi considerați ca o parte ruptă din întreg, din popor”, iar atitudinea Partidului Comunist este aceea fixată în platforma-program a BPD, pe care o citește, “neavând alta pe care ar spune-o în mod public.”

⁷⁷ Indescifrabil în original (n. e.)

“Biserica reprezintă o forță spirituală, care trebuie pusă în slujba intereselor naționale, ale poporului.”

“Partidul Comunist nu se mai găsește în stadiul de romantism. Aș fi un mincinos în ochii dumneavoastră, dacă aș spune că Partidul Comunist nu se inspiră din realitățile specifice vieții noastre, că nu-și apropie preoțimea, spre a colabora cu ea pentru interesul poporului nostru, al patriei noastre. E greșită părerea cum că Biserica se ocupă numai cu cele spirituale, căci astfel legătura dintre Biserică și popor ar suferi mult.

Misiunea preotului este să fie îndrumătorul țăranului nostru în cele materiale și sufletești. Preotul este un propovăduitor al binelui, un învățător, un îndrumător în viața de toate zilele a țăranului nostru. Preotul îi dă sfatul cum să scape de o nenorocire, când îi ia foc casa, când îi moare o vită, când i se îmbolnăvește un copil.

În oraș sunt mulți care rătăcesc pe căi greșite și găsesc în Biserică un îndrumător. Un val de nebulie se abătuse asupra țării. Forțele negre ale întunericului au abătut poporul de pe căile lui firești. Au fost oameni care au propovăduit: să urăști pe aproapele tău, în locul iubirii. Nici Biserica n-a rămas neinfluențată.

Dacă rătăcitul trebuie adus de pe calea rătăcirii, noi nu vrem moartea păcătosului, ci îndreptarea lui. Acesta este un aspect al activității celor care sunt responsabili față de viitorul țării.” Dă apoi cazul preotului Vuză (din Iași, fost duhovnic al închisorilor sub ministeriatul la Justiție al lui Victor Iamandi), care, pe când ministrul Dej se afla închis la Caransebeș, el îi predica ura în închisoare.

“Și i-am răspuns: dacă nu iubești pe cei ce cred ca tine, iubește pe cei ce seamănă cu tine.”

Vuză i-a atras atențiunea că este român. Și i-a răspuns: “Da, sunt român și sunt mândru de aceasta și că nu am lăsat să pătrundă ura în sufletul meu.” Vuză făcea amenințări subtile. “Și totuși, nu m-am răzbunat, căci răzbunarea nu este în firea românului, și apoi, ne-am coborî sub nivelul celor din trecut.”

“Istoricii⁷⁸ o fac pe naivii ... pe proștii în fața celor ce-și pleacă urechile, vorbindu-le despre reforma agrară, despre colhoz.” Combate zvonurile acestea lansate de istorici. “Noi analizăm științific curente politice, stările de fapt sociale, pentru a nu face greșeli, deși și noi facem greșeli; păcat nu e că ai făcut o greș[e]ală, ci când o faci așa de grosolană, că n-o mai poți repara. Să nu ne mulțumim numai s-o recunoaștem, ci s-o și îndreptăm.” În privința reformelor sociale, arată că: “Conservatorismul țăranului nu admite colhoz.” (Aplauze puternice)

⁷⁸ În sensul de “partidele istorice”, PNT și PNL (n. e.)

“Nu suntem partizanii nivelării, căci viața însăși nu este egală. După noi, nivelare înseamnă moarte, a sta pe loc, a nu merge înainte. Deci partizanii nivelării nu trebuie căutați în rândurile Partidului Comunist.”

“Ceea ce preocupă preoțimea noastră, este ideea despărțirii Bisericii de Stat.”

La aceasta răspunde prin faptele Guvernului:

“Biserici sfințite, altele în curs de construcție.”

“Biserica să fie într-adevăr un locaș de unde pleacă cele mai bune gânduri pentru țară, pentru patria noastră. Este în interesul poporului, al factorilor de răspundere ai țării noastre, deci și a[l] Partidului Comunist. Nici vorbă nu poate fi de despărțirea Bisericii de Stat. (Aplauze furtunoase) Sunt însă împrejurări care impun atitudini, atunci când Biserica este ostilă intereselor poporului român, mișcării de înnoire a vieții noastre publice, când nu se încadrează în ritmul viu în care a intrat țara noastră.

O parte din cler este cu Blocul, dar o parte face coadă lui Maniu și Brătianu. Eu nu m-agăț de oameni care stau cu-n picior în groapă, Partidul Național Liberal de sub președinția domnului Brătianu îl caracterizez ca pe un arbore uscat: a avut epoca lui de înflorire, declin și acum se găsește pe pragul mormântului. Cine vrea să se alăture de ei, este liber. Interesele Bisericii, însă, și ale preoțimii sunt alături de BPD.”

“Nu subapreciem forțele adversarului nostru.”

Ocupându-se de Patriarhul Nicodim, spune printre altele:

“Cu Î. P. S. **Patriarhul nostru**⁷⁹ sunt în raporturi dintre cele mai bune.”

Îi aduce elogiul, căci: “cucerește prin bogăția cuvântului și a gândurilor sale”, “cauza Bisericii este bine apărată”, “are maturitate politică”, “[este] înțelept, căci interesele țării noastre vor fi mai bine apărate prin întărirea raporturilor de prietenie cu Rusia sovietică și interesele noastre vor fi și mai bine apărate prin prietenia cu Rusia.”

Arată că aseară a fost la un concert dat de ansamblul Armatei Roșii, unde ni s-a făcut cinstea ca, la București, acest ansamblu să înceapă programul cu imnul regal, și încă în limba română.

Apelează la cler să privească “spre soarele fericirii patriei noastre ... căci se apropie ziua cea mare ... și să pună ștampila pe soare.” (Aplauze furtunoase)

Cuvântarea a lăsat o impresie bună asupra clerului.

Preotul Sebe a strigat: “Trăiască părintele preot Alexandru Ionescu, reprezentantul Blocului pe lista Capitalei.”

⁷⁹ Subliniere D. V. (n. e.)

Apoi, vorbește preotul Ștefan Vasile de la C[onsiliul] Central Bisericesc, care aduce elogii Blocului, ministrului Dej și arată că Biserica nu poate fi decât alături de Guvern. Iar dacă în trecut, clerul a avut atitudini nefirești, ele au fost numai o căutare după o nouă etapă până s-a ajuns la cea de azi.

După aceea, preotul Alexandru Ionescu a mulțumit clerului, mai ales celui din provincie, pentru osteneală și și-a exprimat regretul că cele spuse de ministrul Dej n-au fost auzite în toată țara.

Cele spuse au fost retransmise în stradă prin două megafoane.

Vineri, 22 noiembrie 1946

În cercurile clericale se afirmă acum, în urma alegerilor, că-n postul de ministru al Cultelor va fi desemnat preotul Alexandru Ionescu, ca unul care a fost ales deputat. Nu este exclusă totuși nici numirea preotului Liviu Stan, numire care ar fi considerată ca o expresie a dorinței primului ministru Petru Groza, al cărui consilier este.

Scaunul de mitropolit al Olteniei este viu disputat între: arhiepiscopul Justinian Marina, vicar [la] Iași și arhiepiscopul Atanasie Dincă, locotenent de Episcop la Râmnicu-Vâlcea. Cu toate acestea, Justinian Marina renunță cu multă greutate la Scaunul de mitropolit al Moldovei; ba, poate că nu va renunța deloc. În ceea ce privește atitudinea credincioșilor olteni față de arhiepiscopul Marina, ea este ostilă, ca și a însăși [sic!] comuniștilor de seamă din Craiova.

Arhiepiscopul Dincă ține cu orice preț să ocupe postul de locotenent de Mitropolit al Olteniei, în care scop face toate diligențele, care nu sunt lipsite de slugărnicie, față de Patriarh și profesorul I. D. Ștefănescu.

În cercurile clericale se discută insistent acum, după alegeri, numirea diaconului N. Nicolaescu în Scaunul de episcop la Vâlcea.

Ziariștii americani care au fost primiți în audiență de Patriarhul Nicodim, în ziua de joi, 21. XI a. c., adică ieri, vor pleca în vizită la Mănăstirea Neamț, conduși de Grigore Spiru, șeful Serviciului presei Patriarhiei. Trebuie menționat faptul că Spiru nu cunoaște absolut nici o limbă străină.

Preotul D. Veștemeanu, directorul Cultelor din Departamentul Cultelor, a afirmat că preotul I. Vască nu va mai rămâne multă vreme în postul de secretar general la Culte, deoarece Guvernul a aflat că el este la dispoziția Patriarhului Nicodim, căruia îi furnizează informațiile necesare, trădând astfel secrete de stat în legătură cu atitudinea Guvernului față de el.

Ieri, joi, 21. XI a. c., s-a prezentat în audiență la Patriarhul Nicodim un grup de ziariști americani, etc., condus de ziaristul T. Teodorescu-Braniște, directorul ziarului *Jurnalul de dimineață*. Printre altele, Braniște i-a comunicat

Patriarhului că “presa română a fost îngreșată de pastorala Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei”, care a cerut ca poporul să voteze cu BPD. Și, după aceea, Braniște și-a exprimat nedumerirea și indignarea pentru faptul că un ierarh îndeamnă poporul să voteze tocmai cu comuniștii (BPD). De menționat că Braniște este prietenul Patriarhului și singurul care inserează în ziarul său articole elogioase și informațiuni despre șeful Bisericii, prin mijlocirea lui Grigore Spiru.

Ieri, joi, 21. XI a. c., a fost în audiență la Patriarh un grup de miniștri în frunte cu Petru Groza, primul ministru. La plecare, Patriarhul l-a reținut pe Groza. Ministrul Gh. Gheorghiu-Dej a rămas și el, fără ca să fie invitat. Atunci, Patriarhul i-a comunicat că voiește să rămână numai cu primul ministru, după care Gheorghiu-Dej a plecat. Apoi, Patriarhul a postat doi călugări la ușa principală, spunându-le că este interzis oricărei persoane de a intra în Palat, “chiar domnul Dej.”

Rămas cu Groza, Patriarhul i-a expus cazul V. Vasilache, după aceea i-a supus decretul de numire a acestuia ca arhieru. Groza a semnat decretul în calitate de ministru *ad-interim* la Ministerul Cultelor. Decretul a rămas la Patriarh, care, se crede, l-a trimis Regelui Mihai I spre semnare, prin intermediul profesorului I. D. Ștefănescu.

Sâmbătă, 23 noiembrie 1946

Diaconul Marinescu, din comuna Mălaia, județul Vâlcea (unde va fi preot), fiind în Râmnicu-Vâlcea, a avut o convorbire cu arhierul Justinian Marina, care i-a declarat: “După vizita pe care am făcut-o la Moscova, m-am vindecat de comunism, din cauza mizeriei pe care am văzut-o acolo.”

Arghiropol, de la Oficiul Superior al Coordonării din Președinția Consiliului de Miniștri, teolog, rămâne detașat la Președinție, cu toate că a fost numit profesor de Drept canonic la Facultatea de Teologie din Suceava.

Cu prilejul vizitei sale la Craiova, primul ministru Petru Groza le-a vorbit și preoștii oltene în sala societății lor, “Renașterea”. Arhierul Atanasie Dincă, luând cuvântul, a elogiat realizările Guvernului Petru Groza și străduințele colaboratorilor acestuia, preotul I. Vască, preotul Liviu Stan și preotul Spiridon Câdea.

Petru Groza i-a răspuns, mulțumindu-i și arătându-i bucuria ce-o simte pentru evidențierea activității colaboratorilor săi pe teren bisericesc (aplauze furtunoase la auzul numelor celor trei colaboratori). Aplauzele erau ale clericilor legionari ca și cei trei elogiați.

La banchetul care-a urmat, arhimandritul Atanasie Dincă a închinat un pahar “pentru triumful Partidului Comunist”. Groza, mirat că nu amintește nimic

de el, cel puțin de formă, îi șoptește unuia din colaboratorii săi: “Acum cred că mă va pomeni și pe mine”, ceea ce nu s-a întâmplat. Arhiepiscopul Dincă jonglează.

Următorii ierarhi sunt considerați astfel de Partidul Comunist: Mitropolitul Efreim Enăcescu, fost al Basarabiei și arhiepiscopul Atanasie Dincă “sunt urâți de moarte” și “puși la index”; Episcopul Policarp Morușca, locotenent la Maramureș și Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului, azi directorul Internatului Teologic, se bucură de o proastă reputație și nu li se va îngădui niciodată să se ridice în scaune episcopale.

Martți, 26 noiembrie 1946

În legătură cu o eventuală remaniere a Guvernului, se afirmă că Ministerul Cultelor va fi încredințat unuia din următorii:

1. Vântu Gh.
2. Prof. univ. C. C. Giurescu
[Ambii sunt] liberali tătărăscieni.
3. Pr. Grigore Cernăianu din București, liberal tătărăscian.
4. Profesor Nistor, din Ardeal, Sibiu, membru al BPD.

La propunerea preotului profesor Toma Gherasimescu, misionarul Eparhiei Aradului, Patriarhul Nicodim a înaintat o adresă primului ministru Petru Groza, în care-l roagă să studieze înființarea unui post de radiodifuziune “pus la îndemâna Bisericii”.

Miercuri, 27 noiembrie 1946

De patru zile a plecat la Paris, ca superior al Bisericii ortodoxe române de acolo, arhimandritul Martinian Ivanovici.

Mâine va avea loc în Palatul patriarhal un Sinod permanent, iar la 5 decembrie a. c. un Sinod plenar.

În cercurile clericale se afirmă că Guvernul Petru Groza va lua o atitudine hotărâtă față de Patriarhul Nicodim, prin îndepărtarea lui din scaun, precum și a camarilei și consilierilor săi.

În Consiliul de Miniștri, care a avut loc sâmbăta trecută, Petru Groza a propus ca arhiepiscopul Emilian Antal să fie numit ministru al Cultelor. Grupul liberal Tătărescu s-a opus, depunând și un memoriu în acest sens.

Sâmbătă, 23 XI a. c., a avut loc, în Piața Națiunii, un *meeting* pentru sărbătorirea victoriei în alegeri a BPD, la care au participat reprezentanții Guvernului în frunte cu Petru Groza. Cu acest prilej, s-a făcut și “înmormântarea” lui Maniu Iuliu și a lui Brătianu Dinu, cu sicriuri, cruce, colivă

și oameni în doliu. Comentând acest fapt, clerul este indignat, întrucât, afirmă el, prin însăși apariția crucii în astfel de împrejurări s-a comis un sacrilegiu de către Guvernul în fruntea căruia este Petru Groza, ministru *ad-interim* la Departamentul Cultelor. Clerul așteaptă cuvântul Patriarhului Nicodim în rezolvarea acestei probleme care se ridică, deși este sigur că nu-l va auzi.

Preotul Toma Gherasimescu a prezentat azi preotului I. Vască, secretar general la ministerul Cultelor, adresa Patriarhului Nicodim pentru înființarea unui post de radiodifuziune pus la dispoziția Bisericii. Preotul I. Vască a supus-o, chiar în dimineața aceasta, spre rezolvare, primului ministru Petru Groza, care i-a răspuns că deocamdată nu dispune de fondurile necesare.

Primind acest răspuns, preotul Toma Gherasimescu i-a explicat preotului Vască Ion că nu cere fonduri, fapt specificat chiar în adresă. Apoi s-au înțeles ca Vască să prezinte adresa din nou primului ministru.

Azi Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei, a solicitat o audiență la Emil Bodnăraș, secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinetul i-a răspuns că va fi înștiințat telefonic, la domiciliu despre ziua când va putea fi primit.

În cercurile clericale se afirmă că Mitropolia Olteniei se va reînființa, prin lege, o dată cu înființarea Universității de la Craiova, în noua sesiune parlamentară.

Arhiepiscopul Justinian Marina afirmă că a constatat, cu prilejul vizitei lui la Moscova, că sovieticii erau foarte bine informați, atât asupra persoanelor care compuneau delegația română, cât și asupra situației Bisericii Ortodoxe Române.

Astfel, un domn din anturajul lui Karpov, însărcinatul Guvernului pentru probleme bisericești, l-a întrebat, printre altele:

1. Cine mai este secretarul Patriarhului Nicodim. Justinian Marina i-a răspuns că nu știe (din ce cauză?), la care domnul i-a replicat: călugărul Petronius.

2. Dacă Episcopul Nicolae Popovici este aceeași persoană cu Episcopul Nicolae Popovici care, în timpul războiului, a cutreierat Rusia până la Rostov, inclusiv Crimeea, îndemnând trupele române să lupte. Arhiepiscopul Marina a răspuns afirmativ.

La Moscova, Patriarhul Nicodim nu s-a arătat atât de entuziasmat când i s-au adus veștmintele ca să slujească în Biserica patriarhală, spunând: “Nu slujesc cu ăștia!” Preotul I. Vască a intervenit: “Vă rog să slujiți, Înalte Prea Sfințite, că altfel vă las aici și plec!” După aceea, bătrânul a slujit.

Preotul I. Vască s-a exprimat că “Patriarhul Nicodim, cât a stat la Moscova, a făcut numai prostii”, fără să precizeze ce anume.

Patriarhul Nicodim va fi înlăturat, în curând, din scaun, urmând ca în locul lui să vină arhiepiscopul Emilian Antal, care, la început, va îndeplini funcțiunea de locotenent de Patriarh.

Arhiepiscopul Justinian Marina a afirmat că primul ministru Petru Groza și oamenii lui sunt împotriva Patriarhului Nicodim, pe care l-ar dori plecat din scaun cât mai curând. Numai Partidul Comunist este favorabil ideii rămânerii, pentru câțva timp, în scaun a Patriarhului Nicodim.

Arhiepiscopul Justinian Marina a afirmat: “L-am împiedicat pe Patriarhul Nicodim de la unele prostii pe care era să le facă la Moscova”, fără a preciza ceva.

Duminică, 17 noiembrie a. c., a avut loc, în comuna Andolina, județul Ialomița, sfințirea bisericii locale. Slujba a fost oficiată de Episcopul Chesarie Păunescu al Constanței. În cuvântarea pe care a rostit-o, episcopul a subliniat importanța Bisericii, care este iubire și-n legea acestei iubiri se cade să se răspundă la apelul Guvernului pentru ajutorarea regiunilor bătute de secetă. Trebuie menționat că episcopul n-a luat nici un fel de plată pentru deplasare sau pentru antimisul dat noii biserici. Cei un milion și câteva sute de mii de lei strânși de la credincioși în biserică, la miruit în fața Sfintei Mese, au fost depuși la casierul parohiei. Chesarie este un ierarh din vremurile voievodale.

Joi, 28 noiembrie 1946

În urma insistențelor depuse în ultimul timp de Patriarhul Nicodim pentru alegerea arhimandritului Vasile Vasilache ca arhiepiscop vicar, Petru Groza i-a răspuns că Parlamentul (care se deschide la 1 decembrie a. c.) este acela care se va ocupa de această problemă. În fond, răspunsul constituie un refuz net. Din mâhnire, Patriarhul s-a îmbolnăvit. Refuzul lui Groza se datorește intervenției arhiepiscopului Emilian Antal, a arhiepiscopului Justinian Marina, precum și a preotului Liviu Stan, care au fost informați la rândul lor, documentat, de arhimandritul dr. Tuță Nica, un potrivnic de moarte al lui V. Vasilache, care l-a avut metresă.

Pentru ieri, miercuri, 27. XI. [1]946, Patriarhul Nicodim invitase la masă pe unii din membrii Ambasadei sovietice din Capitală. Marți, 26. XI a. c., venind în vizită la Patriarh, Petrescu, consilier la Casație, i-a comunicat acestuia că “anglo-americanii își fac bagajele pentru plecare”. În fața situației care credea Patriarhul că poate să rezulte din faptul acesta, a telefonat, personal, Ambasadei sovietice, scuzându-se că, deoarece “nu se simte bine” cu sănătatea, masa care urma să aibă loc a doua zi se amână pentru o altă dată.

Cu prilejul vizitei pe care un grup de ziaristi străini a făcut-o zilele acestea la Mănăstirea Neamț, sub conducerea ziaristului Tudor Teodorescu-Braniște și a lui Grigore Spiru, primul a dăruit mănăstirii suma de un milion și

jumătate lei, un englez opt sute mii lei, iar ceilalți diferite sume. În total, au fost dăruite patru milioane lei.

Vineri, 29 noiembrie 1946

Azi, la orele 21, s-a transmis prin radio lista noilor membri ai Guvernului. La Culte a fost numit avocatul Radu Roșculeț din Constanța, tătărescian. El este un bun prieten al arhiereului Eugen Laiu, de pe când acesta era locotenent de Episcop la Constanța (după care a venit Episcop Chesarie Păunescu).

1 ianuarie 1947

Preotul I. Vască, secretar general al doilea la Ministerul Cultelor, se află într-o situație morală foarte critică și delicată o dată cu numirea a încă unui secretar general, Huhulescu, care, în realitate, i-a luat locul și este adevăratul secretar general. Opinia publică funcționarească din minister recunoaște acest fapt real.

Preotul I. Vască a fost izgonit, pur și simplu, din somptuosul cabinet pe care-l ocupa și nevoit să-și instaleze biroul în fosta cameră unde-și avea sediul "Presa": o cameră întunecoasă, în care lumina trebuie să ardă toată ziua. Pe lângă aceasta, el mai are în biroul său un șef de cabinet al ministrului și pe doamna Marinescu, dactilografa aceluiași ministru.

Și totuși, umilit și urgisit, cum îl văd funcționarii din minister, cu atribuții reduse, desigur, preotul Vască ține cu orice preț să nu demisioneze din postul pe care-l ocupă, asemenea unei paiate, chiar dacă nu va avea nici o atribuție sau va fi trimis în cea mai mizeră cameră din minister.

2 ianuarie [1947]

Preotul I. Huștiu, consilier de presă în Ministerul Cultelor și redactorul responsabil al revistei *Lumina creștină* a Uniunii Preoților Democrați (UPD), a fost demis din aceste două funcțiuni pe care le ocupa, din cauza incapacității în serviciu și a insolenței în raporturile cu colegii săi; nu mai vorbesc de prostia fenomenală care-i înconjură capul ca o aureolă.

În postul de consilier de presă a fost numit ziaristul Ciocan, un tânăr, tătărescian, foarte mare antisemit pe la ziarul *Porunca vremii*, bun luptător, iar în acela de redactor responsabil al revistei *Lumina creștină*, preotul Chiriac (fost la Roman) din București, un cleric socialist bine pregătit, însă are fumuri filosofice din lulele germane.

7 ianuarie 1947

În decembrie 1946, înainte de sărbătorile Crăciunului, i s-a furat unui elev de la Seminarul Nifon un palton. Preotul Grigore Popescu, directorul școlii, s-a ocupat personal cu cercetarea acestui caz, găsindu-l vinovat pe un elev din cursul superior. Și fiindcă elevul nu-și recunoștea fapta, el a fost bătut de un alt elev, cu bățul, din ordinul directorului și-n fața acestuia, în clasa a 8-a, până a recunoscut că el ar fi furat paltonul, care însă n-a fost restituit deoarece inculpatul nu-l furase. Faptul acesta a alarmat și indignat pe toți elevii școlii. Un om de serviciu, bănuț că a fost complice la furtul paltonului, s-a plâns în scris Ministerului Justiției.

Nu mult după aceea, a apărut în ziarul *Națiunea* (I, no. 229 din 21 decembrie 1946) un articol în care se înfieră purtarea directorului Grigore Popescu și se cerea anchetarea și pedepsirea lui.

După Crăciun, s-a transmis la Radio București o scenetă relativ la cele întâmplate la Seminarul Nifon, menționându-se ordinul directorului: “Dă-i 50 de lovituri, fiule!”

Preot-radio-batjocură-Patriarh-tace.

Radio sub ordinul Ministerului Informațiilor ...

8 ianuarie 1947

Joi, 2 ianuarie a. c., preoții Capitalei s-au prezentat la Palatul patriarhal, spre a-i face tradiționalele urări de Anul Nou Patriarhului țării. Cu acest prilej, Patriarhul Nicodim a căutat, în cadrul unor preocupări meschine și puerile - de care nu se poate dispensa (cauza, în parte, fiind și vârsta lui) - să-și evidențieze personalitatea și să condamne, în același timp, pe alții.

Astfel, a arătat că el și alți sinodali au fost în Parlamentul democrat al țării, pe care l-a binecuvântat, însă Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului n-a voit să vină. “Uite cine-i răzvrătitul!” Arată apoi că acest caz l-a supus primului ministru Petru Groza, care i-a răspuns că are în sertar decretul de epurare a Mitropolitului Bălan.

Anul trecut, când, în vară, au venit trimișii Patriarhului Alexei al Moscovei la București, Patriarhul Nicodim i-a întrebat (afirmă el):

“Dar patriarhul vostru, Alexei, e un prost și jumătate că nu scrie, ca lumea să vadă care-i situația Bisericii de acolo! Iac’ așa le-am spus!”

Patriarhul Nicodim a făcut această afirmație gratuită și lipsită de bun simț și spirit diplomatic numai ca să arate clerului că el a avut totdeauna curaj în acțiunile sale, fără să se teamă de consecințe.

Adevărul este că Patriarhul Nicodim n-a făcut afirmațiile de mai sus în fața delegațiilor Moscovei.

Clerul a fost rău impresionat fiindcă, în loc de intrigi, calomnii, minciuni și autolăudare, din partea șefului Bisericii se aștepta la un cuvânt de pace, mângâiere și înțelegere.

9 ianuarie 1947

Ministerul Cultelor a primit din America, nu de mult, de la Consiliul Creștin Mondial (?)⁸⁰ suma de opt sute milioane lei, pentru a o pune la dispoziția Bisericii Ortodoxe Române, spre a o întrebuința cum va crede de cuviință, după nevoile ei. Ministerul Cultelor își rezervă totuși dreptul de control și ca atare el face cunoscut cele de mai sus Patriarhului Nicodim, care dispune să se întocmească o listă de modul cum trebuie să se facă repartitia sumei.

Lista a fost întocmită, suma de mai sus, de opt sute milioane lei, împărțindu-se diferitelor instituții bisericești, iar funcționarilor din Cancelaria Arhiepiscopiei Bucureștilor și clerului Catedralei patriarhale atribuindu-li-se câte o sută mii lei. Lista a fost apoi înaintată Ministerului Cultelor. Preotul I. Vască, secretar general, care se ocupă cu această problemă, a făcut unele modificări în plus sau în minus în ceea ce privește repartitia sumelor. Astfel, printre altele, a atribuit arhidiaconilor Anton Uncu și Tuță Nica, de la Catedrala patriarhală, câte un milion de lei, în loc de una sută mii. Lista astfel modificată a fost înapoiată Patriarhului Nicodim, care să ia act de ea. Primind-o, Patriarhul a criticat tutelajul Ministerului Cultelor asupra Bisericii, în ceea ce privește repartitia sumei, care, de fapt, îi aparținea acesteia din urmă. Și pentru ca să simplifice formalitățile oficiale, ministrul Cultelor a cerut Patriarhului să-și trimită un reprezentant, un sinodal, la minister, cu care să se lucreze până la rezolvarea problemei repartitiei banilor. Patriarhul l-a delegat pe arhiereul Veniamin Pocitan, vicarul său.

10 ianuarie 1947

Unul din motivele pentru care preotul Cernăianu din București nu a voit să primească, nu de mult, funcțiunea de secretar general al Ministerului Cultelor a fost și următorul:

Patriarhul Nicodim l-a atacat, în prealabil, din umbră, ca păianjenul, spre a-l atrage în mrejile lui, pentru a-i aduce serviciile în noua funcțiune pe care avea s-o ocupe.

⁸⁰ Semn de întrebare în original (n. e.)

Sâmbătă, 11 ianuarie 1947

La Ministerul Cultelor se lucrează asiduu la redactarea Legii cumulului, care va fi aplicată clerului. Conform acestei legi, clericii nu vor mai putea ocupa două funcțiuni administrative, nici chiar una administrativă și alta onorifică. În rândurile clericilor din Ministerul Cultelor se afirmă că primul obiectiv al acestei legi îl formează clericii I. Vască, secretar general și Zaharia Mântulescu, directorul general.

Preotul I. Vască încearcă să se mângâie cu ideea că legea aceasta nu-l poate viza pe el, deoarece a spus: “Postul meu de secretar general este politic, nu administrativ și nu pot să mă dea afară.” Și pentru ca mângâierea să-i fie și mai mare, a discutat această problemă cu avocatul Suci, șeful Contenciosului ministerului, care i-a răspuns răsplat că situația lui este contrară Legii cumulului. Apoi a discutat cu Bârsănescu, directorul Personalului, care i-a spus că noua lege nu-l vizează. Se vedea însă pe fața lui Bârsănescu minciuna și ipocrizia.

Dar Vască tot nu și-a putut astâmpăra teama că va aluneca de pe scaunul de secretar general, și ca atare a spus: “Dacă se va întocmi totuși textul Legii cumulului, eu voi face ca ea să nu apară niciodată.” Dar mișcările mușchilor feței, ale corpului și mâinilor trădau marea lui teamă că va fi demis din post. De altfel, rolul lui este foarte neînsemnat. În prezent, el conduce: 1. Direcția învățământului religios, al cărei șef a fost înainte de a fi ocupat postul de secretar general; 2. Direcția sectelor și 3. Corpul Inspectorilor.

Astfel, în mod automat, el nu mai are nici o legătură cu lucrările Bisericii Ortodoxe, recte cu ierarhii și mai ales cu Patriarhul Nicodim, care, în această situație, se va dispensa în curând de “prietenia” lui.

Preotul Zaharia Mântulescu a fost încredințat de avocatul Scarlat Huhulescu, secretar general I, că trebuie să-și prezinte demisia din postul de director general, “deoarece așa dictează interesele noastre de partid” (tătăresciene). La replica lui Mântulescu Zaharia că și el face parte din Bloc (prin Frontul Plugarilor, al cărui membru este), în care a militat și în cadrul căruia trebuie să lucreze toate partidele, Huhulescu i-a răspuns că Partidul Național-Liberal (Tătărescu) trebuie să-și plaseze mai întâi oamenii lui, în care are încredere.

Mântulescu rămâne ferm pe poziție și nu vrea să cedeze. (Intervine pe lângă Vască, prin mine, care am vorbit în acest sens cu arhiepiscopul Emilian Antal și mi-a făgăduit că-l va sprijini).

Un călugăr mi-a spus că fotografiile Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei, care au circulat în București și-n care exarhul ieșean era reprezentat alături de o femeie și într-o atitudine incompatibilă cu situația lui socială, sunt o

plăsmuire a Patriarhului Nicodim, în sensul că ele au fost pictate de un pictor iscusit, plătit din belșug, apoi au fost fotografiate.

Scopul: compromiterea Mitropolitului Irineu în public, în momentul când arhimandritul V. Vasilache va deveni arhiepiscop, spre a-i ocupa Scaunul de mitropolit al Moldovei. Știrea nu este lipsită de teme, fiindcă Spiru Grigore, din anturajul Patriarhului, este acela care a lansat fotografiile în lumea clericală.

12 ianuarie 1947

Ministerul Cultelor a dispus ca toate cultele din țară să-i trimită datele necesare - după un formular-tip - în legătură cu situația lor din toate punctele de vedere: persoanele și situația juridică, etc. a celor care le conduc, numărul credincioșilor, al locașurilor de cult, averile, etc.

În modul acesta, ministerul vrea să cunoască situația reală a sectelor și a conducătorilor lor, care, în multe cazuri, sunt oameni fără titluri universitare, dar care, în schimb, au drepturi care li se cuvin numai șefilor de culte titrați.

Preotul Tilea, inspector, se ocupă îndeosebi cu problema acestora.

Joi, 16 ianuarie 1947

Radu Roșculeț, ministrul Cultelor, l-a sfătuit pe arhiepiscopul Galaction Gordun să candideze la Scaunul de mitropolit al Olteniei, făgăduindu-i tot sprijinul ministrului Afacerilor Străine, Gheorghe Tătărescu. Galaction a răspuns că nu poate candida, atâta vreme cât are contracandidați ca arhiepiscopii: Atanasie Dincă, "omul" Patriarhului și Justinian Marina Vasluiuanul, "omul" Guvernului.

În fond, numai el cunoaște motivul real pentru care refuză un post atât de râvnit: se teme, oarecum, de reacțiunea opiniei publice, precum și a celor chemați să-i confirme alegerea, până la Guvern și Rege,

I. față de un trecut care îmbracă cea mai reprezentativă haină a imoralității,

II. oltenii îi cunosc foarte bine acest trecut.

Oricum, trecând peste considerentele și rezervele opiniei publice, care sunt sacre, fiindcă emană de la popor, ministrul Cultelor, cel indicat să le respecte, își "servește" prietenul, pe Gordun, căci sunt buni prieteni și sudura a făcut-o femeia. Deci, Radu nu poate avea pretenția că nu-i cunoaște "calitățile" lui Gordun.

Postul de director general al Ministerului Cultelor, pe care, în prezent, îl ocupă preotul Zaharia Mântulescu, este disputat de doi clerici, și anume:

1. Preotul Grigore Cernăianu din București, președintele clericilor membri ai Partidului Național-Liberal Tătărescu.

2. Preotul Marin Ionescu din București, fost membru al mai multor partide, ultimul fiind PNP, iar acum trecând în tabăra tătăresciană, pentru interese. Preotul Marin poate fi caracterizat de minune “oscilator politic”.

Preotul Lupșa i-a spus lui Tuță că, de Crăciun, Mitropolitul Nicolae Bălan, Episcopul Andrei Magier, Episcopul Nicolae Popovici și preotul profesor Liviu Stan, fiind împreună, au admirat pe Tuță în lupta pe care-o duce cu Patriarhul Nicodim, contra lui V. Vasilache. “Are curaj tânărul”, a spus Mitropolitul Bălan.

Sâmbătă, 18 ianuarie 1947

Relațiile dintre Patriarhul Nicodim și Radu Roșculeț, ministrul Cultelor, au fost la început bune, cum de altfel este și logic, până în ziua când - și aceasta s-a întâmplat în ultimul timp - Radu Roșculeț i-a cerut Patriarhului să-l numească pe arhiepiscopul Galaction Gordun ca vicar patriarhal, funcțiune pe care de altfel a mai ocupat-o înainte de a fi fost trimis ca vicar al Episcopiei Tomisului. Patriarhul Nicodim a refuzat această cerere a ministrului, pentru motivele lui:

1. locul îl rezervă pentru arhimandritul V. Vasilache;
2. cunoaște prea bine neseriozitatea și lipsa de moralitate a lui Gordun.

Ministrului i-a răspuns însă că “Gordun este certat cu rușii, care-l caută.” Și, nemulțumit de atitudinea ministrului în această chestiune, Patriarhul i-a făcut cunoscut acest fapt primului ministru Petru Groza, care a luat numai act, sfătuindu-l în același timp pe ministrul Roșculeț să fie dărz în relațiunile lui cu șeful Bisericii și să nu cedeze.

Pe de altă parte, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de Externe, Gheorghe Tătărescu, i-a spus și el ministrului Roșculeț: “Rămâi pe loc.” Roșculeț este foarte nemulțumit de refuzul Patriarhului și de plângerea lui, deoarece voia neapărat să-și servească “prietenu”.

19 ianuarie 1947

Preotul dr. Olimp Căciulă a fost solicitat de eforia Seminarului Nifon Mitropolitul, să ocupe postul de efor, vacant prin retragerea eforului Ștefănescu. Cinste mare pentru Căciulă și prin aceasta se face o excepție de la prevederile testamentare ale Mitropolitului Nifon, care a rânduit ca posturile de efori să fie ocupate numai de rudele lui.

Căciulă n-a primit, deocamdată, această demnitate.

Preotul Grigore Popescu a demisionat din postul de director al Seminarului Nifon, în urma scandalului public provocat de aplicarea - zice-se - pedepsei cu bătaia unui elev seminarist bănuțit că a furat paltonul unui coleg al său.

Cu girarea postului de director a fost însărcinat preotul dr. Olimp Căciulă, care, după cum mi-a mărturisit, va fi numit director puțin mai târziu.

20 ianuarie 1947

Victor Eftimiu s-a arătat - într-o convorbire cu arhidiaconul Tuță Nica - foarte indignat și revoltat față de Patriarhul Nicodim, pe care l-a calificat "fosilă", din cauză că nu desfășoară nici un fel de activitate în domeniul social, azi, când Biserica poate aduce un mare aport la reorganizarea țării, sub toate aspectele.

Episcopul Antim Nica a fost numit ca ajutor al Episcopului Cosma Petrovici al Dunării de Jos (Galați) de către Sinod. Nemulțumit cu această situație, Episcopul Antim a cerut Patriarhului Nicodim să-i dea plenipotența la Galați. Patriarhul s-a opus, adăugând: "Dar cu acela (Cosma) ce facem?" În fond, Patriarhul rezervă, pentru orice eventualitate, Scaunul de episcop de la Galați preotului Șerpe, consilierul său.

21 ianuarie 1947

Patriarhul Nicodim proiectează ținerea unui Sinod panortodox la București, în primăvara anului acestuia, 1947.

Diaconul N. Nicolaescu a fost numit profesor la Facultatea de Teologie din Suceava. Și, întrucât legea îl obligă pe profesor să locuiască în localitatea unde-și are catedra, el s-a și mutat la Suceava.

22 ianuarie 1947

Preotul Petre Vintilescu, decanul Facultății de Teologie din București, l-a rugat, personal și insistent, pe arhidiaconul Tuță Nica, la Tipografia Cărților Bisericești, unde acesta își are serviciul, să intervină pe lângă subsecretarul de stat de la Președinția Consiliului de Miniștri, Emil Bodnăraș, pentru aducerea în țară, din Rusia, a unei tinere germane, deportată politică. Tuță i-a răspuns că, în primul rând, nu intervine fiindcă nu poate, iar în al doilea rând i-a atras atențiunea că acțiunea lui este foarte riscantă și delicată, luând în considerare situația sa de decan. Preotul Vintilescu a rămas îngândurat o clipă, după care i-a răspuns: "Ai dreptate. Țți mulțumesc!" - și a plecat.

Ieri, Patriarhul Nicodim a avut ca invitați la dejun, în Palatul patriarhal, pe următorii demnitari: ambasadorul sovietic Kaftaradze, primul ministru Petru Groza, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de Externe, Gheorghe Tătărescu și pe ministrul Cultelor, avocatul Radu Roșculeț. În locul lui Gheorghe Tătărescu, Patriarhul invitase pe subsecretarul de stat de la Președinția Consiliului de Miniștri, Emil Bodnăraș, care n-a venit, scuzându-se.

Patriarhul i-a înștiințat că Regele Mihai I l-a decorat pe Patriarhul Alexei al Rusiei.

Dejunul a luat sfârșit la orele 16, când oaspeții au părăsit Palatul (P. Groza a plecat cu un ofițer român superior, în mașina sa), fiind conduși de profesorul I. D. Ștefănescu și de călugărul Petronius, secretarul Patriarhului.

Joi, 23 ianuarie 1947

Azi, arhiepiscopul Emilian Antal al Sucevei mi-a spus râzând, la Ministerul Cultelor: “Patriarhul (Nicodim) m-a sictirit pur și simplu și m-a dat afară din birou”; aceasta în legătură cu știrea din ultimul timp, în acest sens, și pe care o confirmă chiar cel în cauză. Așa, da! “Bravos” patriarh!

1 februarie 1947

Preotul Zaharia Mântulescu a demisionat din postul de director general al Ministerului Cultelor în urma dorinței exprese a Partidului Național-Liberal Tătărescu, comunicată prin avocatul Huhulescu, unul din secretarii generali de la Culte. Postul vacant a fost ocupat de preotul Grigore Cernăianu, de la Biserica Sfânta Vineri Nouă din București.

Azi, sâmbătă, a început predarea lucrărilor de către Mântulescu noului titular. Și totuși, Mântulescu va rămâne în minister, ca funcționar. În acest scop, i se creează un post de consilier superior administrativ, care este echivalent cu acela de director general. Cu toate acestea, Zaharia Mântulescu rămâne un nemulțumit.

Patriarhul a început să activeze din nou în favoarea arhimandritului V. Vasilache. În acest scop, a înaintat o adresă Ministerului Cultelor, cerându-i avizul.

Profesorul I. D. Ștefănescu i-a atras atențiunea Patriarhului Nicodim că intervențiile pe care le face în favoarea lui Vasilache sunt prea dese, prea multe. Patriarhul s-a enervat și a țipat, zicându-i: “Cui nu-i place să steie la mine, în casa mea, n-are decât să plece, să se mute.”

Și Ștefănescu n-a mai răspuns nimic.

Duminică, 2 februarie 1947

Fondul pus la dispoziția Bisericii Ortodoxe Române de Consiliul bisericesc mondial din Geneva îl mânuiește Ministerul Cultelor, printr-o comisie din care fac parte, printre alții, și preoții I. Vască și Z. Mântulescu.

Comisiunea cercetează cererile de ajutoare și aprobă după cum se prezintă cazul. Aproape fiecare funcționar din minister a primit între 700.000 - un milion lei ca ajutor din fondul menționat mai sus.

De altfel, profesorii Facultății Teologice din București au și primit câte un ajutor din acest fond.

Fondul acesta își are cântecul lui, căci este dat la insistențele “pastorului” Solheim, care conduce Misiunea norvegiană-suedeză din Capitală, pentru “creștinarea” evreilor.

Preotul Nițșor Cazacu de la Biserica Batiștei din Capitală a fost numit director al Seminarului Nifon de către eforia acestei școli. Numirea fiind prezentată Patriarhului Nicodim, care este efor suprem al școlii, spre aprobare, acesta a respins-o.

5 februarie 1947

Azi, miercuri, 5 februarie, o delegație de clerici olteni, în frunte cu arhiereul Atanasie Dincă Bârlădeanul, locotenent de Episcop al Râmnicului-Vâlci, urmează să se prezinte în audiență ministrului Cultelor, spre a-i cere să prevadă în noul buget 1947-48 și Arhiepiscopia Olteniei.

Atanasie, care dorește cu multă râvnă Scaunul de mitropolit al Olteniei, și-l pregătește.

Joi, 6 februarie 1947

Din discuții cu clerici din Capitală și provincie rezultă că Biserica, recte ierarhia bisericească, recte Sinodul, recte Patriarhul, nu are o preocupare în legătură cu problemele sociale, a căror realizare imediată ar putea alina suferințele multor cetățeni. Întrebați preoții ce fac din proprie inițiativă, dacă Sinodul nu le dă directive, ei răspund că nu fac nimic, ci se străduiesc să colecteze sume pe care le trimit Patriarhiei pentru cele două orfelinate de la mănăstirile Cernica și Țigănești, iar pe alocuri colaborează și cu Apărarea Patriotică. Și clerul de mir își recunoaște păcatul lipsei unei activități sociale, pe care-l subscie însă Patriarhului Nicodim, “fosila” din Deal.

Arhiereul Justinian Marina Vasluiianul a fost un bun prieten al preotului Alexandru Nicoreanu de la Biserica Popa Chițu din București, în trecut ambii luptând, ca preoți, în rândurile aceluiași partid politic, cel Național-Țărănesc

Maniu. Grație acestei prietenii, preotul Ion Marina (Justinian) de la Râmnicu-Vâlcea a fost ales în Comitetul asociației generale a clerului ortodox român - de către Congresul clerical ținut la Cernăuți în 24 septembrie 1942 - al cărei președinte a fost și este preotul Al. Nicoreanu.

Se cunoaște actuala orientare politică a preotului Justinian Marina. Totuși, el a rămas prieten cu preotul Alexandru Nicoreanu, “trup și suflet”, după expresia Mitropolitului Nifon Criveanu. Acest fapt presupune o legătură, dacă nu strânsă, cel puțin atât de suficientă pentru a nu pierde contactul. Ca atare, nu este exclusă o colaborare, care s-ar concretiza, cel puțin, la schimburi de vederi, informațiuni reciproce, luări de atitudine, etc.

Vineri, 7 februarie 1947

Preotul C. Burducea este în bune raporturi cu Patriarhul Nicodim, căruia, de altfel, îi face dese vizite. Patriarhul i-a satisfăcut chiar o cerere greu de rezolvat conform regulamentului pentru numirea și transferarea preoților, transferându-i un nepot, preot, dintr-o comună în județul Dâmbovița în București (Petrescu).

Îl va fi servit oare preotul Burducea pe Patriarh punându-i la dispoziție dosarul (Episcopul Nicodim Munteanu de la Huși), care i-a dispărut de la Ministerul Cultelor?

Dosarul Nicodim se află, în prezent, în siguranță, la Aurel Popa, fost secretar general la Culte sub guvernarea legionară.

Pentru ieri, joi, 6 februarie, Patriarhul Nicodim a avut ca invitați la dejun pe reprezentanții Misiunilor engleză și americană din București. Totuși, invitații nu au venit la dejun, fără ca Patriarhul să cunoască motivele. Patriarhul a rămas consternat de acest fapt, iar “palatinii” se bucură că “au rămas curcanii nemâncați”.

Preoții Leu, inspector la Culte și Florian Gâldan (de la Biserica Domnița Bălașa) au înființat, prin intervenții, o nouă parohie în parcul Jianu, arondând parohiile din jur. Ambii sunt avizi după bani.

Încordarea relațiilor dintre Patriarhul Nicodim și Radu Roșculeț, ministrul Cultelor se datoresc, pe lângă alte motive, și acestuia: Radu Roșculeț și-a fixat, încă de la venirea lui în fruntea departamentului Cultelor, să activeze pentru crearea unei lumi noi în Biserică, prin felurite legi, regulamente, dispoziții și aplicarea lor pe teren. Patriarhul Nicodim s-a sesizat, dându-și seama și considerând că realizarea planului [lui] Roșculeț l-ar eclipsa, creându-i, în același timp, o situație delicată. I-a imputat ministrului Roșculeț că-și arogă drepturi de patriarh. Nemulțumit de aceasta, Patriarhul “l-a reclamat” pur și simplu primului

ministru Petru Groza și Regelui Mihai, care desigur că-și vor fi dat seama de faza fiziologică, infantilă, în care se află șeful Bisericii.

Marți, 11 februarie 1947

Preotul I. Vască, secretar general [la] Culte, l-a chemat la minister pe arhidiaconul Tuță M. Nica de la Patriarhie și i-a comunicat, din încredințarea lui Emil Bodnăraș, “să nu cedeze în conflictul cu Patriarhul Nicodim”, ci “să se țină pe poziții”. Altfel, “dacă cedează, nimeni nu-l va mai susține.”

Zilele acestea a avut loc actul alegerii unui nou efor la Seminarul Nifon Mitropolitul, în urma refuzului preotului Olimp Căciulă de a fi efor. Alegerea s-a caracterizat printr-o aprigă luptă ideologică între două lumi: lumea veche, eforia burgheză, profitoare și exploataatoare - aceasta datorită nașterii, iar nu ascensiunii ei sociale bazată pe criteriile muncii și onestității - și corpul profesoral, fiii poporului, a căror situație actuală se datorează numai muncii asidue, cinstite și perseverente.

Este un fenomen unic, cred, în istoria seminariilor, dar mai ales a Seminarului Nifon, faptul că profesorii iau atitudine față de eforie.

Iată faptele:

Eforia anunță corpul profesoral că va fi nevoie să aleagă un nou efor care, conform dispozițiilor testamentare, trebuie să fie un urmaș al familiei Mitropolitului Nifon. Profesorii își îndreaptă imediat gândul spre colegul lor, prof. Iorgu Stoian.

Eforia propune pe un domn Enescu și, pe lângă acesta, alți doi pretendenți își depun candidaturile. Ca atare, erau trei candidați în total.

În preajma alegerilor, eforul prof. Garoescu face cunoscut că Enescu, candidatul, este un escroc, întrucât a furat fân și lemne de pe moșia seminarului și le-a vândut. Ca atare, el nu poate fi ales efor.

Profesorii sunt contrariați de neînțelegerea iscată între moștenitori. Ca atare, hotărâsc cu mai multă dârzenie să-l aleagă pe prof. Iorgu Stoian. Procedându-se la vot, Enescu obține 8 voturi, iar Stoian, 8; un altul, 4 voturi. Fiind balotaj, se procedează din nou la vot: Enescu, 10, Stoian, 10. După regulament, baloteurii trebuia să tragă la sorți. Eforia a intervenit însă și a declarat că va ține noi alegeri la 23 martie a. c.

Miercuri, 12 februarie 1947

Episcopul Antim Nica mi-a spus că pleacă în America în calitate de locțiitor de episcop. El este trimis de Patriarhul Nicodim, sub a cărui jurisdicție,

ca Mitropolit al Arhiepiscopiei Bucureștilor, se află Episcopia misionară ortodoxă română din America.

Acolo va rămâne atâta vreme cât va avea încrederea Patriarhului Nicodim și a Guvernului. Mai târziu, Sinodul are latitudinea să-l aleagă pe el sau să-l recheme, aceasta în urma modului cum va fi primit noul ierarh în America de cercurile românești și a activității pe care o va desfășura acolo. Episcopul Nica Antim crede că nu va putea pleca așa de curând în America, din cauza lipsei de valută străină necesară călătoriei.

Relativ la atmosfera care domnește în cercurile clericale ale românilor din America, relativ la persoana viitorului lor episcop, se precizează:

Acolo, românii constituie trei grupuri:

1. Unul, pentru Episcopul Policarp Morușca.
2. Unul, contra Episcopului Policarp Morușca.
3. Unul, pentru arhimandritul Teofil Ionescu, fost la Paris.

Acesta din urmă, în timpul călătoriei sale în America, și-a câștigat mulți aderenți. În prezent, el se află în Canada, după știri de la Ministerul Cultelor.

Persoana care se bucură de o mare influență în America, atât în cercurile americane, cât și în cele românești, este profesorul Hațiegan, născut în America și cu studii teologice făcute la Sibiu.

Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei încearcă să rezolve problema lipsei unor lucruri din inventarul trimis de la Iași în refugiu; aceasta, în urma anchetei făcută de inspectorul Obreja. Valoarea lucrurilor dispărute se ridică la miliarde. În acest scop, Mitropolitul Irineu a invitat la locuința sa din București (fiica sa, doamna inginer Sburlan) pe foștii funcționari ai Mitropoliei Moldovei, azi la Arhiepiscopia Bucureștilor (Gheorghiu Florescu, etc.), pe care i-a rugat să-i dea fiecare câte o declarație relativ la faptele pe care le cunosc în legătură cu evacuarea.

Funcționarii i-au dat declarațiile cuvenite.

Joi, 13 februarie 1947

Azi, joi, Episcopul Antim Nica s-a prezentat în audiență la primul ministru Petru Groza, în legătură cu pregătirile sale de plecare în America. Înainte de a se fi prezentat Episcopul Nica, a fost în audiență la premier, tot pe aceeași problemă, preotul I. Vască, secretar general la Culte, care, în aparență, nu-i face opoziție. După audiența la Președinție, Episcopul Nica urma să-l vadă pe preotul Vască la Ministerul Cultelor, spre a-i comunica rezultatul întrevederii, însă nu s-a dus. Se pare că ardelenii îl vor “lucra” pe Nica.

Măine, vineri, urmează ca Patriarhul Nicodim să dea un dejun în Palat, în cinstea reprezentanților Misiunilor americană și engleză, cu participarea primului ministru Petru Groza.

Azi, joi, 13 februarie 1947, m-am întâlnit, la Ministerul Cultelor, cu nașul meu, preotul Octavian Mureșeanu, în biroul preotului D. Veștemean[u] (D. Slădeanu în *Lumina creștină*), directorul Cultelor. Nașu' mi-a spus că-mi va comunica ceva. Am plecat împreună. Pe drum, până spre Piața Amzei, mi-a spus:

Duminică, 9 februarie a. c., aflându-se lângă Biserica Sfânta Vineri-Herasca, s-a întâlnit cu Episcopul Antim Nica, numit de curând locțiitor de Episcop al românilor din America. Episcopul Nica a venit de *vis-à-vis* la el și și-a exprimat dorința să-l vadă și că mai bine este să vină preotul Mureșeanu la el, ceea ce acesta a acceptat. S-au despărțit, rămânând înțeleși ca preotul să-i dea un telefon a doua zi. Neputând să-i telefoneze, episcopul i-a telefonat a treia zi, amintindu-i că a așteptat să fie anunțat de ora când îl poate primi pe preot la el acasă. Nașul i-a răspuns că va veni să-l vadă a doua zi, ceea ce s-a și întâmplat.

Episcopul Nica i-a spus că este trimis în America de Patriarh și de Guvern. Ca atare, îi cere nașului sfaturi, ca unuia care a stat peste Ocean mai mult de 20 de ani. Îi arată ce personal înțelege el să-și ia, și anume: 3 consilieri, 1 diacon, un contabil, un director general al cancelariei, o dactilografă și un om de serviciu. (Toate aceste persoane încărcau bugetul statului cu suma de cinci miliarde de lei, care, transformați în dolari, la 3000 dolarul, oficial, însemna mult). Preotul îi spune să rupă hârtia și să asculte. I-a atras atențiunea că, pentru America, îi trebuie: un diacon, căci acolo nu este, și două costume de haine. Atât și nimic mai mult. Nica se uita mirat la Mureșeanu care, în fond, vorbea adevărul, după realitatea trăită. I-a atras atențiunea însă că, dacă va putea, să bugeteze trei posturi de consilieri pentru America, apoi i-a spus că poate pleca peste Ocean, dacă va putea îndeplini următoarele trei condițiuni:

1. să renunțe la mentalitatea clericală din țară în modul de a conduce o eparhie;
2. să fie puternic pregătit sufletește pentru orice fel de neplăceri, fricțiuni, atacuri pe care, eventual, le va primi acolo;
3. să aibă o putere extraordinară de muncă.

Episcopul i-a răspuns că va putea îndeplini aceste trei condițiuni.

Mureșeanu i-a spus că poate pleca în aceste condițiuni, însă chiar dacă va avea pașaportul gata, în mână, și nu va avea bani pentru dus în America și întors, precum și pentru cel puțin șase luni, să nu facă absolut nici o mișcare. În America, dacă după o lună nu va avea bani, va muri de foame, căci el, vlădica, nu va putea lucra în uzină.

Continuând să-l sfătuiască pe episcop, preotul Mureșeanu îi spune că, odată ajuns la Detroit, reședința episcopală, va proceda la convocarea unui congres al tuturor preoților români și-i va ruga să stabilească itinerariul vizitelor canonice, care, acolo, durează un an întreg. Apoi, treburile vor merge bine, dacă va fi înțelegeră ...

Preotul Octavian Mureșeanu mi-a atras atențiunea că ceea ce-mi spune rămâne numai între noi doi: că merge și el în America, împreună cu doamna, ca director general al cancelariei. Acolo va strânge ceva bani albi pentru zile negre, căci va putea. După un an, în urma unui certificat medical, căci este suferind, va veni în țară. Deci, el reorganizează Episcopia misionară din America, așa cum tot el a organizat-o.

Sosit la New York, își cumpără imediat o mașină din dolarii pe care-i are acolo, la bancă (și nevasta va ști numai după moartea lui) și pleacă împreună cu vlădica la Detroit. În 6 luni de vizitații canonice, scoate dolarii pe care i-a dat pe ea.

La Detroit găsește o casă în care să locuiască toți membrii episcopiei și tot acolo să fie și cancelaria. Masa va fi comună, ca să coste mai puțin. Mie mi-a propus să merg în America, însă numai în calitate de diacon. Am refuzat condiția și mi-a răspuns că plec civil și acolo aranjăm. A rămas să mă mai gândesc. Răspunsul i-l voi da săptămâna viitoare.

Vineri, 14 februarie 1947

Cea mai importantă problemă de care este preocupat clerul ortodox, asemenea unui blestem ale cărui efecte nu le poate evita, o constituie noua Lege a Cultelor, după care clericii de mir să fie pensionați la 65 de ani, iar ierarhii la 75 de ani, cu excepția Patriarhului țării.

Noua lege a avut darul să împartă, încă de pe acum, clerul în două tabere, lipsite de statele majore și comandanții respectivi: una tristă, a pensionarilor, care vor căuta să se “strecoare”, alta veselă, a celor tineri, care se pregătește pentru asalt, spre a ocupa fiecare un post “mai gras”, de unde să aibă “câmp de vedere”, în “lupta pastorală”, cu oastea dracilor și a lupilor, care le ucid oile cele “necuvântătoare”.

În același timp, cazanul Satanei fierbe și este alimentat cu intrigi și otravă “părintească”, spre a împroșca “frații întru Hristos”, cu gurile prea bine și mult cuvântătoare și aruncătoare de flăcări.

Preotul D. Veștemeanu, directorul Cultelor din Ministerul Cultelor, mi-a spus că ministrul Cultelor, Radu Roșculeț, a calificat pe preoții membri ai UPDR că sunt comuniști. În fond, el nu vede cu ochi buni existența acestei uniuni.

Patriarhul Nicodim a înaintat formele pentru următorii, în posturile menționate, [scriind] la unii, în dreptul fiecăruia, pentru America:

1. av. Radu Dumitru (nepotul lui), subdirector în Ministerul de Interne, pentru postul de atașat al Bisericii.
2. Radu Niculiță, fratele acestuia, ca mecanic.
3. Diaconul călugăr Băbuș Grigore.
4. Spiru Grigore - presa.

Luni, 17 februarie 1947

Preotul Grigore Cernăianu, director general în Ministerul Cultelor, a spus azi că a primit acest post, “fiind silit de ai mari.” De altfel, a adăugat el, decretul de numire i s-a mai făcut la 5 decembrie 1946 și în ianuarie a. c., dar a refuzat postul de fiecare dată. În postul de director general crede că va rămâne câteva luni, în care timp voiește să facă numai bine și să lase o amintire frumoasă în rândurile funcționarilor cu care colaborează.

Problema pensionării clericilor nu-i preocupă pe preoții din Capitală, întrucât puțini sunt cei care au vârsta de 70 de ani.

Cât despre ierarhi, se afirmă că episcopii Cosma Petrovici (Galați) și Lucian Triteanu (Roman) vor fi pensionați.

Joi, 20 februarie 1947

Arhiepiscopul Justinian Marina face toate demersurile posibile pentru ca să ocupe Scaunul de mitropolit al Moldovei, prin îndepărtarea titularului, Mitropolitul Irineu Mihălcescu. În acest scop, el a înaintat un memoriu de câteva zeci de pagini primului ministru Petru Groza, în care-i aduce învinuiri Mitropolitului Irineu Mihălcescu. După ce a primit memoriul, Groza i-a spus: “Nu mă amestec. Problema este de competența Adunării eparhiale a Moldovei”, căreia trebuie să se adreseze reclamantul. Primul ministru i-a spus aceste cuvinte și Mitropolitului Irineu, în audiența pe care acesta a avut-o marți, 18 februarie a. c.

Nemulțumit de acest insucces, arhiepiscopul Justinian Marina i-a înmănat un raport similar generalului deputat Rășcanu, pentru ca acesta să facă o interpelare în parlament. Informat de aceasta, Mitropolitul Irineu a intervenit prin cunoștințele sale și interpelarea n-a mai avut loc.

Arhiepiscopul Marina i-a înmănat un memoriu și ministrului de Externe, Gh. Tătărescu, înainte ca acesta să fi plecat la Paris.

În audiența pe care i-a acordat-o Mitropolitului Irineu, Gh. Tătărescu i-a spus acestuia că se va ocupa de memoriu după ce va reveni în țară, dându-i în același timp asigurări că nu va avea nici o neplăcere.

Mitropolitul Irineu se află de câțeva vreme în București și va rămâne câteva zile (la fiica sa, doamna inginer Sburlan, Aleea Renault 5, Cotroceni), pentru ca să urmărească acțiunea vicarului său, arhiepiscopul Justinian Marina.

Azi, joi, 20 februarie 1947, a venit la Facultatea de Teologie arhimandritul Arsenie Boca din Sibiu (locuind în strada Niculescu-Bazar, no. 9).

El își are locuința la Mănăstirea Sâmbăta de Sus din Ardeal, unde este foarte bine cunoscut, chiar renumit, ca unul care ar avea darul de a cunoaște tainele omului, de a face comunicări care întrec banalul și uimesc pe interlocutor. În Ardeal este cunoscut ca “părintele Arsenie”, uneori “sfântul”. E plimbat în mod misterios, ca o vedetă.

L-am văzut la facultate. Un bărbat la vreo 45 de ani, înalt, brunet, uscățiv, suplu, ochi căprui, scânteietori și fascinanți, ascunși puțin în orbite, barba mare, neagră, îi acoperă fața bine, poartă o giubea din stofă călugărească și încins cu o curea lată, închisă cu un fel de pafta pe care este săpată monograma creștină.

Asistase mai întâi la o oră de mistică a profesorului Stăniloae. După aceea, a rămas în sală împreună cu “adeptii” săi, căci un mănunchi bun de doamne și câțiva tineri nu-l slăbeau din ochi, sorbindu-l.

La un moment dat, Arsenie și adeptii săi evacuează sala, deoarece s-a strigat că nu rămân decât studenții. Au trecut într-o altă sală, unde Arsenie a discutat cu unul și cu altul, după ce ne-a comunicat că oricine îl poate întreba orice dorește, că răspunde; numai ca cel [sic!] ce întreabă să poată rezista la discuții. Deci asistența, câteva zeci de persoane, aștepta nerăbdătoare. Între timp, Arsenie discută cu profesorul universitar Tudor Popescu. Nu mult după aceea ne comunică, oarecum mândrit, că azi nu ne vorbește, dar că va avea prilejul să ne vorbească, la facultate, când se va înțelege cu profesorii. Am aflat însă că decanatul facultății i-a interzis de a ține o conferință publică în localul ei.

Mi s-a părut foarte curios faptul că, în jurul lui Arsenie erau doamne, domnișoare și câțiva domni, care se întreceau în a-i fi la dispoziție, a-l întreba dacă nu a obosit, pentru ca să-i ofere un scaun, a încerca să-l sustragă de a nu vorbi mult cu diferite persoane, spre a nu obosi, etc., etc. Grupul acesta de femei îl urmărea cu privirea pe Arsenie, îl “mânca din ochi”, ar spune țaranul, se mistuia în trăirea lui, erau adepte oarbe, gata să execute orice gest sau poruncă. Erau și câteva maici. Una din doamne voia să dea impresia că ea este “impresara”, în timp ce o studentă, foarte scundă la statură, din anul III, de la Facultatea de Teologie, își aroga dreptul de a-l fi adus ea pe Arsenie la facultate.

Arsenie nu făcea câtuși de puțin impresia unui ascet, trăitor al Evangheliei, sau un singuratec, care prin interiorizare și trăire să ajungă la o înaltă concepție de viață. Din contra, jovial, veșnic râzând, cu mișcări iuți, necontrolate, nestăpânite, cu mâinile când la spate, când la centură, etc. Privirile lui așteaptă, pare-se, o spinare încovoiată, umilința. Este grandoman.

În concluzie:

Șarlatania nu-i este străină acestui om, care, având în vedere postura lui, felul lui de a se prezenta, conjugat cu prezența în juru-i a grupului de femei, amintește atitudini vechi, istorice, experiențe triste în Biserica rusă: *blăstă*.

Acest Arsenie a fost arestat de preotul C. Burducea, pe când primul se afla în Mănăstirea Bistrița, iar al doilea era ministru al Cultelor.

Sâmbătă, 22 februarie 1947

Arhidiaconul Tuță Nica a fost azi în audiență la Emil Bodnăraș.

În cursul săptămânii trecute, Patriarhul Nicodim a primit în audiență pe monseniorul Andrea Cassulo, fost nunțiu apostolic în România și pe monseniorul Gerard Patrick O'Hara, noul nunțiu apostolic. Vizita ar fi fost protocolară, cum este uzul în cazul acesta. Până acum, nu se cunoaște nimic din cele ce au discutat. La discuții a participat și profesorul I. D. Ștefănescu.

După întrevedere, Patriarhul le-a oferit oaspeților o “mică” gustare și ceai.

Luni, 17 februarie a. c., Patriarhul le-a întors vizita celor doi prelați, la nunțiatură, în cea mai mare taină. Și, pentru ca nimeni din personalul Palatului patriarhal să nu știe unde merge bătrânul, acesta a plecat cu mașina no. 19 și fără intimul său, Arsenie Dumitru. De asemenea, și-a schimbat șoferul, pe Meca, înlocuindu-l cu altul, Mihalache. La plecarea de la nunțiatură, șoferul, voind să întoarcă mașina, a lovit clădirea și una din aripile mașinii s-a strâmbat. Mihalache este îngrij[or]at că va afla Patriarhul că i-a “lovit” mașina.

Întrebat de o persoană străină unde l-a dus pe Patriarh, șoferul Mihalache i-a răspuns: “La niște popi catolici, care aveau niște tichii roșii în cap.”

Duminică, 23 februarie 1947

Gică Petrescu, consilier la Curtea de Apel, este unul din intimii Patriarhului, care-i cere sfatul în diferite împrejurări. Drept răsplată, Patriarhul l-a numit pe Gică P. consilier la CCB, unde, de multă vreme, este avocatul Dimitrie Grozdea, președintele Eforiei Bisericii Ortodoxe Române. Lui Grozdea nu-i convine numirea a încă unui consilier juridic la CCB.

Luni, 24 februarie 1947

Episcopul Antim Nica s-a prezentat, în ultimele zile, în audiență la primul ministru Petru Groza, pentru a rezolva unele probleme, în credința că va pleca în America. Cu acest prilej, el a prezentat lista persoanelor care trebuiau să-l însoțească în America. Printre ele, frații Radu, Spiru Grigore, diaconul Grigore Băbuș, etc. Lista a fost întocmită după dorința Patriarhului, care avea tot interesul să-și plaseze nepoții.

Primul ministru nu a acceptat lista propusă. Cât despre Episcopul Nica, el nu mai are nici o șansă de a pleca în America.

Miercuri, 26 februarie 1947

“Episcopul Nica s-a șters pe bot de America”, mi-a spus preotul Octavian Mureșeanu. D. Veștemeanu, director, îmi arată că de trei săptămâni stă în mapa lui decizia de numire a Episcopului Nica Antim pentru America, însă ministrul Radu Roșculeț al Cultelor amână mereu semnarea ei.

Se crede că va pleca în America arhiepiscopul Scorobeț, vicar la Sibiu.

Joi, 27 februarie 1947

Între parohul Bisericii catolice italiene din București, bulevardul Take Ionescu și clerul Catedralei Sf. Iosif nu există legături de prietenie, deoarece primul îi acuză pe aceștia de iezuitism în legăturile lor cu parohienii și-n ceea ce privește atitudinea pe care o au față de doctrina catolică.

Astfel, preotul italian nu-i asistă niciodată la înmormântare pe francmasonii italieni, romano-catolici, a căror listă o are din timpul când s-au dizolvat lojile francmasonice, cu care prilej arhiva Lojii italiene a fost adusă la biserica lui. În fața acestui refuz, familiile francmasonilor italieni decedați se adresează clerului Catedralei Sf. Iosif, care oficiază slujba cuvenită.

Patriarhul Nicodim și-a înaintat demisia din postul pe care-l ocupă. Demisia a fost prezentată Regelui Mihai I de profesorul I. D. Ștefănescu, chiar în cursul zilei de azi.

Se afirmă, în anturajul Patriarhului, că acesta a recurs la un astfel de gest ca un semn de protest și intimidare în același timp, față de Guvern, care nu vrea să consimtă la ridicarea la rangul de arhiepiscop a arhimandritului Vasile Vasilache.

Se dă ca precisă știrea după care noul Episcop al românilor ortodocși din America va fi arhiepiscopul Teodor Scorobeț, vicarul Mitropoliei Sibiului.

Oricum, clerul vede în aceasta un succes al ierarhilor ardeleni, care au izbutit să-l îndepărteze pe Episcopul Nica.

Vineri, 28 februarie 1947

Arhiepiscopul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, mi-a comunicat că în Palatul patriarhal se petrece ceva neobișnuit, este o mare mișcare, o pregătire parcă, pentru ceva. În același timp, Patriarhul Nicodim ține legătura cu Regele.

Preotul C. Moldovan, fost consilier al Secției economice a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, i-a spus, pe timpul când trăia Patriarhul Miron Cristea, arhiepiscopului vicar patriarhal Veniamin Pocitan că “nu multă vreme va trece și Emilian Antal va fi patriarh”, apoi l-a sfătuit pe arhiepiscopul Veniamin să rămână în postul său, să nu demisioneze, să fie dâr.

Luni, 3 martie 1947

Arhiepiscopul Justinian Marina Vasluianul de la Iași a fost primit în audiență, în dimineața zilei de sâmbătă, 1 martie a. c., de ministrul Cultelor, Radu Roșculeț.

Arhimandritul Narcis Luchian (am fost cu el la diaconul Tuță de la 17-21.30, i-am dat 15 cărți pentru doctoratul pe care-l va susține în drept: “Evoluția instituțională a Bisericii Române”) mi-a spus că arhimandritul Haralambie Vasilache a fost director al Seminarului Petru Movilă din Dubăsari. În această calitate a săvârșit și unele acte ilegale:

Unui tânăr, Aioanei, care era om de serviciu la Mitropolia din Iași, i-a eliberat un certificat în care se atestă că a absolvit patru clase seminariale. Acum, Aioanei vrea să fie încadrat în post de subșef de birou în baza acestui fals.

Azi a avut loc, în sala Ateneului Român, un concert cu prilejul sărbătoririi a 69 de ani de la eliberarea Bulgariei. Prezenți: Guvern, popor mult, mult și foarte liniștit, elegant, sobru. Într-o lojă era nunțiul apostolic. Nici un preot ortodox, necum vreun ierarh; și se cădea să vină. Se remarcă deci și lipsa unei secții a protocolului la Patriarhie.

Guvernul a fost preocupat, în ultimul timp, de problema înlocuirii Patriarhului Nicodim, ajuns la adânci bătrânețe. Toate privirile s-au îndreptat spre preotul-scriitor Gala Galaction (Grigore Pișculescu). Propunerea i s-a făcut, el a mulțumit, dar n-a acceptat-o, spunând că e bătrân. În fața acestei situații, Guvernul a luat în discuție persoana fiecărui ierarh, fără să se oprească asupra vreunuia. Patriarhul Nicodim rămâne, deci, mai departe în fruntea Bisericii.

Marti, 4 februarie [sic! = martie] 1947

Arhiepiscopul Justinian Marina, vicar la Iași, și-a creat o atmosferă foarte neplăcută în rândurile clerului moldovean. A dat dovadă de lipsă de tact,

deoarece nu s-a folosit de condițiunile de lucru, foarte favorabile lui, care existau în Moldova:

a) În fruntea Mitropoliei Moldovei era un ierarh erudit, Mitropolitul Irineu Mihălcescu.

b) Clerul își iubea mitropolitul din respect față de el, ca ierarh și fost profesor-decan al Facultății de Teologie din București, dar simțea nevoia unui șef energetic, cu spirit de organizator, care să rezolve marile probleme de după război.

c) Lipsa de energie a Mitropolitului Irineu s-a resimțit asupra clerului; nu i-a imprimat un dinamism în acțiunile lui și delăsarea și-a făcut loc acolo unde terenul era mai slab.

Arhiereul Justinian Marina constituia o nădejde pentru Moldova, căci venea la Iași cu vigoarea sa, cu dorul de a realiza ceva nou și îndeosebi în condițiunile, grele pe de-o parte, din cauza războiului, dar favorabile pe de altă parte, pentru că se bucura de tot sprijinul Guvernului.

Justinian era bine orientat în ceea ce privește marile probleme sociale și clerul aștepta să fie ridicat și îmbărbătat la luptă de dinamismul noului ierarh. Așteptările au fost însă zadarnice; ba, ceva mai mult: clerul este foarte rău impresionat de lupta pe care-o duce arhiereul Justinian împotriva Mitropolitului Irineu, care l-a adus aici, pentru a-l îndepărta din scaun. Lupta lui Justinian are asupra clerului un efect contrariu celui dorit de el. Clerul se îndepărtează de el și face zid de apărare în jurul Mitropolitului Irineu.

Justinian se autoizolează de cler. Clerul afirmă că acțiunea politică a lui Justinian a fost un act de bruschețe. Astfel, la Botoșani și Dorohoi, Justinian a adunat clerul pentru discutarea diferitelor probleme bisericești. Cu acest prilej, i-a invitat pe cei prezenți să se grupeze după partidele politice din care fac parte. Clericii au rămas foarte mirați de acest fapt și au părăsit sala în mod ostentativ, iar Justinian nu s-a putu convinge *de visu* de atitudinea politică a fiecărui cleric. La Botoșani, necunoscuți au tras focuri de armă în mașina lui. El dă dovadă de multă mândrie față de cler, pe care-l privește “de sus”, crezând că “popii moldoveni sunt proști”. [...] ⁸¹

Situația aceasta este încununată de conflictul Marina-Irineu.

Concluzie:

- clerul este alături de Mitropolitul Irineu;
- clerul este contra lui Marina.

Situația aceasta din câmpul factic bisericesc ieșean are trei soluții:

1. Împăcarea dintre Mitropolitul Irineu și Marina și conlucrarea cu clerul.

⁸¹ Așa în original (n. e.)

2. Demisia lui Irineu.
3. Mutarea lui Marina.

Analizând obiectiv situația, cred că soluția a doua va fi inevitabilă.

Preotul D. Veștemean[u] a fost demis din postul de director al cultelor din Ministerul Cultelor, dându-i-se în schimb acela de inspector general.

În locul lui funcționează, prin delegație, O. Frangu, care de altfel a mai îndeplinit această funcțiune. Urmează ca mâine noul director să ia postul în primire. Veștemean[u] e foarte nemulțumit și se consideră “proscris”. Atât el, cât și preotul Zaharia Mântulescu afirmă că “lovitura” vine din partea Partidului Național-Liberal tăărăscian, în rândurile căruia nu s-a încadrat, el fiind membru al partidului Frontul Plugarilor (dr. Petru Groza, președinte).

Mai apoi este numit în minister, ca director general, un liberal: preotul Popescu-Argeș, “omul” lui Liviu Stan, preot.

Miercuri, 5 februarie [sic! = martie] 1947

În rândurile funcționarilor Ministerului Cultelor, se crede că ministrul Radu Roșculeț intenționează să “liberalizeze” acest departament. Astfel, după constituirea, în ultimul timp, a organizației liberale din minister, printr-o ședință publică, la care a vorbit preotul Grigore Cernăianu, director general, după demiterea preotului D. Veștemean[u] urmează demiterea, dacă nu s-a făcut cumva până acum, a preotului Zaharia Mântulescu. Am discutat cu Zaharia, dar nu mi-a spus nimic în această privință. Totuși, Zaharia, referindu-se la cazul D. Veștemean[u], mi-a spus: “Ministrul își face de cap. O să mă cert și eu rău cu el; dar i le spun pe toate.”

Se afirmă că profesorul universitar I. D. Ștefănescu, “consilierul intim” al Patriarhului Nicodim, este francmason și activează în Biserică împreună cu doctorul Gheorghian, fost primar al Capitalei, prin influența pe care-o exercită asupra șefului ei, Patriarhul Nicodim, conform unor dispozițiuni primite. De altfel, doctorul Gheorghian era, în 1933, președintele Lojii Marelui Orient din România, având colegi pe Voicu Nițescu, Sever Dan, etc.

Duminică, 2 martie 1947, a vorbit în Catedrala romano-catolică Sf. Iosif, în limba română, un prelat, despre “Viața viitoare”. Dintru început, a subliniat că în viața lui n-a avut o bucurie mai mare ca atunci când a vizitat deținuții politici din Aiud, printre care erau numai doi romano-catolici. Toți aceștia l-au primit cu cântări corale. Printre ei, erau vreo 30 de generali și foști miniștri. Prelatul le-a ținut o alocuțiune în care a subliniat că ei au fost judecați de oameni, după legi omenești. Va veni însă o altă judecată, cea viitoare, care este cea dreaptă. Apoi a

adăugat că știe bine că vorbele lui vor fi interpretate în diferite sensuri. El însă nu se teme de nimic. Cei prezenți au fost foarte impresionați.

Un anunț afișat la intrarea Catedralei Sf. Iosif anunța că “Duminica a doua din post (adică la 2 martie 1947) va vorbi Arhiepiscopul Cisar al Bucureștilor ...”

Patriarhul Nicodim este într-o stare foarte îngrijorătoare, din punct de vedere mintal și fizic.

Croitoru, profesor de muzică, a fost primit de el în audiență. După ce i-a spus obiectul audienței, Patriarhul, foarte surprins, l-a întrebat: “Da’ dumneata cine ești? Cum te cheamă? Și ce cauți aici?”; profesorul a rămas foarte surprins. După ce i-a spus din nou cine este, Patriarhul a spus: “Să vie profesorul” (I. D. Ștefănescu) Profesorul se prezintă imediat și, după ce citește cererea solicitantului, tare, ca să audă, Patriarhul îl întreabă din nou: “Ei, ce vrea? Ce scrie acolo?”, ca și când nu auzise nimic. Profesorul I. D. Ștefănescu pune cererea pe birou, în fața Patriarhului, căruia-i dă tocul și-i dictează rezoluția, cuvânt cu cuvânt. Patriarhul a scris-o întocmai.

Patriarhul asistă cu mare greutate la slujbă în Catedrala patriarhală. Din această cauză, pentru el se oficiază liturghia în paraclisul din Palat. De altfel, el nu intră nici în paraclis, care este alături de biroul lui, căci îi este greu să urce scările, câteva trepte, ci șade pe un fotoliu, pe sălița dintre birou și paraclis.

Zilele trecute, în timpul unei liturghii, diaconul a venit la Patriarh cu cădelnița, zicând: “Binecuvântează, stăpâne!”; Patriarhul era cu capul în jos. Diaconul a rostit din nou aceleași cuvinte, cu voce mai tare și, în cele din urmă, a strigat pur și simplu. Speriat, diaconul îi ridică încet capul; sforăia. L-a lăsat să doarmă și slujba a continuat.

La 9 dimineața, arhieriei Emilian Antal (Suceava) și Justinian Marina (Iași) au fost primiți în audiență de preotul Grigore Cernăianu, director general la Culte.

În cercurile clericale se afirmă că, atât timp cât Patriarhul se bucură de încrederea sovieticilor, nimeni nu se va putea atinge de el spre a-l înlocui.

Arhierul Eugen Laiu a format un cerc de prieteni, clerici, care se adună la consfătuiri în casa preotului Nițișor Cazacu, de la Biserica Batiștei.

Arhierul Emilian Antal, fiind în Capitală, va face un parastas, cu sora sa, Miluța Antal, Patriarhului Miron Cristea, mâine, sâmbătă, 8 martie 1947. Întrebat dacă vine la parastas, Emilian a spus: “Cât o mai fi Patriarhul Nicodim în Deal, nu mai calc pe acolo.”

Dl. Verzea, șeful de cabinet al ministrului Cultelor, Radu Roșculeț, afirmă că Partidul Național-Liberal tăărăescian va activa în cadrul

departamentului Cultelor prin conferințe și consfătuiri. Deocamdată, intenția partidului este de a face numai simpatizanți. De aceea, în minister s-a format numai un comitet de conducere, care nu primește adeziuni din partea funcționarilor. Verzea crede că acțiunea aceasta a lui va da rezultate bune.

Arhimandritul Narcis Luchian mi-a spus că “până la 1 august a. c., Mitropolitul Nifon Criveanu al Olteniei va fi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.” Știrea o deține de la Palatul Regal, prin secretara Reginei-mamă Elena.

Cu prilejul parastasului oficiat pentru Patriarhul Miron, arhiereul Veniamin Pocitan l-a întrebat, în fața Catedralei patriarhale, pe preotul Nițișor Cazacu de la Biserica Batiștei, de sănătate. Acesta s-a plâns că preotul Madan l-a reclamat Patriarhului Nicodim că nu-l primește la biserică, în calitate de preot ajutor. Arhiereul Veniamin a spus că el n-ar primi nici un preot sau ierarh refugiat, pentru că nu merită:

“Ăștia nu-s păstori, pentru că și-au părăsit turma în vremuri grele. Ce s-ar fi ales de Biserică dacă preoții trimiși la primele comunități creștine ar fi fugit de frica păgânilor?” Erau prezenți: arhiereul Eugen Laiu și arhimandritul Ghervasie Crețu, mare eclesiarh, care l-au aprobat pe arhiereul Veniamin.

Luni, 10 martie 1947

În cercurile clericale se afirmă că Petru Groza, primul ministru, are o atitudine favorabilă revenirii în scaun a Mitropolitului Nifon Criveanu, prin reînființarea Mitropoliei Olteniei. Radu Roșculeț, ministrul Cultelor, este împotriva reînființării mitropoliei.

Miercuri, 12 martie 1947

Relativ la cauzele care au determinat ca Episcopul Antim Nica să nu mai plece în America, acesta afirmă că ele se datoresc, în bună parte, acțiunii ierarhilor ardeleni:

a) Ierarhii ardeleni au intervenit pe lângă Guvern, arătând că, în cazul când Episcopul Antim va pleca în America și nu va fi primit de românii de acolo, ca șef religios al lor, el va fi nevoit să se înapoieze în țară. În acest caz, s-ar face cheltuieli inutile; și cheltuielile ar putea fi făcute pentru a pleca un titular. Ei au rugat Guvernul să amâne plecarea.

b) Între timp, Patriarhul Nicodim primește o telegramă de la românii din America, în care se arată că ei vor primi din țară, ca episcop, numai o persoană apolitică.

Cât despre Episcopul Antim Nica, se afirmă că este comunist din Basarabia și-n prezent nu-l leagă nimic de țară. El e un agent al Guvernului și ca atare nu-l vor primi.

Episcopul Antim Nica afirmă că telegrama a fost provocată de ierarhii ardeleni.

Joi, 13 martie 1947

De când a fost numit secretar general al Ministerului Cultelor, d. Huhulescu a avut o atitudine de expectativă față de preotul I. Vască, celălalt secretar general, sub motiv că Vască e “omul” Patriarhului Nicodim.

Mai mulți preoți din Capitală, care se cred nedreptățiți, au hotărât ca, în curând, să meargă la Cancelaria patriarhiei și să-i dea afară pe consilierii referenți, ca semn de protest contra ilegalităților pe care le comit aceștia.

Mitropolitul Nicolae Bălan a primit o telegramă din America. Ea e semnată de doi preoți, Simeon Mihălțean și un altul, din Detroit, care, în numele credincioșilor lor, afirmă că la Congresul Bisericii Ortodoxe Române din America, ce va avea loc la 6 iulie a. c., ei vor cere, ca episcop al lor, pe Teodor Scorobeț de la Sibiu. Telegrama a fost răspunsul cablogramei trimisă lui Mihălțean de profesorul Octavian Mureșean[u] din țară, prin care-l ruga să ceară ca episcop pe Scorobeț, iar nu pe Antim Nica.

Patriarhul Nicodim și-a prezentat demisia din postul de șef al Bisericii. Regele i-a primit-o, rămânând să hotărască asupra ei, de comun acord cu Guvernul. S-a hotărât primirea demisiei, întocmindu-se și decretul de pensionare a Patriarhului. Decretul a și fost semnat.

Patriarhul Nicodim este foarte supărat pe profesorul I. D. Ștefănescu, pe care, în timpul unei discuții, l-a dat afară din birou, învinuindu-l că l-a îndemnat să facă lucruri care l-au pus într-o lumină neplăcută în fața Guvernului și a opiniei publice.

În cercurile ierarhilor ardeleni, se dă ca sigură știrea după care, în scurt timp, Episcopul Nicolae Popovici va fi ales Patriarh al României. După plecarea Patriarhului Nicodim, va fi loțiitor arhiereul Emilian Antal.

Patriarhul Nicodim își strânge în lăzi lucrurile de preț din Palat, unde este o activitate febrilă. Și pentru că ceea ce se petrece acolo nu se știe decât de oamenii săi, Patriarhul l-a trimis pe călugărul-intendent al Palatului, Damian, la Mănăstirea Neamț, săptămâna trecută, cu autocamionul, să aducă alimente, făgăduindu-i că, la înapoiere, îi va da un post de seamă.

Pe de altă parte, oamenii de încredere ai Patriarhului Nicodim iau diferite lucruri din Palat și le duc în oraș.

Miercuri, 19 martie 1947

Ieri trebuia să aibă loc în Palatul patriarhal un banchet oferit membrilor Guvernului de Patriarhul Nicodim. Din motive necunoscute, banchetul a fost amânat pentru o altă dată.

Ierarhii ardeleni manifestă o vie nemulțumire față de situația care domnește în Biserică și față de lipsa unei activități pe teren social; aceasta din cauza Patriarhului Nicodim, care nu mai poate activa. Față de această situație, ierarhii ardeleni sunt pentru autonomia Bisericii din Ardeal, pentru care lucru se vor adresa Patriarhului ecumenic din Constantinopol.

Profesorul universitar I. D. Ștefănescu s-a prezentat cu demisia Patriarhului Nicodim la Radu Roșculeț, ministrul Cultelor. Înmanându-i-o, a adăugat că aceasta este un semn de protest contra atitudinii ministerului, care, prin noua Lege de pensionare a clerului, nu-l exceptează pe Patriarhul Nicodim. Ministrul a răspuns că va face tot ce-i va sta în putință pentru a satisface dorința Patriarhului. Zicând acestea, a voit să pună cererea de demisie a Patriarhului în sertarul biroului său, adăugând că o va supune Guvernului. I. D. Ștefănescu i-a cerut cererea și a plecat cu ea. Șantajul e vădit.

Vineri, 21 martie 1947

Ministrul Cultelor, Radu Roșculeț, va rechemă în curând de la Paris pe Popescu, dirijorul corului Bisericii ortodoxe române de acolo și pe Burducea (student), primul cumnatul, iar cel de-al doilea fiul preotului C. Burducea. Despre aceștia doi există la Ministerul Cultelor un dosar, format din reclamațiile și rapoartele arhimandritului Teofil Ionescu, fost preot la Biserica ortodoxă română din Paris. În postul de cântăreț și diacon urmează să plece la Paris un tătărescian, anume Ovidiu Caledoni, care în prezent nu este încă diacon.

În Bucovina de Sud, acțiunea romano-catolică de prozelitism în rândurile credincioșilor ortodocși înregistrează succese remarcabile. Numeroase familii băștinașe de români ortodocși, printre care și intelectuali și persoane ale căror strămoși au jucat un rol de seamă în Biserica ortodoxă, au trecut la catolicism.

Patriarhul Nicodim l-a chemat la el pe arhimandritul diacon Firmilian Marin, profesor la Seminarul Central din Capitală și l-a întrebat dacă dorește să-l numească preot la Catedrală în locul rămas vacant prin decesul arhimandritului Filaret Jocu. Firmilian a rămas surprins de gestul Patriarhului, cu atât mai mult cu cât nu-și exprimase în fața cuiva dorința de a ocupa acest post. El a răspuns că primește cinstea care i se face, mulțumindu-i.

Această propunere a Patriarhului face parte dintr-un plan întocmit de profesorul I. D. Ștefănescu, și anume: arhimandritul Firmilian este numit deocamdată la Catedrală, iar mai apoi își va pune în joc toată influența pentru a-l

numi arhiereu-vicepatriarhal. În modul acesta, profesorul I. D. Ștefănescu voiește ca, după moartea Patriarhului, să aibă un sprijin la Patriarhie, pentru a-și exercita funcțiunile pe care le îndeplinește în prezent în Biserică.

Duminică, 23 martie 1947

Ieri, preotul P. Șerpe, consilier la mitropolie, a fost în audiență la preotul Grigore Cernăianu, director general al Ministerului Cultelor, cu care a discutat o jumătate de oră cu ușa încuiată.

După aceea, ambii au mers la ministru, Radu Roșculeț, cu care s-au întreținut o oră. Azi, preotul Cernăianu a fost la Catedrala patriarhală, apoi în audiență la Patriarh, împreună cu preotul P. Șerpe.

Aceasta este acțiunea Patriarhului pentru a-l numi pe preotul P. Șerpe vicar patriarhal.

Între Patriarhul Nicodim și ierarhii ardeleni, în frunte cu Mitropolitul Nicolae Bălan, se duce o luptă aprigă, tacită, pentru ocuparea Scaunului de episcop al românilor din America, pe care fiecare din cei doi ierarhi îl dispută pentru un favorit al său.

Patriarhul Nicodim, văzând, pe de-o parte, că Episcopul Antim Nica, pe care el l-a numit ca delegat, n-a putut pleca în America, iar pe de altă parte văzând că ardelenii flutură numirea arhierelui Teodor Scorobeț (Trandafir), a dat un comunicat prin presă, care precizează că:

“Delegația P. S. Episcop dr. Antim Nica la conducerea Episcopiei ortodoxe române din America n-a încetat ... Delegația ... este valabilă.”

Acest comunicat este foarte semnificativ pentru precizarea stadiului luptei Nicodim-Bălan. Grigore Spiru, “omul” Patriarhului, mi-a spus: “Patriarhul e foarte supărat pe chestia Scorobeț.”

Se confirmă știrea că Patriarhul Nicodim a demisionat, demisia primită, decret semnat în acest sens. Nepublicarea decretului se datorește următorului fapt:

Se așteaptă vizita în România, până la data de 15 mai a. c., a Patriarhului Alexei al Moscovei, pe care Patriarhul Nicodim îl primește, căci Alexei îi întoarce vizita pe care acesta a făcut-o în Rusia Sovietică.

După aceea, se crede că demisia Patriarhului va fi dată publicității în cel mai scurt timp și se va institui o Locotenentă patriarhală până la alegerea unui nou titular.

Numai dacă Nicodim nu se va folosi de prezența Patriarhului Alexei pentru a reveni asupra demisiei și să i se anuleze.

Arhiereul Justinian Marina de la Iași locuiește, când vine în București, la avocatul Nicolau Grigore, strada Justiției.

Nicolau este consilier al Secției economice a Mitropoliei Moldovei, însă stă tot timpul cu familia în Capitală, ca observator al lui Marina.

Oboseala fizică și intelectuală a Patriarhului Nicodim apare tot mai evidentă.

Preotul I. Vască s-a prezentat la el în audiență pentru a-i arăta lucrarea în manuscris asupra călătoriei lui la Moscova (aproape 150 de pagini). Patriarhul a ascultat puțin și apoi a adormit, spre uimirea lui Vască, secretar general la Culte.

În ceea ce privește lucrarea, Patriarhul a făcut apoi unele obiecțiuni, cerându-i lui Vască să nu scrie o serie de lucruri. Vască s-a opus, spunând că nu poate să nu scrie ceea ce s-a petrecut, aceasta chiar împotriva voinței Patriarhului, fiindcă a fost acolo și cunoaște problema.

Preotul Todicescu (Iași?)⁸² s-a prezentat Patriarhului, cu un deputat, spre a-i expune unele doleanțe. În timpul discuției, Patriarhul a adormit în fotoliu. Cei doi, uimiți, au început să tușească până ce l-au deșteptat. Patriarhul, care părea că se deșteptase dintr-o stare de letargie, i-a întrebat cine sunt ei și ce caută în biroul lui. După răspunsul celor doi, Patriarhul le-a spus să-și expună dorințele.

După audiență, cei doi au fost în audiență la primul ministru, căruia i-au expus indignați cele întâmplate.

Se precizează din nou că Patriarhul țării nu este exceptat de la pensionare, de noua Lege a Cultelor. În acest scop, referatul respectiv a fost întocmit de preotul I. Vască, secretar general la Culte și de preotul Liviu Stan, acesta din urmă fiind acela care a adus motivele de ordin canonic. Precizarea aceasta este în contradicție cu declarația ministrului Cultelor, Radu Roșculeț (*Universul*, nr. 40, de joi, 20. 2. [1]947), care afirmă: “Ca un omagiu pentru meritele cu totul excepționale, Î. P. S. Patriarhul Nicodim a fost exceptat de la prevederile aceste legi” (de pensionare la vârsta de 70 de ani; numai dacă nu se va petrece din nou ceva în culise).

Luni, 24 martie 1947

În legătură cu situația Patriarhului Nicodim, se precizează:

Demisia acestuia - care a fost primită și rezolvată printr-un decret de pensionare - era gata de publicat în *Monitorul Oficial* și urma să se publice după vizita pe care trebuie s-o facă în curând la București Patriarhul Alexei. Se afirmă însă că Patriarhul Alexei nu va mai face această vizită, din diferite motive. Unul

⁸² Paranteză D. V. (n. e.)

din ele: la București i s-ar pregăti o manifestație ostilă. Ca atare, Petru Groza, primul ministru, are convorbiri cu Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului. În acest scop, el a plecat la Sibiu împreună cu preotul Liviu Stan, consilierul său, pentru a găsi soluția primirii Patriarhului Alexei.

Plecarea Patriarhului Nicodim din scaun este o chestiune de zile.

După plecarea Patriarhului Nicodim, locotenența va fi încredințată arhiereului Emilian Antal de la Suceava, ca o răsplată din partea lui Emil Bodnăraș, pentru prigoana la care a fost supus Antal din partea lui Nicodim. Vor urma apoi alegeri de ierarhi în scaunele vacante: la Iași, prin pensionarea și retragerea Mitropolitului Irineu Mihălcescu, ar urma să fie ales Episcopul Nicolae Popovici al Oradei, iar la Suceava, arhiereul Emilian Antal, în prezent loțiitor. Apoi, Episcopul Nicolae Popovici, din postul de Mitropolit al Moldovei, urmează să fie ales Patriarh.

Ieri, pe culoarul de la intrarea în Tipografia Cărilor Bisericești, strada Principatele Unite, arhimandritul Vasile Vasilache îi spunea lui Grigore Spiru că se mută cu locuința în Palatul patriarhal, căci va fi numit vicar patriarhal și hirotonisit arhiereu. (Cam problematic.)

Joi, 27 martie 1947

Se afirmă, cu precizie, că profesorul I. D. Ștefănescu se ocupă cu traficul de influență. El a cerut unui preot din provincie suma de patruzeci de milioane lei pentru ca să obțină de la Patriarh transferarea lui în Capitală. Cum, între timp, pentru aceeași parohie s-a ivit un alt candidat, profesorul și-a mărit pretențiile la suma de optzeci milioane lei. Tranzacția se va face în curând.

Întrebat primul candidat dacă îi convine să dea suma de 80 milioane lei pentru o parohie din București, el a răspuns afirmativ, deoarece sunt preoți bogați în Capitală, ca de exemplu preotul Toma Chiricuță (Biserica Zlătari), care câștigă de la parohie 20 de milioane lei pe lună.

Patriarhul Nicodim a invitat la dejun pe frunzașii liberali brătieniști și pe țărăniștii maniști din Capitală, pentru a se asigura în eventualitatea unei schimbări politice în guvern. Cei invitați au dat urmare invitației Patriarhului.

Mitropolitul Irineu Mihălcescu i-a ridicat toate atribuțiile pe care i le dase, la vreme, vicarului său, arhiereul Justinian Marina.

Duminică, 23 martie a. c., a avut loc alegerea unui epitrop la Seminarul Nifon din Capitală, în persoana monseniorului Gheorghe Ionescu. După alegere, acesta a oferit o masă copioasă la seminar. Cu acest prilej, a schițat programul său pentru viitor:

- procurarea unui camion și a unui tractor pentru muncile agricole și cultivarea luminișurilor din pădurile seminarului.

A cerut, în același timp, să fie însărcinat cu administrarea bunurilor școlii.

Avocatul Puiu Lăzărescu l-a combătut pentru faptul că vrea să introducă reforme în “tradiționala” organizare a școlii.

Profesorii au primit cu o vie satisfacție declarațiile noului episcop.

Vineri, 28 martie 1947

Într-o discuție pe care am avut-o cu arhiepiscopul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, acesta mi-a spus că a renunțat cu totul la voința sa, deoarece Patriarhul vrea să și-o impună pe a sa în orice problemă, indiferent dacă e bună sau nu. Cât despre Sinod și activitatea lui, a afirmat că el nu merită altceva decât să vină civilii cu bâtele și să-i alunge din Palatul patriarhal pe ierarhi, pentru ca astfel, Biserica să se scoale din letargia în care zace.

Luni, 31 martie 1947

Se confirmă știrea după care Patriarhul a avut invitați la dejun, în ultimele zile, fruntași din Capitală ai partidelor național-liberal brătienist și național-țărănist, cu participarea lui Ion Mihalache.

Ziarul *Tribuna Românească* din București a publicat o serie de articole în care se aduc acuzații grave Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei, în legătură cu așa-zisa dispariție din palatul său a unor lucruri, în timpul evacuării. Autorul articolului, Olteanu, este dl. Rădulescu-Cerna. El constituie o manevră a arhiepiscopului Justinian Marina pentru ca, prin compromiterea lui Irineu, să-l silească pe acesta să demisioneze și apoi să-i ia scaunul.

Joi, 3 aprilie 1947

Arhiepiscopul Justinian Marina este autorul moral și material al campaniei de presă din ziarul *Tribuna Românească* împotriva Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei. Pe lângă altele, un indiciu în acest sens îl constituie și faptul că deputații care s-au ocupat în Parlament de “cazul” Irineu sunt, afară de unul (Anton Alexandrescu) național-țărăniști, partid din care face parte și arhiepiscopul Marina.

Profesorul I. D. Ștefănescu a fost invitat de Facultatea de Litere a Universității din Paris să ocupe catedra de Istoria artelor, rămasă vacantă prin

decesul titularului. Ștefănescu încearcă să plece în Franța, mai ales că a fost obiectul unei interpelări în Camera Deputaților din Capitală.

Alex. Gobjilă, funcționar la Patriarhie, s-a exprimat că, dacă prof. Constantinescu-Iași (cumnatul său) era în țară (acum e la Cairo, la un congres parlamentar), nu izbucnea în presă cazul Mitropolitului Irineu Mihălcescu. Prof. Constantinescu-Iași este acela care, după părerea lui Gobjilă, a temperat până acum zelul presei de a se ocupa de racilele Bisericii.

Vineri, 4 aprilie 1947

Patriarhul se află într-un foarte mare impas, cauzat de situația creată profesorului I. D. Ștefănescu, situație care-l vizează și pe el, dacă nu chiar pe el, afirmă paladinii lui. Ca atare, pentru a închide această problemă, el face toate demersurile pe lângă cine crede că-i poate fi de folos. Astfel, a trimis Anei Pauker o scrisoare, semnată *proprio manu*, în care, după ce îi elogiază activitatea, personalitatea și rolul pe care-l joacă în statul român, arată eforturile pe care le-a făcut el pentru Guvern (binecuvântând Parlamentul democrat, mergând la Moscova), pentru ca acum, drept răsplată, să fie părăsit de toți, fără puțința de a-l apăra pe profesorul I. D. Ștefănescu împotriva atacurilor al căror obiect este. O roagă deci să-l ajute în acest sens. Ana Pauker a menționat pe scrisoare că nu este de competența ei și a trimis-o Președinției Consiliului de Miniștri.

Preotul Banu, de la Biserica Spirea Nouă din Capitală este acela căruia prof. I. D. Ștefănescu i-a cerut suma de optzeci milioane lei pentru ca să fie numit slujitor la sus-numita biserică, de unde urma să fie mutat.

Trușcă, comisar în Prefectura Poliției Capitalei, [a spus] că lui Gheorghe Tătărescu, [vice]președintele Consiliului de Miniștri, i s-a făcut, de către Siguranță, o descindere. I s-au răscolit toate lucrurile, în căutare de documente compromițătoare.

Trușcă afirmă că a fost și el de față, apoi a venit la Patriarhul Nicodim și l-a făcut atent, atât pe el, dar mai ales pe profesorul I. D. Ștefănescu, să nu aibă ceva compromițător în Palat.

Se constată că doamna profesor I. D. Ștefănescu frecventează zilnic slujbele ce se fac în Catedrala patriarhală, unde se roagă și aprinde lumânări. Obiceiul nu este vechi, ci de câteva zile, de când soțul ei a fost obiectul unei interpelări în Camera Deputaților. Rugăciunea de circumstanță confirmă unele știri.

Monseigneur-ul Vladimir Ghica i-a atras atențiunea arhidiaconului Tuță M. Nica să nu meargă la conferințele religioase de la Ateneul Român, organizate chiar de el sub egida AGRU-lui (Asociația Generală a Românilor Uniți),

deoarece ele sunt considerate ca manifestări reacționare, iar cei ce le frecventează sunt filați de Siguranță.

Sâmbătă, 5 aprilie 1947

Ieri a avut loc, la Tribunalul Ilfov, judecarea unui proces între Patriarhie și eforia Kretzulescu din Capitală. În timpul dezbaterilor, prof. univ. Hanibal Teodorescu, apărătorul eforiei, a afirmat, în plină ședință, că “Patriarhul Nicodim este un bandit și un escroc”, deoarece a încălcat drepturile eforiei, păgubind-o pe aceasta cu câteva milioane lei, cu mulți ani în urmă.

Duminică, 6 aprilie 1947

Azi, Cercul de educație integrală, al cărui președinte este Grosu, a ținut o nouă conferință la Fundație, tratând despre “Patimile Domnului”. A conferențiat Wurmbrandt, care, îmbrăcat în haină neagră, lungă, a explicat patimile lui Iisus, după proiecțiuni, cu concluzii la fiecare scenă, pentru viața obștească, adică fiecare poate fi un fiu al lui Dumnezeu “chiar în clipa aceasta, dacă se hotărăște”.

După două-trei tablouri-proiecțiuni, urma o cântare, executată minunat de o tânără, acompaniată la orgă.

Din expunerea lui Wurmbrandt se poate concluda că Cercul de educație integrală face prozelitism, sectarism, când afirmă: “iată cum îl hulește poporul pe Hristos, în frunte cu profeții”, etc.

Apoi a vorbit Grosu, care, cu un accent ardelenesc și pe un ton extrem de furios, cu țipete asurzitoare, a spus că Cercul de educație integrală, al cărui președinte este, “nu face politică, fiindcă, dacă ar fi făcut, n-ar fi existat până azi, din 1907, când a fost înființat”, pentru ca mai apoi să fie întărit de însăși semnătura Regelui Ferdinand.

Din cauza furiei și a tonului cu care vorbea, majoritatea auditoriului a părăsit sala și balcoanele, care erau ticsite; apoi a făcut apel la ajutorul bănesc, benevol, al celor din sală, pentru ca “aceste conferințe să-l vestească pe Hristos în toată țara și până la marginile pământului.”

La ieșire, doi oameni nevoiași chetau pentru cerc. Conferințele continuă.

Preotul Stratulat, de la Biserica Spirea Veche din Capitală, a fost suspendat de Patriarh, în urma conflictului avut cu colegul său, preotul Banu, de la aceeași biserică. Și pentru că preotul Stratulat afirmă că e nevinovat, a epuizat, cu fruntea sus, toate căile, pentru ca să revină în post. În urma demersurilor făcute, Radu Roșculeț, ministrul Cultelor, i-a trimis o adresă prin care-i face cunoscut că este reintegrat în post și, în termen de cinci zile, să se prezinte la parohie. Patriarhul Nicodim intervine și ordinul ministrului nu se execută.

Zilele acestea, preotul Maxim, consilier referent la Secția administrativă a Mitropoliei, l-a chemat pe preotul Stratulat la Cancelarie și i-a făcut cunoscut să meargă la Patriarh, căruia să-i ceară iertare, dacă vrea să fie reintegrat, atrăgându-i atențiunea să fie însoțit, neapărat, de ministrul Cultelor.

Preotul Stratulat, interesându-se de motivele condiției puse - de a merge cu ministrul -, a conchis că Patriarhul vrea să-l servească pe ministru cu reintegrarea în post a sa, pentru ca, în schimb, să-i ceară sprijinul în favoarea profesorului I. D. Ștefănescu, problemă în rezolvarea căreia ministrul are un rol de seamă.

De altfel, preotul Stratulat a hotărât să pornească la lupta fățișă cu Patriarhul. În acest scop, strânge orice act compromițător la adresa Patriarhului, căutând, în același timp, să reconstituie dosarul acestuia de la Ministerul Cultelor, care a dispărut. El întocmește un memoriu pentru a-l prezenta Sinodului, apoi, în copie, îl va trimite Patriarhului și tuturor ierarhilor, pentru a i se face dreptate.

Miercuri, 9 aprilie 1947

Legea pensionării clerului va apare în curând, în urma acceptării Patriarhului Nicodim de a semna.

Joi, 10 aprilie 1947

Scandalul de la *Tribuna Românească* a lui Rădulescu-Cerna continuă. Clerul este revoltat de cele relatate.

Deocamdată, Vasile Vasilache rămâne cu rangul de arhimandrit-vicar patriarhal, până când Patriarhul va găsi momentul potrivit de a-l propune Sinodului la arhierie. Radu Roșculeț, ministrul Cultelor, a semnat decizia de numire în postul de mai sus a lui Vasilache.

Într-un timp relativ scurt (9-10 zile), primul ministru Petru Groza l-a vizitat pe Patriarh de trei ori. Vizitele au avut ca obiect semnarea Legii pensionării clerului de către Patriarh, ceea ce el condiționează de rezolvarea cazului profesorului I. D. Ștefănescu în favoarea lui.

Patriarhul a acceptat și legea va apare în curând.

Luni, 21 aprilie 1947

Mitropolitul Tit Simedrea are relațiuni strânse cu Partidul Național-Țărănesc. Vizite la Ion Mihalache - vizează Scaunul de patriarh, dacă Maniu nu preferă un ardelean.

Arhiepiscopia lui Vasile Vasilache este din nou la ordinea zilei. Patriarhul Nicodim voiește s-o rezolve, de data aceasta, căutând să profite la maximum de apropiata vizită a Patriarhului Alexei (20 mai) al Moscovei, în România, cerând concesiuni Guvernului.

Iată atmosfera creată în Biserică de campania de presă dusă de arhiepiscopul Justinian Marina contra Mitropolitului Irineu Mihălcescu:

I. Ierarhii

a) Cei care sunt oameni de mică importanță, în ceea ce privește cultura și activitatea și care au pe conștiință diferite metehne, manifestă o mare îngrijorare, deoarece se așteaptă la o eventuală trecere a lor și a faptelor lor prin fața obiectivului opiniei publice, obiectiv pe care l-ar declanșa o campanie de presă.

b) Cei care reprezintă, în parte, câte o personalitate, fiecare din ei consideră această campanie de presă ca un instrument de purificare a ierarhiei bisericești de elementele care-o compromit.

II. Clerul de mir

a) Mulți clerici aprobă campania de presă, considerând că Mitropolitul Irineu e vinovat.

b) Unii cred că timpul va face dovada nevinovăției Mitropolitului Irineu.

Oricum, ierarhia nu manifestă vreo preocupare vădită, din care să rezulte, dacă nu să țâșnească interesul de "castă" sau de Biserică, în problema Irineu-Marina, după o perioadă în care Biserica, în neputințioșia slujitorilor ei în câmpul misionar, era promotoarea acțiunii de constrângere a sectanților prin forța armată.

Sâmbătă, 19 aprilie a. c., Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Craiovei, a plecat, cu cei doi nepoți ai săi, la Craiova, unde va rămâne câteva zile la rudele sale. Apoi, va merge în satul său natal, Slătioara, județul Romanați, unde va sta peste o lună.

Înainte de a pleca din București, Nifon a fost primit în audiență de Rege. În urma acestui fapt și al sprijinului promis de către diferiți oameni politici, Nifon este foarte optimist pentru situația lui viitoare și a plecat foarte voios.

Joi, 24 aprilie 1947

Față de campania dusă de ziarul *Tribuna Românească* împotriva Mitropolitului Irineu Mihălcescu, acesta a căutat să-l convingă pe Patriarh că nu este vinovat. Patriarhul s-a interesat de cazul de la Iași. Cel care l-a convins pe Patriarh că Irineu e vinovat este preotul Cosma, fost consilier al lui Irineu la Iași, la Secția economică. Patriarhul a spus: "Eu nu pot apăra pe un om vinovat. Treaba lui, să se descurce singur." Se crede că singura soluție a scandalului de la

Iași este demisia lui Irineu. Mitropolitul Irineu a chemat la reședința sa mitropolitană din Iași numeroși clerici din localitate, rugându-i să recunoască faptul că Teodor Petreanu, intendentul Palatului, un bandit, nu e vinovat. Unii clerici i-au satisfăcut dorința.

Azi a avut loc, în Palatul patriarhal, a doua ședință a Sinodului permanent, sub președinția Patriarhului Nicodim. Au participat toți ierarhii din Vechiul Regat (exclusiv Episcopul Lucian Triteanu al Romanului) și Episcopul Nicolae Popovici al Oradei (se vede calitatea lui de observator). Toți au fost reținuți la dejun de Patriarh. După-amiază, a mai avut loc o ședință și cu aceasta Sinodul și-a încheiat lucrările. Clerul are impresia că Sinodul nu poate rezolva nimic concret, din cauză că membrii lui “sunt lipsiți de personalitate” și, ca atare, nu se așteaptă la nimic bun. În Sinod s-a pus problema campaniei de presă contra Mitropolitului Irineu și s-a ajuns la concluzia că acesta nu este vinovat.

Unii sinodali cred că această absolvire a Mitropolitului Irineu va avea ca efect dezlănțuirea unei noi campanii de presă, mai puternice, al cărei obiect vor fi și alți ierarhi și însuși Patriarhul, care, însă, crede că va fi cruțat până după vizita Patriarhului Alexei în România. Cât despre cei de la *Tribuna Românească*, Grigore Spiru, șeful Serviciului de presă al Patriarhiei, a spus, în legătură cu cererea lor ca Irineu să fie îndepărtat din Sinod:

“N-am vorbit eu cu ei să-l lase în pace de-acum? Să vezi ce-am să le fac!”

Zvonuri din public:

1. S-a încercat un atentat împotriva Regelui Mihai I. Atentatorul a fost generalul Vasiliu-Rășcanu. Acesta s-a prezentat Regelui și i-a expus misiunea pe care o are, întrebându-l în fața acestei situații ce să facă, el înțelegând să rămână credincios dinastiei. Regele i-a răspuns să facă ceea ce a făcut generalul Rădescu, adică să fugă în străinătate.

2. Gheorghe Tătărescu a fost împușcat de comuniști în umăr pentru că s-a opus satisfacerii unei dorințe a sovieticilor în legătură cu armata română.

3. Între 1-15 mai, România va proceda la aplicarea măsurilor pe care le-a luat Bulgaria în ceea ce privește înlocuirea monedei. Noua monedă ar urma să se numească “Dac”, cu subdiviziunea lui, “Roman”.

Vineri, 25 aprilie 1947

Monseniorul Vladimir Ghica, în cadrul acțiunilor de prozelitism printre ortodocși, a făcut o vizită arhimandritului Vasile Vasilache, la Mănăstirea Antim, asistând și la o ședință a ciclului de conferințe organizat de acesta din urmă. Cu Vasilache a discutat banalități.

Clerul ortodox român se așteaptă la separarea Bisericii de Stat, fără a indica motivele. În acest caz, el va trebui să activeze intens în parohie; altfel cum va trăi?

Sâmbătă, 26 aprilie 1947

Azi, Mitropolitul Irineu Mihălcescu a fost în audiență la Patriarhul Nicodim. Apoi va merge la Radu Roșculeț, ministrul Cultelor și la Lucrețiu Pătrășcanu, ministrul Justiției.

Mitropolitul Irineu afirmă pretutindeni că este nevinovat, dar și îndurerat din cauza campaniei de presă pornită contra lui. După clarificarea pe care-o va face ancheta, Irineu se va retrage din scaun.

Sinodul permanent din 24. 4. a. c., fiind sesizat de o întâmpinare scrisă a Mitropolitului Irineu, cu toate că n-a fost sesizat de altcineva pe cale oficială, [a hotărât] să înființeze o comisie de anchetă. Din comisie face parte un ierarh, alături de reprezentanții ministerelor: Culte, Justiție, Interne. După depunerea raportului, Sinodul va aviza.

Arhiepiscopul Justinian Marina a trimis o notă Ministerului de Interne în care arată că arhiepiscopul Emilian Antal este oportunist, nesincer și desfășoară o activitate de duplicitate în relațiile lui cu Guvernul.

Luni, 28 aprilie 1947

În urma apelului făcut clerului moldovean de Mitropolitul Irineu Mihălcescu pentru apărarea lui Teodor Pietreanu și a lui, s-a prezentat la Ministerul Cultelor o delegație formată din preoții Petre Chirică, Mihail Acatrinei, alți doi clerici și domnul Gheorghe Sârbu, directorul cancelariei Mitropoliei Moldovei. Ei au depus un memoriu. După înapoierea lor la Iași, preoții Chirică și Acatrinei și Gh. Sârbu au fost arestați și aduși la Văcărești. Ceilalți doi clerici sunt căutați de poliție.

În Sinodul permanent care a avut loc zilele acestea, s-a pus problema rechemării de la Iași a arhiepiscopului Justinian Marina, ca unul care s-a făcut vinovat de campania de presă contra Mitropolitului Irineu, chiriarhul său. Totuși, nu s-a hotărât nimic până acum în această problemă.

Marti, 29 aprilie 1947

În după-amiaza zilei de azi a avut loc, la sediul Societății Ajutorul a clerului ortodox român, o ședință sub președința preotului Eugen Bărbulescu, președintele Societății, cu participarea a numeroși preoți, printre care: pr. Stoica Ionescu (Sf. Vineri-Herasca), Gheorghe Diculescu (Popa Nan), Cucujina

(Mavrogheni), Gheorghe Popescu (Sf. Pantelimon), Petre Popescu (Șoseaua Giurgiului), Stanciu (Sf. Nicolae Vlădica), Hagi, Gagi (de la Uniunea Preoților Democrați), Ștefan (Consiliul Central Bisericesc), arhimandritul Veniamin Zaharia⁸³, Savin.

După ce preotul E. Bărbulescu a evocat memoria preoților din Capitală decedați în ultimul timp, s-a trecut la ordinea de zi:

1. Majorarea cotizațiilor membrilor Societății clerului pentru ajutorul de moarte, de la 1000 la 10.000 lei.
2. Paracliserii să fie plătiți de comune, ca și servitorii clerului.
3. Distribuirea produselor raționalizate date de economatul Ministerului Cultelor pentru cler; să se distribuie prin cooperativa prețească.

Ministerul Cultelor nu arată solitudinea convenită față de cler. Preotul Stanciu apără ministerul și acuză cooperativa clerului de lipsa completă de activitate.

4. Preotul Bărbulescu a arătat că în presă se duce o vie campanie contra Mitropolitului Irineu Mihălcescu, profesorul erudit și ierarhul de frunte. Lovitura vizează Biserica; deci, clerul nu poate sta indiferent.

Preotul Gh. Popescu, de la Biserica Pantelimon, roagă pe cei de față să-i spună, dacă știu, cine-i autorul articolelor. Preotul Petre Popescu, din Șoseaua Giurgiului, răspunde că, întâlnindu-se cu un ziarist de la *Drapelul*, l-a întrebat ce-i cu campania de presă contra Mitropolitului Irineu. Ziaristul i-a răspuns că acolo e o problemă mai mare. Apoi, preotul a arătat că cineva a voit să ia din odoarele Mitropoliei Moldovei și să le trimită undeva. Mitropolitul Irineu, ca să le salveze, le-a ascuns (“le-a dosit”) și așa s-a pornit campania contra lui.

Voci: “Cine? Unde?”

Alte voci: “Ei unde! În China!”

Preotul Petre Popescu vrea să continue. Preotul Stoica Ionescu intervine și-l întrerupe pe P. Popescu, care se așează pe scaun, spunând că “problema aceasta este de competența Sinodului, al cărui rezultat trebuie să-l așteptăm.”

Preotul Cucuijna vorbește în același sens.

Preotul E. Bărbulescu încheie discuția, subliniind că clerul ia act cu indignare de campania de presă contra Mitropolitului Irineu și așteaptă rezultatul anchetei sinodale.

Un preot a protestat că învățătorilor li s-au dat carnete de clasa I pe CFR, iar preoților de clasa a II-a.

⁸³ Corect: Valerian Zaharia (n. e.)

Joi, 1 mai 1947

În ultima vreme a avut loc Adunarea generală a Comitetului de conducere și a membrilor cooperativei clerului ortodox, situată lângă Patriarhie. Clericii erau - ca de obicei la adunările lor - în număr foarte mic, în timp ce cântăreții, în număr foarte mare. În urma unor discuții asupra conducerii cooperativei, clerul a propus ca 1/3 din membrii Comitetului de conducere a cooperativei să fie cântăreți bisericești. Aceștia din urmă au protestat împotriva relei conduceri a cooperativei, precum și a propunerii de 1/3, cerând să li se dea în mâinile lor conducerea efectivă a cooperativei, unde să nu mai fie nici un cleric. Această atitudine a stârnit indignarea clerului, care s-a opus cu înverșunare. Problema rămâne deschisă.

Tipografia Cărților Bisericești se află într-o foarte grea situație financiară. Ea nu mai poate face față plăților noilor salarii ale muncitorilor, fixate de Confederația Generală a Muncii. În acest scop, preotul D. Cristescu, directorul Tipografiei, le-a vorbit muncitorilor, expunându-le situația și conchizând că soluțiile sunt două: închiderea tipografiei sau trecerea direcției ei în mâinile muncitorilor. Aceștia, însă, au spus că nu-și asumă o astfel de răspundere, deoarece sunt tipografii, ca "Eminescu", care nu-și pot plăti datoriile ... Preotul Cristescu s-a prezentat Patriarhului Nicodim pentru a-și expune problema.

Mitropolitul Irineu Mihălcescu crede că Teodor Petreanu, fostul său om de încredere, care, de altfel, l-a compromis, ia atitudine contra lui, trecând de partea celor ce duc cunoscuta și răsunătoarea campanie de presă, prin ziarul *Tribuna Românească*, împotriva lui.

Duminică, 4 mai 1947

În Palatul patriarhal se fac pregătiri pentru primirea Patriarhului Alexei. În acest scop, s-a adus în sala de bibliotecă din fundul Palatului, de lângă dormitorul Patriarhului, o masă mare, acoperită cu cristal, care se găsea într-o altă parte lângă scara de marmură. S-au cumpărat tacâmuri. Arhimandritul Bălăiță a fost însărcinat de Patriarh cu procurarea alimentelor. Se pregătesc tacâmuri pentru un număr de 40 de persoane.

Patriarhul Alexei, împreună cu suita sa, vor locui la un hotel din Capitală, prin grija Primarului municipiului București, generalul V. Dombrovski. Ministerul Cultelor este cel care suportă cheltuielile ce se vor face în legătură cu vizita Patriarhului Alexei al Moscovei.

Vizita Patriarhului în România este programată de minister pentru 14 zile. La sosire, Patriarhul nu se va opri la Iași, ci va merge direct la București. În timpul șederii în țară, va vizita mănăstirile Curtea de Argeș și Neamț (va rămâne

trei zile), apoi orașele Sibiu (cu recepție dată de Mitropolitul N. Bălan), Cluj, Timișoara, Arad, etc.

Translatori oficiali vor fi preoții Madan și Severin (ambii originari din Basarabia).

Preotul C. Coman a predicat în biserică, făcând cunoscut credincioșilor că este acuzat pe nedrept. Unul din cântăreți a propus ca cei de față să semneze un memoriu în care să arate (banalul punct de sprijin) că sunt mulțumiți de felul cum îi păstorește preotul Coman. Propunerea a rămas fără efect.

Luni, 5 mai 1947

Sâmbătă, 3 mai a. c., preotul C. Coman, de la Biserica Sf. Treime-Ghencea și consilier referent al Secției culturale a Arhiepiscopiei Bucureștilor a fost cercetat la Tribunalul Ilfov, la Cabinetul 3 Instrucție pentru trei învinuiri, în urma unei reclamații făcute de un fost consilier parohial, și anume:

1. Delapidare de bani.
2. Fals în acte publice.
3. Trafic de influență și luare de mită.

1. **Delapidare de bani.** Însemnate sume din cele depuse de credincioși pentru fondul de pictare a bisericii unde este paroh și le-a însușit, fără a elibera chitanțele cuvenite.

2. **Fals în acte publice.** Pentru a-l numi pe nepotul său (ceea ce a și reușit să facă) preot la biserică unde păstorește el, a falsificat procesul-verbal al consiliului, menționând că nepotul său este o somitate în lumea teologică.

3. Folosindu-se de situația de consilier, a influențat pe Patriarh la numirile de preoți, plasându-și favoriții, care, în schimb, îi aduceau acasă “toate bunătățile”.

Martori

Pentru primul punct a depus ca martoră o femeie.

Pentru al doilea, a depus diaconul Stoenescu, de la aceeași biserică (Sfânta Treime-Ghencea), care a arătat că nepotul preotului Coman a fost un element care a făcut cei patru ani de studii la Facultatea Teologică din București în 7 ani. Cât despre medie, ea n-a fost mai mare de 6. Diaconul Stoenescu știe toate aceste date ca unul care a fost (sau este?)⁸⁴ secretarul Facultății Teologice din Capitală.

Pentru al treilea punct, a depus preotul Octavian Mureșeanu, fost la Biserica Sfânta Treime-Ghencea, dar cu locuința în curtea acestui locaș.

⁸⁴ Paranteză D. V. (n. e.)

Întrebat de judecător dacă știe că preotul Coman lua mită, el a răspuns că da, fiindcă cei care veneau cu găște, curcani, ouă, rațe, etc, veneau întâi la locuința lui, crezând că-i a preotului Coman, după care îi trimitea alături.

Preotul O. Mureșeanu a făcut o întâmpinare Ministerului Cultelor, cerând ca preotului C. Coman să i se aplice, pentru tot timpul cercetării ce i se face de către justiție, același articol de lege pe care l-a aplicat și el altora: suspendarea din oficiul parohial și de la beneficiu. Secretarul general al Ministerului Cultelor, Huhulescu, a pus rezoluția în sensul că asupra cererii să se refere foarte urgent contenciosul (căci, a zis el, nu cunosc legile bisericești).

În legătură cu arestarea unor preoți la Iași din cauză că l-au apărat pe Mitropolitul Irineu Mihălcescu, se afirmă că numărul lor este de 11 și sunt depuși la Văcărești. Printre ei, mai este și preotul P. Chirică. Preotului Bogdan (de la Biserica Sf. Nicolae Domnesc) i s-a fixat domiciliu forțat în orașul Iași. Mulți preoți din Iași au fugit în munți sau pe la mănăstiri. Unul din ei este și arhimandritul Narcis Luchian de la Catedrală.

Marți, 6 mai 1947

Se afirmă în cercurile clericale că un număr de 300 de preoți din Moldova au fost arestați și aduși la București.

La Ministerul Cultelor va funcționa o comisie pentru a pune în disponibilitate un număr de 30% din clerici, aceasta în cadrul acțiunii de simplificare a aparatului de stat, pentru degrevarea bugetului.

În curând va pleca la Iași o comisie desemnată de Ministerul Cultelor pentru a ancheta cazul Irineu Mihălcescu. Din partea ministerului sunt delegați inspectorii generali dr. Constantin Pavel și Moraru, iar din partea Sinodului, arhiereul Atanasie Dincă Bârlădeanul. Sinodul delegase pe arhiereul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, care însă nu și-a îndeplinit misiunea, care pentru el “era lucru delicat, de ce să mă bag eu acolo, bre?”

Joi, 8 mai 1947

Azi, Episcopul Iosif Gafton al Argeșului a fost primit în audiență de Patriarhul Nicodim, în legătură cu stabilirea programului vizitei Patriarhului Alexei al Rusiei la Curtea de Argeș. După audiență, Episcopul Gafton mi-a spus că la Curtea de Argeș, Patriarhul Alexei va vizita Catedrala și reședința episcopală. Nu se va da nici o recepție în cinstea lui, deoarece “avem destui săraci acolo.”

Sâmbătă, 10 mai 1947

Este viu comentată în rândurile clerului știrea după care în ultimele zile au fost arestați o seamă de preoți, atât în Capitală, cât și-n provincie. Cei arestați sunt membri ai celor două partide istorice. În București au fost arestați, printre alții, preotul Dumitrăchescu (fost protoereu, cumnatul lui Ion Mihalache) de la o biserică de pe Calea Văcărești (Biserica Dobroteasa?)⁸⁵. În Târgoviște au fost arestați doi preoți.

Se crede că după 10 Mai cei arestați vor fi puși în libertate.

Duminică, 11 mai 1947

Faptul că la 10 Mai nu a avut loc tradiționala paradă militară a dat loc la comentarii în cercurile clericale. Deși mareșalatul Palatului a dat un comunicat în care Suveranul își exprimă dorința în sensul de a nu avea loc parada, pentru a nu se face cheltuieli inutile, totuși clericii cred că el nu exprimă voința Regelui.

Marti, 13 mai 1947

Prin noua Lege a Cultelor, care se află depusă pe biroul Camerei Deputaților, pentru a fi votată, s-au înființat două arhiepiscopii: a Timișoarei și a Craiovei (fostă mitropolie), care nu au avut însă avizul favorabil al Consiliului legislativ, pentru motivul că nu pot exista două arhiepiscopii în cuprinsul aceleiași mitropolii.

Comisia mixtă de anchetă (Pavel, Moraru, arhiereul Dincă), formată din reprezentanții Sinodului și ai Ministerului Cultelor pentru anchetarea la Iași a cazului Irineu, și-a amânat plecarea din cauza vizitei Patriarhului Alexei al Rusiei în România.

În noua Lege a Cultelor, care nu a fost încă votată și promulgată, se prevede că ierarhii vor putea fi pensionați pentru motive de infirmitate și incapacitate fizică sau de altă natură, la propunerea Ministerului Cultelor și cu avizul Sinodului⁸⁶, aceasta pentru ortodocși. Cât despre ierarhii romano-catolici și greco-catolici, se pune întrebarea: cine își va da avizul? Papa? În acest caz, avizul lui, ca șef al unui stat străin, ar fi constituit o ingerință în afacerile interne ale Statului român. În cele din urmă, soluția a fost găsită de D. Veștemean[u], inspector general la Culte: avizul îl va da Sinodul mitropolitan al bisericilor respective.

⁸⁵ Paranteză D. V. (n. e.)

⁸⁶ Comisie formată din reprezentanții: Sinodului, Ministerului Justiției și Cultelor (care poate fi un medic) (notă D. V.)

Clerul este îngrijorat de arestările de preoți care s-au făcut în ultimul timp în țară. Se afirmă că la Ministerul de Interne se află un număr de 80 de preoți, care trăiesc în condițiuni grele, atât din punct de vedere alimentar, cât și igienic. Majoritatea clericilor arestați sunt din numărul aceluia care au fost în Transnistria, ca deservenți la diferite parohii. Se crede că sunt iminente noi arestări.

În rândurile clerului sunt îngrijorări din cauză că preoții care militează în spiritul democrat vizează parahiile cele mai bune din București, care, pe lângă aceasta, sunt dotate cu frumoase case parohiale.

Unii dintre cei vizați sunt preoții Nițșor Cazacu de la Biserica Batiștei și Paraschivescu Atanase, de la Biserica Popa Soare.

Preotul Sârbu din Capitală, fost până în ultimul timp prefect de Vaslui, face toate diligențele pentru eliberarea fratelui său, Gheorghe Sârbu din lagărul de la Pitești. Gh. Sârbu, directorul Cancelariei mitropolitane din Iași, a fost arestat împreună cu alți clerici ieșeni pentru faptul că s-au arătat a fi partizanii Mitropolitului Irineu Mihălcescu.

Preotul Sârbu a intervenit la ministrul de Interne, Teohari Georgescu, “care și-a dat cuvântul de onoare că îi va satisface cererea, dar până în prezent văd că fratele meu este tot arestat.”

Azi, la ora 10.30, s-a prezentat în audiență la Patriarhul Nicodim un domn, blond, înalt, bine făcut, și l-a rugat să intervină pentru eliberarea preotului Gh. Sârbu. Patriarhul i-a făgăduit sprijinul. În ceea ce privește arestările de preoți, “Patriarhul Nicodim a dat din umeri și i-a declarat acestui domn că primul ministru Petru Groza nu are cunoștință de acest fapt.” Domnul primit în audiență de Patriarh a fost trimis de preotul Sârbu, căruia i-a comunicat rezultatul obținut.

Sâmbătă, 17 mai 1947

Se afirmă că vizita Patriarhului Alexei al Moscovei nu constituie numai un act de curtoazie, ci el va pune diferite probleme spre rezolvare. Printre ele, este și următoarea: înapoierea în Basarabia a tuturor clericilor refugiați.

Unii clerici spun că Patriarhul Alexei își vizitează eparhia Moldovei și a Transilvaniei, în special. Clerul mai vede în vizita aceasta un pas spre atragerea Bisericii române spre recunoașterea Patriarhului Alexei ca patriarh ecumenic.

Luni, 19 mai 1947

Se știe că Ministerul Cultelor a rechemat pe Popescu Traian și Burducea, primul, dirijor de cor, iar al doilea, cântăreț la Biserica română din Paris. Preotul C. Burducea s-a prezentat Patriarhului Nicodim și i-a expus situația fiului și a

cumnatului său. Cum în timpul ministeriatului la Culte al preotului Burducea, acesta i-a adus unele servicii Patriarhului, acesta a expediat imediat la Paris o telegramă, prin care-i anunța pe cei în cauză să rămână la posturile lor. Lui Burducea, Patriarhul i-a spus că el numește sau demite personalul bisericesc, iar nu Ministerul Cultelor.

În ziua de 16 mai a. c., s-a trimis la cabinetul ministrului Cultelor, cu no. 32920, o adresă din partea Inspectoratului General al Jandarmeriei - Ministerul de Interne, în care se arată atitudinea și faptele unor preoți din Oltenia, spre a se lua măsuri.

Miercuri, 21 mai 1947

La Iași, se crede că motivul arestării unor clerici localnici este acela că ei și-au însușit rații de alimente, pachete americane destinate populației.

Joi, 22 mai 1947

Urmează ca, în curând, să ia ființă în București o mișcare împotriva romano-catolicismului. Inițiatorii vor fi o seamă de preoți democrați. Ei vor activa în scris și prin conferințe.

Duminică, 25 mai 1947

Patriarhul a primit suma de un miliard de lei de la Guvern pentru ca să cumpere vesela necesară banchetului pe care-l va da în onoarea Patriarhului Alexei. În realitate, Patriarhul are vesela necesară, iar miliardul i-a rămas în cassă.

Programul vizitei Patriarhului Alexei al Rusiei a fost schimbat radical. Astfel, va trece prin București, pentru ca la 2 iunie să fie la sfințirea unei biserici, la Hunedoara. A doua zi va fi la Sibiu sau Păltiniș, reședința de vară a Mitropolitului Nicolae Bălan. De acolo, probabil va merge numai la Timișoara. Însă, cel mai probabil este că se va înapoia la București.

În București va locui la castelul Mogoșoaia. Singurii ierarhi care-l vor însoți în țară sunt episcopii Iosif Gafton al Argeșului, Nicolae Popovici-Oradea Mare și arhiereul Atanasie Dincă, locotenent de Episcop la Râmnicu-Vâlcea, pentru că:

1. Pe Gafton, [Patriarhul Nicodim] vrea să-l lase urmaș - patriarh - cu asentimentul Patriarhului Alexei, pentru ca să nu-i facă opoziție comuniștii. Apoi, el se va retrage din scaun.

2. Pe Dincă vrea să-l numească Arhiepiscop al Olteniei.

3. Pe Popovici, pentru ca să nu se supere Ardealul că nu are reprezentant.

Pentru a le scade [sic!] din prestigiu arhierilor Emilian Antal și Justinian Marina, îi va ponegri în fața Patriarhului [Alexei], primul ca fiind imoral, iar al doilea răzvrătit (cazul Mitropolitului Irineu Mihălcescu).

Pentru Iași, îl pregătește pe V. Vasilache.

Vineri, 30 mai 1947

La ora 9.30 fix, Patriarhul Alexei al Moscovei a sosit în gara Mogoșoaia, unde a fost întâmpinat de Patriarhul Nicodim, cler, protoerei din Capitală și provincie, Guvern, etc.

Patriarhul a făcut o impresie foarte bună, ca vigoare, supleță în mișcări, privire ageră și tinerească, iar mai presus de toate, un eminent diplomat. Mai puțin un ierarh care să miroasă a “mirodenii” și chilie “călugărească”, mai mult laicizat, într-un cuvânt, “omul nou clerical sovietic”.

La orele 16.50, câteva mașini alergau claxonând ca bolizii pe Calea Victoriei: era Patriarhul Alexei într-una dintre ele. Mergea la Patriarhie.

Ieri, la Facultatea de Teologie, a avut loc o consfătuire între studenți și preotul profesor Gala Galaction, pentru a se face o intervenție în favoarea profesorului universitar Nichifor Crainic, pe lângă Guvern.

Se știe că profesorul Crainic, care dispăruse de la 23 August 1944 și [a fost] condamnat de Tribunalul Poporului la moarte, în contumacie, a fost prins zilele acestea.

Preotul Marius Constantinescu, consilier la Patriarhie, n-a voit să meargă în gara Mogoșoaia întru întâmpinarea Patriarhului Alexei al Rusiei. Absența și-o motivează prin faptul că ceilalți consilieri și protoerei n-au voit să meargă cu mașini-taxiuri, ca să nu plătească, ci în camioane, fapt care, după el, lăsa o impresie neplăcută și nu era protocolar.

Duminică, 1 iunie 1947

În dimineața zilei de azi a avut loc, în Catedrala patriarhală o slujbă oficiată de Patriarhul Alexei al Moscovei și a toată Rusia. Eveniment pentru noi, cei obișnuiți să auzim, după un șablon anumit, stările religioase din Rusia. Soborul era compus din doi mitropoliți ruși, Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Chișinăului, arhierul Atanasie Dincă, locotenent de Episcop al Eparhiei Râmnicului-Vâlci, preoți (Ion Vască, secretar general în Ministerul Cultelor) și diaconi ruși și români.

Slujba a durat până la orele 10.20, iar solemnitatea primirii Patriarhului Alexei, până la ora 11.30.

Erau prezenți: membrii Guvernului, ierarhii: Chesarie Păunescu (Constanța), Antim Angelescu (Buzău), Iosif Gafton (Argeș), Nicolae Popovici (Oradea), Antim Nica, fost al Ismailului, etc., câțiva profesori de la Facultatea de Teologie, cler, poporeni (funcționari).

Impresii și aspecte

Cei prezenți au fost impresionați de atitudinea Patriarhului Alexei, care a slujit maiestuos, este prezent și trăiește clipa rugăciunii, cucernic și un adânc cunoscător al tipicului și rânduielilor bisericești, al rugăciunilor, pe care le-a rostit în majoritatea lor pe de rost, etc., foarte atent, în același timp, la orice mișcare sau gest.

Veștmintele, unul din aur, în întregime, au impresionat de asemenea prin splendoarea, bogăția și valoarea lor artistică. Patriarhul Alexei apare ca un “*prince de l’Eglise*”.

A impresionat, de asemenea, cucernicia celor doi mitropoliți ruși, smeriți în slujbă, dar atenți, spre a răspunde oricărui gest al chiriarhului lor. M-a impresionat faptul că un protoereu rus, cu care am avut o discuție, mi-a răspuns, cu o ușurință și repeziciune uimitoare, numai cu citate din Biblie. De altfel, se vedea și din atitudinea lui, plină de evlavie, că el trăiește Scriptura. Cunoștea, de asemenea, bine, haghiografia.

Ierarhii noștri, care au liturghisit, erau absenți și distrați. Arhiepiscopul Atanasie Dincă zâmbea, râdea, tușea, ca orice grandoman și se ridica tot timpul în vârful picioarelor, fapt care a atras și atențiunea Patriarhului Alexei.

Mitropolitul Efrem nu și-a ridicat privirile de pe Patriarhul Alexei, uitase de slujbă, parcă era buimăcit. Se gândea, oare că, dacă rămânea la Chișinău, nu era rău cu un Alexei?

După liturghie, Patriarhul Alexei și-a exprimat dorința ca *Te Deum*-ul să se officieze în limba română. S-a cântat însă și-n slavă, ca de exemplu “Împărate ceresc ...”

Tot timpul slujbei, Patriarhul Nicodim a șezut în jețul arhieresc, lângă strana dreaptă, îmbrăcat în odăjdii scumpe de culoare roșie și pe cap cu o mitră bogat împodobită și artistic lucrată (la Agapia). Privea de jur împrejur, mirat, fixând uneori pe câte cineva și cu gura întredeschisă, își potrivea ochelarii din când în când.

După *Te Deum*, Patriarhul Alexei s-a apropiat de Guvern cu crucea în mâini și s-a plecat ușor, discret, cu un gest fin de maestru, de adevărat diplomat, fără ca s-o întindă cuiva spre a o săruta, cum de obicei fac majoritatea ierarhilor

noștri. Desigur că-și închipuia că nu toți vor să sărute crucea, cum s-a și întâmplat chiar. Și s-a apropiat de cruce numai cine a voit.

Apoi a avut loc solemnitatea primirii Patriarhului Alexei, tot în Catedrală. Cuvântarea scrisă pe care trebuia s-o rostească Patriarhul Nicodim, a citit-o Episcopul Iosif Gafton al Argeșului și a tradus-o, pasagiu cu pasagiu, preotul Madan, interpret oficial.

A răspuns Patriarhul Alexei, care și-a exprimat bucuria de a fi vizitat România, etc., sfârșind cu invitația ca-n toamna acestui an Patriarhul Nicodim să meargă la Moscova, pentru ca într-un Sinod (ecumenic), alături de șefii celorlalte Biserici Ortodoxe autocefale, să rezolve problemele bisericești generale. Patriarhul Nicodim ridică repede mâna dreaptă și arătătorul ei spre Patriarhul Alexei și-i spune în limba română: “Da’ de ce la Moscova?” Patriarhul Alexei va fi înțeles - căci s-a făcut apoi liniște, cei din jur zâmbeau - cu toate că nu i s-au tradus cuvintele acestea, nici de preotul Severin, interpret, cel care i-a tradus discursul, fragmentar, din rusește.

Iată-l pe Emil Bodnăraș, subsecretar de stat la Președinția Consiliului de Miniștri, cum se pleacă la urechea unui vecin și, râzând, îi șoptește ceva. Interpretarea: “Lasă, Înalt Prea Sfințite, nu te teme, că nu mai ajungi să participi la acest sinod, indiferent unde s-ar ține el.”

După aceea, ambii ierarhi s-au sărutat.

Patriarhul Alexei îi prezintă în dar o icoană bătută cu aur, pe care după ce Patriarhul Nicodim o sărută, îi spune: “Mulțumesc pentru cuvântul vostru și pentru darul vostru!”⁸⁷

Apoi ambii ierarhi s-au sărutat din nou.

Iată-l pe Arsenie cum întinde mâna să “apuce” icoana. Patriarhul Nicodim o ține însă bine în mâini. Arsenie încearcă pentru a doua oară, pe dedesubt, să ia icoana. Patriarhul se uită la el semnificativ; Arsenie, blând, se retrage. Icoana i-o dă Episcopului Iosif Gafton *ot* Argeș. (Iată cearta pentru “pradă” în faza întâia, momentul unu.)

După ce s-a terminat solemnitatea, cei prezenți au plecat în Palatul patriarhal.

În altar, ipodiatonul Patriarhului Alexei îi strângea acestuia vestmintele; le tocmea. Arhimandritul Teofil Pandeale, funcționar în Ministerul Cultelor, voi să-l ajute; luă deci un vestmânt și-l așeză pe Sfânta Masă, dar ipodiatonul rus l-a oprit deodată, făcându-l atent că-n Rusia nu este permis așa ceva; vestmintele se tocmeau pe masă. Lecția a fost minunată și pentru Teofil Pandeale, hârbarul, cât și pentru mult prea puținii asistenți (numai eu).

⁸⁷ În limba rusă în original (n. e.)

La un moment dat, după slujbă deci, când în biserică mai rămăseseră puțini credincioși și un grup de eleve ale unei școli secundare din București, apare Episcopul Iosif Gafton *ot* Argeș, care, ca un comandant de grupă, își aliniază oamenii (arhimandritul Teofil Pandelescu, încă un cleric și dascălul Căltuț) în fața stranei stângi. Puținii curioși s-au strâns să vadă ce minune se mai “tâmplă”. Un reflector puternic intră în acțiune și, luminând în noaptea gândurilor celor din grupă, îi învâluie într-o lumină orbitoare. La o comandă scurtă de “Gata, începeți!”, vladica și acoliții săi încep “să bată” închinăciuni, în cadența în care trage o baterie grea, cu traiectorii mari de plecăciuni și ridicând “smeriți” ochii către cer - vizorul. Un alt ordin scurt și neașteptat a făcut să se stingă farul și să lase bieteles fiițe în “rugăciune fierbinte și curată”, cu puzderia de cruci neisprăvite.

Se închinau, bieteles paiate ... nu pentru ele, căci cu sufletele curate n-au făcut-o niciodată, ci pentru turnarea unui film, care, datorită Sovietelor, va face înconjurul lumii, ridicând faima “cucerniciei” ierarhilor români. Ce teatru, ce paiate, ce mistificatori nemernici, ce “chimvale bine răsunătoare”, ce “morminte hâde, spoite frumos pe dinafară”! Episcopul Iosif Gafton s-a arătat, de data aceasta, în toată goliciunea lui.

Clerul român a excelat prin absență. Din când în când apărea câte un preot, speriat parcă, neobișnuit cu fastul, și era îndemnat către un anumit punct, pentru ca grupul să se mărească, dar totul a fost în zadar.

Și acum un ultim aspect general:

S-a evidențiat încă o dată lipsa spiritului de organizare în Biserică. Nu puțină mișcare și gălăgie s-a produs în altar pentru că, la un moment dat, lumânările din dicher și tricher, arzând aproape până jos, nu s-au găsit altele să le înlocuiască și nici nu s-a deranjat cineva să alerge ca să le procure, deși Patriarhul Alexei mai avea nevoie de ele. De asemenea, nu s-a găsit o pernă pentru ca să poată îngenunchea pe ea Patriarhul Alexei, când a citit o rugăciune în ușile împărătești. Fiecare din slujitorii mai mici (vestmântarul, preotul-călugăr Pantelimon, canonarh, apoi Cenușă, șeful magazinului de obiecte bisericești al Patriarhiei) spunea: “Asta nu e treaba mea!”, “Da’ ce sunt eu aici?”, și Patriarhul Alexei a fost nevoit să îngenunche pe covor.

Patriarhul Alexei, prin prestanța și blândețea lui, a câștigat multe suflete simple și curate și multe minți luminate.

Luni, 2 iunie 1947

Maniu, informat de catolici, ca unit, asupra scopului [vizitei] Patriarhului Alexei în România, s-a exprimat că ea trebuie privită prin prisma politicii

religioase a Rusiei, care voiește să facă din șeful Bisericii ruse un *primus inter pares*, între ceilalți șefi ai Bisericilor Ortodoxe autocefale.

În grupul de preoți ortodocși aflați ieri în Catedrală s-a auzit că “Patriarhul Alexei a venit în România să-și viziteze eparhia” și că el a înștiințat mitropoliile și episcopiile din țară, întrebându-le ce cadouri vor da, specificând ca ele să fie numai de aur.

Clerul își explică strânsa legătură între preotul I. Vască și dl. Emil Bodnăraș prin aceea că ultimul s-a căsătorit cu fiica celui dintâi, după ce a rupt orice legătură cu o evreică, acestea în urma insistențelor primului ministru, dr. Petru Groza.

Petru Groza consideră acțiunea aceasta, de mai sus, ca un mare succes, din care-și face un punct de onoare; în acest sens s-a exprimat lângă un domn fruntaș din Râmnicu-Vâlcea, anume Pleșoianu.

În legătură cu arestarea profesorului universitar Nichifor Crainic, în cercurile clericale se afirmă că, în peregrinările lui prin țară, a fost găzduit o vreme și de Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului (Oradea), care acum poate avea neplăceri din cauza aceasta.

Grigore Spiru mi-a comunicat cu emfază că, în trenul care-l aducea pe Patriarhul Alexei la București, a avut un conflict cu un cleric rus numit Marcov, pentru motivul că acesta voia să-i dea scris, pentru gazetă, reportagiile asupra chiriarhului său. Grigore Spiru s-a împotrivit, socotind gestul clericului rus ca o cenzură a ideilor lui, ripostând că Marcov are dreptul să prezinte reprezentanților presei numai declarațiile Patriarhului și nimic mai mult.

Și Grigore Spiru a terminat: “L-am pus la punct pe rus.”

Joi, 5 iunie 1947

Azi, Patriarhul Nicodim a plecat dis de dimineață, la ora 4, cu mașina la Mănăstirea Neamț. Înainte de a pleca, el i-a spus bucătarului său să se pregătească pentru a-l însoți. Bucătarul rugându-l să-l lase la București fiindcă îi este soția bolnavă, Patriarhul s-a supărat și a țipat, spunând că va întocmi un regulament în baza căruia în jurul Patriarhului țării să nu fie decât călugări, “nu ca azi: bucătarul are nevastă, consilierii au neveste, arhimandriții au neveste (aluzie la arhimandritul Bălăiță, etc.), toți au neveste.”

Patriarhul Nicodim a primit suma de cinci miliarde de lei din partea Guvernului, pentru cheltuielile în legătură cu vizita Patriarhului Alexei al Rusiei. Dejunul dat în cinstea acestuia duminică, 1 iunie, în Palatul patriarhal, a costat patru sute de milioane lei.

Azi, comitetul de fabrică al Tipografiei Cărților Bisericești a hotărât să nu i se dea preotului I. Vască nici un exemplar din lucrarea sa, *O călătorie istorică*, până nu va plăti suma totală de 750 milioane, costul ei.

Într-una din deplasările pe care Patriarhul Alexei le-a făcut în România (în București sau provincie), a fost însoțit de Gheorghe Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de Externe.

Șoferul mașinii a fost un agent al Intelligence Service, care avea montat lângă oglinjoara din fața lui un aparat minuscul, cu care a fotografiat pe Patriarhul Alexei tot timpul cât l-a plimbat.

În dimineața zilei de 1 iunie a. c., când urma să officieze liturghia în Catedrala patriarhală însuși Patriarhul Alexei, nu s-a putut pătrunde decât cu invitații. Patriarhul Nicodim, auzind de această restricție, a dispus să se permită intrarea credincioșilor în catedrală, adăogând: “Ce? Li-i teamă de bombă? Măcar de-ar arunca una, să se termine odată!”

Patriarhul Nicodim s-a exprimat că Patriarhul Alexei și ai săi nu cunosc tipicul și rânduielile bisericești; “nu știu ce-i aceea slujbă.”

În cercurile clericale se observă că Patriarhul Alexei a fost primit cu foarte multă răceală de către Patriarhul Nicodim.

Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului i-a comunicat la vreme Patriarhului Nicodim să nu trimită delegație de clerici moldoveni sau munteni, fiindcă în Ardeal vor sluji numai ierarhii și preoții locului, care nu sunt mai prejos ca regățenii: “Vor sluji clericii mei, n-am nevoie de Patriarhul Nicodim și de ai lui.”

Aceasta cu prilejul vizitei în Ardeal a Patriarhului Alexei.

Sâmbătă, 7 iunie 1947

Profesorul I. D. Ștefănescu s-a mutat, împreună cu soția sa, din Palatul patriarhal, în ultimul timp. Clerul este foarte satisfăcut de dislocarea acestui “tâlhar” din grupul sateliților Patriarhului Nicodim. Clericii afirmă că mutarea lui Ștefănescu a fost cerută de primul ministru Petru Groza, pentru ca, în schimb, problema “Crucilor biruitoare”, ridicată în camera Deputaților, să fie trecută sub tăcere.

Și profesorul Ștefănescu continuă să vină la Palat și să aibă asupra Patriarhului Nicodim influența nefastă de până acum. De altfel, el și arhimandritul Vasile Vasilache sunt acei care tipăresc, în realitate, revista *Biserica Ortodoxă Română*, care excelează prin iregularitate în apariție și prin materialul slab, ceea ce revoltă clerul, care este obligat să o aboneze pentru parohii, deci din fondurile Bisericii.

În Camera Deputaților, a început o campanie împotriva preotului consilier al Mitropoliei Ungro-Vlahiei și omul Patriarhului, Șerpe. Obiectul campaniei îl constituie neregulile și ilegalitățile pe care acesta le face în calitate oficială pe care-o ocupă. Mai urmează să fie atacați preoții consilieri, colegi ai celui de mai sus: Cosma, C. Coman, Dincescu, Maxim, etc. Materialul necesar îl procură deputaților unii din clericii care au suferit loviturile nedrepte ale consilierilor (preotul Banu, preotul Octavian Mureșeanu-Ghencea).

Patriarhul Nicodim nu s-ar mai înapoia de la Mănăstirea Neamț, urmându-i în scaun Episcopul Nicolae Popovici al Oradiei.

Duminică, 8 iunie 1947

Preotul Gheorghe Vintilescu, directorul Cancelariei Sfântului Sinod, mi-a comunicat că pe Patriarhul Nicodim îl depășesc lucrările, din cauza senilității lui. În ceea ce privește hotărârile pe care le ia, ele se datoresc anturajului detestabil pe care-l are, și-n special prof. I. D. Ștefănescu și Dumitru Arsenie (omul de casă). Arsenie exercită o influență nefastă foarte puternică și chiar totală asupra Patriarhului: “Prin Arsenie se poate rezolva orice problemă, oricât de grea ar fi ea, dacă petreci cu el o noapte în beție și cu femei” - a conchis Vintilescu.

Preoții consilieri C. Coman, Cosma, Dincescu, Maxim, Șerpe, etc. de la Mitropolie au trimis în mare taină și-n grabă la Ministerul Cultelor o adresă prin care-i fac cunoscut că renunță la salariul de consilieri, rămânând numai cu acela de preoți. Clerul afirmă că “în Deal pute”, în sensul că preoții consilieri nu mai văd o lungă “domnie” a Patriarhului Nicodim și, ca atare, se pregătesc pentru înapoierea la permanență: parohii.

În cercurile clericale și la Ministerul Cultelor se afirmă că Episcopul Iosif Gafton al Argeșului nu mai are nici o șansă pentru ca să fie ales Patriarh, fiindcă cercurile guvernamentale s-au convins că el a fost un legionar notoriu, apoi “un slugoi” al lui Ică Antonescu, datorită căruia și numai lui (și cu rugarea Patriarhului Nicodim) a fost ales Episcop de Argeș, răsturnând pe alesul dr. arhimandrit Filaret Jocu, mort de durere anul acesta.

Joi, 12 iunie 1947

În privința noilor alegeri de ierarhi, care vor avea loc mai târziu, în cercurile clericale se afirmă că ele se vor face *pro forma*, căci *de facto* persoanele (ierarhii) care vor ocupa scaunele vacante sunt de pe acum desemnate de Guvern.

Sâmbătă, 14 iunie 1947

Consiliul Mondial Creștin (condus în realitate de protestanți) cu sediul la Geneva a oferit Facultății de Teologie din București un număr de 20 de burse studenților ei, spre a-și face studiile teologice în America, Anglia, Franța și Germania. Facultatea nu poate trimite însă studenți, din lipsă de fonduri.

În curând va avea loc la Stockholm un congres al Tineretului Mondial Creștin, reprezentând 70 de biserici din 50 de state. La acest congres a fost invitată și Facultatea de Teologie din București să-și trimită reprezentanții săi. Facultatea a răspuns că nu dispune de fondurile necesare; cât despre Biserica Ortodoxă Română, “nici vorbă - spune preotul I. Coman, profesor universitar la Facultatea de Teologie - să dea vreo sumă, că nu vrea și nu înțelege.” Față de această situație, Comitetul de organizare a Congresului i-a făcut cunoscut facultății că-i pune la dispoziție și fondurile necesare pentru drum, etc., numai să-și trimită reprezentanți. Câțiva studenți lucrează la referatele respective, dar facultatea nu întrevide plecarea delegației din cauza formalităților în legătură cu obținerea pașapoartelor.

Duminică, 15 iunie 1947

Biserica rusească din Capitală, numită apoi “a Universității”, deoarece i-a fost dată acesteia, pentru studenți, de către Patriarhul Miron Cristea, în schimbul unui teren cedat Ambasadei sovietice (la Șosea) de către Statul român, trece din nou sub jurisdicția Patriarhiei Moscovei. În acest scop, reprezentanții Ambasadei sovietice au făcut inventarul lucrurilor aflate în biserică, după care se va proceda la repararea și înzestrarea ei cu cele de trebuință, spre a fi deservită de un preot rus trimis de Patriarhul Alexei.

În cercurile clericale se afirmă că zilele Patriarhului Nicodim în postul de șef al Bisericii sunt numărate. Deși el nu a refuzat să satisfacă dorințele Guvernului BPD, totuși acesta consideră că nu poate colabora și cu Biserica la progresul poporului, pe baze democratice, decât dacă în fruntea acesteia ar fi un patriarh tânăr, plin de vigoare și capabil de acțiuni mari. Ca atare, intenția Guvernului este ca pe Patriarh să-l silească să se retragă din scaun “pentru motive binecuvântate”, desigur. Cât despre scaunul viitorului patriarh, el va fi plin de spini, așa de grea va fi misiunea celui care-l va ocupa.

Luni, 16 iunie 1947

La Ministerul Cultelor se afirmă că: Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, Episcopul Lucian Tritean[u] (Roman) și Episcopul Cosma Petrovici (Galați) vor demisiona în curând din posturile pe care le ocupă în prezent.

Cât despre Mitropolitul Irineu, el a convocat numeroși clerici la Palatul său mitropolitan din Iași și le-a făcut cunoscut că va demisiona, însă cu o condiție: Guvernul să închidă dosarul care i s-a făcut în urma campaniei de presă din ultimul timp, dusă contra lui pentru viață imorală (amantă), etc.

Avocatul Grigore Nicolau - consilier referent al Secției economice Iași - afirmă că dosarul nu poate fi închis, nici acțiunea stinsă, deoarece este vorba de furt din patrimoniul public, problemă peste care statul nu poate trece.

Patriarhul Nicodim a sosit sâmbătă (14. 06) în Capitală, venind de la Mănăstirea Neamț. În dimineața zilei de azi a primit în audiență de lucru pe preotul I. Vască.

Clerul manifestă o mare îngrijorare în legătură cu comprimarea cadrelor funcționărești, deși crede că din numărul clericilor care vor fi scoși din parohii vor face parte cei care au avut o atitudine nedemocrată, în sensul de azi al cuvântului, sau fac parte din partidele istorice. Deci, criteriile după care se vor conduce comisiile vor fi de ordin politic.

Mitropolia Moldovei a și întocmit listele în acest sens, dar nu le înaintează până nu o vor face alte eparhii. Listele sunt în servieta avocatului-consilier Grigore Nicolau.

Informația cu “bomba” și slujba Patriarhului Alexei în Catedrala Patriarhiei⁸⁸, auzită de la doamna Ștefănescu, soția profesorului Ștefănescu, de greacă și latină la Seminarul Nifon, provine de la Dragomir, croitor și vestmântarul Patriarhiei. Acesta a auzit-o de la Patriarh, în clipa când se afla în biroul acestuia, unde i-a adus veșmintele să se îmbrace și să meargă la slujbă.

Vineri, 20 iunie 1947

După venirea sa de la Mănăstirea Neamț, Patriarhul Nicodim se află într-o continuă indispoziție. De altfel, hrana Patriarhului Nicodim - după ce mi-a spus ieri Manolescu, bucătarul lui - se compune numai din prăjituri, lapte și brânză proaspătă. Însuși bucătarul se miră cum cum mai poate rezista trupul-colos al Patriarhului cu o hrană atât de ușoară și aproape întotdeauna aceeași.

Grigore Spiru, șeful Presei la Patriarhie, mi-a spus că preotul I. Vască i-a comunicat că va pleca în curând în America, aceasta în legătură cu reorganizarea Bisericii ortodoxe române de acolo. În timpul vizitei sale, va avea loc și un Congres bisericesc al românilor americani.

Preotul I. Vască i-a dat o delegație semnată de el lui Spiru Grigore, pentru ca să meargă prin eparhii și să vândă lucrarea *O vizită istorică* (a lui Vască), cu suma de șapte sute mii lei exemplarul.

⁸⁸ Vezi însemnarea din 5 iunie 1947 (n. e.)

Până în prezent, Episcopia Timișoarei a cumpărat exemplare în valoare de 80 milioane lei, din care a trimis 50 milioane. Bani sunt centralizați - că vor sosi și prin poștă, la arhimandritul Teofil Pandele, subdirector în Ministerul Cultelor.

În Palatul patriarhal există un număr de 14 persoane, care formează anturajul Patriarhului Nicodim.

Contrar celor spuse, prof. I. D. Ștefănescu nu s-a mutat cu locuința din Palatul patriarhal.

Se afirmă că, printre noii candidați la arhierie, sunt și următorii: 1. preot Sfârâială din Oltenia, pentru Vâlcea. 2. preot Vasile Ionescu din București, cel cu colecția *Mărgăritarele Lumii*. 3. arhimandrit Teofil Pandele, subdirector contabil [în] Ministerul Cultelor. 4. [arhimandrit] Vasile Vasilache, stareț [la Mănăstirea] Antim - București.

Patriarhul Nicodim are intenția de a merge la Mănăstirea Neamț, retrăgându-se astfel în curând din scaun, sub cuvânt că se simte bolnav. În realitate, el o face pentru a nu participa la Sinodul pan-ortodox din toamnă, de la Moscova. Arsenie, omul lui de casă, face lecții, fiindcă știe că, dacă merge la Mănăstirea Neamț, nu-și va permite viața de belșug și desfrâu de la București. De altfel, jumătate din Palatul Patriarhului de la Neamț, acesta i l-a dăruit lui, cu toate formele legale.

Patriarhul Alexei a fost primit de Mitropolitul Nicolae Bălan în Ardeal împărătește. Tot ardelenii!

Duminică, 22 iunie 1947

Avocatul Grigore Nicolau este acela care ține în mâinile sale cheia soartei întregului cler din Moldova. Listele clericilor comprimați le-a[u] întocmit, în realitate, arhierul Justinian Marina și el. Aceste liste au suferit schimbări radicale. În coeficientul de 30% din comprimați se cuprind trei categorii de clerici:

- a) Cei pensionați, ale căror posturi rămân neocupate.
- b) Cei condamnați pentru motive politice.
- c) Cei care au suferit pedepse canonice, pentru abateri grele.

Pentru mulți din cei trecuți pe listele celor comprimați s-au făcut diferite intervenții, care n-au fost zadarnice. Intervențiile se fac la arhierul Marina sau la Grigore Nicolau. Cum listele sunt păstrate de Nicolau, Marina tot la el recurge pentru rezolvarea unui caz. În realitate, tot Nicolau decide, căci mi-a spus, că "Fac și eu ce pot și cât pot, să scap pe mulți. Iaca, din numărul clericilor care trebuia să fie comprimați pentru motive politice i-am salvat pe toți, afară de unul:

preotul Mihail Acatrinei, care a făcut prea multe prostii.” și-mi enumeră faptele acestuia: de Paști, a răspândit manifeste contra arhiereului Marina, în Catedrala mitropolitană din Iași; a protestat la sediul Crucii Roșii ieșene contra faptului că lui Marina i s-a dat zahăr mai mult decât lui: “Ce, are burta mai mare decât a mea?”; a ademenit o călugăriță (el fiind văduv) pe care a scos-o din mănăstire și în prezent este metresa lui.

Cât despre faptele infamante ale unora din clerici, el menționează trei, printre altele: un preot și-a înhămat soția la plug, pentru că “așa-i democrația”; unul trăiește în concubinaj cu două surori, fete tinere; un altul s-a suit pe gard și a arătat poporenilor organul său sexual.

“Ei, poți ierta astfel de fapte?” - îmi spune Nicolau. I-am răspuns că astfel de plăgi se cuvine să le ardă cu fierul roșu.

Între timp, preotul Popescu-Argeș, inspector general la Culte, intervine pe lângă Nicolau pentru scoaterea de pe lista celor comprimați a unui preot din Moldova: “Știu că-i bețiv iremediabil, dar ce să-i faci, are copii mulți.” Nicolau l-a trimis, de formă, la arhiereul Marina. Deci, comprimările se fac pe sprânceană și după ochi.

Într-o convorbire pe care am avut-o ieri la Ministerul Cultelor cu diaconul N. Nicolaescu, profesor la Facultatea de Teologie din Suceava, l-am întrebat ce este adevărat în legătură cu eventuala lui alegere ca Mitropolit al Olteniei sau Episcop la Râmnicu-Vâlcea. Mi-a răspuns că va candida și, dacă va fi ales, nu va refuza. Există însă un mare motiv, îmi spune mai departe, care l-ar îndemna să rămână în postul de profesor pe care-l are în prezent: nestabilitatea, nesiguranța scaunului de ierarh în raport cu fluctuațiunile sau schimbările politice. L-am sfătuit să nu renunțe pentru acest singur motiv, dacă nu există altele, printre care văd și pe acesta: întrezărirea unei viitoare lipse de acțiuni din partea lui în scaunul de ierarh, “căci, i-am spus eu, [decât] a adăuga încă unul la numărul de ierarhi existenți, fără să revoluționeze eparhia, mai bine să renunți.”

Mi-a răspuns că va munci zi și noapte pentru a dovedi cu adevărat lumii că ierarhii trebuie să fie altceva decât ceea ce sunt azi.

Este adevărat că Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei a semnat demisia sa din postul ce-l ocupă, însă nu a înaintat-o Sinodului, ci “o ține în buzunar”, afirmă avocatul Grigore Nicolau, consilierul său economic și [...] ⁸⁹ său în același timp.

⁸⁹ Indescifrabil în original (n. e.)

Miercuri, 25 iunie 1947

Din cercurile maniste se află că, între Patriarhul Nicodim și Alexei al Rusiei s-a iscat un conflict.

Duminică, 1 iunie a. c., în timpul dejunului la Palatul patriarhal, Patriarhul Alexei a arătat că Moscova trebuie să devină centrul ortodoxiei. Patriarhul Nicodim s-a opus acestei păreri, spunând că București este un oraș mai propice pentru un asemenea scop. În timpul discuției, Patriarhul Nicodim i-a dat să înțeleagă interlocutorului său importanța Bisericii Ortodoxe Române, în cadrul intențiilor lui în domeniul politicii religioase, ecumenice, adăugând că și țarul Nicolae al II-lea a cerut ajutorul României, când, fiind în fața pericolului turcesc, i-a trimis lui vodă Carol I telegrama: “Veniți, ajutor, creștinătatea amenințată!”⁹⁰

Primul ministru Petru Groza a intervenit pentru aplanarea conflictului, însă fără nici un rezultat.

Nu mult după aceea, Patriarhul Nicodim pleacă la Mănăstirea Neamț, iar Patriarhul Alexei în Ardeal. Petru Groza l-a trimis imediat la Neamț pe preotul I. Vască, secretar general la Ministerul Cultelor, să-i ceară Patriarhului Nicodim o scrisoare către Patriarhul Alexei în care să-i ceară scuze pentru cele petrecute. Patriarhul Nicodim a refuzat cu încăpățânare să dea vreo scrisoare. Prezența preotului Vască la Neamț nu i-a convenit și, ca atare, trebuia să-l găsească vinovat cu ceva, ca să-l înfrunte. La plecarea preotului Vască din biroul Patriarhului, [acestuia] i s-a părut că a trântit ușa. L-a chemat deci imediat înapoi și l-a admonestat, spunându-i că uită faptul că este un simplu preot, iar el, ca Patriarh, îl poate pedepsi. Preotul Vască s-a scuzat, arătând că nu a avut câtuși de puțin intenția de a-l supăra cu ceva, și a plecat.

Vineri, 27 iunie a. c., preotul I. Vască pleacă în America.

Joi, 26 iunie 1947

Zilele acestea, Radu Roșculeț, ministrul Cultelor, a primit un memoriu, semnat, în care i se expune situația de la Cancelaria Patriarhiei, unde consilierii fură, iau mită, etc., iar Patriarhul a înstrăinat din inventarul Palatului patriarhal obiecte de mare valoare (tablouri, etc.), trimițându-le la Mănăstirea Neamț (fapt menționat anterior). Ministrul a pus pe memoriu rezoluția cuvenită, însărcinându-l pe preotul Săvulescu, inspector general șef, să ancheteze cele reclamate. Acesta i-a sugerat ministrului ideea de a se adresa în prealabil Patriarhului Nicodim, ca Arhiepiscop al Bucureștilor, care este în cauză.

⁹⁰ Aluzie la telegrama adresată Principelui Carol I de către Marele Duce Nicolae, la 19/31 iulie 1877; vezi *Istoria militară a poporului român*, vol. IV, București, Editura Militară, 1987, p. 674 (n. e.)

Ministrul a acceptat propunerea. Ca atare, preotul Săvulescu se prezintă Patriarhului și-i relatează cazul. Patriarhul a luat cunoștință și l-a rugat să lase memoriu[1] până a doua zi, la ora 10 dimineața, ceea ce Săvulescu a făcut.

Prezentându-se a doua zi, la ora indicată, i s-a spus că Patriarhul este bolnav. Săvulescu a insistat, cu încăpățănare, că vrea să-l vadă pe bătrân. În cele din urmă, a fost introdus. Cum l-a văzut, Patriarhul a început să țipe, spunând că-i bolnav și nu trebuie să fie deranjat. Săvulescu, uimit de această atitudine a bătrânului, s-a prezentat imediat ministrului și i-a relatat cele întâmplate. Ministrul i-a răspuns scurt: “Bine, părinte” și Săvulescu a plecat din cabinet. Imediat, ministrul a chemat un funcționar, căruia i-a dat dispoziții să facă o decizie prin care preotul Săvulescu este destituit din postul ce-l ocupă la minister, pentru înstrăinare de acte. Se afirmă că cel împlicinat a fost trecut și pe lista clericilor comprimabili.

Greș[e]jale lui Săvulescu constă în aceea că n-a prezentat Patriarhului o copie legalizată de pe memoriu, ci însuși memoriul original. În cazul când prezenta copia, nu trebuia să menționeze pe ea rezoluția ministrului; dovada: ea l-a indignat pe bătrân. Cât despre gestul bătrânului, el se califică de la sine.

La Craiova, va avea loc instalarea arhiereului Eugen Laiu ca locotenent de Episcop al nou înființatei Arhiepiscopii a Olteniei. Instalarea o va face avocatul Huhulescu, secretar general al Ministerului Cultelor, duminică, 29 iunie a. c.

Vineri, 27 iunie 1947

Mitropolitul Nifon Criveanu a făcut, în ultimul timp, unele demersuri pentru a fi repus în drepturile lui, la Craiova, întrucât - afirmă el - din punct de vedere canonic, el este Mitropolit al Olteniei. Ca atare,

1. A înaintat un memoriu Regelui Mihai.
2. S-a prezentat în audiență lui Gheorghe Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de Externe. Acesta i-a făcut impresia că nu-l poate sprijini și nici nu i-a arătat bunăvoința lui din trecut. Tătărescu i-a răspuns că nu poate hotărî nimic în această privință, decât în cadrul unui acord cu BPD (Blocul Partidelor Democrat) ⁹¹.
3. S-a prezentat Patriarhului Nicodim, înmânându-i un memoriu, ca unul care este președintele Sinodului. Apoi i-a arătat că suferința lui morală și materială trebuie să ia sfârșit. Iar dacă cineva a voit să se răzbune pe el, și-a primit satisfacția cuvenită, astfel că îndreptarea trebuie să fie îndreptată [sic!],

⁹¹ Paranteză D. V. (n. e.)

prin repunerea sa în scaun. Patriarhul i-a făgăduit sprijinul său, recunoscându-i dreptatea cauzei.

4. A reluat legăturile de prietenie cu familia Negură, deoarece o doamnă Negură este deputată. În urma intervenției Mitropolitului Nifon pe lângă această deputată, pentru a-i susține cauza, ea a pus problema Nifon în parlament, făcându-se apărătoarea lui. Mitropolitul Nifon crede oarecum că va veni din nou în Scaunul de la Craiova.

Miercuri, 2 iulie a. c., va avea loc Sinodul plenar.

Mitropolitul Irineu Mihălcescu este considerat demisionat la Ministerul Cultelor. De altfel, ministrul Cultelor, Radu Roșculeț, i-a cerut demisia când a fost la Iași, cu prilejul vizitei Patriarhului Alexei, dar nu i-a dat-o decât cu delegația de a i se stinge dosarul, ceea ce ministrul nu putea hotărî singur.

Mai târziu, Roșculeț l-a trimis la Iași pe preotul Gh. Vintilescu, directorul Cancelariei Sinodului, să-i ceară demisia Mitropolitului Irineu, care nu s-a grăbit să i-o dea.

În prezent, se află la Iași o comisie de anchetă trimisă de Ministerul Cultelor. Din comisie face parte și C. Pavel, inspector general la Culte, apoi un domn Bărbulescu, etc.

28 iunie 1947

Protoereul deputat Al. Ionescu face toate demersurile, din partea Partidului Național Popular, pentru purificarea cadrelor eparhiei superioare bisericești de elementele care-o compromit. Și numărul acestora nu este mic.

Pe de altă parte, el face, în numele PNP, o atmosferă favorabilă arhimandritului profesor Valerian Zaharia, din PNP, pentru alegerea lui într-unul din viitoarele scaune vacante de episcopi, probabil la Râmnicu-Vâlcea.

În cercurile funcționarilor Ministerului Cultelor se afirmă că PNL-Tătărescu are o atitudine potrivnică față de Patriarhul Nicodim.

Duminică, 29 iunie 1947

Preotul vădov Petre [sic!] Șerpe, consilier referent la Mitropolia Ungro-Vlahiei, a fost numit vicar patriarhal. Decretul regal în acest sens a fost semnat. Confirmarea urmează s-o facă Sinodul Plenar din 2 iulie a. c. Noul ierarh intenționează să candideze la Episcopia românilor din America.

În cercurile Ministerului Cultelor se afirmă că Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Basarabiei și Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului vor fi pensionați.

Azi a fost instalat la Craiova, ca locotenent de Arhiepiscop, arhiepiscopul Eugen Laiu, iar la Timișoara a fost instalat ca mitropolit Episcopul Vasile Lăzărescu. Ambele scaune sunt nou înființate.

Comisia de anchetă de la Iași, instituită pentru rezolvarea cazului Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei, lucrează sub președinția arhiepiscopului Atanasie Dincă, locotenent de Episcop la Râmnicu-Vâlcea. Comisia își are cântecul ei. Pentru a-i crea arhiepiscopului Justinian Marina, vicarul Iașilor, o situație delicată în fața Guvernului, Patriarhul Nicodim a hotărât ca, prin ancheta ordonată, să-l absolve de orice vină pe Mitropolitul Irineu, urmând ca acesta să-și prezinte demisia în mâinile lui Atanasie Dincă, care ar urma să vină locotenent de Mitropolit la Iași, iar mai apoi mitropolit. Numai că arhiepiscopul Justinian Marina nu este omul care să se lase intimidat. În cele din urmă, tot el va veni la Iași ca mitropolit.

Luni, 30 iunie 1947

Se dă ca sigură știrea după care arhimandritul profesor Firmilian Marin va fi ales Arhiepiscop al Olteniei, aceasta fiind expresia dorinței Guvernului.

Conflictul între Patriarhul Nicodim și Radu Roșculeț, ministrul Cultelor, cauzat de preotul Săvulescu, s-a aplanat prin anumite concesii pe care primul le-a făcut celui de-al doilea, prin numiri de preoți. Preotul Săvulescu rămâne tot în situația pe care și-a creat-o.

Arhimandritul Vasile Vasilache va fi propus direct Sinodului plenar din 2 iulie a. c., de către Patriarhul Nicodim, pentru scaunul de vicar patriarhal.

Patriarhul Nicodim este într-adevăr bolnav. Singurul aliment cu care se poate hrăni este laptele, pe care însă adesea îl vomitează [sic!]. Doctorul G. Gheorghiu⁹² îl vizitează zilnic. Palatul patriarhal este în alarmă; "ciracii" își fac socotelile. Arsenie este copleșit de o acută nostalgie după Mănăstirea Neamț. Arhimandritul Ghervasie Crețu se întreabă îngrijorat: "Ce ne facem, că Înaltu' îi tare bolnav?" Damian, intendentul este liniștit la gândul că va putea scăpa de București, pentru ca să se bucure de casa cu câteva încăperi frumoase (7-8), grădină, etc., de la Mănăstirea Neamț, pe care Patriarhul i le-a dăruit cu toate formele legale cuvenite.

Preotul Alex. Marinescu a fost demis din postul de inspector general șef al Ministerului Cultelor, pentru motivul că ar fi siluit o fată minoră în altarul bisericii unde slujește (Dichiu).

⁹² Corect: G. Gheorghian (n. e.)

Preotul Vasile Iliescu, protoereu din Ploiești, a fost numit consilier referent al Secției administrative la Mitropolia Ungro-Vlahiei, în locul preotului Petre [sic!] Șerpe.

Preoții Zaharia Mântulescu și Octavian Mureșeanu afirmă că PNL-Tătărescu este în bune raporturi cu Patriarhul Nicodim. Știrea este verificată și în cercurile patriarhale. Cei doi clerici exprimă opinia cercurilor conducătoare ale Ministerului Cultelor.

Marți, 1 iulie 1947

Este aproape sigur că preotul Petre [sic!] Șerpe va fi ales de Sinodul de mâine vicar patriarhal. Pe de altă parte, președintele Consiliului de Miniștri este contra lui Șerpe.

Marți [sic! = miercuri], 2 iulie 1947

Cercurile patriarhale afirmă că arhimandritul profesor Firmilian Marin urmează să fie ales Episcop la Râmnicu-Vâlcea, cu sprijinul Guvernului. Gheorghe Tătărescu face toate eforturile pentru a ocupa Mitropolitul Nifon Criveanu, omul lui, Scaunul de arhiepiscop al Craiovei, pentru a contracara viitoarea acțiune a lui Firmilian.

Față de șansele pe care diaconul N. Nicolaescu le are spre a fi ales Episcop la Râmnicu-Vâlcea, prietenii lui îl sfătuiesc să renunțe la această nouă perspectivă, deoarece nu va corespunde așteptărilor, dată fiind firea lui înclinată mai mult spre cele lumești decât spre cele bisericesti. Arhiepiscopul Justinian Marina s-a exprimat, ca prieten al lui, pe care deci îl cunoaște, că “nu calcă a popă, necum a episcop.”

Patriarhul Nicodim este în conflict cu arhiepiscopul Justinian Marina. Ca atare, pentru a-l împiedica să fie ales Mitropolit al Moldovei, el s-a unit cu ierarhii ardeleni pentru a-l susține la Iași pe Episcopul Iosif Gafton al Argeșului. Este știut că ardelenii îl preferă pe Gafton lui Marina.

Cât despre Episcopul Nicolae Popovici al Oradei, ardelenii cred că el n-ar fi primit bine la Iași, ca mitropolit și deci s-a renunțat la candidatura lui.

Joi, 3 iunie [sic! = iulie] 1947

Ieri a avut loc, în Palatul patriarhal, deschiderea ședinței Sinodului, cu un singur scop: desemnarea membrilor delegației Bisericii Ortodoxe Române, care va lua parte la Sinodul ortodox din toamnă, de la Moscova.

La începutul ședinței, nu s-a cântat, ca de obicei, “Pre Stăpânul” pentru Patriarh. Apoi, sinodalii au ales ca membrii ai delegației pe: Episcopul Iosif Gafton - Argeș, Episcopul Nicolae Popovici - Oradea, arhiepiscopul Emilian Antal, locotenent de Mitropolit la Suceava, preotul Gala Galaction, preotul I. Vască, secretar general la Culte, preotul Petre Vintilescu, decanul Facultății de Teologie din București.

Referatele care vor fi prezentate, vor trata despre: catolicismul în România în ultimele decenii, ecumenicitate, validitatea hirotoniilor anglicane, etc.

Vineri, 4 iulie 1947

Patriarhul Nicodim și ciracii lui își expediază din București la Mănăstirea Neamț ultimele bagaje. În noaptea de joi, 3 iulie a. c., la orele 11, Patriarhul a expediat la Neamț un autocamion plin cu bagaje, printre care erau: veșmintele lui, vase din Palat, etc. Profesorul I. D. Ștefănescu, ca și arhimandritul Ilarion Bălăiță și-au expediat, de asemenea, aproape toate bagajele, tot la Mănăstirea Neamț.

Problema arhieriei lui Vasile Vasilache a rămas închisă în mod definitiv.

Starea sănătății Patriarhului Nicodim s-a înrăutățit. De câteva zile, nu se mai poate hrăni nici cu lapte, ci numai cu ceai. În curând, el va pleca la Mănăstirea Neamț; poate miercuri, 9 iulie a. c.

Vineri, 11 iulie 1947

Ieri, la orele 17, Patriarhul Nicodim a plecat la Mănăstirea Neamț, de unde și-a trimis șoferul, pe Meca, la București, fără mașină, spunându-i să vină tocmai prin octombrie. Oricum, până în octombrie, Patriarhul are de rezolvat probleme mari bisericești, ca: trimiterea delegației bisericești la Moscova și convocarea Congresului național bisericesc pentru noi alegeri de ierarhi. Este cu puțință ca Patriarhul să invoce un motiv “binecuvântat” pentru a nu participa la rezolvarea celor două probleme menționate mai sus.

Preotul Petre [sic!] Șerpe are toate șansele să nu intre în rândul ierarhilor, din cauza opoziției pe care i-o face Guvernul, care “nu vrea să dea drumul decretului respectiv”, afirmă cercurile clericale.

Azi, Direcția cultelor din Ministerul Cultelor a primit o adresă din partea Sinodului, în care-i face cunoscut că, întrucât Legea pentru pensionarea ierarhilor s-a făcut fără știrea Bisericii, aceasta-și rezervă dreptul în ceea ce privește aplicarea ei.

Luni, 14 iulie 1947

În anturajul Patriarhului se afirmă că ancheta mixtă care a anchetat la Iași cazul Mitropolitului Irineu Mihălcescu a constatat fapte grave în sarcina acestuia. Irineu nu mai are nici o scăpare. De altfel, aceasta a fost intenția Patriarhului, pentru a-și realiza planurile în legătură cu completarea Scaunului de mitropolit, care devine astfel vacant.

În urma anchetei, Mitropolitul Irineu ar fi demisionat.

Marti, 15 iulie 1947

În cercurile clericale se afirmă că, prin pensionările de preoți, etc., făcute în ultimul timp, nu s-a urmărit în primul rând reducerea bugetului statului, ceea ce a cerut Ministerul Finanțelor, ci crearea unui număr de locuri vacante la dispoziția Ministerului Cultelor. Aceste locuri constituie tot atâtea puncte de sprijin pentru Guvern, în lupta lui de democratizare a Bisericii. Ele vor fi deci ocupate de clerici care-și vor consacra puterile lor de muncă creării, în Biserică, a unui nou suflu de viață, în spiritul democrației.

În câmpul bisericesc se precizează tot mai clar două atitudini:

a) Clericii care rămân pe linia tradițională, refractari oricărei înnoiri, primeniri sau înviorări în Biserică, în măsura în care evoluează însuși poporul, care o compune.

b) Clericii care s-au desprins din cercul formalismului tradiționalist, sec, inactiv, apatic și s-au atașat noii mișcări democratice, inițiată în Biserică, fără inițiativa sau sprijinul ierarhilor. Această categorie de preoți, care la început tatonau, pentru a cunoaște terenul, acum și-a format o platformă solidă, de pe care vestește noile idei democratice în Biserică. Aceștia s-au convins de necesitatea noii platforme, condamna inerția ierarhilor și văd foarte necesară orice eforturi menite să purifice cadrele clericale de elemente nechemate. Ba mai mult, ei văd foarte naturală și găsesc ca îndreptățită atitudinea Guvernului de a se debarasa - dacă o va face - de orice element clerical necorespunzător intereselor statului. Oricum, mentalitatea clerului reprezintă o curbă evolutivă în calea spre reala democratizare a Bisericii. În această ordine de idei, constatările din rândul ierarhilor duc la concluzii cu totul contrarii.

Joi, 17 iulie 1947

Demisia Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei devine o realitate. Ministrul Cultelor rezolvă problema și face decizia de pensionare. Între timp, inspirat de duhul tutelar, negativ, de Patriarhul Nicodim, Mitropolitul Irineu intră în stăpânirea cererii sale originale de demisie, care era depusă la Ministerul

Cultelor, dar nu se lucrase încă și pleacă imediat cu ea la Mănăstirea Neamț spre marea bucurie, de acum, a Patriarhului. Ministrul Cultelor, Radu Roșculeț, se află într-o situație foarte delicată, căci nu poate publica decizia dată pentru pensionarea lui Irineu, care-o poate ataca și contesta imediat, deoarece ministerul nu are originalul cererii acestuia de demisie.

Sâmbătă, 19 iulie 1947

Atât Patriarhul Nicodim, cât și “ciracii” săi au luat toate măsurile de prevedere spre a-și asigura lucrurile “lor”, etc., în eventualitatea rămânerii definitive a primului la Mănăstirea Neamț, ceea ce se crede în Palat, unde n-au mai rămas decât lucruri care sunt strict necesare și inventariate în trecut. Celelalte au fost transportate la Mănăstirea Neamț.

De asemenea, profesorul I. D. Ștefănescu, arhimandritul Ilarion Bălăiță, arhimandritul Ghervasie Crețu, etc., și-au transportat absolut toate lucrurile la Mănăstirea Neamț, unde “sunt la adăpost”.

Miercuri, 23 iulie 1947

Circulă știrea după care preotul Gala Galaction (Grigore Pișculescu) este unul din viitorii candidați serioși la ocuparea Scaunului de patriarh. În cercurile patriarhale se afirmă că Patriarhul Nicodim [și-]a depus demisia în mâinile Regelui Mihai, pe când acesta se afla la Sinaia.

Vineri, 25 iulie 1947

Situația Mitropolitului Nifon Criveanu al Olteniei s-a clarificat în sensul că, în urma avizului contenciosului Ministerului Cultelor, i se întocmesc formele de pensionare.

Preotul I. Vască a sosit aseară în Capitală, venind de la Paris, nu din America. El a stat tot timpul la Paris, neputând călători mai departe, din cauza piedicilor puse de americani.

Clerul ieșean crede că arhierul Justinian Marina va fi locotenent de Mitropolit, apoi Mitropolit al Moldovei și nu este exclus să fie ales chiar patriarh, căci este sprijinit de Gheorghe Gheorghiu-Dej, Ana Pauker, Emil Bodnăraș, etc.

Sâmbătă, 26 iulie 1947

În postul de dirijor al corului Bisericii ortodoxe române din Paris a fost numit Ion Marian. Acesta a fost învățător, apoi a făcut Conservatorul din

Capitală. Acum este dirijor de cor la Radio. Cu acest cor a dat diferite concerte în Capitală.

Luni, 28 iulie 1947

Preotul Victor Iliescu, consilier al Secției administrative a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, a fost numit slujitor la Biserica Albă, fiind transferat de la Biserica Sfânta Ecaterina din Ploiești, unde era și protoereu.

Preotul Ion Huștiu a fost transferat din postul său de paroh al bisericii parohiei Balta Albă (Vitan-Vergului) la Biserica Cotrocenilor (strada Drumul Sării), pe unde are casă și loc mare, în fața Școlii de război, jos. Clerul comentează viu ascensiunea acestuia, considerat o nulitate, căci în timp de trei ani s-a transferat de la parohia Frumușani-Ilfov în Capitală, prin înșelătorie și teroare, victima fiind preotul Popovici (cu studii la Strasbourg, Franța), care de la Balta Albă a plecat la Frumușani.

Mărți, 29 iulie 1947

Misiunea suedează-norvegiană pentru creștinarea evreilor din România activează, prin Wurmbrandt, chiar în cercurile superioare clericale. El a dat o sumă importantă de bani Ministerului Cultelor pentru ajutorarea clerului. Din această sumă li se va da unor clerici de două ori salariul lor lunar.

A oferit, la casa de odihnă a Misiunii, în Predeal, zece locuri pentru preoții ortodocși, cărora, timp de două săptămâni, li se oferă gratuit masă și locuință. Printre cei zece preoți sunt: preotul Petre Vintilescu, decanul Facultății de Teologie din București, preotul Gh. Vintilescu, fratele lui, directorul Cancelariei sinodale, preotul Coman, profesor la Facultatea de Teologie, ginerele lui Petre Vintilescu, diaconul Teodorescu-Braniște, asistentul lui P. Vintilescu, suferind de piept, preotul Grigore Cristescu, profesor la Facultatea de Teologie, diaconul Tuță Nica de la Catedrala patriarhală, prietenii lui P. Vintilescu.

Mărți, 5 august 1947

După demisia sa, Mitropolitul Irineu s-a retras la Mănăstirea Agapia, însoțit de un călugăr, ucenicul lui. Faptul că a plecat din scaun i-a creat o situație sufletească grea.

Joi, 14 august 1947

Arhimandritul Luchian Narcis a fost transferat de la Catedrala din Iași la Catedrala patriarhală.

Preotul Ștefan Palaghiță, refugiat la Roma, și-ar fi susținut acolo doctoratul, apoi a plecat la Marsilia. Angajat ca hamal în port, el a lucrat acolo până și-a procurat suma de bani cu care a plecat în America, unde are o parohie cu 150 de enoriași. De acolo a trimis soției sale, la București, dolarii necesari călătoriei ei în America.

Mitropolitul Visarion Puiu a trimis de la Roma câte o telegramă, lungă de tot, patriarhilor Nicodim și Alexei, la București. Patriarhului Alexei îi spune că el nu are nici o vină. Acesta a răspuns că, situația lui Visarion fiind o problemă internă a Bisericii Ortodoxe Române, el nu se amestecă.

Petru Groza ar intenționa să-l absolve pe Visarion de orice vină.

Duminică, 17 august 1947

În cercurile romano-catolice se afirmă că Sinodul pan-ortodox de la Moscova are ca scop crearea unui front comun de luptă al Bisericilor Ortodoxe contra Romei, sub o denumire camuflată. Șeful acestei confederații bisericești va fi Patriarhul Nicodim, iar în realitate, Patriarhul Alexei. Romano-catolicii consideră actualul guvern român o mare piedică pentru ei în calea acțiunii lor de prozelitism, pe care trebuia să o desfășoare în România, în noua epocă democrată.

Zece preoți din Capitală au fost la Predeal timp de două săptămâni, ca oaspeți ai Misiunii suedezo-norvegiană pentru creștinarea evreilor din România. Pe lângă cei menționați anterior, au mai fost: preotul Gh. Chiriac (Biserica Popa Tatu-București), preotul Liviu Stan. Au mai fost acolo și cîte zece reprezentanți ai cultelor din țară, afară de mozaici, romano-catolici și uniți, care au răspuns invitației.

Gazdele - pastorul Solheim și Wurmbrandt - s-au achitat în mod strălucit, afirmă ortodocșii, de îndatoririle lor. N-au lipsit nici fotografierile în grupuri, cu străngeri în brațe sau zâmbete, etc. Oricum, Misiunea activează; și prin ea cine lucrează?

Luni, 18 iulie [sic! = august] 1947

La Ministerul Cultelor se crede că nu este exclusă o eventuală separare a Bisericii de Stat. Preotul Grigore Cernăianu, director general, s-a exprimat că problema aceasta este aproape un fapt împlinit.

Iată care ar fi candidații pentru posturile de ierarhi:

1. Episcopia Roman: Episcopul Partenie Ciopron al Armatei, preotul Gh. Chiriac de la Biserica Popa Tatu (divorțat).
2. Episcopia Dunării de Jos (Galați): Episcopul Antim Nica.

3. Mitropolia Craiovei: actualul locotenent de Arhiepiscop, arhiereul Eugen Laiu, susținut de Tătărescu Gh.

4. arhiereu vicar patriarhal: preotul Negulescu, fost la o biserică din Tei, acum la Delea Veche (Calea Călărași). El are sprijinul lui Radu Roșculeț, ministrul Cultelor.

Un candidat fără șanse este arhimandritul Iosif Babacă de la Internatul Teologic din București.

Marti, 19 august 1947

Se afirmă că Ministerul Cultelor va fi desființat, dar nu vor fi reduse posturile de funcționari ai lui, înființate după 1938.

Patriarhul Nicodim a primit la Mănăstirea Neamț o adresă de la Președinția Consiliului de Miniștri, care protestează contra faptului că Patriarhul a încredințat Locotenența de la Iași arhiereului Justinian Marina. Patriarhul care, într-o măsură oarecare, era pentru Marina nu fără interes, acum are o atitudine contra lui, motivând pe cea anterioară prin aceea că a fost indus în eroare; încredințarea vicariatului⁹³. În realitate, atitudinea lui e o consecință a orientării Guvernului în problema Marina.

Vineri, 22 august 1947

Preoții profesori universitari Petre Vintilescu, Liviu Stan, întocmesc câte un referat, primul în latura liturgică, al doilea în aceea a dreptului canonic, pentru a fi prezentate de delegația Bisericii Ortodoxe Române la Sinodul pan-ortodox de la Moscova, care va avea loc în toamna anului acesta.

Sâmbătă, 23 august 1947

Episcopul Iosif Gafton nu se mai bucură de încrederea Guvernului, care a primit o serie de scrisori compromițătoare la adresa lui Gafton. Se afirmă la Ministerul Cultelor că Gafton va rămâne multă vreme în umbră. (Azi, arhidiaconul Tuță Nica mi-a spus că el a dat Guvernului, prin Emil Bodnăraș, scrisorile lui Gafton, pentru a-l compromite, ca să nu mai fie ales patriarh; în cazul alegerii lui, “la Patriarhie, lucrurile nu se mai îndreptau.”)

Patriarhul Nicodim intenționează să-l utilizeze la Patriarhie, sub formula de vicar, pe Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Chișinăului; așa se explică faptul că pe acesta l-a lansat ca pe o vedetă bisericească, la diferite sărbători

⁹³ Formulare neclară în original (n. e.)

oficiale, ca reprezentant al său. Efreem i-ar lua astfel locul Episcopului Antim Nica.

Arhiereul Veniamin Pocitan va fi desărcinat de postul de vicar patriarhal, prin scoaterea lui la pensie, după care va fi numit egumen al unei biserici bogate din Capitală, neavând nimic de făcut, având însă în schimb: casă, lumină, etc. în mod gratuit, plus leafă.

Iată metamorfoza cazului Irineu Mihălcescu, Mitropolitul Moldovei. Arhiereul Justinian Marina, râvnind Scaunul de mitropolit, trebuia să-l îndeparteze pe titular, Irineu. Având ca bază de plecare sănătatea șubredă a acestuia și vizând faptul că în fața unei acțiuni condusă din umbră, cu scopul de a-l compromite, el va ceda, a recurs la acest mijloc:

Îl introduce pe avocatul Grigore Nicolau în casa unei femei (sora lui Petreanu), care ar fi fost amanta lui Irineu, de unde-și procură fotografiile compromițătoare pentru șeful Bisericii moldovene; aceasta în 1946. Fotografiile sunt multiplicare și aruncate în lumea clericală și cea politică. O serie de astfel de fotografii i-a dat Marina și lui Grigore Spiru de la Patriarhie, spre a fi prezentate Patriarhului Nicodim. Nemulțumit cu aceasta, Marina îi întocmește un dosar, care circulă. Văzând că efectul n-a fost cel așteptat, îl atacă pe Irineu prin presă, din umbră, în ziarul *Tribuna Românească* (1947), pe care-l înființează și finanțează el și publică fotografiile. Scopul e atins.

Duminică, 24 august 1947

Se afirmă că Radu Roșculeț va fi nevoit să părăsească în curând conducerea Ministerului Cultelor. Postul lui de ministru e foarte râvnit de preotul I. Vască, secretar general, despre care, pe de altă parte, se spune că “va fi mazilit”.

În lumea bisericească se afirmă că viitorul patriarh va fi Episcopul Nicolae Popovici al Oradei. În lupta pentru Scaunul patriarhal dintre el și arhiereul Emilian Antal, acesta din urmă “a cedat în favoarea ardelenilor”, pentru ca, în schimb, aceștia să-l susțină pentru Scaunul de la Suceava.

Justinian Marina luptă însă furios pentru a împiedica ascensiunea lui Nicolae Popovici. În acest scop, Marina a căutat pretutindeni o broșură-pastorală în care Episcopul Nicolae Popovici, după sosirea lui din Transnistria la Beiuș, unde-și avea reședința în refugiu, a proferat cuvinte injurioase la adresa Rusiei sovietice. În cele din urmă a găsit broșura la Academia Română; se va servi de ea arătând-o Guvernului.

Arhiereul Justinian Marina încearcă să obțină aprobarea Patriarhului, să rămână în postul de locotenent de Mitropolit la Iași. Patriarhul i-a făgăduit că-i va satisface dorința, cu o condiție: să-i aducă decretul de numire, ca arhiereu, a

arhimandritului Pavel Șerpe. Marina aleargă pretutindeni în acest scop, ajungând până la Emil Bodnăraș, care s-a opus, și la Ana Pauker, care, afirmă el, va rezolva problema favorabil.

Arhimandritul Firmilian Marin are toate șansele pentru intrarea în rândurile ierarhilor: ori Arhiepiscop al Craiovei, având sprijinul guvernului Blocului Partidelor Democratice, ori Episcop la Râmnicu-Vâlcea, cu sprijinul lui Gh. Tătărescu. Cred că va reuși la Craiova.

Arhiepiscopul Galaction Gordun cere neîncetat sprijinul prietenului său, Radu Roșculeț, ministrul Cultelor, pentru a putea ocupa Scaunul de episcop de la Galați.

Marti, 26 august 1947

Patriarhul Alexei i-a trimis lui Nicodim o scrisoare prin care-l anunță că Sinodul pan-ortodox, care urma să aibă loc la Moscova în toamna aceasta, se amână, deoarece nu toate Bisericele Ortodoxe au răspuns până acum invitațiilor făcute. Îi mai face cunoscut că, dacă delegația Bisericii române voiește să vină la Moscova, cu mult înainte de data la care se va fixa ținerea Sinodului, ea este foarte bine venită.

Preotul Al. Nicoreanu aspiră la postul de ministru al Cultelor. Preotul C. Burducea a lansat știrea că-și va relua în curând postul de ministru al Cultelor.

Decretul de numire a arhimandritului Pavel Șerpe ca arhiepiscop vicar patriarhal a fost semnat, a afirmat ministrul Cultelor, Radu Roșculeț.

Ministerul Cultelor, printr-o comisie instituită *ad-hoc*, întocmește listele cu preoții care vor fi comprimați și pensionați.

Criterii: vor fi pensionați mai întâi preoții care au peste 57 de ani; vor fi comprimați preoții care au averi, pedepse disciplinare.

Scop: să se revină la numărul de preoți din 1938; să se suprimă toate posturile preoților refugiați din Basarabia.

Se dezmente știrea că Biserica va fi scoasă din bugetul Statului.

Miercuri, 27 august 1947

Între Patriarhul Nicodim și Radu Roșculeț, ministrul Cultelor, s-a iscat un nou conflict. Ministrul a trimis, cu mașina sa, pe un căpitan, însoțit de un domn Mustață, la Mănăstirea Cernica, pentru a-i procura alimente. Starețul, arhimandritul Partenie Bușcu, a refuzat să-i dea ceva, adăugând că mănăstirea nu-i moșia ministrului. Supărat, ministrul a ordonat o anchetă în legătură cu gestiunea mănăstirii, pentru a-l pedepsi pe Partenie. Funcționarul arhimandrit

Teofil Pandele, din minister, fiind însărcinat cu ancheta, a refuzat, fiind sprijinit de preotul I. Vască, secretar general. Atunci, ministrul a început “curățenia Dealului patriarhal”, comprimând pe: preotul Gh. Cosma, consilierul Secției economice, preotul Nicodim Zamfirescu, de la Catedrală, arhimandritul Partenie Bușcu (deși e stareț la Mănăstirea Cernica).

Arhiepiscopul Pavel Șerpe a trimis Patriarhului o scrisoare în care se plânge de purtarea ministrului. Petronius, secretarul Patriarhului, primind scrisoarea, s-a dus cu ea repede la arhimandritul Galaction Gordun și, împreună, au găsit de cuviință să nu o trimită Patriarhului, la Mănăstirea Neamț, ca să nu-l supere, ceea ce au și făcut.

Totuși, Patriarhul cunoaște cazul și este indignat.

După cum era de așteptat, preotul Al. Nicoreanu nu a încetat de a lupta pentru a-și atinge obiectivele în domeniul bisericesc. El a izbutit, prin plasarea celor doi “ciraci” ai săi - preotul Grigore Cernăianu ca director general la Culte și preotul Victor Iliescu, consilier al Secției administrative la Mitropolie -, să aibă o foarte mare influență în rândurile clerului, datorită celor două posturi, ai căror titulari sunt la ordin. Astfel, Iliescu și Cernăianu au făcut o convenție, inspirată de Nicoreanu, în baza căreia numirile, transferările, etc., făcute de primul (căci Patriarhul semnează) să fie recunoscute de al doilea, adică de Ministerul Cultelor. În felul acesta, ei își servesc prietenii și-i plasează în posturi de observație pentru scopuri politice.

Joi, 28 august 1947

Patriarhul Nicodim se simte tot mai slăbit. Cei ai lui de la Mănăstirea Neamț cred că acesta nu se va mai putea înapoia nicodată în Capitală, iar cei de la Palat îl așteaptă să sosească la 15 septembrie a. c.

Duminică, 31 august 1947

Azi s-a slujit, în Biserica bulgară din Calea Călărași, pentru ultima dată, deoarece, de acum, preotul bulgar va sluji la Biserica rusească, conform ordinului dat de Sinodul bulgar. Biserica bulgară va fi desființată. În viitor, Biserica rusă va fi panslavă, căci în ea vor sluji clericii din București ai diferitelor Biserici slave.

Preotul bulgar este într-o dilemă: după ce calendar se vor oficia slujbele? Slavii n-au adoptat stilul nou.

În cercurile clericale se afirmă că Episcopul Antim Nica “nu știe nici el ce vrea”, în ceea ce privește orientarea sa politică. Adevărul:

1. El nu a avut și nu are o atitudine politică, fiindcă problemele sociale l-au interesat ca simple fenomene, materiale pentru laboratorul pastoral.

2. Este flexibil și oportunist; ca atare, s-a fixat, în aparență, pe linia democrației, din oportunism.

3. Are o mare afinitate cu slavii. Este rus prin educație și, în parte, poate chiar prin sânge.

Marti, 2 septembrie 1947

În rândurile funcționarilor Ministerului Cultelor se observă o atitudine ostilă față de preotul I. Vască, secretar general, care este viu criticat pentru atitudinea lui de indiferență față de doleanțele lor. Vască își face interesele și nu se îngrijește de ei.

Pavel Șerpe a ajuns la arhierie, zic preoții PNP-iști, datorită mai multor fapte:

1. Înscrierii în PNP (Partidul Național Popular).
2. Intervenției preotului Alex. Ionescu (Biserica Stejarul), care, în numele PNP, a cerut ridicarea lui la treapta arhieriei.
3. Prezentării lui personale la Gh. Gheorghiu-Dej și alți reprezentanți ai vieții politice.

Miercuri, 3 septembrie 1947

Arhiereul Pavel Șerpe este un candidat serios pentru Scaunul de episcop al Romanului, cred oamenii Patriarhului, iar Episcopul Antim Nica, pentru cel de la Galați.

Se confirmă știrea după care preotul Al. Nicoreanu este mentorul și inițiatorul acțiunilor preoților V. Iliescu și Gr. Cernăianu. El a fost și este mentorul arhierelui Justinian Marina. Acum, el face parte din partidul lui C. Argetoianu.

Duminică, 7 septembrie 1947

În Capitală circulă intens știrea după care Patriarhul Nicodim este grav bolnav.

Copiii, orfani de război, care au absolvit cursurile școlii primare de la orfelinatul din Mănăstirea Cernica, au fost trimiși la diferite școli secundare din Capitală și provincie (Școala de horticultură de la Valea Călugărească), pentru a-și continua studiile. În același timp, Mitropolia cere protoereilor să-i trimită

tabele de cotele de cereale strânse pentru orfelinatele din mănăstirile Cernica și Țigănești.

Marți, 9 septembrie 1947

Ministrul Cultelor, Radu Roșculeț, s-a înapoiat azi de la Mănăstirea Neamț. Întrebat de preotul Popescu-Argeș, inspector, asupra stării sănătății Patriarhului, ministrul a răspuns: “Nu mai ai cu cine vorbi; se duce.” Patriarhul suferă și de dizenterie; la vârsta lui ... de!

De menționat că preotul Popescu-Argeș este însărcinat de Radu Roșculeț să rezolve toate problemele litigioase dintre Patriarhie și minister. El lucrează în acest sens cu multă asiduitate.

Vineri, 12 septembrie 1947

La Iași, se crede că sfârșitul Patriarhului Nicodim se apropie. Fiind grav bolnav, arhiepiscopul Justinian Marina i-a trimis medici de la Iași, în frunte cu dr. Enescu, care au constatat că are uremie.

Marți, 16 septembrie 1947

Arhiepiscopul Pavel Șerpe se va muta cu locuința în Palatul patriarhal, cu binecuvântarea Patriarhului. În acest scop, el a dispus să-i instaleze în palat sonerii, legături telefonice.

Starea sănătății Patriarhului Nicodim inspiră serioase îngrijorări. El nu mai poate părăsi patul, iar hrana lui constă numai din injecții. Patriarhul afirmă că boala lui se datorește bucătarului său, Manolescu (fost și al Patriarhului Miron), care n-a fost vara lângă el. Manolescu afirmă că a avut, de la Patriarh, un concediu de două luni, iar după aceea, când a vrut să meargă la Mănăstirea Neamț, a fost oprit de “ciraci”. Un fapt semnificativ în legătură cu îngrijirea sănătății Patriarhului îl constituie și întrunirea consilierilor și protoereilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei, la București, sub președinția arhiepiscopului Pavel Șerpe.

Mitropolitul Efrem Enăcescu este de câțiva timp la Mănăstirea Cernica, unde slujește aproape regulat. În zilele de lucru, el muncește ca orice călugăr, ceea ce a impresionat foarte plăcut obștea.

Luni, 22 septembrie 1947

În rândurile călugărilor de la Mănăstirea Cernica se afirmă că Statul are intenția să desființeze mănăstirile. Călugării mai în vârstă și mai de frunte cred că, dacă Statul va face aceasta, procesul va fi indirect, adică: mănăstirile vor fi

expropriate și-n locul lor se vor înființa colhozuri: “Măine, poimăine auzi de colhozul Cernica”, îmi spune un călugăr. Lipsită de avere, mănăstirea nu-și va mai putea întreține călugării, care, în cele din urmă, vor fi siliți să plece în lume. Întrebându-l pe călugăr dacă, în acest caz, acțiunea Guvernului poate fi considerată antibisericească, el mi-a răspuns că vina lui este foarte mică în comparație cu a Bisericii, reprezentanților ei și a călugărilor, care nu au știut să-și facă datoria. Biserica este și va fi, în primul rând, vinovată de tot ceea ce ar putea îndura în viitor, căci n-a corespuns cerințelor vremurilor.

În prezent, locuiesc la Mănăstirea Cernica peste o sută de persoane: clerici care oficiază slujbele, preoți-diaconi; frații care fac ascultare, călugării; personalul civil, țărani angajați pentru diferite munci, în diferite localități, unde are mănăstirea proprietăți.

Marti, 30 septembrie 1947

Clerul este foarte contrariat de faptul că, pe luna septembrie, lefurile îi sunt expediate la domiciliu, prin CEC, de protoerii. El crede că, în modul acesta, nu va putea încasa lefurile la vreme.

Patriarhul Nicodim este sfătuit de camarilă să nu demisioneze, amenințându-l că, în acest caz, va fi judecat ca antonescian, pentru pastoralele din timpul războiului. Ei îi flutură în față batista “criminal de război”, pentru ca prin rămânerea lui în post să-și asigure pe-ale lor.

La Mitropolie, se afirmă că plecarea Patriarhului Nicodim din scaun - prin demisie sau deces - va avea ca efect desființarea Patriarhatului, revenindu-se la Mitropolit primat, ca-n trecut, post pe care urmează să-l ocupe arhiepiscopul Justinian Marina. Mitropolia aceasta ar urma să intre sub jurisdicția Patriarhului de Moscova.

Se afirmă foarte insistent că viitorul patriarh va fi arhiepiscopul Justinian Marina de la Iași, care este în asentimentul Guvernului.

Joi, 2 și vineri, 3 octombrie a. c. va avea loc Adunarea eparhială a Mitropoliei Ungro-Vlahiei. Se va proceda la alegerea deputaților eparhiali, care vor fi membri ai Consiliului Central Bisericesc, organul care va alege noii ierarhi în locurile vacante. La 2-3 octombrie se va produce un eveniment de seamă, prin intervenția profesorului Constantinescu-Iași, care va fi prezent, împreună cu membrii reprezentanți ai BPD din Parlament. El va cere anumite schimbări în ceea ce privește persoanele care vor fi trimise în Consiliul Central Bisericesc. Va cere, de asemenea, înlocuirea preoților consilieri Dincescu și Cosma. După expresia lui Gobjilă, cumnatul lui, “joi și vineri se va sparge gașca din Dealul Patriarhiei.”

Marti, 7 octombrie 1947

Patriarhul Nicodim a trimis prin Toma, om de serviciu în Palat, scrisoarea nr. 398 Cabinet, ministrului J. P. Boncour al Franței la București.

Arhimandritul Melchisedec D., starețul Mănăstirii Neamț, a sosit în Capitală de câteva zile. Azi a lucrat cu arhiereul Pavel Șerpe. Se afirmă că a venit ca trimis al Patriarhului, pentru a constata: starea de spirit în Capitală; să prezinte demisia Patriarhului.

Patriarhul Nicodim a început să părăsească, însă puțin, camera pentru ca să fie plimbat, într-un cărucior, prin curtea mănăstirii. În Palatul patriarhal se întreține mitul “sănătății tun“ a Patriarhului și se afirmă că va veni în curând la București.

Clerul zice că “Patriarhul nu se va mai înapoia niciodată”.

La 20 octombrie a. c., vor avea loc noi alegeri de ierarhi, de către Consiliul Național Bisericesc. Tătărăscienii vor ca alegerile să nu mai fie amânate, pentru a contracara intenția Guvernului, care dorește tocmai contrariul, pentru ca, introducând în Legea de organizare a Bisericii un articol nou, din inițiativă parlamentară, să-și poată prezenta candidații care n-au titluri academice.

Guvernul ar intenționa ca de luni, 1 noiembrie 1947, să dizolve corporațiile bisericesti, numind comisii interimare, acolo unde este absolută nevoie. Până în Paști 1948, urmează să se facă alegeri noi.

Arhiereul Justinian Marina a început să ducă o campanie contra Episcopului Antim Nica.

Joi, 9 octombrie 1947

În ziua de 8 octombrie a. c., a apărut în presa Capitalei un comunicat relativ la starea sănătății Patriarhului Nicodim și eventualitatea încredințării scaunului lui Justinian Marina. Acest comunicat este întocmit de Marina și publicat prin Grigore Spiru pentru a se lansa și a intimida adversarii.

A doua zi apare în presă un alt comunicat, care-l dezmente pe cel anterior. De data aceasta, el a fost dat de Ministerul Cultelor, fapt care-și are explicația lui. Marina s-a bucurat totdeauna de “darul” cameleonizării, care-n domeniul social s-a tradus prin adaptarea la mediu. Deci, bucurându-se de încrederea BPD, el a căutat să urmeze linia indicată de acesta. Însă, cum tătărăscienii oscilează în ultima vreme și în fața zvonurilor după care balanța politică ar înclina spre ei, Marina urmează aceeași înclinare. Deci, pentru realizarea intereselor sale, el se apropie de Radu Roșculeț, ministrul Cultelor,

care, tocmai pentru a îndepărta orice suspiciune în această privință, a dezmințit știrea, luând atitudine *pro forma* împotriva lui Marina.

Între Patriarhul Nicodim și arhiepiscopul Justinian Marina s-a observat în ultimul timp o foarte mare apropiere, deși se știe că între ei nu există sinceritate. Ei își fac concesii reciproce, pentru a se folosi reciproc pentru scopuri diametral opuse:

1. Marina voiește să fie patriarh;

2. Nicodim voiește să-și asigure pe lângă Marina, în cazul când ar fi patriarh, intrarea în rândurile ierarhilor a unuia din “ucenicii” săi.

Pe această linie, Patriarhul a acordat lui Marina, în ultimul timp, dreptul de ctitor al Mănăstirii Neamț, iar Marina se arată foarte grijuliu în ceea ce privește starea sănătății lui Nicodim.

Împotriva Episcopului Antim Nica, locotenent de Episcop la Galați, se duce, în ascuns, o campanie puternică de către episcopi, viitori candidați la scaun. Există chiar și un dosar contra lui Nica. I se impută, printre altele, că în Transnistria a dus o activitate antisovietică. Arhiepiscopul Justinian Marina, unul din foștii lui susținători, a fost convins zilele acestea de atitudinea sovietică din trecut a Episcopului Nica, de către arhidiaconul Tuță M. Nica.

Sunt momente când Patriarhul își pierde complet cunoștința, care duce la marea îngrijorare a celor de față.

În Bucovina, se duce o campanie aprigă contra arhiepiscopului Emilian Antal, din partea clerului, care nu-l vrea mitropolit la Suceava, ci pe arhimandritul Martinian, în prezent parohul Bisericii ortodoxe române din Paris. Clerul îl voiește mitropolit pe acesta cu orice preț. Lui Antal i s-a făcut un dosar.

Arhimandritul Melchisedec D. a prezentat demisia Patriarhului, din încredințarea acestuia, în mâinile Regelui, la Sinaia. Petru Groza s-a simțit jignit de faptul că Patriarhul a făcut acest act în ascuns; a cerut deci Regelui să-i dea lui demisia, ceea ce i s-a refuzat. Însă demisia Patriarhului a fost fotografiată, în prealabil, de arhiepiscopul Justinian Marina. Ea e motivată de starea sănătății petiționarului, care recomandă ca urmaș la scaun pe Justinian Marina.

Preotul C. Burducea afirmă că a văzut demisia.

Vineri, 10 octombrie 1947

De când are, oarecum, certitudinea că prietenul său bun, arhiepiscopul Justinian Marina va fi patriarh, preot[ul] Alexandru Nicoreanu a și lansat știrea că va fi în curând consilier referent la Patriarhie, unde “vin cu ai mei”.

El voiește să-și facă atmosferă și să intimideze pe naivi.

Arhiereul Justinian Marina are sprijinul deplin al PC Român, reprezentat prin Emil Bodnăraș, secretar general și va fi ales patriarh. De altfel, Marina însuși a dat să înțeleagă prietenilor săi din Capitală, cu prilejul vizitelor făcute în ultimele zile, că va fi ales patriarh în mod sigur.

Cât despre Episcopul Nicolae Popovici [din] [Oradea], el este sprijinit de P. Groza și de ardelenii ceilalți, ierarhi, pentru ocuparea aceleiași Scaun de patriarh. Pentru a-l îndepărta pe acest candidat serios, Marina a avut grijă să-i formeze dosarul cuvenit. În fața acestei situații, Episcopul Nicolae Popovici este mulțumit și cu Scaunul de mitropolit al Moldovei, afirmă clerul.

Ierarhii ardeleni, conduși de Mitropolitul Nicolae Bălan, duc o luptă aprigă contra lui Marina, pentru a nu fi ales patriarh. În lupta lor, au sprijinul primului ministru P. Groza, oamenii de legătură fiind Liviu Stan, Spiridon Cădea, consilieri ministeriali [ai] [lui] [Groza] și I. Vască.

Lupta se duce în taină. Iată însă că intervine un fapt banal, care-i pune pe adversari față în față: preotul Sp. Cădea telefonează într-o zi de la Sibiu, din cabinetul lui Bălan, lui Vască, la Culte, care-n acel moment lipsea din biroul său. Arhiereul Iustinian Marina, fiind din întâmplare acolo, ridică receptorul. Întrebat dacă Vască este la telefon, el răspunde că da. A urmat o serie întreagă de întrebări asupra rezultatului acțiunii întreprinse de Vască, pentru punerea la index a lui Marina, pentru a nu fi ales patriarh.

Marina răspundea sacadat și sigur: “Da, da, da!”, că s-a făcut totul și să stea liniștiți la Sibiu. Cădea îi mulțumește foarte călduros, după care urmează dușul rece: Marina îi spune că el e la telefon și îl întreabă: “Păi, bine, Spiridoane, de ăștia-mi ești?” etc.

Preotul I. Vască nu se mai bucură de încrederea primului ministru P. Groza, care-l acuză de duplicitate în acțiuni. Într-adevăr, că Vască s-a apropiat de Anton Alexandrescu, care-l admite deocamdată între ai săi, pentru a se servi de el. Când Vască se va simți bine, A. Alexandrescu îi va da lovitura de grație, care se spune că n-ar întârzia.

Între arhiereul Justinian Marina și P. Groza există un *quasi*-conflict, cauzat de interesul pe care și unul și altul îl poartă ocupării Scaunului de patriarh: Marina pentru el, P. Groza pentru Episcopul Nicolae Popovici [de] Oradea.

În fond, lupta s-ar duce între PCR și Frontul Plugarilor, sub formula Marina-Groza.

Una din marile dorinți realizate ale lui P. Groza este înființarea Mitropoliei Timișoarei și promovarea în fruntea ei a Episcopului Vasile Lăzărescu [de] (Caransebeș), aceasta contrariu punctului de vedere al PCR, care, după plecarea lui Groza din fruntea Guvernului, va desființa mitropolia, iar pe

Vasile Lăzărescu îl va trimite la mănăstire. (Sunt, zic eu, și naivi care cred acest lucru!)⁹⁴

Sâmbătă, 11 octombrie 1947

Preotul C. Burducea are la Paris pe fiul său, la universitate. El ar voi să plece în America pentru a studia Politehnica.

Preotul C. Burducea îi va trimite în curând asentimentul său pentru plecare - și de care are nevoie, pentru a putea întreprinde, independent, orice acțiune.

Într-un viitor cabinet Gh. Gheorghiu-Dej, care nu va întârzia, preotului C. Burducea i s-ar încredința un portofoliu: Cultele, contopit cu Educația Națională; așa afirmă însuși Burducea.

Vineri, 17 octombrie 1947

În cercurile funcționarilor Ministerului Cultelor se afirmă că în curând se va face unificarea ministerelor Cultelor, Educației Naționale și Artelor. Titularul noului departament va fi profesorul Iorgu Iordan, fost ambasador al României la Moscova.

În legătură cu aceasta, funcționarii din Ministerul Cultelor se silesc să fie la zi cu lucrările, știut fiind că eventualul ministru Iorgu Iordan se interesează foarte de aproape de mersul lor, până la a inspecta birourile, dând îndrumări și luând măsurile cuvenite acolo unde este nevoie, cum proceda la Ambasada română de la Moscova.

S-a semnalat plecarea în ultima vreme la Mănăstirea Neamț a arhierelui Pavel Șerpe.

În cercurile clericale liberale se afirmă că Șerpe a fost chemat de Patriarh, care i-a dat puteri depline pentru exercitarea atribuțiilor sale de patriarh până la restabilirea sănătății sale. În realitate, Patriarhul vrea să impună atenției Guvernului importanța pe care o acordă persoanei arhierelui Șerpe pentru viitoarea lui alegere într-un scaun episcopal.

Preotul Ion Vască l-a asigurat pe Episcopul Antim Nica, într-o convorbire care a avut loc azi, la Mitropolie, că singurele scaune vlădicești pe care le vor ocupa, în mod sigur, prin alegeri, la Consiliul Național Bisericesc, cei care le conduc azi, sunt Suceava (arhierul Emilian Antal) și Galați (Antim Nica).

⁹⁴ Paranteză D. V. (n. e.)

N. Verzea, directorul de cabinet al ministrului Radu Roșculeț, a fost demis din post pentru abuzurile pe care le-a făcut în calitate pe care a deținut-o. El a luat importante sume de bani de la diferiți preoți pentru numiri și transferări, pentru ca, în schimb, să nu le facă nici un serviciu.

În cele din urmă, cei în cauză au adus cazul la cunoștința ministrului Radu Roșculeț, care și-a demis șeful de cabinet. Cu acest prilej, s-a găsit în biroul lui Verzea un întreg dosar cu cereri nerezolvate de transferuri și numiri de clerici.

În *Monitorul Oficial* însă a apărut o decizie prin care este numit director de cabinet al ministrului Cultelor un domn Neaguț, pe tot timpul “concediului” lui Verzea.

Până în prezent, singurul candidat pentru Scaunul episcopal la Galați era actualul locotenent de Episcop, Antim Nica. În ultimul timp, însă, a apărut în Galați și eparhie arhimandritul Dim. Moșteanu, care face o intensă propagandă în favoarea alegerii lui ca episcop în scaunul vacant de acolo. Moșteanu afirmă că este liberal și că are sprijinul ministrului Cultelor, Radu Roșculeț (în realitate, el este membru al PNP).

Episcopul Antim Nica i-a adus azi la cunoștință ministrului Roșculeț acțiunea întreprinsă de Moșteanu în numele acestuia. Ministrul a fost indignat și l-a asigurat pe Nica de tot sprijinul său pentru Scaunul vlădicesc de la Galați.

Nica mai rămâne în Capitală încă o săptămână.

Luni, 27 octombrie 1947

Pronosticuri pentru alegeri: cler, culte:

1. Suceava - Emilian Antal
 2. Iași - I. Marina
 3. Maramureș - deputatul Sebastian Rusan
 4. Craiova - Firmilian Marin
 5. Râmnicu-Vâlcea - Eugen Laiu
 6. Galați - Episcopul Antim Nica, având contracandidați pe arhimandritul Dim. Moșteanu și [pe] preotul Sfârâială
 7. Roman - Pavel Șerpe, Partenie Ciopron
- Patriarhie: Nicolae Popovici, I. Marina.

Pentru Marina, în sânul PCR ar exista divergență de idei, unii fiind pro, alții contra, aproximativ în aceeași [măsură].

Pe lista tătăresciană pentru alegerile de ierarhi, primul care figurează este N. Popovici, iar al doilea, Firmilian Marin.

În cercurile clericale, cât și laice se afirmă cu mai multă hotărâre că, în curând, grupul național-liberal tătărescian va fi exclus din Parlament. În legătură cu aceasta, se constată o oarecare îngrijorare în cercurile clericale tătăresciene, care la un moment dat se vor găsi în situația de a face parte din BPD, nu din grija pentru BPD, ci din motive de oportunitate.

Episcopul Iosif Gafton [s-a] instalat în Palatul patriarhal, în urma dispozițiilor date de Patriarhul Nicodim de a gira afacerile patriarhale în tot timpul cât el va fi bolnav.

În cercurile clericale se afirmă că există deosebiri de vederi între Petru Groza și PCR, atât în ceea ce privește fixarea definitivă a datei de 10 noiembrie a. c. pentru alegerea noilor ierarhi, cât și în privința persoanelor care vor fi alese.

Regele Mihai I nu a primit demisia Patriarhului Nicodim, ci pe cererea acestuia în [copie] a pus o rezoluție potrivit căreia îi acordă un concediu de sănătate șefului Bisericii.

Marti, 28 octombrie 1947

Arhiereul Pavel Șerpe este calificat la Ministerul Cultelor drept “șperțar”, căci cineva, având nevoie de el pentru rezolvarea unei probleme personale, nu a fost “servit” până nu “l-a servit”, mergând la el acasă și oferindu-i diferite “cadouri”.

Luni, 27 octombrie a. c., au plecat cu mașina la Mănăstirea Neamț Episcopul Iosif Gafton al Argeșului, însărcinat cu girarea lucrărilor patriarhale și arhiereul Pavel Șerpe, vicar patriarhal.

Ei au fost chemați urgent de Patriarhul Nicodim.

La Patriarhie, se afirmă că sunt chemați pentru a primi instrucțiuni în legătură cu alegerea de mitropoliți și episcopi, care vor avea loc la 10 noiembrie a. c.

În cercurile clericale și la Ministerul Cultelor se afirmă că Patriarhul este într-adevăr bolnav, totuși printr-un act de voință s-ar fi putut deplasa la București pentru alegerile apropiate de ierarhi, ceea ce nu face, fiindcă “bătrânul este tare șiret”, zic unii, “diplomat”, spun alții și iată de ce:

1. spre a nu da pastorală pentru ajutorarea poporului grec;
2. spre a nu participa la alegerile de ierarhi;
3. spre a nu da o pastorală în legătură cu o eventuală recunoaștere a Patriarhului Alexei ca Patriarh ecumenic.

Neamestecul Patriarhului în cele trei probleme l-ar feri în viitor de eventuale neplăceri. Și Patriarhul a fost sfătuit să ia atitudine, în mod indirect,

împotriva acestor trei probleme, de către camarila sa: profesorul I. D. Ștefănescu, consilierul Dincescu, arhimandritul D. Melchisedec, etc.

În ultimul timp, Mitropolitul Efrem Enăcescu a fost numit stareț al Mănăstirii Cernica, în locul arhimandritului Partenie Bușcu. Schimbarea aceasta este o nouă manevră a Patriarhului:

1. Partenie Bușcu, văzându-se în situația de a fi înlocuit de ministrul Cultelor din postul de preot al Catedralei patriarhale, a renunțat la stăreție spre a reveni la București. De altfel, situația lui de stareț nu era definitivă.

2. Patriarhul nu a numit un nou stareț dintre arhimandriți, etc., ci pe însuși Mitropolitul Efrem Enăcescu (care-și are locuința la acea mănăstire) pentru a continua să mențină provizoratul, pentru ca

3. Să numească mai târziu pe arhimandritul Vasile Vasilache.

Joi, 30 octombrie 1947

Preotul consilier Maxim a fost mutat de la Secția administrativă la Secția economică, iar locul lui a fost ocupat de preotul consilier Cosma, de la Secția economică. Astfel, preotul Maxim este al doilea consilier la Secția economică, primul fiind preotul Coman. Ambii consilieri funcționează nealeși de Adunarea eparhială care a avut loc în ultimul timp. Cosma speră ca astfel să evite răspunderea pentru ilegalitățile comise, în cazul unor schimbări în administrația bisericească superioară.

Se confirmă știrea după care Mitropolitul Efrem Enăcescu este numit numai *pro forma* stareț al Mănăstirii Cernica. El candidează, în realitate, la un post de mitropolit sau la girarea unei episcopii, având sprijinul Patriarhului.

După înapoierea ierarhilor Iosif Gafton și Pavel Șerpe de la Mănăstirea Neamț, au lansat știrea că Patriarhul va veni în curând la București ca să precizeze alegerile de episcopi.

Pe de altă parte, Petru Groza și Liviu Stan sunt în Ardeal, ca să rânduiască aducerea la București a Mitropolitului Vasile Lăzărescu al Timișoarei, ca locotenent de Patriarh, pentru ca, în această calitate, să prezideze alegerile de episcopi din 10 noiembrie a. c.

Vineri, 31 octombrie 1947

Azi, într-o conversație pe care am avut-o la Ministerul Cultelor cu Mitropolitul Efrem Enăcescu, l-am întrebat dacă într-adevăr candidează la vreun post de mitropolit sau episcop, fapt pentru care n-am auzit - am subliniat eu.

- Nici nu trebuie să se audă sau să se vorbească! mi-a răspuns el. Nu vreau să știe nimeni că într-adevăr candidez; știu eu ce fac! - dând[u-mi] să înțeleg că activează în taină în acest sens.

Preotul C. Burducea a afirmat că, după informațiile pe care le are, din sursă demnă de încredere, diaconul N. Nicolaescu va fi numit, în mod sigur, Episcop la Râmnicu-Vâlcea.

În cercurile funcționarilor Ministerului Cultelor se afirmă însă că situația diaconului Nicolaescu este foarte neclară, deoarece după ce a plecat din PȚ-Anton Alexandrescu, s-a înscris în Frontul Plugarilor, pentru ca în cele din urmă să se înscrie în Partidul Social-Democrat, crezând că va avea un sprijin sigur. Or, după ce a pierdut sprijinul lui Anton Alexandrescu și al lui Petru Groza, acum nu-l mai are nici pe acela al lui Voitec, din cauza atmosferei deplorabile pe care i-a creat-o pe lângă șeful Partidului Social-Democrat fostul său socru, Mihail Bulacu.

2 noiembrie 1947

În rândurile funcționarilor Mitropoliei se afirmă că singurul motiv pentru care preotul consilier Cosma s-a mutat de la Secția economică la cea administrativă bisericească este acela că, prevăzând o apropiată plecare din scaun a Patriarhului și ca atare o schimbare în rândurile consilierilor, etc., nu vrea ca el să fie acela care să predea situația gestionară a Secției economice (unde s-au comis multe ilegalități, acoperite însă cu acte).

3 noiembrie 1947

Pentru postul de director al Tipografiei Cărților Bisericești se duce lupta între diaconul Ghica, actualul locțiitor de director și funcționarul Gobjilă, din cancelaria Mitropoliei.

Atât la Mitropolie, cât și la TCB se crede că postul va fi ocupat de Gobjilă.

TCB s-a aflat în ultimul timp într-o situație financiară atât de gravă, încât a fost nevoie de un ajutor material imediat. Astfel, CCB, de care depinde TCB, a făcut un împrumut de peste un milion de lei la Banca Națională, care, drept gaj, a sigilat depozitul general cu carte al tipografiei, fapt care a făcut o profundă impresie asupra lucrătorilor.

Cu suma luată de la Banca Națională se vor tipări câteva cărți de ritual care lipsesc și din vânzarea cărora trebuie să rezulte suma pentru plata datoriei [și] redresarea tipografiei.

În rândurile lucrătorilor se remarcă că nu Patriarhia a salvat tipografia într-un moment când era amenințată existența ei și a lor, ci o instituție civilă ca Banca Națională.

Episcopul Iosif Gafton a dispus zilele acestea ca absolut toată corespondența Patriarhiei și a Arhiepiscopiei București să fie dusă direct în Palatul patriarhal, unde se desface și apoi se trimite la Cancelarie, contrariu practicii de până acum, când ea era desfăcută de registrator, înregistrată și repartizată secțiilor respective. În cercurile Arhiepiscopiei se crede că măsura a fost luată pentru păstrarea secretului.

5 noiembrie 1947

Patriarhul Nicodim, după afirmația lui Radu Roșculeț, este tot mai grav bolnav. De altfel, capitolul “Nicodim” este considerat încheiat pentru Biserică. Nimeni nu mai amintește numele de Nicodim.

Alegerile episcopale de marți, 10 noiembrie a. c., se vor amâna din motive politice, în legătură cu procesul Maniu-Mihalache - afacerea spionajului de la Ministerul de Externe și situația titularului acestui departament, Gh. Tătărescu. Într-adevăr, Roșculeț, ca ministru al Cultelor (tătărescian), ține cu orice preț ca alegerile să aibă loc la 10 noiembrie, în timp ce BPD vrea să le amâne tocmai pentru a exclude sprijinul tătărescienilor unor ierarhi care-l așteaptă.

Constantinescu-Iași s-a exprimat în termenii cei mai aspri despre intrigile clericale în legătură cu viitoarele alegeri de episcopi, la care ar fi hotărât chiar să nu participe.

Joi, 6 noiembrie 1947

I-am făcut după-masă o vizită acasă preotului C. Burducea. Aceasta a durat trei ore, în care timp mi-a vorbit cu un patos, gesturi și ton de credeam că voiește să mă convertească, în mod special, la o nouă doctrină politică sau religioasă. Am luat împreună câte o cafea și am fumat de asemenea împreună. Din discuție, am fixat că:

1. Are o ură deosebită pentru preotul I. Vască, secretar general la Culte și consilierul lui Groza, preotul L. Stan și Spiridon C., “codoșii”.

2. Este prieten cu arhierul Justinian Marina, cu care conlucrează [sic!] pentru aducerea acestuia în Scaunul de mitropolit.

3. Detestă pe “popi, care se bat să mănânce lăturile turnate de comuniști”.

4. Preoți ca Vasile Ionescu, Suseanu (fostul său director de cabinet), etc. sunt agenții Siguranței.

“Scuip pe popii ăștia”.

5. Marina va fi patriarh în mod sigur.

6. El este solicitat să fie ministru al Cultelor: e o dilemă; “cum m-o povățui Dumnezeu”. Dacă nu primește, va fi considerat rău.

7. Episcopul Antim Nica va fi Episcop la Galați - l-am întrebat.

“- Da, da ... va fi episcop în mod sigur ... dar în Siberia ...”

8. Arhimandritul Firmilian Marin, candidat la Mitropolia Olteniei, “are dosar”.

9. Arhiepiscopul Eugen Laiu, *idem* [la] Râmnicu-Vâlcea.

10. Situația Bisericii ortodoxe în viitor: fiind patriarh Marina, “Sinod ciomag, își scuipă în palme” și propune ierarhilor pentru semnare:

a) separarea Bisericii de Stat, “pentru reconstrucția țării”;

b) confiscarea averilor bisericesti;

c) confiscarea averilor clerului;

d) atac contra episcopilor indezirabili, care vor fi îndepărtați din Biserică sub diferite vine;

e) înlocuirea lor cu episcopi proveniți din preoți bețivi, curvari, etc.

f) curățirea cadrelor clerului [...] ⁹⁵ de indezirabili;

g) închiderea bisericilor;

10. Biserica [e] antisemită.

Petru Groza duce o luptă aprigă - sub imboldul ierarhilor Ardealului - împotriva arhiepiscopului Justinian Marina, ca acesta să nu ocupe Scaunul de patriarh, după cum se afirmă insistent în toate cercurile. Totuși, Groza este pentru venirea în Scaun la Iași a arhiepiscopului Marina, uitând însă - ceea ce au uitat și sfetnicii lui, L. Stan și Căndea, căci nu l-au sfătuit - că Mitropolitul Iașilor vine, în ordine canonică, locotenent de Patriarh și deci, pentru Marina, și asta este deocamdată o satisfacție.

Consilierii L. Stan și Spiridon Căndea nu activează pe lângă Petru Groza și la Ministerul Cultelor, ca-n trecut, ci rămân mai mult prin Ardeal, de unde fac câte o incursiune prin Capitală. Se crede că ambii așteaptă să fie îndepărtați de lângă primul ministru. Steaua le va apune în curând.

Lupta [dintre] preotul I. Vască și P. Constantinescu-Iași pentru postul de ministru al Cultelor ⁹⁶.

⁹⁵ Indescifrabil în textul original (n. e.)

⁹⁶ Așa în original (n. e.)

Votul de neîncredere dat de Cameră titularului de la Externe, Gh. Tătărescu și “demisia” acestuia din BPD a produs o dezorientare generală în rândurile clericilor, dar mai ales a ierarhilor tătărescieni. Deocamdată, ei se orientează după evenimentele politice spre a se arunca în brațele unui nou partid politic, datorită căruia să își poată face interesele lor personale.

10 noiembrie 1947

Preotul Grigore Cernăianu a părăsit funcția sa de director general al Cultelor o dată cu plecarea ministrului Radu Roșculeț din fruntea departamentului. Se crede că postul lui va fi ocupat de preotul Veștemean[u], director al Cultelor, care în realitate nu-l dorește, fiindcă din actualul său post “pot lucra mai bine”, cum el însuși s-a exprimat.

Cunoscută fiind atitudinea potrivnică a lui Petru Groza față de Mitropolitul Justinian Marina, în cercurile clericale se crede că Stanciu Stoian, actualul ministru al Cultelor, a cărui instalare trebuia să se facă azi, dar s-a amânat pentru mâine, va avea aceeași atitudine față de acest ierarh. De altfel, prezența unui frontist în fruntea departamentului Cultelor ar fi expresia cea mai fidelă a continuării luptei lui Groza contra lui Marina în viitoarele alegeri pentru Scaunul patriarhal.

Arhiepiscopul Firmilian Marin a fost șters de pe lista candidaților la episcopie de către profesorul deputat și vicepreședinte al Camerei Deputaților, Constantinescu-Iași. Diaconul Nica Tuță i-a făcut imediat o vizită profesorului Iași, cu care este bun prieten, rugându-l să-l treacă din nou pe listă, ceea ce a și făcut.

Firmilian Marin i-a mulțumit, adăugând: “Măi, fiule, nu cumva îmi faci un rău prin binele ăsta?”

Cu toate că alegerile de episcopi s-au amânat *sine die*, după comunicatul Patriarhiei publicat în presa de azi, totuși, după cum se afirmă la Ministerul Cultelor, arhiepiscopul Justinian Marina se străduiește pe lângă persoanele influente să obțină un termen apropiat pentru completarea a cel puțin trei scaune vacante, printre care și acela de Mitropolit al Moldovei, unde vrea să fie ales el; și asta cât mai repede.

De altfel, nu este exclus ca străduințele lui Marina să nu fie încununate de succes, deoarece se crede că alegerile de la 10 noiembrie a. c. se fixaseră numai cu scopul de a-l promova pe el.

Situația preotului Grigore Oancea în postul de efor al Bisericii este foarte delicată, în urma situației politice din ultimul timp a gușștilor⁹⁷, el aparținând politicește acestei tabere.

11 noiembrie 1947

Camarila Patriarhului îi pregătește acestuia o nouă punere în scenă menită să servească interesele ei prin compromiterea lui:

Cu toate că starea fizică a Patriarhului este foarte critică, totuși urma ca el să fie adus la [...] ⁹⁸ pentru ca să prezideze alegerile de episcopi din 10 noiembrie a. c. Prezența lui, dar mai ales starea lamentabilă a sănătății lui, erau motive puternice să atragă mila BPD pentru a-i satisface ultima dorință: alegerea unui ucenic al său într-un Scaun episcopal. De altfel, Guvernul i-ar fi acordat favoarea de a-și alege unul din cele șapte scaune vacante de episcop pentru un favorit al său.

Ardelenii din Ministerul Cultelor sunt foarte bucuroși de venirea în fruntea acestui minister a lui Stanciu Stoian, ca unul care face parte din grupul lor, prin Petru Groza.

Arhiereul Pavel Șerpe are obligațiuni față de doi clerici, cărora nu le refuză nici un serviciu, în schimbul serviciilor ce i le-au adus, și anume:

1. Preotul Alexandru Ionescu, preot și deputat, fiindcă a intervenit pe lângă Ana Pauker și a făcut să apară, atunci când lucrurile ajunseseră la un punct mort, decretul de numire în postul de arhiereu a lui Șerpe.

2. Preotul Cosma, consilier referent la Mitropolie, pentru sprijinul ce i l-a dat în rezolvarea problemei arhieriei lui Șerpe pe lângă Patriarh.

În rândurile funcționarilor Ministerului Cultelor se afirmă că PCR îl suspectează pe preotul I. Vască, secretar general la Culte, pentru nereguli, mai ales de când a încasat o sumă de cinci sute milioane lei pentru lucrarea *O călătorie istorică. Vizita Patriarhului Nicodim la Moscova*.

În postul de secretar general la Culte, rămas vacant prin demisia lui Huhulescu, se afirmă la minister că el este oferit de Guvern preotului Liviu Stan, care ezită să primească.

13 noiembrie 1947

În cercurile clericale se afirmă că, o dată cu venirea arhiereului Justinian Marina în Scaunul de patriarh, se va instala în Dealul Patriarhiei, în calitate de

⁹⁷ Membrii PNL-Gh. Tătărescu (n. e.)

⁹⁸ Indescifrabil în textul original (n. e.)

consilier, și preotul Al. Nicoreanu, ca unul care este consilierul actual al susnumitului ierarh. Influența lui Nicoreanu asupra lui Marina este așa de mare, încât se afirmă că “Marina gândește cu creierul lui Nicoreanu.”

Preotul D. Cristescu de la Biserica Sf. Vineri-Herasca, fost la TCB, este una din persoanele care are și va avea o influență covârșitoare - alături de Al. Nicoreanu - asupra arhierelui Justinian Marina. Ei sunt consăteni, foști colegi de școală și foarte buni prieteni “de casă”, în sensul că Marina îl vizitează pe D. Cristescu acasă.

Cenușă, directorul magazinului de obiecte bisericești al Patriarhiei, este în serviciul Siguranței încă de pe timpul Patriarhului Miron. Preotul Cosma, cu ref[orma], a voit să-l înlocuiască de la magazin, dar nu a putut.

Puși de evenimente în fața unei situații care concretizează o stare viitoare apropiată de lucruri în Biserică⁹⁹ - acțiunea guvernamentală în favoarea arhierelui Justinian Marina pentru Scaunul de mitropolit la Iași, apoi patriarh -, ierarhii ardeleni se pare că cedează total din pretențiile lor pentru a-l avea pe Episcopul N. Popovici al Aradului¹⁰⁰ [ca] Mitropolit la Iași și după aceea Patriarh la București. De altfel, nici Episcopul N. Pop[ovici] nu mai dorește să plece de la Oradea Mare.

Preotul Grigore Oancea așteaptă să fie înlăturat din postul de eparh al Bisericii Ortodoxe Române, ca unul ce este tătărescian. Oricum, dacă nu va pleca acum, se teme de o viitoare acțiune pe lângă Justinian Marina, viitorul patriarh, din partea preotului D. Cristescu, pe care el l-a demis din postul de director al TCB.

În dimineața zilei de azi au plecat la Mănăstirea Neamț, chemați de Patriarhul Nicodim, următorii: Stanciu Stoian, ministrul Cultelor, Iosif Gafton, Episcop al Argeșului, Justinian Marina, arhierel locotenent de Mitropolit la Iași, Pavel Șerpe, vicar la București, preotul Ion Vască.

Plecarea lor este în legătură cu alegerile de episcopi de la 19 noiembrie a. c.

1. Episcopul Iosif Gafton a convenit cu arhierel Pavel Șerpe ca acesta să-și retragă candidatura sa de la Scaunul de mitropolit al Moldovei, ca să rămână el singur.

2. Episcopul Iosif Gafton a convenit apoi cu arhierel Justinian Marina ca, în schimbul venirii sale la Iași (Gafton)¹⁰¹, Patriarhul să accepte a-l desemna

⁹⁹ Exprimare neclară în original (n. e.)

¹⁰⁰ Corect: N. Popovici al Oradei (n. e.)

¹⁰¹ Paranteză D. V. (n. e.)

pe Marina locotenent de Patriarh și să-l recomande Guvernului pentru postul de patriarh. Întrevederile au fost intermediare de mentorul lui Marina.

3. Patriarhul vrea să depună demisia sa din scaun în mâinile ministrului Cultelor și a reprezentantului Sinodului, în fața căruia

4. vrea să-și exprime și testamentul său oral.

14 noiembrie 1947

Procesul și condamnarea lui Iuliu Maniu au atras într-adevăr atențiunea clerului și în special a celui atașat din punct de vedere ideologic de cel inculpat.

Începând cu preotul Dumitrăchescu din București, manist și rudă apropiată a lui Ion Mihalache, clerul manist s-a repliat, evident cu regret că și-a pierdut poziția, o dată cu dispariția șefului de pe arena politică, prin condamnarea lui.

Din slabele ecouri, se constată că, în general, clericii maniști nu se solidarizează cu sentința dată și rămân pe poziția lor.

Preotul Sârbu, fost prefect de Vaslui, după 23 August 1944, transferat în București la Biserica Ceauș Radu, iar după aceea la o biserică de pe Calea Griviței-Grant, este foarte bucuros că Huhulescu a plecat din postul de secretar general la Culte, și iață din ce cauză:

O doamnă evreică din Vaslui a reclamat lui Huhulescu că el, preotul Sârbu, și-a însușit o parte din cărămizile ei (cu șase ani în urmă), pe care le-a întrebuințat la clădirea unei case. Ca atare, cerea o despăgubire de una sută mii lei stabilizată. Huhulescu i-a făcut cunoscut preotului Sârbu că, dacă nu-i prezintă lui, pentru reclamantă, suma de mai sus, îl suspendă din post. Preotul era într-o mare dilemă, căci trebuia să depună suma, pe care totuși nu o avea, cu toate că nu recunoștea faptele care i se imputau. El urma să cedeze, de teama presiunii secretarului general, “care avea el ceva cu reclamanta”, când intervine deznodământul neașteptat. Sârbu crede că reclamanta se află încă la minister.

Joi, 16 octombrie [sic! = noiembrie] 1947

Clerul afirmă că Congresul Național Bisericesc, pentru alegerea de noi ierarhi, nu va avea loc la 20 octombrie a. c., cum s-a spus, ci se amână pentru noiembrie. Clerul nu manifestă nici un interes pentru aceste alegeri.

Arhimandritul Dionisie Velea, exarhul mănăstirilor Mitropoliei Moldovei, a fost numit de Patriarh stareț al Mănăstirii Predeal-Prahova.

Patriarhul și oamenii lui au voit să-i dea lui Velea stăreția Mănăstirii Cernica, însă el a refuzat; mi-a spus că toată viața a muncit pentru alții, acum

vrea să aibă grijă și de el. În realitate, venirea lui la Predeal însemnează apropierea de București, mai ales acum, în preajma alegerilor episcopale, el fiind un candidat permanent la scaunul de episcop.

Vineri, 17 octombrie [sic! = noiembrie] 1947

La Culte se afirmă că se va face în curând unificarea ministerelor Culte, Educație Națională și Arte.

Marți, 18 noiembrie 1947, dimineața

Congresul Național Bisericesc

10.20, slujba; Șerpe slujește; ierarhii toți. [...] ¹⁰²

10.30, Groza, Vască, Firmilian Marin

11.10, intră Petru Groza.

11.12, Mitropolitul Bălan prezidează.

11.15, Mitropolitul Bălan dă cuvântul ministrului Cultelor, Stanciu Stoian; citește decretul. Mitropolitul Bălan face semn asistenței să se scoale; Stoian vrea să vorbească; Bălan îl oprește și vorbește el, în calitate de președinte: bucurie pentru congres; o umbră: regretul de a nu-l avea în mijlocul nostru pe Patriarh [pentru ca] să-i exprime grabnică însănătoșire din indispoziția în care se află; Biserica, rolul ei de azi; clerul trebuie să aibă râvnă, îndrumat de ierarhii Bisericii.

2. Primul ministru Petru Groza:

Urări congresului, ca șef al Guvernului, prima calitate.

În a doua calitate, fiu al Bisericii ortodoxe, al țării, al poporului, tălmăcind satisfacția tuturor celor care iubesc această țară și țin la Biserica Ortodoxă Română: iată-ne din nou adunați în congres, care are misiunea de a se adapta la marile realități prin care trece poporul nostru ...

Biserica își va putea îndeplini misiunea îndeplinind voințele populare. Biserica, identificându-se cu năzuințele poporului, își va îndeplini misiunea sa. Trece, prin reforme revoluționare, în cele economice, sociale, politice. Biserica va trebui să ocrotească aceste schimbări radicale. Va înlătura superstiții[le], șovinismul, agresivitatea, făcând lumină în sufletul poporului, pentru dragostea de neam și libertate a poporului, respectând dragostea și libertatea altor popoare. Urări mitropolitului Bălan.

¹⁰² Frază indescifrabilă în textul original (n. e.)

Bălan mulțumește pentru urarea făcută. Biserica rămâne legată de poporul pe care l-a păstorit. Să nu credem că Biserica a fost vreodată mai de folos acestui popor ca-n aceste zile ...

3. Stanciu Stoian, ministrul Cultelor.

Congresul național bisericesc, în momentul de față, are o foarte mare importanță, el fiind poporul însuși. Pe Guvern îl interesează nu dogmele, sfârșitul, ci scopul Bisericii, poporul. Poporul e patria, adică truditarii de pe ogoare, [în] mine, fabrici, școli, ogoare și-ar putea spune și clericii cei mai mărunți, pentru a ajuta poporul. Patria se explică prin lumina Evangheliei, spunea Mitropolitul Nicolae al Kievului.

Biserica trebuie să înțeleagă întotdeauna semnele vremii, să fie alături de popor și democrație. [Prin] democrație s-a înțeles un robot automat care [...] ¹⁰³ Demofilia = democrație.

Biserica nu e acuzată ca atare de devieri, ci persoane, ale căror devieri sunt explicabile între cele două războaie.

Vorbește de Biserica din URSS. La [Moscova] nu avem un dușman, ci un prieten.

Rolul Bisericii azi, ca în trecut [e] mare, din punct de vedere cultural și social, [dacă] clerul ar căuta să meargă sub stindardul luptei pentru stârpirea analfabetismului.

Opere culturale, dar mai presus: a contribui cu puterile ei, care sunt mari, la opera de pace.

Guvernul vrea apropierea țărilor de democrație nouă din sud-estul european de URSS. Biserica ortodoxă are un mare rol. Bisericile majoritare din URSS, Bulgaria, Iugoslavia sunt ortodoxe. Biserica noastră să strângă legăturile cu aceste Biserici populare pentru asigurarea păcii, contribuind și garantând pacea întregii lumi. Iată în ce perspective se deschide acest congres.

Sfârșit, 11.40

Bălan: călduroase urări ministrului Cultelor pentru opera rodnică a Sfintei noastre Biserici.

Ora 12 și jumătate.

Mitropolitul Lăzărescu, foarte jovial, [a] gafat.

Șerpe, vițel la poarta nouă.

Leu, prost ca întotdeauna.

Antim Nica

¹⁰³ Text indescifrabil în original (n. e.)

Incident pentru a nu admite un membru supleant, la Huși, în locul unui decedat. Președintele, nu, Stanciu, idem. Vântu, Cernăianu, Roșculeț, cu liberalii - masați - da.

Președintele îi ține în șah prin intervenții rare și ușoare, încadrate de un surâs.

Roșculeț merge la banca ministerială și dă mâna cu Stanciu Stoian și Constantinescu-Iași, cu care discută.

Mitropolitul Bălan: “Eu nu lucrez arbitrar, eu lucrez legal.”

Roșculeț: “Dorim să fie o prezidare imparțială.”

Anton Alexandrescu spune: domnul Grozdea e epurat și nu mai poate rămâne.

20 noiembrie 1947

Doi clerici din [...] ¹⁰⁴ în Consiliul Național Bisericesc discutau că:

1. Mitropolitului Marina i s-au format două dosare defavorabile: unul de preotul Pătrășcoiu, prefect de Vâlcea, celălalt de Siguranță.

2. Marina și-a adus la Iași pe metresa sa de la Vâlcea, o germană, fostă căsătorită cu un român (dna Florea?) ¹⁰⁵ pentru ca, sub această mască, să facă spionaj în țară în timpul ocupației hitleriste. Se pare că această doamnă este prezentată la Iași drept logodnica fiului lui Marina. La congres a participat și fiica lui Marina, însoțită de o femeie, nu în vârstă, cu ochelari, mișcări stângace, blondă, taciturnă. Despre această femeie mi s-a spus că e logodnica fiului lui Marina.

21 noiembrie 1947

Alegerile de ierarhi de ieri și alaltăieri au avut darul să fixeze pozițiile arhierelui Marina (ales Mitropolit la Iași) și a[le] arhierelui Firmilian Marin (Arhiepiscop Craiova), față de eventualitatea ocupării Scaunului patriarhal, care va fi vacant în curând.

Până acum, clerul vedea în Mitropolitul Marina singurul candidat la Scaunul patriarhal și singurul [care] era susținut de Guvern cu hotărâre. Acum însă, față de modul extrem de cordial cu care au primit membrii Guvernului alegerea arhierelui Firmilian la Craiova și atențiunea specială pe care i-au acordat-o după aceea ¹⁰⁶, atitudinea rezervată a acelorași față de Marina după

¹⁰⁴ Indescifrabil în textul original (n. e.)

¹⁰⁵ Paranteză D. V. (n. e.)

¹⁰⁶ Gheorghiu-Dej a plâns (nota D. V.)

cuvântarea lui în calitate de Mitropolit al Moldovei, având în vedere simpatiile unanime pe care Firmilian și le-a câștigat, global, în rândurile alegătorilor, în incinta Camerei Deputaților, având în vedere diferența de educație și cultură, se afirmă că Firmilian are mai multe șanse să fie ales în viitor Patriarh al României.

Firmilian însuși a observat și subliniat acest fapt, spunând că n-ar dori câtuși de puțin ca Mitropolitul Marina să vadă în el un rival, însă de acum ambii vor fi în poziția de a se lupta pentru Scaunul de patriarh. Firmilian afirmă că are nevoie de liniște și pace pentru a întreprinde munca de zidire în Oltenia.

În cercurile clericale se afirmă că viitoarele alegeri de ierarhi vor avea loc începând cu data de 10 decembrie a. c..

Lui D. Veștemean[u] i s-a dat delegație de directorul general al Ministerului Cultelor.

Preotul Al. Cac.¹⁰⁷ mi-a afirmat că ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, îl roagă să primească postul de director general “ca om de încredere în minister.” Preotul A. C. va primi în curând postul oferit.

Firmilian Marin mi-a spus azi, la Tuță, că Mitropolitul Marina i-a dat un sprijin prețios în alegerea lui de Arhiepiscop al Craiovei.

Imediat după alegerea preotului Sebastian Rusan ca Episcop al Maramureșului, Sinodul a procedat la cercetarea lui canonică. În timpul dezbaterilor, s-a obiectat că noul ales nu poate fi validat, deoarece nu este licențiat în Teologie. În cele din urmă, la insistențele Mitropolitului Bălan, Sinodul “a închis ochii și l-a validat”. Arhiepiscopul V[eniamin] Pocitan era scandalizat: “Auzi, bre, episcop fără licență, modă nouă”, fără să se întrebe ce-a făcut pentru popor el, care are doctoratul în Teologie.

Patriarhul Nicodim fiind grav bolnav, ca unul căruia i se apropie sfârșitul, ucenicii lui l-au devalizat, furându-i din cameră toate lucrurile de preț, printre care și napoleoni de aur (peste 150) și valută străină.

Preotul C. Moldovan, fost consilier referent al Secției economice de la Mitropolia Ungro-Vlahiei mi-a spus că ar dori ca la timpul potrivit (când va fi un nou patriarh) să i se încredințeze verificarea gestiunii Arhiepiscopiei Bucureștilor, ca unul care cunoaște perfect situația din trecut, pe bază de acte și crede că acolo s-a furat ca în codrul Vlăsiei.

Șansele arhiepiscopului Emilian Antal pentru ocuparea Scaunului de Mitropolit al Sucevei nu mai sunt aceleași ca-n ultimul timp. Două sunt motivele care au determinat noua situație a lui Antal, și anume:

1. Slăbirii poziției pe care-o avea în fața Guvernului E. Bodnăraș, susținătorul lui Antal pentru Scaunul de mitropolit de la Suceava.

¹⁰⁷ Așa în original (n. e.)

2. Acțiunii arhierelui Justinian Marina, care activează pe lângă Guvern în favoarea arhimandritului Martinian Ivanovici, pentru aducerea lui de la Paris, în fruntea Mitropoliei Bucovinei de Sud. Arhimandritul Martinian s-ar bucura de încrederea și sprijinul bucovinenilor.

Ieri după-masă, cu prilejul cercetării canonice a arhierelui Firmilian Marin, Sinodul i-a reproșat acestuia faptul că, în cuvântarea sa rostită în fața Consiliului Național Bisericesc, cu prilejul alegerii lui în Scaunul de arhiepiscop al Craiovei, nu i-a mulțumit și lui pentru sprijinul pe care i l-a dat. Firmilian a răspuns că n-a făcut-o intenționat, ci a fost o omisiune datorată emoției prin care a trecut.

Sâmbătă, 22 noiembrie 1947

Arhierelul Emilian Antal mi-a spus azi, în vizita pe care i-am făcut-o acasă, că este stăpân pe situație la Bucovina, având sprijinul lui Emil Bodnăraș, care va fi în curând prim-ministru.

Arhierelul Justinian Marina i s-au făcut observații din partea PCR pentru cuvântarea dubioasă - în care n-a făcut nici o declarație în legătură cu democrația și Guvernul - pe care a rostit-o cu prilejul alegerii lui în Scaunul de mitropolit al Moldovei. Ca atare, Guvernul a luat o imediată măsură față de cuvântarea lui Marina, nepermițând, prin cenzură, publicarea ei, fapt care a dat loc, în cercurile clericale și ale celor care se interesează de viața Bisericii, la diferite interpretări, printre care cea mai de seamă este aceea că Marina va cădea în dizgrația Guvernului și, prin aceasta, pierde șansele alegerii lui în Scaunul de patriarh.

Iată că în ziua de 22 noiembrie a. c. (deși el a fost ales în ziua de 19. XI) cuvântarea lui Marina este publicată în parte și numai în *Universul*. Se crede că aceasta constituie un rezultat al strădaniilor lui Marina pentru a nu-și știrbi din încrederea de care are impresia că se bucură în fața Guvernului.

23 noiembrie 1947

Faptul că Mitropolitul Marina a amintit în cuvântarea sa, la alegerea în Scaunul de mitropolit al Moldovei, că a fost chemat la Iași de Mitropolitul Irineu, etc. a produs o impresie penibilă, dezvăluind încă o dată lipsa lui de caracter, deoarece știut este că Patriarhul l-a impus ca vicar lui Irineu, împotriva voinței acestuia, că el este acela care l-a răsturnat pe Irineu, el este acela care l-a răpit de la București în preziua prezentării demisiei sale în mâinile lui Groza (ora 11), ducându-l la Iași și terorizându-l ca să semneze demisia așa cum a întocmit-o el, în sensul că dorește să-i fie succesor în Scaun, el e cel care a prezentat-o primului ministru, fiind însoțit de prefectul Iașilor și de doi comuniști, ca reprezentanți ai

“voinței poporului” și tot el e acela care s-a înscăunat la Iași fără vreo adresă din partea Sinodului și deci, fără ceremonia instalării, care include elementul de bază: citirea gramatei patriarhale.

Iată ce pagini din trecutul lui a amintit Marina, menționând numele lui Irineu!

27 noiembrie 1947

La Paris există de un an Institutul Teologic ortodox rus Saint Denis, ai cărui studenți aparțin multor neamuri și confesiuni. Arhimandritul Benedict Ghiuș, doctor în Teologie, asistent la Catedra de Mistică de la Facultatea de Teologie din București, a fost invitat de Guvernul român, evident la propunerea Patriarhului rus, să meargă la Paris pentru anul școlar 1947-1948, deocamdată, și să predea una din științele religioase la institutul de mai sus. Arhimandritul B. Ghiuș a acceptat invitația. L-am întrebat care va fi atitudinea lui față de catolicism - cunoscut fiind că menirea institutului este lupta fără preget pentru afirmarea ortodoxiei - el mi-a răspuns că nu poate fi alta decât cea ortodoxă. Și răspunsul mi-a fost dat atât de repede, el care, înainte de a da un răspuns, rămâne câteva secunde cu capul în jos, gândind.

Ghiuș este cunoscut drept catolicizant, în care catolicii au mari speranțe, bazate pe atitudinea lui foarte conciliantă și foarte afectuoasă față de ei, în timpul studiilor făcute în Franța (Strasbourg).

La Ministerul Cultelor circulă știrea după care Episcopia Râmnicului-Vâlcii urmează să fie desființată.

Duminică, 30. XI urmează să se facă ridicare în arhierie a arhimandritului Firmilian Marin, în Catedrala patriarhală, în cazul când va veni Regele în țară să semneze convenitul decret de numire, sau în caz contrar, Guvernul va lua dispozițiile necesare în lipsa Regelui.

28 noiembrie 1947

Mitropolitul Justinian Marina încearcă o nouă diversiune pentru a putea ocupa Scaunul patriarhal. El intenționează să-l aducă pe Patriarh la București, cu orice preț, pentru ca astfel să înceteze delegația dată Episcopului Iosif Gafton și arh. Pavel Șerpe, care-n fond [sunt] Locotenența patriarhală. Apoi, va trece la realizarea etapei a doua: obținerea postului de Locotenent de patriarh din partea Patriarhului, pentru care va avea el destule mijloace și argumente convingătoare. Cu asta, Mitropolitul Marina consideră că și-a asigurat ocuparea a însuși Scaunului de patriarh.

Luni, 1 decembrie 1947

Sâmbătă, la ora 5 dimineața, a plecat la Mănăstirea Neamț Episcopul Iosif Gafton, pentru ca să-l aducă pe Patriarh la București. Aseară, pe înnoptate, a sosit în Capitală Patriarhul Nicodim. De la gara Mogoșoaia a fost transportat în Palatul său, unde luminile de la intrare erau stinse pentru ca nimeni din afară să nu-l vadă, așa de gravă era starea sănătății lui.

Azi, după *Te Deum*-ul oficiat la Catedrala patriarhală cu prilejul aniversării unirii Ardealului, primul ministru Petru Groza, însoțit de Stanciu Stoian, ministrul Cultelor, au mers în Palat să-l vadă pe Patriarh. Petronius, secretarul Patriarhului, le-a făcut cunoscut că șeful Bisericii nu-i poate primi deoarece nu se simte bine. Oaspeții s-au retras, în timp ce arh. Șerpe plângea.

În realitate, Patriarhul nu i-a putut [primi] deoarece tocmai atunci oamenii săi de casă îl spălau, fiindcă-și făcuse necesitățile în pat. Împrejurul Patriarhului exhală un miros insuportabil.

Motivul venirii Patriarhului la București:

1. Guvernul a hotărât să fie adus la București spre a fi îngrijit, în urma raportului prezentat de ministrul Cultelor.

2. Intervenția Mitropolitului Justinian Marina, pentru ca astfel să i se dea lui locotenența de patriarh.

Nepotul Patriarhului mi-a afirmat că Patriarhul s-a îmbolnăvit atât de rău din cauza călătoriei la Moscova.

3 decembrie 1947

Patriarhul Nicodim și-a făcut testamentul. În el, printre altele, face apel la primul ministru Petru Groza și câțiva miniștri (Ana Pauker, etc.), arătându-le ultima lui dorință vie ca Episcopul Iosif Gafton să-i urmeze în Scaunul de patriarh.

Testamentul a fost dat de Patriarh Episcopului Gafton, care l-a înaintat - probabil în copie autenticată - ministrului Cultelor, pentru a-i da urmare.

În cercurile patriarhale se afirmă că aducerea Patriarhului la București este în legătură cu această dorință exprimată de el în testament.

Joi, 4 decembrie 1947

Mitropolitul Moldovei, Justinian Marina, când era preot văduv, a avut ca amantă o învățătoare foarte frumoasă, căreia i-a făgăduit că o va lua de soție. În ascensiunea lui, învățătoarea, văzându-se înșelată, s-a spânzurat. (Preotul Vasile Anghelă, Dorohoi)

Azi l-am întâlnit la Ministerul Cultelor pe preotul inspector Leluțiu, care a afirmat că, dacă unul din foștii studenți ortodocși români ai Colegiului catolic

St. Basile din Strasbourg, ar încerca să ia inițiativa înființării unei asociații a “bazilienilor” ar risca să fie arestat, pentru că “acum nu e timpul”.

Preotul Leluțiu urmează școala de cadre a PSD, în cadrul funcț[ionarilor] Ministerului Cultelor.

Profesorul Calvianu din București a condus pe sora și două mătuși ale Arhiepiscopului Firmilian Marin la Institutul Notre-Dame din București, pentru ca să le arate ordinea care domnește acolo și să admire această mare operă realizată de catolici. Cele trei vizitatoare - care sunt călugărițe - au rămas încântate.

Calvianu mi-a comunicat aceasta fiind de față și Leluțiu, inspector în Ministerul Cultelor, cu care a discutat foarte mult și prietenește. Prezența călugărițelor la Notre-Dame se poate datora influenței lui Leluțiu.

5 decembrie 1947

Inspectorii generali din Ministerul Cultelor, preotul Popescu-Argeș, preotul Tilea și Constantin Pavel au fost demiși din funcțiunile lor.

Preotul Popescu-Argeș a înaintat acțiune în contencios.

7 decembrie 1947

Ieri, 6 decembrie (Sf. Nicolae), Patriarhul a fost împărtășit de arhierul Ghervasie Crețu, unul din intimii săi. La aceasta n-a participat absolut nici o altă persoană din afară. De altfel, în dormitorul Patriarhului nu pătrunde, sub nici un motiv, nici o persoană în afară de medici și intimii lui care-l îngrijesc.

Mihail Wieder, fost rabin în Ardeal și trecut de mai mulți ani la ortodoxie, naș fiindu-i Mitropolitul Irineu Mihălcescu, locuiește în prezent în București, după ce a peregrinat pe la diferite episcopii ardeleni, găzduit fiind, pe un timp mai scurt sau mai îndelungat, de ierarhii respectivi (Arad, Oradea, etc.); el are în manuscris două lucrări: una despre “Cabală și creștinism”, alta despre “Convertire” (procesul ei)¹⁰⁸.

Totdeauna s-a plâns că Biserica Ortodoxă nu-l prețuiește, deși el este ortodox și ar putea lucra mult în domeniul filosofiei ebraice. Mi-a mărturisit că, “îndată ce se vor liniști lucrurile”, va pleca în străinătate, unde este sigur că i se va da prețuirea cuvenită. I-am atras atențiunea că romano-catolicii vor încerca să-l convertească. Mi-a răspuns: “Nu exclud trecerea mea la catolicism, dacă mi se oferă azil și mijloace de trai.”

La Ministerul Cultelor, D. Veștemean[u], director general, are rolul cel mai important în rezolvarea problemelor bisericești. Ministrul Stanciu Stoian nu

¹⁰⁸ Paranteză D. V. (n. e.)

rezolvă absolut nici o problemă sau vreo cerere, etc. până nu vine D. Veștemean[u] lângă el. Funcționarii ministerului afirmă că Stoian a adoptat această atitudine pentru a nu comite vreo greș[e]ală în rezolvarea unor probleme cu care nu este atât de familiarizat. Pe de altă parte, ministrul ține cu tot dinadinsul ca el să vadă și să rezolve toate hârtiile.

De exemplu, până la venirea lui, numirile de clerici făcute de episcopi treceau direct la directorul Cultelor - nu la directorul general sau la unul din secretarii generali -, care lua act și dispunea cele legale. În cazul când numirea prezenta vreo suspiciune, el numai o supunea directorului general, care o rezolva.

În prezent, totate aceste numiri sunt văzute și rezolvate de ministru.

D. Veștemean[u] arată, de la o vreme, o oarecare enervare pentru faptul că ministrul rezolvă toate hârtiile, și asta numai în prezența lui. “Ei, dar asta nu ține mult. Se plictisește și [de] asta” - a spus Veștemeanu furios, după ce a venit cu hârtiile de la minister.

Situația aceasta privilegiată a lui Veștemeanu i-a creat acestuia oarecare veleități de “domn”, “șef”, stăpân în minister, deoarece “pentru orice nimic” țipă și înjură prin birouri, fapt care-a atras ura funcționarilor. Veștemean[u] a devenit odios.

La Ministerul Cultelor a luat ființă, din nou, un Birou de presă, al cărui rol principal este strângerea legăturilor de prietenie cu Bisericele Ortodoxe din țările democratice. Ministrul caută, în acest scop, un cunoscător al limbilor slave.

10 decembrie 1947

La Ministerul Cultelor se va produce în curând o schimbare fundamentală, atât în structura administrativă, apoi a personalului, cât și a reorganizării serviciilor:

1. Aparatul administrativ va fi redus cât mai mult posibil, prin desființarea unor servicii sau contopirea altora.

2. În legătură cu aceasta, se crede că va fi redus și personalul.

3. Personalul de conducere urmează să fie schimbat complet.

4. Serviciile vor fi reorganizate după norme noi.

Ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, va avea, în baza unei noi Legi a Cultelor, atribuții care se vor extinde asupra întregii Biserici, atribuții necunoscute până în prezent.

În curând, vor fi reorganizate serviciile Cancelariei Mitropoliei Ungro-Vlahiei, în urma înlocuirii tuturor consilierilor, și anume:

a) Secția administrativă: preotul Gh. Iliescu-Izvoarele

b) Secția cult[urală]: preotul Hurduc, din Giurgiu, fost protoereu

c) Secția economică: preotul Marius Chintescu

Toți acești consilieri sunt membrii ai BPD.

11 decembrie 1947

Preotul Gh. Vintilescu, din Cancelaria Sinodului, va fi înlocuit din funcția sa. În locul lui va fi numit arhimandritul Valerian Zaharia, profesor la Liceul Gh. Șincai din București, membru în comitetul redacțional al ziarului *Națiunea*, unde face să apară o pagină a Bisericii. Tot sub conducerea lui apare o pagină a Bisericii și la ziarul *Universul*.

Teodor Gobjilă, funcționar la Cancelaria Mitropoliei Ungro-Vlahiei, a fost propus din partea PCR pentru ocuparea postului de director general al Ministerului Cultelor în locul lui D. Veștemeanu. Gobjilă nu refuză propunerea, însă afirmă că ea poate fi realizată “puțin mai târziu”.

La Ministerul Cultelor se constituie o comisie de comprimare având ca președinte pe Nistor, secretar general, iar ca membrii, pe D. Veștemeanu și Bârsănescu, directorul Personalului. La minister se așteaptă o reducere serioasă a numărului funcționarilor.

Zilele acestea, arhim. Ilarion Bălăiță de la Patriarhie a transportat neconținut, cu un autocamion, lăzi de diferite mărimi, la gara Filaret, unde le-a îmbarcat într-un vagon, după unii, iar după alții, în trei vagoane. Lăzile sunt scoase din magazia cu alimente, etc. pentru orfani a Patriarhiei, de lângă fabrica de lumânări (în curtea Școlii de pictură bisericească). Ele conțin, între altele, și hârtie.

Funcționarii cancelariei afirmă că tot ce transporta Bălăiță acum constituie lucruri furate din patrimoniul Patriarhiei, deoarece bagajele lui personale și le-a expediat de multă vreme. Se afirmă și că, din gara Pașcani, vagonul (sau vagoanele) vor fi îndreptate prin Târgu-Neamț, nu la Mănăstirea Neamț, aserțiune care întărește bănuiala de furt.

În după amiaza zilei de ieri, Bălăiță a încărcat într-un autocamion volumele rămase nevândute din *Istoria biblică* a Patriarhului Nicodim care, în modul acesta, ține cu orice preț să nu lase la București nimic din ceea ce-i aparține.

Luni, 15 decembrie 1947

Arhiereul Pavel Șerpe a fost anchetat pentru viol între martie-mai 1932, de Circa de poliție Belvedere CAM. Se crede că în prezent dosarul ar exista la circa de poliție de mai sus.

La o maternitate din București se află internate pentru ca să nască două călugărițe din Mănăstirea Țigănești. Concubinii acestor călugărițe s-ar afla în rândurile funcționarilor Cancelariei mitropolitane din București (inspectorul Manea).

Preotul Grigore Cernăianu de la Biserica Kretzulescu, fost director general la Culte, este anchetat de Ministerul Cultelor în legătură cu gestiunea parohiei sale.

Miercuri, 17 decembrie 1947

Profesorul I. D. Ștefănescu abia a deschis cursurile Școlii superioare de pictură bisericească al cărei director este și a și dat vacanță celor vreo trei elevi “studenți”, iar el a plecat imediat la Mănăstirea Agapia.

Școala sa, unde elevii nu plătesc nici un fel de taxă, este subvenționată de Patriarhie, din mijloacele materiale provenite de la popor. Ca atare, mulți clerici se întrebă care este rostul acestei școli, precum și a[l] profesorului I. D. Ștefănescu în fruntea ei.

Locotenența patriarhală este aproape o realitate și ea va fi formată din următorii: Justinian Marina, Mitropolitul Moldovei, ca președinte, și episcopii Iosif Gafton (Argeș) și N. C. Popovici (Oradea), ca membrii. Mitropolitul Justinian Marina, pentru a-și exercita atribuțiile, trebuie să se mute la București.

Starea sănătății Patriarhului continuă să fie îngrijorătoare. Este fapt cunoscut că la el în [...] ¹⁰⁹ nu pătrunde absolut nimeni, în afară de cei ce-l îngrijesc (Arsenie, Petronius, secretarul său, etc.), nici chiar arhiereul Pavel Șerpe.

Joi, 18 decembrie 1947

În rândurile clerului este considerat ca un act de nepotism faptul că ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, a transferat la București pe un nepot al său, Ghiță Gheorghe, la Biserica Sf. Nicolae Vlădica și, e vorba, pe un bun cunoscut, preotul Ștefan Dobra din comuna Cornetu-Ilfov, la Biserica Albă.

Ambii clerici sunt prea tineri pentru ca sa fie transferați așa repede în Capitală.

Vineri, 19 decembrie 1947

Azi, între orele 17-18, Patriarhul a primit în audiență, pe Episcopul Gafton, Petronius, secretarul său, Munteanu, stud[ent], nepotul său și Grigore

¹⁰⁹ Indescifrabil în textul original (n. e.)

Spiru, care i-au prezentat pastoralele de Crăciun și Anul Nou. Patriarhul ridică din când în când mâna, în timpul cititului, dând să înțeleagă că în locurile respective textul “nu sună bine”.

Sâmbătă, 20 decembrie 1947

Grigore Spiru spune că prezența Patriarhului în București, deși starea sănătății lui e gravă, se datorește Guvernului Petru Groza, care a cheltuit 600.000 lei pentru tren sanitar special, spre a fi adus de la Mănăstirea Neamț. În prezent, Guvernul suportă toate cheltuielile pentru întreținerea Patriarhului, căruia i se dau până și icre negre, etc. Și Patriarhul nu se poate urni din patul său de adâncă suferință.

Era și Boldureanu de față.

Marti, 30 decembrie 1947

Regele Mihai I a abdicat de la tron.

Miercuri, 31 decembrie 1947

În după-amiaza zilei de azi, Groza i-a făcut o vizită Patriarhului, care i-ar fi prezentat demisia din postul său. Demisia este în legătură cu abdicarea Regelui. “Dacă a plecat el, s-a exprimat Patriarhul, eu nu mai am nici un rost.”

Indice antroponimic

A

Abraham (personaj veterotestamentar) – 150
Acatrinei, Mihail (preot în Iași) – 235; 253
Aioanei (om de serviciu la Mitropolia din Iași) – 219
Aiuca (preot român la Paris) – 168
Alexandrescu, Anton (ministru al Cooperăției) – 18; 19; 30; 101; 117; 123; 192; 229; 273; 278; 287
Alexe (preot în comuna Rasa, jud. Ialomița, apoi în București) – 78; 116
Alexei (patriarh al Rusiei) – 42; 53; 58; 59; 63; 79; 80; 96; 99; 100; 121; 125; 146; 175; 177; 179; 181; 190; 202; 208; 226-228; 233; 234; 237; 239-248; 250; 252; 254; 256; 263; 266; 276
Alexianu, prof. Gheorghe (guvernator al Transnistriei) – 154; 160
Aman, prof. univ. dr. (preot francez; profesor de Istorie la Facultatea de Teologie din Strasbourg) – 174
Amasiiski, Nikolai (mitropolit rus al Rostovului de Jos) – 3; 4
Andrica (ziarist; reprezentant al Serviciului presei Misiunii americane) – 182
Angelescu, dr. C. (ministru al Cultelor) – 31
Angelescu, Antim (Anton) (1893-1980) (episcop de Buzău, 1944-1979) – 26; 27; 31; 51; 84; 149; 244
Angheloa, Vasile (preot în Dorohoi) – 175; 291
Antal Târgovișteanul, prof. Emilian (Dumitru) (1894-1971) (arhiepiscop în București, stareț al Mănăstirii Cernica; locțiitor al Mitropolitului Bucovinei, 1944-1948) – 3; 27; 81; 125-127; 145-147; 149; 151; 152; 154-156; 163; 173; 177; 179; 180; 182; 187; 188; 198; 200; 204; 208; 219; 222; 224; 228; 235; 243; 259; 265; 272; 274; 275; 288; 289
Antal, Miluța (sora lui Emilian Antal) – 222
Antonescu, mareșal Ion (1882-1946) (prim-ministru, 1940-1944) – 14; 82; 99; 128; 151; 153-155; 160; 184
Antonescu, Maria (soția lui Ion Antonescu) – 17
Antonescu, prof. Mihai (1904-1946) (vice prim-ministru, 1940-1944) – 20; 99; 134; 154; 160; 249
Apostol, dr. Spiru (preot la Biserica Kretzulescu din București; director general la Ministerul Cultelor) – 110; 116; 117; 158; 171
Argetoianu, Constantin (1871-1952) (prim-ministru, 1939) – 268

Arghiropol (director la Mitropolia Sucevei) – 12; 13
Arghiropol, prof. Gheorghe (1905-1952) (teolog, funcționar la Oficiul Superior al Coordonării din Președinția Consiliului de Miniștri; profesor la Facultatea de Teologie din Suceava) – 197
Arsenie, Dumitru (agent la Prefectura poliției; servitor la Palatul patriarhal) – 121; 128; 129; 135; 182; 217; 245; 249; 257; 295
Auschmitt, Max (industriaș) – 96; 98

B

Babacă, Iosif (arhimandrit; la Internatul Teologic din București) – 264
Bagdasar, Dumitru (1893-1946) (medic) – 187 (nota 72)
Balaur, D. (preot în Bălți; secretar la Seminarul Nifon) – 178
Banu (preot la Biserica Spirea Nouă din București) – 230; 231; 249
Băbuș, Grigore (diacon călugăr) – 215; 218
Bălan, Ion (ziarist la *Scântea*) – 15; 16
Bălan, prof. univ. Nicolae (1882-1955) (mitropolit al Ardealului, 1920-1955) – 8; 9; 12; 19-23; 25-27; 31; 36; 59; 64; 65; 87; 115; 117; 145; 148-150; 152; 177; 179; 202; 206; 224; 226; 228; 238; 242; 247; 248; 252; 273; 285-288
Bălăiță, Ilarion (arhimandrit; economul Patriarhiei) – 133; 237; 247; 259; 261; 294
Bălănescu (preot la Biserica Iancu Nou din București) – 60
Bărbulescu (membru în Comisia de anchetă de la Ministerul Cultelor) – 256
Bărbulescu, Eugen (președinte al Societății Ajutorul a clerului ortodox român) – 235; 236
Bărbulescu, Gheorghe (preot la Bucureștii Noi) – 48
Bărsănescu (directorul Personalului la Ministerul Cultelor) – 83; 204; 294
Beiu (călugăr-diacon) – 68
Bejan (ministru) – 101
Beldie, Ioan (1887-1954) (preot la Galați) – 1
Belu, prof. dr. Dumitru I. (1902-1980) (profesor) – 62
Biring (ambasadorul Danemarcei în România) – 103

- Bobulescu (preot la Biserica Sf. Nicolae Tabacu) – 9
- Boca, Arsenie (arhimandrit în Sibiu) – 216; 217
- Bodnăraș, Emil (1904-1976) (secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri; Ministru de Război) – 7; 15; 63; 65; 66; 70; 81; 99; 119; 122; 123; 125; 126; 131; 137; 142; 145-147; 151; 152; 154; 155; 158; 163; 165; 199; 207; 208; 211; 217; 228; 245; 247; 261; 264; 266; 273; 288; 289
- Bogdan (preot la Biserica Sf. Nicolae Domnesc din Iași) – 239
- Bogoevici, Metodie (sectant trecut la ortodoxie) – 101
- Boldeanu (preot român la Paris) – 168
- Boldureanu – 296
- Boncour, J. P. (ambasadorul Franței la București) – 271
- Bonteanu, Teodosie (arhimandrit unit; stareț la Mănăstirea Cetățuia, jud. Iași) – 43; 174
- Bozgan, Ovidiu – 47 (nota 24)
- Bragadiru (moșier) – 157
- Brătianu, Constantin (Dinu) I. C. (1866-1950) (om politic) – 195; 198
- Buda – 183
- Bulacu, asist. univ. Mihail (1898-1985) (preot la Biserica Sf. Elefterie din București) – 48; 52; 278
- Burducea, C. (preot paroh în comuna Progresul, jud. Ilfov; ministru al Cultelor) – 1; 4; 7-10; 15-18; 21; 22; 27-30; 32; 33; 36; 37; 40; 45; 47-50; 52-55; 57-65; 67; 69; 70; 71; 73-79; 81; 82; 84-90; 92; 93; 95-99; 101; 104; 105; 107; 109-112; 115-120; 122; 123; 127; 130; 131; 133; 135; 147; 151; 152; 160; 162; 164; 165; 169; 210; 217; 225; 241; 242; 266; 272; 274; 278; 279
- Burducea (cântăreț bisericesc; fiul lui C. Burducea) – 50; 73; 133; 162; 169; 225; 241; 274
- Burjacovschi (preot din Chișinău) – 178
- Burlănescu (preot) – 48
- Bușcu, Partenie (arhimandrit; stareț al 134; 144 Mănăstirii Cernica) – 2; 95; 167; 266; 267; 277
- C**
- Cac., Al. [?] – 288
- Caledoni, Ovidiu – 225
- Calvianu, prof. (profesor în București) – 292
- Carol I (1839-1914) (rege al României, 1881-1914) – 38; 68; 254
- Carol II (1893-1953) (rege al României, 1930-1940) – 155
- Cassulo, monsenior Andrea (nunțiu apostolic în România) – 52; 100; 102-104; 118; 119; 217
- Catargi (doamnă de onoare pe lângă Regina Elena) – 130
- Cazacu, Nițșor (preot la Biserica Bateștei din București; director la Seminarul Nifon) – 46; 209; 222; 223; 241
- Căciulă, prof. univ. dr. Olimp (1905-1979) (preot; candidat pentru funcția de efor la Seminarul Nifon) – 206; 207; 211
- Călinescu, Armand (1893-1939) (prim-ministru, 1939) – 126
- Călinescu, George (1899-1965) (critic literar) – 187 (nota 72)
- Căltuț (dascăl) – 246
- Câdea, prof. univ. dr. Spiridon (1902-1990) (preot; profesor la Academia Teologică din Sibiu; consilier la Ministerul Cultelor) – 47; 58; 64; 70; 74; 87; 97; 99; 115; 117; 134; 177; 179; 183; 197; 273; 279; 280
- Ceikovski, P. I. (1840-1893) (compozitor rus) – 2
- Cenușă (șeful magazinului de obiecte bisericești al Patriarhiei; canonarh) – 246; 283
- Cernăianu (preot la Biserica Sf. Nicolae-Șelari din București) – 30
- Cernăianu, Codin (avocat) – 40
- Cernăianu, prof. Grigore (preot la Biserica Grivița din București, apoi la Biserica Sf. Vineri Nouă, apoi la Biserica Kretzulescu; director general la Ministerul Cultelor; membru al Administrației eparhiale) – 175; 198; 203; 206; 208; 215; 221; 222; 226; 263; 267; 268; 281; 287; 295
- Chintescu, Marius (preot) – 294
- Chiriac, Gheorghe (preot în Roman, apoi la Biserica Popa Tatu din București; redactor la revista *Lumina creștină*) – 191; 201; 263
- Chirica (Chirică), Petre (preot în Iași) – 48; 235; 239
- Chiricuță, Toma (1887-1971) (preot la Biserica Zlătari din București) – 228
- Chiriță (preot; directorul Seminarului Teologic din Curtea de Argeș) – 52; 61; 64
- Ciobotaru, Stelian (călugăr; fost secretar al Patriarhiei) – 130
- Ciocan (ziarist; consilier de presă la Ministerul Cultelor) – 201
- Ciopron, Partenie (Petru) (1896-1980) (episcop al Armatei, 1937-1948) – 27; 31; 179; 263; 275

- Cisar, Alexandru (arhiepiscop romano-catolic al Bucureștiului) – 102; 150; 222
- Ciubotaru, Daniil (stareț al Mănăstirii Neamț) – 43
- Ciudin, prof. Nicolae (preot; profesor la Internatul Teologic) – 129
- Colan, Nicolae (1893-1967) (episcop de Cluj, 1936-1957; membru al Academiei) – 22; 35; 149; 152
- Coman, Constantin (preot la Biserica Sf. Treime-Ghencea în București, consilier la Arhiepiscopia Bucureștilor) – 106; 146; 156; 158; 160; 161; 163; 164; 167; 238; 239; 249
- Coman, prof. univ. dr. Ion (1902-1987) (preot, profesor la Facultatea de Teologie din București; ginerele lui P. Vintilescu) – 52; 250; 262
- Comana, Gheorghe (preot la Biserica Sfinții Apostoli din București) – 144
- Conovici, dr. – 12
- Constantin, Grigore (sectant trecut la ortodoxie) – 101
- Constantin, Maria (sectantă trecută la ortodoxie) – 101
- Constantinescu, G. R. (director politic în Ministerul Afacerilor Străine) – 103
- Constantinescu, Marius (preot la Biserica Boteanu din București; consilier la Patriarhie) – 47; 128; 163; 243
- Constantinescu, prof. Mitiță (1890-1946) (economist, om politic) – 115; 187 (nota 72)
- Constantinescu, Vasile (preot la Biserica Sfinților Împărați din Ploiești) – 83
- Constantinescu-Iași, Mia (soția lui P. Constantinescu-Iași) – 20; 37
- Constantinescu-Iași, prof. Petre (1892-1977) (ministrul Propagandei, apoi ministrul Informațiilor) – 1; 15; 18; 20; 27-30; 37; 47; 63; 74-77; 79 (nota 40); 82; 87; 88; 96; 101; 117; 122; 133; 135; 136; 167; 183; 187 (nota 72); 230; 270; 279-281; 287
- Cosma (preot; consilier la Mitropolia Moldovei) – 233
- Cosma, Gheorghe (preot; consilier la Patriarhie) – 267; 270; 277; 278; 282; 283
- Cosma, Nicolae (preot, consilier la Arhiepiscopia Bucureștilor) – 20; 102; 104; 110; 163; 173; 177; 178; 192; 249
- Costachi (Costache), Veniamin (Vasile) (1768-1846) (mitropolit al Moldovei, 1803-1808, 1812-1821, 1823-1842) – 172
- Costea, dr. Traian (preot la Biserica Izvorul Tămăduirii din București; protoereu al Capitalei; director al Seminarului Nifon) – 48
- Crainic, prof. univ. Nichifor (1889-1972) (profesor de Teologie; ministru al Propagandei Naționale) – 243; 247
- Crăcănel (poreclă a unui preot din Ploiești) – 71
- Crăciunel, Ion (vicar; consilier la Episcopia Timișoarei) – 163; 165; 183
- Crețu, Ghervasie (Gherasie) (arhimandrit; ecleziarhul Catedralei patriarhale) – 132; 181; 223; 257; 261; 292
- Cristache, prof. (preot; inspector la Ministerul Educației Naționale) – 181
- Cristea (preot; paroh al Coloniei române din Salonic) – 176
- Cristea, Miron (Ilie) (1868-1939) (patriarh al României, 1925-1939) – 3; 34; 37; 41; 64; 67; 95; 118; 121; 122; 124; 126; 127; 143; 188; 219; 222; 223; 250; 269; 283
- Cristescu, prof. dr. Dumitru (1899-1960) (preot la Biserica Sf. Vineri-Herască din București; director al Tipografiei Cărților Bisericești; consilier la Cancelaria mitropolitană) – 77; 105; 113; 237; 283
- Cristescu, Eugen (agent al Siguranței) – 16; 99
- Cristescu, prof. univ. Grigorie (1895-1961) (preot; profesor la Facultatea de Teologie din București) – 76; 183; 186; 262
- Criveanu, prof. univ. Nifon (Grigorie) (1889-1970) (mitropolit al Olteniei, 1939-1945) – 5; 7; 8; 19; 21; 22; 26; 28; 30-32; 36-39; 41; 43; 44; 58-62; 93; 94; 98; 110; 127; 139-141; 150-152; 156; 158; 177; 178; 180; 199; 210; 223; 233; 255; 256; 258; 261
- Croitoru (profesor de muzică) – 222
- Cucujina (preot la Biserica Mavrogheni din București) – 235; 236
- Cuza (nepotul lui Irineu Mihălcescu) – 112; 172

D

- Damian (călugăr; intendentul Palatului patriarhal) – 108; 123; 143; 144; 184; 224; 257
- Dan, Sever – 221
- David (personaj veterotestamentar) – 150
- Dănoiu, Ion (muncitor la Tipografia Cărților Bisericești) – 113
- Demetrescu, Nicolae (consul al României în Polonia) – 9
- Diculescu, Gheorghe (preot la Biserica Popa Nan din București) – 235
- Dieb (episcop; directorul Colegiului St. Basile din Franța) – 174

Dimitrie (sfânt) – 94
 Dincă Bărlădeanu, Atanasie (Alexandru) (1896-1973) (arhieru-vicar patriarhal, din 1943; egumen al Bisericii Domnița Bălașa din București; stareț al Mănăstirii Antim; locotenent de episcop al Râmnicului-Noul Severin, 1945-1948; director al Institutului Biblic din București; exarh al mănăstirilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei; stareț la Mănăstirea Cernica) – 2; 8; 19; 27; 31; 59; 94; 98; 109; 119; 126; 134; 143; 149; 152-154; 156; 180; 196-198; 205; 209; 239; 240; 242-244; 257
 Dinescu, C. (preot; membru al Administrației eparhiale) – 163; 249; 270; 277
 Dionisie (episcop al Ismailului) – 47
 Dobra, Ștefan (preot în comuna Cornetu, jud. Ilfov) – 295
 Dobrescu, Gheorghe (fost călugăr sub numele de Quintilian; avocat; ziarist la *Liberalul*) – 137-139
 Dolea (preot; președintele filialei Oltenia a UPD) – 59
 Dombrowski (Dombrowschi), gen. Victor (primar general al Capitalei) – 103; 147; 237
 Dominte, Rafail (arhimandrit; stareț al Mănăstirii Suceava) – 29
 Dorobanțu, Ioan (preot la Biseria Sf. Nicolae Vlădica din București) – 76
 Dragomir (vestmăntar al Patriarhiei) – 251
 Dragomirescu, prof. Mihail (1868-1942) (critic literar) – 120
 Dragomirescu, N. (preot la Biserica Amza din București; protoereu al Capitalei; nepotul lui Irineu Mihălcescu) – 52
 Drăgan, Ana (sectantă trecută la ortodoxie) – 101
 Drăgan, Miron (sectant trecut la ortodoxie) – 101
 Dumitrăchescu (preot la Biserica Dobroteasa din București, protoereu; cumnatul lui Ion Mihălache) – 240; 284
 Dumitrescu, Tina (Tini) (consilier la Ministerul Cultelor) – 136; 146
 Dumitru, Melchisedec (arhimandrit, stareț al Mănăstirii Neamț; secretar al Patriarhului) – 58; 109; 113; 121; 129; 130; 134; 137-139; 141; 144; 157; 167; 185; 271; 272; 277
 Dumitru Basarabov (sfânt) – 130

E

Eftimiu, Victor (1889-1972) (scriitor) – 155; 207
 Elefterescu, col. Mircea – 99
 Elena (1896-1982) (Regina-Mamă; regină a României, 1930-1940) – 130; 131; 223

Enăchescu (diacon; secretar al Seminarului Central din București) – 141
 Enăchescu, Efreim (Ioan) (1893-1968) (mitropolit al Basarabiei, 1944; stareț al Mănăstirii Cernica) – 28; 81; 109; 143; 158; 167; 179; 198; 243; 244; 256; 264; 265; 269; 277
 Enescu (candidat ca efor la Seminarul Nifon) – 211
 Enescu, dr. (medic) – 269
 Etheridge (trimis american în Bulgaria și România) – 82

F

Fecioru, prof. univ. dr. Dumitru (1905-1988) (preot la Biserica Cuțitul de Argint din București; profesor la Facultatea de Teologie din București) – 91; 186
 Ferdinand I (1865-1927) (rege al României, 1914-1927) – 231
 Filiuță, Ambrozie (arimandrit; vicar al Episcopiei Hușilor) – 29
 Florea, doamna – 287
 Florea, Elena (sectantă trecută la ortodoxie) – 101
 Florea, T. (sectant trecut la ortodoxie) – 101
 Florescu (registrator al Cancelariei Patriarhiei) – 173
 Florescu, Gheorghită (funcționar la Arhiepiscopia Bucureștilor) – 212
 Frangu, O. (subdirector la Ministerul Cultelor) – 178; 221
 Frențiu, dr. Valeriu Traian (1875-1952) (locțiitor de mitropolit unit al Blajului, 1941-1946) – 38; 101
 Fundescu – 82

G

Gafton Sinaitul, Iosif (Ioan) (1896-1984) (preot la Biserica Sf. Ecaterina din București; episcop de Argeș, din 1944-1984) – 2; 20-22; 27; 31; 40; 51; 59; 84; 111; 112; 119; 121; 122; 125; 126; 128; 129; 134; 139; 141-144; 149; 155; 180; 186; 239; 242; 244-246; 249; 258; 259; 264; 276; 277; 279; 283; 290; 291; 295
 Gagiu (preot la UPD) – 236
 Gaiculescu (preot la Biserica Mântuleasa din București; șeful Consistoriului mitropolitan din București) – 46; 164
 Galaction, prof. univ. dr. Gala (1879-1961) (Grigore Pișculescu; preot; scriitor; deputat) – 48; 84; 153; 155; 162; 219; 243; 259; 261

- Galan (funcționară la Ministerul Cultelor; soția lui Florin Galan) – 108
- Galan, Florin (preot la Capela Spitalului Cantacuzino; secretar al UPD) – 47; 108
- Galeriu, Constantin N. (n. 1918) (preot în jud. Prahova) – 57 (nota 30)
- Galin (colonel) – 82
- Ganovski, Sava (ambasadorul Bulgariei în România) – 103
- Garoescu, avocat – 161
- Garoescu, col. – 160; 161
- Garoescu, prof. (efor la Seminarul Nifon) – 211
- Gavril (patriarh al Iugoslaviei) – 99
- Gâldan, Florian (preot la Biserica Domnița Bălașa din București) – 93; 121; 124; 149; 210
- Georgescu, Teohari (ministru de Interne) – 241
- Georgescu-Ștefănești (lider al Partidului Tărănesc Democrat) – 171
- Gerboni (însărcinatul cu afaceri al Italiei la București) – 103
- Gheorghe, prof. univ. Constantin (profesor la Seminarul Nifon din București) – 149
- Gheorghian, dr. Corneliu (primar al Capitalei; consilier la Înalta Curte de Casație) – 157; 176; 182; 221
- Gheorghian, G. (medic al Patriarhului) – 257
- Gheorghiu, prof. (preot la Biserica Flămânda, profesor la Liceul Domnița Ileana din București) – 164
- Gheorghiu-Dej, Gheorghe (1901-1965) (ministru al Comunicațiilor, apoi al Finanțelor) – 30; 108; 109; 112; 142; 163; 165; 193; 194; 196; 197; 261; 268; 274; 287 (nota 106)
- Gherasimescu, prof. Toma (?-1964) (preot; profesor la București) – 62; 192; 198; 199
- Gherghe (vestmântar al Patriarhiei) – 140
- Ghica, Traian (diacon la Biserica Amza din București; director, apoi secretar la Tipografia Cărților Bisericești) – 105; 106; 278
- Ghica, monsenior Vladimir – 174; 175; 230; 234
- Ghiță, Gheorghe (nepot al lui Stanciu Stoian) – 295
- Ghiuș, asist. univ. dr. Benedict (Vasile) (1904-1990) (arhimandrit; profesor la Facultatea de Teologie din București) – 102; 134; 290
- Giurescu, prof. univ. Constantin C. (1901-1977) (istoric) – 198
- Gobjilă, Alexandru (funcționar la Patriarhie) – 230
- Gobjilă, Teodor (funcționar la Arhiepiscopia Bucureștilor) – 20; 37; 167; 168; 270; 278; 294
- Gobjilă, Zoe (Zina) (soția lui Teodor Gobjilă, cumnata lui P. Constantinescu-Iași) – 20; 37
- Goffrey (arhiepiscop de Canterbury) – 28
- Goran, Constantin (poet) – 61
- Gordun Silistreanul, Galaction (stareț al Mănăstirii Neamț; arhieru vicar al Episcopiei Constanței; egumen al Bisericii Sf. Spiridon din București) – 27; 44; 95; 96; 98; 104; 147; 154; 155; 161; 205; 206; 266; 267
- Grosu (funcționar la Ministerul Cultelor) – 15
- Grosu (președinte al Cercului de educație integrală) – 231
- Grosu, Gurie (Gheorghe) (1877-1943) (mitropolit al Basarabiei, 1928-1936) – 46
- Groza, dr. Petru (1884-1958) (prim-ministru, 1945-1946) – 7; 28; 49; 54; 56; 61; 63-65; 69; 70; 72; 74-77; 79; 82; 84-87; 94; 102; 104; 105; 107; 118; 130; 134; 137; 142; 144; 146-148; 157; 158; 165; 168-172; 175; 177; 179; 181; 182; 190; 193; 196-200; 202; 206; 208; 211-213; 215; 218; 221; 223; 228; 232; 241; 247; 248; 254; 263; 272; 273; 276-282; 285; 289; 291; 296
- Grozdea, Dimitrie (avocat; președintele Eforiei Bisericii Ortodoxe Române) – 217; 287
- Gulow (membru al Legației sovietice la București) – 48

H

- Hagiu (preot la Biserica Cuțitul de Argint din București) – 236
- Hanuș, Iosif – (lucrător la Tipografia Cărților Bisericești) – 16
- Hațiegan, prof. – 212
- Huhulescu, Scarlat (avocat; secretar general la Ministerul Cultelor) – 201; 204; 208; 224; 239; 255; 282; 284
- Hurdac (preot în Giurgiu; consilier patriarhal) – 294
- Huștiu, Ion (Ioan) (preot în parohia Balta Albă din București, apoi la Biserica Cotrocenilor; consilier la Ministerul Cultelor) – 48; 52-54; 70; 74; 83; 119; 133; 134; 146; 147; 162; 173; 201; 262

I

- Iacov (personaj veterotestamentar) – 150
- Iakovlev (consilier sovietic) – 80

- Iamandi, Victor (1891-1940) (ministru al Justiției) – 194
- Ieronim (episcop de Chișinău) – 13
- Ieronim (călugăr; farmacist la Mănăstirea Neamț; fiul lui Galaction Gordun) – 44
- Ilarion, Mircea Bacovanul (arhiepiscop vicar al Episcopiei Romanului) – 28; 179
- Ilca – *vezi* Suciu
- Iliescu, Gheorghe (preot la Izvoarele, jud. Prahova; secretar general la Ministerul Cultelor; consilier la Arhiepiscopia Bucureștilor) – 47; 48; 52-54; 57-63; 67; 69-71; 74-79; 81-90; 92; 95; 97; 106; 109; 111; 145; 293
- Iliescu, Victor (preot; consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei) – 262; 267; 268
- Iliescu-Palanca, prof. Dumitru (1903-1962) (preot la Biserica Stavropoleos din București; protoereu de Budești-Ilfov) – 60
- Ioanițescu, D. R. – 178
- Ion, Grigore (muncitor la Tipografia Cărților Bisericești) – 113
- Ionescu, prof. Alexandru (preot la Biserica Stejarul din București; protoereu la București; președinte al UPD; deputat; consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei) – 48; 83; 85; 117; 118; 120; 124; 137; 164; 190; 193; 195; 196; 256; 268; 282
- Ionescu, G. (preot; funcționar la Cancelaria metropolitană a Bucureștilor) – 178
- Ionescu, Gheorghe (diacon; funcționar la Patriarhie) – 155
- Ionescu, monsenior Gheorghe (epitrop la Seminarul Nifon) – 228
- Ionescu, prof. dr. Marin (1891-1965) (preot la Biserica Cuibul cu Barză din București) – 46; 48; 52; 57; 60; 83; 91; 118; 206
- Ionescu, Mircea (șeful Contabilității la Ministerul Cultelor) – 83; 159; 178
- Ionescu, Stoica (preot la Biserica Sf. Vineri-Herasca din București; protoereu al Capitalei) – 235; 236
- Ionescu, Teofil (1894-1975) (arhimandrit; preot paroh al Bisericii ortodoxe române de la Paris, 1939-1945) – 50; 101; 168-170; 187; 191; 192; 212; 225
- Ionescu, Tudor (ministru al Minelor și Petrolului) – 16; 72
- Ionescu, Vasile (preot al bisericii din comuna Progresul; președinte al UPD; director al Seminarului Central din București; director al ziarului *Lumina*; consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei; fratele lui Alexandru Ionescu) – 4; 29; 40; 85; 103; 131; 135; 161; 162; 164; 189; 193; 252; 258; 279
- Ionică (curier al Patriarhiei) – 173
- Ioniță (protosinghel) – 47
- Iordan, prof. univ. Iorgu (1888-1986) (lingvist) – 274
- Iordănescu, Ștefan (preot la Biserica Ceauș Radu din București) – 91
- Iosif (mitropolit de Skoplje) – 99
- Irimia (preot la Biserica Icoana din București; subinspector, apoi inspector la Ministerul Cultelor) – 120; 139
- Isaac (personaj veterotestamentar) – 150
- Ispir, prof. univ. dr. Vasile G. (1886-1947) (profesor la Facultatea de Teologie din București; președinte al Societății Române de Teologie Ortodoxă) – 148; 150
- Istrati, Panait (scriitor) – 66; 192
- Iuda (personaj novotestamentar) – 86
- Ivan, asist. univ. Iorgu (n. 1899) (profesor la Facultatea de Teologie din București) – 140
- Ivanovici, dr. Martinian (arhimandrit; director al Internatului Teologic din Suceava; paroh al Bisericii ortodoxe române din Paris) – 187; 188; 198; 272; 289
- Ivașcu (secretară la Ministerul Propagandei) – 87

J

- Jocu, dr. Filaret (arhimandrit; consilier la Catedrala patriarhală; episcop numit de Argeș) – 18; 20; 73; 94; 134; 180; 225; 249

K

- Kaftaradze, S. I. (ambasador sovietic la București) – 79; 80; 108; 119; 122; 208
- Karpov (însărcinat al Guvernului sovietic pentru probleme bisericești) – 199
- Kecef, Vitan (preot bulgar) – 99
- Kișmernik, Serafim (episcop rus de Melitopol) – 17
- Kulighin, Ioan (preot rus la Mănăstirea Cernica) – 101

L

- Laiu Suceveanul, Eugeniu (arhiepiscop; delegat ca stareț al unei mănăstiri din Bucovina; locotenent de episcop de Constanța; stareț al Mănăstirii Căldărușani) – 27; 141; 153; 154; 170; 201; 222; 223; 255; 257; 264; 275; 280
- Lăncrănjan, asist. univ. Ioan (1901-1979) (diacon; profesor la Facultatea de Teologie din București) – 18
- Lăzărescu, Puiu (avocat) – 229

Lăzărescu, Vasile (1894-1969) (episcop, 1933-1940, apoi mitropolit de Timișoara-Caransebeș, 1947-1961) – 9; 12; 28; 165; 257; 273; 274; 277; 286
 Leluțiu (preot unit; inspector general la Ministerul Cultelor) – 174; 291; 292
 Lenin, V. I. – 103
 Leu (preot; inspector la Ministerul Cultelor) – 210
 Leu Botoșăneanul, Grigorie (Gheorghe) (1881-1949) (episcop de Huși, 1940-1949) – 27; 29; 286
 Leuștean, Temistocle (preot în Focșani) – 70
 Lopuhin (Lapuhin) (cleric rus) – 141; 175
 Luca (servitor la Palatul patriarhal) – 121
 Luca, Vasile – 7; 99; 122; 135; 136; 147
 Luchian, Narcis (arhimandrit, la Catedrala din Iași, apoi la Catedrala patriarhală) – 219; 223; 239; 262
 Lungulescu (ziarist la *Universul*) – 61
 Lupșa (preot) – 206
 Lupu, dr. Nicolae (1876-1946) (om politic) – 18; 73; 108-110; 116; 117; 120; 159; 171

M

Maciu, gen. – 14
 Madan, Vladimir (preot în Ismail, apoi la Biserica Batiștei din București; interpret în limba rusă) – 46; 178; 182; 223; 238; 245
 Maestri, de (monsieur) – 102
 Magdalena (stareță a Mănăstirii Plumbuita) – 153
 Magieru, Andrei (Aurelian) (1891-1960) (episcop de Arad, 1935-1960) – 23; 28; 36; 59; 149; 206
 Manea (inspector) – 295
 Maniu, Iuliu (1873-1953) (prim-ministru, 1928-1930, 1932-1933) – 82; 118; 195; 198; 210; 232; 246; 279; 284
 Manolescu (bucătar la Patriarhie) – 251; 269
 Manolescu, Anca – 102 (nota 49)
 Manta (preot la Biserica Parcul Domeniilor din București) – 107 (nota 50)
 Maraloi (preot la Biserica Sf. Gheorghe din Tulcea) – 15
 Marcov (cleric rus) – 247
 Marian, Ion (dirijor) – 261
 Mariana (soția lui Dumitru Radu) – 183
 Marin, prof. univ. Firmilian (Nicolae) (1901-1972) (arhimandrit; profesor la Seminarul Central din București; arhiepiscop al Craiovei, 1947-1972); director al Institutului Biblic) – 114; 136; 225; 257; 258; 266; 275; 280; 281; 285; 287-290; 292

Marin, Petre (preot în județul Ialomița) – 138
 Marina Vasluiuanul, Justinian (Ioan) (1901-1977) (preot la Râmnicu-Vâlcea; arhiepiscop vicar la Iași, 1945-1947; mitropolit al Moldovei, 1947-1948) – 17; 18; 20-23; 29; 30; 32-35; 40; 103; 107; 111; 112; 123; 143; 147; 149; 152; 155; 163; 165; 172; 173; 175; 177; 179; 180; 182; 186; 187; 190; 196; 197; 199; 200; 205; 209; 210; 215; 216; 219-222; 227-229; 233; 235; 243; 252; 253; 257; 258; 261; 264-266; 268-273; 275; 279-284; 287-291; 295
 Marina, Ovidiu (student la Medicină; fiul lui Justinian Marina) – 287
 Marinescu (secretară la Ministerul Cultelor) – 83; 201
 Marinescu (diacon în comuna Mălaia, jud. Vâlcea) – 197
 Marinescu, Alexandru (Alec) (preot la Biserica Floreasca, apoi la Biserica Dichiu din București; inspector general, apoi director general la Ministerul Cultelor) – 15; 16; 40; 45; 48; 52; 57; 58; 66; 67; 74; 83; 115; 120; 124; 126-128; 131-135; 147; 154; 161; 162; 257
 Markham, A. H. (ziarist american) – 72
 Martin, prof. univ. dr. (preot francez; profesor la Facultatea de Teologie din Strasbourg) – 174
 Maurer, Ioan Gheorghe (1902-2000) (om politic) – 142
 Maxim, Gheorghe (preot la Biserica Buzești din București; consilier la Mitropolie; nepot al Patriarhului Nicodim) – 45; 163; 232; 249; 277
 Mântulescu, Zaharia (preot; director general la Ministerul Cultelor; vicepreședinte al UPD) – 20; 28; 37; 53; 54; 74; 85; 86; 88; 90; 95; 97; 133; 162; 172; 173; 181; 204; 205; 208; 209; 221; 258
 Meca – *vezi* Mera
 Mera (Meca) (șofer la Patriarhie) – 159; 217; 259
 Miculescu, Calinic (Constantin) (1822-1886) (mitropolit al Moldovei, 1865-1886) – 175
 Mihai I (n. 1921) (rege al României, 1927-1930, 1940-1947) – 7; 8; 14; 20; 21; 28; 67; 68; 72; 80; 94; 103; 105; 109; 110; 128; 130; 131; 136-138; 142; 144; 146-148; 150; 154; 155; 176; 179; 181; 183; 185; 190; 193; 197; 205; 208; 211; 218; 219; 224; 233; 234; 240; 255; 261; 272; 276; 290; 296
 Mihail, Radu (pianist) – 184
 Mihailov, Miko (preot sârb) – 99

- Mihailov, Vladimir (paroh al Bisericii bulgare din București) – 64; 99
- Mihalache (șofer la Patriarhie) – 217
- Mihalache, Ion – 229; 232; 240; 279; 284
- Mihalcea (director la Ministerul Cultelor) – 5
- Mihăilescu, Titus (consilier la Ministerul Propagandei) – 103
- Mihălcescu, prof. univ. dr. Irineu (Ioan) (1874-1948) (decan al Facultății de Teologie din București; mitropolit al Moldovei, 1939-1947) – 9; 27; 32; 98; 112; 143; 148; 149; 156; 171; 172; 174-176; 179; 181; 190; 197; 204; 205; 212; 215; 216; 220; 221; 228-230; 233-237; 239-241; 243; 250; 251; 253; 256; 257; 260; 262; 265; 289; 290; 292
- Mihălțean, Simion (preot al românilor din Detroit, Statele Unite) – 224
- Minculescu, prof. (preot în Buzău, apoi în București; inspector general la Ministerul Cultelor) – 48; 52
- Mircescu (director la Președinția Consiliului de Miniștri) – 97
- Miron (ierodiacon; traducător) – 12
- Miron, Grigore (preot în București; inspector la Ministerul Cultelor) – 103
- Mironescu, asist. univ. Alexandru (profesor la Facultatea de Științe din București) – 101
- Moglan Botoșăneanul, Valeriu (arhiereu vicar al Mitropoliei Moldovei) – 27; 103; 176
- Moiescu, asist. univ. dr. Gheorghe I. (1906-1974) (diacon; secretar al cancelariei Sf. Sinod; profesor la Facultatea de Teologie din București) – 13; 142; 178; 191
- Moiescu, prof. univ. dr. Iustin (1910-1986) (profesor la Facultatea de Teologie din Suceava, apoi la cea din București) – 115; 117; 162; 186
- Moisiu, Constantin (preot la Biserica Manu Cavafu din București; consilier patriarhal; director general la Ministerul Cultelor; președinte al Consistoriului bisericilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei) – 144; 176
- Moldovan, C. (preot; consilier la Palatul patriarhal) – 118; 219; 288
- Moraitakis (paroh al Bisericii grecești din București) – 95; 149
- Moraru (inspector general la Ministerul Cultelor) – 239; 240
- Morușca, prof. univ. Policarp (Pompei) (1883-1958) (episcop al Misiunii ortodoxe române în Statele Unite, 1935-1939; stareț al Mănăstirii Hodoș-Bodrog; director al Internatului Teologic din București; locțiitor de episcop de Maramureș, 1945-1948) – 22; 27; 64; 65; 71-73; 81; 84; 85; 129; 169; 170; 183; 198; 212
- Moșteanu, Dim. (arhimandrit) – 275
- Movilă, Petre (1596-1646) (mitropolit al Kievului, 1633-1646) – 191
- Munteanu (student; nepotul Patriarhului Nicodim) – 295
- Munteanu, Nicodim (Nicolae) (1864-1948) (patriarh al României, 1939-1948) – 1; 2; 4; 5; 7-11; 13; 16-30; 33-36; 40; 42; 44-47; 49-51; 54-56; 58; 59; 64; 65; 71-77; 79; 80; 82; 84-86; 90; 92-98; 100-159; 161; 163-165; 167; 169-173; 175-193; 195-200; 202-213; 215; 217-219; 221-235; 237-239; 241-245; 247-252; 254-261; 263-272; 274; 276; 277; 279; 282-285; 288; 290-292; 294-296
- Murărescu, Petre (preot la Biserica Sf. Gheorghe-Malmaison din București) – 176
- Mureșeanu, I. (directorul ziarului *Ardealul*) – 68
- Mureșeanu, Octavian (preot la Biserica Sfânta Treime-Ghencea din București) – 73; 174; 213; 214; 218; 224; 238; 239; 249; 258
- Mustăț (apropiat al lui Radu Roșuleț) – 266

N

- Nagorski, Ioan (protoereu; mitropolit rus *de facto* al Rostovului) – 3
- Nazarie, dr. (medic al Patriarhului) – 186
- Nazarie, Gheorghe (avocat; șef al contenciosului Mitropoliei Ungro-Vlahiei; proprietarul ziarului *Liberalul*) – 137; 138; 161
- Necula, Gheorghe (protoereu) – 97; 98
- Negoescu (inginer) – 154
- Negulescu (preot la Biserica Delea Veche din București) – 264
- Negură, doamna (deputat) – 256
- Neguț (șef de cabinet la Ministerul Cultelor) – 275
- Nica Târgovișteanul, prof. univ. Antim (Alexandru) (1908-1994) (episcop de Cetatea Albă-Ismael, 1944; director al Internatului Teologic din București; locțiitor de episcop al Dunării de Jos, 1947-1950) – 1; 22; 23; 28; 30; 39; 46; 47; 64-66; 71 (nota 36); 79-81; 88; 121; 128; 129; 140; 143; 169; 170; 178; 182; 186; 190; 198; 207; 211-213; 218; 223; 224; 226; 244; 256; 263; 265; 267; 268; 271; 272; 274; 275; 280; 286
- Nica, Neofil (diacon; funcționar la Mitropolia Bucureștilor; fratele lui Antim Nica) – 186
- Nica, dr. Tuță M. (arhidiacon la Catedrala metropolitană a Bucureștilor; la Tipografia Cărilor Bisericești) – 4; 17; 26; 92 (nota 45);

94; 124; 125; 136; 138; 142; 143; 155; 200; 203; 206; 207; 211; 217; 219; 230; 262; 264; 272; 281; 288

Nicodim (protosinghel) – 47

Nicolae (mare duce al Rusiei) – 254 (nota 90)

Nicolae (mitropolit al Kievului) – 286

Nicolae II (1868-1918) (țar al Rusiei, 1894-1917) – 254

Nicolaescu, prof. univ. dr. Nicolae (1910-1977) (diacon, secretar general la ministerul Cultelor; profesor la Facultatea de Teologie din București, apoi decan la cea din Suceava) – 17-20; 33; 35; 37; 117; 122; 123; 125; 186; 191; 193; 196; 207; 253; 258; 278

Nicolau, Grigore (avocat; consilier la Mitropolia Moldovei, apoi consilier patriarhal) – 227; 251-253; 265

Nicolescu, Miron (secretar general la Ministerul Educației Naționale) – 72

Nicon, prof. (preot; director al Seminarului Central din București) – 85

Nicoreanu, Alexandru (preot la Biserica Popa Chițu din București; președinte al Comitetului asociației generale a clerului ortodox român) – 17; 209; 210; 266-268; 272; 283

Nifon (mitropolit) – 206; 211

Nikolai (locotenent rus) – 14

Nistor, prof. univ. Ion (profesor la Sibiu; secretar general la Ministerul Cultelor) – 198; 294

Nistor, Veniamin (Virgil) (1886-1963) (episcop de Caransebeș, 1941-1949) – 27

Nițescu (preot în comuna Pietrari, jud. Dâmbovița) – 161

Nițescu, Voicu – 221

O

Oancea, Grigore (preot la Mănăstirea Antim; director al Tipografiei Cărților Bisericești) – 16; 77; 144; 282; 283

Obreja (inspector de poliție) – 212

Oeriu, dr. (conducător al ARLUS) – 53

O'Hara, Gerard Patrick (nunțiu apostolic în România) – 217

Olteanu – *vezi* Rădulescu-Cerna

Oncescu (preot în comuna Mariuța, jud. Ilfov) – 4

Oprîșan (scriitor) – 61

Oțetea, Andrei (1894-1977) (istoric) – 187 (nota 72)

P

Palaghiță, Ștefan (preot) – 90; 155; 263

Pandele, Ștefan (muncitor la Tipografia Cărților Bisericești) – 113

Pandele, Teofil (arhimandrit; subdirector la Ministerul Cultelor) – 178; 180; 183; 184; 245; 246; 252; 267

Pantazi, gen. – 99

Pantelimon (preot-călugăr; canonarh) – 246

Paraschivescu, Atanase (preot la Biserica Popa Soare din București) – 241

Parhon, prof. univ. Constantin I. (1874-1969) (președinte al Parlamentului, 1946) – 111

Pauker, Ana (1893-1960) (ministru de Externe, 1947-1952) – 7; 111; 112; 122; 125; 135; 136; 142; 147; 230; 261; 266; 282; 291

Pavel, asist. univ. dr. Constantin (n. 1907) (preot; inspector general la Ministerul Cultelor; profesor la Institutul Teologic din București) – 239; 240; 256; 292

Pătrășcanu, Lucrețiu (1900-1954) (ministru al Justiției, 1944-1948) – 30; 80; 108; 131; 235

Pătrășcoiu (preot; prefect de Vâlcea) – 287

Păunescu, prof. Chesarie (Cezar) (1888-1975) (episcop de Constanța, 1944-1973) – 26; 27; 200; 201; 244

Pârâianu (ziarist) – 108

Petala (șeful Diviziei economice) – 103

Petre, Alexandru (preot) – 5

Petreanu – *vezi* Pietreanu

Petrescu (preot în jud. Dâmbovița; nepot al lui C. Burducea) – 210

Petrescu Botoșaneanul, Antim (Alexandru) (1875-1919) (arhieru vicar la Mitropolia Moldovei, 1912-1918) – 121; 122

Petrescu, Ghenadie (Gheorghe) (1836-1918) (mitropolit primat al României, 1893-1896) – 80

Petrescu, Gheorghe (Gică) (procuror general; fiul lui Ghenadie Petrescu) – 80; 186

Petrescu, Gheorghe (Gică) (consilier la Înalta Curte de Casație; fiul lui Antim Petrescu) – 121; 122; 200; 217

Petrescu, Ioan D. (1884-1970) (preot la Biserica Visarion din București) – 29

Petrescu, Ulpiu (preot în București, reprezentant al UPD; consilier la Cancelaria metropolitană) – 48; 52; 53; 57; 83

Petrescu-Visarion, C. (preot) – 148

Petrovici, Cosma (episcop al Dunării de Jos) – 1; 26; 27; 143; 149; 156; 171; 176; 180; 181; 207; 215; 250

Pietreanu (Petreanu), Teodor (intendent al Palatului mitropolitan din Iași) – 98; 172; 234; 235; 237; 265

- Pistol (preot la Biserica Icoanei din București) – 127
- Pișculescu, Grigore – 162; 219; 261 – *vezi și* Galaction, Gala
- Pius XII (papă) – 103; 104; 155
- Pleșoianu (avocat) – 247
- Pleșu, Andrei (n. 1948) (filosof) – 102 (nota 49)
- Pocitan Ploieșteanul (Sinaitul), dr. Veniamin (Vasile) (1870-1955) (arhiepiscop vicar patriarhal, 1935-1948) – 2; 22; 26-28; 30; 54; 93; 98; 149; 163; 169; 176; 180; 190; 203; 219; 223; 229; 239; 265; 288
- Pompiliu, Ispas (preot la Târgoviște, apoi în București) – 52
- Popa, Aurel (secretar general la Ministerul Cultelor) – 210
- Popa, Victor Ion (1895-1946) (scriitor) – 70
- Popescu (funcționar la Ministerul Cultelor) – 77
- Popescu (preot; consilier la catedrala Mitropoliei București) – 48
- Popescu, Aurel (preot în Pitești) – 47; 48
- Popescu, Aurel (preot la Biserica Sfinților Împărați din Ploiești) – 83
- Popescu, Gheorghe (preot la Biserica Sf. Pantelimon din București) – 236
- Popescu, prof. Grigore (1901-1961) (director al Seminarului Nifon) – 202; 207
- Popescu, Haralambie (preot la Biserica Sfinții Voevozi din București; director general la Ministerul Cultelor) – 40; 52; 85; 86; 88; 90; 92; 115
- Popescu, Ion (preot la Biserica Sf. Mina-Vergu din București) – 125; 130
- Popescu, prof. univ. dr. Nicolae M. (1881-1963) (profesor la Facultatea de Teologie din București; membru al Academiei) – 191
- Popescu, Petre (preot la Biserica Șoseaua Giurgiului din București) – 236
- Popescu, Traian (dirijor al corului Bisericii ortodoxe române de la Paris; cumnat al lui C. Burducea) – 50; 63; 133; 134; 169; 225; 241
- Popescu, Tudor (avocat) – 93
- Popescu, prof. univ. Tudor M. (profesor la Facultatea de Teologie din București; vicepreședinte al Societății Române de Teologie Ortodoxă) – 216
- Popescu-Argeș, dr. (preot la Biserica Domnița Bălașa din București, inspector general la Ministerul Cultelor) – 71; 77; 221; 253; 269; 292
- Popescu-Prahova, prof. univ. dr. Nicolae (1886-1945) (secretar general la ministerul Cultelor) – 13
- Popescu-Runcu, Ion (Ioan) (paroh al Bisericii ortodoxe române din Sofia) – 165
- Popovici (preot în parohia Balta Albă din București, apoi la Frumușani, jud. Ilfov) – 262
- Popovici, Nicolae C. (1903-1960) (episcop al Oradei Mari, 1936-1950) – 27; 30; 35; 145; 149; 163; 173; 182; 190; 199; 206; 224; 228; 234; 242-244; 249; 258; 259; 265; 273; 275; 283; 295
- Posmoșeanu (preot) – 140
- Poțincu, Alexandru (preot) – 135; 136
- Predescu, Lucian (președintele Asociației cântăreților bisericești din România) – 52
- Puiu, Visarion (1879-1964) (mitropolit al Bucovinei, 1935-1940; mitropolit al Transnistriei, 1942-1944) – 3; 4; 9; 11; 33; 62; 94; 105; 106; 109; 111; 118; 123; 128; 143; 144; 146; 155; 263

Q

Quintilian (numele de călugăr al lui Gheorghe Dobrescu) – 138

R

- Radu, Dumitru (avocat; subdirector la Ministerul de Interne; nepot al Patriarhului Nicodim) – 170; 182; 183; 186; 215; 218
- Radu, Niculiță (mecanic; fratele lui Dumitru Radu) – 215; 218
- Radu, Vasile (preot) – 153
- Rahmaninov (compozitor rus) – 2
- Ralea, Mihail (1896-1964) (ministru al Artelor, *ad-interim* la Culte) – 115; 117; 127; 131-133; 136; 149-151; 162
- Ramienschi (șeful atelierelor Tipografiei Cărților Bisericești) – 16
- Rasputin, G. E. (1864/1865-1916) – 44
- Rădăceanu, Lotar (ministru al Muncii) – 115
- Rădescu, general Nicolae (1876-1953) (prim-ministru, 1944-1945) – 234
- Rădulescu-Cerna (Olteanu), Gheorghe (ziarist; consilier de presă al Patriarhiei) – 229; 232
- Rășcanu, prof. univ. Vasile (1885-1980) (medic) – 168
- Rășcanu, gen. (deputat) – 215
- Rechenbach, Fischer de (însărcinatul cu afaceri al Elveției la București) – 103
- Reuterswård, Patrik de (ambasadorul Suediei în România) – 103
- Rimski-Korsakov, N. A. (1844-1908) (compozitor rus) – 2
- Ripoșanu, Pamfil (secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri) – 77; 85-87; 102
- Rosetti, gen. (ministru al Cultelor) – 5

- Roșculeț, avocat Radu (ministru al Cultelor) – 201; 205; 206; 208; 210; 214; 218; 219; 221-223; 225-227; 231; 232; 235; 254; 256; 257; 261; 264-266; 269; 271; 275; 279; 281; 287
- Rovența, prof. univ. Haralambie (1898-1946) (profesor la Facultatea de Teologie din București) – 123
- Rusan, Sebastian (1884-1956) (preot; episcop de Maramureș, 1947-1950; deputat) – 275; 288
- S**
- Sachelarescu (preot la Biserica Sf. Ilie-Rahova din București) – 171
- Sadoveanu, Ion Marin (1893-1964) (scriitor) – 102
- Savin, prof. univ. Ioan Gh. (1885-1973) (profesor la Facultatea de Teologie din București) – 178
- Savin, Petru Gh. (preot la Biserica Sf. Pantelimon din București) – 236
- Săvulescu (preot; inspector general la Ministerul Cultelor) – 254; 255; 257
- Sârbu, C. (preot la Biserica Parcul Călărăși-Vergu din București; prefectul județului Vaslui; fratele lui Gheorghe Sârbu) – 59; 60; 241; 284
- Sârbu, Gheorghe (preot; directorul cancelariei Mitropoliei Moldovei) – 235; 241
- Sburlan, ing. (fiica lui Irineu Mihălcescu) – 212; 216
- Scorobeț Rășineanul, Teodor (Trandafir) (1883-1967) (arhiereu vicar la Sibiu, 1946-1948) – 29; 145; 218; 224; 226
- Scrima, André – 102 (nota 49)
- Sebe (protoereu în Ilfov) – 187; 193; 195
- Serghie (episcop rus de Odessa) – 23; 39
- Severin, N. (preot; interpret în limba rusă) – 238; 245
- Sfârâială (preot în Vâlcea) – 149; 252; 275
- Siciov, I. Z. (maior sovietic) – 80
- Sima, Horia – 3
- Simedrea, Tit (Teodor) (1886-1971) (mitropolit al Bucovinei, 1940-1945) – 3; 12; 13; 19; 36; 116; 128; 167; 191; 232
- Simionescu, Tache (preot în comuna Bragadiru, jud. Ilfov) – 157
- Skoda, G. V. (maior sovietic) – 80
- Slădeanu, D. (redactor la *Lumina creștină*) – 213
- Solheim (pastor; șeful Misiunii de creștinare a evreilor) – 184; 185; 209; 263
- Spiru (preot; candidat ca vicar patriarhal) – 180
- Spiru, Grigore (șeful Serviciului de Presă al Patriarhiei; corector la Tipografia Cărților Bisericești) – 52; 92; 102; 105; 121; 125; 128; 140; 170; 173; 182; 183; 186; 196; 197; 200; 205; 215; 218; 226; 228; 234; 247; 251; 265; 271; 296
- Stalin, I. V. – 11; 128; 190; 192
- Stan, I. (sectant trecut la ortodoxie) – 101
- Stan, prof. univ. dr. Liviu (1910-1973) (preot; profesor la Academia Teologică din Sibiu; consilier la Ministerul Cultelor) – 30; 47; 58; 64; 65; 74; 75; 87; 97; 99; 115; 117; 120; 134; 177; 179; 183; 187; 196; 197; 200; 206; 221; 227; 228; 263; 264; 273; 277; 279; 280; 282
- Stan Rășineanul, Vasile (1875-1945) (episcop al Maramureșului, 1938-1945) – 64; 84
- Stanciu, Constantin (preot la Biserica Sf. Nicolae-Vlădica din București; consilier patriarhal; numit superior al Bisericii române de la Paris) – 40; 53; 54; 73; 76; 96; 164; 193; 236; 287
- Stanciu, Nicușor (director general la Ministerul Cultelor) – 5
- Stavarache, D. – 11 (nota 9)
- Stăniloae, prof. univ. dr. Dumitru (1903-1993) (profesor și rector la Academia Teologică din Sibiu) – 186; 216
- Stephenson (viceamiral american) – 93
- Stoenescu (diacon la Biserica Sf. Treime-Ghencea din București) – 238
- Stoian, Iorgu (profesor la Seminarul Nifon) – 211
- Stoian, prof. Stanciu (ministru al Cultelor) – 164; 281-283; 285; 286; 288; 291-293; 295
- Stoica, Vasile (secretar general la Ministerul Afacerilor Străine) – 102; 129
- Stoilov, prof. univ. (ambasadorul României în Franța) – 168
- Stratulat (preot la Biserica Spirea Veche din București) – 231; 232
- Suciu (Ilca; avocat; șeful contenciosului Ministerului Cultelor) – 70; 90; 92; 95; 204
- Sulică (preot) – 193
- Suru, Anuța (sectantă trecută la ortodoxie) – 101
- Suru, E. (sectant trecut la ortodoxie) – 101
- Susaikov, I. Z. (general-colonel sovietic; locuitorul președintelui Comisiei Aliate de Control în România) – 17; 79 (nota 41); 80; 186
- Suseanu, dr. (preot; director de cabinet la Ministerul Cultelor) – 4; 40; 130; 135; 279

Ș

- Șafran, dr. A. (rabin al comunității evreiești din România) – 56; 116; 117; 150
Șaleapin, F. I. (1873-1938) (bas rus) – 2
Șerpe, Pavel (preot la Biserica Visarion din București; consilier patriarhal; vicar al Mitropoliei Ungro-Vlahiei; stareț al Mănăstirii Antim) – 134; 143; 144; 158; 163; 173; 180; 207; 226; 249; 256; 258; 259; 266-269; 271; 274-277; 282; 283; 285; 286; 290; 291; 294; 295
Ștefan (mitropolit al Bulgariei) – 28; 64
Ștefan, Vasile (preot la Biserica Doamnei din București; consilier la Consiliul Central Bisericesc) – 106; 131; 196; 236
Ștefănescu (efor la Seminarul Nifon) – 206
Ștefănescu (soția lui I. D. Ștefănescu) – 251
Ștefănescu, prof. univ. I. D. (profesor la Seminarul Nifon; funcționar la Patriarhie) – 94; 95; 102; 103; 118; 119; 121; 122; 125; 128; 129; 134; 136; 137; 140; 142; 145-148; 150; 153; 167; 182; 185; 196; 197; 208; 217; 218; 221; 222; 224-226; 228-230; 232; 248; 249; 251; 252; 259; 261; 277; 295
Ștefla, gen. – 99

T

- Tatulea (preot la Iași) – 30
Tănase, Petronius (ierodiacon, călugăr; cântăreț bisericesc la Biserica Sf. Spiridon din București; secretar al Patriarhiei) – 167; 169; 171; 172; 199; 208; 267; 291; 295
Tănăsoiu, Inochentie (arhimandrit; stareț al Mănăstirii Cernica) – 2; 3
Tătărescu, Gheorghe (1886-1957) (vicepreședinte al Consiliului de Miniștri; ministru de Externe, 1945-1947) – 7; 38; 98; 190; 198; 204-206; 208; 215; 216; 230; 234; 248; 255; 256; 258; 264; 266; 279; 281; 282 (nota 97)
Tcaiciu, prof. (preot) – 107 (nota 51)
Teodorescu, prof. univ. Hanibal (avocat) – 231
Teodorescu-Braniște (diacon) – 262
Teodorescu-Braniște, Tudor (1899-1969) (ziarist) – 196; 197; 200
Terentiev, Savatie (episcop al lipovenilor) – 11
Tilea, Gheorghe (1908-1982) (preot la Biserica Sf. Spiridon Nou din București; inspector general în Ministerul Cultelor) – 124; 205; 292
Titel-Petrescu, Constantin (1888-1957) (om politic) – 40; 53; 72; 103
Tito, Iosip Broz – 99

Todicescu (preot la Iași) – 227

- Todor, T. (sectant trecut la ortodoxie) – 101
Toma (om de serviciu în Palatul patriarhal) – 271
Triteanu, Lucian (Lazăr) (1872-1953) (episcop de Roman, 1923-1947) – 1; 21; 28; 143; 156; 159; 171; 176; 179; 181; 215; 234; 250
Truman, Harry S. – 68
Trușcă (agent, apoi comisar la Prefectura poliției; elev la Seminarul Central din București; diacon la Câmpulung Muscel) – 128; 129; 230
Tudor, Sandu (ziarist) – 101; 102

U

- Udrișteanu, prof. univ. Dionisie (Dumitru) (1900-1984) (ieromonah, arhimandrit; stareț al Mănăstirii Cernica; profesor la Seminarul Central din București) – 78; 79; 81; 144; 145
Ulea, prof. Octav (mareșal al Curții regale) – 102
Uncu, prof. Anton (1908-1976) (arhidiacon la Catedrala patriarhală) – 149; 161; 181; 183; 203
Ursache, Victorin (Victor) (n. 1912) (arhimandrit; superior al Bisericii ortodoxe române din Ierusalim, 1947-1956) – 74; 130

V

- Valentin, Radu – 55 – *vezi și* Wurmbrandt, Max
Vancea, Grigore (director al Tipografiei Cărților Bisericești) – 113
Vască, dr. Ioan (1892-1964) (preot la Biserica Icoana din București; secretar general la Ministerul Cultelor) – 104; 105; 109-111; 117; 119; 120; 124-127; 130-135; 137-139; 142; 143; 146; 152; 154; 158; 159; 163; 165; 168; 171-173; 177-179; 181; 182; 187; 191-193; 196; 197; 199; 201; 203; 204; 209; 211; 212; 224; 227; 243; 247; 248; 251; 254; 259; 261; 265; 267; 268; 273; 274; 279; 280; 282; 283; 285
Vasea (preot) – 86
Vasilache, Haralambie (director al Seminarului Petru Movilă din Dubăsari; exarh al mănăstirilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei; stareț al Mănăstirii Neamț) – 2; 34; 44; 96; 98; 167; 219
Vasilache, dr. Vasile (n. 1909) (arhimandrit; stareț al Mănăstirii Antim; exarh al mănăstirilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei) – 2; 18; 34-36; 50; 73; 101; 102; 104; 115; 116; 119; 124-127; 129-134; 136; 137; 139; 152; 155; 157; 158; 167; 169; 170; 180; 191; 192;

- 197; 200; 205; 206; 208; 218; 228; 232-234; 243; 248; 252; 257; 259; 277
- Vasilescu, Gheorghe – 11 (nota 9)
- Vasilescu, Mircea (secretar de legație) – 103
- Vasilian, Ion (preot la Tulcea) – 15
- Vasiliu, gen. Piki (Pichi) – 154; 160
- Vasiliu-Rășcanu, general – 234
- Vasilovschi, Emilian (preot paroh al Bisericii ortodoxe române din Berlin; preot la Biserica Icoana din București) – 62; 90; 127
- Vântu, Gheorghe – 198; 287
- Vâșinski, B. I. – 14
- Velea, Dionisie (arhimandrit; exarh al mănăstirilor Mitropoliei Moldovei; stareț al Mănăstirii Predeal) – 284
- Veliminovici, Nicolae (episcop sârb de Jița sau Ohrida) – 99
- Verzea, N. (șef de cabinet la Ministerul Cultelor) – 222; 223; 275
- Veștemeanu, D. (preot; director al Cultelor în Ministerul Cultelor) – 183; 196; 213; 214; 218; 221; 240; 281; 288; 292-294
- Vinogradov, V. P. (general-locotenent societice; șef de stat major al Comisiei Aliate de Control din România) – 79 (nota 41); 80; 147
- Vintilescu, prof. univ. Gheorghe (preot la Biserica Sf. Spiridon; secretar, apoi director al cancelariei Sf. Sinod; decan al Facultății de Teologie din București; fratele lui P. Vintilescu) – 8; 65; 169; 190; 249; 256; 262; 294
- Vintilescu, prof. univ. Petre (1887-1974) (preot la Biserica Sfinții Voievozi din București; decan la Facultatea de Teologie din București) – 52; 123; 207; 259; 262; 264
- Vinulescu (membru al cabinetului primului-ministru) – 102
- Vițoiu (preot al bisericii Parcului Rahova, București) – 9
- Vlad, prof. univ. Sofronie (1901-1989) (preot; rector al Academiei Teologice din Timișoara) – 62
- Vlahuță, Alexandru (poet) – 145
- Vlădescu, D. (director al Protocolului în Ministerul Afacerilor Străine) – 103
- Vlădescu-Răcoasa (ministru al Naționalităților) – 164
- Voinea, Șerban (lider al Partidului Social-Democrat) – 72
- Voitec, Ștefan (1900-1984) (ministru al Educației Naționale) – 72; 106; 278
- Vulpescu Craioveanul, Sofronie (Ștefan) (1856-1923) (episcop al Râmnicului-Noului Severin, 1913-1918) – 3; 68
- Vuză (preot în Iași) – 194

W

- Wieder, Mihail (rabin în Transilvania) – 292
- Wurmbrandt, Max (pastor, reprezentant al Bisericii anglicane în România) – 55-58; 184; 185; 231; 262; 263

Z

- Zaharia (director la Ministerul Cultelor) – 5
- Zaharia, prof. Valerian (Vasile) (n. 1905) (arhimandrit; profesor la Liceul Gheorghe Șincai din București; inspector general la Ministerul Cultelor; stareț la Mănăstirea Antim) – 159; 236; 256; 294
- Zamfirescu, Nicodim (preot la Catedrala Patriarhiei) – 267

Indice toponimic

A

Ada-Kaleh (insulă) – 63
Agapia (mănăstire) – 167; 244; 262; 295
Aiud (penitenciar) – 211
Alba (județ) – 43
America – *vezi* Statele Unite
Andolina (comună, jud. Ialomița) – 200
Anglia – 17; 23; 33; 250
Arad (episcopie) – 23; 28; 36; 59 (nota 32);
149; 192; 198
Arad (oraș) – 55; 238; 292
Argeș (episcopie) – 2; 20-22; 27; 31; 38; 40; 51; 59;
84; 111; 112; 119; 121; 125; 126; 129; 134;
139; 141-144; 156; 180; 186; 242; 244-246;
249; 258; 259; 276; 283; 295
Argeș (județ) – 32
Austria – 111

B

Bacău (oraș) – 13
Baden-Baden (oraș, Germania) – 106
Balcani (peninsulă) – 17
Baltice, Țările ~ – 14
Banat (provincie) – 9
Basarabia (provincie) – 4; 8; 19; 28; 178; 224;
238; 241; 266
Basarabia (mitropolie) – 46; 158; 167; 179;
198; 256 – *vezi și* Chișinău
Basile, St. (colegiu catolic în Franța) – 174; 292
Bălți (episcopie) – 134
Bălți (oraș) – 178
Băneasa (comună, jud. Ilfov) – 154
Bărrăgan (regiune) – 66; 192
Beiuș – 265
Belgrad – 99; 166
Berlin – 9; 62; 90; 106; 127
Bistrița (mănăstire, jud. Vâlcea) – 22; 217
Bitolia (oraș, Iugoslavia) – 165
Blaj (mitropolie unită) – 38; 42
Blaj (oraș) – 43; 101
Botoșani (oraș) – 220
Bragadiru (comună, jud. Ilfov) – 157
Brescia (oraș, Italia) – 155
Bruxelles – 145
Bucovina (provincie) – 11; 13; 27; 65; 90; 147;
187; 188; 225; 272; 289
Bucovina (mitropolie) – 3; 11; 12; 19; 33; 36; 62;
94; 105; 106; 109; 111; 116; 118; 123; 125;
127; 128; 143; 146; 152; 155; 156; 167; 170;
182; 191
Bucovina de Sud (mitropolie) – 4; 27; 81; 289

București (arhiepiscopie) – 2; 20; 22; 37; 44;
46; 48; 91; 93; 102; 106; 109; 110; 114;
115; 134; 139; 157; 167; 177; 203; 212;
222; 238; 254; 279; 288; 295 – *vezi și*
Ungro-Vlahia
București (arhiepiscopie romano-catolică) –
102
București (Capitală) – 1; 4; 10 (nota 4); 11; 13-
18; 21-23; 25; 27; 29; 30; 33-35; 38-40;
45-49; 52; 54; 55; 57; 58; 60-70; 72-83;
85; 86; 88; 90; 91; 93; 95-99; 101; 102
(nota 49); 103; 105; 106; 107 (nota 51);
109; 111; 112; 116; 118-120; 123-125;
128-130; 132; 134; 137-139; 141-143;
145-147; 149; 151-154; 156; 158; 160;
161; 163-167; 169; 173; 174; 176-180;
182; 183; 185; 186; 188-193; 195; 198;
200-204; 206-210; 212; 215; 216; 218;
220-222; 224; 225; 227-231; 233; 236-243;
246-248; 250-252; 254; 257; 259; 261-265;
267-269; 271; 273; 275-277; 280; 283-285;
289-292; 294-296
Bulgaria – 64; 82; 103; 219; 234; 286
Buzău (episcopie) – 26; 27; 31; 51; 84; 149;
244
Buzău (județ) – 18
Buzău (oraș) – 18; 52; 85; 132

C

Cairo – 230
Canada – 212
Canterbury (arhiepiscopie în Marea Britanie) –
10; 28
Caracal (oraș) – 15; 36
Caransebeș (episcopie) – 27; 101; 273
Caransebeș (penitenciar) – 194
Călărași (oraș) – 78
Căldărușani (mănăstire, jud. Ilfov) – 3; 81; 85;
99; 130; 154; 163
Călimănești – 151
Câmpulung Muscel (oraș; protoerie) – 128
Cehoslovacia – 163
Celeabinsk (oraș, Uniunea Sovietică) – 16
Cernăuți (oraș) – 11; 12; 90; 107 (nota 51); 210
Cernăuți (mitropolie rusească) – 4
Cernica (mănăstire, jud. Ilfov) – 2-4; 17; 34;
56; 94; 95; 101; 108; 134; 144; 145; 161;
163; 166; 167; 170; 174; 209; 266-270;
277; 284

Cetatea Albă (episcopat) – 1; 22; 30; 39; 64-66
– *vezi și* Ismail
Cetățuia (mănăstire, jud. Iași) – 43; 174
China – 236
Chișinău (episcopat rus) – 2; 13
Chișinău (oraș) – 136; 178; 244
Chișinău (reședință metropolitană) – 28; 81;
109; 143; 243; 264 – *vezi și* Basarabia
Cleveland (oraș, Statele Unite) – 64
Cluj (episcopie) – 22; 35 (nota 21); 149
Cluj (oraș) – 238
Constantinopol (patriarhie ecumenică) – 23;
28; 95; 149; 225
Constanța (episcopie) – 26; 27; 44; 73; 200;
201; 206; 244
Constanța (oraș) – 201
Cornetu (comună, jud. Ilfov) – 295
Craiova (oraș; reședință metropolitană) – 5; 6;
38; 152; 158; 177; 196; 197; 199; 233;
255-257; 287
Craiova (arhiepiscopie) – 6; 127; 158; 233;
240; 258; 264; 266; 275; 287-289 – *vezi și*
Oltenia (mitropolie)
Crimeea (regiune) – 4; 47; 199
Croația – 3; 11; 146
Curtea de Argeș (mănăstire) – 237
Curtea de Argeș (oraș; reședință episcopală) – 52; 61;
64; 149; 156; 239

D

Danemarca – 103
Dâmbovița (județ) – 161; 210
Dealul (mănăstire) – 52
Dej (oraș) – 82
Denis, St. (institut teologic ortodox rus la
Paris) – 290
Detroit (oraș, Statele Unite; reședința
Episcopiei românilor din America) – 214;
224
Dichiseni (comună, jud. Ialomița) – 138
Dorohoi (oraș) – 175; 220; 291
Dragalina (comună, jud. Ialomița) – 164
Dubăsari (oraș, Transnistria) – 219
Dunărea de Jos (episcopie) – 1; 26; 27; 65; 149;
156; 171; 176; 180; 207; 263

E

Ecaterina, Sf. (biserică, Ploiești) – 262
Elveția – 9; 62; 101; 103
Europa – 51; 111; 169
Europa de est – 17; 102; 109
Europa de vest (Apusul) – 43; 44; 64; 106; 193
Extremul Orient – 63

F

Fântâna Albă (Bielaia Kravița; oraș, Bucovina)
– 11
Flămânda (biserică) – 164
Focșani (oraș) – 70
Franța – 43; 68; 73; 112; 169; 174; 230; 250;
262; 271; 290
Frumușani (parohie, jud. Ilfov) – 262

G

Galata (închisoare) – 98
Galați (oraș; reședință metropolitană) – 1; 26; 27;
65; 138; 143; 144; 149; 156; 172; 176; 180;
181; 207; 215; 250; 263; 266; 268; 272; 274;
275; 280
Galiția (regiune) – 152; 163
Geneva (oraș, Elveția) – 209; 250
Germania – 3; 9; 62; 90; 94; 168; 250
Gheorghe, Sf. (biserica Mănăstirii Cernica) – 2
Gheorghe, Sf. (biserică, Tulcea) – 15
Giurgiu (oraș) – 67; 294
Goleș (comună, Eparhia Caransebeșului) – 101
Grass-Lake (localitate, Statele Unite, statul
Michigan) – 121
Grecia – 166

H

Hodoș-Bodrog (mănăstire, Transilvania) – 64
Horez (mănăstire, jud. Vâlcea) – 158
Humulești (sat, jud. Neamț) – 112
Hunedoara (oraș) – 242
Huși (episcopie) – 27; 29; 210; 287
Huși (oraș) – 120

I

Ialomița (județ) – 78; 116; 120; 138; 164; 200
Iași (județ) – 174
Iași (oraș; reședință metropolitană) – 11 (nota
9); 17; 18; 21; 23; 29; 30; 34; 35; 40; 43;
48; 97; 98; 112; 121; 143; 148; 163; 165;
168; 172; 173; 176; 179-182; 190; 194; 196;
219; 222; 227; 228; 233-235; 237; 240-243;
251; 253; 256-258; 260; 262; 264; 265; 269;
270; 275; 280; 283; 287; 289
Ierusalim – 74; 122; 130; 149
Ilfov (județ) – 4; 18; 29; 37; 81; 85; 99; 103;
138; 156; 157; 165; 187; 190; 231; 238;
262; 295
India – 11
Ismail (episcopat) – 1; 22; 28; 30; 39; 46; 47; 65;
66; 80; 81; 143; 170; 182; 186; 198; 244; 256 –
vezi și Cetatea Albă
Istanbul – 4

Italia – 103; 143; 155
Iugoslavia – 99; 165; 166; 286
Izvoarele (comună, jud. Prahova) – 58; 61; 67;
70; 74; 79; 89; 293

Î

Împărați, Sfinții (biserică, Ploiești) – 83

J

Japonia – 14
Jilava (penitenciar) – 160
Jița (episcopie, Iugoslavia) – 99

K

Kiev – 150; 286
Kremlin – 190

L

Lazăr, Sf. (cimitir, Mănăstirea Cernica) – 3
Londra – 11; 57; 99; 107; 121; 124
Luxembourg (palat, Paris) – 169

M

Macedonia (regiune, Iugoslavia) – 165
Maramureș (episcopie) – 64-66; 71; 81; 84;
129; 198; 275; 288
Maramureș (regiune) – 4; 65; 66
Marea Britanie – *vezi* Anglia
Măruța (comună, jud. Ilfov) – 4
Marsilia (oraș, Franța) – 263
Măgurele (comună, jud. Ilfov) – 94
Mălaia (comună, jud. Vâlcea) – 197
Medgidia (oraș) – 14
Melitopol (episcopat, Rusia) – 17
Michigan (stat, Statele Unite) – 121
Milcovia (episcopie romano-catolică) – 41
Moldavia (episcopat rus) – 13
Moldova (mitropolie) – 9; 18; 27; 29; 30; 32-35;
40; 41; 72; 97; 98; 103; 107; 111; 112; 122;
123; 143; 145; 149; 156; 171; 172; 174-176;
179; 180; 190; 196; 197; 204; 205; 212; 215;
220; 227-229; 235; 236; 241; 250; 251; 253;
257; 258; 260; 261; 265; 273; 281; 283; 284;
288; 289; 291; 295
Moldova (provincie) – 34; 41; 42; 82; 98; 115;
145; 220; 239; 252; 253
Montpellier (oraș, Franța) – 43
Moscova – 14; 16; 17; 29; 42; 53; 58; 59; 79;
94; 96; 99; 100; 121; 122; 125; 128; 146;
147; 170-173; 176-179; 181-183; 185-193;
197; 199; 200; 202; 203; 226; 227; 230;
233; 237; 241; 243; 245; 250; 252; 254;

258; 259; 263; 264; 266; 270; 274; 282;
286; 291

München (oraș, Germania) – 106
Muntenia (provincie) – 15; 170; 172; 177

N

Neamț(județ) – 184
Neamț (mănăstire) – 20; 21; 24; 25; 27; 29; 30;
33-35; 40; 41; 43-45; 55; 74; 95; 96; 98;
104; 107-109; 111; 112; 129; 132; 139;
144; 148; 150; 157-159; 165; 167; 169-
173; 177; 179; 180; 184; 196; 200; 224;
237; 247; 249; 251; 252; 254; 257; 259;
261; 264; 267; 269; 271; 272; 274; 276;
277; 283; 291; 294; 296
New York – 214
Nicolae Domnesc, Sf. (biserică, Iași) – 239
Noul Severin (episcopie) – 3; 5; 6; 19; 27; 28;
31; 38; 39; 55; 77; 94; 98; 109; 110; 119;
127 – *vezi* și Râmnic

O

Obreja (mănăstire, jud. Alba) – 43
Odesa (episcopie rusă) – 39
Odesa (oraș) – 23; 39; 94
Ohrida (episcopie, Iugoslavia) – 99
Oltenia (provincie) – 15; 38; 59; 242; 252; 288
Oltenia (mitropolie) – 5-8; 19; 21; 22; 26; 28;
30; 31; 36-39; 41; 43; 44; 55; 58; 59; 61;
62; 93; 94; 98; 110; 127; 140; 141; 151;
156; 177; 180; 190; 196; 199; 205; 209;
223; 242; 253; 255; 257; 261; 280 – *vezi* și
Craiova (arhiepiscopie)
Oradea (Oradea Mare; episcopie) – 27; 30; 35;
145 (nota 61); 149; 163; 173; 182; 190;
228; 234; 242; 244; 249; 258; 259; 265;
273; 283 (nota 100); 292; 295
Oradea (Oradea Mare; oraș) – 247; 283

P

Padova (oraș, Italia) – 143
Palestina (regiune) – 185
Paris – 40; 43; 50; 63; 73; 101; 104; 112; 116;
133; 145; 155; 162; 164; 168; 169; 174;
187; 188; 191; 198; 212; 215; 225; 229;
241; 242; 261; 272; 274; 289; 290
Pașărea (mănăstire, jud. Ilfov) – 56; 135; 170;
174
Pașcani (oraș) – 112; 294
Păltiniș – 242
Petru Movilă (seminar teologic, Dubăsari) –
219
Piatra-Neamț (oraș) – 144; 147

Pietrari (comună, jud. Dâmbovița) – 161
Pipirig (comună, jud. Neamț) – 112; 184
Pitești (oraș; închisoare) – 47; 241
Ploiești (oraș) – 16; 58; 67; 71; 83; 99; 136;
190; 258; 262
Plumbuita (mănăstire, jud. Ilfov) – 153; 156
Prahova (județ) – 57 (nota 30); 58; 70; 190;
284
Prahovei, Valea ~ – 76
Predeal (mănăstire, jud. Prahova) – 284
Predeal (oraș) – 152; 262; 263; 285
Progresul (comună, jud. Ilfov) – 9; 29; 50; 78;
162
Putna Seacă (mănăstire) – 147

R

Rasa (comună, jud. Ialomița) – 78; 116
Râmnic (episcopie) – 3; 5; 6; 19; 27; 28; 31;
38; 39; 55; 59; 77; 94; 98; 109; 110; 119;
127; 143; 177; 178; 252 – *vezi* și Noul
Severin
Râmnicu-Vâlcea (oraș; reședință episcopală) –
6; 8; 17-20; 23; 27-30; 33; 34; 37-39; 55;
109; 121; 123; 149; 151; 175; 180; 191;
196; 197; 209; 210; 242; 243; 247; 253;
256-258; 266; 275; 278; 280; 290
Roma – 105; 106; 109; 128; 263
Roma – *vezi* Vatican
Roman (episcopie) – 1; 21; 28; 143; 156; 159;
171; 176; 179; 181; 215; 234; 250; 263;
268; 275
Roman (oraș) – 172; 201
Romanai (județ) – 44; 233
România (Țara Românească, Vechiul Regat) –
9; 14; 17; 23; 26; 37; 39; 41; 42; 51; 52;
55-57; 65; 72; 79; 80; 82; 98; 100; 101;
119; 138; 143; 149; 163; 166; 168; 174;
182; 185; 188; 190; 217; 221; 224; 226;
233; 234; 237; 240; 245-248; 254; 259;
262; 263; 274; 288
Rostov (mitropolie rusă) – 3; 4
Rostov (oraș, Uniunea Sovietică) – 199
Rostovul de Jos (mitropolie rusă) – 3

S

Salonic – 176
Sâmbăta de Sus (mănăstire, Transilvania) –
216
Severin (mitropolie) – *vezi* Râmnic, Noul
Severin – 5
Siberia (regiune, Uniunea Sovietică) – 280
Sibiu (oraș; reședință mitropolitană) – 12; 20;
29; 30; 47; 58; 64; 65; 70; 87; 99; 183;

186; 198; 212; 216; 218; 224; 228; 238;
242; 273
Sighetu Marmăției (oraș; reședință episcopală)
– 64; 65; 81
Sinaia (oraș) – 136; 261; 272
Siret (episcopie romano-catolică) – 41
Skoplje (oraș, Macedonia) – 99
Slătioara (sat, jud. Romanai) – 44; 233
Sofia – 12; 64; 165
Sofia (mitropolie bulgară) – 28
Statele Unite (America) – 17; 22; 27; 64; 66;
68; 71-73; 81; 82; 93; 99; 121; 122; 124;
125; 128; 129; 168-170; 182; 186; 203;
211-215; 218; 223; 224; 226; 250; 251;
254; 256; 261; 263; 274
Stockholm – 250
Strasbourg (oraș, Franța) – 43; 174; 262; 290;
292
Suceava (mănăstire) – 29
Suceava (oraș; mitropolie, apoi episcopie) – 4;
12; 18; 81; 115; 125; 146; 149; 153; 162;
163; 173; 180; 182; 187; 197; 207; 208;
222; 228; 253; 259; 265; 272; 274; 275;
288
Suedia – 103

Ș

Șirici (comună, jud. Argeș) – 32

T

Târgoviște (oraș) – 52; 139; 240
Târgu-Neamț (oraș) – 109; 294
Teleorman (județ) – 93; 153
Timișoara (episcopie) – 9; 12; 28; 163; 183;
240; 252; 273; 277
Timișoara (oraș) – 12; 62; 165; 181; 183; 238;
242; 257
Tirol (regiune, Austria) – 105; 111
Tomis – *vezi* Constanța (episcopie)
Transilvania (Ardeal; mitropolie) – 8; 9; 12;
19-23; 26; 27; 31; 36; 59; 64; 65; 72; 87;
115; 145; 148-150; 179; 202; 228; 241;
247; 248
Transilvania (Ardeal; provincie) – 14; 22; 36;
41; 42; 57; 64; 65; 82; 146; 192; 198; 216;
225; 243; 248; 252; 254; 277; 280; 291;
292
Transnistria (regiune) – 3; 23; 39; 140; 154;
185; 241; 265; 272
Tulcea (județ) – 189
Tulcea (oraș) – 11; 14; 15
Turmu-Severin (oraș) – 38
Tutova (județ) – 59; 60

Ț

Țigănești (mănăstire, jud. Ilfov) – 37; 108; 133; 161; 167; 168; 209; 269; 295

U

Ungro-Vlahia (mitropolie) – 2; 27; 34; 39; 46; 49; 77; 103; 137; 141; 142; 144; 163; 170; 173; 176; 219; 249; 256; 258; 262; 269; 270; 288; 293; 294 – *vezi și* București (arhiepiscopie)

Uniunea Sovietică (URSS, Rusia) – 4; 11; 14; 16; 17; 29; 42; 49; 51; 53; 54; 56; 63; 79; 80; 99; 121; 127; 172; 174; 175; 179; 193; 195; 199; 207; 208; 226; 239; 240; 242; 243; 245; 247; 265; 286

V

Valea Călugărească (oraș) – 268

Varșovia – 9

Vaslui (județ) – 60; 241; 284

Vaslui (oraș) – 284

Vatican (Papa; Papalitatea; Roma) – 17; 26; 37-39; 41-43; 53; 55; 100-104; 109; 111; 152; 163; 174; 240; 263

Vatra Dornei (oraș) – 12; 13

Văratec (mănăstire) – 174

Vâlcea (episcopie) – *vezi* Râmnic

Vâlcea (județ) – 22; 149; 158; 197; 287

Viena – 3; 4; 11; 41; 106

Vlașca (județ) – 15; 153

Vlăsiei, Codrul ~ – 167; 288

Z

Zagreb – 3; 4; 11; 106; 146

Locuri în București

11 Iunie (stradă) – 78; 136; 140; 154

Academiei (stradă) – 72

Alexa (biserică) – 112

Amza (biserică) – 52; 105

Amzei, Piața – 213

Andronache (parohie) – 132

Antim (mănăstire) – 2; 16; 18; 34-36; 73; 102; 124; 130; 167; 192; 234; 252

Antim (stradă) – 60; 150; 152

Anton, Sf. (biserică) – 16

Apostoli, Sfinții (biserică) – 144

Ateneul Român – 56; 148; 219; 230

Athénée Palace – 39; 48; 58; 68; 82

Balta Albă (parohie) – 48; 52; 53; 70; 74; 119; 262

Batiștei (biserică) – 209; 222; 223; 241

Belvedere CAM (cerc de poliție) – 294

Bianchi (librărie) – 62

Biserica Albă (biserică) – 59; 60; 68; 173; 262; 295

Boteanu (biserică) – 47; 74

Brâncovenesc (spital) – 4

Britania (restaurant) – 153

Bucur (biserică) – 74

Bucureștii Noi (biserică) – 48

Buzești (biserică) – 45

Cantacuzino (spital) – 108

Carabaș (librărie) – 70

Călărași, Calea – 264; 267

Ceaș Radu (biserică) – 60; 91; 284

Central (seminar teologic) – 48; 78; 81; 85; 106; 128; 136; 138; 141; 144; 145; 160; 191; 225

Colentina (spital) – 156

Cotroceni – 216

Cotroceni (biserică) – 262

Cuibul cu Barză (biserică) – 48; 57; 60; 83; 91; 173

Cuțitul de Argint (biserică) – 91; 186

Dalles, Sala – 190; 192

Delea Veche (biserică) – 264

Dichiu (biserică) – 132; 257

Doamnei (biserică) – 106

Dobroteasa (biserică) – 240

Domnița Bălașa (biserică) – 71; 93; 121; 124; 139; 149; 153; 210

Domnița Bălașa (liceu) – 107 (nota 51)

Domnița Ileana (liceu) – 164

Dorobanți, Calea – 132

Drumul Sării (stradă) – 262

Dudești-Cioplea (biserică) – 173

Ecaterina, Sf. (biserică) – 156

Elefterie, Sf. (biserică) – 48; 52

Ferentari (stradă) – 162

Filaret (gară) – 294

Floreasca (biserică) – 52; 132

Floreasca (cartier) – 98

General Berthelot (stradă) – 70

Ghencea (biserică) – 73

Gheorghe-Malmaison, Sf. (biserică) – 173; 176

Gheorghe Nou, Sf. (biserică) – 107 (nota 50)

- Gheorghe Șincai (liceu) – 294
 Gheorghe Vechi, Sf. (biserică) – 175
 Grivița (biserică) – 175
 Griviței-Grant, Calea – 284
 Iancu Nou (biserică) – 60
 Icoana (biserică) – 62; 90; 120; 127
 Icoana (parohie) – 58
 Ilie-Rahova, Sf. (biserică) – 171
 Iosif, Sf. (catedrală romano-catolică) – 62; 218; 221; 222
 Izvor-Dudești (biserică) – 173
 Jianu (parc) – 210
 Justiției (stradă) – 227
 Kalinderu (stradă) – 70
 Kiseleff – *vezi* Șosea
 Kretzulescu (biserică) – 110; 158; 295
 Kretzulescu (eforie) – 231
 Libertatea, Sala – 65; 71; 72
 Manu Cavafu (biserică) – 144
 Maria Rosetti (stradă) – 166
 Mavrogheni (biserică) – 236
 Mântuleasa – 107 (nota 51)
 Mântuleasa (biserică) – 46
 Mihai Bravu, Șoseaua – 60
 Mina-Vergu, Sf. (biserică) – 125; 130
 Mitropolit Ghenadie Petrescu (stradă) – 60
 Mitropolit Iosif (stradă) – 68; 83
 Mogoșoaia (castel) – 242
 Mogoșoaia (gară) – 189; 190; 243; 291
 Națiunii, Piața – 138; 198
 Negustori (stradă) – 103
 Nicolae Kretzulescu (liceu) – 107 (nota 51)
 Nicolae-Șelari, Sf. (biserică) – 30
 Nicolae Tabacu, Sf. (biserică) – 9
 Nicolae Vlădica, Sf. (biserică) – 53; 73; 76; 96; 193; 236; 295
 Niculescu-Bazar (stradă) – 216
 Nifon Mitropolitul (seminar teologic) – 48; 78; 93; 149; 161; 178; 202; 206; 207; 209; 211; 228; 251
 Notre Dame (institut) – 292
 Olteni (stradă) – 184
 Olteniței, Fundătura – 16
 Pake Protopopescu (bulevard) – 95; 144; 187
 Palatului, Piața – 68
 Pantelimon, Sf. (biserică) – 236
 Pantelimon, Șoseaua – 57; 135
 Parcul Domeniilor (biserică) – 107 (nota 50)
 Pictor Romano (stradă) – 107 (nota 51)
 Popa Chițu (biserică) – 209
 Popa Nan (biserică) – 235
 Popa Soare (biserică) – 241
 Popa Soare (stradă) – 1; 46; 66
 Popa Tatu (biserică în București) – 70; 191; 263
 Principatele Unite (stradă) – 228
 Radu Vodă (stradă) – 81; 88
 Rahova (parc) – 9
 Rahovei, Calea – 12; 136
 Regnault, Aleea – 216
 Robert de Flers (stradă) – 125; 151; 182
 Senatului, Piața – 93; 140
 Sfinții Apostoli (stradă) – 93
 Spîrea (biserică) – 60
 Spîrea (parohie) – 228
 Spîrea Nouă (biserică) – 58; 230
 Spîrea Veche (biserică) – 58; 231
 Spiridon, Sf. (biserică) – 2; 8; 169
 Spiridon Vechi, Sf. (biserică) – 93; 140
 Stavropoleos (biserică) – 60
 Stejarul (biserică) – 268
 Școala de Război – 70; 262
 Șerban Vodă, Calea – 112
 Șosea – 9; 250
 Șoseaua Giurgiului (biserică) – 236
 Știrbei Vodă (stradă) – 68
 Take Ionescu (bulevard) – 218
 Tei (cartier) – 98; 264
 Treime-Ghencea, Sf. (biserică) – 160; 174; 238; 249
 Uranus (stradă) – 60
 Văcărești, Calea – 240
 Văcărești (închisoare) – 116; 235; 239
 Victoria (restaurantul) – 56
 Victoriei, Calea – 9; 59; 60; 74; 110; 158; 173; 243
 Vineri, Sf. (biserică) – 77
 Vineri-Herasca, Sf. (biserică) – 138; 213; 235; 283
 Vineri Nouă, Sf. (biserică) – 208
 Visarion, Sf. (biserică) – 29; 148; 158
 Vitan-Vergului (parohie) – 262
 Voevozi, Sfinții (biserică) – 40; 52; 85; 86; 90
 Vulturului (stradă) – 91
 Zlătari (biserică) – 228